

Sürgün Yazıları

Doğan Özgüden

Cilt III

SÜRGÜN YAZILARI
Cilt III

2019-2020

Doğan Özgüden

Kapak tasarımı ve sayfa düzeni:
İnci TUĞSAVUL-ÖZGÜDEN

©Fondation Info-Turk

Avrupa 1. Baskısı - 2020

D/2020/2198/87

INFO-TÜRK

Rue de Pavie 53 - 1000 Bruxelles

Tel: 32-2-215 35 76

<https://www.info-turk.be>

<https://www.facebook.com/fondation.info.turk>

fondation@info-turk.be

Impression: Identic

ISBN 978-2-9601014-7-8

Sunuş

55 yılı aşan ortak gazetecilik yaşamımızda aynı sosyal ve siyasal görüşleri paylaştığımız, aynı amaçlar için birlikte mücadele verdiğimiz için yazdığımız yazıların içeriğiyle ilgili olarak Doğan'la çelişkiye düştüğümüz pek olmadı.

Ama ilk onyıllarda o yazıların, gazete olsun, dergi olsun, kitap olsun, sayfaya yerleştirilmesine sıra geldiğinde zaman zaman saatlerce süren gerilimler yaşadık.

Özellikle ardı arkası kesilmez soruşturmalar, davalar ve tehditlerin yanısıra büyük mali ve teknik imkansızlıklarla boğuşarak 12 Mart 1971 darbesine kadar yaşattığımız *Ant Dergisi*'nde en büyük sorunlarımızdan birisi bu sayfa düzeni kavgalarıydı.

Ant'ın çıktığı yıllarda şimdiki gibi bilgisayarlar, online sayfa programları yoktu. Sayfada ya da belirlenmiş bir çerçeve içinde kullanılacak yazı linotip'ten çıktıktan sonra öngörülen o alana sığmıyorsa mutlaka birkaç paragraf ya da satır atılması gerekirdi.

Yazarıyla hemen ilişki kurmak mümkün değilse ve yazının da aktüaliteyi ilgilendirdiği için gecikmeden yayınlanması gerekiyorsa, Doğan tüm sorumluluğu üstlenip metni üç dört kez okuyarak kendisi yazmış gibi özümseedikten sonra zorunlu kısaltmaları yapar, ben de dergiyi zamanında baskıya yetiştirirdim.

Bu aramızda bazen kırılcılığa kadar varan sert tartışmalardan sonra gerçekleştirilen bir "cerrahi operasyon"du...

Redaksiyon ve sayfa çalışmalarının tamamen bilgisayarda gerçekleştirildiği günümüzde bir yazı uzun geliyorsa ekranda tamamını seçip bir tıklamayla daha küçük puntoya geçtiğinizde sorun kendiliğinden çözülmüş oluyor.

Ancak sürgünümüzün 1986'ya kadar süren ilk 15 yılındaki yayın çalışmalarımızın teknik sorunları Türkiye'dekinden pek de farklı olmadı.

Sürgün Yazıları'nın bu üçüncü cildinde beni en fazla duygulandıranlardan yazılardan biri hiç kuşkusuz "*Sürgünde IBM küreleriyle direniş...*" başlıklı...

1974'te Brüksel'de çeşitli dillerde yayınlamaya başladığımız *İnfo-Türk* bültenlerini, kitap ve broşürleri de Doğan 12 yıla yakın hep küreli IBM'de diziyor, ben de dizilen metinlerin ofset plakalarını mutfaktan bozma bir karanlık odada hazırlayıp Din A3 formatındaki bir *Gestetner* büro ofset makinesinde basıyordum. Ardından basılan binlerce sayfayı harmanlamam, yine ilkel bir büro aletinde ciltleyip üç taraftan traşlamam tam anlamıyla artisanal bir üretim örneğiydi.

Türk Büyükelçiliği'nin kışkırtmaları nedeniyle çalışmalarımızın Belçika makamları tarafından zaman zaman engellendiği o günler, 55 yıllık birlikteliğimizde bazen kavgaya varan tartışmalarımızın da Türkiye'dekilere nazaran daha da yoğunlaştığı dönemdi.

Bir kaç ay sonra ben 80'i deviriyorum, 2021 başında da Doğan 85'i devirecek...

Yaşlılığın getirdiği çeşitli sağlık sorunlarına rağmen ikimiz de gazeteci sorumluluğumuzun gereklerini aynı inanç ve kararlılıkla 55 yıl öncesinin ritminde yerine getirmeye çalışıyoruz.

Maratonumuzun finalinde, yeni yayınlar üretirken tartışmalarımız yine de eksik olmuyor, ama eski yoğunlukta değil...

Elinizdeki kitap, Doğan'ın son bir yıldır *Artıgerçek*'te hafta sektirmeksizin yazdığı, benim de henüz yayınlanmadan, herkesten önce okuma ayrıcalığı taşıdığım yazılardan oluşuyor.

Doğan, daha önce yayınlanmış olan iki ciltlik "*Vatansız*" *Gazeteci* anıları ve yine iki ciltlik *Sürgün Yazıları* adlı kitaplarında olduğu gibi bu yeni kitabında da yaşamakta olduğumuz dönemin olaylarını, sorunlarını yorumlarken okurunu kendisinin ta 2. Dünya Savaşı'nın 40'lı yıllarından itibaren bugüne kadar yaşadığı gerçekliklere götürüyor...

Kendisi daha şimdiden, sürgünde çeşitli yerlerde yayınlanmış olup arşiv dosyalarında ya da bilgisayar belleğinde bekleyen yazılarının ve bizimle yapılmış röportajların redaksiyonuna koyuldu bile...

Sürgün Yazıları'nın dördüncü cildi için randevu belki de Doğan'ın 85. yaş gününe...

İnci Tuğsavul

Tayyip'in "Hürriyet Partisi" heyulası

16 Mayıs 2019

Türkiye'nin siyasal tarihinde öyle aşamalar yaşadık ki, Hegel'in "Bütün tarihsel büyük olaylar ve kişiler hemen hemen iki kez yinelenir" deyişini doğrular gibi... İki kez bile az, belki de üç kez, dört kez... Son günlerde AKP içinde geliştiği söylenen muhalefet hareketi gibi... Hem de Gül'üyle, Davutoğlu'suyla, Arınç'ıyla...

Yinelenmesine yinelenir de, son çözümlemede getirisi nedir? Hayırlara mı vesiledir, yoksa şerlere mi?

Mehmet Akif Ersoy bir şiirinde yinelenmenin özüne karşı çıkararak soruyordu:

Tarih'i "tekerrür" diye tarif ediyorlar;

Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?

Filozof Georg Wilhelm Friedrich Hegel yinelenmeyi kaçınılmaz bulmuş ve "bütün tarihsel büyük olaylar ve kişiler, hemen hemen iki kez yinelenir" demişti. Karl Marx ise Hegel'in bu yinelenme varsayımına "Louis Bonaparte'ın 18. Brumaire'i"nde dahiyane bir yorum getirmişti: "Hegel eklemeyi unutmuş: ilkinde trajedi, ikincisinde komedi olarak."

Evet, son günlerde AKP'deki iç kaynamalara ilişkin haber ve yorumları izlerken belleğim beni tam 64 yıl öncesine, gazeteciliğimin ilk yıllarına götürdü.

1955... Demokrat Parti iktidara geleli beş yıl olmuş, üstelik bir yıl önce yapılan parlamento seçimlerinde oy yüzdesini daha da artırarak 541 üyeli Meclis'te 501 sandalyeyle ezici çoğunluk sağlamış, büyük oy kaybına uğrayan CHP'nin ise sadece 31 milletvekiliyle nerdeyse sesi soluğu kesilmişti.

İzmir'de çalışmakta olduğum tek muhalefet gazetesi Sabah Postası'nda gelişmeleri karalar bağlayarak izlemekteydik. NATO'ya katıldıktan sonra Türkiye'yi ABD'nin emri kumandasına daha bağımlı hale getirmek için Britanya, Pakistan, İran ve Irak'ın da dahil olduğu CENTO ittifakı kurulmuş, Türk-Atom Anlaşması imzalanmıştı.

Arkasını adamakıllı Amerika'ya dayayan DP iktidarı, muhalefetleyenken "Artık Yeter!" sloganı altında dayattığı demokratikleşme vaatlerini çoktan unutmuş, resmi ilan rüşvetleriyle ve kağıt tahsisleriyle besleme bir basın yaratmış, muhalif gazetecileri mahkemelere sevk ederek yazdıklarının gerçekliğini ispatlama hakkı dahi tanınmadan birbiri ardına mahkum ettirmeye başlamıştı.

Tıpkı günümüzde Suriye sorununun Kürtlere karşı devlet terörünü şiddetlendirmek için kullanılması gibi, Kıbrıs sorunu da aşırı milliyetçi, fütühatçı nutuklarla kitleleri uyutarak muhaliflere karşı kışkırtmak için alabildiğine sömürülür olmuştu.

Ve de cumhuriyet tarihinin en yüz kızartıcı sayfalarından biri olan Rumlara ve diğer gayrimüslim vatandaşlara karşı 6-7 Eylül pogromu, "Atatürk'ün Selanik'te doğduğu eve bomba kondu" provokasyonu ile işte o ortamda tezgahlanmıştı. İzmir'deki vahşetine gözlerimle tanık olduğum 6-7 Eylül pogromu, beş yıldır sürekli artan halk desteğiyle iyiden iyiye şımararak dikta eğilimlerini daha belirgin şekilde ortaya koymaya başlayan DP iktidarının sarsılmaya başlamasının da başlangıcıydı

1954 seçim zaferine rağmen Menderes'in despotik yönetimine karşı DP'nin içinde de hoşnutsuzluk başladığı bilinmekteydi. Kurulduğu 1946 yılından beri DP'nin önde gelenleri arasında yer alan Fuat Köprülü, Fevzi Lütfi Kara-

osmanoğlu, Fethi Çelikbaş, Feridun Ergin ve Mükerrerrem Sarol gibi isimler gazetelere verdikleri demeçlerde, katıldıkları toplantılarda hükümetin özellikle basın özgürlüğünü çiğneyen uygulamalarını eleştirir olmuşlardı.

6-7 Eylül olaylarından kısa süre sonra toplanan DP Genel İdare Kurulu'nda Karaosmanoğlu ve Çelikbaş partinin baskına baskı uygulamasını eleştirerek suçlanan gazetecilere "ispat hakkı" tanınmasını talep ettiler.

Parti içi muhalefetin giderek büyümesi üzerine Menderes partili 19 milletvekilini Haysiyet Divanı'na sevkettirdi. 12 Ekim 1955'te toplanan divan da bu milletvekillerinden 9'nun ihracına karar verdi. Bu karar üzerine diğer 10 muhalif milletvekili de partiden istifa ettiklerini açıkladılar.

Bundan sonra yeni bir muhalif parti oluşturma süreci başladı... O günleri çok iyi anımsıyorum. DP'ye muhalif tek gazete olduğumuz içi Menderes yönetimine baş kaldıran milletvekilleri sık sık bizim yazı işlerine gelerek düşüncelerini ve neler yapmayı planladıklarını anlatıyorlardı.

Bu ziyaretlerden belleğimde derin iz bırakan iki isim Ekrem Hayri Üstündağ ve Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu idi.

Muhaliflerin en yaşlısı olan Üstündağ tanıdık bir hekimdi ve DP iktidarının ilk yıllarında sağlık bakanlığı yapmıştı. Karaosmanoğlu ise Ege bölgesinin en büyük toprak ağalarındandı. DP'nin kurucuları arasında yer almış, Menderes hükümetlerinde devlet ve içişleri bakanlığı görevlerinde bulunmuştu.

Bu muhaliflerle birlikte gazeteyi ziyarete gelen kişiliklerden birisi de ünlü Demirci Mehmet Efe'ydi... "Efe" deyince iri cüsseli, bastığı yeri titreten birini beklerken ufak tefek, güler yüzlü, 70'ini aşkın sempatik bir Ege'liyle karşılaşınca çok şaşırılmıştım. Kendisiyle geçmişten ve bugünden uzun uzun sohbet etmişim... Çakırcalı Mehmet Efe ve Yörük Ali Efe'nin yanında yetişen Demirci Mehmet Efe savaş yıllarında Kuvayı Milliye saflarında savaşmış, ancak Refet Paşa'nın düzenli orduya katılma emrine Çerkez Ethem gibi

itaat etmediği için Kemalist yönetim tarafından kara listeye alınmıştı. DP kurulduktan sonra savaş döneminden tanıdığı Celal Bayar'a güvenerek bu partiyi desteklemiş, ancak parti içi huzursuzluk başlayınca muhaliflerin yanında yer almıştı. Ünlü bir efenin kendilerini destekliyor olması da DP isyancılarının popülaritesini arttırıyordu.

Menderes'e baş kaldıran 19 milletvekili 20 Aralık 1955'te Hürriyet Partisi'ni kurdular. Parti Anadolu ve Trakya örgütlenmesini de hızla tamamladı, 13 milletvekilinin daha saflarına katılmasından sonra CHP'nin 31 milletvekiliyle temsil edildiği Meclis'te 32 milletvekiliyle "ana muhalefet partisi" konumuna yükseldi.

Bu, Türkiye'de Atatürk döneminden beri iktidardaki partiye Meclis bünyesi içinden dördüncü isyandı.

İlk isyanın ürünü 17 Kasım 1924'te Kâzım Karabekir, Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele ve Adnan Adıvar gibi tanınmış isimlerce kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'ydı. Parti 5 Haziran 1925'te Atatürk'ün direktifiyle kapatılmıştı.

İkinci isyanın ürünü Atatürk'ün yakın arkadaşlarından Ali Fethi Okyar tarafından 12 Ağustos 1930'da kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'ydı. Varlığı ve gelişmesi iktidarı rahatsız ettiği için Atatürk'ün talimatıyla bizzat kurucusu Ali Fethi Okyar tarafından 17 Aralık 1930'da kapatılmıştı.

Üçüncü isyanın ürünü, 2. Dünya Savaşı'nın bitiminde Batı ülkelerinin baskısıyla çok partili demokrasiye geçildiğinde, Bayar ve Menderes gibi CHP despotizminin eski suç ortakları ve büyük toprak sahipleri tarafından kurulan Demokrat Parti'ydi.

Ancak Demokrat Parti'nin kılına dokunulmazken, aynı günlerde Meclis dışından kurulan Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi ve Türkiye Sosyalist Partisi daha faaliyete geçmeden sıkıyönetimce kapatılmıştı.

Şaşırtıcı değil, cumhuriyet tarihinde tüm sol parti kurma girişimleri hep devlet terörüyle engellendi. CHP'den de önce

yeni Türkiye'nin ilk siyasal partisi olarak 10 Eylül 1920'de Bakü'de kurulan Türkiye Komünist Partisi'nin faaliyete geçmesi, alçakça bir komployla, Mustafa Suphi ve diğer parti liderleri Karadeniz'de katledilerek olanaksızlaştırıldı.

50'li yıllardaki TKP girişimi de yüzlerce kişi ağır hapis cezalarına mahkum edilerek aynı akıbete uğratıldı.

1971 ve 1980 darbelerinden sonra da parti kapatmanın hedefinde, başta Türkiye İşçi Partisi olmak üzere, hep sosyalist partiler ve Kürt partileri oldu.

Demek ki parti kurma ve parti kapatma konusunda Türkiye siyasal tarihi Mehmet Akif'e tarihin tekerrür etmediğini söylediği için nedamet getirtecek, Hegel'e tekerrür'ü ikiyle sınırladığı için özeleştirici yaptıracak sayısız örneklerle dolu...

Gelelim günümüze... AKP nam partideki kıpırdanmalar, homurdanmalar nereye varır? 2018 seçimlerinde MHP'nin desteğiyle cumhurbaşkanlığını ve parlamento çoğunluğunu garantileyen Erdoğan'ın, tıpkı 1954 seçimlerinden büyük zaferle çıktıktan bir yıl sonra tökezleyen Menderes gibi ayağının altından toprağın kaymaya başladığı 31 Mart yerel seçimlerinde metropoller yönetiminin muhalefete geçmesiyle ortaya çıktı.

Ancak unutulmasın ki, bugün tekerrürü yaşanan Hürriyet Partisi oluşumu 1956 sonunda Meclis'teki ana muhalefet partisi olduysa bile, bir yıl sonra yapılan genel seçimlerde oyların yüzde 3,5'u ile sadece dört milletvekili çıkartabilmiş, DP oyların yüzde 47.8'i ile 424 milletvekili çıkartarak tek başına iktidarını koruyabilmişti.

Seçimin tek umut verici sonucu, CHP'nin oyların yüzde 41,4'ünü alıp 178 milletvekili çıkartarak iktidar alternatifi durumuna yükselmesi olmuştu. Bu başarısızlıktan sonra da Hürriyet Partisi 24 Kasım 1958'de olağanüstü kongre toplayarak kendisini feshetmiş, üyelerinin büyük kısmı güçlenen CHP'ye katılmış, bir kısmı da DP'ye dönmüştü.

Lider kadrosundan Ekrem Alican 27 Mayıs darbesinden sonra kurulan MBK hükümetinde maliye bakanlığını üstlen-

miş, siyasal partiler kurulmasına izin verildikten sonra da Yeni Türkiye Partisi'ni kurmuş, İnönü'nün 2. Koalisyon hükümetinde de başbakan yardımcılığı yapmıştı.

Hürriyet Partisi'nden sonra CHP'ye geçen Turan Güneş ise hep o partide kalmış, 1974'te Ecevit'in MSP ile kurduğu koalisyon hükümetinde dışişleri bakanı olmuş, aynı yıl Kıbrıs'ın kuzeyinin fethi operasyonunda büyük rol oynamıştı.

Hürriyet Partisi başkaldırısında ön planda bulunan iki Kürt siyasetçiyi de anmamak mümkün değil... Dr. Yusuf Azizoğlu, 27 Mayıs darbesinden sonra Yeni Türkiye Partisi'nin kurucuları arasında yer almış ve bir süre başkanlığını yapmış, milletvekili seçildikten sonra da İnönü'nün ikinci koalisyon hükümetinde Sağlık ve Sosyal Yardım bakanı olmuştu. Asıl mesleği öğretim görevlisi olan Kasım Küfrevi ise 1965'den 1973'e kadar Ağrı ilinden AP milletvekili, daha sonra da 1980 darbesine kadar aynı partiden Ağrı senatörü olmuştu.

Binbir dalavereyle iptal ettirilen İstanbul seçimi yenilediğinde de, özellikle HDP'nin ve Tayyip diktasının yıkılmasını tüm sol ve demokrat kesimlerin desteğiyle İmamoğlu'nun yeniden seçilmesinin, AKP içindeki huzursuzluğun daha da artmasına yol açması ve 1955'te Hürriyet Partisi'nin kurulması gibi, AKP'nin Meclis egemenliğini sarsacak yeni bir oluşumun ortaya çıkması kaçınılmaz görünüyor

Gül, Davutoğlu, Arınç gibi aynı rahle-i tedristen geçmiş ve iktidarda söz sahibi oldukları günlerde hiç de demokratik bir performans göstermemiş olan kişiler Erdoğan'ı alaşağı edebilir mi? Edemezlerse 50'lerdeki Hürriyet Partisi gibi bir oluşuma giderler mi? Ama ne ederlerse etsinler, önemli olan, bunların demokrasi karşıtı Türk-İslam Sentezi koşullanmasından ne denli kurtulabilecekleridir.

Tarihin bu sayfasının şimdilerde trajedi olarak mı, yoksa Marx'ın dediği gibi komedi olarak mı tekerrür edeceğini 23 Haziran oylamasından sonra daha net göreceğiz... Dikkatle izlemek gerekir...

21 Mayıs... Darbeler ve Kürtler

21 Mayıs 2019

Darbeler ülkesi güzel yurdumuzun yakın tarihinde 21 Mayıs, tam 56 yıl önce yenilgiyle sonuçlanan bir darbe girişiminin yıldönümü... 27 Mayıs 1960 darbesinde devrilen *Demokrat Parti*'nin mirasçısı *Adalet Partisi*'nin, İnönü başbakanlığındaki CHP-AP koalisyonu sayesinde giderek güçlenmesinden rahatsız olan askerlerin Talat Aydemir liderliğinde iktidara el koymaya teşebbüs ettikleri gün...

Kimi yorumlara göre gerek orduda, gerekse kamuoyunda yeterince ön destek sağlayamadığı için, bir başka yoruma göre de darbenin örgütlenmesinde ve uygulanmasındaki yetersizlik ve hatalardan dolayı yenik düşmüş bir darbe girişimiydi 21 Mayıs.

Türkiye siyasi hayatında yeni yeni sesini duyurmaya ve örgütlenmeye başlayan solun bu darbe girişimine karşı alacağı tavır açısından da ciddi bir sınavdı.

Türkiye'de devrimin işçi sınıfı öncülüğünde değil, ancak Mısır'daki Nasır, Suriye ve Irak'taki *Baas* hareketi gibi seçkinler öncülüğünde ve Atatürkçü ordunun vuruculuğuyla gerçekleşebileceğini savunan *Yön* hareketi, "tepeden inmece" niteliğiyle doğal olarak Aydemir'in arkasındaydı. Üniversitelerde, medyada, siyaset dünyasında birçok önemli kişinin Aydemir'i desteklediği söyleniyordu.

Sola yönelik baskıların şiddetlenmesi ve İnönü Hükümeti'nin bu konuda tutarlı bir tutum takınmaması nedeniyle, TİP'e sempaticileri sol aydınların bir kısmı tarafından da Aydemir'in olası darbe girişimi bir çıkaryol sayılmaya başlamıştı.

Aybar'ın isteği üzerine İzmir'den İstanbul'a yeni geldiğim, gazetecilik ve sendikacılık faaliyetlerimin yanı sıra *Türkiye İşçi Partisi*'nin basın ve araştırma bürolarında görev üstlendiğim günlerdi. *Gece Postası*'ndaki mesleki çalışmamın yanı sıra Turhan Tükel ve Süleyman Ege ile

birlikte, TİP'in haftalık dergisi *Sosyal Adalet*'i yayına hazırlamakla görevliydim.

Partide büro çalışmaları başlamadan önce her akşam Aybar belli konuları yakın çalışma arkadaşlarıyla tartışmaya açardı. Bir akşam yine böyle bir ortamda Aybar'ın ortaya attığı bir soru hepimizi şoke etmişti: "Aydemir hareketi başarıya ulaşır ve bizden de destek isterse ne yapmalıyız?"

Söyleşide hazır bulunan herkes Aydemir darbesine destek verilmesine şiddetle karşı çıkmıştı. Bir işçi sınıfı partisinin mahiyeti belirsiz bir askeri darbeyi desteklemesi kabul edilebilir bir şey değildi. En azından komünist düşünce ve örgütlenmeyi yasaklayan TCK'nın 141-142. maddelerini kaldırtma mücadelesi verdiğimiz, konuyu Anayasa Mahkemesi'ne götürdüğümüz bir dönemde demokratikleşme yollarını kapatacağı kesin olan bir hareketin desteklenmesi intihar olacaktı.

Aybar bu konuda çeşitli tepkileri dinledikten sonra, "Ben de farklı düşünmüyorum, dedi. Ama partinin başkanı olarak, bizim tercihlerimize aykırı siyasal gelişmeler olursa ne tavır almamız gerektiğini düşünmek ve tartışmak zorundayım. Gelişmeleri dikkatle izleyelim."

Aybar'ın o akşamki çıkışı, Aydemir'cilerin kendisiyle kurdukları özel bir ilişkinin sonucu muydu? Bunu hiçbir zaman öğrenemedik. Ancak 21 Mayıs'ın yaklaştığı günlerde Aydemir'cilerin sol da dahil tüm siyasi çevrelerle ve şahsiyetlerle yoğun ilişkiler kurdukları, tam desteklerini almasalar da en azından nötr kalmalarını sağlamaya çalıştıkları bir gerçektir.

Bittabi, tüm askeri darbelerin ve darbe girişimlerinin öncelikle Kürt hareketini hedef alacağı tecrübeyle sabit olduğu için, Kürt dostlarımız "ilerici" etiket de taşısa her türden darbe girişimine karşıydılar.

Darbe girişimi yukarıda değindiğim nedenlerle kısa zamanda başarısızlığa uğradı... Hemen sıkıyönetim ilan edildi, darbeye adı karışan subaylar ve Harp Okulu öğren-

cileri tutuklanarak askeri mahkemelere sevkedildiler. 7 Haziran 1963 – 15 Eylül 1963 tarihleri arasında yapılan duruşmalar sonunda 7 idam, 30 mübbet hapis cezası verildi, diğer sanıklar da 3 ay ila 15 yıl arasında çeşitli hapis cezalarına çarptırıldılar.

Darbe girişiminden birinci derecede sorumlu tutulan iki subaydan Binbaşı Fethi Gürcan 26 Haziran 1964 sabahı, Albay Talat Aydemir ise 5 Temmuz 1964 gecesi idam edildi.

Cezalandırılanlar arasında çok sayıda Harp Okulu öğrencisi vardı. Üstelik bu olaydan sonra Harp Okulu'nun iki yıl süreyle mezun vermesi engellendi.

Cumhuriyet tarihindeki geleneğe uygun olarak, darbe girişimiyle hiçbir ilgileri olmadığı, hattâ askeri darbelere her daim karşı oldukları halde, sıkıyönetim terörü Kürtleri de hedef almakta gecikmedi.

Okurlarım diğer yazılarımdan anımsarlar, 27 Mayıs 1960 darbesinden dört gün sonra Kürt illerinde 485 kişi tutuklanarak Sivas Kabakyazı' da bir kampa sevk edilmişti. Kampta ağır koşullar altında tutulananların 55'i daha sonra, 19 Ekim 1960 tarihinde askeri yönetimin yasama organı olan MBK'nın kararıyla çeşitli illere sürgün edilmişlerdi.

Hiç unutmam... İzmir temsilcisi olduğum *Öncü Gazetesi*'nin Ankara'da Rüzgarlı Sokak'taki yönetim yerinde bulunduğum bir akşam MBK'nin en genç üyesi Yüzbaşı Muzaffer Özdağ en mağrur haliyle içeri girmişti. Yanında da emirsubayı görünümünde Mikail adlı genç bir teğmen.

Özdağ küçük dağları ben yarattım diyen Napolyon havasındaydı. Selam sabahtan sonra elindeki kırbacı koltuğunun altına kıstırmış salonun ortasında sert adımlarla volta atarken bir soru patlatmıştı: “Aydınlar, biz 27 Mayıs'ı neden yaptık biliyor musunuz?”

Yazı işleri müdürümüz Muzaffer Aşkın son derece sakin “Yüzbaşım, bugüne kadar bir sürü neden sayıldı. Acaba hangisi?” diye karşı soruyla yanıtlamıştı. Özdağ'ın buna yanıtı hepimizi şoke etmişti: “Biz 27 Mayıs'ı Doğu Anadolu'da ha-

zırlanan bir Kürt isyanını önlemek için yaptık. Yoksa vatan bölünecekti. Biliyor musunuz ki, biz DP liderlerinden önce Kürt ağalarını tutukladık?”

21 Mayıs 1963 darbe girişimi olduğunda ben hâlâ *Gece Postası* gazetesinin genel yayın yönetmeniydim. Hemen sıkiyönetim ilan edilerek bir dizi yasaklar konulduğundan ne *Gece Postası*'nda ne de *Sosyal Adalet* dergisinde konuya ilişkin herhangi bir analiz ya da yorum yapmak mümkündü.

Bir ay kadar sonraydı... Darbeci subayların ve Harbiye öğrencilerinin duruşmaları devam ederken, İstanbul'da il-gimizi çeken bir gelişme oldu. Bâbîâli yokuşunu tırmanırken hemen her gün rastlayıp söyleştığımız bazı Kürt dostlarımız artık ortalıkta görünmüyordu.

Türkiye'nin basın ve kültür merkezi o yıllarda Bâbîâli'ydi. TİP'in genel merkezi de o sırada İstanbul Valiliği'nin hemen yanbaşıındaydı. Partiye ya da gazeteye gidip gelmek için Sirkeci'den başlayıp Divanyolu Caddesi'ne kadar uzanan “yokuş” her gün en az iki kez kat edilirdi. Bu kat edişlerde mutlaka Kürt arkadaşlardan bir ikisine rastlamak mümkündü. Konuşmalar da genellikle, o sırada yükseliş halinde olan TİP'in Kürt sorununa yaklaşımı üzerinde yoğunlaşıyordu.

Onların görüşleri, eleştirileri ve uyarılarıdır ki, gerek TİP içindeki mücadelelerde, gerekse daha sonraki yıllarda yönettiğim *Akşam* gazetesinde ve *Ant* dergisinde, sınıfsal sorunların yanısıra Türkiye'nin halklar sorununu, özellikle de Kürt sorununu ön planda ele almamda büyük rol oynayacaktı.

Seçkin Kürt aydını Enver Aytekin'le, dostluğun ötesinde, tıpkı geçenlerde ölüm yıldönümünde andığımız Kürt felsefeci Selahattin Hilav gibi, *Türkiye İşçi Partisi*'nin bilim ve araştırma kurulunda birlikte görevliydik, partinin 1964'te toplanacak ilk büyük kongresinin onayına sunulacak parti programını hazırlıyorduk.

Dahası, *Sosyal Yayınlar* kurucusu Enver, her akşam evine gitmeden önce benim de görevli olduğum *Sosyal Adalet* redaksiyonuna mutlaka uğrar, özellikle solun geçmişine

ilişkin ilginç anılar anlatır, biz gençlere de moral verirdi. Söyleşiler bizim için de, onun için de öylesine keyif vericiydi ki, arada bir köstekli saatini çıkartıp bakar, "Eyvah yine vapuru kaçırmışız" diye yeni bir konuya girerdi.

Darbeden bir ay kadar sonra Enver de partiye ve Sosyal Adalet'e gelmez olmuştu.

Haziran sonlarında *Gece Postası*'nda bir esnaf derneğinin hiç de siyasal yanı olmayan kongre çağrısını ilan servimiz sıkıyönetim izni olmaksızın gazeteye koyduğu için bir sabah vakti mevcutlu olarak önce Sansaryan Hanı'na, oradan 1. Ordu Komutanlığı'na götürüldüm, ardından da Balmumcu'daki sıkıyönetim askeri mahkemesine sevkedildim.

Balmumcu'da asker nezaretinde sorgu sıramı bekliyordum. Arada bir başka askerler de mahkeme salonunun bulunduğu kata çıkıyor, bana nezaret eden askerlerle aralarında Kürtçe konuşuyorlardı. Ne konuştuklarını anlamıyordum, ama konuşmada Enver Aytekin'in ismiyle birlikte başka bazı tanıdık isimler kulağıma takılıyordu: Musa Anter, Medet Serhat, Edip Karahan, Sait Elçi, Yaşar Kaya, Doğan Kılıç... Karargahın alt katında gözaltındaymışlar.

Bu isimlerin her tekrarlanışında askerlerin gözleri parlıyor, yüzlerinde belirgin bir hayranlık ve mutluluk ifadesi okunuyordu. Belli ki sözünü ettikleri kişiler, Kürt halkının varlıklarından ve mücadelelerinden gurur duyduğu çocuklarıydı.

Mahkeme salonuna alındığımda ilginç bir sürprizle karşılaştım.

Askeri hakim, İzmir'de *Milliyet* Gazetesi temsilcisiyken NATO Karargâhı'ndan tanıdığım bir kurmay albaydı. NATO'ya ve ABD hegemonyasına karşıydı. Beni sanık olarak karşısında görünce bir an şaşaladı, sonra dava dosyasına dahi bakmadan, "Nasıl olur, senin gibi idealist bir genç gazeteci nasıl derdest edilir?" diyerek peşin tavrı koydu. Ardından da suçlamanın tamamen formalite ihmaline ilişkin olduğunu görünce beni derhal serbest bıraktırdı.

Kürt dostlar neden tutuklanmıştı?

Irak ve Suriye’de Kürt toplumuyla ilişkileri bulunan Hamewendi adlı bir Arap emlakçi Türkiye’de tutuklandığında üzerinde Musa Anter ve Doğan Kılıç’ın adları yazılı bir kağıt bulununca önce 13 kişi tutuklanmış, onu daha sonra 10 kişinin daha tutuklanması izlemiştir. “Müstakil bir Kürdistan Devleti” kurmaya giriştikleri iddiasıyla tutuklanan 23’ler, idam talebiyle yargılanırken iddiayı doğrulayacak hiçbir delil bulunmadığı için 1964’te tahliye edilmişlerdi.

Değerli tarihçi Ayşe Hür’ün 20 Eylül 2018 tarihli *Gazete Fersude*’de yayımlanan Musa Anter üzerine bir yazısında naklettiği anekdot son derece ilginçtir:

“23 kişi, Talat Aydemir ve ekibiyle aynı hapishaneye konulmuştu. İddialara göre darbeci subayların çoğu iyi eğitilmişti olduğu halde Kürt sorunu ile ilgili ve bilgili değillerdi, ancak bir seferinde Talat Aydemir, 23’ler, Mahabad Kürt Devleti’nin milli marşı olan ‘Ey Raqıp’ söylerken koğuşa girmiş, marşı duyunca hazırola geçmişti.”

21 Mayıs darbe girişiminin önde gelen isimlerinden ikisi, Talat Aydemir ile Fethi Gürcan, 1964 yazında idam edildiler. Onların asılması sırasındaki gayriinsani tavırlarıyla ünlü Orjeneral Cemal Tural daha sonra Demirel tarafından genelkurmay başkanlığına yükseltildi. Silahlı kuvvetlerin başına geçmez de ünlü “Cuma emirnameleri”ni yayınlamaya başladı, daha sonra bunları “Komünizmle Mücadele Elkitabı” adı altında bir araya getirerek tüm ordu birliklerine “başemir” olarak dağıttı. Mücadelenin hedeflerinden biri de o sırada benim genel yayın yönetmenliğini yaptığım Akşam Gazetesi idi.

Tam da o günlerde Talat Aydemir’in, Hava Harp Okulu’nda öğrenciyken okuldan uzaklaştırılan oğlu Metin Aydemir beni ziyarete geldi. “Babamın katilleri ordunun başına geçiriliyor, dedi. Ortada o denli yalan, alçaklık ve ikiyüzlülük var ki, artık babamın anılarının yayınlanması zamanının geldiğini düşünüyoruz. Anıların tahrifata uğramadan yayınlanması konusunda ailece sadece size güveniyoruz,” dedi.

Ben Aydemir’le hiç karşılaşmamıştım. İnci iyi tanıyordu. Hür Vatan ve Kim’in muhabirliğini yaptığı yıllarda çok sık görüşmüştü. Düşüncelerini paylaşmasa da, Aydemir’in 22 Şubat 1962’de ve 21 Mayıs 1963’te İsmet Paşa tarafından nasıl komploya uğratıldığını çok iyi görmüştü. Aydemir’in insani dramını İnci’den çok dinlemiştim.

Aydemir’in not defterlerine yazmış ya kasetlere sözlü kaydetmiş olduğu anılarını İnci’yle birlikte bir aylık yoğun çalışmayla yazı dizisi haline getirdik. Dizi *Akşam* gazetesinde yayınlanınca hem İnönü ve çevresini, hem de faşist general Cemal Tural’ı son derece rahatsız etmişti.

Tural, Aydemir’in anılarını yayına hazırlamamdan dolayı bana olan hıncını çıkartmak için ordu şefliği otoritesini su-iistimal etmekte gecikmedi 1967 başında yayınlamaya başladığımız *Ant* dergisinin ilk sayılarından birinde ABD’nin talimatıyla Doğu Anadolu bölgesine atom mayınları döşeme projesini açıklamıştık. Cemal Tural derhal 1. Ordu Askeri Savcılığı’na çift aylı bir emirname göndererek benim “vatanı ihamet” suçlamasıyla askeri mahkemede yargılanmamı emredecekti.

“Atom mayınları” döşenmesinden amaç, yeni bir savaş çıkması halinde Sovyet Ordusu doğu sınırından Türkiye’ye girecek olursa bunları patlatarak batıya ilerlemesini engellemekti.

Bu ise, Doğu’da özellikle Kürt halkının topyekun imhası demekti. Bizim açıklamamız üzerine gösterilen tepkiler sonucu o proje gerçekleşemedi...

Ama Kürt halkına karşı baskı ve zulüm 1963 darbesini izleyen tutuklamalarla kalmayacaktı. Nisan 1970’de Diyarbakır, Mardin ve Siirt illerinde jandarma ve komando birlikleri Kürt halkına karşı korkunç bir terör operasyonuna girişecek, birçok köyün sakinleri ağır işkencelerden geçirilecekti. Bu operasyonun tüm ayrıntılarını da *Ant*’ın Nisan 1970 sayısında “Bir Utanç Raporu” başlığı altında açıklayacaktık.

Sözün özü... “Darbe” dendi mi, ister gerçekleşmiş, ister

girişim düzeyinde kalmış olsun, en büyük bedel ödeyenler her daim Kürtler oldu.

12 Mart ve 12 Eylül darbeleri sonrasında da... Hattâ ve hattâ, 2016'nın çakma darbesi sonrasında da... İktidarıyla, ana muhalefetiyle, Yenikapı Ruhü'nun göz bağlayıcılığında...

Hele bir bekleyelim, bakalım Kılıçdaroğlu ve Perinçek'in de büyük tantanayla biat ettikleri Samsun Ruhü neler getirecek?

Federal Belçika uzatmaları oynuyor...

29 Mayıs 2019

Korkunun ecele faydası yok... Hem federal parlamentoya, hem de bölge meclisleriyle Avrupa Parlamentosu'na girecek milletvekillerini belirlemek üzere 26 Mayıs günü yapılan seçimlerin sonucu Belçika'da federal devlet yapısının sonunu oldukça yakınlaştırdı.

Avrupa ya da dünya futbol kupası maçlarında “Kırmızı Şeytanlar” diye ünlü millî takımın her başarısından sonra bölücülüğe karşı “millî birlik ve beraberliği” bir kez daha korumuş olmanın coşkusu ve hattâ çılgınlığıyla sokaklara, meydanlara dökülen Belçikalılar, özellikle Frankofon Valonlar ve Brükselliler, “konfederalizm”, hattâ “bağımsızlık” yanlısı partilerin Flaman bölgesinde çoğunluk sağlamasından dolayı karalar bağlamakta... Artık farkındalar ki, federal devlet ünlü futbol terimiyle artık uzatmaları oynamakta...

Napolyon savaşlarının ertesinde süper güçlerin aralarında bir tampon bölge oluşturmak üzere suni olarak kurdukları ve başına da cermen kökenli *Saxe-Coburg ve Gotha* Hanedanı'ndan işsiz güçsüz bir asilzadeyi kral olarak oturttukları Belçika devleti, kuruluşundan 189 yıl sonra kelimenin tam anlamıyla ikiye bölünmüş durumda.

Kuzeyde Flaman milliyetçiliğinin ağır bastığı ve sağ partilerin egemen olduğu Felemenk bölgesi, güneyde sol partilerin egemen olduğu Valon bölgesi... İkinin arasında da sadece Fransızca ve Flamanca konuşanların değil, yüzden fazla farklı milliyetten insanların yaşadığı, Avrupa Birliği'nin de başkenti olan Brüksel bölgesi.

Seçim sabahı oylama devam ederken şunları yazmıştım:

“Belçika'nın 8 milyon seçmeni üç ayrı parlamentoya birden milletvekili seçmek üzere sandık başına gidiyor. Bu ülkede oy vermek zorunlu olduğu, bu görev yerine getirilmediği takdirde suç olarak adli sicile işlendiği için, koşan koşana... Sandıklar açıldığında var seyreyle gümbürtüyü... Zira bu seçimler, belki de Belçika'nın geleceğinde çok önemli bir dönüm noktası olacak. Kamuoyu yoklamaları iki yıldan beri klasik siyasal partilerin gerilemesine karşılık Flaman bölgesinde aşırı sağcı *Flaman Çıkarı (VB)*'nin, Brüksel, Valon ve Flaman bölgelerinde yeşillerin partisi *Ecolo/Groen*'un ve radikal sol *Belçika İşçi Partisi (PTB/PVDA)*'nin oy arttırdığını gösteriyor.”

Perşembenin gelişi çarşambadan belliydi... Herkesin televizyon ve bilgisayar ekranlarının başına üşüştüğü saat 16'dan itibaren gerçek bir deprem başladı. İlk sonuçlar, ta 1978'de ırkçı ve faşizan bir programla kurulan, ancak 1988 seçimlerinde Flaman bölgelerinde büyük oy aldığı için tüm siyasi partiler ve medya tarafından *cordon sanitaire* (güvenlik kuşağı) adı altında kara listeye alınmış olan VB'nin bu kez ciddi bir oy patlaması yaparak Flaman Parlamentosu'nun ikinci, Federal Meclis'in ise üçüncü büyük partisi durumuna yükseldiğini gösteriyordu.

Üstelik Flaman Parlamentosu'nda uğradığı oy kaybına rağmen 35 milletvekiliyle birinci parti konumunu koruyan *konfederalist* N-VA ile milletvekili sayısını 23'e çıkartan aşırı sağcı ve *bağımsızlıkçı* VB birlikte Belçika'nın şimdiki *federal* yapısını sona erdirebilecek bir çoğunluk sağlamışlardı.

Ama sosyalisti, hristiyanı, liberaliyle klasik partileri rahatsız eden sadece bu değildi. Yine seçim öncesi tahminlere uygun olarak, yeşillerin partisi *Ecolo/Groen* ve de radikal solun partisi PTB/PVDA, sadece güneyde değil, Belçika'nın üç bölgesinde de büyük bir sıçrama gerçekleştiriyordu.

Oylamanın hâlâ kağıt üzerinde yapıldığı Valon bölgesinde tasnifler teknik aksaklıklar nedeniyle bir türlü tamamlanamadığı için ekranlarda verilen sonuçlar saatten saate değişiyor, klasik partilerin liderleri yenilgilerini teslim edecek konuşmayı yapmak için bir türlü TV ekranlarına çıkamıyorlardı.

Buna karşılık oylarının arttığı daha ilk saatlerde belli olan aşırı sağ VB'nin, yeşil *Ecolo/Groen*'in ve radikal sol PTB/PVDA'nın merkezlerinde coşku dolu kutlamalar çoktan başlamıştı.

Satır gece yarısına doğru indi. Federal Meclis'te düne kadar iktidar nimetlerini paylaşmış olan tüm partiler büyük oy kayıplarına uğrarken *Ecolo/Groen* 21, VB 18, PTB/PVDA 12 milletvekiliyle ülkenin kaderinde söz sahibi olmuşlardı.

Bölge meclislerinde denge değişimi daha da büyük boyutlardaydı.

Flaman bölge meclisinde VB 23 milletvekiliyle ikinci, Groen 14 milletvekiliyle beşinci parti olurken, Valon bölge meclisinde *Ecolo* 12 milletvekiliyle üçüncü, PTB/PVDA 10 milletvekiliyle beşinci parti durumuna yükseliyordu.

Hem frankofon, hem de flaman partilerinin temsilcilerinden oluşan Brüksel bölge meclisinde ise *Ecolo/Groen* 19 milletvekiliyle ikinci, PTB/PVDA 11 milletvekiliyle dördüncü büyük parti oluyor, üstelik aşırı sağcı VB de Meclis'e bir milletvekili sokmayı başarıyordu.

Avrupa Parlamentosu'nda da durum klasik partiler bakımından iç açıcı değildi. Hepsi oy kaybederken, *Ecolo/Groen* 4 milletvekiliyle birinci, VB 3 milletvekiliyle ikinci parti durumuna yükseliyor, PTB/PVDA da bir milletvekiliyle ilk kez bu parlamentoda temsil hakkı kazanıyordu,

Valon ve Brüksel bölge meclislerinde birinci durumda olan *Sosyalist Parti*'nin başta *Ecolo* olmak üzere iki küçük partiyi daha yanına çekerek hükümet kurması zor olmayabilir.

Flaman bölge meclisinde de milliyetçi N-VA, aşırı sağcı VB'ye ihtiyaç duymadan diğer Flaman partileriyle, hattâ *Groen*'le anlaşarak bir hükümet oluşturabilir. Ancak VB şu anda Flaman bölgesinde en yüksek ikinci oyu alan parti olduğu için onu atlayarak böyle bir çözüme gitmesi kolay değil; VB'ye yıllardır uygulanan *cordon sanitaire* Flaman bölgesinde de geçerli olduğu için önce bu blokajın kırılması gerekecek.

Son seçimde oylarının bir bölümünü VB'ye kaptırmış, bu nedenle hem federal mecliste hem de Flaman bölge meclisinde milletvekili kaybına uğramış olan milliyetçi N-VA'nın lideri De Wever bu partiyi muhalefette bırakıp daha da güçlenmesine meydan vermemek için *cordon sanitaire*'i kırabileceğini seçim akşamı ima etmişti.

Şu anda bütün dikkatler, aşırı sağ ile radikal solun ve yeşillerin böylesine güç kazandığı bir Meclis'ten Frankofon partilerin ve Flaman partilerinin dengeli bir şekilde temsil edileceği bir koalisyon hükümetinin nasıl kurulabileceğine yoğunlaşmış bulunuyor.

Belçika Kralı Philippe yeni hükümeti kurma görevini kime vereceğini belirlemek üzere şimdiden sarayında parti liderlerini tek tek kabul ederek görüşüyor.

Büyük sorun, son oy patlaması nedeniyle güç kazanan, üstelik son seçimlerin ortaya koyduğu gibi diğer ülkelerde de aşırı sağ partilerin oy arttırarak Avrupa Parlamentosu'nda büyük bir grup oluşturma olanağına kavuşması nedeniyle artık uluslararası bir desteğe de sahip olan VB'nin daha uzun süre *cordon sanitaire*'le bloke edilip edilemeyeceği.

Kaldı ki bu blokaj yıllarca önce sadece VB için konulduğu halde, klasik partiler son iki yıldır güçlenen, geçen yılın belediye seçimlerinde ciddi bir varlık gösteren radikal sol

PTB/PVDA'yı da muhatap almayı reddederek *cordon sanitaire*'in ona karşı da uygulanmasını dayatıyorlar.

Bu iki taraflı blokajın sürdürülüp sürdürülemeyeceğinin ilk işaretini klasik partilerin liderleriyle ard arda görüşmeler yapan Kral Philippe'in tutumu belirleyecek.

Cordon sanitaire sorunu belki de bu yazının yayınladığı saatlerde açıklığa kavuşmuş olacak. Ancak, VB muhatap alınsa da, alınmasa da, Belçika yine oldukça uzun sürecek bir hükümet krizi dönemine girmiş bulunuyor.

Belçika hükümet krizlerine şerbetli... 2007-2008 yıllarındaki kriz 194 gün, 2010-2011 yıllarındaki kriz ise tam 541 gün sürmüştü.

Bu kez kriz ister kısa ister uzun sürsün, Felemenk ülkesinin halen mutlak çoğunluk sahibi milliyetçi ve aşırı sağcı partileri Belçika devletinin federal yapısına son vererek konfederasyona geçilmesi için sonuna kadar dayatacaklardır.

Belçika 1970'den beri federalizme geçiş yolunda altı kez reform yapmış, dışişleri, savunma ve maliye gibi temel konular dışında kamu yönetiminin birçok sektörü Flaman, Valon ve Brüksel bölge hükümetlerine devredilmiş bulunuyordu.

Bu son seçimden çok önce, liberal MR dışındaki tüm Frankofon partileri N-VA ile hiçbir şekilde koalisyon yapmayacaklarını açıklamışlardı. Seçimden sonraki ilk demeclerinde de bunu tekrar tekrar vurguladıkları için, yalıtılan N-VA'nın aşırı sağcı VB'yi de ittifakına alıp "konfederalizm"i dayatması hiç de sürpriz olmaz.

Son seçimin bir özelliği de, kamuoyu yoklamalarında oy kaybına uğrayacağı önceden belli olan *Sosyalist Parti*'nin kaybını telafi etmek amacıyla müslüman seçmenlerin oylarını çekebilmek için çeşitli oyunlara başvurmasıydı.

Bu partinin Türk kökenli Brüksel milletvekili ve Saint-Josse belediye başkanı Emir Kır işi Türk seçmenlere Türkçe özel mektuplar yollayarak kurban edilecek hayvanların uyuşturulmadan kesilmesi, kamuya doğrudan hizmet veren gişe-

lerde de tesettürlü çalıştırılması gibi konularda nasıl kahramanca mücadele verdiğini anlatmaya kadar vardırıdı.

O denli ki, Fransa'nın saygıdeğer dergisi *Le Nouvel Observateur* dahi 23 Mayıs tarihli sayısında Belçika seçimleriyle ilgili bir analizine "Belçika Sosyalist Partisi'nin cemaatçi sapmaları" başlığını koymaktan kendini alamadı.

Diğer partiler de, hristiyanı, liberali, yeşili de dahil, müslüman oyları kaçırmamak için kurban ve tesettür konusunda *Sosyalist Parti*'yle yarışa girmekte gecikmedi. Ama geç kalmışlardı. 26 Mayıs oylamasında Brüksel'de sadece *Sosyalist Parti*'nin Türk kökenli adayları seçilebildi. Emir Kır Federal Meclis'te yerini korurken, diğer dört aday da yine Türk seçmenlerin tercih oylarıyla Brüksel Bölge Meclisi'ne girdiler.

Bu sonuç Türkçe medyada "Belçika Türk toplumu Başkomutan Emir Kır ve generallerine emanet" diye alkışlandı.

Oysa asıl alkışlanması gereken bu oylamada seçilen Türkü yeli üç kadın milletvekiliydi. Geçmiş hükümette bakanlık da yapmış olan Kürt kökenli N-VA milletvekili Zuhâl Demir 61.444, aynı zamanda Flaman yeşillerinin partisi *Groen*'ın genel başkanı olan Meryem Almacı 50.848, geçmişte de Charleroi bölgesinden *Sosyalist Parti* milletvekili olan Özlem Özen 10.791 tercih oyuyla Federal Meclis'e girmeyi başarmışlardı.

Asıl konumuza dönecek olursak... Federal Belçika devleti bir süre daha uzatmaları oynadıktan sonra Flaman kesimin dayatmalarına boyun eğerek konfederasyona dönüşmek zorunda kalırsa... Bu da Belçika devletinin kuruluşundan beri Flaman halkını, nüfus çoğunluğuna sahip olduğu halde, yıllarca kendi dilinde eğitim hakkı da dahil temel hak ve özgürlüklerin çoğundan mahrum bırakarak Flaman aşırı milliyetçiliğini körüklemiş olan Frankofon kapitalistlerin ve siyasetçilerin eseri olacaktır.

Türkiye'de hâlâ Kürt ulusunun hak ve özgürlüklerini hiçe sayan, onun seçilmiş temsilcilerini zindanlarda çürütmeye devam edenlere, Dersim'e hâlâ Tunceli dayatması yapanlara ders ola...

Mağdur bir halkın sürgün meclisi...

6 Haziran 2019

TBMM kurulalı 99 yıl geçti, gelecek yıl 100 yaşına girip dosta düşmana karşı dalya diyecek... Bittabi merkezde Tayyip'in Cumhuri İttifakı olmak üzere Millet müttefiki CHP ve İYİP'in ve de ittifaksız teferruat partilerin oluşturacağı büyük Türkiye İttifakı, bu yılın 19 Mayıs'ında olduğu gibi, gelecek yılın 23 Nisan'ında "tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet" naralarıyla kenetlenip yedi düvele meydan okuyacak.

Bilmem hâlâ öyle mi, bizim çocukluğumuzda 23 Nisan geldi mi okulda hepimizi sıraya dizer, hep birlikte haykırırlardı:

*Bugün 23 Nisan
Neşe doluyor insan
Kamutay bugün doğdu
Karanlıkları boğdu*

Evet, boğduğu karanlıkların başında da herhalde Osmanlı saltanatı vardı. Ama onun yerine bir başka karanlık geliyordu... Türklük ve İslamiyet dışındaki tüm aidiyetleri ezmeyi, gerekirse yok etmeyi kutsal görev sayan tek parti diktası...

Yunanistan'a karşı savaşın sürdüğü yıllarda Müslüman oldukları için Kürtleri de ittifaka almak zorunda kalan ve Birinci Meclis'te çok sayıda Kürt milletvekilinin varlığını sineye çeken Kemalistler, askeri zafer kazanıp Lozan'da uluslararası güvenceler elde ettikten sonra sadece Kürt örgütlenmelerini yasaklamakla kalmamış, rejime tam itaat edeceğinden emin olmadıkları Kürt seçilmişlerini de Meclis'ten temizlemişlerdi.

Değerli tarihçi Ayşe Hür'ün bu konuda verdiği iki örnek dikkati çekicidir:

"Bitlis Mebusu Yusuf Ziya Bey, Şeyh Said İsyanı'nı yönlendiren Azadi örgütüne üye olmak suçundan 14 Nisan 1925'-

te idam edildi. Dersim Mebusu Hasan Hayri Bey, 1921 Koçgiri İsyanı sırasında Meclis'teki konuşmasında Türk-Kürt kardeşliğinden ve iki kavmin ayrılmayacağından o kadar heyecanla söz etmişti ki, Mustafa Kemal ertesini gün kendisinin meclise Kürt milli giysileriyle gelmesini istemişti. Ama Hasan Hayri Bey'in sonunu da Kürtlük meselesi getirdi, Kasım 1925'te 'Müstakil bir Kürt devleti kurmaya teşebbüs' suçundan idam edildi." (Ayşe Hür, TBMM hiç 'çok renkli' oldu mu?", *Radikal*, 28 Haziran 2015).

Yine Ayşe Hür'e göre, "İleriki yıllarda TBMM'de yine Kürt milletvekilleri oldu ama bunların çok azı 'milliyetçi' anlamda değil sadece 'etnik' anlamda Kürtlüklerini ifade ettiler, bazıları Kürtlüklerini hiç açıklamadılar, bazıları Türk milliyetçisi oldular."

Ancak 60'lı ve 70'li yıllarda durum değişir oldu... Ülkeyi sarsan o büyük sosyal ve siyasal uyanış döneminde, on yıllarca devlet terörü altında suskunluğa mahkum edilmiş Kürt şahsiyetleri ve gençleri de, Türk Ceza Kanunu'nun 141 ve 142. maddelerine rağmen, seslerini yükseltmeye, ulusal istemlerini dile getirmeye, *Türkiye İşçi Partisi*'nde ve demokratik örgütlerde sorumluluk üstlenmeye, hattâ DDKO örneğinde olduğu gibi kendi örgütlerini kurmaya başlamışlardı.

12 Mart ve 12 Eylül faşist darbelerinin bu gelişmeleri sekete uğratmasına rağmen 80'li yıllarda Kürt ulusal direnişi bir yandan PKK örgütlenmesiyle "sıcak mücadele" aşamasına girecek, 90'lı yılların başında ise Paris'te bir konferansa katıldıkları için SHP'den ihraç edilen yedi Kürt milletvekilinin *Halkın Emek Partisi (HEP)*'i kurmasıyla yasama organında resmen var olmaya başlayacaktı.

Ama sadece Kürt seçmenlerin değil, aynı zamanda demokrasiden yana Türk seçmenlerin de oylarıyla Meclis'e giren Kürt milletvekilleri 30 yıla yakındır sürekli baskı altındadır. Yasama dokunulmazlıkları kaldırılarak hapsedilmekte, partileri kapatılmakta, fiziksel saldırılara maruz kalmaktadırlar.

İşte bugün 20. kuruluş yıldönümü kutlanacak olan *Kürdistan Ulusal Meclisi (KNK)* bu ardı arkası kesilmeyen baskıların ürünüdür.

Sadece Türkiye'deki baskılar mı? Tarihsel Kürt topraklarının süper güçlerin kirli pazarlıkları sonucu dört komşu ülke arasında pay edilmesinden bu yana tüm parçalardaki Kürtler sürekli dışlanma, baskı, katliam gördüler.

Bu bakımdan KNK sadece Türkiye Kürtlerinin değil, aynı zamanda Suriye, Irak ve İran Kürtlerinin, Asya ve Avrupa kıtalarındaki Kürt diasporalarının ortak iradesini temsil eden, onların mesajlarını Brüksel'den tüm dünyaya yansıtan bir meclistir.

Ancak Sezar'ın hakkı Sezar'a,, Bu tarihsel girişimin mimarları, bir Kürt partisinin milletvekilleri olarak TBMM'de ilk kez Kürt halkının doğrudan sesini duyuran, bunun bedeli olarak da yasama dokunulmazlıkları kaybettirilerek ağır hapis cezalarına mahkum olma tehlikesiyle karşılaştıkları için mücadeleyi sürgünde devam ettirme kararlılığı gösteren Kürt milletvekilleridir.

1994 yılıydı... Türkiye'de tutuklu DEP milletvekilleri Hatip Dicle, Orhan Doğan, Ahmet Türk, Leyla Zana, Selim Sadak, Sedat Yurttaş, Mahmut Alınak ve Sırrı Sakık ağır hapis cezalarına çarptırılmışlardı.

DEP Genel Başkanı Yaşar Kaya ile milletvekilleri Remzi Kartal, Zübeyir Aydar, Nizamettin Toğuç, Ali Yiğit ve Mahmut Kılınç siyasal sürgün olarak Brüksel'e gelmişler, gelir gelmez de DEP'le uluslararası dayanışma kampanyası açmışlardı.

Yaşar Kaya bizim kuşaktan olduğu için Türkiye'den tanıyordum. Ayrıca defalarca kapatılan ve çalışanları birbiri ardına öldürülen *Özgür Gündem Gazetesi*'nin sahibi ve yazarı olarak da meslektaşımı. Tansu Çiller'in hazırlattığı "öldürülecek Kürt iş adamları" listesinde ikinci sıradaydı.

Diğer milletvekili arkadaşların Türkiye'de verdikleri mücadeleleri izlemiştım. Belçika'ya gelmelerinden önce de,

Türkiye'ye giden Avrupa delegasyonlarının Türkiye'de görüşlerine başvurduğu seçkin insan hakları savunucularıydı. Örneğin Zübeyir Aydar'ın 80'li yıllarda Siirt'te İHD yöneticisi sıfatıyla bir Avrupa televizyonuna verdiği mülakatın kaydı *İnfo-Türk*'ün arşivlerindeydi.

Nizamettin Toğuş, bir yıl önce DEP milletvekili Mehmet Sincar'ın öldürüldüğü bir saldırıdan ağır yaralı olarak kurtulmuştu.

Remzi Kartal'ın sürgüne çıkmadan bir ay önce Kürt halkına karşı yeni tehditler savuran zamanın genel kurmay başkanı Doğan Güreş'e verdiği bir yanıtı ise Avrupa kamuoyuna özel olarak duyurmuştuk.

Onların Brüksel'de kurdukları *Sürgünde Kürt Parlamentosu* (SKP), aynı dönemde yine Brüksel'de kurulan ilk Kürt televizyonu Med TV ile birlikte Kürt ulusunun mücadelesini dünya kamuoyuna duyurmakta önemli bir rol oynadı.

Kısa sürede Kürdistan'ın tüm parçalarından ve Kürt diasporasından katılımlarla güçlenen SKP, 24 Mayıs 1999'da Amsterdam'da uluslararası bir kongre toplayarak *Kürdistan Ulusal Kongresi* (KNK)'ye dönüştü.

*

Bu kongrenin toplandığı gün *Özgür Bakış Gazetesi*'nin manşetinde yayınlanan "ANC'den KNC'ye..." başlıklı yazımda şöyle diyordum:

Yıl 1972... Paris... 12 Mart rejimini Avrupa Konseyi'nde yargılatırabilmek için Türkiye'deki insan hakkı ihlallerini belgeleyecek *Türkiye Dosyası*'nı (File On Turkey) hazırlıyoruz. Türkiye'den sürekli işkence belgesi, dâva dosyası yağıyor. Bunlar gecikmeden derlenip, özetlenip, İngilizceye çevriliyor. Ancak İngilizce çevirinin anadili İngilizce olan biri tarafından düzeltilmesi gerek...

Önce ABD'deki Kara Panter hareketinin sürgündeki militanlarından biri yardımcı oluyor. Sonra bir Yunanlı arkadaş, "Sizi Breyten'le tanıştırayım. Güney Afrikalı'dır, hem de edebiyatçıdır, o da yardımcı olabilir," diyor. Yine bir siyah

beklerken, karşımıza saf kan bir beyaz çıkıyor. Üstelik ana dili İngilizce de değil, Hollandaca ağırlıklı Afrikaans!

Breyten Breytenbach... Güney Afrikalı yazar, ressam ve siyasal eylemci... Paris'te yaşıyor. Karısı Vietnam'lı Yolande Ngo Thi Hoang... Çoğunu İngilizce yazdığı edebi yazılarından dolayı Güney Afrika'da birçok edebiyat ödülü kazanmış. Ödülünü almak için 1970'de Güney Afrika'ya gidecek olmuş. Vietnam'lı karısını renkli ırktan olduğu için ülkeye sokmamışlar. Apartheid rejiminde bir beyazın, ister siyah olsun, ister sarı olsun, bir renkliyle evlenmesi yasak!

Olay, ırkçı rejime karşı hıncını daha da arttırmış. Anti-apartheid mücadelenin uluslararası plandaki en etkin eylemcilerinden biri... Başını kaşıyacak vakti yok. Ama o yıllarda uluslararası dayanışma da kof bir laftan ibaret değil. *File On Turkey*, Yunan ve İspanyol direnişçilerinin de nöbetleşe kullandıkları küreli bir IBM'de mumlu kağıda dizilip Paris'te damı akan bir ressam atölyesinde basılmadan önce mutlaka Breyten'in dil düzeltmesinden geçiyor.

Kahve köşelerinde buluşup metinleri tartışırken Türkiye'de Kürtlere uygulanan ulusal baskıyla Güney Afrika'da siyahlara uygulanan ırkçı baskının benzerliklerini konuşuyor, çözüm yollarını tartışıyoruz.

İşte o konuşmalarda Breyten bana ANC'den bahsediyor: Afrika Ulusal Kongresi... Ve ANC'nin, Robben Island Hapishanesi'nde müebbet hapis cezasını çekmekte olan efsanevi lideri Nelson Mandela'dan...

Beyaz Breyten'le siyah Afrika üzerine konuşurken hep iki yıl önce Ant bürosunda Kürdistan üzerine söyleştığımız sevgili dostum İsmail Beşikçi'yi düşünüyorum. Daha o sırada Beşikçi, Kürd'e Kürt dediği için Türkiye'de zindandadır. Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nin verdiği 13 yıl hapis ve 3 yıl sürgün cezası tam da o günlerde, 14 Ağustos 1972'de onaylanmıştır.

Tabii o anda ne Breyten ne de ben, tam 27 yıl sonra, 22 Mayıs 1999 tarihinde, "terörist" Mandela'nın Güney Afri-

ka'nın saygıdeğer Cumhurbaşkanı olacağını, İsmail Beşikçi'nin ise Avrupa Konseyi'nin kıdemli ve şımartılmış üyesi Türkiye Cumhuriyeti'nin hapishanelerinde hâlâ ömür tüketerek Mandela'nın rekorunu kıracağını aklımızdan dahi geçiremiyoruz.

Türkiye Dosyası yayınlanıp 12 Mart rejimini Avrupa Konseyi'nden atılmanın eşiğine kadar getirdikten sonra, 1973 yılında, Breyten'le bir kez daha Amsterdam'da karşılaşıyorum. Van Gennep yayınevi, benim *Türkiye: Faşizm ve Direniş* kitabımı, Breytenbach'ın ise Güney Afrika'daki siyah direnişini anlatan bir kitabını yayınlamış.

11 Şubat 1990... ANC'nin mücadelesi ve uluslararası baskılar apartheid rejimine bir geri adım daha attırıyor. Artık Nelson Mandela da özgürdür ve yeniden ANC'nin başındadır.

Bizim *İnfo-Türk*'ün eski koleksiyonlarını tarıyorum. Evet, Mandela'nın özgürlüğe kavuşmasından tam bir ay sonra, 12 Mart 1990'te, sevgili Beşikçi yeni bir kitabında daha Kürd'e Kürt dediği için İstanbul DGM tarafından tutuklanıp tekrar zindana gönderiliyor.

10 Mayıs 1994: “Terörist” Mandela artık tüm dünyanın önünde saygıyla eğildiği Güney Afrika Cumhurbaşkanı'dır. Türkiye'de ise aynı yıl DEP kapatılıyor, halkın oyuyla seçilmiş Kürt milletvekillerinin bir kısmı tutuklanırken diğer bir kısmı yurt dışına çıkıp *Sürgünde Kürt Parlamentosu (SKP)*'yi kurmaya zorlanıyor.

Beş yıl sonra, 1999'da da değişen bir şey yok. Üstelik şimdi güvercinler iktidar basamaklarında kurtlarla dans ediyor... Kurtlar salyalı ağızlarını Marmara'nın küçük bir adasına çevirmiş, uluslararası bir komployla tutuklanan Abdullah Öcalan için “Asıla... Asıla...” diye uluyor.

Ve 24 Mayıs 1999 günü, Breyten Breytenbach'la Amsterdam'da son görüşmemizin üzerinden tam 25 yıl geçtikten sonra, aynı Amsterdam'da bir kongre toplanıyor: İngilizce adıyla *Kurdistan National Congress (KNC)*!

Biliyorum ki, Güney Afrika'nın ve de Türkiye'nin Breytenbach'ları, Mandela'ları, fiziksel olarak değilse de, onursal olarak mutlak orada olacak.

Çünkü halkların yüzyıllar süren özgürlük mücadelesinde KNC de, tıpkı ANC gibi, bir kilometre taşıdır ve de tüm ezilen insanlığın malıdır!

*

Bu yazının 1999'da Özgür Bakış'ta yayınlanmasının üzerinden de tam 20 yıl geçti...

ANC lideri Mandela özgür bir insan olarak ve ardında onurlu bir ad bırakarak bundan altı yıl önce bu dünyadan göçtü.

O tarihte İmralı'ya yeni hapsedilmiş olan Kürt lideri Abdullah Öcalan hâlâ zındanda... O yetmezmiş gibi, bir başka Kürt lideri, Selahattin Demirtaş da üç yıldır Edirne zindanında...

Kolay değil... *Kürdistan Ulusal Kongresi*'nin yapacağı daha çok iş var, vereceği daha çok mücadele var...

Kuruluş yıldönümünü yürekten kutluyorum.

15-16 Haziran 23 Haziran'a ders olsun!

14 Haziran 2019

Tayyip iktidarının yazgısını büyük ölçüde belirleyecek İstanbul belediye başkanlığı seçimine bir hafta kaldı. Sadece Türkiye'de siyasetin öznesi ya da nesnesi olan vatandaşlar değil, Türkiye ile stratejik, ekonomik ve ticari ilişkide olan ABD, AB, Rusya gibi dünya devleri de sonucu büyük bir ilgiyle bekliyor.

Gayet tabii, yurt dışında yaşayan milyonlarca Türkiyeli de... Örneğin şimdiye kadar oy kullandığı tüm seçimlerde yüzde 70'lere varan oranlarda Erdoğan'a ve onun partisine destek vermiş olan Belçika, Fransa, Hollanda, Almanya gibi ülkelerdeki TC yurttaşları... "One minute"ten beri Tayyip'i

sadece Türkiye'nin değil tüm Türki ve İslami dünyanın lideri görme mutluluğu içindeki çifte yurttaşlar AKP'nin 31 Mart seçimlerindeki yenilgisinden, hele İstanbul, Ankara ve İzmir gibi metropollerini muhalefete kaptırmasından ötürü karamalar bağlamış durumda... Belediye seçiminde yurt dışından oy kullanma olanağı olmasa da, Büyükelçilik güdümlü Diyanet Vakfı'nda, ona bağlı camilerde, derneklerde, medyada, helal ticarethanelerde Binali'nin bir kez daha hezimete uğramaması için dua ediliyor...

Son umutları, yıllardır “vatan haini” ilan ettikleri, Türkiye’de köylerini, kasabalarını, Belçika gibi yabancı ülkelerde lokallerini ateşe verdikleri, her fırsatta “terörist” damgası vurdukları Kürt’lerin İmamoğlu’na değil de Yıldırım’a oy vermesi...

Yine de yukarıda adını saydığım ülkelerde, Erdoğan’a, onun partisine ve ırkçı ortağına oy vermemiş bir yüzde 30 var ki, onlar da, tam aksine, AKP’nin İstanbul’da bir kez daha burnunu sürttüğünü, cehennem çukuruna doğru sürüklenişinin hızlandığını görebilme heyecanıyla önümüzdeki pazarı iple çekiyor.

Nasıl çekmesin ki, bu yüzde 30’un içinde sadece CHP’liler ya da HDP’liler değil, Erdoğan’ın Karakuşu yönetimi sürdükçe yurda gidişlerinde bir iftira ya da provokasyonla başlarının derde girmesi endişesi taşıyan binlerce vatandaş var, hele Türkiye’ye gidip sıla hasretinin giderileceği yaz tatilinin yaklaştığı şu günlerde...

Örnek mi? Belçika medyasında kıyamet kopartılırken Türkçe medyada tek kelime sözü edilmeyen Ali Akyüz olayı... Willebroek kentinde oturan aile babası 53 yaşındaki Akyüz, yakınlarını ziyaret için gittiği Türkiye’de üç aydır “terörist” suçlamasıyla tutuklu... Suçu, aylarca önce Türkiye’deki iktidarı eleştiren bazı yazıları sosyal medyada paylaşmış olması.

Kendisi bu ülkedeki Türk vatandaşlarının büyük çoğunluğun aksine Belçika vatandaşlığı talep edip “çifte vatandaş”

da olmamış. Bu nedenle Belçika Devleti de Türkiye'deki konsoloslugu aracılığıyla kendisine sahip çıkamıyor. Buradaki ailesi perişan, Ali Akyüz'ün tutuklanmasından bu yana eşi Mavigül üzüntüsünden yedi kilo kaybetmiş...

Binali'nin bir sonraki pazar ikinci kez yenilgiye uğraması, AKP iktidarının artık gidici olduğunu doğrulayacak, gurbette yaşayan muhaliflere, Akyüz'ün başına gelenlerin kendi başlarına da gelmesi endişesinden kurtulma umudu kazandıracak.

AKP'nin ikinci bir İstanbul hezimetini sadece muhalefet cephesine moral aşılama, mücadele kararlılığına yeni bir ivme kazandırmakla kalmaz, AKP içinde ya da yandaşı olan çevrelerde "Tayyip diktası" dışında arayışların yaygınlaşmasını da sağlayabilir.

Ama bu yeni süreçte asıl belirleyici olan, AKP ve MHP karşısındaki muhalif partilerin 2023'te ya da daha erken tarihte bir seçime ne denli iyi hazırlanabilecekleri, Kürt sorununun barışçıl ve demokratik şekilde çözümü başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin bir daha geriye dönüşü olmayacak şekilde tanınması yolunda gerçekten yapıcı davranabilmesidir.

Meclis'in üçüncü büyük partisi olan HDP bu konuda şimdiye kadar hep büyük özveride bulunmuş, gerek 31 Mart, gerekse 23 Haziran seçimlerinde ayrı aday çıkartmayıp CHP adaylarına destek vermek suretiyle son derece yapıcı davranmıştır.

Ancak gerek yasama, gerekse belediye seçimlerinde bozkurt kökenli İYİP'i hiç tereddütsüz ittifakına alan CHP, tüm beklentilere rağmen HDP'yi ısrarla dışlayarak bu konuda kötü sınav vermiştir.

Buna rağmen, İstanbul belediye başkan adayını İmamoğlu'nun 31 Mart'tan bu yana yaptığı konuşmalarda genel olarak Kürt sorunu, özel olarak HDP ile ilişkiler konusunda CHP genel merkezininkiyle mukayese edilemeyecek bir esneklikte davranması umut veriyor.

Veriyor ama, bu umudun gerçeğe dönüşmesi, seçimlerden

sonra CHP'nin bünyesinde patlak vermesi kaçınılmaz olan hizip kavgalarına ve liderlik yarışına endeksli.

Baykal'ın video skandalından sonra tesadüflerin yardımıyla CHP'nin genel başkanlığına yükselmiş olan çapsız Kılıçdaroğlu'nun dokuz yıldır parti içinde kişisel iktidarını pekiştirmek için neler yaptığı, liderliğini tehlikeye sokabilecek isimleri nasıl tasfiye ettiği cümlenin malumu.

Önümüzdeki pazar İstanbul belediye başkanlığına seçilse de seçilemese de, İmamoğlu artık CHP'nin karizması gün geçtikçe güçlenen müstakbel lider adayıdır.

Kılıçdaroğlu'nun müstakbel CHP kongresine kadar bu ismi konmamış liderlik yarışında tavrının ne olacağı önemli bir sorundur. Ama daha da önemli sorun, lider kim olursa olsun, CHP'nin 15 Temmuz çakma darbesinden sonra benimsediği Yenikapı ruhuna teslimiyetten, milliyetçi ve militarist söylemlerden ne denli kurtulabileceği... Sırf İstanbul'daki Kürt oylarını alabilmek için başlatılan HDP ismini telaffuzla kalmayıp, Kürt halkını temsil eden siyasi örgütlerle ne derece yapıcı ilişkiler kurabileceği, PKK ve terör kelimelerini eşanlamlı kullanmaktan ne derece vazgeçebileceğidir.

1923'te cumhuriyetin kuruluşunda, 1946'da çok partili rejime geçişte, 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinden sonra parlamenter rejime dönüşlerde kurduğu ya da yer aldığı koalisyon hükümetlerinde CHP demokratikleşmeye katkı getirmek şöyle dursun, hep ayakbağı olagelmıştır,

Yarın tarihsel 15-16 Haziran işçi direnişinin 49. Yıldönümü... İşçi sınıfının o iki günde Türkiye'nin en büyük metropolünü dört koldan işgal etmesinin nedeni sendikal kazanımları ve DİSK'in varlığını yok etmek amacıyla 274 ve 275 sayılı kanunların değiştirilmesiydi.

Bu değişiklikleri öngören yasa tasarısı 11 Haziran 1970 tarihli oturumda görüşülürken koskoca Meclis'te sadece *Türkiye İşçi Partisi* milletvekili ve DİSK'e bağlı Lastik İş Sendikası Genel Başkanı Rıza Kuas defalarca söz alarak getirilen tasarımı eleştirmiş, ancak yasa AP milletvekillerinin yanısıra

CHP milletvekillerinin de verdiği oylarla kabul edilmişti. Üstelik, Çalışma Bakanı Seyfi Öztürk'ün bir demecinde “Çok yakında DİSK'in çanına ot tı kayacağız” dediğini bile bile...

Her zaman olduğu gibi, CHP milletvekillerinin böyle bir şey yapmış olabileceğine inanmak istemeyen iyi niyetliler çıkabilir... O gün Meclis'te yapılan tüm konuşmaların tam metinlerini 11 Haziran 1970 tarihli TBMM tutanaklarında dikkatli okumalarını sağlık veririm,

İşçi sınıfımız o iki efsanevi günde “kendiliğinden sınıf” olmaktan çıkarak “kendisi için sınıf” olduğunu dosta düşmana ilan etmişti. Direnişi bütün boyutlarıyla yansıtan *Ant* dergisinin Temmuz 1970 sayısında şöyle diyorduk:

“Yeni tasarı ile, işçilerin grev ve toplu sözleşme hakları anayasaya aykırı olarak kısıtlanmakta, işçi sınıfı tamamen işbirlikçi Türk İş'in yönetim ve denetimine terk edilmektedir. Kanunun bu şekilde değiştirilmesinin nedenleri açıktır: Türk-İş'in Amerikan dolarına satılmışlığının ve işbirlikçiliğinin belgelerle ortaya çıkmasından sonra kurulan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'e bağlı sendikaların ekonomik mücadele alanında gösterdikleri büyük başarı karşısında, Türkiye işçisini eskisi gibi alabildiğine sömüreceklerini gören emperyalizm ve patronlar büyük paniğe kapılmışlardı.

“Bu, emperyalizmin, yerli işbirlikçilerinin ve Amerikancı sarı sendikacıların elbirliğiyle hazırladıkları alçakça bir komploya karşı, Türkiye işçi sınıfının kahramanca direnişidir. Direnişin büyüklüğü, güçlülüğü, yüceliği oranındadır ki, egemen çevrelerin korku ve telaşı da büyük olmuş, ‘kalkışma’, ‘isyan’, ‘kızıl ihtilal’ iddialarıyla anayasa bir kez daha ayaklar altına alınarak, altı yıllık AP iktidarı döneminde ilk defa sıkıyönetim ilan edilmiş, Türkiye sanayi proletaryasının en yoğun olduğu bölgelerde askeri yönetim kurulmuştur.”

15-16 Haziran, devrimci harekette öncü gücün işçi sınıfı mı, yoksa asker-sivil bürokrasi mi olduğu tartışmalarına da kesin noktayı koyuyordu. Bu işçi direnişi karşısında ordu-

nun aldığı tavır, polislerle birlikte askerlerin de göstericilere ateş açarak üç işçiyi katletmesi, askeri bürokrasinin işçi sınıfına düşmanlığını ve devrimci güç birliğine karşıtlığını belgeliyordu.

Ordunun safını tam belirlemesinden cesaret alan hükümetin derhal sıkıyönetim ilan etmesi yakınlaşan bir askeri darbenin de habercisiydi.

Ordunun sıkıyönetim ilanından yararlanarak sendikacılara, işçilere ve sosyalistlere karşı uyguladığı baskıları ve subayların OYAK aracılığıyla kapitalist sınıfa nasıl entegre edildiğini açıkladığımız *Ant*'ın Eylül 1970 sayısının kapağında, direnen işçilerin ve sendikacıların işkenceden geçirildikten sonra sıkıyönetim mahkemelerine sevk edilmesine tepki olarak "*Kapitalistleşen subaylar işçileri yargılamaz*" sloganı yer alıyordu.

Bu sayının yayınlanması üzerine *Ant*'ın genel yayın yönetmeni olarak 1. Ordu Komutanlığı'ndaki sıkıyönetim adli müşavirliğinde saatlerce sorguya çekilmiş, eleştirilerime aynı şekilde devam ettiğim takdirde bir sonraki sorgumda o kışladan geldiğim gibi çıkamayacağım söylenerek açıkça tehdit edilmiştim. Bu, 12 Mart darbesinden sonra sürgüne çıkışımın ana nedenlerinden biriydi...

Tüm bu baskı ve tertiplere rağmen işçi sınıfının direnişi yine de bir sonuç vermiş, 274 ve 275 sayılı kanunlardaki değişiklikler kısa bir süre sonra Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırı bulunarak 3 Mart 1972'de iptal edilmişti.

12 Mart darbesinin getirdiği toplu sözleşme ve grev yasakları sona erdikten sonra, DİSK sınıf sendikacılığında daha da ileri adımlar atacak, toplu görüşmeler, grevler ve mitinglerin yanı sıra düzenlediği kitlesel 1 Mayıs kutlamaları, DGM ve MESS'e karşı direnişleriyle 70'li yılların ikinci yarısında Türkiye'nin gündemini belirleyecekti.

Ancak 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesinin ardından DİSK kapatılıp grevler yasaklandıktan, sendika liderleri tutuklandıktan sonra Sendikalar ve Toplu Sözleşme yasaları

askeri cunta tarafından değiştirilerek sendikal haklar iyice sınırlandırılacaktı.

Demokrasi vaadleriyle iktidar olan AKP döneminde ise bu iki yasa *Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu (STİSK)* adı altında tek yasa haline getirilerek bu sınırlandırmalar daha da artırılacak, *Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC)* ve *Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC)*'un protestolarına rağmen yeni yasa şimdilerde demokrasi kahramanlığına soyunan dönemin cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından da onaylanarak yürürlüğe sokulacaktı.

DİSK Araştırma Dairesi (DİSK-AR)'ın geçtiğimiz Mart ayında açıklanan “Sendikalaşma Araştırması”na göre, sendika mevzuatında yapılmış olan değişiklikler sonucu Türkiye, OECD üyesi ülkeler içinde sendikalaşma ve toplu iş sözleşmesi oranı en düşük ülkelerden biri olmuş bulunuyor. OECD'nin 2017 verilerine göre sendikalaşma oranı İzlanda'da yüzde 85,5, Danimarka'da yüzde 67,2, İsveç'te yüzde 66 iken Türkiye'de yüzde 8,6.

Toplu iş sözleşmesi kapsamı ise Avusturya'da yüzde 98, Belçika'da yüzde 96, Yunanistan'da ve İsveç'te yüzde 90 iken Türkiye'de sadece yüzde 7. 1984-2002 döneminde greve çıkan işçilerin yıllık sayısı 40 bin 823 iken, bu sayı da AKP'nin iktidarda olduğu 2003-2017 döneminde 5 bin 693'e gerilemiş bulunuyor. 1984-2002 döneminde grevde geçen işgünü sayısı yılda 1 milyon 208 bin iken, 2003-2017 arasında 227 bine düşmüş bulunuyor.

Tüm bu istatistik bilgileri niçin veriyorum?

AKP iktidarı sadece siyasal haklar, özgürlükler açısından değil, sosyal hakların savunulması açısından da Türkiye'yi dünyanın en geri ülkelerinden biri haline getirmiştir.

Metropoller belediyelerini kaybederek çöküş sürecine girmiş olan AKP'nin karşısındaki partilerin, gelecek seçimlere sosyal ve sendikal hakları yine 15-16 Haziran direnişinin savunduğu düzeye yükseltmeyi ortak amaç belirleyerek girmeleri gerekir.

Böyle bir mücadelenin başını çekecek olan, hiç kuşkusuz, 60'lar TİP'inin misyonunu günümüzde üstlenmiş olan HDP'dir. Sosyalist Enternasyonal üyesi olan ve "ortanın solu" olduğunu sürekli vurgulayan CHP'nin 49 yıl önceki 15-16 Haziran utancından temizlenebilmesinin tek çaresi de, sadece Kürt sorununda değil, kendisini İYİP nikahından kurtarıp bu sosyal planda da HDP ile eşitlik temelinde bir demokrasi ittifakı gerçekleştirmesidir.

Bunun içindir ki bu tarihi yıldönümünde "15-16 Haziran 23 Haziran'a ders olsun! " diyorum.

Varto'lu Rakel'in saygıdeğer mücadelesi...

20 Haziran 2019

Geçtiğimiz haftanın yoğun aktüalitesi içinde, hele tüm dikkatler televizyondaki çakma Ekrem-Binali söz düellosuna odaklanmışken, iki önemli olay görmezden gelindi, muhalif olanların büyük kısmı da dahil medyada en küçük bir yankıya dahi değer bulunmadı. Her iki olay da, soykırımcılığın yüz yıl arayla halklarımızın bağrından koparttığı seçkin Ermeni aydınlarıyla ilgiliydi.

İlki İttihat ve Terakki'cilerin 1915'te Beyazıt Meydanı'nda idam ettirdiği sosyalist Paramaz (Madteos Sarkisyan) ve on dokuz yoldaşı için 15 Haziran günü Edirnekapı Ermeni Mezarlığı'nda yapılan anma töreniydi.

Diğeri, 12 yıl önce alçakça katledilmiş olan Agos gazetesi yöneticisi Hrant Dink'in İstanbul Şişli Sebat Apartmanı'ndaki çalışma ofisinin 17 Haziran'da "23,5 *Hrant Dink Haftıza Mekânı*" olarak ziyarete açılmasıydı.

Seksen yaşındaki kavramsal sanatçı Sarkis'in büyük katkısıyla yaratılan mekâna bu isim Hrant Dink'in 23 Nisan 1996'da *Agos*'ta yayımlanan "23,5 Nisan" başlıklı yazısına atfen verilmişti.

Mekânın çalışmaları 2015 yılının sonbaharında başlatılmıştı. Hazırlık aşamasında Avrupa, Amerika, Güney Amerika ve Güney Afrika'daki on beş ülkede, yaşanmış zor anılarla yüzleşme amacıyla ortaya konmuş seksenden fazla hafıza mekânı ve müze ziyaret edilmişti. Bu mekânlar arasında, apartheid rejiminde yaşanan ayrımcı uygulamaları gün yüzüne çıkaran müze ve hafıza mekânları, holokost döneminin toplama ve imha kampları, Güney Amerika'da yaşanan darbe döneminde gizli tutuklama ve işkence yeri olarak kullanılmış alanlar yer almıştı.

Bu hafıza anıtının yaratılmasında en büyük onur hiç kuşkusuz Hrant'ın sevgili eşi ve *Hrant Dink Vakfı* Başkanı Rakel Dink'e ait.

Rakel Dink, bu mekânın açılması da dahil, Hrant'ın anısını ve kavgasını yaşatmak için vakfın gündeminde olan birçok projeyi, 25 Mart 2014'te kardeşi Mihail ile birlikte Brüksel'de *Güneş Atölyeleri*'ni ziyareti sırasında bizlere büyük bir coşkuyla anlatmıştı.

Brüksel, Rakel'in özel yaşamı açısından son derece önemli, çünkü Ermeni diasporasının 80'li yıllarda oluşmaya başlayan yeni kuşağı içinde onun *Ermeni Vartosu*'ndan kopup Belçika'ya gelmiş olan ailesi saygın bir yere sahip. Sanıyorum Rakel dışında ailenin tüm fertleri 80'li yıllardan itibaren ya Belçika'ya ya da Fransa'ya yerleşmiş.

Ailenin reisi, Rakel'in babası Siyament Ağa, 2004 yılında Brüksel'de bu dünyaya veda etti.

Hrant bu ailenin damadı... Öldürülmesinden kısa bir süre önce *Avrupa Birliği*'nin Türkiye'de insan hakları konusunda düzenlediği bir konferansa birlikte katılmıştık. Brüksel'e gelmek ona sevgili eşi Rakel'in ailesiyle de özlem giderme mutluluğu veriyordu.

Rakel Dink, ailesinin dramatik sürgün öyküsünü Ermeni Soykırımı'nın 100. yıldönümünde "*Acı acı ağlıyorum*" başlıklı bir yazıda şöyle anlatmıştı:

"1959'da şimdi Şırnak'a bağlı olan Ermeni Varto Aşire-

ti'nde doğdum. Adı şimdi Yolağzı Köyü olarak değişmiştir. Varto, babamın dedesinin adı, Vartan'dan gelir. Büyük dede Vartan zamanında Van'dan gelmiş oraya. Cudi Dağı'nın güney eteğinde bulunur. Irak ve Suriye sınırına yakın. Cudi Dağı bizim oradan bakarken çok heybetlidir. Bize komşu Hasana köyünden ise kanatlarını üzerine germiş gibi görünür. Şimdi ise ne Hasana Köyü ne de Ermeni Varto Aşireti var. 1915'te yok etme fermanı gelir. Bizde Kürtçe 'Fermana Me Xatibi' derlerdi. Bizimkiler bu fermanı 'Tayanlar' olarak bildiğimiz Arap Müslüman bir aşiretin yardımıyla Cudi'nin içinde, yükseklerdeki kaya kovuklarında, mağaralarda uzun yıllar saklanarak hayatta kalmışlar. 'Cudi bir azizin adı. Mesih onun adı hatırına bizi sakladı' derler. Hatta efsane olmuştur. o zamanki mağaralar aslında yokmuş...

"1915'te kaçarlarken akrabalarından birinin yeni doğmuş ağlayan çocuğu susturulamaz. Kayınvalide 'Siz yüriyün, biraz bana ver kızım onu' diyerek alır ve... Ben telifuz edemiyorum, siz tahmin edin. Bebek anneannemin ablasının çocuğu. Başka biri kız çocuğunu artık taşıyamamış ve gözünü bağlayarak bir ağacın altına koymuşlar. Eline bir kuru ekmeğin parçası tutuşturmuşlar. Gözlerini bağlamışlar ki bir zarar gördüğünde korkmasın. Her anlattıklarında 'Kurt mu yedi, kuş mu?' der ağlarlar. Kim bilir? Belki de bir yerlerde birinizin anneannesidir...

"Babam Siyament'in soyadı Vartanyan iken Soyadı Kanunu'yla Yağbasan olmuş. Annem Delal. İki de becerikli, yaptıkları her işi en iyi şekilde yapan, cesur, dürüst insanlardı. Ekmeğini taştan çıkaran bu insanlar, kimsenin malına göz dikmediler, yalan solumadılar, her zaman hakkı, doğruyu, adaleti savundular. Zulme karşılık bile. Bize de kendilerinde olanı yaşayarak verdiler, öğrettiler. Annem 35 yaşında hastalandı. Ben sekiz yaşındaydım. Rahmete kavuştum. O yıl içinde bir grup hayırseverin yolu bizim köye de düştü. O zamanki Patriğimiz Şnork Srpazan'ın teşvikiyle Anadolu'daki köyleri gezip kılıç artıklarını buluyorlardı.

Anadolu'da tek bir Ermeni okulu kalmadığı için yaşı okula uygun çocukları alıp İstanbul'a getirmeyi amaçları. Hrant Güzelyan ve Orhan Yünkes, babamla birlikte 12 çocuğu İstanbul'a getirdiler. İkinci gruptuk biz. Dilimizi, dinimizi öğrenmemiz, eğitim almamız için yatılı okula yerleştirildik.

“Köydeyken çok geceler babalarımız nöbet tutardı. Köpekler ulurdu. Bir korku ruhu sanki gezinirdi. Tabii ki çocuklara hissettirmemeye çalışırlardı ama tavırlardan, kadınların fısırtı fısırtı durmadan dua etmelerinden sezer, tedirginliği görürdünüz. Farklı zamanlarda iki kere çobanlarımız öldürüldü. Geride son kalanların İstanbul'a göç etmesinden önceki hafta bir başka Hıristiyan köyü olan komşu Hasana Köyü'nden bir adamı öldürüp her bir parçasını bir tarafa atmışlardı. Korku gittikçe arttı. Babama kiracı olan komşu Dadar Köyü ağası sahte tapu icat edip mahkemeye vermişti babamı. Babam 40 yıl bu davaların, toprak keşiflerinin peşine düştü. Çok kez yaralandı, yoruldu ama vazgeçmedi. Babam 72 yaşında Brüksel'de, sizin deyiminizle 'Diyaspora' olarak rahmete kavuştu. Dava hâlâ devam ediyor.

“1978'de kamp yöneticimiz Güzelyan'ı vurdular. Yaralı kurtuldu. 1979'da Ermeni militan yetiştiriyor diye hapse attılar. İki çocukla biz, yazları kampta yönetici olarak sorumluluk aldık. Hrant bir taraftan üniversitede öğrenci, bir taraftan da sürüp giden bir ekmek kavgası. 1986'da üçüncü çocuğumuz doğdu. Ve Tuzla Kampı'na el kondu. Bugün yıkık dökük duruyor. Keşke hayırlı bir amaç için kullansalardı. Alıp eski sahibine geri verdiler. Sonra kaç el değiştirmiş. Hiçbir sahibine hayır getirmede.

“Kışın İstanbul'da çocukların kaldıkları yerler ise o dönemde birer birer kapatıldı. Bugün bu bilgi çağında aslında hiç kimsenin bilmiyorum demeye hakkı yok. Benim veya başkasının hayat hikâyeleri... O dönem hayatta kalanların her birinin mucizeyle hayatta kaldıklarını görüyor insan.

“Canım Çutağım... O, sizi incitmeden, kendinizin sonuçları görme, anlama büyüklüğüne, onuruna erişmenizi isti-

yordu. Çünkü çok iyiydi. Sizi çok seviyordu. Size yardım etmeyi isteği ve amacı. Irkçılığın insanlıktan nasibini almamış, körleşmiş, gözleri dönmüş çok hallerini gördük. Mahkemenin ortasında resmen ölünün üzerinde tepiniyorlardı. Hem tehditlerle yaşarken hem de cinayetten sonra. Bu soykırım zihniyeti değil mi?

“Öyle, ‘Kimse kalmadı... Gittiler işte’, ‘Keşke gitmeselerdi. Gittiler, bereket de gitti’, ‘Aramız iyiydi, dış güçler nifak soktular’ demeye olmuyor. Samimiyetle, yaşanan vahşeti, ölü soyuculuğunu, o kul hakkı dediğiniz bütün hakların çiğnendiğini, malın mülkün, haysiyetin yok edildiğini, hiçbir hakkın korunmadığını ikrar etmek gerekli.

“Bildiklerim, duyduklarım, yaşadıklarım belki cüzi. Belki bir bütünüün azıtcığı. Ama bütünüün ne kadar büyük olduğunu hangi akıl, hangi yürek kavrayabilir?

“Şimdi seyrediyorum. İnkâr libası ne kadar komik duruma düşürüyor, gülünçleştiriyor insanlığı. Benimkisi acı bir gülümseme. Acılaşmış, gözyaşı dolu bir gülümseme. Biraz da öfkeyle beklenti dolu bir gülümseme.

“1915'teki dünyayı seyrediyorum. Bütün insanlığa, politikalarına acı acı ağlıyorum. 2015 insanlığını seyrediyorum, ruhum inliyor içimde. Canım çekiliyor. Ülkemi seyrediyorum. Utanıyorum. Ağlıyorum. Boğazım düğümleniyor. Yutkunmakta zorlanıyorum. Sesimi koyveriyorum. Bağımdan dökülüyor gözyaşlarım. Tanrı'yla konuşuyorum, dertleşiyorum. Biricliğinin adında Hisus'ta yalvarıyorum. İnsanlığa merhamet etsin diye. Yüreklere tövbeye yönlendirsin diye. O zaman Tanrı yere iner, insan da içtenlikle ikrarla devam eder. Yüreklere birleşir, yaralar merhem bulur, şifa ve sevinç gelir. Eski kokuşmuş zihniyet de kirli, paçavra bir elbise gibi sıyrılıp atılır. İnsan billurlaşır, kurtulur, hafifler, özgürleşir tarihin kementlerinden.

“Ben bugün, önce Balıklı'da Çutağımın mezarında, sonra Şişli'de Sevgi'nin mezarında, sonra da 1915 soykırımında ölenlerimizi anmak için Taksim Meydanı'nda sessizce bu ülkenin özgürleşmesini bekleyeceğim. “

Tıpkı Rakel Dink gibi, Ermeni Varto Aşireti'nin Belçika'ya yerleşmiş üyeleri, onların buralarda doğup büyüyen çocukları Ermeni diasporasının en aktif kesimini oluşturuyor...

Belçika'da 80'li yılların ortasında Belçika Demokrat Ermeniler Derneği'ni kuranlar, sadece Ermeni soykırımının tanınması için mücadele vermekle kalmayıp, diğer diasporalarla da kardeşçe ilişkiler kurarak demokrasi ve özgürlükler, sosyal haklar mücadelesinin ön saflarında yer alanlar ağırlıklı olarak Varto'lulardır...

Hrant Dink katledildikten sonra Avrupa başkentinde ilk protesto miting ve yürüyüşünü onlar düzenledi. Her yıl hem Hrant'ın 19 Ocak'taki ölüm yıldönümünde, hem de 1915 soykırımının yıldönümünde tüm Ermeni örgütlerinin ortak girişimiyle düzenlenen törenlerde en büyük sorumluluk üstlenenler de yine onlar.

Belçika Demokrat Ermeniler Derneği yıllarca Saint-Josse'taki bir binada faaliyet gösterdikten sonra bu yıl Brüksel havaalanına yakın Zaventem belediyesinde daha büyük alana sahip yeni bir lokale taşındı.

Yeni lokalde dışa yönelik olarak düzenledikleri ilk büyük etkinlik soykırım konusunda uzmanlığını tüm dünyaya kabul ettirmiş bulunan Taner Akçam'ın yeni bulunduğu belgeleri açıklamak üzere 4 Mayıs'ta verdiği konferans oldu.

İstanbul'da "23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı"nın ziyarete açılmasına paralel olarak Brüksel'de de *Demokrat Ermeniler* derneğinin yeni lokali Hrant'ın anısını daha güçlü olarak yaşatmaya, kavgasını daha etkin şekilde yürütmeye devam edecek.

Sürgün yaşamımın hep gurur duyacağım olaylarından bir yenisi:

Yayına hazırladığım, bu hafta basılacak *Sürgün Yazıları* adlı kitabımın iki cildinin de kapaklarında Varto Ermeni'leri var.

600 sayfalık birinci cildin kapağında *Belçika Asuri Enstitüsü*, *Brüksel Kürt Enstitüsü*, *Brüksel Halkevi* ve *Güneş Atölyeleri* ile birlikte *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği*

yöneticileri tarafından İnci ile bana “İnsanlık Vatandaşları” ödülü verilirken çekilmiş bir fotoğraf yer alıyor.

594 sayfalık ikinci cildin kapağında ise Rakel Dink’in kardeşi Mihail ile birlikte *Güneş Atölyeleri*’ni ziyareti sırasında birlikte çekilmiş bir fotoğrafımız...

Kendilerini tanımaktan, dost olmaktan ve mücadele ortaklığı yapmaktan dolayı ikimiz de gurur duyuyoruz.

Karizmalar savaşının iki aşısı...

28 Haziran 2019

Millet İttifakı’nın da ötesinde, başta HDP olmak üzere muhalefet partilerinin çoğunluğunun desteklediği CHP adayının rakibine büyük fark atarak kazandığı son İstanbul belediye başkanı seçimi iktidar blokuna büyük darbe vurmaının ötesinde bir sonuç daha getirdi.

17 yıldır sadece Türkiye siyasetinde değil, aynı zamanda Avrupa’daki göçmenlerimiz de dahil Türk ve İslam dünyasında süper star oynayan Tayyip Erdoğan’ın karizması son seçimde onarılamayacak biçimde çizildi.

Buna karşılık daha 31 Mart seçimlerinde siyasetin yeni starı olarak yükselen Ekrem İmamoğlu’nun karizması, büyük bir hata yapmadığı takdirde, kolay kolay çizilemeyecek şekilde güçlendi.

Türkiye’nin yüzyıllık tarihi hep yükselen ve çizilen karizmalar tarihi...

Osmanlı’nın çöküş döneminde bir Enver karizması yaşanmıştı. Ülkeye “Enverland” adı veren Alman emperyalizminin hizmetinde Türk fütuhata çılgınlığının bedelini ülkenin tüm insanlarına acı şekilde yaşatan, Sarıkamış’ta askeri kırdıran, Talat Paşa’yla birlikte 20. Yüzyılın ilk soykırımında Ermeni ulusunu katledip, katledemediklerini Suriye çöllerine sürdüren Enver Paşa... Savaşta yenik düşüp bir Alman

torpidosuyla kaçtığı gün karizması ilk çizdiği yemiş, karizmanın kalanını da *İttihad-ı İslam* kurma hırsıyla Orta Asya'da Kızıl Ordu'ya karşı savaşta yenik düşerek yitirmişti.

Tarihimizin ikinci karizması, hiç kuşku yok, Çanakkale'de ünlendikten sonra 2. Dünya Savaşı'nın ardından 1919'da Sam-sun'a çıkarak Anadolu ve Trakya'nın direniş güçlerini merkezi şekilde örgütlemeyi başaran, askeri zaferlerden sonra da padişahlık rejimine son verip Türkiye Cumhuriyeti'ni kurarak 15 yıl süreyle onun cumhurbaşkanlığını yapan Mustafa Kemal... Kurduğu tek parti rejiminde sola, Kürt ulusuna ve müslüman olmayan halklara, hattâ müslümanların bir kesimine uyguladığı devlet terörü nedeniyle hayattayken karizması çizikler yemişse de, 57 gibi erken bir yaşta dünyaya veda etmiş olması itibarının daha büyük ölçüde sarsılmasına olanak vermemiş, karizması geniş bir kesimde yaşamaya devam etmiştir.

Üçüncü karizma, 1950-60 yıllarındaki DP iktidarının başbakanı Adnan Menderes... Gazeteciliğimin ilk sekiz yılında kişi olarak tanıdığım, birçok seçim gezilerini ve mitinglerini izlediğim, ama muhalif olarak hep karşısında yer aldığım Menderes, aslında Enver Paşa ya da Mustafa Kemal gibi iktidar olmadan önce karizma kazanmış siyasetçilerden değildi. Aydın'daki 30 bin dönümlük Çakırbeyli Çiftliği'nin ağası olarak önce kısa süreli *Serbest Cumhuriyet Fırkası*'nın saflarında yer almış, daha sonra CHP'ye biat etmiş, ismini kamuoyunda ilk kez "çiftçiye topraklandırma yasası"na karşı muhalefetin başını çekenler arasında yer alarak duyurmuştu.

Savaş sonu çok partili döneme geçilirken *Demokrat Parti*'yi kuran, 14 Mayıs 1950 seçimlerinde iktidara taşıyan dört kurucu arasında karizmatik olan tek kişi bir zamanlar Atatürk'ün başbakanlığını da yapmış olan Celal Bayar idi. Seçimden sonra herkes başbakanlığı onun üstlenmesini beklerken, Bayar Çankaya köşkü saltanatını tercih edince, Menderes başbakan olmuş, hitabet gücüyle ve despotik yönetim tarzına rağmen "her daim yalnız ve mahzun" imajıyla karizmalanmıştı.

Ne ki, ABD emperyalizminin dayatmalarına kayıtsız şartsız teslim olması, basın özgürlüğünü sürekli çiğnemesi, 6-7 Eylül olayları, hatalı politikalarıyla neden olduğu ekonomik kriz onun da karizmasında derin çizikler açmıştı. 27 Mayıs darbesinden sonra Yassıada'da yargılanırken ve idam edildiğinde bu çizikli karizma DP yandaşı kitlelerin protesto için sokağa dökülmesini sağlamaya yetmemişti. Menderes karizmasının rantını yemek her darbe sonrası parlamenter düzene yeniden geçişte DP mirasına sahip çıkan AP, YTP, ANAP, DYP ve de en sonunda AKP gibi partilere nasip olmuştu.

12 Mart döneminin nevezhur karizmatığı ise hiç kuşkusuz Bülent Ecevit'ti. Kendisiyle ilk kez 50'li yılların sonlarına doğru Ankara'da yedek subaylığı yaparken sık sık uğradığım Ulus Gazetesi'nde karşılaşmıştım. Eğitim gördüğü ABD'den yeni dönmüştü.

CHP organı Ulus Gazetesi'nde çalışırken iki kez ABD'de gazetecilik eğitiminden geçmişti. 1955 yılında Kuzey Karolina eyaletinin Winston-Salem kentinde, *The Journal and Sentinel*'de konuk gazeteci olarak çalışmış, 1957'de de Rockefeller Foundation Fellowship Bursu ile yeniden ABD'ye giderek Henry A. Kissinger'in rektör olduğu Harvard Üniversitesi'nde sekiz ay sosyal psikoloji ve Orta Doğu tarihi üzerine incelemeler yapmış, anti-komünizm seminerlerine katılmıştı.

ABD'den gönderdiği ve 28 Haziran 1957 tarihli Ulus Gazetesi'nde yayınlanan bir yazısında anti-komünist tavrını açıkça ortaya koyuyordu: "Demokrat Parti iktidarının, komünizm tehlikesi bahanesiyle aldığı tedbirler, bir yandan Türkiye'de demokrasinin yerleşmesini güçleştirip huzursuzluk yarattığı gibi, bir yandan da, tarihimizde ilk defa olarak, Türk toplumu için komünizm tehlikesinin ciddileşmesine yol açmış olmaktadır."

Ardından da, CHP'nin tek parti diktası zamanında yapılmış komünist tutuklamalarından, parti ve sendika yasaklamalarından tek kelime söz etmeden, komünizm tehlikesinin

ancak bir CHP iktidarıyla önlenebileceğini vurguluyordu: “Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı sırasında sanayileşmek ve ulusal ekonomiyi sağlamlaştırmak için faaliyete geçildiği zaman, Batıdaki sanayileşmiş memleketlerin komünist tehlikesine karşı kendi sosyal ve ekonomik düzenlerinde yapmak zorunda kaldıkları değişiklikler bir hareket noktası olarak alınmıştı.”

Ecevit’in o yıllarda sol’la uzaktan yakından ilgisi yoktu, Amerikan eğitilmiş bir gazeteci olarak komünizmle mücadele ana konularından biriydi.

ABD’den bu fikirleri pekişmiş olarak döndükten kısa bir süre sonra yapılan genel seçimlerde CHP listesinden aday gösterilmiş ve milletvekili seçilmişti. İzmir’de *Milliyet*’in temsilciliğini üstlendiğim günlerde düzenlediği bir basın toplantısında Ecevit’le tekrar karşılaşmıştık. Anti-komünist MTTB’nin kuruluşunda başkan yardımcılığında bulunmuş olan Adana milletvekili Suphi Baykam’la beraberdiler... Her ikisi de partinin “umut kuşağı”ndandı. Ama bu karizmatik olmaya yeterli değildi.

Ecevit’in karizması, 1960 darbesinden sonra İnönü’nün başbakanlığında kurulan ilk koalisyon hükümetinde çalışma bakanı olduktan sonra, hiç hak etmediği halde, adının “işçi babası”na çıkartılmasıyla başladı.

Darbe sonrası Kurucu Meclis’in onayladığı 1961 Anayasası, birçok eksikliklerine rağmen, sosyal planda ileri bir adım atarak işçilerin sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını tanıdı. Üstelik anayasada işverenlerin “lokavt” yetkilerinden de hiç bahsedilmiyordu.

Çalışma Bakanı Ecevit, o sırada *Türkiye İşçi Partisi*’ni kurmuş olan ve Amerikan sendikacılığının temsilcisi Türk-İş’ten ayrılmaya hazırlanan devrimci sendikacıların itirazlarını hiçe sayarak 275 sayılı kanuna grev hakkının yanı sıra anayasada adı geçmeyen lokavtı da koymuş ve yasayı AP ve CHP’li milletvekillerinin oylarıyla Meclis’ten geçirmişti.

Oyun o denli çirkindi ki, tüm dünya işçilerinin dayanışma

günü olan 1 Mayıs üzerindeki yasak sürdürülürken, Türk-İş büyük bir yüzüzlükle 274-275 sayılı kanunların Meclis'te kabul edildiği 24 Temmuz'u "İşçi Bayramı" ilan etmiş ve Ecevit'e "İşçi babası" payesi vermişti!

Karizma tırmanıyordu... 1965 seçimlerinde Demirel'in AP'si karşısında büyük yenilgiye uğrayan ve *Türkiye İşçi Partisi*'nin sosyalist bir programla Meclis'te 15 kişilik bir grup kurduğunu gören 40 yılın anti-komünist CHP'si kan kaybını durdurmak için tek çare olarak artık "Ortanın Solu"nda olduğunu ilan ediyor, partinin ilk kongresinde genel sekreterliğe yükseltilen Ecevit'in karizması bu yeni iğreti etiketle biraz daha güçleniyordu.

Karizmanın tavan yaptığı dönem, 12 Mart faşist darbesinden sonra "Karaoğlan" imajının Türkiye siyasetine damgasını vurduğu, bazı radikal sol grupları dahi peşinden sürükleyerek 1973 genel seçiminden muzaffer çıktığı, barış güvercinliğinin 1974 Kıbrıs harekâtıyla şahinliğe dönüştüğü, 1977 seçimlerine kadar süren dört yıllık dönemdi. Ne ki o 1977 seçiminden iktidarı AKP'ye teslim ettiği 2002 yılına kadar süren 25 yıllık dönem Ecevit karizmasının yok oluş dönemi olacaktı.

Ecevit olayını ayrıntılı nakletmemin nedeni, son belediye seçimleri sürecinde inkar kabul etmez hale gelen İmamoğlu karizmasının kırk yıl önceki Ecevit karizmasının oluşumuyla benzerlikler taşıması, ve en azından bende benzeri hayal kırıklıklarıyla yeniden karşılaşma endişesi uyandırıyor olmasıdır.

Bu arada tarih sayfalarına gömülmüş karizmacıklar da var... Örneğin, ABD Morisson firmasının müteahhitliğinden Türkiye başbakanlığına ve cumhurbaşkanlığına yükselmiş bir Demirel... Ve de 12 Eylül faşist cuntasına iki yıl sadakatle hizmet edip tüm devlet terörü uygulamalarına Başbakan yardımcısı olarak imza verdikten sonra "demokrat" maskesiyle sahneye çıkıp Türkiye başbakanlığına ve cumhurbaşkanlığına tırmanmış bir Özal...

Çoktandır niyandalar...

Kuşkusuz şu anda Türkiye yeni bir karizmanın doğuş şenliğini yaşıyor: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu...

Görünüş o ki, bir yol kazası olmazsa, gelecek cumhurbaşkanı ve parlamento seçimlerinin yapılacağı 2023'e, belki de erken bir seçime kadar, Türkiye'nin siyaset arenasında iki karizma çarpışacak.

Tüm sorun, böyle bir karizmanın öznesi olan İmamoğlu'nun ve de bu oluşuma büyük bir özveriyle destek veren tüm siyasal partilerin ve sivil toplum kuruluşlarının bu hesaplaşmanın lojistiğini ve kadrolarını ne denli ustalıklı hazırlayabilecekleridir.

İmamoğlu'nun önlenemez yükselişi nedeniyle patronluğunun tehlikeye düştüğünü gören CHP lideri Kılıçdaroğlu ya da kendilerini liderliğe aday gören benzerleri bir takım ayak oyunlarına girip İmamoğlu'nun hızını kesmekten ya da alenen kösteklemekten kendilerini alabilecek midir?

Kaldı ki sorun sadece İmamoğlu'nun karizmasına çizik düşürüp düşürmeme de değil.

Karizmanın öznesi olan İmamoğlu, son seçim başarısından sonra kendisini destekleyen tüm siyasal güçlere, özellikle de ayrı aday çıkartmamak suretiyle başarıya en büyük katkıyı sağlamış olan HDP'ye karşı teşekkürle dile getirdiği hak tanırılığı sürdürebilecek, ondan gelecek önerileri gerektiğince değerlendirebilecek midir?

Karizmadan söz açılınca akla gelen bir diğer isim, hiç tartışmasız, halen Tayyip'in zindanında çile çektirilen HDP'nin eski eşbaşkanı ve cumhurbaşkanı adayı Selahattin Demirtaş'tır.

Tayyip takımının son anda Kürt oylarını kısmen de olsa AKP adayına yönlendirmek için Öcalan'ın adının da kullanıldığı kirliliğe bir manevraya başvurusu karşısında Demirtaş baştan ortaya koyduğu net tavrını bir daha vurgulayarak bu son seçimde tüm HDP'lilerin İmamoğlu'na oy vermesini sağlamıştır.

Bugünkü mahpusluk günleri geçtiğinde, hattâ mahpusluğu sürdüğü sürece de Demirtaş sadece Kürt halkının, sadece HDP'ye oy verenlerin değil, gerçek bir demokratikleşmeden yana olan tüm güçlerin sesi olmaya devam edecektir.

İmamoğlu bu sese sürekli kulak verebilecek, eleştirilerini ve önerilerini dikkate alacak mıdır?

Dahası, içtenlikle soruyorum, partisinin genel başkanı Kılıçdaroğlu'nun "Adalet Yürüyüşü" sırasında dahi göze alamadığı jesti yaparak, Edirne zindanındaki Demirtaş'ı İstanbul Belediye Başkanı olarak ziyaret edebilecek midir?

Unutmaması gerek...

Demirtaş karizması, kapıdan sokmazsa bacadan girerek ziyaret edeceğini söylediği Tayyip'in karizması gibi bir hasım karizma değil, Türkiye halklarının özgürlüğüne baş koymuş, her daim güvenilir, dost bir karizmadır.

Müzelik kapitalizmin müzesi!

5 Temmuz 2019

Belçika şu sırada bir yandan mevsim normallerinin üzerindeki yaz sıcakıyla buram buram terlerken, yerlisi, yabancı, uluslararası medyasıyla tüm gözler Avrupa başkenti Brüksel'in merkezindeki birkaç kilometre karelik stratejik alana çevrilmiş durumda...

Bu alanda neler yok ki... Her şeyden önce Avrupa Birliği üyesi ülkelerin yarım milyarı aşan nüfusunun yazgısını belirleme kudretindeki Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi'nin sarayları...

28 üye ülkenin devlet ve hükümet başkanları 30 Haziran Pazar günü burada bir araya gelerek, önümüzdeki dört yılda bu kurumlara başkanlık edecek kişileri belirlemek için pazarlığa oturdular... Özellikle AB'nin doğu ülkelerine doğru

gelişmesinden ve birçok üye ülkede birlik aleyhtarı ya da aşırı sağ eğilimlerin güç kazanmasından sonra yeni yöneticilerin belirlenmesinin son derece zor olacağı zaten tahmin ediliyordu. Ama pazarlıklar tahminlerden de uzun sürdü, belli isimler üzerinde ancak üçüncü gün bir anlaşmaya varılabildi.

AB Komisyonu başkanlığına halen Almanya Savunma Bakanı olan Ursula von der Leyen atanırken, Avrupa Merkez Bankası'nın başına da Fransa'dan Christine Lagarde getirildi. Bu seçim, Avrupa Birliği'nde Alman-Fransız hakimiyetinin pekiştirildiğini gösteriyordu.

AB'nin devlet başkanları düzeyindeki karar organı olan Avrupa Konseyi'nin başına halen Belçika başbakanı olan Charles Michel'in getirilmesi ise büyük sürpriz oldu. Yıllardır Flaman milliyetçileriyle kurduğu bir azınlık hükümetinin başında adamakıllı yıpranmış olan ve son seçimlerde başkanı olduğu liberal parti MR'in ağır oy kaybına uğramasından sorumlu tutulan Michel'in siyasal kariyerinin bittiği varsayılırken sürpriz bir kararla AB Konseyi'nin başına getirilmesi özellikle mevcut azınlık hükümetine muhalif partilerde tam bir şok etkisi yaratmış bulunuyor.

Ancak bu şokun medyada ve kamuoyunda yansımaları tam hissedilmeden, Brüksel merkezindeki birkaç kilometre karelik stratejik alan yeni bir sansasyonel olayla sarsılıyor: Hazırlıkları aylardır yapılan ve cumartesi günü Brüksel'den başlayacak olan ünlü Fransa bisiklet turu...

Tıpkı Hollanda ve diğer kuzey ülkeleri gibi bisiklet yarışlarının milli spor olduğu Belçika'da pedallar bir kez dönmeye başladı mı akan sular duruyor.

Hele 1958, 1975, 2004 ve 2012'den sonra büyük turun bu yıl beşinci kez Brüksel'den başlıyor olması ve de bunun efsane bisiklet yarışçısı Eddy Merckx'in ilk Fransa turu zafesinin 50. yıldönümüne denk gelmesi her türlü siyasal, sosyal ve kültürel kaygıları unutturmuş durumda.

Şu satırları yazdığım sırada Brüksel kent merkezi on bin-

lerce kişinin katılması beklenen müstesna tanıtım etkinliklerine hazırlanıyor. Kent, meydanları, caddeleri, sokakları, tarihi yapıları, süper marketleriyle sarı mayo yarışmasını kutlamak üzere tamamen sarıya kesmiş...

Tüm belediyeler özellikle çocuklar için bisiklet konulu akla hayale gelmedik etkinlikler düzenlemiş... Yaşamakta olduğumuz Schaerbeek belediyesinde, karşımızdaki yeşil alanın tam ortasına sabahın köründe alamet bir kule vinci oturtulmuş, dairevi bir platforma eşit aralarla asılmış dört bisiklet her birine bir çocuk bindirilerek 30-40 metre yukarıya çekiliyor, çocuklar çığlıklar atarak gökyüzünde pedal çeviriyor... Tabii çoğu da Türk ya da Faslı göçmen bebeleri... Uzayın fethine herhalde böyle hazırlanıyorlar....

Her şey iyi hoş da, tüm bu şenlik Brüksel anakent belediyesine şimdiden nerdeyse 10 milyon Euro'ya mal olmuş durumda. Üç gün süreyle başkent trafiğinin allak bullak olması, tüm güvenlik güçlerinin tam da tatil döneminde bu iş için seferber edilmesi de cabası.

Dünyanın en büyük üç sportif olayından biri olan Fransa Turu'nun bu yılki 106'ncı versiyonuna çeşitli ülkelerden katılan 176 usta bisikletçinin çılgın yarışı asıl 6 Temmuz cumartesi başlıyor. İlk gün Belçika toprağında tam 192 kilometre pedal çevrilecek, daha insafli programlanan ertesi pazar günü Brüksel'de sadece 27 kilometre ile yetindikten sonra yarışçılar pazartesiden itibaren Fransa topraklarında dağ tepe demeden günde ortalama 200 kilometre pedal çevirerek 28 Temmuz'da Paris'e varacaklar.

Bisikletçiler Brüksel'i terk ettikten sonra dikkatler yeniden bir türlü sonuçlanamayan hükümet pazarlıklarına yoğunlaşacak.

Kolay değil, federal bir devlet olan Belçika'da her yasama seçiminden sonra bir değil, iki değil, tam sekiz ayrı hükümet kurulması gerekir:

En başta Flaman ve Frankofon toplulukların dengeli şekilde temsil edileceği bir federal hükümet,

Onun yanısıra Flaman, Valon ve Alman bölgelerinde birer bölgesel hükümet,

Brüksel’de Frankofonlarla Flamanların birlikte oluşturacakları bir bölge hükümeti,

Buna paralel olarak Brüksel’in bu iki topluluğunun kendi iç sorunları için oluşturacakları birer alt hükümet,

Ve de Brüksel’deki Frankofonlarla Valon bölgesinin birlikte oluşturduğu federasyonun kendi hükümeti.

Seçimin üzerinden bir ayı aşkın zaman geçtiği halde hâlâ hiçbir birimde hükümet kurulabilmiş değil... Federal hükümetin nasıl kurulabileceğini araştırmak üzere Kral’ın görevlendirdiği biri liberal diğeri sosyalist iki siyasetçi nabız yoklamalarına devam etmekte... Henüz bir sonuç alamadıkları için de Kral son kabulünde kendilerine Temmuz ayı sonuna kadar yeni bir mühlet tanımış durumda...

Seçimlerden sonraki bir yazımda “Korkunun ecele faydası yok... Hem federal parlamentoya, hem de bölge meclisleriyle Avrupa Parlamentosu’na girecek milletvekillerini belirlemek üzere 26 Mayıs günü yapılan seçimlerin sonucu Belçika’da federal devlet yapısının sonunu oldukça yakınlıştırdı” demiştim.

Federal Meclis’te düne kadar iktidar nimetlerini paylaşmış olan tüm partiler büyük oy kayıplarına uğrarken yeşillerin Ecolo/Groen’u 21, Flaman aşırı sağının VB’si 18, radikal sol PTB/PVDA 12 milletvekiliyle ülkenin kaderinde söz sahibi olmuşlardı.

Bölge meclislerinde denge değişimi daha da büyük boyutlardaydı.

İlk ortaklık pazarlıklarından sızan bilgilere göre Valon bölgesinde PTB/PVDA’yı olduğu gibi liberal MR’i de dışlayarak sivil toplum örgütlerinin hariçten katkısıyla bir azınlık hükümeti kurmaya çalışan Sosyalist Parti ve Ecolo tam bir açmazda...

Özellikle yukarıda bahsettiğimiz gibi AB Konseyi başkanlığına seçilmekle yıldızı yeniden parlayan başbakan

Charles Michel'in liderliğindeki liberal MR'in Valon bölgesinde halen açmazda bulunan sosyalistleri ve yeşilleri eninde sonunda kendisinin de ortak olacağı bir hükümet kurmaya mecbur etmesi pek de ihtimal dışı değil...

Büyük sorun Flaman bölgesinde... Bölgenin en güçlü partisi olan milliyetçi NVA, gerektiğinde aşırı sağcı VB'yi de yedeğine alarak Belçika'yı konfederalizme zorlayacak bir bölge hükümeti oluşturabilir. Buna sıcak bakmayacak bir federal hükümetin kurulmasını da ilanihaye engelleyebilir.

Fransa turunun yarattığı karmaşa bittikten sonra Brüksel'in o meşhur birkaç kilometre karelik stratejik alanı yeniden bu hükümet pazarlıklarına sahne olacak.

Tüm bu açmazın derininde büyük ölçüde Valon-Flaman çelişkisi yatıyorsa da, en az onun kadar belirleyici olan bir başka neden, Belçika'yı döl yatağında suni ilkahla yaratıp onu Afrika'da kolonyalizme kalkışacak kadar azdıran kapitalizmin günümüzdeki iflah olmaz krizi...

Bugüne kadar Belçika'da kapitalist sisteme hristiyan, liberal ya da milliyetçi partiler kadar sosyalist etiketli partiler de "yönetimci sosyalizm" aldatmacası altında sonuna dek hizmet verdiler.

ABD'nin başını çektiği kapitalist sisteme hizmet için İkinci Dünya Savaşı sonrasında ard arda yaratılan NATO'nun da, eski adı AET olan Avrupa Birliği'nin de kuruluşunda Sosyalist Parti liderleri baş rol oynayanlardır.

Son seçimden güçlenerek çıkan radikal sol PTB Valonya ve Brüksel bölgelerinde koalisyona katılmak için Belçika'nın mutlaka bu kurumların dayattığı politikaları reddetmesini şart koşmuş, ama Sosyalist Parti bu devrimci öneriyi elinin tersiyle iterek yıllanmış teslimiyet politikalarının uygulanmasında kendisine destek olacak ortaklar aramayı tercih etmiştir.

Kolonyalizm ve kapitalizm... Belçika Devleti'nin iki asırlık tarihine kara damga vurmuş iki sistem...

Artık zorunlu olarak kapanmış bulunan kolonyalizm döneminde Afrika'nın, özellikle de Kongo'nun nasıl sömürüldüğü,

plantasyonlarda, madenlerde boğaz tokluğuna çalıştırılan siyahılara ellerini kesmeye kadar varan ne tür işkenceler uygulandığı artık inkar edilemez biçimde belgelenmiş bulunuyor. Tervüren’de restorasyonu yeni biterek halka açılan Afrika Müzesi aslında bir kolonyalizm, bir sömürgecilik müzesi...

Kapitalist sistemi ayakta tutabilmek için Sosyalist Parti lideri Elio di Rupo’nun orkestra şefliğinde partiler arası pazarlıklar sürüp giderken, 2 Temmuz tarihli gazetelerde bir başka müze haberi dikkati çekiyor.

Evet, Belçika kapitalizminin mabedi olan kent merkezindeki Borsa binasında 15 Ağustos ile 13 Eylül tarihleri arasında, Kapitalizm Müzesi adı altında bir geçici müze açılacak... Daha önce Namur, Gent ve Arlon kentlerinde belli sürelerle açılmış ve 20 bin’i aşkın vatandaş tarafından ziyaret edilmiş bulunan Kapitalizm Müzesi’nde Berlin’in ünlü Museum das Kapitalismus’u da misafir olarak yer alacak.

Ziyaret edip görmeden bir şey demek zor? Kapitalizm Müzesi, kapitalist sistemin “erdem”lerini ortaya koymakla yetinen bir müze mi olacak, yoksa kapitalizmin, özellikle emperyalizm aşamasında işlediği insanlık suçlarını, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıf ve tabakalara çektirdiklerini de dobra dobra ortaya koyan bir sergi mi olacak?

Hiç unutmam, 50’li yıllarda İzmir’de iktisat öğrenimi yaparken iktisadi doktrinler tarihi derslerinde bize Adam Smith’e, Ricardo’ya kadar olanlar anlatılır, Marx’ın, Engels’in adı dahi geçmez, kapitalist sisteme övgüler düzülürdü.

Kafa tuttuğumuz hocalarımız özde bize hak verir, ama Komünist Parti tutuklamalarının ve yargılamalarının sürüp gittiği o ortamda kendilerine dayatılan programın dışına çıkmayacaklarını münasip bir dille anlatmaya çalışırlardı.

Okuldaki bu beyin yıkamasına isyanımızdır ki, daha o yaşlarda birkaç arkadaşla birlikte kapitalist sınıfa karşı saf tutmamızı tetiklemişti.

Bakalım dünya kapitalizminin en önemli başkentlerinden

birinde açılacak olan bu Kapitalizm Müzesi neyi nereye kadar anlatacak, kapitalizm gerçeğini ne denli dürüst yansı-
tacak?

Açılır açılmaz ilk ziyaretçilerinden ikisi mutlaka İnci'yle
birlikte biz olacağız...

İlgiyle bekliyoruz...

İstanbul 2019'unun öncüleri unutulmasın...

11 Temmuz 2019

Tüm demokrasi ve özgürlük savunucuları gibi, yinelen-
miş İstanbul büyük şehir belediye başkanlığı seçimlerinin so-
nuçlarını ben de büyük bir gönenç ve kıvançla karşıladım.
Bu sonucun alınmasında hiç kuşkusuz yeni seçilen belediye
başkanı Ekrem İmamoğlu'nun yürüttüğü başarılı seçim kam-
panyası birinci derecede rol oynadı.

Sezar'ın hakkı Sezar'a...

Ama bu sonuç, aynı derecede, 17 yıllık AKP despotizmini
yıkma iradesinde birleşen tüm demokrasi ve özgürlük yanlısı
kurum ve kişilerin, aralarındaki görüş farklılıklarını askıya
alarak, 23 Haziran'da aynı hedefe birlikte vurması sayesinde
alındı.

Hiç unutulmasın, bu sonucun alınmasına katkı sağlayan
en önemli kurum, 31 Mart'ta olduğu gibi 23 Haziran'da da,
İstanbul büyük belediyesine başkan adayı göstermeyerek bir
milyonu aşkın seçmenin oylarını İmamoğlu'na yönlendiren
HDP idi. Katkısı hiçbir şekilde inkar edilemeyecek kişi ise,
hiç kuşkusuz, halen Tayyip'in zindanında çile çektirilen
HDP'nin eski eşbaşkanı ve cumhurbaşkanı adayı Selahattin
Demirtaş'tı.

Tayyip takımının son anda Kürt oylarını kısmen de olsa
AKP adayına yönlendirmek için Öcalan'ın adının da kulla-
nıldığı kirlî bir manevraya başvurması karşısında Demirtaş

baştan ortaya koyduğu net tavrını bir daha vurgulayarak bu son seçimde tüm HDP'lilerin firesiz şekilde İmamoğlu'na oy vermesini sağlamıştı.

Seçim ertesindeki ilk yazımda da belirttiğim gibi, bugünkü mahpusluk günleri geçtiğinde, hattâ mahpusluğu sürdüğü sürece de Demirtaş sadece Kürt halkının, sadece HDP'ye oy verenlerin değil, gerçek bir demokratikleşmeden yana olan tüm güçlerin sesi olmaya devam edecektir.

Aynı yazıda sormuştum: "İmamoğlu bu sese sürekli kulak verebilecek, eleştirilerini ve önerilerini dikkate alacak mıdır? Dahası, partisinin genel başkanı Kılıçdaroğlu'nun 'Adalet Yürüyüşü' sırasında dahi göze alamadığı jesti yaparak, Edirne zindanındaki Demirtaş'ı İstanbul Belediye Başkanı olarak ziyaret edebilecek midir?"

Uzak da değildi... İstanbul Belediye Sarayı ile Edirne F Tipi Cezaevi arasındaki mesafe sadece 248 kilometreydi ve hızlı makam arabasıyla 2,5 saatte ulaşılabilirdi.

Seçim zaferinin üzerinden sadece iki hafta geçmişti ki, İmamoğlu'nun gerçekten Edirne yollarına düştüğünü öğrenince seyahatini ekranlarda bu beklentiyle izlemeye koyulduk. Ama yanılmışız... Sayın başkan 7 Temmuz pazar günü Edirne'ye sırf 658. Kırkpınar Yağlı Güreşleri'ni izlemek üzere gidiyordu.

Müsabakanın açılışında son 8 yılın Kırkpınar Ağası olan Trabzon'lu Seyfettin Selim'in 9'uncu kez ağa olmasını destekliyor, seçimden sonra seyirci kitleleriyle birlikte bayrak dalgalandırırken, tıpkı Tayyip gibi, Osmanlı referanslı bir nutuk çekiyordu:

"Tarihi Kırkpınar çayırındayız. Osmanlı'nın 3 başkentinden birisi Edirne, birisi İstanbul. Buradaki değerleri beraber tartışıp, konuşup nasıl iş birliği yapabiliriz? Bunu bir vazife olarak görüyorum. Bundan sonraki buluşmalarda hem Edirne'ye hem ata sporumuz yağlı güreşe şunu müjdeleyelim ki, iş birliği yapacağız. Bunu şahsi bir ilişkiden öte, bence 2 tarihi başkent kurumsal ilişkisine dönük bir başlangıç olarak düşünüyoruz."

Laik devletin en büyük kentinin belediye başkanlığı kol-
tuğuna otururken dualı imamlı törenle yemin eden bir siya-
setçi için pek de şaşırtıcı değil...

Bu arada CHP il merkezine olduğu gibi, İYİP merkezine
de ziyarette bulunmayı ihmal etmiyor, ama seçim zaferini
borçlu olduğu Demirtaş'ın mahpus yattığı 15 dakika mesa-
fedeki Edirne F Tipi Cezaevi'ne uğramadan büyük tezahürat
arasında Osmanlı başkenti Edirne'den Osmanlı'nın diğer
başkenti İstanbul'a dönüyor.

Seçimden sonra gazetecilerin Demirtaş'ı ziyaret edip et-
meyeceği sorusuna "İmkan olsa ziyaret etmek isterim. Ama
ziyaretle ilgili kurallar var" diye kaçamak bir yanıt verdiğini
biliyoruz.

Antidemokratik ve insan haklarına aykırı kuralların varlığı
15 dakikalık mesafeye kadar gitmişken makam arabasıyla
zindanın kapısına dayanmasına hiç engel olabilir mi?

Daha önceki konuşmalarında "herkesi kucaklayan bir baş-
kan" olacağını vurgularken kucaklarını Erdoğan'a da açarak
"beni kapıdan sokmazsa bacadan girerim" demişti. Edirne'de
F Tipi'nin kapısından içeri girmesine izin verilmeyecek olsa
dahi, Demirtaş'a iletilmek üzere girişe bir teşekkür mesajıyla
bir buket çiçek, hattâ bir tek kırmızı gül bırakamaz mıydı? Ve
de hemen orada ziyaretinin engellenmesini protesto eden bir
konuşma yapamaz mıydı?

Türkiye'de muhalif parti listesinden seçilenlerin belediye
başkanlığı yapmaları her daim zor olagelmiştir. Hele başkan
Kürt ise ve ağırlıklı olarak Kürt oylarıyla seçilmişse...

Bu satırları yazarken belleğim beni 39 yıl geriye götürdü...

O tarihlerde hızla tırmanan faşizme rağmen biri Karade-
niz'de, diğeri Kürdistan'da halkın özgür iradesiyle oluşturul-
muş iki belediye, Fatsa ve Diyarbakır belediyeleri, tüm
baskılara karşı direniyor, Türkiye'de ilk kez gerçek bir beledi-
yeciliğin nasıl olması gerektiğini dosta düşmana gösteriyordu.

Bölgedeki tüm demokratik örgütlerin desteğiyle halktan
yana bir belediye yönetimi kurmuş olan Karadeniz'in Fatsa

kenti 11 Temmuz 1980'de Türk silahlı kuvvetleri tarafından "Nokta" adı verilen bir operasyonla işgal edildi, devrimci belediye başkanı Fikri Sönmez ve çalışma arkadaşları tutuklandı.

Diyarbakır Belediye Başkanı dostum Mehdi Zana da 12 Eylül 1980 darbesinden sonra tutuklanacaktı.

Devlet Fatsa'ya tüm askeri ve polisiye gücünü kullanarak neden saldırmıştı?

"Fikri Sönmez'in diğer bütün partilerden daha fazla oy alarak 1979 yılında belediye başkanı olmasından sonra, Fatsa'da yaşam hızla değişmeye başladı. Kurulan Halk Komiteleri aracılığıyla halkın belediye yönetimine doğrudan katılımı sağlandı, her iki ayda bir büyük halk toplantıları düzenlendi, ilçenin sorunları elbirliğiyle giderildi. Fatsa'nın yıllar sürer denilen çamur sorunu, halkın katılımı ve desteğiyle birkaç ay gibi kısa bir sürede ortadan kaldırıldı.

"Bütün bu gelişmeler, Fatsa'da hayatın son derece kısa bir sürede ve gözle görülür bir şekilde değişmesi, üstelik tüm bunların halkın her kesiminin onayının ve desteğinin alınarak gerçekleştirilmesi, egemen sınıfın temsilcilerini ve siyasetçilerini dehşete düşürmüştü. 'Fatsa'da komünist işgal!' ya da 'Fatsa'ya pasaportsuz girilemiyor!' gibi yalan haberlerle kamuoyunu Fatsa'ya karşı yönlendirmeye çalıştılar, ancak Fatsa'da bütün partilerin temsilcileri ağız birliği etmişçesine aynı şeyleri söylüyorlardı: 'Tüm Türkiye'deki çatışma ortamı bizde yoktur. Herkese insan muamelesi yapılmaktadır. Kimse kimseyi zorlamıyor. Huzur ve güven içinde yaşamımızı elbirliğiyle sürdürüyoruz. Bizi rahat bırakın!'

"Çevre ilçelerden Fatsa'ya heyetler gelmeye, duyduklarını yerinde incelemeye başlamışlardı. Bütün bunlar artık egemenler için fazlasıyla dayanılmaz olmuştu, çünkü Fatsa artık bir örnek teşkil ediyordu. Dönemin başbakanı Demirel 'Bırakırsanız yüz Fatsa daha çıkar' diyerek korkusunu ve niyetini açıkça ifade ediyordu. Fatsa'yı bir örnek olmaktan çıkartacaktı. Bunun için ilk iş olarak Türkeş'e 'Başbuğum' diye mektuplar yazan MHP'li faşist Reşat Akkaya'yı Or-

du'ya vali atadı. Akkaya, çok kısa bir sürede tümü faşistlerden oluşan ekibini kurdu.

“Demirel, 9 Temmuz günü bir demeç vererek, ‘küçük terör odaklarının kurutulacağını’ söyledi. Üstelik bir süre önce Çorum’da yaşanan katliam, gözleri faşistlerin üzerine çevirmişti. Dikkatleri başka yere çekmek isteyen Demirel’in ‘Siz Çorum’u bırakın, Fatsa’ya bakın!’ diyerek düğmeye basmasıyla birlikte Fatsa, Erzincan ve Sarıkamış’tan getirilen askeri birlikler tarafından kuşatıldı.

“11 Temmuz 1980 günü ‘Nokta’ adı verilen operasyon başladı. Bir mekanize piyade taburu, jandarma komando birliği, il alay komutanlığı takviye birlikleri, Ordu, Konya, Erzincan, Samsun emniyet müdürlüğü ekipleri zırhlı araçlar eşliğinde Fatsa ya girdiler. Ayrıca iki hücum botu da denizde hazır bulunduruldu. Operasyonda yüzleri maskeli faşist muhbirler kullanıldı. Bu faşistlerin bir kısmının kimliği sonradan açığa çıktı ve çoğunun hakkında tutuklama kararı bulunduğu anlaşıldı.

“Sokağa çıkma yasağı konulan Fatsa askerler ve faşistler tarafından mahalle mahalle, ev ev, oda oda arandı. İnsanlar kadın erkek ayırımı yapılmadan hakaretlere uğradı, dövüldü, işkenceye uğradı. Maskeli faşist muhbirlerin işaret ettiği kişiler derhal gözaltına alındı. Gözaltına alınanların sayısı kısa sürede 400’e yaklaştı. Aramalarda 22 tabanca ve 7 av tüfeği bulundu. Tabancalardan 17 si ruhsatlı çıktı.

“Ordu valisi Reşat Akkaya’nın yönetiminde yürütülen operasyonda başkan Fikri Sönmez de gözaltına alınanlar arasında idi. Sönmez tam dokuz ay önce belediye başkanı seçilmiş, bu dönemde Fatsa tabiri caizse altın çağını yaşamıştı. Bu dönem, Nokta Operasyonu’yla birlikte kan ve zulümle sona eriyordu. Nokta Operasyonu yalnızca Fatsa ile sınırlı kalmadı, Ordu’nun diğer ilçe, kasaba ve köylerinde de benzeri uygulamalar sürdürüldü.

“Bu dönemde onlarca köy ve kasabaya karakollar kuruldu, binlerce insan işkence, dayak, jandarma dipçiğinden

geçirildi. Polislerin denetiminde seyyar işkence timleri oluşturuldu, “Fatsa dışındaki ilçelerde de işkence tezgâhları çalıştırıldı. 12 Eylül darbesiyle birlikte Nokta Operasyonu tüm Türkiye’ye yayıldı ve binlerce kişi tutuklandı, hapse atıldı, işkenceden geçirildi. Fikri Sönmez de hapiste kötü yaşam koşullarına dayanamayarak 4 Mayıs 1985’de öldü.

“Fatsa deneyimi, dokuz ay gibi kısa bir sürede, istenildiği takdirde neler başarılacağını göstermesi bakımından önümüzde yolumuzu aydınlatan bir örnek olarak durmaya devam ediyor.” (*marksist.org*, 11 Temmuz 2016)

Fikri Sönmez’i tanımak şansım olmadı. Fatsa Olayları yaşanırken biz sürgünümüzün dokuzuncu yılında, yurt dışındaydık.

Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana ise, Türkiye İşçi Partisi’nin örgütlenmeye başladığı 60’lı yıllardan beri yoldaşımdır, dostumdur. TİP’in çeşitli kademelerinde yönetim sorumluluğu üstlendiği gibi, dönemin ünlü *Doğu Mitingleri*’nin de örgütleyicilerindedir.

Zana 1977 seçimlerinde Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi’nin desteğiyle Diyarbakır belediye başkanı seçilmiş, 12 Eylül 1980 darbesine kadar bu kentte halktan yana belediyeciliğin ilk örneklerini vermiştir.

Evren cuntası’nın dönemin tüm Kürt liderleri, aydınları ve militanları gibi derhal tutuklattığı Mehdi Zana Diyarbakır, Aydın, Afyon ve Eskişehir cezaevlerinde tam 16 yıl hapis yattıktan sonra sürgüne çıkmıştı. Kendisiyle onyıllarca sonra Belçika’nın Leuven kentinde Kürt sorunu üzerine uluslararası bir konferansta tekrar buluşmam sürgün yaşamımın en duygulandırıcı olaylarından.

Mehdi Zana tüm yaşamını, siyasi mücadelelerini ve zıncanda çektiklerini beş yıl önce Avesta Yayınları tarafından yayınlanan “Bekle Diyarbakır” adlı anı kitabında okurlarıyla paylaşmıştır.

Fikri Sönmez ve Mehdi Zana,, Halktan yana belediyeciliğin öncüleri...

Günümüzde onların mücadelesini üst boyutlara ulaştıran ve İstanbul'da islamo-faşist dükalığın yıkılmasında en büyük rolü oynayan HDP ve onun zındandaki liderleri, milletvekilleri, belediye başkanları, örgüt başkanları, militanları her türlü saygıyı ve şükran ifadesini sonuna dek hak ediyorlar.

Tekrarlıyorum:

Edirne F Tipi Cezaevi'ndeki Salahattin Demirtaş, seçimini sağladığı ve 15 dakikalık mesafeye kadar gelmiş olan İstanbul Belediye Başkanı İmamoğlu tarafından ziyaret edilmedi. İçeride ziyarete izin verilmese bile, kendisine iletmek üzere zindan kapısına bir teşekkür mesajı bırakılarak selamlanmalıydı.

Bittabi bir demet çiçek, o da fazla geliyorsa bir dal kırmızı gül eşliğinde...

Teröristlerin “terörist” avı...

18 Temmuz 2019

Bilmiyorum, ömrümün kalan sayılı yıllarında bu damgayı, “terörist” damgasını kaç kez daha yiyeceğim? Ya yıllardır sürgünde birlikte olduğum, halkoyuyla girdikleri Meclis'ten devlet terörünün hoyrat elleriyle söküp alındıktan sonra hapis ve hattâ ölüm tehditleri karşısında sürgüne çıkmak zorunda kalan dostlarım Zübeyir Aydar, Remzi Kartal ve daha yüzlercesi...

AKP diktasının av köpekliği misyonunu yüklenmiş olan SETA, uluslararası medyada çalışan demokrat gazetecileri jurnalledikten sonra yayınladığı yeni bir raporda Avrupa'daki tüm Kürt örgütlerini ve yöneticilerini olduğu gibi onlarla dayanışmada bulunan Türkiyeli ya da Avrupalı tüm anti-faşistleri fotoğraflarıyla “terörist” ya da “terörizm destekçisi” ilan etti.

Ortaokulların Türkçe sınavında dahi geçerli not alması kuşkulu sefil bir Türkçe ile yazılan, anakronik yanlışlarla dolu 666 sayfalık *Avrupa'da PKK Yapılanması* başlıklı rapor, PKK'nin 1978'de kurulmuş olduğu bilindiği halde, 1971'den itibaren sürgünde örgütlediğimiz *Demokratik Direniş Hareketi* ve *Demokrasi İçin Birlik* için de, *İnfo-Türk* ve *Güneş Atölyeleri* için de "PKK ile irtibatlı faaliyetleri dolaylı yahut direk gerçekleştirdiğine dair pek çok kanıt mevcuttur" di-yebiliyor!

1998'de Kürt ve Asuri lokallerinin Türk faşistleri tarafından yakılması üzerine *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği*, *Brüksel Kürt Enstitüsü*, *Brüksel Asuri Enstitüsü* ve *İnfo-Türk*'ün güçbirliği yapmaları, Ermeni soykırımının 90. yıldönümünde ve 12 Mart darbesinin 35. yıldönümünde *1971 Kolektifi*'ni oluşturmaları, Türkiye'deki barış sürecini desteklemek için 2008'de kurulan *Avrupa Barış Meclisi*'ni desteklemeleri, Brüksel'de her yıl düzenlenen *Kürt Kültür Haftası*'na *Güneş Atölyeleri*'nin çocuk atölyeleri kurarak destek vermiş olması, hummalı beyinler tarafından "Kürt sorunu odaklı, PKK'lı yahut PKK ile irtibatlı pek çok desteğini almış" girişimler olarak suçlanıyor.

1967: Orgeneral Cemal Tural'ın hedefinde...

67 yıllık mücadele yaşamımda böylesine eblehçe suçlamalara maruz kalışım ilk değil, bir yerde şerbetliyiz. Anti-faşist ve anti-militarist bir gazeteci olarak bana bu tür suçlamalar başlarda hep askeriyenin yüksek kademelerinden gelirdi. Bugün ise ordunun "anayasal başkomutanı" sıfatıyla sırtına manevra üniforması geçirip askerleri Rabia işaretiyle selamlayan Tayyip Erdoğan'ın ulufeli jurnalcilerinden geliyor.

60'lı yıllarda "terörist örgüt" diye suçlanacak bir Kürt örgütlenmesi yoktu... Kürt demokratları mücadelelerini *Türkiye İşçi Partisi* saflarında yürütüyor, onun inisiyatifıyla Güney Doğu illerinde hak yürüyüşleri düzenliyorlardı.

Ancak soğuk savaş dönemiydi... Oligarşik yapıya, ABD

emperyalizmine karşı çıkan her örgüt ve kişi merkezi Doğu Almanya’da bulunan *Türkiye Komünist Partisi*’nin hizmetinde olmak ya da onun yayın organı olan *Bizim Radyo*’ya servis yapmakla suçlanırdı.

11 Nisan 1967 tarihli *Ant Dergisi*’nde *The New York Times* gazetesinin verdiği dehşet verici bir haberi yansıtmıştık. Habere göre Türkiye ile yapılan bir gizli anlaşma uyarınca ABD Ordusu tarafından Türkiye’nin Sovyet sınırına yakın doğu bölgelerine nükleer mayınlar yerleştirilecek, bir savaş durumunda Sovyet Orduları doğu sınırını aşıp Türkiye topraklarına girerse bu mayınlar patlatılarak daha fazla ilerlemeleri engellenecekti. Bu anlaşma, gerçekte, Doğu Anadolu’da çoğunluğu Kürt olan vatandaşların toplu idam fermanıydı.

Bu haberi “Cinayet yerine intihar” başlığıyla duyurarak girişimin engellenmesi çağrısında bulunmamız üzerine zamanın Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural, 1. Ordu Askeri Mahkemesi Savcılığı’na gönderdiği çift aylı bir yazıda beni “vatan hainliği”yle, *Ant Dergisi*’ni de “Bizim Radyo’nun Türkiye’deki basın organı gibi neşriyat yapmak”-la suçlayarak TCK’nun 153. Maddesi’ne göre “askerleri kanunlara karşı itaatsizliğe ve vazifelerini ihlale teşvik” suçundan yargılanmamı emretmişti.

Ordunun saldırısına ilk kez hedef oluyordum. Ancak o yıllarda Türk Ordusu’nun subay kadroları üzerinde OYAK gibi tuzakların etkisi daha tam ortaya çıkmamıştı. Üstelik genç subaylar Albay Talat Aydemir ve Binbaşı Fethi Gürcan’ın asılmasında büyük rol oynayan, gazeteci İlhami Soysal’ı kaçırtarak dövdürten Cemal Tural gibi bir generale pek de sempatiyle bakmıyordum.

Büyük hayranlık duydukları Yaşar Kemal gibi bir ünlü yazarın da benimle birlikte duruşmaya gelmesi, ünlü gazeteci Güneş Karabuda’nın mahkeme salonu önünde fotoğraflarımızı çekmesi askeri savcı ve yargıçları etkilemişti. Duruşma sonunda Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü

Kanunu'nun bir gazeteciye uygulanamayacağı gerekçesiyle dosyayı Cumhuriyet Savcılığı'na sevk ederek beni serbest bırakmışlardı.

Kapitalistleşen subayların hedefinde

Ordunun saldırısına ikinci kez efsanevi 15-16 Haziran 1970 işçi direnişi sonrasında hedef oldum. *Ant*'ın Temmuz 1970 ve daha sonraki sayıları, ordunun sıkıyönetim ilanından yararlanarak sendikacılara, işçilere ve sol eylemcilere karşı uyguladığı baskıları ve kapitalist çevrelerle kurduğu çıkar ilişkilerini açıklayan ayrıntılı bilgi ve analizlerle doluydu. Özellikle Eylül 1970 tarihli sayısı *Ant* için önemli bir dönüm noktası oldu.

Bu sayının kapağında, direnen işçilerin ve sendikacıların işkenceden geçirildikten sonra sıkıyönetim mahkemelerine sevk edilmesine tepki olarak "Kapitalistleşen subaylar işçileri yargılayamaz" sloganı yer alıyordu. İçinde de subayların özellikle OYAK aracılığıyla kapitalist sınıfa nasıl entegre edildikleri belgelerle ortaya konuyor, bu subayların sınıf çıkarları gereği işçileri objektif olarak yargılayamayacakları vurgulanıyordu.

Bunun üzerine 1. Ordu Komutanlığı'nın adli müşavirliğine celbedildim. Savcılık salonunda üç kuvvete mensup çeşitli rütbede çok sayıda adli subay vardı. Sorguda tüm subayların ortak edildiği OYAK'ın, 15-16 Haziran'da direndikleri için suçlanan işçilerin çalıştıkları Good-Year'ın, TEO'nun, MAT'ın, Graphette'in, Hektaş'ın TPAO'nun, TUKAŞ'ın, Pe-Re-Ja'nın, MAİS'in sahibi olduğunu, ertesi yıl Fransız firması Renault ile Bursa'da otomobil imal etmeye başlayacağını belgelerle ortaya koyunca fazla üsteleyemediler, serbest bırakılmak zorunda kaldılar.

Ancak iki saate yakın süren sorgunun sonunda karargahtan ayrılırken havacı yarbay "Bakın, bu kez bu kapıdan geldiğiniz gibi çıkıyorsunuz. Ama gelecek defa hiç de böyle olmayabilir" diye bir gözdağı vermeyi ihmal etmedi.

12 Mart darbecilerinin hedefinde

Üzerinden bir yıl dahi geçmemiştir. Ordu 12 Mart 1971 darbesiyle sadece hak arayışındaki işçileri değil, Türkiye'nin tüm demokrasi güçlerini hedef alıyordu. 30 Nisan 1971'de Türkiye radyolarında okunan sıkıyönetim bildirisinde "Türk Ceza Kanunu'nun 142, 311, 312, 156 ve 159. maddelerini ısrarla ihlal eden Ant Dergisi'nin süresiz olarak kapatıldığı, sorumluları hakkında gerekli kanuni takibata geçildiği" bildiriliyordu.

Kapatma bildirisi okunduktan sonra askeri araçlar *Ant Yayınları*'nın bulunduğu binanın çevresini sarmışlar, başlarında bir albay olan 12 asker ve bir sürü polis yayınevini dört saat süreyle hallaç pamuğu gibi atmış, tüm kitap paketleri kasaturalarla parçalanmış, bir çok yayına "yasak" diye el konmuştu.

Hakkımızda "vur" emri çıkartıldığı için ya bir sokak arasında ya da işkencede kim vurduya gitmektense illegal yoldan yurt dışına çıkıp Avrupa'da *Demokratik Direniş Hareketi*'ni örgütlemeye karar vermiştik.

Sürgünde sadece ordu hiyerarşisinin değil, aynı zamanda ordunun emrindeki Türk parlamenterlerinin ve hariciyesinin de hedefi olmaya devam ettik.

12 Mart rejiminin içyüzünü ortaya koyan İngilizce *Türkiye Dosyası*'nı yayınlayıp uluslararası kuruluşlara iletmemizden sonra Dışişleri Bakanlığı 26 Eylül 1972'de tüm hariciye teşkilatına yayınladığı genelgede şöyle diyordu:

"Yurt dışında bulunan Türk komünistler Moskova paralelindeki yabancı komünistlerden de destek görmek suretiyle Almanya, Danimarka, Hollanda, İsveç ve Fransa mihveri üzerinde bir organizasyon kurmuşlardır. Henüz kuvvetli delil ve emareleri bulunmamakla beraber Doğan ve İnci Özgüden bu faaliyetin içindedirler."

1973 yılında Başbakanlık tarafından yayınlanan *Türkiye Gerçekleri ve Terörizm* adlı bir "Beyaz Kitap"ta da açıkça hedef gösteriliyorduk:

“Democratic Resistance of Turkey, Doğan ÖZGÜDEN, eşi İnci ÖZGÜDEN ve onların yanında bulunan, kimisi kanun kaçağı, 4-5 ihtilalci komünist tarafından kurulan bir teşekküldür. Bunların ne demokrasi ile, ne resistansla, ne de Türkiye ile dürüst ve namuslu münasebetleri mevcuttur. Doğan ÖZGÜDEN, 12 Mart öncesinde Türkiye’de ANT adı altında bir dergi çıkartmıştır. Bu dergi ile, ihtilalci, silahlı Marksist-Leninist teori ve bilinci yaymağa çalışmıştır.”

Belçika’daki Türk elçiliğinin hedefinde...

Avrupa’da Mehmet sahte adıyla iki yıllık kaçak yaşamın ardından 1973’te Hollanda’da legale çıkmamızdan sonra da Türk Devleti’nin bizimle uğraşması son bulmadı... Birleşmiş Milletler’in tanıdığı siyasal mülteci olarak tüm Avrupa ülkelerinde çalışma ve seyahat etme hakkımız vardı. Avrupa Birliği’nin merkezi olduğu için çeşitli dillerde yayın yapmak üzere diğer ülkelerdeki devrimci arkadaşların ve Belçikalı dostlarımızın katılımıyla *Info-Türk*’ü bir kooperatif olarak Brüksel’de kurduk. Faaliyetlerin fiili ve hukuki sorumluluğunu üstlenmek üzere Belçika Devleti’nden oturma ve çalışma izni istediğimizde, Avrupa merkezinde muhalif bir sesin kurumlaşmakta olmasından paniğe kapılan Türkiye Büyükelçiliği harekete geçip Belçika makamlarının İnci’ye de, bana da çalışma ve oturma izni vermelerini engelledi.

Öyle ki, gazeteci olarak Belçika Dışişleri Bakanlığı’nın verdiği geçici bir basın kartım olduğu halde Anderlecht polisi 17 Mart 1975’de karta elkoyarak beni Hollanda’ya sınırışı etti.

Avukatımız Jacques Bourgaux 11 Haziran 1975’te bana yazdığı mektupta aynen şöyle diyordu: “9 Haziran günü Emniyet Genel Müdürü’nü görerek sizin durumunuzu konuştum. Edindiğim izlenime göre, Yabancılar Polisi sırf siyasal nedenlerle sizin Belçika’ya yerleşmenize izin verme konusunda tereddüt ediyor. Bana açıkça, sizin kültürel faaliyet kisvesi altında Türk Hükümeti aleyhinde çalışma yürüteceğinizden endişe ettiklerini belirttiler.”

Belçika Devlet Güvenlik Birimi de 24 Aralık 1975'te Yabancılar Polisi'ne verdiği talimatta kooperatifimizin "Türk marksist-leninistleriyle Belçikalı komünistlerin işbirliği sonucu kurulduğu, esas olarak marksist-leninist ideolojiye ilişkin yayınlar yapmakta ve dağıtmakta olduğu" gerekçeyle bize oturma ve çalışma izni verilmemesini emrediyordu.

Ancak Belçika'nın iki ulusal sendikası FGTB ile CSC, Türk işçilerine hitaben yayınladıkları Türkçe gazetenin hazırlanmasında İnci'yle bana ihtiyaçları olduğu için hükümete baskı yaparak 1976 yılı sonunda ikimize de oturma ve çalışma izni verilmesini sağladılar.

Buna rağmen baskılar bitmedi. 12 Şubat 1977'de bir jandarma ekibi kooperatif merkezini bastı. "Bir süre önce size siyasal mülteci olarak Belçika'da çalışma ve oturma izni verildi.

Ama, Belçika yasalarına göre bir siyasal mültecinin, terkettiği ülkenin siyasal durumuyla ilgili herhagi bir eleştiride bulunması, yazı yazması, gösteriye katılması yasaktır. Sizin bu yasaklara aykırı faaliyette bulunduğunuz bize ihbar edildi. Bu türden illegal faaliyetleri durdurmadığımız takdirde derhal Belçika'dan sınır dışı edileceksiniz" diye tehdit ettiler.

Belçika'daki Türkiye kaynaklı baskılardan iyice bunalmıştık. Hava değiştirmek için 1977'yi 1978'e bağlayan yılbaşı gecesini Almanya'daki dostlarımızdan, geçen ay vefatını üzüntüyle öğrendiğimiz Ataman Aksöyek ve ailesiyle birlikte geçirmek üzere trenle yola koymuştuk ki, bu kez Alman polisi tarafından sınırda derttest edildim.

Alman emniyetinin Koblenz'deki güvenlik merkezi nezdinde yapılan sorgulamada Özgüden adının Almanya'ya girişi sakıncalı yabancı gazeteciler listesinde olduğu bildirilmişti. Beni gün boyu nezarete tuttuktan sonra akşam geç vakit yine polis refakatinde Belçika'ya doğru sınır dışı ettiler.

Terörist başı Evren'in hedefinde

Türk Devleti'nin asıl büyük darbesi 12 Eylül 1980'den sonra geldi. Yasaklar kalktıktan sonra 1976'da *Türkiye İşçi Partisi*'nin yeniden kurulması üzerine onun sesini Avrupa'da duyurmak ve anti-faşist mücadeleye yurt dışından katkı sağlamak üzere *Demokrasi İçin Birlik*'i kurmuştuk. Darbeden sonra *İnfo-Türk*'ün yanısıra DİB adına *Tek Cephe* adlı Türkçe bir aylık gazete yayınlamaya başladığımız gibi, başta TİP genel başkanı Behice Boran ve genel sekreteri Nihat Sargın olmak üzere birçok yoldaşı Brüksel'de ağırlayarak siyasal sığınma almalarına yardımcı olduk. Avrupa başkentinde 14 Şubat 1981'de Evren Cuntası'na karşı ilk enternasyonal direniş gecesini örgütledik.

O sırada Evren Cuntası devlet terörünü kısa zamanda yurt dışına da yayarak Avrupa ülkelerindeki rejim muhaliflerini Türk vatandaşlığından çıkartma kararı almıştı. İlk olarak TİP genel başkanı Behice Boran ve TÖB-DER genel başkanı Gültekin Gazioğlu vatansızlaştırıldı.

Bu uygulama kısa zamanda yaygınlaştırıldı, Şanar Yurdatapan, Melike Demirağ, Yılmaz Güney, Cem Karaca, Mehmet Emin Bozarıslan, Nihat Behram, Mahmut Baksı, Şah Turna, Fuat Saka, Demir Özlü, Yücel Top gibi İnci ve ben de Cunta şefi Evren tarafından "kansızlar" diye suçlanarak vatandaşlıktan atıldı.

Kişisel dostluğumuz olan Kürt arkadaşlarla örgütsel plan-daki ilk ilişkilerimiz de o baskı döneminde kuruldu. Belçika'da Kürt öğrenci ve işçilerin kısa bir süre önce kurmuş oldukları, sonradan *Brüksel Kürt Enstitüsü* adını alacak olan *Tekoşer* ile, Almanya'da *Komkar* ve *KKDK* adındaki Kürt göçmen örgütleriyle, Fransa'da ise Nizan Kendal'ın yönetiminde kurulan *Kürt Enstitüsü* ile... Bu örgütlerin hiçbirinin PKK ile ilişkisi yoktu, aksine örneğin *Komkar* Kemal Burkey'in lider olduğu *Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi*'nin çizgisindeydi.

1980 darbesinden sonra sadece Belçika'ya değil, tüm Avrupa ülkelerine Türkiye'den yoğun bir siyasal göç baş-

lamıştı. *İnfo-Türk*'e paralel olarak kurduğumuz *Güneş Atölyeleri*, 50'yi aşkın farklı kökenden göçmen ve mültecilere olduğu gibi Türkiye'den gelen Kürt, Ermeni ve Asuri mültecilere de başta eğitim ve kültürel etkinlikler olmak üzere çeşitli hizmet veriyordu.

Daha sonraki yıllarda Belçika'ya gelerek önce *Sürgündeki Kürt Parlamentosu*'nu, daha sonra *Kürdistan Ulusal Kongresi*'ni kuran Remzi Kartal, Zübeyir Aydar ve diğer Kürt milletvekili arkadaşlarla ilişkiye geçmemizden, kamuoyuna seslerini duyurma çalışmalarında onlara yardımcı olmamızdan daha doğal bir şey düşünülemezdi.

Her zaman vurgularım... Türkiye'deki mücadelenin sesini Avrupa'da duyurmaya başladığımız 70'li yıllarda en büyük dayanışmayı o dönem Türkiye gibi faşist diktatörlük altında bulunan İspanya, Yunanistan ve Portekiz'in sürgündeki devrimcilerinden görmüştük.

Türkiye'den gelen Kürt, Ermeni, Asuri yoldaşlara yardımcı olmak da bizim görevimizdi.

Sözüm ona demokrat Özal'ın hedefinde

Türk Devleti ve onun Avrupa'daki uzantıları, parlamenter düzene geçildikten sonra da çalışmalarımızı hep büyük bir düşmanlıkla izlediler, çalışmalarımızı sabote etmek için ellerinden geleni arkalarına koymadılar.

Vatandaşlıktan atıldıktan sonra tekrar siyasal mülteci statüsündeydik. Mülteci sayısının artması üzerine diğer ülkelerden Fransa'ya girmek isteyen siyasal mültecilere önceden vize almak şartı koşulmuştu. Ben gazeteci olarak Avrupa Konseyi toplantılarını izlemek, milletvekilleriyle temas kurmak için sık sık Strabourg ya da Paris'e gitmek zorundaydım, her defasında da hiçbir sorun olmadan vize alıyordum.

Fransa'nın A2 Televizyon Kanalı 3 Ocak 1985 tarihli *Résistances* Programı'nda "Çizmeler altında Türkiye" adlı bir belgesel yayınlıyacaktı. Röportajı izleyen tartışma bölümünde ise bir Kürt ve bir Türk konuşurmak istiyorlardı.

Kürt olarak Nizan Kendal konuşacaktı. Ne var ki, Fransa'dan bu programda konuşacak bir Türk bulamamışlardı. Yapımcı Bernard Langlois'nın ısrarı üzerine Fransa'ya gidip programa katılarak Türkiye'de Kürtlere, Ermenilere, Asuri-Keldani'lere ve demokrat düşünceli Türklere yapılan yeni baskılarla ilgili bilgi verdim.

Programın yayınlanmasından hemen sonra Türk medyasının intikam saldırısı gecikmedi. Ertesi gün *Hürriyet Gazetesi* benim Fransız televizyonunda Türkiye düşmanı konuşmalar yaptığımı yazarak yeni kışkırtmalarda bulundu.

Dahası, Özal Hükümeti'nin baskısı üzerine o tarihten sonra Fransız Hükümeti bana vize vermeyi sürekli reddetti. Üstelik de sosyalist Mitterand'ın cumhurbaşkanı olduğu bir dönemde gazeteci olarak seyahat özgürlüğümü çiğnedi.

Özal'ın yaptıkları bununla da kalmadı. Brüksel'de yaptığı bir basın toplantısı sırasında Türkiye'deki insan hakları ihlalleri konusunda İnci'yle birlikte kendisine sorular sorduğumuz için Brüksel'deki Türkiye Başkonsolosluğu aracılığıyla Türk vatandaşlığından atıldığımızı ikinci kez tebliğ ettirdi.

Seyahat serbestliği kazanabilmek amacıyla Belçika vatandaşlığına geçmek için baş vurduğumuzda ise, 15 yıl önce Belçika'da oturma ve çalışma izni almamız Türk elçiliğinin baskısı sonucu marksist-leninist olduğumuz gerekçesiyle nasıl uzun süre engellendiyse, bu kez de terör örgütleriyle ilişki kurduğumuz gerekçesiyle talebimiz uzun süre reddedildi.

Gösterilen resmi gerekçe "Belçika toplumuna yeterince uyum sağlayamadığımız" iddiasıydı. Oysa bizim *Güneş Atölyeleri*'nde eğitim verdiğimiz çeşitli kökenlerden öğrenciler Belçika toplumuna uyum sağladıklarının kanıtı olarak Fransızca ve sosyal-mesleki yönlendirme eğitimi gördüklerine dair ya benim ya da İnci'nin imzaladığı belgelerle başvuru yapmışlardı, talepleri de kabul edilmişti.

Meclis'e gönderdiğimiz protestolar sonucunda gerçek red nedeni ortaya çıktı. Kraliyet savcılığının Meclis'e gönderdiği rapora göre, *Devlet Güvenlik Birimi (DGB)* bizim

“yıkıcı faaliyetlerde” bulunduğumuzu, özellikle de 1986 yılından beri “terörist faaliyetleri çok iyi bilinen” PKK’nin basın toplantılarına katıldığımızı ileri sürerek Belçika vatandaşlığına geçmemizin sakıncalı olacağını bildirmişti.

Gerçek nedeni öğrenince kamuoyuna bir bildiri yayınlarak sormuştum: “Gazeteci olarak 1974 yılından beri yüzlerce basın toplantısına, konferansa, yürüyüşe ve şenliğe katıldık. Basın toplantılarını izlediğimiz politik şahsiyetler arasında Belçika’dan Deprez, Spitaels, Claes, Gol, Anciaux, Spaak, yabancı ülkelerden Turgut Özal, Papandreu, Mandela, Arafat, Perez, Kohl, Thatcher de var... Bu toplantıları izlemiş olmakla bu kişilerin siyasal partilerine hizmet etmiş mi oluyoruz?”

Tabii ki, Belçika demokratik güçlerinin ve ilerici milletvekillerinin müdahalesi sonunda Türk Devleti’nin ve onun bu ülkedeki dostlarının komplosu bir kez daha boşa çıkarılmış, Belçika vatandaşlığımız 1995’te Meclis’in olağanüstü bir toplantısında onaylanmıştı.

Ve de rabia işaretli başkomutanın hedefinde

Türkiye’de 50 yıl önce faşist generallerin, sürgünde 40 yıl önce 12 Mart cuntacılarının, 30 yıl önce 12 Eylül cuntacılarının bize karşı kullandıkları iftiraları 20 yıla yakın süredir AKP iktidarının hizmetindeki devlet kadrolu ya da besleme ispiyonlar aynı utanmazlık ve yüzsüzlükle kullanıyor, hedef gösteriyor.

12 yıl önce Brüksel’de bir Kürt ailesine yapılan baskıyı açıkladığımız zaman Türkiye Büyükelçisi Fuat Tanlay 21 Nisan 2007 tarihli Hürriyet Gazetesi’ne isterik bir demeç vererek *İnfo-Türk*’ü doğrudan hedef göstermişti.

Ertesi yıl Brüksel’de Dersim katliamı üzerine uluslararası bir konferansın organizasyonuna katkıda bulunduğum ve Asurilerin bir konferansında konuştuğum için Türkiye’de *Yeni Çağ* gazetesi ile Brüksel’de bir Türk sitesi 22 Kasım 2008’de bana karşı linç çağrısı yapmışlardı.

2015 yılında Ermeni soykırımının 100. yıldönümü dolayısıyla soykırım anıtı önünde konuşurken çekilmiş resmim

bir Türk sitesinde basılarak “Bu adamı tanıyın!” diye hedef gösterilmişim.

Aynı site, 2016 yılında da, “Türkiye karşıtı derneklerin başında ağa babaları İno-Türk kurucusu, eski solcu tüfeklerden Doğan Özgüden geliyor!” diyerek provokasyonu tekrarlamıştı.

Alçakça saldırılara hedef olan sadece bizler değiliz...

SETA'nın bir önceki raporunda adı geçen gazeteciler, bu ikinci raporda adı geçen Kürtler, Türk-İslam sentezinin rahleli tedrisinde beyni yıkanmış karanlık güçlerin sinsî saldırılarına her an hedef olabilir.

“Avrupa’da PKK yapılanması” raporunda isimleriyle, resimleriyle hedef gösterilen Kürt halkının seçkin şahsiyetleri dün olduğu gibi bugün de dostlarımdır, ömrüm vefa ettiğince de öyle olacaktır.

Teröristlerin “terörist” avına pabuç bırakacak değiliz...

Kırmızı alarmlar... kırmızı bültenler...

25 Temmuz 2019

Belçika’da yaşamakta olduğumuz haftaya siyasette de, günlük yaşamda da kırmızının çeşitlemeleri vurdu damgasını... Üç günden beri hava sıcaklığının gölgede bile 40’ı aşacağı tahminiyle büyük bir nükleer felaketle karşılaşılacakmış gibi radyosu, televizyonu, gazeteleriyle tüm Belçika medyasında sürekli kırmızı alarm verilmekte... Özellikle bizim gibi 80’liklere özel öğütler...

Siyaset sahnesinde ise, *Sosyalist Parti*, seçim sonrası büyük çalımla dalgalandırdığı kızıl bayraklarını naftalinli izci üniformaları gibi katlayıp bir yerlere koyarak, federal hükümet ve bölge hükümeti kuruluşunda düne kadar “kesinlikle muhatap alman” dediği Frankofon liberalleriyle ve

Flaman milliyetçileriyle koalisyon pazarlığına oturmaya hazırlanmakta...

Ama söz “kırmızı”dan açılmışken benim için daha da önemli olanı, Tayyip rejiminin bekçi köpekliğine soyunan SETA’nın “Avrupa’da PKK yapılanması” başlıklı 666 sayfalık raporunda INTERPOL tarafından arandığını söylediği Kürt liderler hakkındaki kırmızı bültenlerin aynı INTERPOL tarafından iptal edilmiş olması...

Köyleri ve kentleriyle tam 35 yılımın geçtiği Türkiye’de, Anadolu bozkırındaki çocukluk günlerimde, -30 derecede sokağa adım atar atmaz gözümüzde yaşımızı, burnumuzda sümüğümüzü, şerha şerha yarılan ellerimizde sızan kanı donduran karakışları da, Ankara’da, İzmir’de klimasız, vantilatörsüz, daha da önemlisi akar suyu dahi olmayan evlerde +45 derecede cehennem azabı çektiren uzun kızgın yaz günlerini de yaşadım.

Belçika’da bugün yaşanan telaşı, felaketten korunmak için yapılan uyarıları, verilen tavsiyeleri izledikçe, belleğim beni sürekli 70-80 yıl önce yaşadığım günlere götürüyor, ardından Belçika da dahil Avrupa sömürgeci devletleri tarafından zamanında resmen “sömürge” olarak, şimdilerde çok uluslu şirketlerin ucuz hammadde ve işgücü kaynağı olarak sömürülen Afrika ve Asya ülkelerini düşünüyorum, o ülkelerin -30’larda ya da +45’lerde hiçbir koruyucu önlem olmaksızın çalıştırılan insanlarını...

Bittabi bu utanç verici süreçlerde iktidar ortağı olmuş ve hâlâ da öyle olmaya devam eden bazı sol partileri de... Örneğin *Belçika Sosyalist Partisi*... Bu partinin tarihsel liderlerinden Paul-Henri Spaak’ı, *Milliyet* gazetesinin Ege Bölgesi temsilcisi iken, tam da 27 Mayıs 1960 askeri darbesinden birkaç hafta önce, İzmir’de tanımış, röportaj yapmıştım. NATO üyesi devletlerin İstanbul’daki bir zirve toplantısına katılmış, bu arada İzmir’deki NATO karargahlarını ziyarete gelmişti.

Bırakın komünizm kelimesini, sosyalizm kelimesini te-

laffuz etmenin dahi riskli olduğu bir dönemde, solcu genç bir gazeteci olarak uluslararası planda önemli bir sosyalist politikacıyla görüşmek, demeç almak beni son derece heyecanlandırmış, ama konuşmasında kullandığı anti-komünist ve pro-emperyalist ifadeler beni kendime getirmişti.

Spaak'ın daha 2. Dünya Savaşı yıllarında sürgündeki direniş hükümetinin temsilcisi olarak Belçika sömürgesi Kongo'nun madenlerini, özellikle de ABD'nin 1945'de Hiroşima ve Nagazaki'de kullanacağı atom bombalarının yapımı için gerekli uranyum madenlerini Başkan Roosevelt'e peşkeş çektiğini o yıllarda henüz bilmiyordum. Bunları iki yıl sonraki ilk zorunlu sürgünüm sırasında Belçika'dan geçerken öğrenecektim.

Partizanlarının savaşta gösterdiği yiğitçe anti-faşist direnişten dolayı 1946'daki ilk seçimlerde Meclis'e 23 milletvekiliyle girmeyi başaran ve ilk koalisyon hükümetinde yer alan *Belçika Komünist Partisi*'nin Spaak liderliğindeki *Belçika Sosyalist Partisi* tarafından iktidar ortaklığından nasıl dışlandığını da...

Kongo'nun devrimci lideri ve ilk başbakanı Patrice Lumumba Belçika ve ABD gizli servislerinin komplosu sonucunda 17 Ocak 1961'de alçakça katledildiğinde Spaak NATO genel sekreteridir.

NATO'dan sonra *Avrupa Ekonomik Topluluğu*'nun kuruluşunda, özellikle 90'lı yıllarda bu ikincisinin üye devletlere sosyal kazanımları yok eden liberal politikalar empoze etmesinde Belçika sosyalistleri hep ön planda rol oynamışlardı.

Örneğin partinin 20 yıldır başkanlığını yapan *Elio Di Rupo* daha 1994-95 yıllarında sağcı Luc Dehaene başbakanlığındaki hükümette ulaştırma ve kamu işletmelerinden sorumlu başbakan yardımcısı olarak görev almış, Sabena gibi dev kamu işletmelerini iflasa sürükleyen özelleştirmelerin uygulanmasında birinci derecede rol oynamıştı.

İki kez Valon Bölgesi başbakanlığı, üç yıl da federal hükümette başbakanlık yapan Di Rupo, *Sosyalist Parti*'nin son

seçimlerde büyük oy kaybına uğramasının başlıca sorumlusu olduğu halde yapıştığı koltuğu bırakmaya bir türlü yanaşmıyor, bunun için de her türlü ödünç vermeye teşne görünüyor.

Belçika’da giderek derinleşen ekonomik kriz ve yoğunlaşan evre sorunları, son seçimlerde *Sosyalist Parti*’ye hem federal mecliste, hem de Valonya ve Brüksel bölge meclisinde oy ve milletvekili kaybetti. Buna karşılık radikal sol *Belçika İşçi Partisi (PTB)*’ye ve yeşillerin partisi ECOLOya, gerekirse *Sosyalist Parti*’nin başını çekeceği sol bir koalisyon hükümetinde yer alabilecek derecede g kazandı.

Ancak, PTB’nin sol bir koalisyonda yer almak için ABD ve AB dayatmalı politikaların terk edilmesini şart koşması, kongrelerinde hâlâ kızıll bayrak dalgalandırıp yumruklar havada bozuk düzen enternasyonal söyleyerek emekçileri tavlamaaya alışan *Sosyalist Parti* tarafından derhal reddedildi.

Gerçek bir sosyalist örgüte dönüşmek yerine “*yönetimci sosyalist*” kalmayı tercih eden *Sosyalist Parti*, zellikle Kral Philippe’in 21 Temmuz ulusal bayramı mesajında “Uzun etmeyin, haydi anlaşın” diye kırmızı alarm vermesinden sonra 180 derece çark ederek düne kadar “kesinlikle muhatap almam” dediği Frankofon liberalleriyle ve Flaman milliyetçileriyle federal hükümet ve bölge hükümeti kurmaya hazırlanmakta...

Haftanın kırmızı fonlardaki bir başka önemli gelişmesi, başta da dediğim gibi, ünlü “kırmızı bülten”ler konusunda INTERPOL’n yaptığı sürpriz açıklama.

Geçen haftaki yazımda bahsettiğim SETA’nın “Avrupa’da PKK yapılanması” başlıklı 666 sayfalık raporunda özellikle üç ismin, PYD/YPG liderlerinden Müslim şahin ile sürgündeki Kürt milletvekilleri Remzi Kartal ve Zübeyir Aydar’ın Interpol tarafından kırmızı bültenle arandığına sık sık vurgu yapılıyordu.

zerinden bir hafta geçmeden, aralarında bu üç Kürt liderinin de bulunduğu 144 kişi hakkında Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nin talebi üzerine çıkartılan kırmızı bültenlerin

uluslararası polisi örgütü INTERPOL tarafından ciddiye alınmayarak reddedildiği Adalet Bakanlığı tarafından açıklanmış bulunuyor. Bakanlık açıklamasında ayrıca 352 şahıs hakkında kırmızı bülten çıkartılması talebinin de yine INTERPOL tarafından reddedilmiş olduğu belirtiliyor.

Haber memnuniyet verici, ama yurt dışındaki sürgünler ve muhalifler açısından genel bir rahatlama getirebilir mi?

Herşeyden önce bu kırmızı bülten neyin nesi, bilelim...

TC Devleti'nin *Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü*'nün resmi internet sitesinde bu konuda şu bilgi veriliyor:

“Kırmızı Bülten, bir ülkenin adli makamlarınca aranan hükümlü, şüpheli veya sanıkların ilgili ülkeye geri verilmesi amacıyla görüldüğü yerde yakalanması için İnterpol Genel Sekreterliği'nce çıkartılan, aranan şahısların açık kimliği ve isnat edilen suça ilişkin adli bilgiler, ilgililerin bulunduğu yer tespit edildiğinde alınması gereken tedbirler ile mevcutsa fotoğraf ve parmak izi fişlerini içeren bir bültendir.

“Difüzyon Mesajı ise kırmızı bülten çıkartılması zaman aldığından, bu aşamada herhangi bir gecikmeye yer verilmemesi amacıyla, kaçak şahısların yakalanması için, kırmızı bültene ilişkin kriterler çerçevesinde, ilgili ülke interpolü tarafından diğer ülke interpollerine çekilen dağıtımli teleks yazılarıdır. Uygulamada, kırmızı bülten veya difüzyon mesajına istinaden aranan şahsın ülkesinde bulunduğunu tespit eden devlet, gerekli gördüğü takdirde şahsın geçici olarak tutuklanmasını sağladıktan sonra, arayan devleti durumdan haberdar ederek geri verme taleptnamesinin iletilmesini istemekte; bunun üzerine, arayan devlet tarafından şahsın bulunduğu devlete geri verme taleptnamesi gönderilmektedir.”

INTERPOL bültenlerinin sadece *Kırmızı Bülten* veya *Difüzyon Mesajı*'ndan ibaret olmadığını CNN Türk 11 Aralık 2018'de açıklayarak diğer bültenler hakkında şu ek bilgileri vermişti:

Mavi Bülten

Şahısların kimliklerinin tespit edilmesi ve suç faaliyetlerine ilişkin yardımcı bilgilerin toplanması amacıyla düzenlenen bültenlerdir.

Yeşil Bülten

Sabıkalı ve suç işlemeye eğilimli şahıslar hakkında uyarı ve istihbarat mahiyetli bilgilerin üye ülkelere iletilmesini amaçlayan bültenlerdir.

Sarı Bülten

Özellikle çocuklar başta olmak üzere kayıp şahısların yerlerinin tespiti ile kimlikleri belirsiz olanlara kimliklerini ispat etmekte yardımcı olmak amacıyla düzenlenen bültenlerdir.

Siyah Bülten

Buluntu cesetlerin kimliklerinin tespiti amacıyla düzenlenen bültenlerdir.

Turuncu Bülten

Güvenliği tehdit eden gizli silah, bombalı paket ve diğer tehlikeli maddeler hakkında polis teşkilatlarını, kamu kuruluşlarını ve uluslararası teşkilatı bilgilendirici ve uyarıcı mahiyette düzenlenen bültenlerdir.

Mor Bülten

Spesifik ve özel bir yöntemle suç işlendiğinde üye ülkeleri bilgilendirerek önleyici tedbirler almak ve aynı tür suçu işleyen suçlular arasında irtibat kurularak yakalanmalarını sağlamak amacıyla hazırlanır.

Kaldı ki bu rengarenk bültenler sadece INTERPOL'ünki-lerle de sınırlı değil. Bir de yurt dışındaki muhaliflerin yanı sıra yurt içinde de arananlar var ki, bunlar da İçişleri Bakanlığı'nın farklı renklerde bültenleriyle aranıyor... Yerleri tesbit edildiğinde ya hemen infaz ediliyor ya da yargılanmak üzere tutuklanıyorlar.

Yine CNN Türk'ün 2 Temmuz 2019 tarihli haberine göre, 2019'un ilk altı ayında "Kırsalda 59 bin 42, şehirde ise 13 bin 520 operasyon yapılmış, kırmızı 3, mavi 5, yeşil bir, turuncu 7, gri kategoriden 32 ve liste dışı sözde üst düzey 9 olmak

üzere 57 teröristin de aralarında bulunduğu, 649 terörist etkisiz hale getirilmiştir. Bunlardan 154 ölü, 283 sağ, bir yaralı, 211 teslim şeklinde olmuştur. 6 aylık dönem içerisinde 29 bin 470 kişi gözaltına alınmış, bunlardan 5 bin 434’ü tutuklanmıştır.”

Özetle: Eğer Tayyip diktasına karşı bilinçli bir vatandaş iseniz, ister Türkiye’de olun, ister sürgünde olun, milli piyangoğunun yılbaşı ikramiyesi çekilişleri gibi, şansınıza ne rast gelirse: kırmızı, mavi, yeşil, sarı, turuncu, gri...

Yukarıdaki haberde belirtildiği gibi, renklendirilmiş olmak da şart değil, kaderde varsa “liste dışı” olarak da etkisiz hale getirilmek her daim mümkün...

Şu sırada Brüksel’de hararet 37’yi buldu, 40’a yaklaşıyor.

80’lik biri olarak INTERPOL’ün ya da İçişleri Bakanı Soylu’nun rengarenk bültenlerini bir an için bir yana bırakıp Belçika meteorolojisinin kırmızı bültenine bir daha bakalım, tedbirde kusur etmeyelim...

Bir de *Sosyalist Parti*’nin sitesine... Bakalım tükürdüklerini yalayıp liberallerle ve Flaman milliyetçileriyle koltuk paylaşımı pazarlığına nasıl oturacaklar?

Ardından bunu herşeye rağmen gözünü karartıp yine de *Sosyalist Parti*’ye oy vermiş olanlara nasıl açıklayacaklar?

Cehennem treni kâbusu!

1 Ağustos 2019

Üç gün önceydi... Sabah daha gün doğmadan bilgisayar ekranında Türkçe gazeteleri tararken karşılaştığım bir haber gerçekten dehşet vericiydi... 80 bin Suriyeli’nin sınır dışı edileceği açıklamasına tepki olarak İstanbul’da düzenlenen bir mitinge bozkurt işareti yapan bir grup “Ne mutlu Türküm diyene” sloganlarıyla saldırmıştı.

Haberı veren Türk bayraklı ve Atatürk portreli bir facebook sayfası mitingdeki pankartlardan birinin fotoğrafını sadece yarısı görünecek şekilde yansıtarak provokasyona başvurmuştu... Sosyal medyada başkaları tarafından da paylaşılan ve 20 bin'den fazla beğeni aldığı bildirilen haberde miting yapanların "Türkler defolsun" sloganlı pankart açtıkları iddia ediliyordu.

Oysa başka haber sitelerindeki fotoğraflarda tamamı görülen pankartta "Türkler defolsun" ifadesinin Hollandalı aşırı sağcı lider Geert Wilders'e ait olduğu açıkça görülüyor, onun altında da MHP'li Sinan Oğan'ın "Suriyeliler defolsun" ifadesine yer verilerek iki slogan arasındaki benzerlik vurgulanıyordu. Mitinge katılanların "Türkler defolsun" dedikleri kocaman bir yalandı.

Herşeyden önce şu gerçeği teslim etmek gerek... Bugün varlıklarından rahatsızlık duyulan bu mülteciler, Ortadoğu'nun en müreffeh ülkelerinden biri olan Suriye'yi, yani ana vatanlarını, Türkiye insanının rızkına ortak olmak art hesabıyla güle oynaya terketmiş değil.

Onlar, Osmanlı yayılmacılığını ihya etme hayaliyle sadece müslüman ülkelerde değil, giderek müslüman göçmenlerin sayısının arttığı Avrupa ülkelerinde de kendi islami tercihlerine uygun dayatmalar tezgahlayan AKP iktidarının kurbanıdır.

Rabia'cı Erdoğan ülkenin güneyinde İslam'ın başka koluna yakın Esad'ı alaşağı edip yerine İşid'çiler, El Kaide'ciler ve El Nusra'cılarının ağırlıkta olacağı Osmanlıcı kukla bir rejim kurdukları hesabıyla o güzelim ülkeyi kana bulamıştır.

Başlangıçta din kardeşliği gösterileriyle ağırlanan, Avrupa Birliği fonlarını garantiledikten sonra "dini bütün AKP yanlısı" yeni bir seçmen kitlesi kazanmak hesabıyla Türkiye'de kalışlarına pek ses edilmeyen Suriyeli göçmenlerin, son seçimlerde beklediğini bulamayan AKP tarafından artık bir baş belası olarak görülmeye başladığı anlaşılıyor.

Suriyeli göçmen kitlesinin giderek kalıcılaşması, giderek

büyük kentlere yerleşmesi, emek pazarında ve ticaret hayatında “fiyat kıran” rakipler olarak görülmeye başlaması, gittikçe ağırlaşan ekonomik kriz, işsizlik ve umutsuzluk girdabındaki yerli yurttaşlar arasında göçmen karşıtlığının ve hatta düşmanlığının gittikçe güçlenmesine yol açacaktı.

Türkiye’nin Suriyeli mülteciler konusunda bugün yaşadığı bunalımı göçmen işçi ithal eden gelişmiş kapitalist Avrupa ülkeleri 70’li yılların ortalarından itibaren yaşadılar.

Örneğin Belçika...

2. Dünya Savaşı sonrasında ülke ekonomisini canlandırmak amacıyla “Kömürü Fethetme” adı altında başlatılan kampanyada Belçika’nın yeraltı madenlerinde çalıştırılacak çok sayıda yabancı işçiye ihtiyacı vardı. Madene inecek yeterli sayıda yerli işçi bulunamadığı için önce İtalya’dan göçmen işçi getirilmişti. Ancak 1956 yılında Marcinelle’deki grizu patlamasında büyük çoğunluğu İtalyan olan 262 işçi hayatını kaybettiği için bu kez Fas’tan ve Türkiye’den işçi getirilerek yeraltına indirilmişti.

Başlangıçta yaşamsal bir ihtiyacı karşıladıkları için kültürel ve dinsel farklılıklarına rağmen ne denli iyi karşılanmış olurlarsa olsunlar, 1974’teki büyük petrol krizinden sonra bu göçmenlere bir başka gözle bakılmaya başlanacaktı.

Başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkeleri yabancı işçi alımını durduracak, ardından da yıllarca çalışmış yabancı işçilerin, isterlerse, belli tazminat ödenerek ülkelerine geri gönderilmesi gündeme gelecekti. Göçmen işçiler birden bire istenmeyen insanlar olmuş, yabancı düşmanı ve ırkçı kampanyalar başlamıştı.

Ancak bu kampanyalar karşısında sol örgütler, insan hakları kuruluşları ve sendikalar, sosyalist FGTB ile hristiyan CSC, gittikçe güçlenen yabancı düşmanlığına karşı kesin tavır koydular. Türkiyeli üyelerinin haklarını daha iyi savunabilmek ve onların da bu mücadelede aktif yer almalarını sağlamak için Türk seksiyonlarını güçlendirdiler, redaksiyonunu bizim yaptığımız Türkçe gazeteler yayınlamaya başladılar.

İlerici göçmen örgütlerinin yakın hedeflerinden biri de, kökenleri ne olursa olsun, göçmenlere eşit yurttaşlık hakları tanınması, onların da siyasal yaşama aktif katılımlarının sağlanmasıydı.

1974'te konulan yasaklamadan sonra ekonomik göçmen gelişi hemen hemen sıfırlanmıştı. Ancak bu kez de faşist rejimler altında bulunan ya da iç savaş yaşayan ülkelerden siyasal mülteci akını hızla artmaya başlamıştı.

Türkiye'den de daha 70'lerin son yıllarında başlayan Kürt, Ermeni ve Asuri mülteci akını, 1980 darbesinden sonra daha büyük boyut kazanmıştı.

Aşırı sağ örgütlerin ve medyanın yabancı düşmanı kampanyaları sonucu, 1983'te, Adalet Bakanı Jean Gol, göçü tamamen önleyici yeni bir kanun tasarısı hazırladı. İltica talebiyle gelenler artık daha sıkı bir elemenden geçirilecek, Brüksel'de göçmenlerin yoğun bulunduğu belediyelere yeni gelen göçmenlerin kaydı engellenecekti.

Göçmen örgütleri olarak, FGTB ve CSC sendikalarının da desteğiyle, bu tasarıyı protesto etmek üzere 8 Mayıs 1983'te Brüksel'in merkez bulvarlarında büyük bir yürüyüş düzenledik. 15 bin kişilik yürüyüşün yazılı ve görsel medyaya yansıyan başlıca görüntülerinden biri "Geleceğimizi mahvetmeye hakkınız yok" sloganı yazılı bir pankart taşıyan *Güneş Atölyeleri* öğrencisi Türkiyeli çocukların fotoğrafıydı.

Bu yürüyüş sayesinde bakanın öngördüğü bazı önlemler engellenmişti, ancak Brüksel'e yeni gelen mültecilerin Türklerin yoğun yaşadığı Schaerbeek ve Saint-Josse belediyelerine kaydı uzun süre yasaklanacaktı.

Schaerbeek Belediye Başkanı Roger Nols, belediyede aşırı sağcı ve ayrımcı bir yönetim kurmakla kalmamış, diğer ülkelerin yeni yeni güçlenmeye başlayan aşırı sağ partileriyle de yakın ilişkilere girmişti.

Belçika'nın Fransızca televizyon kanalı RTBF 6 Ekim 1986 tarihli *Ecran témoin* programını göç ve yabancı düşmanlığı sorunlarına hasretmişti. Program, ünlü Fransız film

yönetmeni ve oyuncusu Roger Hanin'in trende geçen ırkçı bir saldırı üzerine yaptığı "Cehennem Treni" isimli filminin gösterimiyle başlamıştı. Film üç Fransız ırkçısının trende kısırdıkları bir Arap gencini nasıl öldüresiye dövüp vagonun dışarı attıklarını gösteriyordu.

Filmin gösterimini izleyen tartışmada Roger Hanin'le birlikte ben ve Faslı bir arkadaş yabancı düşmanlığını ve ırkçı uygulamaları eleştiren tarafta yer alıyorduk. Bizim karşımızda ise ırkçı ve yabancı düşmanı çevrelerin bir numaralı temsilcisi Roger Nols vardı. Bir de o sırada yıldızı hızla parlayan ve ilerideki yıllarda Brüksel bölge hükümetinin başbakanlığını üstlenecek olan Saint-Gilles'in sosyalist belediye başkanı Charles Picqué.

Tartışmalarımız çok sert geçti. Roger Nols yabancı düşmanı ve ırkçı uygulamaları konusundaki eleştirilerimize karşı, sayısı gittikçe artan müslüman toplulukların Belçika'nın geleceği için ciddi bir tehlike oluşturduğunu ileri sürerek belediyesindeki yabancı düşmanı, ayrımcı uygulamaları haklı göstermeğe çalışıyordu.

Verdiğim yanıtta Belçika ekonomisini canlandırmak üzere ucuz emek gücü olarak getirtilip yerli işçilerin ve hattâ İtalyanların artık çalışmayı reddettikleri maden ocaklarına indirilen Faslı ve Türkiyeli göçmenlere "entegrasyon" konusunda gereken alt yapının sunulmadığını, zaman zaman medyada abartılan bazı uyumsuzlukların sorumluluğunun büyük ölçüde bu ülkenin yöneticilerinde olduğunu vurguladım.

Ayrıca, Belçika yöneticileri tarafından kendi kaderine terkedilen bu göçmen topluluklarının, geldikleri ülkelerin anti-demokratik yönetimleri tarafından milliyetçi ve köktendinci politikalarla gettolaşmaya mahkum edildiğini, bu da yetmezmiş gibi, büyük petrol krizinden sonra Türk ve Faslı çocukların din eğitiminin Suudi Arabistan gericiliği tarafından aylığa bağlanmış öğretmenlere bırakıldığını belgelerle ortaya koydum.

Program Belçika kamuoyunda geniş yankı bulmuştu. Sokakta, tramvayda rastladığım Faslılar beni tanır tanımaz gelip boynuma sarılıyor, Nols'a gereken yanıtları verdiğim için teşekkür ediyorlardı.

Faslıların bu duyarlı tavrına karşılık, birkaç demokrat istisna dışında sokakta karşılaştığım Türk'lerde bu konuda ses seda yoktu. Şaşırtıcı da değildi. Belçika TV programlarını da izlemiyor, haber almak için Türkiye'nin Sesi radyosunu dinlemek ve Bâbîâli gazetelerinin Avrupa baskılarını okumakla yetiniyorlar, tüm akşamlarını da Türkiye'den gelmiş Türkçe kasetleri seyretmekle geçiriyorlardı...

Oysa, Hanin'in "Cehennem Treni" son derece düşündürücü, yabancı düşmanlığının ve ırkçılığın hedefindeki tüm yabancıları olduğu kadar, Türk göçmenleri de yakından ilgilendiren bir filmi.

Bugün Türkiye'de "Cehennem Treni" benzeri olaylar yaşanıyor.

Türk medyasında Suriyeli göçmenler aleyhindeki yayınlar dozaj artırarak devam ede dursun, Suriyeli bireylere, işyerlerine yapılan saldırı haberlerinin de ardı arkası kesilmiyor.

29 Haziran'da İstanbul Küçükçekmece'de Suriyeliler'e ait dükkanlara saldırının görüntüleri kameralara yansımıştı. 30 Haziran'da da İstanbul'un Fatih ilçesine bağlı Yavuz Selim mahallesinde üç Suriyeli mülteci bıçaklı saldırıya uğruyordu.

Saldırıları ana akım medyada pek yankı bulmazken *Yeryüzü Postası* sitesi 22 Temmuz'da bu konuda şu bilgiyi veriyor:

"Son dönemde pek çok şehirde Suriyelilere ait iş yerlerinin kapatıldığı, Arapça tabelası olan iş yerlerine yönelik baskınların arttığı ve yüklü cezalar kesildiği belirtiliyor. Özellikle İstanbul'daki Suriyelilerin çeşitli bahanelerle kitlesel biçimde gözaltına alındığına, pek çoğunun zorla 'gönlü geri dönüş' belgesi imzalatılarak sınır dışı edildiğine yönelik haberler ve görüntüler sosyal medyada paylaşıyor.

Son bir haftadır polisin İstanbul’da adeta Suriyeli avına çıktığı, çeşitli bahanelerle Suriyelilerin çatışmaların devam ettiği İdlib gibi bölgelere gönderildiği ifade ediliyor.”

Osmanlı Sultanlığı bir asır önce Anadolu’nun kadim halklarını kendi topraklarında soykırım ve sürgün uygulayarak yok etmiş olmanın kara lekesiyle tarihe gömülmüştü. Soykırımın her 24 Nisan’da tüm dünyada yeniden gündeme gelmesine rağmen, HDP dışında, iktidarıyla ve de muhalefetiyle hiçbir parti bu gerçeği tanımaya ve temsil ettikleri kitleler adına Ermeni, Asuri ve Grek halklarından özür dilemeye niyetli görünmüyor.

Üstelik Osmanlı Sultanlığı’nın kirli mirasını sahiplenmiş olan AKP, Suriye’de islamcı faşistleri kışkırtıp destekleyerek yurtlarından, evlerinden ettiği Suriyelileri can havliyle sığındıkları Anadolu’da rahat bırakmıyor, onları ırkçı teröre ve de polis baskısına hedef yapıyor. O da yetmiyor, Suriye’nin kuzeyinde bir öz yönetim kurmuş olan Kürt halkını da “Fırat’ın Ötesi” diye tepinerek sürekli tehdit ediyor.

Görünüş o ki, muhalefet partileri, sendikalar, demokratik örgütler konuya gereken önemi vererek iktidarı hizaya getirmediği sürece mülteciler daha çok acı çekecek, Türkiye’de daha çok “Cehennem Tren”leri yaşanacak...

CHP’nin Kürt inkârcılığında zirve...

9 Ağustos 2019

Belçika’da insan haklarının savunulması konusunda birlikte mücadele vermektен onur duyduğum kadın şahsiyetlerdendir Simone Susskind. Eşi David Susskind’le birlikte *Belçika Laik Yahudiler Merkezi (CCLJ)*’ni kurmuş ve uzun yıllar yöneticiliğini yapmıştır. Tüm ezilen halklar gibi Filistin halkının uğradığı haksızlıklara karşı her zaman cesaretle karşı çıkmış, bölge halklarının kardeşliğini savunmuştur.

Türkiye’deki insan hakları ihlalleri, 1915 soykırımının inkarı, Kürt halkının uğradığı baskılar karşısında her daim duyarlı olmuş, bu konudaki etkinliklere hep destek vermiştir.

Yahudilerin İspanya’dan kovulmasının 500. Yıldönümüne denk gelen 1992 yılında Türkiye’den özel olarak gelen Sefarad müzisyeni dostlarımız Jak ve Janet Eşim’in de katıldığı etkinlikleri onun örgütü CCLJ ve ırkçılıkla mücadele örgütü MRAX’la birlikte düzenlemiştik.

Susskind geçen dönemde Brüksel Parlamentosu’nun en aktif üyelerindendi. Sosyalist milletvekili olarak üç yıl önce Suriye’deki Kürt direnişini tanıtmak için *Brüksel Özgür Üniversitesi* ULB’de kadın gerilla liderlerinden Nesrin Abdullah’ın da katıldığı bir gece düzenlemişti.

Geçen yıl yapılan yerel seçimlerde de Susskind, *Sosyalist Parti* listesinden 16. sırada tekrar aday gösterilmiş olmasına rağmen, aynı listenin daha alt sıralarındaki Türk adaylardan üçünün Türk seçmenlerden aldıkları tercih oyları sayesinde Meclis’e girmeleri nedeniyle yeniden seçilemedi. Ama boş durmuyor, tüm zamanını partisinin saflarında ve de Akdeniz bölgesi ülkelerinde kadın haklarını savunan derneklerde mücadeleye hasrediyor.

Bugünkü *Le Soir* gazetesinde yayınlanan bir röportajında açıkladığına göre Simone Susskind Türkiye’deki son yerel seçimlerde AKP’nin metropollerde yenilgiye uğratılmasından çok etkilenmiş, Brüksel Anakent Belediye Başkanı Philippe Close’a İstanbul Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu’nu Brüksel’e davet etme çağrısında bulunmuş.

Davet gerçekleşir de İmamoğlu Brüksel’e gelirse bunun sadece Belçika açısından değil, merkezi bu kentte bulunan Avrupa Birliği açısından da önemli bir olay olacağı tartışma götürmez.

Hiç unutmam... 12 Eylül darbesinden dokuz yıl sonra, OHAL rejiminin hüküm sürdüğü bir dönemde. SHP adayı Murat Karayalçın’ın Ankara belediye başkanı seçilmesi, ardından SHP genel başkanlığına yükselmesi, Avrupa

Birliği'nde büyük ilgi uyandırmış, Brüksel'e gelişinde de kendisi büyük coşkuyla karşılanmıştı.

Ne yazık ki Karayalçın kendisinden bekleneni asla yerine getirememiş, Kürt kırımının tavan yaptığı bir dönemde Tansu Çiller'in dışişleri bakanlığını üstlenip devlet terörü uygulamalarına ortak olarak sadece Türkiye'de değil, yurt dışında da büyük hayal kırıklığı yaratmıştı.

Türkiye İmamoğlu'nun İstanbul belediye başkanlığına seçilmesiyle yeni bir Karayalçın fenomeni yaşamakta...

31 Mart'ta olduğu gibi 23 Haziran'da da İstanbul'daki zaferini Kürt seçmenlerin desteğine borçlu olan İmamoğlu, seçim sonrası yaptığı konuşmalarda şükranını zaman zaman dile getirdi. Bundan daha önceki yazılarımda takdirle bahsetmiştim.

İmamoğlu'nun seçilmesine CHP dışından katkı sağlayan tek siyasal parti, İstanbul büyük şehir belediyesine başkan adayı göstermeyerek bir milyonu aşkın seçmenin oylarını ona yönlendiren HDP idi.

Katkısı hiçbir şekilde inkar edilemeyecek kişi ise, hiç kuşkusuz, halen Tayyip'in zindanında çile çektilen HDP'nin eski eşbaşkanı ve cumhurbaşkanı adayı Selahattin Demirtaş'tı.

Bugünkü mahpusluk günleri geçtiğinde, hattâ mahpusluğu sürdüğü sürece de Demirtaş sadece Kürt halkının, sadece HDP'ye oy verenlerin değil, gerçek bir demokratikleşmeden yana olan tüm güçlerin sesi olmaya devam edecektir.

Onunla dayanışma, özgürlüğüne kavuşması için mücadele, demokrasiden ve insan haklarından yana olan herkesin boynuna borçtur.

Bu hafta sosyal medyada başlatılan *#freedemirtas* kampanyasına katılmak, İstanbul belediye başkanlığını HDP ve Demirtaş'ın desteği sayesinde kazanmış CHP'de liderlerinden üyelerine herkesin görevi olmalıdır.

Hele Demirtaş'ın hapse girmesinin nedenlerinden birinin dokunulmazlıkların kaldırılması konusunda başta Kılıçdar-

oğlu olmak üzere CHP Meclis grubunun iktidara destek vermiş olduğu hatırlanırsa...

Seçim zaferinin üzerinden sadece iki hafta geçmişken 7 Temmuz günü Edirne'ye 658. Kırkpınar Yağlı Güreşleri'ni izlemek üzere giden, bu arada CHP il merkezine olduğu gibi, İYİP merkezine de ziyarette bulunmayı ihmal etmeyen İmamoğlu maalesef 15 dakika mesafedeki Edirne F Tipi Cezaevi'ne uğramak zahmetine katlanmamıştı.

Oysa Edirne'de F Tipi'nin kapısından içeri girmesine izin verilmeyecek olsa dahi, Demirtaş'a iletilmek üzere girişe bir teşekkür mesajıyla bir buket çiçek, hattâ bir tek kırmızı gül bırakabilir ve de hemen orada ziyaretinin engellenmesini protesto eden bir konuşma yapabilirdi.

O gün akıl edemediyse bile, İmamoğlu'nun en azından bugün açılmış olan #freedemirtaş kampanyasına katılarak günahını affettirmesi gerekir.

Ya CHP'nin genel başkanı Kemal Kılıçdaroğlu?

Tüm seçimlerde ülkücü *İyi Parti* ile ittifak yaparken HDP'yi sürekli dışlamayı milli görev sayan, Tayyip'in Afrin operasyonunu sonuna kadar destekleyen Kılıçdaroğlu bugün Suriye sorununun çözümü konusunda getirdiği önerilerle Kürt inkârçlığında zirve yapmıştır.

Tayyip Erdoğan'ı anladık... Suriye sorununu yaratan da, İşid katillerini dünyanın başına bela eden de, milyonlarca Suriye'liyi ülkelerini terketmek zorunda bırakan da o... Tüm bu cürümlerinin faturasını, Suriye'yi de, dünyayı da felaketlerden kurtaran Rojava Kürt'lerine ödetmek için her türlü kirli hesaba ve entrikaya başvuran da o...

Daha dün yalaka basının manşetlerinde "Bu bataklığı kurutacağız", "Kanser hücrelerini yok edeceğiz", "Çıbanın başını koparacağız" diye bas bas bağırıyor, ABD karşı çıksa da Türk Ordusu'nun Suriye'nin kuzeyine girerek "güvenli bölge" oluşturmakta kararlı olduğunu söylüyordu.

Ne olduysa, birden yelkenleri indirip "güvenli bölge"yi birlikte oluşturmak için ABD'yle anlaşıklarını ilan etti. Bu

tavır değişikliğinde hiç kuşku yok ki ABD'nin tepkisi kadar, hattâ ondan da çok, Kuzey-Doğu Suriye Özerk Yönetimi'nin kararlı tutumu rol oynuyor.

Şurası bir gerçek ki, bölgede savaşın kesinlikle sona ermesi, sürgün olmuş milyonlarca insanın yerlerine yurtlarına yeniden kavuşması, sadece Türkiye'nin değil, Esad yönetimindeki Suriye Devleti'nin ve de İşid teröristlerini kesin yenilgiye uğratan Kuzey-Doğu Suriye Özerk Yönetimi'nin de taraf olacağı görüşmelerle sağlanabilir.

Kılıçdaroğlu bugün yaptığı açıklamada çözüm için “Türkiye'nin süratle Esad ile hiçbir ön yargıya kapılmaksızın görüşmesi lazım” dedikten sonra CHP olarak sonbaharda Cenevre Konferansı'na benzer bir Suriye konferansı düzenleyeceklerini, uluslararası tüm önemli aktörleri, Esad'ın izlediği politikayı savunan veya yeren tüm kesimler dahil, herkesi bu toplantıya davet edeceklerini söylüyor. Ama bir istisnası var... “Terör örgütleri ile ilişkili olanlar hariç tabii...”

Bu istisna ne İşid, ne Türkiye'nin desteği sayesinde İdlib'de hâlâ direnen El Kaide ya da El Nusra falan değil...

Gazeteci soruyor: “YPG/PYD olmayacak mı?”

El cevap: “Onlar hariç... Onların dışında...”

Genel başkan Kemal Kılıçdaroğlu'nun Kürt gerçeğini inkar eden bu tutumu CHP'nin yönetim kademelerinde, parti kitesinde nasıl karşılanıyor?

“Başkanımız böyle buyurmuş, elhak doğrudur!” diye yine sineye mi çekilir, bilemem...

Şu anda beni düşündüren, İstanbul Belediye başkanlığı koltuğuna Kürtlerin desteği sayesinde oturan Ekrem İmamoğlu'nun Kürt inkarcılığında zirve yapan bu sözlere herhangi bir tepki gösterip göstermeyeceği...

Ünü artık Türkiye sınırlarını da aşıp Avrupa başkentine “umut” diye davet edilmesi düşünölen İmamoğlu gerçeğten umut olmaya devam edecekse, Kılıçdaroğlu'nun tutumuna mutlaka karşı çıkmalıdır.

Evet, İmamoğlu yeni bir Murat Karayaşın olmamalıdır.

Proleter Şoför'den Gezi Direniş'i'ne...

15 Ağustos 2019

Halide'yi tam 52 yıl önce, sıcak bir yaz günü, Yaşar Kemal ile birlikte eşi proleter şoför Yalkın Özerden'i görmeye gittiğimiz Kadıköy'ün Bostancı semtinde, Emin Ali Paşa caddesindeki evlerinde tanımıştım. Bu sosyalist emekçi çiftle 1967'den 1971'e kadar İstanbul'da aynı kavgayı paylaştık, 12 Mart bizi sürgüne zorladıktan sonra da kavgalarını sol medyada hep takdirle izledik.

Uzun yıllar Almanca öğretmenliği yaptıktan sonra emekli olan Halide son dönemde İnci'nin de, benim de facebook arkadaşımız... Ülkemiz sorunları üzerine görüşlerini, tepkilerini, kaygılarını bizlerle ve diğer arkadaşlarımızla tüm içtenliğiyle paylaşıyor. 52 yıl önce tanıdığımız mücadeleciliği ve kararlılığıyla...

Yaşıtım sevgili Yalkın'ın ciddi sağlık sorunlarına rağmen örnek bir vatandaş olarak 23 Haziran'da oyunu kullandığını, eve dönüş yolunda da Halide'yle birlikte kedi sevip birer sigara tütürdüklerini facebook'ta paylaştıkları fotoğraflarında görerek duygulandım. Benim doktor zoruyla 15 yıl önce bıraktığım sigarayı hâlâ elinden bırakamayan İnci'nin resme gıpta ile baktığından eminim...

Halide, üç gün önce, Kerim Sadi'nin ölüm yıldönümündeki paylaşımımız üzerine İnci'ye gönderdiği mesajda "Geçen günlerde Kerim Sadi'yi paylaştınız. Vefa ne güzel bir duygu. Benim kendime yakın bulduğum insanlardandı... Bir diğeri de Faik Muzaffer Amaç idi, Yalkın'ın dükkânına gelirdi. Söyleşilerinden çok mutlu olurum" diyor, ardından da tüm içtenliğiyle dertleşiyordu:

"Bizler bütün acılara karşın onurlu günler yaşadık. Sessiz kalamadım, içimden geleni yazdım. Yalkın biraz daha iyi olsa da yatağa bağlı. Mine'nin durumu malum. Zor durumunda benden başka uğraşacak yok. Umarım dava zor bir durum getirmez. Silivri şimdye kadar izlediğim mahkemelerden çok

farklı. Yolu da uzun. Ülkede her şey çok değişti. Bana alışamadığım yapay durumlar. Bilmem ki belki de uzaktan izlemek daha iyi... Özlemlerle selam, sevgiler.”

Bir diğer mesajında da Osman Kavala'nın bir numaralı sanık olduğu Gezi davasıyla ilgili ayrıntı veriyordu: “Sizin tanıdığınız bebek Mine 54 yaşında... Gezi davasından müebbetle iddianame hazırlandı. 16 sanıktan biri. Yeniden zor günler. Ne iştir bilinmez, birbirleriyle yüz yüze bile gelmemiş 16 sanık. Mine'nin tek derdi ve mücadelesi ağaçların kesilmemesiydi. Şimdilik sessiz beklemekte yarar var. Selam ve sevgiler...”

Mine'yi tanımaz olur muyum? 52 yıl önce Bostancı'daki evlerini Yaşar Kemal'le birlikte ziyaret ettiğimizde, onun tanımladığı gibi, “kucağında bebeğiyle mutlu uyuyan güzel mi güzel kız çocuğu”nu...

*

Her şey, 1967'nin Ağustos'unda bir gazetede çıkan şu haberle başlamıştı:

“ ‘Ben sosyalistim, bu fikirle de iftihar ediyorum’ diyen bir minibüs şoförü, vasitanın üstüne ‘proleter’ kelimesini yazdırmıştır. Bir ihbar üstüne harekete geçen ve saatlerce üstünde ‘proleter’ yazısı bulunan minibüsü arayan Emniyet mensupları nihayet Yalkın Özerden adındaki şoförle birlikte vasıtayı bulmuşlardır. Kadıköy Emniyet Amirliği'ne getirilen minibüs yüzlerce kişi tarafından seyredilmiş ve bütün ısrarlara rağmen otuz yaşındaki sosyalist genç yazılan yazıyı silmemiştir.”

Ant'ın kurucularından ve sürekli yazarlarından Yaşar Kemal büyük bir romancı olduğu gibi, *Cumhuriyet Gazetesi'*nde yıllarca yayınlanan röportajlarıyla da tanınan usta bir röportaj yazarıydı.

Yazı kurulunda aktüaliteyi birlikte değerlendirirken bu haberi okuyunca çok duygulanmış, “Hemen izini bulup bu çocukla görüşelim... Röportaj benden...” demişti.

Kadıköy'deki partili arkadaşlardan telefonla sorup soruş-

turarak adresini bulup yola koyulmuştuk. Yaşar Kemal de ben de arabalı değildik. Önce Kadıköy vapuru, ardından Bostancı'ya minibüs... Minibüsten bir kavşakta inip Emin Ali Paşa caddesini bir hayli yaya arşınladıktan sonra üzerinde "proleter" yazılı minibüse ulaştığımız.

Sonrasını Yaşar Kemal'in 15 Ağustos 1967 tarihli *Ant* dergisinde yayınlanan röportajından kısmen özetlenmiş bazı kesitlerle izleyelim:

"Bir baktık, Yalkın bize doğru geliyor. Güleç yüzlü, uzun boylu, azıcık saçları dökülmüş bir genç adam. Çok tatlı, candan, insanı şöyle sevgisiyle candan kavrayan bir gülüşü var. Kapıyı karısı açtı. Gencecik bir taze. Bir apartmanın ikinci katında oturuyorlar. Evi yeni döşemişler belli. Yeni ve gönülden döşemişler... Şu Türkiye'de hiçbir burjuva evinde böyle ince, böyle güzel bir zevk görmedim. İktidarın başı Süleyman Bey'in evinin bir fotoğrafını görmüştüm bir baldır bacak dergisinde. Aman allah ne evdi. Ne zevksiz şeydi... Bir de şu gencecik proleterin evine bak. Taklitsiz. Özentisiz. Aydınlık, tertemiz, pırıl pırıl. Şu iki gencecik, inanmış proleterin gönülleri, yüzleri, kara güzel gözleri gibi.

"Yalkın ve Halide yıllarca İstanbul'da emekçilik yaptıktan sonra Almanya'ya göçüyorlar... Orada tam beş buçuk yıl biri şoförlük ve tamircilik, diğeri terzilik yaparak hayatlarını kazanırken iyice bilinçleniyorlar. 'Hanyayı konyayı orada öğrendim. Proleter olduğumu orada öğrendim. Çok okudum. İnsan olduğumu, hem de proletaryadan bir insan olduğumu orada öğrendim' diyor Yalkın.

"Almanya'da biriktirdikleri parayla bir minibüs alıp Türkiye'ye dönüş yapıyorlar ve Yalkın Kadıköy tarafında minibüsçülüğe başlıyor. Bakıyor ki bütün minibüslerin bir adı var: Tatlım, Kartalım, Uğur, Yol Alan, falan filan... O da minibüsünün adını 'proleter' koyuyor.

" - Neden proleter?

" - Ben proletaryadan bir kişiyim, diyor. Proletarya insan soyunun en namuslu, en sıcak, en insan sınıfıdır. Kimseyi

sömürmez, kimseye hükmetmez, kimseyi ezmez... Dünyayı yaratan proletaryanın elleridir.’

“ - Bu ayın altısında Kadıköy iskelesinde müşteri bekliyordum. İki sivil polis memuru geldi, beni emniyet amirliğine götürdüler. Suçum arabamın üstüne plastik harflerle PROLETER kelimesini yazmış. İfade verdikten sonra bıraktılar, yolcu olarak Pendik’e gittim. Oradan da Kartal’a geldim. Bu arada, *Komünizmle Mücadele Derneği* başkanı olduğunu söyleyen bir kişi beni tehdit etti. Bana ağza alınmaz küfürler etti. Proleter kelimesinin komünistlik olduğunu, bu kelimeyi kaldırırsam beni yaşatmayacağını, hiç olmazsa bu hatta çalıştırmayacağını söyledi.

“ - Bu olaydan bir saat sonra da dolu olarak Kadıköy’e gelirken Maltepe karakolu önünde bir polis tarafından durduruldum, karakola götürüldüm. Orada da *Komünizmle Mücadele Derneği* başkanı olduğunu söyleyen biri ‘Bu delikanlı bu kelimeyi mutlaka şimdi, şu anda kaldırmalı. Bu kelime bir kere rusçadır. Türk milleti böyle rusça kelimelerden hoşlanmaz’ diyor. Yalkın’a veryansın küfrediyor, ‘Seni linç ettireceğim. Şu kafiri, şu komünisti, şu vatan hainini linç edecek bir vatansever müslüman yok mu? Kanınız mı kurudu?’ diye bağırıyor.

“İş bu kadarla bitse neyse ne... Kışkırtılmış minibüs şoförleri o gün bugündür üstüne saldırıyorlar Yalkın’ın... *Komünizmle Mücadele Derneği*’nden otuz kişi yolunu keşiyorlar...

“Dedim ki Yalkın’a: ‘Yakanı bırakmayacaklar kardeş, bunlarda isnaf yok... Ne yapacaksın? Proleter adını kaldıracak mısın?’

“ - Ne bahasına olursa olsun kaldırmam... Biz Halide’yle konuştuk... Ben olmasam bile o çocuğumuzu büyütebilir.

“Halide’nin kara gözleri sevgi, dostluk, inanmışlık doluydu. Başıyla öyledir işareti yaptı. İçeride üç yaşında güzel mi güzel bir kız çocuğu mutlu, hiçbir şeyden habersiz uyuyordu. Bebeği kucağındaydı.

“Ve bu gencecik proleter ana baba şu çocuk kadar tertemiz, şu çocuk kadar saf ve güzeldi.”

Birkaç gün sonra röportajı yayına hazırlarken öğrenecektim ki Yalkın’ın tuttuğu şoför muavinleri uğradıkları tehdit ve hakaretlerden dolayı derhal iş bıraktıkları için muavinliği de Halide üstlenmek zorunda kalmıştı...

*

Kim derdi ki, yarım yüzyıl önce, minibüsünün altına “Proleter” yazdığı için başı dertten kurtulmayacak Yalkın’ın üç yaşındaki kızı Mine, 21. Yüzyıl Türkiye’inde sırf Taksim Meydanı’nın ağaçlarına sahip çıktığı için Gezi davasında müebbetle yargılanacak!

Ya aynı davanın bir numaralı sanığı Osman Kavala?

Kendisiyle genç bir üniversite öğrencisi olduğu dönemde, siyasal sürgün dostlarıyla buluşmak üzere geldiği Brüksel’de tanışmıştım... Manchester Üniversitesi’nde öğrenciydi... 12 Eylül darbesinden sonra yurt dışındaki tüm sol ya da demokrat göçmenler ve öğrenciler gibi o da Evren Cuntası’na karşı tavır almıştı. Türkiye’den tanıdığı siyasal sürgünlerle sıcak dostluğuna defalarca tanık olacaktım...

Babasının vefatı üzerine büyük bir şirketler grubunun başına geçerek Türkiye’nin sayılı iş insanlarından biri olduktan sonra da Türkiye’nin demokratikleşmesi mücadelesinden asla kopmayacak, islamcı sermayenin siyasal temsilcisi Tayyip bunun bedelini o uydurma Gezi davasıyla kendisini zın-dana attırarak ödetmeye kalkışacaktı.

Osman Kavala Anadolu kültürünün tüm bileşenleriyle tanıtılmasına büyük katkıda bulunan *Anadolu Kültür Vakfı*’nın da başkanı. Mine Özerden ise bu vakıfta sorumluluklar üstlenen insan hakları savunucusu bir sinema sanatçısı...

Anadolu Kültür Vakfı, Tayyip’in tüm ağaçlarını kesip betonlaştırdıktan sonra Taksim’de bir de topçu kışlası dikeceğini ilan etmesinden sonra buna karşı koymak için *Taksim Dayanışması*’nı oluşturan 128 paydaştan sadece biri.

İddianamede Kavala’nın Gezi olaylarını finanse ettiğine

ilişkin suçlamada ileri sürülen sözüm ona kanıtlardan biri de kendisinin Mine'yle aralarında geçen 30 Mayıs 2013 tarihli bir telefon konuşması.

Halide'nin mesajı üzerine Gezi davası iddianamesini de, komplo ortaklığıyla suçlanan Mine'nin ve Kavala'nın savunmalarını da tüm ayrıntılarıyla gözden geçirdim.

Belli ki, Tayyip'in hafiyeler ordusu Kavala'nın telefon konuşmalarını yıllardır dinlemeye almış...

Vakfın iki sorumlusu arasındaki söz konusu telefonlaşmada polisin yoğun göz yaşartıcı gaz kullanması karşısında gençlerin gaz maskesi ihtiyacını karşılamak için ne yapılabileceği, bunları sağlamak için bir ortak bağış hesabı açılıp açılmayacağı konuşulmuş, ama orada kalmış... Ne böyle bir hesap açılmış, ne para toplanmış, ne de gaz maskesi alınmış...

Safsatalarla dolu 657 sayfalık bu iddianame yüzünden Osman Kavala ile birlikte 15 kişi daha yargılanıyor... 18 Temmuz tarihindeki son duruşmada verilen kararla Kavala'nın tutukluğu devam ettirilirken Can Dünder, Mehmet Ali Alabora, Pinar Öğün, Meltem Arıkan, Gökçe Yılmaz ve Hanzade Hikmet Germiyanoğlu haklarında çıkartılan yakalama emriyle yurt içinde ve de yurt dışında aranıyor.

Gelecek duruşma 8-9 Ekim'de...

Mine Özerden 26 Haziran günü mahkemede yaptığı savunmada şöyle diyor:

“Neden burada olduğumu gerçekten anlayamıyorum, İddianamedeki söz konusu iddiaları ‘ben yaptım’ desem beni biraz tanıyanlar düpedüz aklımı kaybettiğimi düşünür herhalde. Oysa beni ve diğerlerini tanımayan birileri bir şeyler diyor, diğer tanımayanlar üzerine koyuyor halinde gelişen topyekun saçma bir ‘çamur at izi kalsın’ mekanizmasının nesnesi olmuş durumdayız.

“21. yüzyılın ilk çeyreğinde, dünyanın geldiği bu zaman noktasında şu içinde bulunduğumuz durumda olmak gerçekten ağırıma gidiyor... Her şey bu kadar yüzeye çıkmış

ayan beyan ortadayken... Görüneni göremeyen, görmek istemeyen ya da görmek işine gelmeyenlerin gerçekler yerine yalanlar ve manipülatif kurgularla üretilen durumlara itibar etmesi çok acı verici... Sizi, bizi, hepimizi gereksiz yere oyalayan enerji, zaman ve kaynak israfı... adeta kendi çocuklarını yiyen Kronos Efsanesi'nin günümüz uyarlaması.”

Mine tamamen haklı...

20. yüzyılın son çeyreğinde Yalkın ve Halide'leri yemeğe çalışan Kronos'lar, 21.yüzyılın ilk çeyreğinde Osman'ları, Mine'leri ve daha yüz binlercesini yemeğe çalışıyor.

Sokaksız feraset solculuğu...

22 Ağustos 2019

Tayyip devrinin ikinci kayyım dalgası Kürt belediyelerini vurmaya başladığından beri HDP dışındaki muhalefet partilerinin, bittabi özellikle de “ana muhalefet” olma ayrıcalığı taşıyan CHP'nin tepkilerini dikkatle izliyorum.

İstanbul Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu twitter hesabından yaptığı “Belediye Başkanlarının görevlerinden alınarak yerlerine kayyum atanması demokrasiyle ve demokratik teamüllerle izah edilemez. Milletın iradesini yok saymak kabul edilemez” açıklamasıyla hemen tavır koydu. Ama galiba orada da kaldı.

Tıpkı İmamoğlu gibi, Ankara Belediye Başkanı seçilmesini HDP seçmenlerinin desteğine borçlu olan Mansur Yavaş'tan ise bu satırların yazıldığı ana kadar ne bir ses ne bir nefes!

Ya partisinin Batı metropollerindeki seçim zaferini HDP'ye muhtaç olan CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu?

Sadece yasak savma kabilinden kınama demeçleriyle yetinip “sokaksız feraset solculuğu”nun peygamberliğini yapmakta.

Sanki tank palet fabrikasının satışına karşı Sakarya Meydanı'nda sokak gösterisi yapanlar kendi partisi CHP'nin üyeleri değilmiş gibi, Kılıçdaroğlu, belediyesi gaspedilen Diyarbakır'ın çilekeş halkı polis zorbalığına direnerek bu kanunsuzluğu meydanlarda ve sokaklarda protesto edince, görülmemiş bir ikiyüzlülükle ahkam kesiyor: "Bu tür olaylar yaşanınca sokağa çıkmak, protesto etmek gibi durumları doğru bulmuyoruz. Biz milletin ferasetine güveniyoruz. İstanbul'da da aynı şeyi YSK eliyle bize yaptılar. 'Ya sokağa çıkın ya boykot edin' dediler. İkisini de yapmadık. Halkın ferasetine güvendik ve gördük."

Ana muhalefet partisi lideri, Diyarbakır sokaklarında vatandaşlarla birlikte polis terörüne direnerek darbe alan HDP milletvekillerinden Ahmet Şık'ın son derece haklı olarak söylediği şu sözleri hiçe sayıyor: "Kınama açıklaması yapmakla yetinmek yerine yerel seçimlerde faşizmi geriletan ittifakın tüm gücüyle sahada olması elzem. Seçimlerde kullanılan stratejik oylar nedeniyle hiçbir partinin hiçbir partiye, kimsenin kimseye borcu yok ama hepimizin demokrasiye borcu var ve ödemek zorunda..."

HDP Eş Genel Başkanı Pervin Buldan'ın şu haklı çağrısını da: "Karanlık günler elbette ki bizleri bekliyor olacak. Bugün çağrım özellikle Sayın Kemal Kılıçdaroğlu ve CHP başta olmak üzere TBMM'de grubu olan partiler, Meclis dışında olan siyasi partiler, demokratik kitle örgütleri, demokrasi savunucuları herkese... Bu sınavı birlikte geçmek zorundayız. Bugün bize yapılan yarın elbette size yapılır. Bugün bu gidişatı durduramazsak yarın bu çemberin içine herkes girer. CHP ve Kılıçdaroğlu başta olmak üzere herkese çağrı yapıyoruz: Sessizliğinizi bozun. Bu çağrımızı özellikle Sayın Kemal Kılıçdaroğlu ve bütün siyasi partilere yapıyoruz, sessizliğinizi bozun. Söyleyecek sözünüz mutlaka vardır. Bu sözünüzle Türkiye'nin geleceğini, yarınlarını çocuklarımızın, evlatlarımızın geleceğini güzel günlere dönüştürebiliriz."

Sokaksız feraset solculuğunun peygamberliğine soyun-

muş olan Kılıçdaroğlu uyarıları ve çağrılarını kös dinleye dursun, ya CHP'nin gerek yasama seçimlerinde, gerekse yerel seçimlerde "Millet Müttefiki" olan İyi Parti?

İki yıl önce "Kürt'süz siyasetin yeni madonnası" diye ni-telediğimiz ülkücü Meral Akşener, tıpkı ülkücü Ankara Be-lediye Başkanı Mansur Yavaş gibi sus pus...

Şu satırları yazdığım sırada Akşener'in değil, İyi Parti sözcüsü Yavuz Ağırlioğlu'nun açıklaması geliyor.

Olayın özüne girmeden önce partinin "terörle mücadele-deki kararlılığı" nı vurgulayarak bir şişirme: "Devletimizin nasıl ve hangi bedeller ödenerek kurulduğunu bilen, hangi bedelleri ödeyerek milletimizi, devletimizi bir ve beraber ayakta tuttuğumuzun idrakinde olan bir parti olarak, terörden medet uman, öven, seven, metheden, birliğimizi, dirliğimizi bozan hiçbir eyleme bu aziz vatanda müsamaha gösteril-memesi gerektiğine inanıyoruz."

Bir adım daha... İktidarı Kürt ulusal direnişine karşı mü-cadelede yeterince kararlı olmamakla itham: "23 Haziran seçimlerinde terörist başı Öcalan ve kardeşini bizzat Cumhur İttifakı'nın bir parçası olarak kullanma teşebbüsü bugün yaptığımız işi anlamsızlaştırmaktadır. Öcalan kardeşleri son seçimde meşru bir aktör olarak kullanma teşebbüsü, 1984'ten beri PKK ile yürütülen terör mücadelesinde bizzat yönetici-ler tarafından oluşturulan en büyük zafiyet ve kırılmadır."

Orada da kalmıyorlar... Fırat'ın ötesi fütuhatchılığına Tay-yip'ten daha kararlı ve azimli sahip çıkış: "Suriye'nin kuzeyinin, 'Kuzey Suriye' olma tehlikesinin vatanımızın bütünlüğünü, milletimizin birliğini tehdit edecek önemli bir merhalede ol-duğunu gözlemlemekte ve bu gelişmelerin sonuçlarını has-sasiyetle takip etmekteyiz. Kaygımız, güney sınırlarımızın ötesindeki oyuncuların tanımlanmış stratejik hedefleri doğ-rultusunda hareket etmeye devam etmekte oluşları ve iktidarın da beyanlarının aksine maalesef Fırat'ın doğusunu hedef alan malum bir senaryonun figüranı durumuna düşmüş bulunması-dır."

Aslında “Millet İttifakı”nın büyük ortağı CHP’nin lideri Kılıçdaroğlu da oldum olası Kürt ulusal direnişinin Kürdis - tan’ın bütün parçalarındaki varlığını, Türkiye’nin güney doğusu da dahil, Türk ulusuna karşı bir tehdit ve tehlike olarak görmüyor mu?

Uzağa gitmeye gerek yok. Yasama seçimlerinde ve de yerel seçimlerde HDP ile bırakın ittifak kurmayı, ön görüşmeler yapmayı dahi reddederek, varsa yoksa ülkücü Meral’le can ciğer kuzu sarması olan, ülkücü Yavaş’ı Ankara belediye başkanı gösteren Kılıçdaroğlu, çok değil, iki hafta önce yaptığı açıklamada da bu hasmane tavrını bir daha teyid etmedi mi? CHP’nin sonbaharda Cenevre Konferansı’na benzer bir Suriye konferansı düzenleyeceğini, uluslararası tüm önemli aktörleri bu toplantıya davet edeceğini açıkladıktan sonra bir istisna koymadı mı: “Terör örgütleri ile ilişkili olanlar hariç tabii...” Bu istisna ne İşid, ne Türkiye’nin desteği sayesinde İdlib’de hâlâ direnen El Kaide ya da El Nusra falan değildi... Gazeteci soruyordu: “YPG/PYD olmayacak mı?” İftiharla yanıtlıyordu: “Onlar hariç... Onların dışında...”

Günümüze dönelim... Son seçimlerden önemli bir başarıyla çıkmış, Batı metropollerinde ve Kürt illerinde mutlak çoğunluk sağlamış bulunan muhalefet güçleri Tayyip iktidarının iyiden iyiye azgınlaşan devlet terörü karşısında, özellikle de son kayyım operasyonlarından sonra ve de olası yeni operasyonlar kapıdayken ne yapacak, 2023’e kadar uzanan önümüzdeki dört yıllık yasama döneminde demokrasi ve barış için ortak mücadeleyi nasıl yürütecek?

Önce sayısal gerçekleri anımsayalım...

Toplam seçmenin yüzde 84,67’sinin oy kullandığı 2019 il genel meclisi seçimlerinde partilerin oy oranları şöyleydi: AKP %41,61, MHP %18,81, CHP %17,43, İYİP %8,12, HDP %7,93, SP % 2,47, BBP %1,82, DP %0,65, BTP %0,26, DSP %0,20, VP %0,14, TKP %0,09.

Bu tabloya göre AKP ve MHP’nin oy potansiyeli %60,42’yi buluyor.

Dört yıl sonraki seçimlerden özgürlüklere, temel demokratik haklara gerçekten saygılı bir iktidar kompozisyonunun çıkması ancak Cumhur İttifakı'nın bu %60 üzerindeki oy potansiyelini eritecek bir tercih kaymasıyla mümkün. Bu da ancak özgürlükleri ve temel demokratik hakları savunmakta iddialı partilerin dört yıl sonrasına bugünden hazırlanmasını gerektiriyor.

Unutmamak gerekir ki, bugün üç Kürt kentinin belediye yönetimlerini gasp eden gözü dönmüş iktidar, her an diğer Kürt belediyelerine de, dahası, ne denli suskun kalmış olurlarsa olsun, metropollerdeki CHP ağırlıklı belediyelere de el koyabilir.

Bugün kayyım operasyonlarına, gerektiğinde sokağa da inerek, karşı çıkan HDP seçilmişlerinin mücadelesi her bakımdan saygıdeğerdir.

İçinde muhakkak ki çok sayıda gerçekten demokrat, barışsever üye ya da taraftar barındıran CHP'nin sorumluluk duygusuna sahip yöneticileri Kılıçdaroğlu'nun bu "sokaksız feraset solculuğu"nu hiçe sayıp, tank palet fabrikasının satışına karşı sokağa döküldükleri gibi, bugün sokakta, meydanlarda kayyım kırımına karşı mücadele veren Kürtlerin saflarında yer almalıdır.

Tayyip'in kapitalizmi hangi kategoride?

29 Ağustos 2019

Bir ay kadar önce "Müzelik kapitalizmin müzesi" başlıklı yazımda, Belçika kapitalizminin mabedi olan Brüksel'deki Borsa binasında 15 Ağustos'ta açılacak olan *Kapitalizm Müzesi*'nin ilk ziyaretçilerinden biri olacağıma söz vermiştim.

Türkiye'de Tayyip diktasının başlattığı kayyım kırımına karşı mücadeleleri Avrupa kamuoyuna yansıtma çabaları

uzun sıcak yaz günlerinin gündemini allak bullak ettiğinden sözümde tam durup da ilkler arasında yer alamadım.

Hemen gidemeyince de, Fransa'nın Biarritz kentinde bir başka uluslararası kapitalist show'un, G7 zirvesinin sonucunu beklemek farz oldu.

Geçen yıl Kanada'da yapılan G7 zirvesi, sonuç belgesini imzalamayı reddeden ABD başkanı Donald Trump'ın uçakla dönerken ev sahibi Kanada Başbakanı Justin Trudeau'yu aşağılayıcı, Kanada'yı nerdeyse "düşman" olarak niteleyen sözler sarfetmesinden dolayı tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştı.

Bu seneki Biarritz toplantısında ev sahibi Fransa Devlet Başkanı Macron'un sergilediği diplomatik manevralar, özellikle toplantı sonunda ortak bir sonuç bildirgesi yayınlanmayacağını açıklaması, dünyanın yedi kapitalist ülkesi, ABD, Almanya, Fransa, İngiltere, Kanada, İtalya ve Japonya'nın kendi aralarında yeni bir büyük skandal yaşanmasını önledi.

Ancak, *Le Monde* gazetesinin de çok iyi vurguladığı gibi, 70'li yılların ikinci yarısında dünyaya birlikte hükmetmek için bir araya gelen bu yedi kapitalist ülkenin G7 zirvesi artık kendi içinde birlik sağlamaktan dahi aciz... Zira, 40 yıldan beri dünya çok değişti.

Her şeyden önce, 2. Dünya Savaşı'nı izleyen Soğuk Savaş döneminde kapitalist sisteme evrensel planda meydan okuyan Sovyetler Birliği ve onun liderliğindeki sosyalist sistem artık mevcut değil.

Dünya kapitalizminin ABD güdümlü NATO'su ve AB'sinin karşısında artık ne Varşova Paktı var, ne de COMECON...

G7 kapitalistleri SSCB'nin enkazından kapitalist ekonomiyi benimsemiş bir süper güç olarak çıkan Rusya'yı disiplin altında tutabilmek için 1998'de onu da aralarına alarak G8'leşmişlerdi... Ancak Putin'in Doğu Avrupa ülkelerinin NATO ve AB disiplinine dahil edilmesine karşı çıkması, özellikle de Kırım'ı ilhak etmesi üzerine Rusya 2014'te kapı dışarı edilmiş, zirve yeniden G7'leşmişti.

Aslında, dünyanın “komünist” etiketli ikinci kapitalist gücü Çin’i, nükleer silah ve enerji merkezi Rusya’yı, ekonomik ve askeri açıdan hızla büyüyen dünyanın en büyük nüfusa sahip ikinci ülkesi Hindistan’ı ve dünyanın akciğeri olarak bilinen Amazon ormanlarının sahibi Brezilya’yı kapsamayan bir zirve tüm dünyaya tek başına efendilik edemezdi.

Yine *Le Monde*’un belirttiği gibi, kendi bünyesinde sürekli kriz yaşayan G7 ortaklarının gittikçe amansızlaşan ticaret savaşları, hızla güçlenen resesyon, korku verici boyutlara ulaşan iklim krizleri, Amazon yangınları, Brexit, güney ülkelerinden Avrupa’ya kitlesel göçler, İran nükleer programı, Pakistan ve Hindistan gibi iki nükleer güç arasındaki Keşmir krizi, Hong Kong isyanı ve de Suriye savaşları gibi sorunlara çözüm bulması mümkün değildi.

Kapitalist sistemin bir de G20 zirvesi var ki, bunda G7 ortakları, Avrupa Birliği Komisyonu ve Avustralya’nın yanısıra Amerika kıtasından Brezilya, Arjantin ve Meksika, Asya’dan Rusya, Çin, Hindistan, Endonezya, Güney Kore, Afrika’dan Güney Afrika, İslam Birliği ülkelerinden de Türkiye ve Suudi Arabistan yer alıyor.

Bu zirve içinde bir bütünlük sağlanması bittabi G7’-dekinden daha da zor... Gazeteci öldürtme şaibesi taşıyan Suudi Arabistan Veliht Prensi Muhammed bin Selman’ın ve müstebit Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın tantanayla ağırlandığı G20 Osaka zirvesi de, yukarıda belirttiğimiz sorunlara çözüm getiremeden 29 Haziran’da tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştı.

Üzerinden iki ay geçmeden, son G7 zirvesi de daha ilk gününde bir skandalla açıldı... Süper kapitalist liderlerin hiç değilse birkaç aktüel sorun üzerinde ortak tavır almasını sağlamak için Fransa devlet başkanı Macron’un Amazon yangınlarını gündeme sokması üzerine G20’nin önemli ülkelerinden Brezilya’nın faşist cumhurbaşkanı Jair Bolsonaro’nun ağzını bozarak Fransa Devlet Başkanı’nın eşine dil uzatması bardağı taşıran damlaydı.

Pazar günü, G7'nin artık müzeli olmaya başladığını gösteren son haberler ard arda ekrana düşmeye başlayınca daha önce verdiğim sözü tutmak için bilgisayarı uykuya yatırıp Kapitalizm Müzesi'nin açıldığı Brüksel'in ünlü Borsa Meydanı'na doğru yola koyuldum.

Motorlu taşıt girmesi artık tamamen yasaklanmış olan tarihi *La Bourse* meydanına vardığımda ister istemez tam 57 yıl önceyi anımsadım. Türkiye'de gazete patronları tarafından kara listeye alındığım için Avustralya'ya göçmen işçi olarak gitmeye hazırlanırken, dostlarımdan gelen çağrı üzerine, Türkiye İşçi Partisi'nin İzmir örgütlenmesinde yer almak için İngiltere'den alenacele Türkiye'ye dönüyordum.

Uluslararası kapitalizmin Brüksel'i merkez edinerek NATO'suyla, AET'siyle sosyalist sisteme ve de üçüncü dünyaya meydan okuduğu, buna karşı Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde ulusal kurtuluş hareketlerinin ve anti-faşist direnişlerin giderek güçlendiği günlerdi.

1962 yazı... La Grande Place'ta, siyasal sürgünlüğü sırasında Karl Marx'ın sık sık gelip birasını ya da kahvesini yudumlarken Komünist Manifesto'yu yazdığı ünlü Le Cygne (Kuğu) Kahvesi'ni ziyaret etmiştim. Türkiye'de o yıllarda 141-142 terörü sürdürdüğünden eserlerini bulup okumak mümkün değildi... İngiltere'de bulunduğum kısa sürede Manifesto'yu ve Marx'ın baş yapıtı Kapital'in bir özetini yarım yamalak İngilizcemle okuyup bir şeyler öğrenmeye çalışmışım.

Kuğu kahvesinden sonra hemen meydanın arkasında yükselen Belçika kapitalizminin kalesi Borsa Sarayı'nı uzaktan da olsa görmeliydim. Binaya yaklaştığımda gördüğüm manzara beni şaşkına döndürmüştü. Binanın önündeki merdiven basamaklarında üslenmiş gruplar bağıra çağıra sol yayınlar satmaktaydı. Tam bir tezat... Arka planda kapitalistlerin tapınağı sayılabilecek Borsa Sarayı, önünde de kapitalizmin mezarını kazmaya yeminli komünist militanlar...

Ne ki bu komünist militanların hepsi aynı çizgide değildi, hattâ aralarında derin görüş ayrılıkları vardı. 2. Dünya Savaşı

sırasında Nazi işgaline karşı direnişin başını çektikleri ve yiğitçe mücadele ettikleri için toplumda büyük itibar kazanan, hattâ savaş sonrası ilk hükümete ortak olan Belçika komünistleri, Sovyet-Çin ideolojik çatışması patlak verdiğiinden beri kendi aralarında didişmeye koyulmuşlardı.

Borsa Sarayı'nın merdivenlerinde komünist militanlarla yaptığım sohbette de laf dönüp dolaşp bu ideolojik farklılıklara gelmişti. İlgimden ötürü beni de *Türkiye Komünist Partisi* ya da benzeri bir siyasal örgüt üyesi zannetmiş olacaklar ki, soruyorlardı:

- Ee, sizde de bu farklılaşmalar var mı?

- Ne farklılaşması, diyordum. Bizim ülkede komünistlik de suç, sosyalistlik de, solculuk da... Bizim mücadelemiz, yasakları kaldırma mücadelesi.

Pazar günü Borsa binasının merdivenlerini tırmanırken karşıma çıkan, Belçika'nın iki ana dilinde, Fransızca ve Flamanca yazılmış *Musée du C/Kapitalisme Museum* (Kapitalizm Müzesi) yazısı bu kez bana geçmişten bir başka sayfayı anımsatıyordu.

Akşam'ın genel yayın müdürü iken kurduğumuz Kitap Kulübü'nde, 1967 yılında, benim de iki kitabım ardarda yayınlanmıştı. Birincisi *Faşizm* üzerine, diğeri *Kapitalizm* üzerine idi...

Vietnam Savaşı'nın ABD kapitalizmi tarafından daha da azdırıldığı, Kamboçya'ya, Laos'a saldırıldığı, Latin Amerika'da darbe üstüne darbeler tezgahlandığı, Türkiye'de ise ABD emperyalizmine teslimiyetin Demirel iktidarından daha da yoğunlaştırıldığı, Ordu komutanlarının OYAK aracılığıyla kapitalist sınıfa entegre edildiği günlerdi...

Kitabın sonunda şöyle diyordum: "Kapitalist sistem sadece verimsiz, israflı, akla aykırı ve adaletsiz olmakla kalmıyor, o aynı zamanda tam bir çöküntü halinde... Savaşın büyük sayıda insan kaybına mal olmasına ve muazzam ekonomik kayıplara yol açmasına rağmen, kapitalist devletler, yine de, savaşa giden yolu tutmaktan geri durmuyorlar. İnsanlığın toptan yok olması ihtimali bir gerçek olarak ortada iken, yine

de savaşın biri son bulur bulmaz bir yenisine hazırlanmaya başlıyorlar...”

Gençliğinde kapitalizm karşıtı kitap yazmış, önceki yıllarda Londra’da Marx’ın anıt-mezarını, Moskova, Sofya ve Belçika’da devrim müzelerini gezmiş bir sol gazeteci olarak Kapitalizm Müzesi’ni gezecek olmak beni biraz da heyecanlandırmıştı.

Borsa Sarayı’nın kapısından içeriye adım atar atmaz önce diğer ziyaretçiler gibi bir üst aramasından geçirildim. Ardından bir zamanlar simsarların çılgınlıklarında, bilgisayar ekranlarında her iş günü milyarlarca Euro’nun, Dolar’ın raksettiği gizemli büyük salona daldım. Borsa tamamen dijitalize edileceği için eskiye ait ne varsa hepsi kaldırılmış, salon bomboş... Sadece bazı duvarlarda ve geçici vitrinlerde kapitalizmin işleyişini anlatan bir dizi pano ve dijital görseller... Kapitalist üretim biçiminin doğuşu, dönüşümleri, yönettiği sektörler, işletme teknikleri, sosyal ve ekolojik sorunlar konusundaki farklı tutumlar istatistik bilgilerle ayrıntılı anlatılmış... Bizim yıkılması gereken bir sistem olarak baktığımız kapitalizm, içinde tarihsel olarak yaratıcılık ve üretkenlik taşıyan bir sistem olarak sunuluyor.

Büyük bir panoda şunları okuyorum: ”Kapitalizmin ne manifestosu ne de siyasi partisi vardır. Kapitalist toplum hiç kimse tarafından örgütlenmedi. Kapitalizm aslında serbest piyasa ve özel mülkiyet düzeninde kâr birikimi sağlamayı amaçlayan bir mekanizmadır.”

Gerçekten de dünyanın her yerinde sosyalist parti, komünist parti, hristiyan parti, liberal parti, milliyetçi parti gibi partiler ismen mevcut, ama “kapitalist parti” diye bir partinin varlığını ben de hiç duymadım. Gerçi bu isimde bir parti mevcut değil ama, liberal, hristiyan ya da milliyetçi partilerin, dahası “sosyal demokrasi”, “ortanın solu” ya da “yönetimci sosyalizm” adı altında emekçi oylarına talip partilerin kapitalist sisteme nasıl hizmet verdiklerinin yıllardır Belçika’da da, Türkiye’de de tanıyım.

Tam da G7 ve G20 zirvelerinde yer alan dünyanın en büyük kapitalist ülkelerinin nasıl boğazlaştıklarının tartışıldığı bu dönemde dikkatimi çeken bir başka pano kapitalizmin çeşitlendirilmesi üzerine...

Tabloya göre yeryüzünde beş çeşit kapitalizm mevcut... Bu kapitalizmler sosyal korumanın en düşük olduğu *Serbest Piyasa Kapitalizmi*'nden en yüksek olduğu *Sosyal Demokrat Kapitalizm*'e doğru ülke adları da vurgulanarak şöyle sıralanmış:

SERBEST PİYASA KAPİTALİZMİ

(Avustralya, Kanada, ABD, İngiltere)

AVRUPA KİTASI KAPİTALİZMİ

(Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, İrlanda, Norveç, Hollanda, İsviçre)

ASYA KAPİTALİZMİ

(Güney Kore, Japonya)

AKDENİZ KAPİTALİZMİ

(İspanya, Yunanistan, İtalya, Portekiz)

SOSYAL DEMOKRAT KAPİTALİZM

(Danimarka, Finlandiya, İsveç)

İyi hoş da, bu kadar iddialı bir müzede, G20 kapitalistleri arasında yer alan Rusya, Çin, Hindistan, Brezilya, Arjantin, Meksika, Endonezya, Güney Afrika, Türkiye ve Suudi Arabistan'a ne hikmetse yer verilmemiş.

Hele hele bir komünist partisi tarafından yönetilmekle beraber kapitalizmin tüm kurallarını ustalıkla uygulayan ve uluslararası ticarete giderek dünyanın ABD'den sonraki ikinci devi haline gelen Çin bu sıralamada neden yok?

Kafama takılan bir soru daha... Listede yer verilmiş olsaydı, G20 üyesi Tayyip Türkiye'si hangi kapitalizm kategorisinde yer alırdı? Belki de İSLAM KAPİTALİZMİ diye altıncı bir kategori açmak, sadece Türkiye'yi değil, vellaht prens Muhammed bin Selman'ın Suudi Arabistan'ını oraya yerleştirmek gerekecekti.

Sorulara yanıt bulamadan görkemli Borsa Sarayı'nın

merdivenlerinden ağır ağır indim, basamaklarda 57 yıl önce bağıra çağıra komünist yayınlar satan militanları düşünererek... Ve de, daha önce de yazdığım gibi, G7'siyle, G20'siyle kapitalizmin artık gerçekten müzeliğe olduğuna daha fazla inanarak... Tayyip'in İslamcı kapitalizmi de dahil...

Lahaut'dan Turan Dursun ve Musa Anter'e...

4 Eylül 2019

Tam altı hükümetli Belçika'da son yasama ve bölge seçimlerinin sonuçları alınalı 100 gün geçti... Brüksel Bölgesi ve Almanca Konuşanlar Topluğu hükümetleri nisbeten kolay kurulduysa da, diğer dört hükümet için pazarlıklar hâlâ sürüp gidiyor.

Valon bölgesinde ve Brüksel-Valon federasyonunda radikal solu dışlayan birer orta sol hükümetin, Flaman bölgesinde ise solu tüm kanatlarıyla dışlayan bir sağcı hükümetin kurulması kuvvetle muhtemel...

Ancak bu beş hükümetin dışında Belçika'nın tamamını yönetecek federal hükümetin kurulabilmesi için neredeyse mucize bekleniyor. Federal Meclis'ten güvenoyu alabilecek bir koalisyon oluşturulması ancak Valon bölgesinin en güçlü partisi *Sosyalist Parti* ile Flaman bölgesinin en güçlü partisi milliyetçi *N-VA*'nın anlaşabilmesine bağlı. *Sosyalist Parti* tüm seçim kampanyası boyunca *N-VA* ile asla koalisyon yapmayacağını bas bas bağırduğu için pazarlıkların daha aylarca sürmesi hiç şaşırtıcı olmayacak. Belçikalılar da bu durumlara talimli... Federal hükümet pazarlıkları 1987-88'de 148 gün, 2004-08'de 284 gün, 2010-11'de ise rekor kırarak tam 541 gün sürmüştü.

Kriz nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, bu krizden Valon bölgesinde ana muhalefet olan radikal sol *Belçika İşçi Partisi*

(PTB)'nin, Flaman bölgesinde ise aşırı sağcı *Flaman Çıkartı* (VB)'nin daha güçlenerek çıkmaları, hele anlaşmaya varılmaz da federal meclis için erken seçime gitmek zorunda kalınırsa yeni yasama döneminde en azından bölgeler düzeyinde iktidar ortağı olmaları kaçınılmaz görünüyor.

Belçika'da ideolojik kutuplaşma daha keskin hatlarıyla belirirken geçmişte yaşanmış krizler de ister istemez gündeme geliyor. Şu satırları yazdığım sırada, 2. Dünya Savaşı sonunda ülkenin müttefik kuvvetler tarafından Nazi işgalinden kurtarılışının 75. yıldönümü kutlanmakta... Ne denli unutturulmaya çalışılırsa çalışılsın, ülkenin tarihine altın harflerle yazılmış sayfalardan biri de, hiç kuşku yok ki, işgal altındayken Belçika komünistlerinin Nazi'lere karşı verdikleri kahramanca direniş mücadelesi...

İşgal sona erip de Belçika'da yeniden hükümet kurulduğunda *Belçika Komünist Partisi* (PCB) de haklı olarak koalisyon hükümetinde yer almış, önemli bakanlıkları üstlenmişti. Ta ki ABD emperyalizmi tüm Avrupa'yı ideolojik, politik, ekonomik ve askeri açıdan kontrol altına alıp komünizme karşı mücadeleye her bakımdan ortak edinceye kadar.

Belçika'da da komünistler sadece iktidar ortaklığından dışlanmakla kalmayacak, aynı zamanda devlet terörünün tek hedefi haline getirileceklerdi. Fiziksel terörün ilk kurbanı da *Belçika Komünist Partisi*'nin lideri Julien Lahaut olacaktı.

Lahaut direniş sırasında Naziler tarafından tutuklanmış, yoğun işkence görmüş ve Mauthausen toplama kampında kalmıştı. Savaştan sonra Belçika'ya dönünce de hemen partinin başına geçmişti.

Komünistlerin vatanperverliğine karşılık, Belçika Kralı Léopold III, savaş yıllarında Nazilerle açıkça işbirliği yapmış, savaş sonuna kadar başka bir ülkede onların himayesinde yaşamıştı. Bu nedenledir ki savaş yıllarında çok acı çekmiş olan halkın nefretini kazanmıştı. Savaştan sonra sağcılar işbirlikçi kralı ülkeye geri getirerek yeniden tahta oturtmaya kalkışınca kıyamet kopmuş, protesto gösterilerinin

önlenememesi karşısında Kral tahttan feragat ettirilerek yerine vekaleten oğlu Prens Baudouin oturtulunca Meclis'teki culus töreninde Julien Lahaut olayı protesto ederek “*Vive la République!*” (Yaşasın Cumhuriyet!) diye bağırmıştı.

Bu olaydan bir hafta sonra, 18 Ağustos 1950 akşamı Seraing'de, Julien Lahaut evinin kapısını dayanan iki tetikçi tarafından katledilmişti. Lahaut'nun katli özellikle Belçika emekçilerinin büyük tepkisine yol açmış, cenazesi 300 bin kişinin katıldığı bir törenle toprağa verilmişti.

Lahaut'nun katli ana akım medyada uzun süre kraliyetçilerin tepkisel bir eylemi olarak değerlendirilmişse de, son yıllarda yapılan araştırmalar cinayetin *La Société Générale*, *L'Union Minière* ve *Brufina* gibi büyük sermaye gruplarının desteğine sahip antikomünist bir çete tarafından işlendiğini ortaya koymuş bulunuyor. (*CEGES, Qui a tué Julien Lahaut? 2018 Bruxelles*)

Belçika'da sosyal uyanışın yeniden güçlendiği günümüzde Julien Lahaut'nun anısı gerçek solculara ışık tutuyor... Ölümünün 69. Yıldönümü olan 18 Ağustos günü Belçika Komünist Partisi'nin Liège Federasyonu Lahaut'nun Seraing'teki mezarı başında bir anma töreni düzenledi. Diğer sol parti ve gruplarda, sendikalarda da Lahaut saygıyla anıldı, sol medyada üzerine yazılar yazıldı.

Yaşadığım ülkenin sosyal mücadeleler tarihinde yaşananları öğrenmeyi, dile getirilmesine katkıda bulunmayı ne denli görev biliyorsam, Türkiye'nin uzun yıllar içinde aktif olarak yer aldığı sosyal mücadeleler tarihinde yaşanan acıları günümüz kuşaklarına yansıtmayı daha da önemli bir görev biliyorum.

Evet, içinde bulunduğumuz Eylül ayında, bundan 29 ve 27 yıl önce, Türkiye iki değerli evladını aydınlık düşmanlarının kurşunlarına kurban verdi: İslamiyetin hasıraltı edilmiş gerçeklerini büyük bir yüreklilikle ortaya koyan, bu nedenle 4 Eylül 1990'da katledilen değerli araştırmacı Turan Dursun ve Kürt halkının hak ve özgürlük mücadelesinin her

daim ön saflarında yer almış bulunan, bu nedenle 20 Eylül 1992’de katledilen değerli Kürt aydını Musa Anter...

Bu iki ismi bir arada anıyor olmamın bir nedeni de, Turan Dursun’un cenaze töreninin 7 Eylül 1990 tarihli Cumhuriyet Gazetesi’nde yayınlanan bir fotoğrafı... Tabutun başında yumruklarını havaya kaldırarak Turan Dursun’u selamlayanların başında, iki yıl sonra katledilecek olan Musa Anter yer alıyor.

Bu fotoğrafa dikkati ilk kez geçen yıl Hakkı Özdal “Eylül fotoğrafı:Turan Dursun, Musa Anter ve bugünler” başlıklı yazısıyla çekmişti. Şöyle diyordu:

“Foto muhabiri Uğur Saner’in 6 Eylül günü Ankara’da çektiği kare; 4 Eylül’de İstanbul’daki evinin önünde silahlı saldırıyla öldürülen yazar Turan Dursun’u Cebeci Asri Mezarlığı’nda toprağa vermeden önce yapılan son töreni gösteriyor. Çok üzgün, çok kaygılı, belki biraz karamsar, ama cesaretini kaybetmemiş bakışlar birleştiriyor fotoğraftakileri. Yere, uzaklara, hatta boşluğa çevrilmiş gibi duran gözlerin arkasındaki endişeli düşünceler okunabiliyor. Ortada bir ‘seri cinayet’ vakası olduğunu ve ‘tetikçilerin’ değil ama ‘katilin’ kolay kolay yakalanamayacağını bilen/sezen bir kaygı hakim, belli ki hepsine. Aynı yıl 30 Ocak’ta Muammer Aksoy, 7 Mart’ta Çetin Emeç benzer şekilde öldürülmüş; bir ay sonra Bahriye Üçok hedefte olacak... Endişeler haklı çıkacak.” (*gazeteduvar.com.*, 8 Eylül 2018)

Kitaplarını sürgündeyken büyük ilgiyle okuyarak İslamiyet üzerine çok şey öğrendiğim Turan Dursun’la Türkiye’de tanışmak olanağım olmadı.

Hakkında okuduğum en öğretici yazılardan biri, adına açılmış bulunan *turandursun.com* sitesinde 25. Ölüm yıldönümü dolayısıyla yayınlanmıştı:

“Turan Dursun, 56 yıllık yaşamının her safhasında büyük bir özveri ile çalışmıştı. Daha çocuk yaşta pek çok din hocasından, şeyhten din konusunda eğitim almıştı. 7.- 8. yüzyıl Arapçası ile 11.- 12. yüzyıl Arapçasını, “Sarf” ve “Nahv”

denilen Arapça gramer bilgisini öğrenmişti. Tüm bunlar babasının ‘Basra’da ve Kufe’de bile görülmeyecek bir alim’ yaratma isteği doğrultusunda gerçekleşiyordu. Babasının bu isteği gerçekleşmişti de. Yaşadığı dönemde, yazdıkları ile tepki çekiyor, yazdıklarına itiraz edenler oluyordu. Ancak, ‘Yazıp söylediklerimi ulema geçinen herkesle tartışmaya hazırım!’ demesine karşın kimse karşısına çıkma cesaretini gösteremiyordu. Bunun yerine kendi köşelerinden yazdıklarına ve kendisine saldırmakla yetiniyorlardı. Turan Dursun’dan bu kadar çekinmelerinin nedeni sorular sorması ve bu sorulara cevabı da kimsenin itiraz edemeyeceği şekilde yine kendisinin vermesiydi.

“Peki yazılarında sorular sormasının ve eleştiriler getirmesinin nedeni neydi? Bugün kendi uydurdukları mitler ile din adı altında insanları kandıran, dini duygularını sömürerek kendilerine çıkar sağlamayı amaçlayan sözde din alimlerinin yolundan gitmeyişi, bunun yerine gerçekleri en yalın hali ile ortaya koymak için çaba sarf etmesi sırf doğruyu ben bilirim türü bir ego ile açıklanabilir mi? Turan Dursun’un yaşamını ve hayat felsefesini bilen bir kişi için elbette açıklanamaz. Onun tüm çabaları aydınlanma içindi; çocukluğunu dinsel düşüncenin en yoğun olduğu yerlerde geçirmiş ve hayatı bu yönde şekillendirilmiş olan bir insan olarak kendi ışığını bulmuş, kişisel aydınlanmasını yaşamış ve sonraki hedefini toplumun geri kalanını aydınlığa ulaştırmak olarak belirlemiştir. Bugün internet ortamının bizlere sağlamış olduğu anonimlikten uzak bir şekilde, tepkileri, sövgüleri ve tehditleri bizzat göğüslemiş, buna rağmen çıkmış olduğu bu yolda geri adım atmayı bir kez olsun düşünmemiştir. Çünkü haklılığının farkında ve aydın sorumluluğunun bilincinde olmuştur.“

Turan Dursun’u şahsen tanıyamadım ama aramızda oldukça büyük yaş farkı bulunmasına rağmen Musa Anter’i şahsen tanımak şansım oldu.

1963 yılında yeni örgütlenen *Türkiye İşçi Partisi*’nin ge-

nel merkezinde sorumluluk üstlenmek üzere İstanbul'a gelince tanıştığım ve dost olduğun seçkin Kürt aydınlarındandı Musa Anter... Karşılaşmalarımızda sosyalist örgütlenmesinin Kürt sorununa nasıl yaklaşması gerektiği ana görüşme konularımızdandı.

Hiç unutmam... 21 Mayıs 1963 darbe girişiminden sonra sıkıyönetimin terör uygulamasının ilk hedeflerinden biri, cumhuriyetin her döneminde olduğu gibi, yine Kürt aydınlarıydı.

Çalıştığım *Gece Postası* gazetesinde sıkıyönetimin izni olmaksızın bir toplantı ilanı yayınladığımız için bir sabah vakti mevcutlu olarak önce Sansaryan Hanı'na, oradan 1. Ordu Komutanlığı'na götürülmüş, ardından da Balmumcu'daki sıkıyönetim askeri mahkemesine sevk edilmiştim.

Balmumcu'da asker nezaretinde sorgu sıramı bekliyordum. Arada bir başka askerler de mahkeme salonunun bulunduğu kata çıkıyor, bana nezaret eden askerlerle aralarında kürtçe konuşuyorlardı. Ne konuştuklarını anlamıyordum, ama konuşmada geçen bazı isimler kulağıma takılıyordu: *Musa Anter, Medet Serhat, Edip Karahan, Sait Elçi, Yaşar Kaya, Doğan Kılıç, Enver AYTEKİN...* Hepsi Bâbîâli yokuşunda sık sık rastlaşıp söyleştığımız dostlardı...

İsimlerin her tekrarlanışında askerlerin gözleri parlıyordu, yüzlerinde belirgin bir hayranlık ve mutluluk ifadesi okunuyordu. Belli ki sözünü ettikleri kişiler, Kürt ulusunun varlıklarından ve mücadelelerinden gurur duyduğu çocuklarıydı.

Musa Anter daha genç bir öğrenciyken Dersim operasyonunda gözaltına alınmış, Canip Yıldırım ve Yusuf Aziz-oğlu ile birlikte *İleri Yurt* gazetesini çıkartmış, yayınladığı *Qimil / Kımil* adlı şiir nedeniyle 1959 yılında 49'lar davasında idamla yargılanmıştı.

27 Mayıs Darbesi'nde aftan yararlanarak serbest kalan Anter, cezaevinden çıktıktan sonra *Deng, Barış Dünyası* ve *Yön* dergilerinde yazmış, ancak yukarıda da belirttiğim gibi, 1963'te 23'ler davası ile tekrar cezaevine girmişti.

12 Eylül Darbesi'nden sonra da Kürtçülük propagandası yapmaktan tutuklanan Anter yaşamı boyunca toplam 11,5 yıl hapis yatmıştı. *Devrimci Doğu Kültür Ocakları, Halkın Emek Partisi, Mezopotamya Kültür Merkezi ve İstanbul Kürt Enstitüsü'nün* kurucularındandı.

Böylesi mücadeleciler bir Kürt aydını olan Musa Anter de, tıpkı Belçika'da "Yaşasın Cumhuriyet" diye haykırdığı için 1950'de katledilen komünist lider Julien Lahaut gibi, İslamiyet gerçeğini hurafeler dışında açıkladığı için 1990'da katledilen Turan Dursun gibi, 20 Eylül 1992'de Diyarbakır'ın Seyrantepe mahallesinde uğradığı silahlı saldırıda sol bacağına iki, kalbi ve kafasına birer kurşun sıkılarak öldürülecekti.

Apê Musa'yı *Qimil / Kımıl* şiirinden dolayı yargılanırken yargıca söylediği şu destansı sözlerle anıyorum:

"Sayın hakim, Kürt olmayı ben seçmedim, gücünüz yetiyorsa beni Kürt olarak yaratana yargılayın!"

Darbeze de iki ülkenin Eylül'leri...

12 Eylül 2019

Eylül, Türkiye siyasal yaşamında birçok önemli olayın yaşandığı ay... Üç gün önce, 9 Eylül'de, Türkiye'nin yaşamakta olan en eski siyasi partisinin, Cumhuriyet Halk Partisi'nin kuruluşunun 96. yıl dönümü kutlandı. Son yerel seçimlerde alınan sonuçların da verdiği ivmeyle diğer yıllara göre daha coşkuluymdu. 70'li yılların başında 12 Mart darbesine tepki olarak birdenbire Karaoğlan efsanesiyle kitlelerin büyük desteğini kazanmış, ama arkasını getirememiş olan CHP'de ve ona umut bağlayanlarda 46 yıl aradan sonra ikinci kez büyük coşku yaşanıyordu.

Unutulmasın ki, Osmanlı sonrası Türkiye'nin ilk siyasal partisi CHP değil, ondan üç yıl önce kurulmuş olan Türkiye

Komünist Partisi'dir. 10 Eylül 1920'de kurulan TKP'nin lideri Mustafa Suphi ve yoldaşları kuruluştan dört ay sonra alçakça bir komplo ile Karadeniz'de boğularak katledilmiş, "komünist" adlı parti kurulması CHP diktası tarafından yasaklanmış ve bu yasak yine CHP'nin iktidar ortağı olduğu dönemler de dahil 70 yıldan fazla sürmüştür.

CHP ise, kuruluşundan itibaren tam 23 yıl Türkiye'yi tek parti diktasıyla yönetmiş, 1960 darbesinden sonra da çeşitli koalisyonlarda yer alarak sola ve Kürt ulusal hareketine karşı baskı uygulamalarına ortak olmuştur.

Bu yıl 96. kuruluş yıldönümü coşkusunu yaşarken, CHP geçmişin bu kötü mirasından tamamen arınabilecek, son seçimlerde kitlelerin metropollerde ve Kürt illerinde gösterdiği büyük direnişe saygılı davranıp AKP diktasına karşı başta Meclis'in üçüncü büyük partisi HDP olmak üzere tüm demokratik kuruluşlarla ilkeli bir güçbirliği yapabilecek ve bunu sonuna dek sürdürebilecek midir?

Bekliyoruz...

Yıldönümleri Eylül'e denk gelen, coşkuyla değil, hüznün ve elemle anılacak iki önemli olay daha var... Şili'deki 11 Eylül 1973 ve Türkiye'deki 12 Eylül 1980 faşist darbeleri... O tarihlerde partiler kurulmamış, aksine kurulu partiler kapatılmış, cuntacıların düşman bellediği yüzbinler zındalara atılmış, işkenceden geçirilmiş, özgür medya susturulmuş, sendikalar kapatılıp devlet imkanları ABD emperyalizminin işbirlikçisi sermayeye peşkeş çekilirken halk kitleleri yoksulluğa mahkum edilmiştir.

Şili nere, Türkiye nere? Birbirinden kuş uçuşu 14 bin kilometre uzaklıktaki bu iki ülke, yakın tarihin bizim de tanık olduğumuz bir zaman kesiti içinde ortak kaderi paylaştılar.

60'lar Türkiye'de de, Şili'de de sol dalganın kabardığı bir yıldır. Hele 1970...

Sosyalist ve anti-emperyalist mücadelenin tüm Türkiye sathına yayıldığı o yıl işçi sınıfı DİSK'i yok etmeyi amaçlayan sendikalar yasasının AP iktidarı ile CHP muhalefetinin

elbirliğiyle Meclis'te oylanmasını protesto için 15-16 Haziran'da İstanbul'u işgal etmişti... O tarihe kadar solun bir kesimi tarafından dahi "ilerici", hattâ "devrimci" diye nitelenen, gerçekteyse 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra kurulan OYAK aracılığıyla kapitalist sınıfa entegre edilmiş, Milli Güvenlik Kurulu ile "siyasetin mubassırı" yapılmış olan ordu o gün işçiye ateş açmış, ardından da sıkıyönetim ilan edilerek direnişçiler tutuklanmış, işkenceden geçirilmişti.

Türkiye'de bunlar olurken Şili'de Sosyalist Parti, Komünist Partisi ve radikal solcu MIR'in ana gövdesini oluşturduğu Unidad Popular 4 Eylül 1970 seçimlerinde ABD destekli sağ'ı ağır bir yenilgiye uğratmış, sosyalist Salvador Allende cumhurbaşkanı olmuştu.

Hiç unutmam Şili sol güçlerinin bu zaferi, ülke ekonomisinin bankacılık, tarım, bakır madenleri ve haberleşme gibi ana sektörlerinde ard arda kamulaştırmalar yapılarak Şili halkına daha büyük hizmetler sunulması, Türkiye'de sürekli baskı ve tehdit altındaki bizler için büyük moral destek oluyor, mücadele kararlılığımızı güçlendiriyordu.

Aslında 15-16 Haziran'dan sonra ilan edilen sıkıyönetim bir askeri darbe provasıydı.

12 Mart 1971 muhtırasıyla asker kuklası bir hükümet kurulup devrimci avı açıldıktan sonra Nisan'da da sıkıyönetim ilan edilerek Türkiye çapında "balyoz harekâtı" başlatılmıştı. Bu ilk darbeye Meclis dağıtılmamıştı, çünkü Türkiye İşçi Partisi dışında tüm siyasal partiler 12 Mart muhtırasına da, sıkıyönetim rejimine de oybirliğiyle destek vermişlerdi.

Başlatılan insan avıyla binlerce devrimci ve demokrat tutuklanıp işkenceden geçirildikten sonra sıkıyönetim mahkemelerinde idama varan ceza talepleriyle yagılanıp ağır hapis cezalarına mahkum edilmiş, devrimci gençliğin üç lideri, Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan, Meclis'te iktidar partisi milletvekillerinin tamamının, muhalefetteki CHP milletvekillerinden bir kısmının "kabul" oyu vermesiyle idam edilmişlerdi.

İki ülkedeki gelişmeler 1973 yılında yön değiştirmeye başladı.

Türkiye’de Avrupa Konseyi’nin baskıları sonucu 1973’te sıkıyönetime son verilerek genel seçime gidilirken, Şili kara günlere yönelmeye başlamıştı.

Allende yönetiminin yaptığı köklü reformlar, tüm Latin Amerika’yı kendi sömürgesi bilen ABD emperyalizmini son derece rahatsız ediyordu. Eisenhower Ortadoğu ülkelerindeki milliyetçi ve bağımsızlıkçı ülkeleri hizaya getirmek için nasıl İslam’ı politize etmeyi amaçlayan bir doktrin ortaya atmışsa, buna paralel olarak Latin Amerika’da da yine Eisenhower patentli “domino” teorisinden kaynaklanan müdahale politikasının uygulamaları başlatılmıştı.

Bu teoriye göre, nasıl domino taşlarından biri devrilirse, zincirleme olarak tüm diğer taşlar ardarda devriliyorsa, Amerika kıtasında da herhangi bir devletin komünist rejimi benimsemesi kısa zamanda diğer devletleri de aynı arayışa sokabilecekti.

Bu teoriye uygun olarak Kennedy yönetiminde devrimci Küba’ya bir Domuzlar Körfezi çıkartması tezgahlanmış, ama hezimetle sonuçlanmıştı. Bu kez Güney Amerika’da Şili’nin de giderek “komünistleşmesi”ni engellemek için mutlaka bir darbe yapılmalıydı. Bunun için de CIA’nın doğrudan desteğiyle ülkede iktidara karşı protesto gösterileri, güdümlü grevler organize ediliyordu.

Daha önce de yazmıştım... Bu ortamda Şili Cumhurbaşkanı Allende büyük bir hata işlemiş, Şili Ordusu’nu tamamen Amerikan kuklası generallerin elinde bırakmıştı. Şili’li subaylar hâlâ Panama Kanal bölgesindeki ABD askeri okullarında kontr-gerilla eğitimi görmeye devam ediyorlardı. O askeri okullarda eğitim gören Şili subaylarının sayısı 1969’da 107 iken 1972’de 197’ye çıkmıştı. Aynı dönemde Şili’ye ABD silah ve askeri donanım satışı da 1,6 Milyon Dolar’dan 14 Milyon Dolar’a yükselmişti.

1971 yılında Şili’ye bir ziyaret yapan Küba lideri Fidel

Castro, ABD'nin her an bir darbe tezgahlaması olasılığını göz önünde tutarak Allende'ye bu askeri işbirliğine son vermesi ve özellikle de halkı silahlandırması yolunda tavsiyelerde bulunmuştu. Ancak Allende bu tavsiyeleri dikkate almadığı gibi, üstüne üstlük 23 Ağustos 1973'te Şili'li generallerin en Amerikancısı ve gözü dönmüşü olan Pinochet'yi genelkurmay başkanlığına getirerek kendi sonunu hazırlamıştı.

General Pinochet, ordunun başına geçtikten 20 gün sonra, CIA'nın ve ABD askeri misyonlarının da desteğiyle, 11 Eylül 1973 sabahı darbe yaparak ülkede resmen 15 yıl sürecek bir faşist diktatörlük kurdu. İşte bu 1973 yılından itibaren Türkiye ve Şili bu kez yine birbirinden farklı istikametlerde seyreden iki ülke haline gelecekti.

Şili darbesinden bir ay kadar önce İtalya'nın Albisola kentinde Şili Komünist Partisi üyesi gençlerden bir grupla beraber olmuştuk. Türkiye'de darbe sonrası yaşananları anlattıktan sonra Şili'de de benzeri bir Amerikancı darbe yapılmasından endişe duyduğumu söylemiştim.

Şilili genç komünistler ordunun darbe yapacağına pek ihtimal vermiyorlardı. Ayrıca dünya sosyalist sisteminin sol iktidara desteğinden o denli emindiler ki, "Sovyetler Birliği böyle bir şeye asla izin vermez" diyorlardı.

"Sovyetler Birliği herhangi bir Amerikancı darbeye müdahale edecek olsa, bunu öncelikle sınır komşusu olan Türkiye'de yapması gerekmez miydi? Bizim sınır komşumuz. Müdahale etmek ya da en azından devlet terörü başlayınca buna karşı çıkmak şöyle dursun, sizin yaşınızdaki devrimci gençler idam edilirken Sovyet Yüksek Şûrası başkanı Podgorni Türkiye'ye dostluk ziyareti yapmakta tereddüt etmedi" dediğimde inanmak istememişlerdi.

"Ama Şili'de durum farklı... Bizde Komünist Partisi, Halk Birliği iktidarının belkemiğidir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi kardeş örgütüne ve onun içinde yer aldığı halk birliğine dokundurtmaz" diyorlardı.

Üzerinden bir ay geçmeden Şili darbesi sadece komünistleri değil, anti faşist, özgürlük ve demokrasiden yana kim varsa ya katletti ya da işkencelerden geçirip yıllarca zindanlarda çürüttü.

Buna karşılık 1973 seçimlerinden sonra Türkiye’de demokratik açılım umudu belirmişti. Siyasal mahkumlar 1974 affıyla tahliye ediliyor, sol partiler yeniden kuruluyor, DİSK ve ona bağlı sendikalar daha güçlü şekilde örgütleniyordu.

Ama 12 Eylül 1980 darbesi tüm bu gelişmelere son verecek, askerler bu kez Meclis’i ve siyasal partilerin tümünü kapatıp yasama ve yürütme erkini beş faşist generalin elinde toplayacak, yargı erki astığı astık kestiği kestik askeri mahkemeler aracılığıyla adaletsizlik erkine dönüştürülecekti.

Evet, 12 Eylül 1980’de iki ülke arasındaki siyasal farklılık ortadan kalkmış, birbirine 14 bin kilometre mesafedeki Şili ve Türkiye, siyasal, sosyal ve askeri bakımlardan ABD emperyalizminin vesayeti altında artık tam eşitlenecekti.

Bu süreçte en ilgi çekici noktalardan biri, her iki ülkedeki faşist darbeleri gerçekleştiren üniformalılara bu olanağın sağlanmasındaki benzerlikti.

Şili’de nasıl 11 Eylül darbesinin başını çeken General Pinochet bizzat Allende tarafından kısa bir süre önce büyük bir aymazlıkla genel kurmay başkanlığına getirilmişse, Türkiye’de de 12 Eylül darbesinin başını çeken General Kenan Evren de genel kurmay başkanlığına Başbakan Bülent Ecevit tarafından getirilmişti.

Darbecilere olanak tanınması açısından bu benzerliğe karşın, darbe sonrası siyasilerin darbecilere karşı tavırları bakımından iki ülke liderleri arasında uçurum gibi bir fark vardı.

Şili’de 11 Eylül 1973 günü General Pinochet’ nin askerleri başkanlık sarayı Moneda’yı kuşatıp havadan bombalamaya başlayınca Cumhurbaşkanı Allende elde silah ölünceye kadar direnmişti.

Türkiye’de 12 Eylül 1980 günü General Evren’in askerleri tüm stratejik noktalara elkoyup kitlesel tutuklamalara baş-

layınca Başbakan Süleyman Demirel ve ana muhalefet lideri Bülent Ecevit hiçbir direniş göstermemiş, beraberlerinde eşleri olduğu halde uçakla götürüldükleri Hamzaköy’de etliye sütlüye karışmaksızın cuntacıların misafiri olmayı kabullenmişlerdi.

Her ikisi açısından bu ilk de değildi... Demirel 12 Mart darbesinde de generaller muhtıra verir vermez şapkasını alıp başbakanlığı terketmiş, Ecevit ise sivil başbakanlığa CHP içindeki rakibi Nihat Erim’in getirilmesinden ötürü rahatsızlık göstermişse de, insan hakları ihlalleriyle ilgili olarak Avrupa Konseyi’nde cuntayı eleştiren ve yaptırım uygulanmasını isteyenleri yatıştırmak için elinden geleni ardına koymamıştı.

İki ülke askeri diktatörlerinin iktidardan ayrılışlarında da ciddi benzerlikler var.

Şili’de General Pinochet 15 yıllık mutlak diktatörlüğünü 1988’e kadar sürdürmüş, ondan sonra da sürdürmek için düzenlediği bir referandumda çoğunluk “hayır” dediği için başkanlıktan ayrılmak zorunda kalmıştı. Türkiye’de de General Evren’in saltanatı ondan bir yıl sonra, 9 Kasım 1989’da koltuğu IMF’nin has adamı ve cunta döneminin sadık başbakan yardımcısı Turgut Özal’a devretmesiyle son bulmuştu.

Ama belli dönemlerde siyasal açıdan atbaşı giden bu iki ülke arasında bugün pergelin ayağı iyiden iyiye açılmış durumda... Şili’de bugün parlamenter demokrasi egemendir, yasama, yürütme ve yargı erkleri birbirinden bağımsızdır, basın ve demokratik kitle örgütleri özgürdür.

Türkiye’de ise bugün yasama, yürütme ve yargı erkleri tek kişinin elinde toplanmıştır, Meclis yasama ve denetleme görevini yapmaktan acizdir, yerel yönetimler “kayyum” uygulamaları ve tehditleriyle felç edilmiştir. Ana akım medyanın mülkiyeti cumhurbaşkanına göbekten bağlı kapitalistlerin elinde toplanmıştır, özgür gazeteciler ya hapistedir ya da sürgündedir. Zindanlar siyasal mahkum sayısını karşılamaya yetmemektedir.

Sözün özü: Darbezede iki ülkeden Şili artık komşu

ülkelerle de büyük sorunu olmayan demokratik bir ülkedir, Türkiye ise ne yazık ki Avrupa'dan Ortadoğu'ya tüm ülkelerle sorunu olan paranoyak yönetim altında bir ülkeye dönüştürülmüştür.

Büyük umut, son yerel seçimlerde parlayan kıvılcımların gelecek ilk seçimde tüm ülkeyi saracak bir aydınlığa dönüşmesidir.

Avrupa'dan adalet beklerken...

19 Eylül 2019

HDP lideri Selahattin Demirtaş'ın tutukluğuna karşı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde açılan davanın Strasburg'daki duruşmasında avukatları Tayyip Erdoğan despotizminin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni çiğneyen terörünü kanıtlarıyla çok iyi ortaya koydular.

Benzeri tüm davalarda olduğu gibi yüksek mahkemenin kararını açıklaması için bir süre daha beklenecek. Eğer bu arada Erdoğan ustası olduğu Osmanlı oyunlarından bir yenisini sahneye sürerek AİHM kararını beklemeden bir tahliye kararı çıkarttırmazsa, Türkiye demokrasi ve insan hakları mücadelesinin yiğit siması Demirtaş'ın özgürlüğüne, halkına, ailesine ve dostlarına kavuşabilmesi için birkaç ay daha beklememiz gerekecek.

Avrupa adaleti Türkiye insanı için son derece gecikmeli bir adalet... Ben de çok geç tanıdım...

1967'den 1971'e tam beş yıl hakkımda Türk Ceza Kanunu'nun 141, 142, 158, 159 ve 311. maddelerine göre açılmış davalardan yargılanmamı beklerken mübaşir sıtma görmemiş sesiyle adımı bağıncaya kadar İstanbul adliyesinin koridorlarını arşınlamaya talimliydim. Çoğu kez de geçen hafta sonsuzluğa uğurladığımız avukatım Müşir Kaya Canpolat'la

birlikte... Dava açılmadan önce savcılık ve de sorgu hakimliği kapılarında beklemek de cabası... 1. Ordu Komutanlığı'nın mahkemesinde de...

Avrupa'da sürgüne çıktıktan sonra da adaletle işim bitmedi, ama bu kez sanık olarak değil, Strasburg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde önce gözlemci, bir keresinde de davacı olarak...

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa Konseyi üyesi ülkelerde insan hakları ihlallerini 14 Kasım 1960'da yargılamaya başlamışsa da, Türkiye bu konseyin ilk üyelerinden biri olduğu ve insan haklarını sürekli ihlal ettiği halde, bu ülkenin vatandaşları, başlarına devlet zoruyla ne bela gelmiş olusa olsun, 1987 yılına kadar, bu mahkemeye başvuramadı. Zira, Avrupa Konseyi üyesi ve de Avrupalı olmakla şişinen Türkiye yöneticileri, bir çok koalisyon hükümetinin başını çeken CHP'liler de dahil, kendi vatandaşlarına bu mahkemeye bireysel başvuruda bulunma hakkı tanıyacak olan sözleşmeyi imzalamaktan tam 27 yıl kaçtılar.

Bizim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gerçeğiyle tanışmamız ancak 1972 yılında, 12 Mart cuntasının işkenceli, zıندانlı, idamli insan hakları ihlallerini 400 sayfalık bir *Türkiye Dosyası* halinde Strasburg'ta *Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi*'ne sunduğumuz zaman mümkün olabildi.

Dosyadaki belgeler insan haklarına bir nebze duyarlı olan herkesi isyan ettirecek vehamette olduğu için, bazı Avrupalı milletvekilleri, *Parlamenterler Meclisi*'nde verilecek mücadelenin yanı sıra, zulme uğrayan vatandaşların bireysel olarak *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi*'ne başvurmasını tavsiye etmişlerdi.

Türkiye bu başvuruyu yapmaya olanak veren sözleşmeyi imzalamadığı için bu mümkün değildi. Bunun üzerine, başta Hollandalı milletvekili Piet Dankert olmak üzere, temas kurduğumuz birçok Avrupalı milletvekili, kendi devletlerinin Avrupa mahkemesinde Türk Devleti aleyhine dava açmasını sağlamak için sefer olmuşlardı.

Ancak bu girişimler, o zaman Türkiye’de “umut” a oynayan Ecevit’in, böyle bir girişimin kendi seçim şansını zayıflatacağı gerekçesiyle yaptığı müdahaleler nedeniyle bir sonuca bağlanamamıştı.

Ama 12 Eylül 1980’de Türkiye’de yeniden askeri darbe yapılıncaya, sadece Avrupa parlamenterleri değil, aynı zamanda *Avrupa Ekonomik Topluluğu* da askeri cunta yönetimine karşı mücadelede daha kararlı davranacaktı.

AET’nin yasama organı olan *Avrupa Parlamentosu* 5 Kasım 1981’de AET-Türkiye 4. Mali Protokolü’nün uygulanmasını, insan hakları ihlalleri sona erinceye kadar askıya aldı.

Dahası, Avrupa Konseyi üyesi beş ülke, Fransa, Hollanda, İsveç, Norveç ve Danimarka, 1 Temmuz 1982’de, insan hakları ihlallerinden dolayı Türkiye aleyhine *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi*’nde birlikte dava açtılar.

Ne ki, Ecevit’in 70’lerdeki rolünü bu kez Turgut Özal üstlenmişti. 1985 yılı kapanırken, Avrupa’dan Ankara rejimine tüm demokrasi savunucularını hayrete düşüren bir ödün daha verildi. *Avrupa İnsan Hakları Komisyonu*’na Türkiye aleyhine şikayette bulunmuş olan beş Kuzey ülkesi, seçimlerden sonra Özal’ın “demokratikleşme” yolunda olumlu adımlar attığı gerekçesiyle 7 Aralık 1985’te şikayetlerini geri çekti.

Avrupa, cumhurbaşkanlığı makamında hâlâ Cunta şefi bir generalin oturduğuna, militarist bir anayasanın yürürlükte olduğuna bakmaksızın, bu kez de cunta hükümetlerinde üç yıl başbakan yardımcılığı yaparak faşist yönetimin tüm uygulamalarına kafa sallamış Turgut Özal’ın göz boyacılığına ram oluyordu.

Ankara’ya bu ödünün verilmesini izleyen 1986 ve 1987 yıllarında devlet terörü sadece Türkiye’de bütün vahşetiyle sürmekle, Türkiye Kürdistan’ında da köyleri boşaltmakla kalmıyor, sınırları da aşıyor, Türk uçakları Kuzey Irak’taki Kürt yerleşim alanlarını bombalıyordu.

1980 Cuntası ve onu izleyen Özal yönetimi dönemlerinde işlenen insan hakları ihlallerini teşhir etmek üzere kısa za-

manda *Türkiye’de Militarist “Demokrasi” Üzerine Kara Kitap* adlı bir belge hazırlayarak darbenin 6. yıldönümüne denk gelen 12 Eylül 1986’da Brüksel’deki *Uluslararası Basın Merkezi (IPC)*’de düzenlediğimiz bir basın toplantısıyla Avrupa kamuoyuna sunduk.

1987 yılında, Evren Cuntası tarafından “kansızlar” diye nitelenerek Türk vatandaşlığından atılan 13 bin’i aşkın Türkiyeli hâlâ vatansızdı. Bunların birkaç yüzü bizim gibi siyasal nedenlerle “vatan haini” sayılanlardı. Ama büyük çoğunluğu Türkiye’deki kirli savaş nedeniyle Türk Ordusu’nda askerlik yapmayı reddedip Batı ülkelerine sığınanlardı.

Özal Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliğine aday olabilmesi için arka arkaya bir takım kozmetik reformlar yapıyordu. Bunlardan biri de 1987 yılı başlarında TC vatandaşlarının *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi*’ne bireysel başvuru hakkını tanıdığını ilan etmesiydi.

Vatansızlaştırılanlar, cuntanın bu kararına karşı AİHM’de dava açıp vatandaşlıklarını yeniden kazanabilirler miydi?

12 Mart darbesinden beri cunta yönetimlerine karşı *Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi* ve *Avrupa Parlamentosu* üyelerini bilgilendirmek için çok sık gittiğim Strasburg, aynı zamanda *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi*’nin de bulunduğu kentti.

O kentte 3 Nisan 1987 günü *Avrupa Parlamentosu* salonlarında *Sığınma Hakkı Üzerine 2. Avrupa Konferansı*’na katılan Belçika delegasyonunda ben de yer alıyordum. Yaptığım konuşmada, Avrupa ülkelerinde sığınma hakkının korunması kadar, Türkiye gibi muhaliflerini, azınlıklarını başka ülkelerde sığınma aramak zorunda bırakan ülkeler konusunda da Avrupa’nın daha ciddi yaptırımlar uygulaması gerektiğini dile getirdim.

Strasburg’ta AP temaslarının dışında AİHM ile de temas kurarak vatandaşlıktan çıkartılmış olanların, Özal’ın “bireysel başvuru hakkı”nı kabul ettiğini ilan etmesinden sonra, bu mahkemeye başvurup vuramayacaklarını sordum.

Bu hakkın kullanılabilmesi için, Türk Devleti'nin AIHM'nin zorunlu yargı yetkisini de tanıması gerektiğini söylediler. Özal iktidarı bu yetkiyi ancak 1990'da kabul edecekti.

Özal'ın 23 Eylül 1987'de Batı Berlin'e yaptığı ziyaret sırasında Türkiyeli siyasal sürgünler olarak o kentte bir araya geldik. Daha sonra ortak bir basın toplantısı yaparak hem Türkiye'de baskıların devam etmesine karşı tavrımızı koyduk, hem de siyasal sürgünlerin ancak gerçek bir demokratikleşme sağlandığı takdirde Türkiye'ye dönebileceklerini açıkladık.

Ancak Turgut Özal bu vatansızlaştırma rezaletine son vereceğine, hemen ertesi yıl bizim üzerimizden katmerli olarak yeniden uygulattı.

Bir yandan insan haklarını sürekli çiğnerken, Özal Hükümeti öte yandan 14 Nisan 1987 tarihinde *Avrupa Birliği*'ne üyelik için resmi başvuruda bulunmuştu. Talep dosyaya konmuş, ama henüz hiçbir işleme tabi tutulmamıştı. Avrupa duvarında bir gedik açabilmek için önce Yunanistan'la ilişkileri biraz yumuşatan, daha sonra da Avrupa'daki Türk göçü kartına oynayan Özal, AB'ye katılma talebine yeni bir ivme kazandırmak üzere 3 Mart 1988'de kalabalık bir siyasetçi, gazeteci ve işadamı topluluğuyla "Brüksel çıkartması" yaptı.

Bu vesileyle yaptığı basın toplantısında Türkiye'de süregelen insan hakları ihlalleriyle ilgili sorularımızdan rahatsız olan Özal, 18 Nisan 1988'de Brüksel'deki Türk Konsololuğu'na Türk vatandaşlığından atıldığımızın bize yeniden duyurulmasını emretti. Başkonsolos Selçuk İncesu da bu emre uyarak 1 Haziran 1988'de vatandaşlıktan atıldığımızı ve Türkiye'deki tüm varlığımıza el konulduğunu ikinci kez taahhütlü mektupla tebliğ etti.

Yıllarca gazeteci ve gözlemci olarak çalışmalarını izlediğimiz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bu kez davacı olarak ilk baş vuranlardan biri de İnci'yle birlikte ben olacaktım.

Türkiye'de açtığımız iptal davası Danıştay tarafından "Milli Güvenlik Konseyi kararları aleyhine dava açılmayacağı" gerekçesiyle reddedildiği ve tüm itiraz yolları kullanı-

lup da bir sonuç alınmadığı için 7 Aralık 1990 tarihinde Belçikalı bir avukat aracılığıyla vatandaşlık kaybettirme kararına karşı *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi*'nde dava açtık.

Danıştay'daki savunmasında Türk Ceza Kanunu'nun 140, 142 ve 159. maddelerine göre hakkımızda açılmış birçok dava bulunduğunu, komünistlikle, anarşistlikle suçlanmakta olduğumuzu belirterek Türk vatandaşlığından atılmayı hakettiğimizi ileri sürmüş olan Türk Hükümeti Strasburg'a da aynı içerikte bir yanıt vermesinin kendi aleyhine olacağını biliyordu. Bunun içindir ki, 5 Haziran 1992'deki karar oturumuna bir gün kala, bizlerin vatandaşlıktan çıkartılmamızı sağlamak için Cunta'nın Vatandaşlık Yasası'nın 25. Maddesi'ne eklediği G fıkrasını yürürlükten kaldıran bir kanunu alelacele Meclis'ten geçirdi. AİHM'ye gönderdiği yanıtta da bu yasa değişikliğini öne sürerek açılan davanın geçerliliği kalmadığını bildirdi.

Avrupa kurumları genelde Türkiye'yle ilişkileri iyileştirme sürecine girmiş olduğundan AİHM de 28 Haziran 1993'te, vatandaşlık haklarımız iade edilmiş olduğuna göre dâvanın görülmesine gerek kalmadığına oy çokluğuyla karar verdi. Bu kararın ne denli adaletsiz olduğu muhalefet şerhlerinde çok net oraya konuyordu. Ayrıca, bu karardan sonra ısrarlı taleplerimize rağmen, arka arkaya dışişleri bakanı olan Hikmet Çetin, Mümtaz Soysal ve İsmail Cem, Türkiye'ye döndüğümüz takdirde hükümetin daha önce hakkımızda yapmış olduğu ağır suçlamalardan dolayı başımızın derde girmeyeceğine dair yazılı güvence vermeyi reddettiler.

Bununla birlikte, daha sonraki yıllarda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ihlali gerekçesiyle Türkiye'den gelen şikayetlerde AİHM genellikle adil kararlar verdi. AİHM'nin resmi istatistiklerine göre, 1959-2018 yılları arasında AİHM'de Türkiye'nin taraf olduğu tam 3.532 dava görülmüş, bu davalardan 3.128'i Türk Devleti'nin mahkumiyetiyle sonuçlanmış bulunuyor.

Mahkumiyet kararlarının gerekçeleri ve sayıları şöyle:

Yaşam hakkı 137, Etkin soruşturma hakkı 434, İşkence

yasağı 32, İnsanlık dışı ve aşağılayıcı muamele 327, Özgürlük ve güvenlik 755, Adil yargılanma hakkı 919, Yargılanma süresi 603, AİHM kararlarının uygulanmaması 66, Kanunsuz ceza olmaz 4, Özel ve aile hayatına saygı 112, Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü 12, İfade özgürlüğü 321, Toplanma ve dernek kurma özgürlüğü 95, Etkili başvuru hakkı 279, Ayrımcılık yasağı 19, Mülkiyetin korunması 660, Eğitim hakkı 6, Serbest seçim 11, AİHS'in diğer maddeleri 33.

Ancak Avrupa adaletinde hak aramak son derece zor, karmaşık ve pahalı bir süreç...

Anımsatalım, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin 2017 yıl istatistiklerine göre 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla ceza infaz kurumlarındaki kişi sayısı, 2016 yılının aynı tarihine göre yüzde 15,7 artarak 232 bin 340 olmuş... Bu sadece 1 yılın rakamı... Ya 27 yılda zındandan geçen ya da hâlâ orada kalanların sayısı...

İnsan haklarının sürekli ayaklar altına alındığı, kitlesel tutuklamaların, işkencelerin, ağır hapis mahkumiyetlerinin hiç durmadığı, düşünce, ifade ve basın özgürlüklerinin tepe tepe çiğnendiği böyle bir ülkeden geçtiğimiz 28 yılda sadece 3.532 mağdur Strasburg'un kapısını çalabilmişse, takkeyi önüne koyup düşünmek gerekir.

Avrupa adaletine teşekkür... Ama bize önce kendi ülkemizde adalet gerek!

Berlin'deki umut kıvılcıkları...

26 Eylül 2019

Tayyip terörünün sürgüne zorladığı ve mücadelelerini yurt dışında kurdukları etkin enformasyon kurumlarıyla sürdüren iki değerli meslektaşımız bu haftayı, Berlin'de yapılan *Toplumsal Sözleşme Arayışı* konulu konferansı değerlendiren umut verici yazılarla açtılar.

Can Dündar #özgürüz sayfasında “Uzun yıllar süren dağınıklığın ardından Türkiye muhalefeti son İstanbul seçiminde demokrasi şemsiyesi altında buluşmayı başardı... Cumartesi ve Pazar günleri düzenlenen ‘Toplumsal Sözleşme Arayışı’ konferansı, İstanbul seçimini kazanan dayanışmayı Berlin’e taşıdı... Aramızda Saadet Partisi’nden HDP’ye, İyi Parti’den CHP’ye kadar milletvekilleriyle partililer, Avrupa’da etkin örgüt temsilcileri, sürgündeki akademisyenler, gazeteciler, sanatçılar, politikacılar vardı” diyor.

Artıgerçek’te konferansın “Türkler, Kürtler, Çerkesler, Ermeniler, Karadenizliler, Süryaniler... Müslümanlar, Hristiyanlar, Aleviler... Sosyal Demokratlar, Kemalistler, Marksistler, Liberaller, Muhafazakâr Demokratlar”ın ortak çağrısıyla toplandığını vurgulayan Celal Başlangıç da, toplantıya iktidar medyasından gelen saldırıları şöyle değerlendiriyordu:

“İşte iktidarın ve yandaşlarının en çok korktuğu şey olmuş, farklı renklerden, siyasetlerden, partilerden, düşüncelerden, dinlerden, etnik ve mezhepsel kökenlerden gelenler yan yana ve kararlı bir şekilde geleceğin Türkiye’inde ‘nasıl yaşamalıyız’ sorusuna yanıt arıyorlardı. Korktukları için çok saldırdılar, kriminalleştirmeye çalıştılar, iftira attılar, karadılar. Çünkü bu yan yana gelişte iktidarı nasıl kaybedeceklerini gördüler.”

Şimdi büyük beklenti, sürgünde böylesine geniş bir yelpazenin katılımıyla oluşturulan *Demokrasi İttifakı*’nın Türkiye’de de bir an önce gerçekleştirilmesi...

Siyasal sürgün sayısının büyük boyutlara ulaştığı 12 Eylül 1980 darbesinden günümüze Türkiye’deki siyasal yaşamı etkilemek ve demokratikleşme mücadelesini desteklemek için zaman zaman konferanslar organize edildi, ittifaklar kuruldu.

Bu yolda ilk kapsamlı örgütlenme hiç kuşkusuz 1 Haziran 1982’de Almanya’da *Dev-Yol*, *PKK*, *TEP*, *SVP*, *TKEP*, *THKP-C (Acilciler)*, *İşçinin Sesi*, *TKP-ML (Partizan)* ve *Devrimci*

Savaş'ın bir araya gelerek kurdukları *Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC)* idi.

1980 Cuntası'nı "faşist" olarak nitelemeyi reddeden *Türkiye Komünist Partisi*, onunla birleşme görüşmeleri yürütmekte olan *Türkiye İşçi Partisi* ve *Türkiye Sosyalist İşçi Partisi* bu cephenin dışında kalmışlardı.

Sürgündeki muhaliflerin Türkiye'deki baskı rejimine karşı ikinci önemli toplu çıkışı, 12 Eylül Cuntası tarafından vandaşlıktan çıkartılmış olanların 23 Eylül 1987'de Başbakan Turgut Özal'ın ziyareti dolayısıyla Berlin'de düzenlemiş oldukları ortak basın toplantısıydı. Yapılan ortak açıklamanın altında *Türkiye İşçi Partisi*, *Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi*, *DİSK*, *TÖB-DER*, *Maden-İş*, *Bank-Sen*, *Sosyal-İş*, *İKD*, *İGD* liderleriyle sürgündeki gazeteci, yazar, müzisyen, ressam, şair, hukukçu ve mühendislerin imzaları yer alıyordu.

AKP iktidarı döneminde tüm sürgünleri bir araya getirmeye çalışan ilk önemli girişim ise 15 Aralık 2012'de Köln'de yapılan bir toplantıyla *Avrupa Sürgünler Meclisi*'nin kurulması oldu. Varlığını hâlâ sürdürüyor, önümüzdeki 13 Aralık'ta bir *Sürgünler Konferansı* yapmaya hazırlanıyor.

2013 yılı Türkiye'de barış ve demokratikleşme umutlarının güçlendiği bir yıldır. Türkiye Kürdistanı'nda 30 yıldır süren içsavaş halinin sona erdirilmesi için kapalı kapılar ardında görüşmeler başlatılırken Suriye Kürdistanı'nda Kürt halkı islamcı terör örgütüne karşı silahlı mücadeleye girerek *Rojava*'yı yaratmıştı, İstanbul'da ise kitleler *Gezi* direnişleriyle iktidara meydan okuyordu.

Önce MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ın, ardından bir BDP heyetinin İmralı Adası'nı ziyaretiyle başlayan "barış süreci" *Akil İnsanlar* heyetlerinin çeşitli illerde ikna toplantıları yapmasıyla yeni bir boyut kazanmıştı.

Bu "*Barış süreci*" ne katkıda bulunmak üzere Avrupa'da yaşayan Anadolu ve Mezopotamya'dan gelmiş Arap, Asuri-Süryani-Keldani, Çerkez, Ermeni, Kürt, Laz, Roman, Rum, Türk göçmen ve sürgünler ilk kez 29-30 Haziran 2013 tarih-

lerinde Brüksel’de bir toplantı yaparak *Avrupa Barış Meclisi*’ni oluşturdu.

Ancak Dolmabahçe Sarayı’nda hükümet temsilcileriyle HDP delegasyonu arasında varılmış olan uzlaşmaya rağmen, Erdoğan 28 Şubat 2015 günü Ukrayna dönüşünde masayı devirerek barış sürecine fiilen son verdi.

Türkiye’de Tayyip’in başkanlık diktası kurmak üzere misli görülmemiş bir baskı ve zulüm kampanyası başlatması, Meclis’in 3. Büyük grubunu oluşturan HDP’yi yoketmek üzere kitlesel tutuklamalara gitmesi, Kürt yerleşimlerinde taş üstüne taş bırakmaması karşısında *Avrupa Barış Meclisi* işlevini yitirdi.

Halkların Demokratik Kongresi Avrupa Örgütü (HDK-A) işte bu koşullarda 4 Şubat 2017’de Brüksel’de toplanan bir kongre tarafından kuruldu.

Büyük bir raslantı, bu toplantıdan dört gün sonra da, yurt dışında gelişen muhalefetin sesini duyurmak üzere Celal Başlangıç ve arkadaşları tarafından Köln’de kurulan *Artıgerçek* yayına başladı. İlk sayıya yazdığım “*Sürgün tarihimizde ‘hayır’lı iki yeni olay*” başlıklı yazıda şöyle diyordum:

“65 yıllık medya, 46 yıllık sürgün yaşamımın bu yeni yılında hem gazeteci olarak, hem de insan hakları savunucusu olarak zulmün padişahlığının ergeç yıkılacağı umudumu pekiştiren iki büyük olay: 4 Şubat’ta Brüksel’de toplanan *Halkların Demokratik Kongresi-Avrupa* örgütünün kuruluş toplantısı, üzerinden dört gün geçmeden 8 Şubat’ta *Artıgerçek*’in yayına başlaması...

“Sürgün kıtası Avrupa’da 46 yıldır katıldığım kaçınıcı direniş toplantısıydı! 1971 Darbesi’ni izleyen *Demokratik Direniş* toplantıları, 1980 Darbesi’nden sonraki *Demokrasi İçin Birlik* toplantıları, 90’lı yıllardan sonra diaspora ağırlıklı toplantılar, 2000’li yılların *Avrupa Sürgünler Meclisi* ve *Avrupa Barış Meclisi* toplantıları...

“70’li, 80’li yılların girişimlerinde başı çekenler Türkiye’de uğradığı baskılar nedeniyle sürgüne çıkmak zorunda kal-

miş ya da ekonomik göç dalgası içinde emekçi olarak Avrupa işçi sınıfının saflarına katılmış sol hareketin çilekeşleriydi...

“80’li yıllarda yoğunlaşmaya başlayan *Kürt, Ermeni, Asuri, Ezidi* göçü 90’lı yıllardan itibaren hem Türkiye’deki baskı rejimine karşı mücadelenin, hem de bulunduğumuz sürgün ülkelerinin demokratik güçleriyle dayanışma ve birlikteliğin kitlesel gücünü oluşturmaya, hatta önderliğini üstlenmeye başladı.

“Türkiye’de devlet terörüne karşı silahlı direnişi başlatan Kürt ulusal hareketinin başarıları, kapatıldıkça isim değiştirerek yasal mücadele nöbetini üstlenen yasal partilerin efsanevi mücadelesi, Avrupa’da ve diğer kıtalardaki direniş örgütlenmelerine büyük bir ivme kazandırdı.

“Başlarda erkek egemen nitelikteki örgütlenmeler, direniş hareketleri, özellikle Kürt ulusal hareketinin yönlendirmesiyle kadın ağırlıklı olmaya başladı.

“Ancak direnişin tüm diasporaları kapsaması daha da uzun zaman aldı. 1915 Ermeni ve Asuri soykırımlarını ardından Dersim soykırımının tüm bileşenlerce tanınması güçlü birliktelikler oluşturulmasının olmazsa olmazıydı.

“Belçika’da *Demokrat Ermeniler Derneği, Avrupa Ermeni Federasyonu, Brüksel Kürt Enstitüsü, Brüksel Asuri Enstitüsü* ve *İnfo-Türk*’ün 1915 soykırımının 90. yıldönümünü 2005 yılında birlikte anmaları, iki yıl sonra Ermeni meslektaşımız Hrant Dink’in alçakça katledilmesine karşı Avrupa kurumları önünde protesto toplantı ve yürüyüşleri düzenlemeleri bizler için bir milattı.

“Tüm diasporaları kapsayacak ikinci büyük girişim ise Türkiye’de başlatılan barış kampanyalarına paralel olarak Kürt, Türk, Ermeni, Asuri, Ezidi, Alevi örgütlerinin aktif katılımıyla 2013’te *Avrupa Barış Meclisi*’nin kurulmasıydı.

“Türkiye’de Tayyip iktidarının barış sürecini sabote ederek başkanlık diktası kurmak üzere misli görülmemiş bir baskı ve zulüm kampanyası başlatması, HDP’yi yoketmek üzere kitlesel tutuklamalara gitmesi, Kürt yerleşimlerinde taş

üstüne taş bırakmaması karşısında Türkiye'nin ezilen halkları için artık *Halkların Demokratik Kongresi* içinde ya da çevresinde birleşerek direnmekten başka yol kalmadı.

“İşte HDK Avrupa örgütünün 4 Şubat 2017'de Brüksel'de kuruluş kongresi yaparak kapsamlı bir mücadele programını onaylaması, özellikle de yaklaşan referandum sürecinde ödünsüz bir 'Hayır' kampanyası yürütme kararı vermesi tarihsel bir önem taşıyor. HDK-A sürgün topraklarında islamcı faşizmin 'Evet' kampanyasına karşı devasa bir mücadele yürütecek. Bu mücadelede HDK-A'ya yardımcı olmak, katkıda bulunmak, kendine 'demokratım', 'devrimciyim' diyen Alevi'si, Asuri'si, Ermeni'si, Kürd'ü, Ezidi'si ve Türk'üyle her Türkiyeli'nin görevi...”

Üzerinden üç yıla yakın süre geçtikten sonra bu mücadeleyi yürütme görevini Berlin konferansında kurulduğu açıklanan *Demokrasi İttifakı* üstlenmiş bulunuyor.

Önemli bir farkla... Sürgünde daha önce başlatılan girişimlerin hiçbirinde düzen partileri ne parti olarak doğrudan, ne de milletvekili katılımıyla temsili olarak yer almış değil... Doğrudan katılımı bulunamasalar bile en azından bir dayanışma mesajı gönderdiklerine de asla tanık olmadık.

Geçtiğimiz hafta Berlin toplantısında HDP milletvekillerinin yanı sıra *CHP* ve *Saadet Partisi* milletvekillerinin de söz almış olması gerçekten ileri bir aşama... Hele *İyi Parti* Berlin temsilcisinin de ikinci gün toplantıya katılarak Akşener'den selam getirdiğini söylemesi sadece konferans salonunda belli bir heyecan yaratmakla kalmadı, Dündar'ın ve Başlangıç'ın yazılarında da vurgulandığı gibi önemli bir açılım olarak algılandı.

Ancak toplantının hemen ertesinde Türkiye'deki *İyi Parti* yönetiminin bu konferansa destek verdiklerini yalanlaması, toplantıya katılan üyesini partiden ihraç etmesi *Demokrasi İttifakı*'na giden yolun ne kadar engebeli olduğunu bir kez daha ortaya koydu.

Zaten *İyi Parti* sözcüsü Yavuz Ağırlioğlu, daha önceki

bir açıklamasında, “HDP ile ittifak yapılması halinde, Millet İttifakı’na Katolik nikahı ile bağlı olmadıklarını” açıklamıştı.

Hele *İyi Parti* lideri Meral Akşener’in *Habertürk*’te Fatih Altaylı’nın Teke Tek özel programında, CHP’den bu yönde öneri gelse bile, HDP ile ittifaka “Hayır” diyeceklerini tekrarlaması bu partinin gerçekten demokratik bir ittifaka taraf olmayacağını, aksine böyle bir ittifakın oluşmasına sürekli engel çıkartacağını gösteriyor.

Sadece *İyi Parti* mi? Geçtiğimiz genel ve yerel seçimlerde HDP ile ittifakı ısrarla reddetmiş olan CHP’nin de *Demokrasi İttifakı* konusunda genel merkez düzeyinde ne tavır alacağı hâlâ belli değil...

Oysa metropol belediye başkanlıklarını hangi partinin açık desteğiyle kazanmış olduğunu çok iyi bilen CHP’nin, Akşener’li *Millet İttifakı* fantezisini artık bir yana bırakıp, HDP’ye çoktan *Demokrasi İttifakı* çağrısı yapmış olması gerekirdi.

Günümüzün yakıcı sorusu: CHP katolik nikahlı mı, imam nikahlı mı olduğu belirsiz *Millet İttifakı*’nı artık unutup *Demokrasi İttifakı*’nda gerçekten yer alabilecek mi? Dayanışma bu kez Berlin’den Ankara’ya taşınabilecek mi?

Umarız, Berlin Konferansı’na katılan ve konuşan CHP milletvekili sürgündekilerin heyecanını ve kararlılığını Kılıçdaroğlu’na ve çevresine de gerektiği gibi yansıtırsa da, *Demokrasi İttifakı* en kısa zamanda Türkiye’de de bir gerçeklik olur...

Alma mazlumun ahını, çıkar acısı aheste aheste!

3 Ekim 2019

Belçika’da yasama seçimlerinin üzerinden dört ayı aşkın bir süre geçti... Federal yapıdaki çok milliyetli ülkenin beş federe biriminde bölge hükümetlerinin kurulması tamam-

landı ama, Belçika'nın genelini yönetecek olan federal hükümetin kurulması için henüz doğru dürüst masaya bile oturulmadı.

Siyasal partiler öylesine kutuplaşmışlar ki, federal planda el enseye başlayabilmek için topluluklar ve bölgeler planında beş farklı hükümetin kurulması bekleniyordu. Bu konuda en atik davranan Almanya sınırındaki *Almanca Konuşanlar Topluluğu* oldu. Onu sırasıyla *Brüksel* ve *Valonya* bölge hükümetleriyle, *Fransızca Konuşanlar Topluluğu* hükümetinin kuruluşu izledi. Son olarak da pazartesi günü *Flaman Hükümeti* kurulabildi.

Şimdi dikkatler federal hükümetin nasıl ve hangi partilerden oluşturulacağına yoğunlaşmış bulunuyor. Hükümet kurma çalışmalarına başlanabilmesi için her şeyden önce seçimlerden sayısal olarak en güçlü çıkan iki partinin, güneyde sosyalist PS ile kuzeyde milliyetçi N-VA'nın, seçim kampanyası sırasında birbirleri aleyhindeki hasmane ve uzlaşma tanımaz beyanlarına bir sünger çekerek birlikte pazarlık masasına oturmayı kabullenmeleri gerekiyor.

Ancak milliyetçi N-VA'nın başını çektiği, hristiyan demokrat *CD&V* ile liberal *Open Vld*'nin ortak olduğu yeni Flaman Hükümeti'nin milliyetçilik ve sağcılık dozu hayli yüksek bir program açıklamasından sonra, masaya oturulsa bile, sosyal ve çevresel sorunlara ağırlık veren birer programla işe başlamış olan *Valonya* ve *Brüksel* hükümetlerinin de desteğini alacak bir federal hükümetin kısa zamanda kurulması pek mümkün görünmüyor.

Belçika hükümet krizlerine zaten şerbetli... Federal hükümetin kurulabilmesi 2007-2008 yıllarında 194 gün, 2010-2011 yıllarında ise tam 541 gün sürmüştü. Bu kez de aylar alabilir. Ama pazarlıklar ne denli uzun sürerse sürsün, sonunda hiçbir anlaşmaya varılamaması, masanın devrilerek erken seçime gidilmesi olasılığı da pek zayıf değil...

Federal hükümet ne zaman ve nasıl bir kompozisyonla kurulursa kurulsun ortada bir gerçekte var. Seçimlerin hemen er-

tesinde yazdığım yorumda belirttiğim gibi, korkunun ecele faydası yok... Hem federal parlamentoya, hem de bölge meclisleriyle *Avrupa Parlamentosu*'na girecek milletvekillerini belirlemek üzere 26 Mayıs günü yapılan seçimlerin sonucu Belçika'da federal devlet yapısının sonunu oldukça yakınlaştırmış bulunuyor. *Federal Belçika* uzatmaları oynuyor...

Napolyon savaşlarının ertesinde süper güçlerin aralarında bir tampon bölge oluşturmak üzere suni olarak kurdukları ve başına da Cermen kökenli *Saxe-Coburg ve Gotha* Hanedanı'ndan işsiz güçsüz bir asilzadeyi kral olarak oturttukları Belçika devleti, kuruluşundan 189 yıl sonra kelimenin tam anlamıyla ikiye bölünmüş durumda.

Gidişin bu yönde olduğu, Belçika tarihinde ilk kez federal hükümetin kuruluşunun bölge hükümetlerinin kurulmasına endekslenmesinden ve de güneyde Sosyalist Parti lideri *Elio Di Rupo*'nun, kuzeyde de milliyetçi N-VA'nın en popüler politikacısı *Jan Jambon*'un federal hükümeti boşlayarak bölge hükümetlerinin başına geçmelerinden belli oluyor.

Kuruluşundan beri Belçika'da federal yapıdan *konfederal* yapıya geçilmesinin mücadelesini vermiş olan N-VA, Federal Meclis'te bu hedefe ulaşmak için gerekli anayasa değişikliğini onaylayacak bir çoğunluğu sağlayamayacağını bildiğinden yeni kurulan Flaman hükümetinin programına sadece *konfederalizmi* çağrıştıracak bir takım hedefler koymakla yetinmiş durumda.

Bu anlamda en önemli hedef, en kısa zamanda tüm Flaman ülkesinde ve de Brüksel'in Flaman kesiminde uygulanmak üzere bir *Flaman Anayasası*'nın hazırlanıp uygulamaya sokulması... Bu amaçla derhal bir uzmanlar kurulu oluşturularak Flaman kimliğinin kültürel, tarihsel ve bilimsel referanslarının bir listesi çıkartılacak. Ardından bu referanslar üzerine yazılıp *Flaman Meclisi*'ne onaylatılacak olan *Flaman Anayasası*'nın tüm Flaman okullarında ve yabancıların topluma uyumunu sağlamakla görevli eğitim kurumlarında öğretilmesi zorunlu kılınacak.

Buna paralel olarak bir *Flaman Tarihi ve Kültürü Müzesi* kurulacak ve *Flaman Televizyonu VRT* Flaman kimliğini öne çıkartan bir yayın politikası izlemeye mecbur edilecek.

Programda, Flaman bölgesine mülteci akımını frenlemek ve Flaman nüfusunun safiyetini korumak amacıyla bir dizi sert önlemler de öngörülüyor. Örneğin, Belçika'ya yerleşmek üzere göç etmiş yabancılar, siyasi mülteci de olsalar, sürekli oturma alabilmek için 180 Euro ödeyerek *Zorunlu Entegrasyon Eğitimi*'ne yazılacaklar, eğitim sonunda ne denli entegre olduklarını saptayacak olan sınava girmek için de bir 180 Euro daha ödemek zorunda kalacaklar. Bununla da bitmiyor, sınavı kazandıkları takdirde de, bir "*Flaman Ülkesi'ne katılım*" taahhütnamesi imzalamak zorunda olacaklar. Program sosyal yardımlardan yararlanma konusunda da yeni gelen yabancılar için bir dizi sınırlamalar getiriyor.

Yeni *Flaman Hükümeti*, ayrımcılığa karşı mücadele ve şans eşitliği sağlama amacıyla federal planda kurulmuş olan *Unia* adlı kuruluşu da artık tanımadığını, bunun yerine sadece Flaman bölgesine özgü yeni bir kurum oluşturacağını duyuruyor.

Belçika'da yasama, bölge ve belediye seçimleri dahil tüm seçimlerde oy kullanmak mecburi olduğu, oy kullanmayanlara ceza öngörüldüğü halde, yeni hükümet bundan böyle Flaman bölgesindeki yerel seçimlerde bu mecburiyeti kaldıracağını bildiriyor. Böylece genellikle düzen karşıtı olanların ve de siyasette Belçika siyasal yaşamından çok geldikleri ülkenin siyasal yaşamıyla ilgilenen seçmenlerin sandık başına gitmeyecekleri varsayılarak milliyetçi partilerin oy oranlarının artırılması amaçlanıyor.

Belçika'da mevcut düzene göre, bölge ve topluluk yönetimleri birçok konuda yetki sahibi olmakla birlikte, maliye, ordu, dış ilişkiler, iç işleri ve adalet konularında yetki hâlâ federal yönetimde...

Yeni Flaman Hükümeti bu konularda anayasa değişikli-

ğine gerek görmeden kendi bölgesi için ayrı bir Adalet Bakanlığı kuracağını da açıklamış bulunuyor.

Böylesi bir programı Flaman bölgesinin sağdaki en eski düzen partilerinden hristiyan demokrat CD&V ile liberal Open Vld'ye de başarıyla kabul ettirmiş olan N-VA'nın karşısında sol muhalif olarak çevrecilerin partisi GROEN, sosyalist parti SP ve radikal sol PTB/PVDA var... Ne ki, bu üç parti 124 üyeli Flaman Parlamentosu'nda toplam olarak sadece 31 üyeye sahip.

Muhalefette bir de son seçimde 23 milletvekiliyle ikinci büyük parti durumuna yükselmiş olan aşırı sağcı *Flaman Çıkarı (VB)* var. Ama unutmamak gerekir ki, son kamuoyu yoklamalarına göre de yeni bir seçimde birinci parti durumuna yükseleceği tahmin edilen VB'nin Flaman Meclisi'nde hükümet programına yapacağı muhalefet, "dozajı düşük" muhalefeti olacaktır.

Gerçekten de, son seçimlerde birinci parti konumunu korumakla beraber VB'ye hayli oy kaptırmış bulunan N-VA'nın, bu oyları geri alabilmek kaygısıyla, hükümet programına VB seçmeninin hoşuna gidecek vaatler koyduğunda hiç kuşku yok. VB'nin mevcut hükümete muhalefeti, olsa olsa, telif hakkı kendisine ait olan anti-demokratik önlemleri ve önerileri tamamen hayata geçiremediği noktasında olabilir. Özünde çoğuna destek verir.

Flaman cephesindeki bu milliyetçi radikalleşme ve utanç da olsa konfederalizme yönelme karşısında Frankofon partileri şimdiden kıyameti kopartmaya başladılar. Bu nedenle de, federal hükümet kurmak için N-VA ile hemen masaya oturmalarını, otursalar bile kısa zamanda ortak bir program üzerinde uzlaşmaya varmalarını beklemek herhalde mümkün değil

Hele hele N-VA Flaman hükümetinin başbakanlığına geçen yasama döneminde Sosyalist Parti tarafından "aşırı sağcı" diye Meclis'te protesto edilen *Jan Jambon*'u getirdikten, federal hükümet pazarlıklarını yürütmek üzere de

yine geçen dönemde sürekli yuhalanan, hattâ Nazi askeri üniforması giydirilmiş bir karikatürü yayınlanarak protesto edilen *Theo Francken*'i görevlendirdikten sonra diyalog ve uzlaşma ihtimali daha da zayıf görünüyor.

Valon Hükümetini kuran üç partiden ECOLO'nun eşbaşkanı *Jean-Marc Nollet* zaten seçim sırasında da, seçim sonrasında da da N-VA'yı protokolde bile muhatap almayacağını kesinlikle açıklamış, hattâ Kral'ın görevlendirdiği iki görüşmecinin federal hükümet konusunda yaptığı nabız yoklamasına katılmayı dahi açıkça reddetmişti.

En büyük ortak *Sosyalist Parti*'de ise, önümüzdeki günlerde yapılacak kongrede, *Valon Hükümeti*'nde başbakanlık görevini üstlenen *Elio Di Ripo*'nun yerine parti başkanlığına seçilmesi beklenen *Paul Magnette*, N-VA ile bırakın işbirliğine, diyaloga dahi karşı olduğunu sık sık tekrarlamıştı.

Yine de Belçika bir sürprizler ülkesi... Uzlaşma Belçika siyasetinin fitratında var...

N-VA'nın başını çektiği Flaman Hükümeti'nin getireceği her türlü anti-demokratik önlem ve uygulamaya karşı çıkmak sadece Valon'uyla, Flaman'ıyla, Alman'ıyla tüm demokrat Belçikalıların değil, bu ülkeyi ikinci vatan edinmiş tüm yabancı kökenli vatandaşların da görevi...

Ancak bunu yaparken, Flaman toplumunun neden bunca radikalleştiğini de, Valon'uyla, Brüksel'lisiyle tüm Fransızca konuşanların kendi tarihlerine yeniden daha serinkanlı ve objektif şekilde göz atarak araştırmaları gerekir.

Evet bugün Flaman ülkesinde egemen duruma geçen milliyetçiliğin kökeninde, 19. yüzyılda süper güçler tarafından tampon bir devlet olarak kurulan Belçika'da Fransızca konuşan güney kesiminin yüzyıla yakın Flaman ülkesini sömürge gibi kullanması, Flaman okullarında, toplum yaşamında Flamanca'nın yasaklanıp tek iletişim ve öğrenim dili olarak Fransızca'nın dayatılması, Birinci Dünya Savaşı'nda Flaman askerlerin subaylar tarafından verilen Fransızca emirleri anlayamadıkları için göz göre göre telef olması gibi gerçekler yatıyor.

Kıssadan hisse...

Ezilen halklar gün gelip özgürlüklerine kavuştuklarında geçmişte maruz kaldıkları haksızlıkların acısını çıkartmak için milliyetçiliğe daha fazla sarılabilir, aşırılıklara da gidebilir.

Bugün insan hakları ve özgürlüklerin kalesi diye tüm dünyaya ders veren *Avrupa Birliği* içerisinde bile ezilen birçok halk özgürlük ve eşitlik mücadelesi veriyor. İki yıldır Franko özentili Madrid yönetimine karşı mücadele yürüten, liderlerinin bir kısmı zindana atılan, bir kısmı sürgüne gitmek zorunda bırakılan *Katalan* halkının Brüksel'deki direniş gösterilerinin tanığıyım.

Sadece İspanya'daki *Katalanlar* mı? Yine aynı ülkedeki *Basklar*, Fransa'daki *Korsikalılar*, İtalya'nın kuzeyinde *Padanya*, Bosna Hersek'te *Sırp bölgesi*, Sırbistan'da *Voyvodin*, Romanya'da *Macarlar*...

Ya *Avrupa Konseyi* ve *NATO*'nun aslı, *Avrupa Birliği*'nin aday üyesi Türkiye?

Kürt ulusunun kentleri, köyleri işgal altında, liderleri, gazetecileri, sanatçıları ya zindanda ya da sürgünde, Suriye'nin ve Irak'ın kuzeyindeki kardeşleri sürekli Türk Ordusu'nun işgal tehdidi altında...

Cumhuriyet tarihi boyunca yaşattırılanlar, 1925'ler, Derim'ler unutulmadı... 1980 darbesinden bu yana 40 yıla yakındır tam dört Kürt kuşağı devlet terörü altında doğdu, tüm yaşamında devlet teröründen başka bir şey tanımadı.

Bittabi diğer halkların Kürt ulusuyla dayanışmada olan çocukları da...

Türkçede yerleşmiş bir söz vardır:

Alma mazlumun ahını, çıkar acısı aheste aheste!

İşte Belçika'daki *Flaman* halkı, zamanında *Frankofon* baskısı altındayken çektiklerinin acısını çıkartmakta... Aheste aheste!

Kaldı ki, her zaman aheste aheste de olmayabilir!

Birilerine ders olsun!

İki parlamentodan yüz kararı iki karar!

10 Ekim 2019

Parlamento çalışmalarını izlemek, değerlendirmek, gerektiğinde eleştirmek bizim meslekte sadece parlamento muhabirlerinin değil, yayın yönetmeninden düzeltmenine dek her gazetecinin üzerine titrediği konulardır. Çünkü ülkenin ve tüm yurttaşların bugününü ve yarınını ilgilendiren yaşamsal kararların son merciidir parlamento...

Eğer göçmen ya da sürgün gazeteciyseniz, sadece geldiğiniz ülkenin değil, yaşamakta olduğunuz ülkenin parlamentosunda olup bitenler de başlıca kaygılarınızdandır. Hele bizim gibi federal meclisinden bölge meclislerine kadar toplam altı parlamentonun var olduğu Belçika gibi bir ülkedeyseniz, antenlerinizi daha geniş açmak, eğer o ülkenin iki diline birden hakim değilseniz, dilini bilmediğiniz bir bölgenin parlamentosunda neler olup bittiğini izlemek için sık sık bilgisayarda otomatik çeviri programlarına baş vurmak zorundasınız.

Tabii bir de Brüksel'de üslenmiş Avrupa Parlamentosu... Onun tüm belgeleri en kısa zamanda 24 dile birden çevrildiği için pek sorun yok...

Belçika'nın federal parlamentodan sonra en güçlü parlamentosu bittabi ülke nüfusunun çoğunluğunu temsil eden Flaman Parlamentosu. Dün bu parlamentoda normal yasama çalışmalarının dışında, saat 16'dan itibaren *Brüksel Kürt Enstitüsü*'nün 40. kuruluş yıldönümünü kutlama toplantısı vardı. Toplantıya gitmeye hazırlanırken bilgisayar ekranına arka arkaya bir flaş düşmeye başladı. Bir bomba ihbarı yapıldığı için parlamento çalışmaları askıya alınmış, bina derhal boşaltılarak iz süren köpeklerle bomba araması başlatılmış, bittabi Kürt arkadaşların günlerdir hazırlığını yaptıkları kutlama toplantısı da iptal edilmiş.

40 yıldan beri daima güçbirliği ve dayanışma içinde olduğumuz *Brüksel Kürt Enstitüsü*'nün hedef olduğu kaçınıcı saldırı ya da tehdit?

1998’de Suriye’yi terk etmeye mecbur edilen *Abdullah Öcalan*’ın İtalya’da konakladığı günlerde Türk yöneticilerinin saldırgan demeçleri, Türk gazetelerinin ve televizyonlarının kışkırtıcı yayınları yüzünden *Brüksel Kürt Enstitüsü* ve Avrupa Kürt Dernekleri Federasyonu üyesi *Kürdistan Kültür Derneği* lokalleri ateşe verilmişti.

Kürt ve Ermeni lokallerine ve işyerlerine vahşi saldırıların daha sonraki yıllarda da ardı arkası kesilmedi. *Brüksel Kürt Enstitüsü* üç yıl önce, 17 Kasım 2016’da da Türk bayraklarıyla donatılmış onlarca arabayla faşist sloganlar atarak gelen Erdoğan taraftarlarının yangın bombalı saldırısına uğramıştı.

Jurnalci SETA’nın yurt dışındaki muhalif gazetecileri, Kürt örgütlerini hedef gösteren raporlar yayınlamasından sonra benzeri yeni saldırıların olması her daim mümkün.

Bu satırları yazarken *Brüksel Kürt Enstitüsü* olayla ilgili bir açıklama yaparak bu provokasyonun, tam da Türk Ordusu’nun Rojava’ya saldırmaya hazırlandığı bir sırada Kürtlerin sesinin Flaman Parlamentosu’nda duyulmasını engellemek amacıyla düzenlenmiş olabileceğini duyurdu.

Evet, Flaman Parlamentosu’nda bu engelleme yapılırken, Brüksel’den 3 bin kilometre uzakta, Türkiye’nin başkenti Ankara’da bir başka parlamento, yani *Türkiye Büyük Millet Meclisi* utanç verici bir kararla Türk Ordusu’nun Suriye Kürdistanı’na saldırmasına onay veren tezkereyi onaylıyordu.

Tayyip Erdoğan’ın bindirilmiş kıtaları gibi hareket eden AKP ve MHP milletvekillerinin, hattâ çakma demokrat İYİP milletvekillerinin tezkereye “evet” oyu vermelerinin şaşırıcı bir yanı yoktu. Ama ana muhalefet partisi CHP’nin böylesi bir insan kasaplığına ortak olması karşısında isyan etmemek mümkün değil.

CHP’nin Yenikapı ruhuna endeksli genel başkanı Kılıçdaroğlu, oylama öncesi yaptığı bir konuşmada hiç sıkılmadan, utanmadan şunu söyleyebilmişti: “Annelerin canı yanmasın diye içimiz yana yana Suriye ve Irak tezkeresine ‘evet’ diyeceğiz.”

Ya ordu Suriye'ye girdikten sonra hem Kürt halkından, hem de Türk Ordusu'ndan kırılacak olanların analarının canı yanmayacak mı? Dahası, analar oğullarının ölümüne ağıt yakmaya dahi vakit bulamadan bombardıman altında can vermeyecek mi?

Ya Türk ordusunun işgali altında Kürtlerden boşaltılan yerlere yerleştirilecek ümmetçi teröristlerin, örneğin Kürtler tarafından Suriye haritasından silinmiş olan İŞİD'in geriye kalan kasap ve işkencecilerinin yapacakları zulüm, dökcekleri kan?

Son seçimlerdeki “metropoller zaferi”ni tamamen Kürtlerin ve HDP'nin desteğine borçlu olan Kılıçdaroğlu ve partisi, tezkereye oy vermekle, en az Kürtleri arkadan vuran Trump kadar büyük bir ihanette bulunmuştur.

Tüm demokrasiden ve barıştan yana olan gazetecilerin yaptığı gibi *Suriye Kürdistanı*'na olası saldırıya “evet” diyen tüm partileri, özellikle de CHP'yi facebook'ta eleştirdiğimizde “*Suriye Kürdistanı*” ifadesi kullanmamıza karşı çıkanlar oldu...

Yıllardır söylediğimizi tekrarlıyoruz:

Irak'ta varlığı anayasayla tanınmış, Türk Devleti'nin de resmi ilişkide olduğu bir *Irak Kürdistanı* vardır. Tayyip'in işgal etmeye kalktığı Suriye'nin kuzeyi de *Suriye Kürdistanı*, Kürtçe adıyla *Rojava*'dır.

Unutulmasın ki, Irak da, Suriye de Birinci Dünya Savaşı sonunda emperyalist güçlerin harita üzerinde cetvel ve pergelle, Kürt halkının varlığını hiçe sayarak oluşturdukları yapma devletlerdir.

Suriye'de İŞİD gericiliğini yenen ve özerk statüde yaşamayı hak eden Kürt halkının iradesine, tıpkı geç de olsa Irak'taki kardeşlerine yapıldığı gibi, saygı gösterilmelidir. Bu iradeyi silah zoruyla hiçe sayarak Rojava'yı işgal etmek bir insanlık suçudur.

Tayyip ve onun Bahçeli'den Akşener'e ve Kılıçdaroğlu'na uzanan suç ortakları bu satırları yazdığım sırada başladığı

duyurulan işgalin coşkusu içinde olabilir, kendilerine güvenip oy veren kitleleri de şoven ve ümmetçi nutuklarla kendi suçlarına ortak kılmak için her türlü yalan ve iftiraya başvuru-rabilir.

Ama bu operasyonun Türkiye dışındaki tüm devletlerde nasıl bir dehşet ve panik yarattığını görmemek için kör olmak gerek... Rusya'dan İran'a, Fransa'dan İngiltere'ye, tüm ülkeler Rojava'nın işgaline karşı... Şu satırları yazarken Avrupa Parlamentosu'nun ve BM Güvenlik Konseyi'nin olağanüstü toplantıya çağrıldığı haberi geldi.

Ama şunu da unutmamak gerekir ki, tüm bu karşı çıkışların arkasındaki asıl neden, mazlum Rojava Kürtleri'nin kırılmasına duyulan tepki değil, onların elinde esir olmaktan kurtulan İŞİD teröristlerinin özellikle Avrupa'nın başına bela olması, hattâ İdlib'te Türkiye'nin himayesinde mevzilenmiş diğer ümmetçilerle birlik olup Suriye'de yeni fesat ocakları oluşturması ihtimalinin yarattığı korkudur.

İslamcı terörizm, çok değil, daha bir hafta önce Fransa'nın başkentinde, o bir çok polisiye romana ve filme konu olan ef-sanevi Paris Emniyet Müdürlüğü'nün bağrında kaç polisi vurdu.

Panik böylesine büyük ki, örneğin Belçika'da polis ve ordu kadrolarına alınmış müslümanlardan 50 kadarının, iç-lerinde beş astsubay da olmak üzere, uzun süredir radikal-leştiklerine dair istihbarat birimlerinin raporu ilk kez ana akım medyaya yansdı.

Hiç kuşku yok ki, tüm bu nedenlerle, *Avrupa Birliği* kurumları, *Avrupa Konseyi*, belki de *NATO* Rojava operasyonuna tepki göstereceklerdir.

Ama şurası bir gerçek ki, bu tepkilerin ardındaki asıl neden halklar arasında barışı, *Suriye Kürdistanı* halkının özgür iradesini savunmak, Tayyip ve şürekâsının müstevli emellerine karşı çıkmak olmayacaktır. Tüm dertleri Avrupa kapılarına ve sahillerine yeni mülteci kitlelerinin dayanma-sına, İŞİD teröristlerinin kendi metropollerini yeniden ce-henneme döndürmesine engel olabilmektir.

Örneğin Tayyip takımının muhalefetteyken yıllarca “siyonizmin ajanı” diye küfrettiği *Avrupa Birliği*... İktidar olduktan sonra Tayyip geçmişte söylediklerini bir kalemde silip, sırf kendini olası bir askeri müdahaleye karşı güveneye almak için *Avrupa Birliği*'ne üyelik başvurusu yaptığında, bu iktidarın gerçek niteliği ve uzun vadeli hain emelleri konusunda yaptığımız uyarıları dinleyen olmadı.

2004 yılında Türkiye ile üyelik görüşmelerinin başlatılması önerisi önlerine geldiğinde, başta sosyalistler ve yeşiller olmak üzere, *Avrupa Parlamentosu* milletvekillerinin sadece olumlu oy vermekle kalmayıp “Evet” ya da “Evet” anlamına gelen “Yes”, “Oui” yazılı pankartlar açarak genel kurul salonunu nasıl bir panayıra dönüştürdüklerini unutmak mümkün mü?

Kaldı ki, son seçimlerden sonra yeni oluşan *Avrupa Parlamentosu* milletvekillerinin nasıl tarihsel bir tahrifçilik ve inkarcılık içinde olduğu aldığı son bir kararla alenen ortaya çıkmış bulunuyor.

Evet, *Avrupa Parlamentosu* 19 Eylül tarihli oturumunda “Avrupa'nın geleceği için geçmişi anımsamanın önemi” konulu bir karar almış bulunuyor. Aşırı sağcı milletvekilleri kadar sosyalist ve yeşillerin büyük bir bölümünün de desteğiyle alınan kararda *Avrupa Birliği* projesinin II. Dünya Savaşı'nın harabelerinde doğduğu vurgulandıktan sonra büyük bir tahrifat yapılarak komünizm ile nazizm aynı kefeye konuyor, daha da ileri gidilerek II. Dünya Savaşı'nın başlamasından Hitler Almanyası'na eşit düzeyde Sovyetler Birliği'nin de sorumlu olduğu iddia ediliyor.

Art niyet o denli açık ki, kararda nazizm ve Hitler Almanyası sadece 19 referansla suçlanırken, Sovyetler Birliği ve komünizmin suçluluğu konusunda 31 referans veriliyor. 23 Ağustos 1939 tarihli Molotov-Ribbentrop saldırmazlık paktının dünya egemenliği amaçlayan iki totaliter rejim tarafından Avrupa'yı iki ayrı nüfuz alanına bölme amacıyla imzalandığı ve II. Dünya Savaşı'nın aslında o tarihte başladığı

iddia ediliyor. Avrupa Parlamentosu'nun sahtekârlığını *Independent* gazetesi'nin 1 Ekim 2019 tarihli sayısında John Laughland şöyle açığa çıkarıyor:

“Aksine, o günün liderleri, tıpkı daha sonraki tarihçiler gibi, savaşın patlak verdiği tarihin 23 Ağustos 1939 değil, ondan bir yıl önce Britanya ve Fransa'nın, İtalya ve Almanya'yla müzakereye oturup Hitler'in Çekoslovakya'yı parçalamasına onay verdiği 28-29 Eylül 1938 olduğunu söylüyor. Bu sayededir ki Hitler önce Südetler'i, ardından da 1939 Mart'ında Bohemya ve Moravya'nın (Prag dahil) tamamını ele geçirmiştir.

“Kaldı ki Nürnberg mahkemelerinde fetih amaçlı bir savaş planlayıp yürüttükleri için sadece Nazi liderleri yargılanmıştı, başka hiçbir devlet bununla suçlanmış ya da hüküm giymiş değildi... *Birleşmiş Milletler* 1945'te fetih amaçlı savaşlara karşı olma temelinde kurulmuştu ve SSCB, dünyayı fetih amaçlı savaşlara karşı korumakla görevlendirilen Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesinden biriydi. Eğer SSCB, Avrupa Parlamentosu'nun bugünlerde söylediği gibi, savaş başlatmak konusunda en az Almanya kadar suçlu idiye, mantıken, bugünün uluslararası sisteminin temeli olan *Birleşmiş Milletler*'in, bir suç örgütü olduğu gerekçesiyle dağıtılması gerekir.”

Avrupa Parlamentosu kararı, daha da ileri giderek, işi kömünizme atfedilen sembollerin yasaklanmasını istemeye kadar vurduruyor. Yani yıllarca işçi sınıfı mücadelelerinin sembolü olmuş bulunan orak-çekiç ve benzerleri de yasaklanabilecek. Bu histeri ortamında, Che Guevara'nın Boliviya'da katledilişinin 52. yıldönümü olan 8 Ekim günü Belçika televizyonlarda onun portresini taşıyan t-shirt'ler giymenin bile giderek yasaklanabileceği, mizahi bir dille de olsa, söz konusu edildi.

Avrupa Parlamentosu'nun kararı öylesine tepki yarattı ki, Belçika'nın *Mateo Alaluf*, *Jacques Aron*, *Nicolas Bardos*, *Jean Marie Chauvier*, *Pierre Galand*, *Hugues Le Paige*,

Anne Morelli, Jean Salmon gibi en saygın bilim insanları ve gazetecilerinin de dahil olduğu bir grup aydın, ana akım medyada yayınlanan ortak bir bildiriyle kararı şiddetle eleştirerek bunun saldırgan bir revizyonizmin ve özgürlükleri sınırlama girişiminin ifadesi olduğunu vurguladılar.

Halen Belçika parlamentolarında olduğu gibi *Avrupa Parlamentosu*'nda da temsil edilen *Belçika İşçi Partisi (PTB)* ile tarihsel *Belçika Komünist Partisi (PCB)* de AP kararını şiddetle protesto ettiler.

İkinci Dünya Savaşı'nda Nazi işgaline karşı en güçlü direniş mücadelesini organize etmiş, kahramanca mücadelelerinin ödülü olarak savaş sonrası ilk hükümetlerde yer almış olan *Belçika Komünist Partisi* gelecek çarşamba günü Avrupa Parlamentosu önünde bir protesto gösterisi örgütlüyor.

Evet, geçtiğimiz hafta parlamenter yaşam, TBMM ile *Avrupa Parlamentosu*'ndan çıkan yüz karası iki kararla lekелendi.

Avrupa Parlamentosu'nun gülünç kararı elbette, aşırı sağın iktidar olduğu bazı Doğu Avrupa ülkeleri dışında ciddiye alınmaz, mutlaka geri püskürtülür.

Ama Türkiye Parlamentosu'nun kararı sadece Türkiye'nin değil, tüm bölge halklarının büyük acılar yaşamasına neden olacak, bu nedenle de ona oy veren partilerin isimleriyle birlikte, Türkiye tarihine bir utanç belgesi olarak kazınacaktır.

Tayyip'in Kürt allerjili ekselansları...

17 Ekim 2019

İslamcı-faşist Tayyip diktasının, tüm süper güçlerin Kürt halkına ihaneti sayesinde ve de ana muhalefet CHP'nin de onayıyla, Kuzey Suriye'de başlatmış olduğu kriminal futuhata tepkimizi Belçika ve Avrupa kamuoyuyla paylaşmak için her yolu zorlarken 14 Ekim sabahı gelen kara bir haber acılarımızı daha da derinleştirdi.

Kırk yıla yakındır güçbirliğinde ve karşılıklı dayanışma içinde bulunduğumuz Kürt, Ermeni ve Asuri örgütleriyle birlikte Belçika kamuoyuna hitaben “*Türk Devleti’nin soykırımcı yeni işgaline karşı çıkalım*” başlıklı ortak bildiriye hazırlıyorduk ki Türkiye devrimci hareketinin sürgündeki liderlerinden sevgili dostumuz *Garbis Altınoğlu*’nun Belçika’nın Anvers kentinde yaşama veda ettiğini öğrendik.

12 Mart ve 12 Eylül faşist yönetimlerine karşı yiğitçe mücadele vermiş, Evren diktası döneminde tutuklanarak ağır işkenceye maruz kalmış olan Garbis için hakkında açılan davanın iddianamesinde “Her nasılsa Türkiye’de doğmuş, Türk tabiiyetinde olan, kolejlerde cemaat adına okuyan, Boğaziçi üniversitesinde tahsil gören, hasılı devlet ve milletin bahsettiği en büyük nimetleri nefsinde yaşayan bu Ermeni oğlu Ermeni...” deniyordu.

2010’da NTV’de yayımlanan bir söyleşisinde Garbis, “Pek çok devrimcinin gördüğü işkenceleri, bir parça fazlasıyla ben de gördüm. Ermeni kökenli bir komünist olmam nedeniyle bu konuda da ayrıcalıklıydım” demişti.

İbrahim Kaypakkaya önderliğinde kurulan TKP-ML’de başladığı sosyalizm mücadelesini zindanda ve sürgünde karşılaştığı tüm zorluklara rağmen azimle sürdüren Garbis, düşüncelerini çeşitli medyaya yazdığı yazıların, verdiği söyleşilerin yanı sıra, “*Ortadoğu/Seçme Yazılar*”, “*Hikmet Kıvılcımlı’nın Saptamaları Işığında Osmanlı ve Türkiye Tarihine Bakışlar*”, “*Filistin-israil-dosyası*”, “*Polemikler 1-2-3*” dahil olmak üzere çok sayıda kitap ve broşürde de dile getirmişti.

Belçika’daki anti-faşist toplantılarda sık sık bir araya geldiğimiz Garbis’in ilişkileri, sanki o onur dolu geçmişin öznesi kendisi değilmişçesine, hep son derece mütevazı ve dost sıcaklığında idi.

Garbis’i kaybedince, bittabi, anti-faşist cephede yer alarak büyük katkılarda bulunan diğer Ermeni dostlarımızı anımsamanın hüznünü de yaşadım. 1980 yılının devlet teröründe can veren *Orhan Bakır*’ı, sürgündeyken 1982 yılında Hol-

landa'da faşistlerce katledilen *Nubar Yalım*'ı ve de 2007'de hain kurşunlara kurban verdiğimiz meslekdaşım *Hrant Dink*'i anmamak mümkün mü?

Hele Türk Ordusu'nun ve onun hizmetindeki ümmetçilerin Rojava saldırısına direnen Kürt kardeşlerimizin safında derhal savaşa katılmış olan *Ermeni Taburu*'nun kurucusu, 14 Ağustos 2017'de toprağa düşen *Nubar Ozanyan*'ı...

Nubar Ozanyan'ın ismini alan *Ermeni Taburu* 11 Ekim 2019'da mücadele kararlılığını şöyle dile getiriyordu: "Türk devletinin Kuzeydoğu Suriye'ye geliştirdiği işgal harekâtını kabul etmiyoruz. Türk devleti insanlığa karşı büyük suçlar işledi, 1915'te 1 milyondan fazla Ermeni'yi katletti. Bugün de Türk devleti Kuzeydoğu Suriye'ye vahşi bir saldırı gerçekleştirip halkları ve demokratik ortak yaşamı kırımdan geçirmek istiyor. Buna karşı bölgede bulunan Kürt, Ermeni, Süryani, Arap vb. tüm halklar topraklarına ve yaşamlarına sahip çıkacaktır."

Belçika Asuri Enstitüsü, Belçika Demokrat Ermeniler Derneği, Brüksel Halkevi, Brüksel Kürt Enstitüsü, Güneş Atölyeleri ve İno-Türk olarak birlikte yayınladığımız bildiri de bunu özellikle vurguladık:

"Kürtler, Araplar, Asuri-Süryaniler ve Ermeniler'in birlikte yaşadığı Suriye'nin kuzeyi, ABD ve Rusya'nın da kutladığı Türk Devleti'nin ve onun öne sürdüğü islamcı katillerin saldırısı altında... İlk olarak Putin'den yeşil ışık alınarak işgal edilmiş bulunan Afrin bugün bir de kaymakam atanarak Türkiye'nin bir parçası haline dönüştürüldü.

"Birinci Dünya Savaşı sırasında Ermeniler ve Asuriler, ardından Pontüs Rumları soykırımı tabi tutulduktan sonra, yeni kurulan devletin başına geçen soykırımcılar daha bir çok katliam yaptılar ve 1974'te Kıbrıs'ın kuzeyine el koydular.

"Günümüzde Kuzey Suriye halklarının birlikte yaratmış olduğu özerk yönetim, güç dengesizliğine ve elverişsiz coğrafi koşullara rağmen, Türk Devleti'nin yeni soykırımcı saldırısına karşı yiğitçe direniyor. Bu gerçeği anımsatarak,

demokratik kamuoyunu, Kuzey Suriye halklarının yaşadığı insani dramı ve maruz buldukları soykırım girişimini önlemek için yaşadıkları devletlerin yönetimleri üzerinde baskı yapmaya çağırıyoruz.”

Dün de Avrupa’daki Kürt örgütleri ve onlarla dayanışmadaki demokratik kuruluşlar Avrupa Birliği’nin merkezi Brüksel’de Rojava işgaline karşı yüzlerce kişinin katıldığı bir protesto etkinliği gerçekleştirdiler. Schuman Meydanı’nda bir mitingle başlayan etkinlik üç yıl önce İŞİD teröristleri tarafından 32 kişinin canına mal olan bir sabotajın yapıldığı Maalbeek metro istasyonuna çiçek bırakılarak sonuçlandırıldı.

Saldırganlığını örtbas etmek, sadece Türkiye’de değil göç ülkelerinde bulunan Türkleri de bu vahşete ortak etmek için tüm ırkçı ve ümmetçi beyin yıkama araçlarını kullanan Tayyip yönetimi, buna karşı çıkan vatandaşları sindirmek, susturmak, gerekirse yok etmek için devletin tüm olanaklarını seferber etmiş bulunuyor.

Paris’te yapılan son Türkiye-Fransa milli maçı sırasında yaşanan asker selamı rezaleti Tayyip’in emrindeki ana akım medya tarafından alkışlanabiliyor, özellikle göçmen çocuklarını faşizan rejimin gözü dönmüş silahendazları haline dönüştürmek için yerel liglerde sahaya çıkan Türk çocukları bu militarist ritüeli uygulamaya teşvik ediliyor.

Sadece stadlarda değil, Türk dükkanlarının, kahvelerinin, derneklerinin, bittabi camilerinin çoğunda Tayyip’in Kürt ulusuna karşı bu yeni soykırım seferi alkışlarla izleniyor, saldırıya eleştirel bakanlar, protesto gösterilerine katılanlar sadece hakaret ve küfür yağmuruna tutulmakla kalmıyor, yaşamları tehdit ediliyor.

Tayyip’in 17 yıllık iktidarında tamamen kendi diktasının propaganda aracı haline dönüştürdüğü Türk hariciyesi, tüm elçilerini ve konsoloslarını, bu soykırım saldırısını binbir yalan ve tahrifat kullanarak dünya kamuoyuna “barış hareketi” diye yutturmak üzere seferber etti. Balık baştan kokar,

diplomatik misyonlar bunu yaparken onların güdümlendirdiği derneklerin, camilerin ve de medyanın pıtrak gibi çoğaldığı göç ülkelerinde yaşayan Türklerin belli kısmından daha farklı bir tavır beklemek mümkün mü?

Geçtiğimiz pazar günü Belçika'nın popüler televizyonu RTL TV'nin öğle saatlerine denk gelen haftalık tartışma programında ana konulardan biri ister istemez Türk Ordu-su'nun Suriye'ye girişi, Rojava halkının maruz kaldığı bas-kılar ve bu işgal nedeniyle ipini koparan İŞİD katillerinin hem Suriye'de hem de Avrupa ülkelerinde ümmetçi terörü yeniden başlatması ihtimaliydi.

Tüm taraflar eşit söz hakkına sahip olabilsin diye Rojava Kürtleri adına PYD'nin Brüksel temsilcisi ve Leuven Kato-lık Üniversitesi (UCL)'de görevli *Rhodi Mellek*, Türkiye'nin görüşünü savunmak üzere de Brüksel Büyükelçisi *Levent Gümrükçü* davet edilmişti.

Tayyip yönetiminin Kürd'ü muhatap saymama, düşman olarak görme zihniyetini çok iyi özümlediği anlaşılan Güm-rükçü, televizyon yönetimine verdiği yanıtta bir Kürt konuş-macı ile asla bir araya gelmeyeceğini bildirmişti. Bu yanıt karşısında şaşırان televizyon yönetimi sonunda orta yol bir çözüm bulmuştu. Programa her ikisi de davetli olacak, ancak büyükelçi Gümrükçü stüdyoda konuşurken *Rhodi Mellek* dı-şarıda bekleyecek, ancak onun konuşması bittikten sonra stüdyoya girebilecekti.

Programa iyi ki Rojava'yı çok iyi tanıyan, ezilen halkla-rın mücadelesine her daim destek olmuş bulunan Belçika milletvekili *Georges Dallemagne* da katılmaktaydı. Kürt ko-nuşmacının yokluğunda meydanı boş bulduğunu sanan bü-yükelçi Kuzey Suriye'nin Türk Ordusu ve onun emrindeki ümmetçi çeteleri tarafından işgalini güneyden gelen terör tehlikesine karşı meşru bir "barış harekâtı" olarak yuttur-maya kalkıştı.

Olayın diplomatik açıdan skandal teşkil edecek bir diğer yanı ise, iki ana dilinden biri Fransızca olan Belçika'da sa-

dece fransızca dilinde yayın yapan bir televizyonun programına konuşmacı olarak katılan TC Büyükelçisi'nin fransızca konuşmaması, ingilizce yaptığı konuşmanın ve verdiği yanıtların simültane olarak fransızcaya çevirisini sağlamak için RTL TV'nin program sırasında bir de çevirmen bulundurmak zorunda kalmasıydı.

Büyükelçi tutarsız konuşmasının ve asılsız iddialarının hak ettiği yanıtı da bölgeyi çok iyi tanıyan *Georges Dallemagne*'dan aldı. Belçika milletvekili Türk Devleti'nin geçen yüzyıl başındaki soykırımı inkar ettiği gibi, 1974'te işgal ettiği Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirdiğini, iki yıl önce işgal ettiği Afrin'i de kendi eyaleti haline getirdiğini anımsattı, Kuzey Suriye Kürtleri'nin Türkiye'nin güvenliği için tehdit oluşturduğu yalanını çürüterek tüm dünyanın bu işgale karşı çıkması gerektiğini vurguladı.

Sırası gelen Kürt konuşmacı *Rhodi Mellek* içeri girip yerine oturduğunda ise TC Büyükelçisi her türlü diplomasi ve nezaket kuralını kabaca çiğneyerek diğer katılımcıların müstezzi bakışları altında stüdyoyu terketti.

Bu olay bana otuz yıl önceki bir başka büyükelçi skandalını anımsattı. Evren cuntasından sonra iktidar olan Turgut Özal bir yandan devlet terörünü sürdürürken, öte yandan "Türkiye'nin demokratikleştiği ve Avrupa Birliği'ne katılmayı hak ettiği" yalanını yaymak için, bugün olduğu gibi, tüm hariciyeyi seferber etmişti.

Türkiye'de insan haklarının gerçek durumunu Belçika kamuoyuna açıklamak üzere *Amnesty International* örgütü ülkenin çeşitli şehirlerinde bir dizi konferans düzenlemişti. Konuşmacı olarak davet edildiğim bu toplantıların hepsinde insan hakları ihlalleriyle ilgili ayrıntılı bilgi veriyordum.

Bu toplantıların en büyüğü *Brüksel Özgür Üniversitesi (ULB)*'de düzenlenmişti. *Amnesty International*, toplantıya konuşmacı olarak benimle birlikte Belçikalı insan hakları savunucularını ve de şimdi adını anımsayamadığım TC Büyükelçisi'ni de davet etmişti. Toplantıya az kala *Amnesty*

International'ın sorumlusu üzüntülü bir sesle telefon ederek büyükelçinin “*Türkiye aleyhtarı*” diye nitelediği benimle aynı tribünde yer alamayacağını, ancak ben dışlanırsam daveti kabul edebileceğini bildirmişti. Ancak *Amnesty International* bu baskıyı kabul etmemiş, bunun üzerine büyükelçi toplantıya kendisi yerine rejimin savunucusu Türk gazetecilerinden birini göndermişti.

Aynı büyükelçiliğe bağlı başkonsolosluk ise, daha sonra bir basın toplantısında Özal'a insan hakları ihlalleriyle ilgili sorular sordüğümüz için, 1983'de Evren diktası tarafından TC vatandaşlığından atılmış olduğumuz halde, 26 Mayıs 1988'de vatansızlaştırıldığımızı İnci'yle bana iadeli taahhütlü mektupla ikinci kez tebliğ etmişti.

Türkiye'de hangi iktidar başta olursa olsun, sürgünde insan hakları ve özgürlükler konusunda yürüttüğümüz mücadeleden ötürü TC Brüksel Büyükelçiliği'nin bize karşı hasmane tavrı ve engellemeleri 70'li yıllardan beri hiç eksik olmadı.

Hollanda'da Birleşmiş Milletler mültecisi olarak tanındığımız halde 1974 yılında Belçika'da *İnfo-Türk*'ü kurarken oturma ve çalışma izni alma taleplerimiz Büyükelçiliğin müdahaleleri yüzünden tam üç yıl reddedilmişti.

TC vatandaşlığından atıldığımız ikinci kez tebliğ edildikten sonra 90'lı yıllarda Belçika vatandaşlığına geçme talebimiz de Büyükelçiliğin bizim terörist örgütleri desteklediğimiz yolundaki jurnallemelemleri yüzünden yine yıllarca geri çevrilmişti.

Hele *Fuat Tanlay* adında bir büyükelçi vardı ki, Belçika'daki muhalif kuruluş ve kişileri Türk gazetelerine verdiği provokatif demeçlerle hedef göstermekten geri durmazdı. Ekselansları, bunun ödülü olarak, Brüksel büyükelçiliğinden Başbakan Erdoğan'ın dış ilişkiler danışmanlığına terfi ettirilmişti.

Kuzey Suriye'nin işgalini Belçika kamuoyuna “barış operasyonu” diye pazarlamaya çalışan bugünkü büyükelçi *Le-*

vent Gümrükçü, üç ay önce de, uluslararası medyada çalışan gazetecileri ve Kürt muhalifleri karanlık güçlere hedef gösterme misyonu üstlenen SETA'nın 15 Temmuz çakma darbesinin yıldönümünde Avrupa başkentinde düzenlediği bir panelde de Tayyip'çi bir show yapmıştı.

Panelin baş konuşmacısı olan büyükelçi, “FETÖ’cülerin 30 yıldır başta ordu, emniyet, Adalet Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere tüm devlet kurumlarına sızdığını” belirterek “Batı devletleri bu örgütün sadece Türkiye’ye değil, faaliyet gösterdiği tüm ülkelere tehdit oluşturduğunu anlamalı” diyordu. Tıpkı bugün Kuzey Suriye’nin işgalini meşru göstermek için oradaki Kürt yapılanmasının sadece Türkiye’ye değil, tüm ülkelere de tehdit oluşturduğunu dinden düşürmediği gibi...

Ne var ki, büyükelçi, Fethullah’çıların sızdığı bakanlıkları sayarken, kendi bağlı olduğu Dışişleri Bakanlığı’nın adını zikretmekten özenle kaçınmıştı. Oysa, çok değil, altı yıl öncesine kadar TC’nin Brüksel büyükelçileri Güleni hareketin Avrupa başkentindeki en büyük destekçileri ve işbirlikçileriydi, tıpkı bugün SETA ile olduğu gibi, o dönemde Kürtlere karşı devlet cihadını Fethullah örgütleriyle birlikte yürütürlerdi.

O kadar ki, Türk göçmenlerin Belçika’ya gelişinin 50. yıldönümünü kutlama programlarının organizasyonu da 2012 yılında Güleni çatı örgütü *Fedactio*’ya havale edilmiş, programın açıklandığı 10 Şubat 2012 tarihli toplantıda TC Büyükelçisi Mehmet Hakan Olcay Fethullahçı’lara övgüler düzmüştü.

Ertesi yıl, *Fedactio*’ya bağlı *Avrupa Profesyoneller Ağı (EPN)*’nin bir toplantısında aynı büyükelçi Mehmet Hakan Olcay’ın yaptığı konuşmayla ilgili haberi Fethullahçı hareketin günlük gazetesi şöyle vermektedir: “Türkiye’nin Brüksel Büyükelçisi Mehmet Hakan Olcay, Belçika’nın Türkiye ile terörle mücadele alanında işbirliğinde artık daha kararlı olduğunu söyledi, Belçika’da gelecek yıl başlaması bekle-

nen PKK davasını hatırlatarak, ‘Belçika mevzuatının teröre bakışının büyük ölçüde yeniden şekillenebileceğini ve daha kategorik bir hal alabileceğini’ kaydetti. “ (*Zaman Gazetesi*, 4 Nisan 2013)

Evet, altı yıl önce Fethullah’çılarla birlikte Kürtlere karşı cihad yürüten Mehmet Hakan Olcay da, bugün aynı Fethullah’çıların sadece Türkiye için değil, faaliyet gösterdiği tüm ülkeler için tehdit oluşturduğunu söyleyen ve her fırsatta da Kürtleri iftiralarla suçlayan Levent Gümrükçü de Türkiye Cumhuriyeti’nin ekselans büyükelçileridir.

Sırada yenileri de var...

Örneğin başörtüsüyle Brüksel Parlamentosu’na girmeyi başaran ve de evliliğini Tayyip ve Emine Erdoğan’ın himayelerinde yaptıktan sonra Türk lobisinin starlarından biri olan *Mahinur Özdemir* de halen TC’nin Cezayir büyükelçiliği göreviyle taltif edilmiş bulunuyor.

Ekselanslık stajını biraz pekiştirsin, Brüksel büyükelçiliğine, o olmazsa yine Brüksel’de *Avrupa Birliği* ya da *NATO* nezdindeki büyükelçiliklerden birine pek yakışır. Tanlay’ları, Olcay’ları, Gümrükçü’leri pek aratmaz...

Kürtler söz konusuysa, riya ve ihanet dizboyu...

25 Ekim 2019

Artıgerçek’e haftalık yazılarımı, hastalık ya da çok önemli bir toplantı engeli çıkmamışsa, perşembe günlerine yetiştirmeye özen gösteririm. Bu kez böyle bir mazeret falan da yoktu, kaç kez bilgisayarın önüne geçtiysem, birkaç satır yazdıktan sonra ekrandaki çöpe attım... Konu dikenliydi: Soçi mutabakatı... İnsanlık tarihinin en büyük ihanetlerinden birinin nihai belgesi...

Cumhur İttifakı’nın havuz medyasında zafer nidalarıyla ha bire övgü yağıyor... Kuzey Suriye fatihi Erdoğan Soçi

dönüşü başkanlık uçağında çevresine topladığı yalaka gazeteci takımına zafer nutukları çekiyor, ülkeye döndükten sonra da AKP'nin Kayseri kongresinde tüm dünyaya meydan okuyor: “Türk milleti tarihinin her dönemi gibi bugün de istiklali ve istikbali için gerekirse tüm dünyayı karşısına alabileceğini bir kez daha ispatlamıştır. ‘Türkiye’nin Suriye’de ne işi var?’ diye soranlara niçin orada olmamız gerektiğini kafalarına vura vura göstereceğiz.”

Ana akım medyadan dışlanmış birkaç yürekli gazetecinin gerçekçi analizleri ve eleştirileri dışında, muhalefet sus pus... İşgalin başından beri Mehmetçik’in zaferi için dua eden Millet İttifakı’nın büyük ortağı Kılıçdaroğlu, Soçi mutabakatından kendine övünme payı çıkartıyor: “Şimdi bizim istediğimiz noktaya geldiler.”

Millet İttifakı’nın küçük ortağı İYİP’li Akşener’e göre mutabakat iyi de, eksikli: “Ordumuzun caydırıcı gücü devreye sokularak, muhatapların masaya oturtulmasını, olumlu bir adım olarak değerlendiriyoruz. Güvenli bölge esasen Suriye’nin tamamıdır. Buyurun Süleyman Şah’ın incinen yüreğini tamir edin.”

Oysa ortada dünyanın tüm demokratik kuruluşlarının ve şahsiyetlerinin mahkum ettikleri bir insanlık trajedisi yaşanıyor. NATO’nun ikinci büyük ordusu, Türk ırkçılığını ve İslam ümmetçiliğini bayrak edinmiş “kamufle” kılıklı bir başkomutanın emrinde komşu bir ülkenin topraklarına giriyor, tüm dünyanın, özellikle de Avrupa’nın başına bela olan islamcı teröristleri canları bahasına savaşıyor haritadan silen, tüm dünyanın medyunu şükran olduğu Kürt Ulusu’nun kurduğu Rojava’yı işgal ederek ölüm ve zulüm kusuyor... “Suriye Ulusal Ordusu” diye bir etiket takarak beraberinde götürdüğü islamcı terör çetelerine Kürt halkının varını yongunu yağma ettiriyor...

Ve bu vahşet karşısında ne yazık ki Türkiye’de doğru dürüst bir itiraz sesi çıkmıyor...

Düne kadar İŞİD terörünü haritadan sildiği için Kürt

savaşçılara övgüler düzen ABD yönetimi, yakın tarihte benzerlerini çok gördüğümüz bir ihanetle pılısını pırtısını toplayıp çekip giderek Kürt ulusunun ve müttefiki olan halkların birlikte yarattıkları Rojava'yı Tayyip'in müstevli ordusuna altın tabakta sunuyor.

Ve de bu ihanete, Soçi'de Erdoğan'la birlikte imzaladığı 13 maddelik mutabakat metniyle Rusya'nın yeni çarı Putin de resmen ortak oluyor.

İşgalin bahanesi, Suriye'nin kuzeyindeki Kürt oluşumunun Türkiye'yi sürekli tehdit ettiği iddiası... Bugüne kadar Suriye toprağından Türkiye toprağına yöneltilmiş bir tek saldırı olmadığını uluslararası gözlemci kuruluşlar, yerinde röportajlar yapan gazeteciler kaç kez vurguladılar. Ama kurdun gözü dönmüş bir kez, kuzuyu yiyecek... Tıpkı bundan 90 yıl önce ırkçı ihtirasları uğruna dünyayı kana bulamayı kafaya koymuş Adolf Hitler adındaki diktatörün Almanya'yı tehdit ettiği yalanıyla Polonya'yı işgal ederek 50 milyon cana mal olacak İkinci Dünya Savaşı'nı başlatmış olması gibi...

Türk Ordusu'nun İslamcı terörist yardakçılarıyla birlikte Suriye topraklarına girişinin Türkiye medyasında ve kamuoyunda yarattığı çılgınca coşku, beni ister istemez bundan tam 45 yıl öncesine götürdü.

O zaman da Kıbrıs'ta Makarios'a karşı Nikos Sampson darbesinin Türk toplumunu tehlikeye düşürebileceği gerekçesiyle Bülent Ecevit-Necmettin Erbakan ikilisinin başlattığı askeri müdahale, faşist darbeciler ekarte edildikten ve Yunanistan'dan onlara destek vermiş olan Albaylar Cuntası devrilipl demokrasiye geçiş süreci başladıktan sonra tam bir işgal operasyonuna dönüştürülmüştü.

1973 seçimlerinde en yüksek oyu alarak Erbakan'la birlikte koalisyon hükümeti kurmuş olan Ecevit'in başbakanlığı döneminde 12 Mart darbesinin acısını yaşamış olanlar ülkede kısa zamanda demokratikleşmeyi, uluslararası planda barışçıl ilişkiler kurulmasını beklerken, tam tersi bir durum ortaya çıkmıştı.

Acı olan nokta, darbe öncesinde devrimci mücadelede yer almış, cuntanın hapisanelerinde ve işkence merkezlerinde çile çekmiş bazılarının dahi Ecevit kültürünün peşine takılmış olmaları, Kıbrıs'ın işgaline alkış tutmalarıydı.

Üzerinden 45 yıl geçti... Kıbrıs'ın kuzeyi hâlâ Türk Ordusu'nun işgali altında... Bu işgal altında Türkiye'nin eyaleti gibi kurdurulan, Türkiye'den başka hiçbir devletin tanımadığı KKTC'nin cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı bile bugün Kuzey Suriye'nin işgaline karşı çıktı. Suriye topraklarının savaşa doydüğünü belirterek "1974'te olup biten, biz adına Barış Harekatı desek de, bir savaştı ve akan da kandı. Şimdi Barış Pınarı desek de akan su değil kandır. Bu nedenle bir an önce diyalog ve diplomasinin devreye girmesi en büyük dileğimdir" dedi. Sen misin diyen? Tayyip başta olmak üzere Tayyip'çisinden ulusalcısına tüm siyaset erbabı ve medya Akıncı'yı nankörlük ve ihanetle suçladılar.

1974'te de Kıbrıs işgalinin en hararetli destekçilerinden biri olan Cumhuriyet Gazetesi, bu kez de Suriye işgalini destekleme ve işgale direnen Kürt halkını suçlama konusunda havuz medyasından geri kalmadı.

Türk Ordusu'nun işgaline karşı Avrupa ve ABD'de halkının sesini duyurmaya çalışan PYD'nin saygıdeğer temsilcisi İlham Ahmed 10 Ekim'de Avrupa Parlamentosu'nda bir basın toplantısı yapmış, açıklamaları Belçika ve Avrupa medyasında geniş yankı bulmuştu.

İlham Ahmed'in daha sonra ABD Senatosu'nda aynı amaçla görüşmeler yapmasını Cumhuriyet Gazetesi 22 Ekim 2019 tarihli sayısında "ABD'de skandal buluşma! Senatörler teröristleri ağırladı" başlığıyla yansıtacak kadar ileri gitti.

Şaşırtıcı da değil... Türkiye'yi yönetenler, iktidarı ve muhalefetiyle, ne zamandan beri Kürt gerçeğine doğru dürüst eğilmiş, tıpkı soykırım kurbanı Ermeniler, Asuriler, Grekler gibi Türk fütuhatından çok çok önce bu topraklarda var olan bu ulusun varlığından dürüstçe söz eder, istemlerini ne denli hakkaniyetle dile getirir olmuştur?

Ben gazeteciliğe 67 yıl önce başladığımda çalıştığımız gazetenin patron ve yöneticilerinin, üyesi olduğumuz gazeteciler cemiyetinde suyun başını tutanların, baskı değil ama “dost nasihatı” formatında biz genç gazetecilere yaptığı iki öncelikli uyarı vardı... Türkiye’nin bütünlüğünü parçalamaya çalışan dış kaynaklı komünizme ve de iç kaynaklı Kürt tehdidine karşı sürekli “teyakkuzda” bulunmak...

Uyarılarının ne denli haklı olduğunu kanıtlamak için fazla gayret sarfetmelerine de gerek yoktu... Türk Ceza Kanunu’nun komünist örgütlenme ve propagandayı olduğu gibi Kürt kelimesi içeren her ifade ve eylemi yasaklayan 141 ve 142. maddeleri her gazetecinin başında damoklesin kılıcı gibi sallanıp duruyordu.

1952’nin Eylül ayında çalışmaya başladığım gazeteye gelen en sansasyonel haberler bir yıl önce başlamış olan ünlü “komünist tevkifatı”nın nasıl derinleştirildiği ve Türk polisinin “komünist avı”nı nasıl kahramanca yürüttüğü konusundaydı.

Komünist propagandayı suç sayan TCK’nin 142. Maddesinin 4. fıkrası ise, yazılarda ve konuşmalarda bırakın Kürt ulusunun haklı istemlerinden bahsetmeyi, Kürt kelimesini kullanmayı dahi suç sayıyordu. Kürt kelimesi bir tabuydu. Cumhuriyetin ilk yirmi yılında Kürtlere karşı tekrar tekrar yapılan tenkil operasyonlarının sadece Kürdistan illerinde değil, batı kentlerinde yaşayan Kürt yurttaşlar üzerinde yarattığı terör nedeniyle 50’li yıllarda “Kürtçülük faaliyeti”nden ötürü toplu tutuklama yapıldığı haberi pek gelmezdi.

Kitlesel Kürt tutuklamalarının yeniden başlaması, defalarca yazdığım gibi, ülkede demokrasiyi gerçekleştirmek iddiasıyla yapılan 27 Mayıs 1960 darbesinden sonraya denk geldi. Darbenin ardından Kürt illerinde tutuklanan 485 kişi Sivas Kabakyazı’da bir kampta toplandı. Bu topluluğun içinde bölgenin tanınmış ailelerinin fertlerinin yanı sıra ağa ve şeyh sıfatı taşıyanlar da yer alıyordu. Kampta ağır koşullar altında tutulanların 55’i daha sonra, 19 Ekim 1960 tarihinde

askeri yönetimin yasama organı olan MBK'nın kararıyla çeşitli illere sürgün edildiler.

Gazeteci olarak karşılaştığım ilk Kürt tutuklamasıydı. Öncü Gazetesi'nin Ege bölgesi temsilciliğini yaptığım günlerdi. Bir toplantı için Ankara'ya geldiğimde, gazetenin yazı işlerini ziyarete gelmiş olan MBK'nın en genç üyesi Yüzbaşı Muzaffer Özdağ'la karşılaşmıştım. Çeşitli konuları tartışırken birden bir soru patlatmıştı: “Aydınlar, biz 27 Mayıs'ı neden yaptık biliyor musunuz?” Yazı işleri müdürümüz Muzaffer Aşkın soruyu “Yüzbaşım, bugüne kadar bir sürü neden sayıldı. Acaba hangisi?” sorusuyla yanıtlamıştı. Özdağ'ın yanıtı hepimiz için son derece şaşırtıcıydı: “ Biz 27 Mayıs'ı Doğu Anadolu'da hazırlanan bir Kürt İsyanı'nı önlemek için yaptık. Yoksa vatan bölünecekti. Biliyor musunuz ki, DP liderlerinden önce biz Kürt ağalarını tutukladık?”

Üç yıl sonra da, 21 Mayıs başarısız darbe girişiminin ardından uydurma bir bahaneyle Musa Anter, Enver AYTEKİN, Medet Serhat, Edip Karahan, Sait Elçi, Yaşar Kaya gibi seçkin Kürt aydınları tutuklandılar.

Demirel iktidar olduktan sonra Türkiye İşçi Partisi'nin Meclis'e girmesi, DİSK'in kuruluşu, 68 işgalleri ve nihayet 15-16 Haziran işçi direnişiyi güçlenen sol hareket gibi, Doğu mitingleriyle kitleselleşip DDKO'nun kuruluşuyla örgütsel gerçeklik kazanan Kürt uyanışı da devlet terörünün hedefi oldu.

Yukarıda sözünü ettiğim TCK'nın 142. maddesi başlangıçta Ant Dergisi'nin yöneticilerine ve yazarlarına karşı “komünizm propagandası” yaptıkları gerekçesiyle kullanılırken, 12 Mart darbesi öncesinde “Kürtçülük propagandası” gerekçesiyle daha fazla kullanılabilir hale gelmişti.

12 Mart 1971 darbesinden 1991'de TCK'nın 141 ve 142. maddelerinin kaldırılışına kadar kadar geçen yirmi yıllık sürede devlet terörü komünist düşünce ve örgütlenmeye karşı olduğu gibi, Kürt aydınlarına ve örgütlenmelerine karşı da aynı şiddette uygulandı. Ancak komünist düşünce ve örgüt-

lenmeyi yasaklayan maddeler kaldırıldıktan sonra Türkiye oligarşisi, hunharlığını, acımasızlığını, inkarcılığını Kürt özgürlükçülüğüne karşı adamakıllı yoğunlaştırdı.

O kadar ki, Kürt özgürlük savunucularına karşı devlet terörü Türkiye sınırlarını da aştı... Özal döneminde Kuzey Irak'a karşı başlatılıp daha sonraki Demirel ve Çiller dönemlerinde yoğunlaştırılan sınır ötesi kara ve hava operasyonları, Tayyip döneminde Kuzey Suriye'ye yönelmiş bulunuyor.

Ragıp Zarakolu'nun Artıgerçek'te yayınlanan son yazısında belirttiği gibi "Son operasyonun bir amacı, etnik arındırmaya başvurup sınır boyunun altına Suriyeli göçmenleri iskân edip, bir çeşit insan duvarı oluşturmaksa, bir diğer amacı da sınırın üst tarafındaki Kürt nüfus yoğunluğunu azaltmak. Aslında bölgenin nüfusu ile oynama politikası 1993 savaş sonrası kirli savaş döneminde başlatıldı. 3,5 milyon dolayında yerleşik Kürt, 3.500 dolayında köy yakılarak zorunlu göçe tabi tutuldu. Bunların bir bölümü ülke dışına, Cizre dolayındakiler Irak'a giderken, bir bölümü de Türkiye metropollerine yöneldi."

Türkiye'de sürekli tahrik edilen iflah olmaz Kürt düşmanlığını sürgündeki ünlü yazarımız Aslı Erdoğan, 23 Ekim 2019 tarihli La Repubblica gazetesinde yayınlanan söyleşisinde çok iyi açıklıyor. Türkiye'de, HDP hariç, parlamentoda temsil edilen tüm siyasal güçlerin, CHP de dahil, Kürt kuruluşlarının tamamını terörist olarak gördüğünü belirttikten sonra, Suriye'nin işgalini protesto edenlerin niçin tutuklandığı sorusunu şöyle yanıtlıyor:

"Ne yazık ki Avrupalılar Türk basını izleyemiyor. İzleyebilseler, kitlelerin nasıl koşullandırıldığını anlayabilirlerdi. Bu koşullandırma daha ilkokula girer girmez kitaplarla başlar. Türkiye Cumhuriyeti'ne damgasını vuran Mustafa Kemal Atatürk döneminde ortaya atılmış bulunan Kemalizm ideolojisi. O devirden bu yana bu ideoloji aşırı milliyetçiliğe yönelmiştir. Buna göre Türkiye her daim dış tehdit altında bulunan bir ülkedir. Günümüzde aşırı milliyetçiliğe din de

eklemlenmiştir. Savaşta ölen her Türk ‘şehit’ sayılır, ‘Vatanı için canını verdi’ denir. Oysa ölenler aslında hükümet için can veriyorlar... Tayyip Erdoğan’a göre bu ülke sadece bizimdir, Kürtlerin hiçbir hakkı yoktur. O Kürtlerin yalnızca teröristler, katiller, hırsızlar olduğunu, tehdit oluşturduğunu düşünüyor.”

CHP’nin Kürtler konusundaki tavrıyla ilgili bir soruya ise Aslı Erdoğan’ın yanıtı şöyle: “Atatürk tarafından kurulmuş olan, sosyal demokrat olma iddiasındaki bu parti herşeyden önce milliyetçi bir partidir. Hattâ şovendir. O da terörist olarak gördüğü Kürt mücahitlerine karşı savaşı destekliyor.”

Aşırı milliyetçiliğin, dinsel sömürünün pençesinde her geçen gün biraz daha cehennem hayatına sürüklenen o güzelim ülkemizde, Avrupa’da büyük saygı gören seçkin bir Kürt liderine dahi rahatlıkla “terörist” damgası vurabilen gazetecilerin yanı sıra, gerçekleri korkusuzca haykıran Ragıp Zarakolu ve Aslı Erdoğan gibi insanlığın yüz akı yazarlarımız da var.

Onlarla gurur duyuyorum...

Grexit... Brexit... Tayyipland’da da Trexit...

31 Ekim 2019

Avrupa siyasal jargonunda yedi yıldan beri kullanımı en çok tekrarlanan kelime herhalde *exit*... Türkçede çıkış anlamına gelen *exit* ilk kez 2012 yılında büyük bir mali ve ekonomik kriz yaşayan Yunanistan’ın Euro bölgesinde kalıp kalamayacağı tartışılırken bu ülkenin kısaltılmış adına yamanmıştı: *Grexit*...

Krizi atlatabilmek için AB patroniçesi Merkel’in Yunanistan’a dayattığı tedbirler özellikle emekçilerin yaşamını cehenneme çevirdi. Bunun acısını bir nebze çıkartabilmek için Yunanistan başbakanı Çıpras gider ayak önemli bir ham-

le yaptı, 2. Dünya Savaşı sırasındaki Nazi işgali altında ülkesinin uğradığı maddi ve insani kayıpların tazminatı olarak Merkel'den 300 milyar Euro talep etti.

Bu miktar Yunanistan'ın yıllardır Avrupa Birliği, Avrupa Merkez Bankası ve Uluslararası Para Fonu'ndan almak zorunda kaldığı toplam 289 milyar Euro'luk borcu ödeyebilmesini sağlayacaktı. Ama Merkel, Yunanistan'a 50'li ve 60'lı yıllarda 115 milyon Mark ödediği gerekçesiyle talebi reddetti.

Yunanistan'ın *Grexit*'inden sonra "çıkış" eki üç yıldan beri Birleşik Krallık'ın, yani Büyük Britanya'nın kısaltılmış adını yamanmış durumda: *Brexit*... Bu seferki "exit" in konusu Yunanistan gibi Euro bölgesinden çıkış değil, daha farklı... Bir zamanların "batmayan güneş imparatorluğu" 1973'te Avrupa Birliği'ne katılmış olmakla birlikte, üye ülkeler arasında serbest dolaşıma olanak sağlayan Shengen bölgesine olduğu gibi para birliğini öngören Euro bölgesine de katılmış değil.

Aslında Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'ne katılması pek de kolay olmamıştı. Tüm eski sömürgelerine *İngiliz Milletler Topluluğu* adı altında komuta etmeyi sürdüren ve geleneklerine kıskançlıkla bağlı bulunan Büyük Britanya, rakip bir oluşum olarak gördüğü Avrupa Ekonomik Topluluğu'na hiç de dostça bakmıyordu.

Buna rağmen, AET içinde sağlam bir müttefike sahip olmak isteyen ABD'nin bastırmasıyla, Birleşik Krallık 1961'de şeytanın bacağını kırıp üyelik başvurusunda bulduysa da, bu kez Fransa Cumhurbaşkanı De Gaulle, ABD'ye son derece bağımlı olan böyle bir ülkenin üyeliğine resmen karşı çıktı. Londra 1967'de birliğin kapısını ikinci kez çaldığında da yine De Gaulle'ün engellemesiyle karşılaştı.

De Gaulle'ün cumhurbaşkanlığının sona ermesinden sonra başlayan ısınma turları nihayet Ocak 1973'te Büyük Britanya'nın AET'ye üye olmasıyla sonuçlandı. Onun ardından AET'ye 1981'de katılan ilk ülke, albaylar cuntasının devrilmesinden sonra demokratikleşme sürecine giren Yunanistan oldu. Onu da yıllarca faşist diktatörlük altında yaşadıkdan

sonra demokratikleşme sürecine girmiş bulunan Portekiz ve İspanya'nın 1986'da AET'ye kabul edilmesi izledi.

Bu dört ülkeden ikisinin adlarına son yedi yılda farklı nedenlerle "exit" takısı eklenmiş durumda: Grexit ve Brexit...

AB üyeliği özellikle Kıbrıs ve Ege adaları konusunda komşusu Türkiye ile sık sık bunalım yaşayan, kendisini sürekli tehdit altında gören Yunanistan için bir güvence sağladığından Grexit hiçbir zaman gerçekleşmeyecek. Avrupa Birliği açısından da "Avrupa uygarlığının beşiği" sayılan Yunanistan'ın şu ya da bu nedenle kendiliğinden "çıkış" yapması ya da "dışa düşürülmesi" asla düşünülemez...

İngiltere'nin *Brexit*'inin nasıl ve ne zaman gerçekleşeceği ise hâlâ ortalarda... 2016 referandumunda yüzde 52 oyla AB'den ayrılmayı tercih etmiş bulunan Büyük Britanya halkının 12 Aralık erken seçiminde ortaya koyacağı irade son sözü söyleyecek.

Brüksel'de bu iki ülkenin de, İspanya ile Portekiz'in de AB'ye katılma süreçlerini gazeteci olarak yakından izledim. 70'li yılların ilk yarısında bizler Türkiye'deki 12 Mart faşizmine karşı mücadele verirken, Yunanistan, İspanya ve Portekiz'in anti-faşist direnişçileriyle sürekli dayanışma ve güç birliği içerisindeydik.

Faşist yönetimler yıkılıp da ülkeleri Avrupa Birliği'ne üye olduğunda onlardan bir bölümü Brüksel'deki AB misyonlarında görev üstlendiler, bazıları Avrupa Parlamentosu'na seçildiler... Yeni görevlerinde Türkiye'nin demokratikleşmesi mücadelesine de sürekli destek oldular.

Ama "exit", yani üyelikten çıkış, Yunanistan ve İngiltere'den sonra aşırı sağın süratle güç kazandığı birçok AB üyesinde de sık sık telaffuz edilir oldu.

Avrupa gazetelerinden yayınlanan haberlere göre *Grexit* ve *Brexit* dışında şu kelimeler de neolojizmde, yani söz türetiminde, yerlerini almış bulunuyor:

Frexit: Fransa için aşırı sağcı lider Marine Le Pen tarafından

Nexit: Hollanda'da aşırı sağcı PVV lideri Geert Wilders tarafından

Oexit: Avusturya'da aşırı sağcı lider Norbert Hofer tarafından

Swexit: İsveç'te aşırı sağcı İsveç Demokratları tarafından

Fixit: Finlandiya'nın Euro bölgesinden çıkmasını isteyen onbinlerce imzacı tarafından

Dexit: Danimarka'da aşırı sağcı DPP tarafından

Gerxit: Almanya'da Euro bölgesinden çıkılmasını isteyen aşırı sağcı AfD tarafından

Spexit: İspanya'da aşırı sağcı Vox partisi tarafından

Bu ülkelerin her birinde aşırı sağ partiler giderek güç kazanmakta olsalar bile yakın vadede tek başına iktidar olmaları ihtimali çok uzak.

Ama “exit” isteminin varlığını sadece AB üyesi ülkelerle sınırlı tutmayıp AB'nin eşliğindeki ülkelere de dikkatle bakmak gerekir.

“Exit”in bir başka versiyonunun, yani *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*'yle güvence altına alınmış olan temel hak ve özgürlüklere saygılı olma yükümlülüğünden “çıkış”ın oralarda sadece bir istem değil, yıllardır süregelen bir iktidar uygulaması olduğu açıkça görülür.

Evet, bugün konumuz, sadece AB aday üyesi değil, aynı zamanda Avrupa Konseyi asil üyesi olan Türkiye'dir... Bu ülkede islam gericiliğini, Türk ırkçılığını, militarizmi alabilmesine kullanarak insan haklarını, özgürlükleri sürekli ayaklar altına alan Tayyip Erdoğan'ın uyguladığı politikaya verilecek en uygun isim *Trexit*'tir...

Gayet haklı olarak sorulabilir: “Türkiye'de *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*'ne ne zaman uyuldu ki şimdi çıkış yapılmış olsun?”

Evet dün 96. kuruluş yıldönümü ulusalcılar tarafından da, islamcılar tarafından da bayrak ve asker sembolleri yüceltilerek kutlanan cumhuriyetin hiçbir döneminde insan hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmedi.

Denebilir ki, cumhuriyetin ilanından sonra zaten insan hakları ve özgürlükler konusunda bağlayıcı hiçbir belge yoktu ki uyulmuş olsun...

Ama Türkiye'nin uymayı taahhüt ederek imza koyduğu *İnsan Hakları Evrensel Bildirisi*'nin 10 Aralık 1948'de, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*'nin ise 4 Kasım 1950'de kabul edilmiş olduğu unutulmasın.

70 yıla yakındır Türkiye'de sivilıyla, askeriyle, ulusalcısıyla, islamcısıyla kaç iktidar gelip geçti. Tüm bu dönemlerin yaşayan tanığıyım... Evet bu iki belge her daim büyük bir küstahlıkla hiçe sayıldı, insan hakları ve temel özgürlükler sürekli ihlal edildi.

2002'den beri Türkiye'de iktidarda olan Tayyip Erdoğan ve emir kulları, ilk yıllarında askeriyeden gelecek bir tasalluta karşı Avrupa'nın desteğini alabilme art hesabıyla bir süre bu belgelere sahip çıkar, saygı duyar göründüler...

Ancak iktidarı garantileyip yasama, yürütme ve yargı erkleriyle ana akım medyayı cumhurbaşkanlığı sarayından güdümlü hale getirdikten sonra paslı dişlerini göstermekte gecikmediler.

İşid'i haritadan silmiş olan yiğit Kürt mücahitlerine açıkça ihanet eden ABD ve Rusya gibi süper güçlerin desteği ya da hoşgörüsüyle Kürt insanının Türk ordusu ve onun islamcı terörist çeteleri tarafından kendi topraklarından güneye sürülmesi, direnenlerin katledilmesi temel hak ve özgürlüklerin çiğnenmesinin inkar kabul etmez kanıtıdır.

Trexit'in teyididir...

Unutulur mu? 1915 soykırımının ABD tarafından tanınması sırf Ankara'daki muktedirleri rahatsız etmemek için Obama da dahil Beyaz Saray'ın tüm sakinleri tarafından stratejik ve jeopolitik hesaplarla engellenmişti.

Trump'ın Kürtlere açık ihaneti, 1915'de tehciye tabi tutulan Ermenilerin sürüldüğü *Deir ez-Zor*'un 104 yıl sonra Türk ordusu ve onun İslamcı terörist çetelerinin tehdidi altına düşmesi karşısında Kongre'nin ezici çoğunlukla Ermeni Jenosi-

di'ni tanıma kararı almasına Tayyip Erdoğan'ın gösterdiği tepki *Trexit*'in bir başka planda teyididir.

Hele hele Yenikapı ruhunun sadık bendesi olduğunu yıllardır defaatle kanıtlamış, Kürt milletvekillerinin hapsedilmesine, Rojava'nın işgaline açıkça destek vermiş bulunan ana muhalefet lideri Kılıçdaroğlu'nun Ermeni Soykırımı'nın tanınması kararına karşı Erdoğan'ın hınk deyciliğini yapması, durumun vehametinin bir başka göstergesidir.

Evet, ne yazık ki, islamcı-ulusalcı-militarist cephede bütünleşen iktidar ve ana muhalefet, ülkemizi insan haklarına ve özgürlüklere saygı evreninin dışında kalmaya mahkum etmiştir.

Bu, geri dönüşü olmayan bir *Trexit*'tir...

7 Kasım, direnişin başladığı gün...

7 Kasım 2019

Bugün 7 Kasım... 37 yıl öncesine kadar takvimin bugünü bize hep 1917 Rus Devrimi'ni anımsatırdı... Bilinçlenmeye başladığımız 50'li yıllarda devrimin öyküsünü alnı hapisane demirine değmiş saygıdeğer komünist dostlarımızdan dinler, Moskova, Sofya ve Peşte radyolarının o günkü Türkçe yayınlarından bir şeyler öğrenmeye çalışırdık.

60'lı yıllarda *Türkiye İşçi Partisi*'nin örgütlenmesine paralel olarak kitapçı raflarında görünmeye başlayan sol yayınlar sayesinde 7 Kasım Rus devrimi, Türkiye siyasi takviminde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ile 10 Kasım Atatürk'ün ölüm yıldönümü arasında yerini almaya başladı.

Akşam'ın genel yayın yönetmeniyken, Türkiye'de ilk kez, gazetenin 7 Kasım 1966 tarihli sayısında Rus Devrimi'ne geniş bir yer ayırmayı planlıyordum, yazar arkadaşlarım Fethi Naci ve Hüseyin Baş'tan da bu konuda birer yazı ha-

zırlamalarını istemiştim. Ama Demirel Hükümeti'nin ve patronların baskısıyla gazeteden uzaklaştırıldığımız için bu mümkün olmamıştı.

İnci'yle birlikte bunun acısını bir yıl sonra kendi kurduğumuz *Ant Dergisi*'nde çıkarttık...

Derginin 7 Kasım 1967 tarihli 45. sayısını bugün yeniden gözden geçirdim... Bir yanda Yaşar Kemal'in "Mustafa Kemal İhtilali" başlıklı yorumu, öte yanda Fethi Naci'nin Marx'tan Lenin'e büyük komünist düşünür ve liderlerin resimlerini de içeren "*Ekim İhtilali 50 yaşında*" başlıklı incelemesi ve dış politika yazarımız Hüseyin Baş'ın Rus Devrimi'nin tarihçesini anlatan "*Dünyayı sarsan on gün*" başlıklı yazısı... Dahası, sanat-kültür sayfalarımızda Sungu Çapan'ın "*Ellinci yılında Sovyet sineması*" ve Ece Ayhan'ın "*Sovyetler'de elli yıllık edebiyat*" başlıklı yazıları...

Ant'ın bir hafta sonraki 46. sayısında ise yıllardır Paris'te sürgün bulunan büyük ressamımız Abidin Dino'nun "*Lenin'in Türkiye üzerine yazıları*" başlıklı yazısı geniş yer tutuyor.

O yıl devrimin 50. yıldönümü dolayısıyla Sovyetler Birliği'nde büyük kutlama törenleri düzenlenmişti. Sovyet Bürokelçiliği, *Türkiye İşçi Partisi* ve *DİSK* yöneticileriyle birlikte *Ant*'ın yöneticisi olarak beni de törenlere davet etmişti. Ancak haftalık derginin hazırlığı İstanbul'dan bir iki gündün fazla ayrılmama olanak vermediği için gidememiş, o dönemde televizyon da olmadığı için, törenleri yine Moskova radyosunun Türkçe yayınlarından izleyebilmiştim.

Sürgüneyken bulunduğumuz Belçika, Fransa, Almanya gibi Avrupa ülkelerinde 7 Kasım kutlamaları, tıpkı 1 Mayıs kutlamaları gibi, işçi sınıfı örgütlerinin en önemli etkinliklerinden biriydi... Sovyetler Birliği dağılıncaya kadar da öyle sürdü... Belçika'da Komünist Partisi'nin günlük gazetesi *Le Drapeau Rouge* (Kızıl Bayrak) her 7 Kasım'da Rus Devrimi'ni anlatan yazılar ve kutlayan bildirilerle dolu çıkar, biz de bu coşkuyu paylaşırdık.

Ne ki, 1980'in 7 Kasım'ında Türkiye'den gelen bir kara haber bu bayram gününü bizim için mateme dönüştürdü. Evet, o gün meslektaşımız, *Onur Yayınları* sahibi *İlhan Erdost*, iki ay önce askeri bir darbeyle iktidara el koymuş bulunan faşist askeri cuntanın Mamak zindanında, ağabeyi *Muzaffer Erdost*'la birlikte saatlerce dövüldükten sonra hayatını yitirmişti.

Türk medyası bu alçakça cinayeti işleyenleri eleştirmek şöyle dursun, seçkin bir aydının askeri zindanda dövülerek öldürüldüğünü haber yapmak zahmetine dahi katlanmadı... Sadece bazıları dört gün sonra Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 11 Kasım 1980 tarihli bildirisini kullanarak "Sol Yayınlar yöneticisi İlhan Erdost'un muhafız erlerden birinin başına vurması sonucu beyin kanamasından vefat ettiğini" bildirmekle yetindiler. Oysa İlhan Erdost, yedi yıl önce Şili faşist darbecilerinin bir stadyumda ünlü folk şarkıcısı Victor Jara'yı gitar çalan parmaklarını kırarak katlettikleri gibi, Evren'in askerleri tarafından hunharca dövülerek öldürülmüştü.

O sırada *Demokrasi İçin Birlik* organı olarak Brüksel'de yayınladığımız *Tek Cephe* gazetesinde "İlhan Erdost nasıl katledildi?" başlığı altında İlhan Erdost'un trajik ölümünün ardında cuntanın askeri zindanlarında 12 Eylül'den beri hunharca işletilen işkence mekanizması bulunduğunu açıklamış, Avrupa kamuoyunu da bu konuda bilgilendirmiştik. Gazetemizde ayrıca İlhan'la birlikte gözaltına alınarak işkence gören ağabeyi Muzaffer Erdost'un bu cinayet konusunda *Amnesty International*'e ulaştırdığı belgenin de tam metnini yayınlamıştık. (<https://www.info-turk.TCephe3.pdf>)

Bu cinayetin üzerinden iki yıl geçmişti ki, 1982'nin 7 Kasım'ında Türkiye, yakın tarihinin en utanç verici olaylarından birini daha yaşayacaktı... Faşist askeri cuntanın "sivil yönetime geçiş" aldatmacasıyla o gün organize ettiği referandum, oy kullananların yüzde 91,3'ünün sadece yeni militarist anayasaya değil, aynı zamanda darbecilerin başı Orgeneral Kenan Evren'in de olağanüstü yetkilerle donan-

miş “sivil cumhurbaşkanı” olarak yedi yıl daha despotizmini sürdürmesine “evet” oyu vermesiyle sonuçlanacaktı.

İki yıldır astığı astık, kestiği kestik süren bir faşist diktatörlükten sonra ülke halkının kendisine dayatılan antidemokratik anayasaya ve bu anayasayı uygulatacak olan bir despota bu denli büyük çoğunlukla kabul oyu vermesi, iki yıldır Türkiye’deki demokratik direniş güçlerine destek olan uluslararası demokratik kamuoyunda da bir şok yaratmıştı.

O dönem sürgünde bulunan dostumuz *Dursun Akçam*’ın Köln’de yönettiği *Demokrat Türkiye* gazetesine bu referandum sonuçları üzerine şunları yazmışım: “7 Kasım dünya tarihinde büyük Rus devrimiyle sosyalist devrimler çağının açılışını simgelerken, Türkiye tarihine de, düzmece bir referandumla ‘anayasallaştırılmış’ parlamenter faşizm döneminin açılış günü olarak geçti. Türkiye işçi sınıfı, emekçi kitleler, Kürt halkı, gelecek yıllarda 7 Kasım’ı, bu iki yönüyle, hem dünya çapında sosyal ve siyasal kurtuluş yolunun açıldığı gün, hem de Türkiye’de temel hak ve özgürlüklerin üzerine kapkara bir şal örtüldüğü gün olarak anacaklardır.” (<https://info-turk.be/surgunyazilari1.pdf>,s. 64)

Türkiye geneli için bu böyleydi, ancak referandumun sonuçları il il incelendiğinde ortaya çıkan, günümüzün mücadelelerine de ışık tutan bir başka gerçeklik vardı... O da, Türkiye genelindeki teslimiyetin aksine, doğudaki Kürt illerinde militarist anayasaya da, Evren’in cumhurbaşkanlığına da hayli yüksek oranlarda karşı oy kullanılmış olmasıydı.

<i>Bingöl</i>	%23,5
<i>Diyarbakır</i>	%19,7
<i>Tunceli</i>	%17,4
<i>Hakkari</i>	%17,2
<i>Muş</i>	%14,9
<i>Mardin</i>	%13,1
<i>Bitlis</i>	%12,7
<i>Siirt</i>	%11,9
<i>Van</i>	% 8,9

Bu yıl 31 Mart'ta yapılan yerel seçimlerde HDP'nin elde ettiği aşağıdaki oy oranlarıyla mukayese edildiğinde 1982 rakamları düşük görülebilir.

<i>Bingöl</i>	%30,4
<i>Diyarbakır</i>	%62,9
<i>Tunceli</i>	%28,2
<i>Hakkari</i>	%59,9
<i>Muş</i>	%33,6
<i>Mardin</i>	%56,2
<i>Bitlis</i>	%33,0
<i>Siirt</i>	%48,4
<i>Van</i>	%58,8

Ancak unutulmasın ki, bu referandum Türk-İslam faşist terörünün hâlâ en acımasızca hüküm sürdüğü, Diyarbakır zindanında Kürt tutuklulara en korkunç dehşet filmlerine taş çıkartacak zulüm ve gaddarlık uygulandığı bir dönemde yapılmıştır.

Referandumda kendi cumhurbaşkanlığını da onaylatmak için, tıpkı günümüzde Tayyip Erdoğan'ın yaptığı gibi, bizzat Anayasa'yı tanıtmaya gezilerine çıkararak Türkiye'nin dört yanında devşirilmiş kitlelere hitap eden Evren şu tehdidi dilinden düşürmüyordu: "Eğer, 12 Eylül öncesine dönmeyi ve o felaketli günleri ve yılları tekrar ve bu sefer belki de daha da feci bir şekilde ve kurtuluş ümitleri kaybedilmiş bir surette yaşamayı istemiyorsak, sandık başında beyaz oy kullanarak Anayasa'yı kabul etmek zorundasınız."

Cumhuriyet Gazetesi bile 30 Ağustos 1982 tarihli sayısında Evren'in "Dış güçlerle işbirliği yapanlar anayasaya 'hayır' kampanyası açtı" diye muhalefeti suçlayan, anayasaya "evet" demeye eli varmayan vatandaşları suçluluk kompleksine kapılmaya zorlayan sözlerini manşetten vermekteydi.

Evren'in o günlerdeki bir başka beyin yıkaması da 5 Kasım 1982 tarihli *Tercüman*'ın manşetinden: "12 Eylül olmasaydı, Taksim 'kızıl meydan' olacaktı!"

Bu terör ortamının yanı sıra unutmamak gerekir ki, o ta-

rihte Kürt oylarını yönlendirebilecek bugünkü HDP gibi bir legal örgüt de yoktu. Tıpkı işçi sınıfımızın 60'lı yıllarda TİP ve DİSK örgütlenmeleriyle “kendiliğinden sınıf” olmaktan çıkıp “kendisi için sınıf” olma sürecini yaşamış olması gibi, Kürt ulusu da on yıllardır gördüğü zulüm ve baskılar sonucu oluşan bir bilinçlilik ve öngörüyle “kendiliğinden ulus” olmaktan çıkıp “kendisi için ulus” olma sürecindeydi... Bu sayededir ki Evren'e ve anayasasına sınırlı da olsa “hayır” diyebilmişti. Üstelik 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinin sonrasında askeriyenin dayatmalarına asla karşı çıkmamış olan CHP'nin bu referandumda da militarist anayasaya ve Evren'in cumhurbaşkanlığına destek vererek Kürtleri yine yalnız bırakmış olmasına rağmen...

Kürt seçmenlerin 1982 referandumunda sınırlı da olsa ortaya koyduğu bu kararlılıktır ki 1983'te başlayıp günümüze dek süren sıcak mücadelenin ve de yasal planda HEP'le başlayıp günümüzde HDP'nin Meclis'te üçüncü büyük grubu oluşturmasına varan legal mücadelenin öncü kadrolarını yaratmıştır.

HDP liderlerinin, milletvekillerinin, belediye yöneticilerinin tutuklanıp zindanlarda çürütülmesine, HDP'nin kazandığı belediyelere el konularak başkanların yerine kayyumlar atanmasına rağmen onlar haklı mücadelelerini büyük kararlılıkla sürdürüyorlar.

Son belediye seçimlerinde AKP'nin metropollerdeki saltanatının yıkılması için ayrı aday göstermeyerek CHP'nin başkan adaylarının seçilmesini sağlamış olmalarına rağmen Kürtler şu sıralarda, Suriye Kürdistanı'nın Türk Ordusu tarafından işgaline CHP liderlerinin alkış tutmasını ibretle izliyorlar.

Gerçek bir halk lideri olan Selahattin Demirtaş'ın zindandan duyurduğu gibi “Kürtler kimsenin marabası, kuyruğu ya da payandası değildir. Bu savaşa koşulsuz destek sunanlar halka özeleştirici borçludurlar. Kürtlere sadece savaşı ve

ölümü reva görenleri, Kürtler de günü geldiğinde tanımazlar.”

7 Kasım 1982’de referandum sandıklarında başlamış olan Kürt ulusal direnişi, tüm zulme, baskılara, ihanetlere, arkadan vurmalara rağmen, güçlükleri mutlaka aşacaktır.

Çünkü Victor Jara’nın şiirselleştirdiği gibi, örgütlü halk asla yenilmez!

Aslı Erdoğan’a yapılan saygısızlık üzerine

Değerli roman yazarımız Aslı Erdoğan’ın 23 Ekim 2019’da İtalyan gazetesi *La Repubblica*’da yayınlanan ve Türk Devleti’nin Kürt ulusuna karşı tavrını eleştiren söyleşisinin bazı gazeteler ve haber siteleri tarafından hatalı bir çeviriyle yayınlanması yazarın yandaş Türk medyasında hak-sız ve seviyesiz saldırılara uğramasına neden oldu.”

İlk hata Belçika’nın büyük gazetelerinden *Le Soir*’a ait... Bu gazete aynı şekilde bir başka büyük hatayı da 1998 yılında Türk faşistlerinin Kürt ve Asuri lokallerini ateşe verdiği geceyi manşetinde “Brüksel’de Kürtlerin şiddet gösterisi” manşetiyle vererek işlemiş, itirazımızı üzerine daha sonra küçük bir düzeltme yapmak zorunda kalmıştı.

Le Soir bu kez de yaptığı dikkatsizliği düzelterek yazardan özür diledi.

Erdoğan’ın *La Repubblica*’da yer alan ifadelerinin aslına uygun Fransızca ve Türkçe doğru çevirilerini *İnfo-Türk*’ün facebook sayfasında yayınladığımız gibi, Türkçe doğru çevirisine 25 Ekim 2019 tarihli *Artıgerçek*’teki yazımda da yer vermiştim. Ayrıca doğru çeviriyi e-mail’le Türkçe medyaya da iletmıştik. Buna rağmen Türkçe medyanın bir bölümü *Le Soir*’ın verdiği yanlış çeviriyi kontrol etmeden Türkçeleştirip yayınlarak hataya ortak oldu. Gelen tepkiler üzerine de kendi marifetinin sorumluluğunu büyük bir pişkinlikle *Le Soir*’ın üstüne atarak özür dileme konusunda da yan çizdi. Aslı Erdoğan’dan asıl onların özür dilemesi gerek... Basın ahlâkının gerektirdiği de budur...

NATO kafa, NATO mermer...

14 Kasım 2019

Avrupa'da da, Türkiye'de de büyük bir şaşkınlık... Nasıl oluyor da, 2. Dünya Savaşı sonrası ABD'nin başı çekmesiyle Sovyetler Birliği'ne karşı kurulan *Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü*'nün, yani İngilizce kısaltılmış adıyla NATO'nun en sadık üyesi ve en büyük ikinci ordusunun sahibi Türkiye birden bire bu örgütün disiplinini hiçe sayarak başına buyruk kararlar alabiliyor?

Nasıl oluyor da bir devlet, 70 yıldır o medarı iftihar ordusunu a'dan z'ye ABD silah tekellerinin ürettiği ölüm araçlarıyla donatmışken, birdenbire Amerikan *Patriot* füzelerini almaktan cayıp gerektiğinde NATO ülkelerini vurmak amacıyla üretilen Rus yapısı *S-400* füzelerini satın alabiliyor?

Ve nasıl oluyor da aynı devlet, NATO'nun olurluğunu almaksızın komandolarını, tanklarını, jetlerini ve de yedi düvelden İslamcılarla oluşturup beslediği terör çetelerini Kürt kırımını ve tehciri yapmak için Kuzey Suriye'ye sokabiliyor... Dahası, NATO'nun hâlâ baş düşman bildiği Rusya'nın askeri birlikleriyle sınırın Suriye kesiminde ortak devriye sistemi kurabiliyor?

Haydi, bir soru daha... 60'lı ve 70'li yıllarda Türkiyeli devrimciler ABD emperyalizmine ve NATO'ya karşı canlarını ve özgürlüklerini hiçe sayarak mücadele verirken onların karşısına bekçi köpeği gibi çıkartılanlar, Boğaz'da demirlemiş Amerikan gemilerini kible yapıp namaz kıldıktan sonra *16 Şubat 1969 Kanlı Pazarı*'nı yapanlar bugün nasıl oluyor da ABD hasmı, Rus muhibi kesiliyor?

Yaşı gereği 40'lı yıllarda CHP iktidarı tarafından Türkiye'nin ABD emperyalizmine peşkeş çekilişine, 50'li yıllarda NATO'ya kapılanabilmek için DP iktidarı tarafından Kore'ye 4500 kişilik tugay gönderilişine, 60'lı yıllarda DP diktasına son vermek gerekçesiyle darbe yapan askeri cuntanın Türkiye radyolarında faşist albay Türkeş'in sesinden "NATO'ya,

CENTO'ya bağılıyız" yemini edişine, 70'li yıllarda 12 Mart darbesinin, 80'li yıllarda 12 Eylül darbesinin ABD'nin ve NATO'nun icazeti ve hattâ tezgahıyla gerçekleştirilişine tanık olmuş, bu konuda sayısız yazı yazmış bir gazeteci olarak hiç de şaşırıyorum.

Tek parti döneminde ve hattâ savaş yıllarında ideolojik bakımdan yakınlık duyduğu Nazi Almanya ve Faşist İtalya ile ilişkileri kesintisiz sürdüren, gazetelerinde Hitler'e ve Mussolini'ye manşetten övgüler düzdüren, buna karşılık sol düşünce ve örgütlenmeyi her daim yasaklayıp cezalandıran TC devleti, savaş sonrasında ABD ve onun Avrupa'daki işbirlikçilerinin başlattığı anti-komünist seferberlikte büyük bir coşku ve özveriyle yerini almakta gecikmedi.

Hitler Almanyası'nı yenerek 2. Dünya Savaşı'ndan galip çıkan ABD ve onun Avrupa'daki ortakları zafer sarhoşluğundan ayılır ayılmaz bu galibiyeti büyük ölçüde Kızıl Ordusu'na borçlu oldukları *Sovyetler Birliği*'ni tek düşman ilan ederek "uluslararası komünizm"e karşı topyekun savaş açınca, iktidardaki CHP de, solun baştan yasaklandığı çok partili sisteme geçişte kurulan DP de, "ABD yardımı" adı altında verilen ulufeler karşılığında ülkeyi tüm sivil, askeri ve ekonomik kurumlarıyla ABD emperyalizmine teslim etmekte zerrece tereddüt etmediler.

Çünkü ABD emperyalizmine ve ardından NATO'ya utanç verici teslimiyetlerle dolu bu uzun dönemde Türkiye'de söz ve karar sahibi iktidarların ve destekçilerinin tümünü, Atatürk'çüsünden Rabia'cısına, uygulamadaki tüm farklılıklarına rağmen, hiç fire vermeden birleştiren tek bir devlet ilkesi vardı: *Anti-komünizm*...

Bu ilke, daha cumhuriyet ilan edilmeden önce, *Türkiye Komünist Partisi* lideri Mustafa Suphi ve yoldaşlarının 1921'de sürgünden ülkeye döner dönmez katledilmelerinden bir hafta önce, yeni devletin lideri *Mustafa Kemal* tarafından bir TBMM gizli celsesinde devleti yönetenlere ve ileride yönetecek olanlara dikte edilmiştir.

Araştırmacı Rıza Aydın tarafından ilk kez *Yalansız* sitesinde yayınlanan ve iki gün önce TUSTAV sitesinde alınan 22 Kânunisâni 1337 (22 Ocak 1921) tarihli *TBMM Gizli Celse Zabıtları*, o dönem Sovyet Rusya'dan gelen altın ve silah yardımlarına rağmen Mustafa Kemal'in komünizme ne denli karşı olduğunu, bir hafta sonra Karadeniz sularında katledilecek Mustafa Suphi ve yoldaşlarına karşı milletvekillerini nasıl kışkırttığını açıkça ortaya koyuyor... İşte tutanaklardan, cümle düşüklüklerine dokunmaksızın aynen aldığımız ibret verici bazı pasajlar:

MUSTAFA KEMAL PAŞA (Ankara) – Efendiler, vaktiyle Baku'ya Mustafa Suphi riyasetinde bir heyetin memlekete gelmek isteğinde bulduklarından, bunların bir komünist fırkasına mensubiyetlerinden bizi haberdar etmişlerdi. Bu Mustafa Suphi'nin ahlâkı hakkında malûmat sahibi olan birçok arkadaşlarımız var. Erzurum ahali muhteremesi bunu en yakından tanıyanlardır. Halbuki Mustafa Suphi son zamanlarda memleketimize gelmek üzere bulunuyordu. Bunlardan bir kısmını sahil tarihiyle göndermişler, kendisi de Kars üzerinden gelmek istiyordu. Bunu haber alan Erzurumlular böyle bir adamın memleket dahiline girmesinden son derece müteheyyiç olmuşlar ve memlekete sokulmaması için teşebbüsatta bulundular. Makamâtı resmiyeye müracaat ettiler. Bu adam memleketimize girerse parçalarız...

BİR MEBUS – Aynı isabet olmuş Paşa Hazretleri.

MUSTAFA KEMAL PAŞA (Devamla) – Bendenize sureti mahremanede müracaat etmiş idi ve diyordu ki ... ahalinin tezahüratı karşısında mümkün değildir. Kendisi bilâhare hudut haricine çıkarılmak üzere mahfuzen hudut haricine ... Benim de mütalâamı soruyordu... Geldiği zannolunan bir adamın memleket dahilinde serbest bırakılması ... Erzurumda tatbiki tasavvur olunan ... muvafık buldum ve kendilerine yazdım. Bu telgraf da ondan sonra geliyor. (...)

“Şüpheli etmiyorum ve hiç kimsenin şüpheli etmeyeceğini zannediyorum ki Büyük Millet Meclisi ve onun Hükümeti-

nin bugüne kadar takip ettiği siyaset tamamen amali milliyeye mutabıktır. Bu siyasetin ne olduğunu tekrara lüzum görmem. Yalnız iki kelimesini zikredeceğim, ki o da hududu milliyeye dahilinde milletin istiklâlidir ve bu gayet kuvvetli ve büyük mana ifade eder esastır. Bugüne kadar bu esastan ayrıldığıımıza delâlet edecek en ufak bir emareyi bile göstermek mümkün değildir.

“Efendiler, bu iki esas üzerinde yürüyen insanlar, düşünen dimağlar bittabi Komünizmin vasi ve bu kuyudatını parçalayan esasları ile mutabakatta bulunamaz. Binaenaleyh Heyeti Âliyenizin takip ettiği siyaset hiçbir vakitte Komünistlik esasına müstenit değildir. Bu böyledir, bunu tekrar ediyorum, bir defa daha. Fakat yine malûmunuzdur ve cihanın malûmudur, ki bu millî esaslarına derin rabitalarla sadık kalan Meclisiniz ve Hükümetiniz müstakil bir devlet olarak Rusya Bolşevik Cumhuriyeti denilen bir devletle münasebatı siyasiyesinde hiçbir vakit Komünistlik ile Bolşeviklik esasatını dahi telaffuz etmemiştir. Zannediyorum ki Hariciye Vekiliniz muhtelif vesilelerle bu ciheti izah etmiştir. Binaenaleyh bendeniz tekrar ediyorum, milletimizin, devletimizin, Heyeti Âliyenizin Ruslarla olan münasebatı doğrudan doğruya iki müstakil devletin karşı karşıya olan ve her biri kendine ait olan gayelerini tamamen mahfuz bulundurmak şartıyla, bugüne kadar böyle olduğu, bugünden sonra da böyle devam edeceğine şüphe etmeyiniz. Rus Bolşevik Hükümeti resmiyesi, ricali resmiyesinin bizim olan, bizim resmî ricalimizle olan temas ve münasebetlerinde Rusya dahilinde bu milletin soysuz, herhalde serserem birtakım evlâtları oralarda da serseriliklerine devam etmişlerdir. İşte bu serseriler bir iş yapmak hülyasına kapılarak zahiren memleketimize ve milletimize nâfi olmak için Türkiye komünist fırkası diye bir fırka teşkil etmişlerdir ve bu fırkayı teşkil edenlerin başında da Mustafa Suphi ve emsali bulunmaktadır. Bunlar doğrudan doğruya bir hissi vatanperverane ile ve bir hissi hakikî millî ile değil, benim kanaatımcıca belki kendilerine para veren, kendilerini

himaye eden ve bunlara ehemmiyet atfeden Moskova'daki prensip sahiplerine yaranmak için bir takım teşebbüsâtı serseriyane bulunmuşlardır. Bunların yaptıkları teşebbüs Rus bolşevizmini muhtelif kanallardan memleket dahiline sokmak olmuştur. Bu suretle memleketimize, milletimize hariçten komünizm cereyanı sokulmaya başlanmıştır.

“Diğer taraftan efendiler, memleket dahilinde komünizmin ne olduğunu bilmeyen, fakat bu esasata müsteniden tekevvün etmiş olan, taazzuv etmiş bir Bolşevik kuvvetinin bizim için kuvvei naciye olabileceğini farzeden bir takım insanlar dahi, hattâ bu hariçten gelen Komünizm cereyanına temas etmeksizin kendiliğinden Komünizm teşkilâtı yapmak hevesine düştüler. Bir zaman geldi ki Ankara'da, Eskişehir'de, şurada burada memleketin hemen bir çok yerlerinde bir çok insanlar, birbiriyle rabıtabar olmaksızın, Komünistlik teşkilâtı kurmaya ve aynı zamanda hariçten de birtakım insanlar serseri surette memlekette dolaşmaya ve aynı zamanda propaganda yapmaya başlamışlardır. Daima esasatına muhafazai sadakat etmekte en büyük faideyi gören Heyeti Vekileniz bunun için müsmir bir neticeyi düşünmek mecburiyetini hissetti. Herhalde bu memlekette ve bu millet içinde Komünizmin mahalli tatbik bulamayacağına kani idi ve kanidir.”

Hayli uzun olan konuşmanın diğer bölümlerinde bu anti-komünist devlet politikasına, o sırada hem siyasal planda, hem de mali ve askeri konularda Ankara yönetimine destek olan komünist Rusya'nın olası tepkilerini yatıştırmak için girişilen diplomasi manevralarına ve hattâ sahte bir komünist partisinin kuruluşuna ilişkin ibret verici bilgiler de var.

TBMM Başkanlığı, 1921 yılına ait olan ve Arap harfleriyle tutulmuş bulunan zabıtları Latin alfabesine dönüştürerek yayımlamakla önemli bir hizmette bulunmuş oluyor. Ancak yayımlanan metinlerde, özellikle Mustafa Kemal'in konuşmalarında bazı ifadeler yer verilmemiş, bunlar üç noktayla geçiştirilmiş, bu nedenle de bazı cümleler anlam yitirmiş bulunuyor.

Kesin bir şey denemez ama, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katlinden bir hafta önce devlet başkanı tarafından yapılmış olan tahrik edici bir konuşmanın böyle aleni sansür uygulanarak yayımlanması büyük olasılıkla Mustafa Kemal'e toz kondurmama çabasının eseri olabilir. Konuşmanın tam metninin Arap harfleriyle yazılmış orijinali, eğer yok edilmemişse, dürüst tarihçiler tarafından mutlaka bulunmalı ve Latin harfleriyle yeniden kamuoyuna sunulmalıdır .

Asıl konumuza dönecek olursak, sırf komünist SSCB ve onun müttefiki olan ülkelere karşı kurulduğu için NATO'nun on yıllarca en ateşli savunuculuğunu yapan bizim farklı kılıklardaki anti-komünist siyaset esnafının, SSCB'nin çöküşünden ve Rusya'nın giderek ABD ve AB'yle yarışabilen bir kapitalist dev haline gelmesinden sonra, gerektiğinde Rus kartına da oynayarak kolaylıkla anti-ABD ve anti-NATO kesilebilmesinin pek şaşırtıcı bir yanı yok.

Ha ABD, ha Rusya, hattâ hâlâ 'komünist' etiketi taşımasına rağmen kapitalizmin tüm kurallarını ustaca oynayan Çin, hiç fark etmez... Araştırmacı dostumuz Dr. Ergün Sönmez'in iki kitabında belgelerle ortaya koyduğu gibi 20. Yüzyıldaki ABD emperyalizminin yerini 21. Yüzyılda ABD ve AB'nin yanısıra Rusya ve Çin'in de dahil bulunduğu "*kollektif emperyalizm*" almış bulunuyor.

Kollektif emperyalizmin de insan hakları, sosyal ve çevresel sorunlar konusunda ne denli vurdum duymaz olduğu ortada... Bunun en son örneğini Türk Ordusu Kuzey Suriye'de önce Afrin'i, son olarak da Rojava'yı işgal ettiğinde tüm çıplaklığıyla gördük.

Tayyip iktidarından aldığı destekle sadece Suriye'nin değil, Avrupa ülkelerinin de başına bela olan *İşid*'i kahramanca bir mücadeleyle haritadan silen Kürt halkı, aynı Tayyip iktidarının doğrudan kendine yönelik saldırıları karşısında ABD tarafından da, AB tarafından da, Rusya tarafından da yalnız bırakılarak insanlık tarihinin en büyük ihanetlerinden birine uğradı.

Ya NATO? Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un

geçen hafta *The Economist*'te yayımlanan söyleşisinde belirttiği gibi NATO, özellikle ABD başkanı Trump'ın diğer üye ülkelere haber vermeden tek başına bir kararla Suriye'den asker çekerek Türk işgaline yeşil ışık yakmasından sonra gerçekten bir "beyin ölümü" sürecine girmiş bulunuyor.

Ordusunu gerektiğinde NATO ülkelerine karşı kullanılmak üzere imal edilmiş S-400 Rus füzeleriyle teçhiz etmeye başlamış olan bir Türkiye NATO'ya bağlı da kalsa, karşı da olsa ne değişecek?

Başta da söylediğim gibi, Türkiye'nin ABD emperyalizmine ve NATO'ya bağımlılığının tek nedeni devletin kurucusu Atatürk tarafından 98 yıl önce siyaset atar damarına zerkedilmiş anti-komünizm idi... SSCB'nin çöküşünden bu yana "komünizm tehlikesi" bahanesi ortadan kalktığına göre, NATO'da kalınsa da olur, terkedilse de olur...

Kafası iyi çalışmayanları nitelemek için kullanılan Rumca'dan transfer edilmiş bir deyim vardır: *Na to kefari, na to mermari*... Türkçesi: NATO KAFA, NATO MERMER!

NATO'ya katılım bu kafadakilerin eseriydi...

Ne acıdır ki bugün de aynı kafadakiler, CHP liderleri de dahil, Tayyip başkanlığında başlatılan Afrin ve Rojava işgallerine destek olabiliyor, üstelik bu işgalleri izleyen Kürt kırım ve tehcirine "Güzel şeyler oluyor" diyerek alkış tutabiliyor... Yazık ki, bin kere yazık... Hâlâ NATO KAFA, NATO MERMER!

Güneş çocuklarının 45 yıllık kavgası...

21 Kasım 2019

Dünyada ve ülkemizde bir haftadır yine bir dizi şoke edici olaylar yaşandı... Edepsizliğin ve saldırganlığın bu kadarı nadirattandır... Sultan Tayyip'in Beyaz Saray çıkartmasından dönerken uçakta hizaya dizdiği yandaş gazetecilere

Trump'ı ve asi senatörleri hizaya getirmiş olmakla şişinmesinin üstünden beş gün bile geçmemiştir...

Mussolini'nin ünlü hariciye vekili Kont Ciano özentili dışişleri bakanı Çavuşoğlu, ABD ve Rusya verdikleri sözü tutmadığı için sokranarak, islamist çetelerle takviyeli Türk Ordusu'nun Suriye Kürdistanı'ndaki kıyım ve tehciri genişletebileceğini açıkladı.

Kürtlere açıkça ihanet edip işgale yeşil ışık yakan ABD ve Rusya bile panikte... Avrupa ülkeleri gibi onlar da, Tayyip'in operasyonundan sonra İşid'in toparlanıp yeniden tehdit oluşturmaya başladığından yakınıyorlar.

Türk Ordusu ve islamist takviyelerinin şu ana kadar girebildiği yerlerde işledikleri cürümler nedeniyle her yerde protestolar yükseliyor... O denli ki, *Defend Rojava* çatısı altında bir araya gelen farklı parça ve görüşteki 36 Kürdistanlı parti ve kurum dünya çapında direniş yürüyüşleri organize etme kararı aldı, Türk turizmini ve mallarını boykot etme kampanyası açtı.

Tayyip terörü sadece Rojava'da mı? Türkiye'de Kürt ulusuna karşı on yıllardır ardı arkası kesilmeyen devlet terörü, son seçimlerde HDP'nin sadece Kürt illerinde belediye yönetimlerini yeniden üstlenmekle kalmayıp Batı metropollerinde de AKP yönetimlerini yıkmasının intikamını almak için azgınca sürdürülüyor.

17 Kasım tarihli *Evrensel* manşetten açıkladı: Geçen hafta dört belediyeye daha kayyum atanmasıyla el konulan belediye sayısı 24'e çıktı, 42 belediye daha ciddi tehdit altında. Bunun bir başka sayısal ifadesi: Şu ana kadar tam 2 milyon seçmenin iradesi gasp edilmiş durumda...

Ya diğer muhaliflere karşı sürdürülen devlet terörü... *Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu (TGDP)*'nin isimlerini ve buldukları hapishaneleri de belirterek açıkladığına göre 13 Kasım 2019 tarihi itibarıyla 30'u imtiyaz sahibi ve yazı işleri müdürü olmak üzere tam 196 gazeteci mahkum ya da tutuklu olarak zindanlarda çile doldurmakta...

Ya sürgündekiler? Bilgisayarda bu yazıyı yazarken yan taraftaki e-mail penceresine alarm verici bir duyuru düştü... *Ulm Demokrasi Platformu* "Türk devleti, Türkiye'ye girişlerinde gözaltına alma, tutuklama, yurtdışı yasağı koyma, para cezaları gibi yaptırımlar uygulayarak göçmen emekçileri korkutmaya devam ediyor. Saray faşizmi bununla da yetinmeyerek yaşadıkları ülkelerde katıldıkları demokratik miting ve yürüyüşleri suç, üyesi ve taraftarı oldukları HDP ve HDK gibi parti ve dernekleri yasadışı, sosyal medya paylaşımlarını 'terör' propagandası gibi gösterip 'Elimizdeki listede senin de adın var' diyerek muhalif göçmenleri yıldırmaya çalışıyor" diyor, bu yurt dışı terörünü protesto için 24 Kasım'da herkesi bir halk toplantısına çağırıyor.

Bu koşullarda "Meclis'ten çekileceği" söylentileri nedeniyle tüm gözlerin çevrildiği HDP'nin Ankara'daki toplantısından mücadele kararlılığını bir kez daha vurgulayan tarihi bir karar çıktı: "Türkiye halklarının AKP-MHP sultasından kurtulması için 'erken seçim' diyoruz. Bu bir meydan okuma çağrısıdır. Buradan hodri meydan diyoruz! Bütün muhalefeti bu erken seçim talebinin etrafında birleşmeye ve harekete geçmeye çağırıyoruz."

Akşam Brüksel'de kuruluşunun 45. yıldönümünü kutladığımız *Güneş Atöyeleri*'nde bir araya geldiğimiz Belçikalı, Asuri, Ermeni, Kürt, Türk ve daha bir çok milliyetten dostlarımızla konuştuğumuz, dertleştiğimiz konuların başında Tayyip faşizminin yurt içi ve yurt dışı terörü, ona karşı HDP'nin başını çektiği yeni direniş atılımının yurt dışında nasıl destekleneceği geliyordu.

Aralarında yarım yüzyıla yakındır sürgünde birlikte mücadele verdiğimiz, Tayyip'in jurnal ajansı SETA raporlarıyla birlikte hedef gösterildiğimiz dostlarımız olduğu gibi, *Güneş Atöyeleri* kurulduğunda henüz doğmamış, 12 Mart ve 12 Eylül terörlerini hiç yaşamamış, ama bugün Tayyip terörüne boy hedefi olan genç dostlarımız da vardı.

Güneş Atöyeleri'nin doğuşu, Türkiye ile birlikte üç

Avrupa ülkesinin, İspanya, Portekiz ve Yunanistan'ın da faşist diktatörlükler altında bulunduğu bir döneme rastlar. O dönemde bu ülkelerin anti-faşist direnişçileriyle sürekli eylem birliğı ve dayanışma içindeydik. Ne ki, bu üç ülkede de kısa bir süre sonra faşist yönetimler çöktü, İspanya, Portekiz ve Yunanistan Avrupa Birliğı'ne üye oldu. Ama Türkiye, üzerinden 45 yıl geçtikten sonra bu kez de İslamcı faşizmin pençesinde...

12 Mart'ın ardından başlayan sürgünümüzün ilk üç yılı, 1971'den 1973'e kadar, *Demokratik Direniş*'in Belçika, Hollanda, Almanya ve Fransa başta olmak üzere çeşitli ülkelerde örgütlenmesi, cunta yönetiminin kirli yüzünü teşhir etme mücadelesiyle geçmişti.

Legale çıktuktan sonra Türkiye gerçeklerini dünya kamuoyuna çeşitli dillerde sistemli bir şekilde duyurmak üzere 1 Mayıs 1974'te, Avrupa'nın başkenti Brüksel'de bir enformasyon ve dokümantasyon merkezi olarak *İnfo-Türk*'ü kurmuştuk. *İnfo-Türk*'ün haber bültenlerinin ve Türkiye'de basımı hâlâ yasak olan kitapların Belçika'da yayınlanmasını finanse etmek amacıyla piyasaya da iş yapacak bir dizgi, mizanpaj, grafik ve baskı atölyesi kurmuştuk. Ben bülten ve kitapların metinlerini Türkçe döner kafalı bir IBM dizgi makinesinde yazıyor, ardından iki üç kez elden geçirerek satırların tamamını sona blok hale getirip mizanpaj ve baskı için İnci'ye veriyordum. Atölyenin tüm teknik yükü, baskı ve cilt dahil, İnci'nin sırtındaydı.

TC Büyükelçiliğı'nin bizi "tehlikeli kişiler" diye jurnallemesi yüzünden Belçika Yabancılar Polisi'nin oturma ve çalışma izni vermeyi üç yıl boyunca reddetmesine rağmen BM mültecisi sıfatıyla bu çalışmayı ısrarla sürdürdük.

1976 yılında Türkiye'de kurulan *Türkiye İşçi Partisi*'nin Avrupa'da örgütlenmesi ve sesinin çeşitli dillerde dünya kamuoyuna duyurulması, 12 Eylül darbesinden sonra parti liderlerinin Avrupa'ya iltica etmelerinin sağlanması, sadece partililere değil, cunta karşıtı tüm güçlere açık *Demokrasi*

İçin Birlik örgütünün kurulması da bu alt yapı sayesinde sağlandı.

Darbeden sonra Evren cuntasına karşı Avrupa başkentinde ilk kitlesel protesto gösterisi de *Demokrasi İçin Birlik* tarafından örgütlendi.

Belçika'daki Türkiyeli göçmen işçilerin üye buldukları iki büyük sendikanın, FGTB ve CSC'nin Türkçe gazetele-riyle Belçika, Hollanda ve Fransa'daki ilerici göçmen örgüt-lerinin gazete ve bildirilerinin de hazırlandığı dizgi, mizanpaj, grafik ve baskı atölyemizdir ki, daha sonra büyük bir çeşitlilik kazanacak olan *Güneş Atölyeleri*'nin çekirdeğini oluşturdu.

Siyasal mücadelemiz sadece Türkiye ile de sınırlı kal-madı. Belçika'daki yabancı kökenli emekçilerin ve ailelerin eşit haklara sahip olması, siyasal planda da seçme ve seçilme hakkı kazanmaları için tüm ilerici göçmen örgütlerinin ortaklaşa başlattıkları kampanyada hep aktif olarak yer aldık.

Anti-faşist mücadelemiz devam ederken, aynı zamanda Brüksel okullarında Türkiyeli çocuklara dil ve kültür öğret-menliği yapan İnci'nin girişimiyle 1982 yılından itibaren göçmen çocuklarının okullarda başarılı olmasını sağlamak için yardımcı sınıflar, yetişkinlerin dil öğrenip çalışma ya-şamında ve sosyal ilişkilerde başarılı olmaları için sürekli eğitim kursları örgütledik.

Gençlerin, çocukların, hattâ yetişkinlerin çeşitli sanat dallarında kendilerini ifade edebilmeleri, geldikleri ülkelerin kültürel zenginliklerini herkesle paylaşabilmeleri için de ya-ratıcı atölyeler oluşturuldu.

Başlangıçta bunlara sadece Türkiye ve Fas çıkışlı göçmenler gelirken, dil, ırk, inanç farkı gözetmeksizin tüm insanlığa açık enternasyonalist çizgisi nedeniyle bir kaç yıl sonra atölyelerde her gün üç kıtadan 50'yi aşkın milliyete mensup 300'e yakın yetişkin ve 100'e yakın genç ve çocuk bir araya gelmeye başladı.

Katılanların gittikçe büyüyen çeşitliliğini ve kavganın enternasyonalist boyutunu göz önünde tutarak atölyelere bir

isim vermek gerekiyordu. Yüksek iktisat öğrenimi görürken Campanella'nın herkesin eşit yaşadığı *Güneş Devleti* ütopyası beni çok etkilemişti. Katılımcılarımızın büyük çoğunluğu güneşli güney ülkelerinden geldiği için *Güneş Atölyeleri* ismini seçtik.

Başlangıçta kamuoyuna yönelik kültürel çalışmalar da daha çok Türkiye kaynaklıydı. 1976'da FGTB sendikasına üye Türkiyeli işçilerle birlikte örgütlediğimiz *Nazım Hikmet'e Saygı* gecesi, aynı zamanda klasik gitarist olan İnci'nin 1982'de başlattığı notalı saz kursları, Brüksel'in dört belediyesinde *Karagöz* ve *Botanique Kültür Sarayı*'nda *Nasreddin Hoca* gösterilerinden sonra 1983 yılında *Uluslararası Basın Merkezi*'nde göçmen ihraç eden ülkelerin karikatüristlerinin eserlerini tanıtan bir sergiyle çok kültürlülüğe açıldık.

Bu açılımda en önemli dönüm noktalarından biri, 1985'te çeşitli milliyetlerden gençlerin gerçekleştirdiği, Aşık Veysel'in ünlü türküsünden esinlenen ve tüm göçmenlerin geldikleri ülkelerde karşılaştıkları ortak sorunları sergileyen *Gidiyorum Gündüz Gece* tiyatro gösterisiydi.

Türkiye'de faşist baskıların artması sonucu Belçika'ya siyasal göç akımında ön plana çıkan Kürt, Asuri ve Ermeni arkadaşların *Güneş Atölyeleri* ile kurduğu sıcak ilişkiler, sadece kültürel planda değil, aynı zamanda anti-faşist mücadele planında da ses getirecek etkinlikler gerçekleştirmemizi sağladı.

70'li yıllarda *Tekoşer* adı altında kurulmuş bulunan *Brüksel Kürt Enstitüsü* 1981'de Evren Cuntası'na karşı düzenlediğimiz protesto gecesinde hem mesajıyla, hem de folklor grubuyla aktif bir şekilde yer almıştı. Daha sonra *Belçika Asuri Enstitüsü* ve *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği* kuruldu.

90'lı yıllarda Kürt, Asuri, Ermeni örgütlerine ve işyerlerine yapılan saldırılar, TC Büyükelçiliği'nin ve onun hizmetindeki Türkçe medyanın kışkırtmasıyla bize karşı açılan linç kampanyaları dayanışmamızı, güç ve eylem birliğimizi daha da pekiştirdi.

Ermeni, Asuri ve Kürt soykırımlarının, 12 Mart ve 12

Eylül darbelerinin yıldönümünde, Tayyip faşizminin bitip tükenmez saldırıları karşısında düzenlediğimiz ortak direniş etkinlikleri, *Güneş Atölyeleri*'nin 45 yıllık geçmişinin en önemli sayfalarındandır.

Güneş Atölyeleri'nin doğuşu, gelişimi ve eserleriyle ilgili tüm veriler internetteki *Ateliers du Soleil* sitesinde herkesin ulaşımına açıktır.

Yaşımız ilerlediğinde enerjimizi ağırlıklı olarak *İnfo-Türk* yayınlarına ve 40 yıllık arşivlerimizin değerlendirilmesine verebilmek için *Güneş Atölyeleri*'nin yönetimini yıllarca birlikte çalıştığımız, zorluklara karşı birlikte mücadele verdiğimiz çeşitli milliyetlerden genç arkadaşlara devrettik... Onlar, yine çeşitli milliyetlerden oluşan çalışma ekibiyle birlikte çok kültürlü *Güneş Atölyeleri*'ni başarıyla geleceğe taşıyorlar. Gurur duyuyoruz.

Sadece onlara değil, "*Vatansız*" *Gazeteci* kitabımın Fransızcası yayımlandıktan sonra 2014'te düzenlenen tanıtım toplantısında İnci ile beni "*İnsanlık Vatandaşları*" olarak ödüllendiren *Belçika Asuri Enstitüsü*, *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği*, *Belçika Kürt Enstitüsü* ve *Brüksel Halkevi* yöneticisi dostlarımıza, kavga arkadaşlarımıza yürekten teşekkür borçluyuz.

Dün akşamki toplantıyı "2024'te, 50. yıldönümünde yine beraber olmak üzere..." mesajıyla kapattık.

Teslim, Turan, Tahir ve de Komitas...

28 Kasım 2019

İsviçre'deki devrimci dostlarımızın İnternet üzerinden gerçekleştirdikleri canlı yayında sevgili *Teslim Töre*'nin sürgünden ülke topraklarına son seyahatine başlamadan önce yapılan töreni izliyor, facebook'ta da paylaşıyordum. Duygusal ağırlığı yüksek bir gündü...

Bu, şahsen tanık olduğum sürgünden sılaya kaçınıcı dönüş? Bizim kuşağın sürgünlerinden yaşama veda ettikten sonra ülkeye dönüşleri Türkiye medyasında büyük yankı yapanların başında kuşkusuz *Behice Boran*'ınki gelir... Başkını olduğu *Türkiye İşçi Partisi*'nin *Türkiye Komünist Partisi*'yle birleşeceğini açıkladığı basın toplantısından birkaç gün sonra hayata gözlerini yummuş, Brüksel'deki *Belçika-Sovyetler Birliği Dostluk Cemiyeti*'nin merkezinde yapılan bir törenle Türkiye'ye uğurlanmıştı....

Bittabi Türkiye'ye dönmeyip sürgün toprağında yatanlar ya da külleri Atlantik Okyanusu'na ya da İstanbul Boğazı'nın sularına serpilendir de var...

Bizden önceki sürgün kuşağından *Nazım Hikmet* Moskova'da, *Sabiha Sertel* Baku'da, *Zeki Baştınar* ve *İsmail Bilen* Almanya toprağında yatıyor, *Prof. Fahrettin Petek*'in külleri hem İstanbul Boğazı'na, hem de Normandiya açıklarına serpildi. Bizim kuşaktan *Yılmaz Güney*, *Ahmet Kaya* ve *Uğur Hüküm*'ü Paris'teki Père Lachaise'de toprağa verdik... *Nihat Akseymen*'in külleri ise Heybeliada açıklarında Marmara'nın sularına kavuştu. Bu yılın 14 Ekim'inde hayata veda eden *Garbis Altınoglu* Belçika'nın Anvers kentinde toprağa verildi.

Kuşkusuz sürgünde yitirdiğimiz, bu yazıda ismini anamadığım daha birçok değerimiz var, hepsinin *Avrupa Sürgünler Meclisi*'nce onurlandırılacağına inanıyorum.

Bern'den uğurlama töreninin yapıldığı salonda *Teslim Töre*'nin fotoğrafına 68 kuşağının diğer üç efsanevi liderinin, *Deniz Gezmiş*, *Mahir Çayan* ve *İbrahim Kaypakkaya*'nın fotoğrafları eşlik ediyordu.

Ölüm haberi üzerine yazdığım gibi, *Teslim Töre* genelde *Deniz Gezmiş*, *Hüseyin İnan* ve *Yusuf Arslan*'ın önderliğini yaptığı *Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu*'nun kırsal kesimde örgütlenmesini sağlayan isim olarak tanınır. Ancak onun sosyal-siyasal mücadelesi çok daha önceki dönemde, tıpkı *Deniz Gezmiş*'inki gibi, *Türkiye İşçi Partisi* saflarında başlamıştı.

Her ikisini de daha o dönemde sosyalist mücadelenin gözü

pek militanları olarak tanıdım. Deniz TİP'in Üsküdar ilçe örgütünde, Teslim ise Akçakoca ilçe örgütündeydi...

Teslim Töre, parti yoldaşlığının yanı sıra, Malatya'da bir sol gazetenin kurucusu ve başyazarı olarak meslektaşımıdı.

12 sendikacının kurduğu *Türkiye İşçi Partisi*, Mehmet Ali Aybar'ın genel başkanlığı üstlenmesinin ardından büyük kentlerde olduğu gibi Anadolu kent ve kasabalarında da hızla örgütlenmeye başlamıştı. Güneydoğu illerindeki örgütlenme, Aybar'ın 1963'de bölgeye yaptığı bir ziyaretin ardından büyük ivme kazanmıştı.

Teslim Töre de o yıl partiye katılmış, ardından da TİP Akçadağ ilçe başkanı olmuştu. 1969 milletvekili seçimlerinde de Malatya'da "bağımsız sosyalist" milletvekili adayı idi.

60'lı yılların ikinci yarısında biz İstanbul'da *Ant Dergisi*'ni çıkartırken, Anadolu'nun dört bir yanında büyük zorluklarla yayımlanan sol gazeteleri de tanıtıyor, mücadelelerine destek veriyor, Türkiye insanına Bâbiâli medyasının tekeli ve sansürünü aşan bir ses duyurmaya çalışıyorduk. Bu gazetelerden biri de anti-emperyalist ve sol hareketin sesini Malatya'da cesaretle duyuran *Haşhaş* gazetesi idi.

16 Ocak 1968 tarihli Ant'ta *Haşhaş*'ı, Fatsa'da Zeki Şahin yönetimindeki *Fatsa*, Kastamonu'da Nuri Ayvalı yönetimindeki *Yeni Kastamonu*, Zonguldak'ta Hüsametin Güven yönetimindeki *Sömürücüye Yumruk* ve Nazilli'de Keziban Korkut yönetimindeki *Gerçek* gazeteleriyle birlikte tanıtmıştık.

16 sayı yayımlanan *Haşhaş*'ın her sayısı için dava açılmış, Teslim bu yüzden hapis yatmış, işkence görmüş, bunlara tepki olarak da, TİP Akçakoca ilçe başkanı ve 1969 seçimlerinde bağımsız sosyalist milletvekili adayı iken silahlı mücadeleye katılmaya karar vermiş, Hüseyin İnan'la temas kurarak THKO'nun kırsal alanda örgütlenme sorumluluğunu üstlenmişti.

Teslim'i ülke topraklarına yolcu ettiğimiz saatlerde Belçika'daki Ermeni arkadaşların iki duyurusu ulaştı... 1915 Soykırımı kurbanlarından büyük Ermeni müzik ustası *Komitas*'ın 150. doğum yıldönümü dolayısıyla 1 Aralık 2019

pazar günü Brüksel’de iki önemli müzik etkinliği düzenlenmişti. İlk *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği* tarafından saat 14’te kendi lokallerinde, diğeri *Belçika Ermeniler Komitesi* tarafından aynı gün saat 18’de Brüksel’in ünlü *Saint Michel et Gudule Katedrali*’nde...

Büyük müzik ustalığının yanı sıra saygın bir Hristiyan din adamı olan *Komitas*’ın afişlerdeki acı ifadeli resmi bana onun *İttihat ve Terakki* ırkçılarından çektiklerini anımsattırken, yine Türkiye’den İslam din bilimcisi *Turan Dursun*’un da çok iyi tanıdığı dinle ilgili gerçekleri açıkladığı için nasıl alçakça katledilmiş olduğunu da düşündüm.

Ve de, tüm soykırımlara, siyasal baskılara ve sosyal haksızlıklara karşı yiğitçe tavır almış olan değerli bir Kürt hukukçumuzun, Diyarbakır Baro Başkanı *Tahir Elçi*’nin dört yıl önce, 28 Kasım günü kurşunlanarak öldürülmesini...

1869 yılında Kütahya’da doğmuş, anne ve babasını çok küçük yaşta kaybetmiş olan *Komitas* henüz 12 yaşındayken Etchmiadzin’e din okumak üzere yollanmış, 1895 yılında Vartabed (rahip) unvanını almış, Tiflis ve Berlin’de müzik okumuş, doktorasını Kürt halk şarkıları üzerine yapmıştı. Ermeni, Türk, Kürt olmak üzere 3 bin halk şarkısını notalarla kayıt altına almıştı.

24 Nisan 1915’te 246 Ermeni aydını ile birlikte tutuklanarak Çankırı’ya sürgüne yollanan *Komitas*, Halide Edip Adıvar’ın da aralarında olduğu dostlarının girişimiyle ölümden kurtulmuş, ama sürgünde çektikleri aklını alıp götürmüştü. Uzun yıllar tedavi altında kalan besteci 1935’te Paris’te bir akıl hastanesinde hayatını kaybetmişti.

Komitas’la birlikte 24 Nisan Ermeni avında tutuklanıp günümüzde Tayyip’in Kürtleri yok ederek el koymaya çalıştığı *Der Zor Çözü*’ne sürülen bir diğeri din adamı, Rahip *Kirkor Balakyan*’dır... Temel Demirel’in dört yıl önce yazdığı *Soykırımın Anıtı ve Ağıtı* başlıklı yazıda belirttiği gibi *Balayan* bu ölüm yolculuğunu “*Ermenilerin Golgothası*” diye adlandırır.

“İsa’nın çarmıha gerildiği tepenin adıdır Golgotha. İsa, çi-

vileneceği çarmıhı sırtına alır ve Kudüs sokaklarını çevreleyen insanların kılıç kadar keskin, alaycı sözleri eşliğinde yavaş yavaş Golgotha Tepesi'ne doğru ilerler. Bu çileli yolculuğun sonunda ise ölüm vardır. 24 Nisan 1915'te İstanbul'daki Ermeni aydınların tutuklanıp Anadolu'ya sürülmesiyle başlayan ve kadim bir Anadolu halkının büyük ölçüde yok edilmesiyle sonuçlanan ölüm seyahatini 'Golgotha Yolu' metaforundan daha iyi ne anlatabilir?" diye soruyor Temel Demirer.

Ne acıdır ki *Golgotha Yolu* ne Çankırı'da ne de *Der Zor*'da hitam buldu... Türkiye'nin *Asurileri* de, *Pontus Rumları* da, Trakya *Yahudileri* de, İstanbul ve İzmir *Rumları* da devletin kışkırtıp yönettiği teröre sayısız kurbanlar verdiler.

Sevgili *Hrant Dink* de Ermeni Golgothası'nın son kurbanlarından. O Ermeni kimliğinin saygı gören temsilcisi ve savunucusu olduğu için katledildi...

Sadece Müslüman olmayanlar mı?

Dersim Kürtleri de, Kahramanmaraş, Çorum ve Sivas *Alevileri* de Sünni ağırlıklı Devlet İslamı'nın sürekli hedefi oldular.

Demirel döneminde doğup Evren faşizmi döneminde meşrulaştırılan, Özal iktidarı ve onu izleyen sarsak koalisyonlar döneminde "astığı astık, kestiği kestik" olan *Türk-İslam Sentezi*'nin terörü, İslam tedrisatıyla yetişmiş değerli araştırmacı *Turan Dursun*'u bile 4 Eylül 1990'da alçakça katletmekte tereddüt etmedi.

1934'te doğan, babasının "Basra'da ve Kufe'de bile görülmeyecek bir alim" yaratma isteği doğrultusunda daha çocuk yaşta pek çok din hocasından, şeyhten din konusunda eğitim almış olan Dursun, öğrendikçe kendisine dayatılanları daha kararlı bir şekilde sorgulamaya, bulgularını makaleler, kitaplar yazarak Türkiye insanıyla paylaşmaya başlamıştı.

Ender Helvacıoğlu'nun vurguladığı gibi, "Turan Dursun, yaşamına yoğun dinsel bir ortamda karanlıklar içinde başlamış, bu karanlıkları yara yara aydınlanmıştı. Aldığı eğitim

onu dinci, kendi sorgulamaları ise aydınlanmacı yapmıştı.”
(*Bilim ve Gelecek dergisi*, “Turan Dursun gerçeği”, sayı 79)

Katledilmesinden kısa bir süre önce yayımlanan bir yazısında Turan Dursun kendisini ölümle tehdit edenlere şöyle meydan okuyordu: “Bilcümle İslâmcılar! İyice bilin! Bilin ve unutmayın ki ben, yüzyılların doğurduğu bir ‘ölüm’-üm! İslâm’ın, tüm dinlerin, tabuların, sonuçları bugün ve yarın görülecek ölümüyüm. Çıkarları din karanlığı üstüne kurulu olanlar, bu karanlıktan türlü biçimde yararlananlar, tüm karanlık böcekleri benden korksunlar. Ne imzalı, ne imzasız yalanları beni yıldırabilecektir. Korksunlar elimdeki ışıktan. Bir mum ışığının bile koca bir oda karanlığını nasıl parçaladığını anımsasınlar. Binlerce yıllık ikelliklerin, yalanlarla örülüp piyasalara sürdüğü imanın, kafalardaki, duygulardaki zincirlerinin elbette ki bir gün sonu gelecektir.”
(*Teori dergisi*, sayı 8, Ağustos 1990)

4 yıl önce bugün, 28 Kasım 2015’te, Diyarbakır Barosu’nun başkanı *Tahir Elçi* de Sur ilçesinde yaptığı basın açıklaması sonrasında yine ırkçı-islamcı terörün hedefi olarak aynı sokaktan açılan ateş sonucu başına isabet eden bir kurşunla yaşamını yitirmişti.

Cenazesi İstanbul’a getirilen *Teslim Töre* bugün Karacaahmet Mezarlığı’nda yoldaşı Sinan Cemgil’in yanında toprağa verilirken, Tahir Elçi de Diyarbakır’da ve diğer illerde yapılacak törenlerle anılacak.

Türk-İslam Sentezi teröristleri ne derlerse desinler, aynen *Tahir Elçi* gibi ve de bir çok demokrasi ve özgürlük savunucusu gibi *Teslim Töre* de PKK’nin bir terör örgütü değil, devlet terörüne karşı mücadele veren silahlı siyasal bir hareket olduğu görüşündeydi. Türkiye’de iken de, sürgündeyken de, Kürt ulusunun haklı direnişiyle her daim birlikte olmuş, destek vermişti.

Farklı milliyet ve görüşten demokratik örgütlerin, örneğin benim de katıldığım *Avrupa Sürgünler Meclisi*’nin ve *Avrupa Barış Meclisi*’nin kuruluşunda ve yönetiminde tereddütsüz

yer almıştı. Bu nedenledir ki, geçen gün Bern’de yapılan uğurlama töreninde Teslim Töre’yi son yolculuğuna uğurlayan konuşmacılar arasında HDP Onursal Başkanı *Ertuğrul Kürkçü*, Kongre-Gel Eş Başkanı *Remzi Kartal* ve KCK Başkanlık Divanı üyesi *Zübeyir Aydar* da vardı...

Dahası, Töre’nin tabutunun başucunda birçok direniş örgütünün çelenkleri ve buketleri arasında Abdullah Öcalan’ın da kızıl çiçeklerden örülmüş bir çelengi yer alıyordu.

Sürgünde yaşama veda eden *Teslim Töre* Kürt ulusal direnişinin de, *Alevi* örgütlenmesinin de, *Ermeni*, *Asuri* ve *Pontüs Rum* soykırımlarının inkarına karşı mücadelelerin de her daim yanında olmuştu.

Teslim Töre bugünden itibaren doğduğu, yetiştiği, kavga verdiği ülkenin topraklarında Deniz, Yusuf, Hüseyin, Sinan yoldaşlarıyla beraber ebediyete yürüyecek.

Hiç kuşkusuz, sürgün toprağında sonsuzluğa uğurladığı Yılmaz Güney’lerin, Ahmet Kaya’ların, geride kalan sürgün arkadaşlarının selamlarını da onlarla paylaşarak...

Zindanlarda prangalı demokrasi...

5 Aralık 2019

NATO toplantılarından Türkiye’de demokratikleşmeye yarayacak bir şey beklemek zaten abesle iştigalden başka bir şey değil... Türkiye zamanında Kore’ye 4500 kişilik tugay rüşveti karşılığı kabul edilirken de ABD emperyalizminin doğu yakasındaki hudut karakolu diye görülen bu ülkeye “Aman önce demokrat olun da, ondan sonra gelin” diyen falan olmamıştı.

İkinci Dünya Savaşı’nı izleyen yıllarda Türkiye’yi yöneten CHP’nin, onun ardından gelen DP’nin Amerika’ya kul köle olmalarının, NATO’ya girebilmek için binbir manevra

çevirmelerinin ardında gerçekten “demokratikleşme” değil, aksine TKP lideri Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledildiği günlerde Mustafa Kemal tarafından empoze edilen “anti-komünist” devlet çizgisine dış destek sağlama hesabı vardı.

Büyük savaş sonrası ABD ve onun Avrupa’daki kapitalist müttefikleri *Komünist Parti* yönetimindeki Sovyetler Birliği’ne ve onun müttefiklerine karşı bir Batı bloku oluşturup, ardından da NATO’yu kurunca, CHP de, DP de önce ABD sömürgesi, ardından NATO’nun ileri karakolu olmayı büyük bir şevk ve iştiyakla kabullenmişlerdi.

Hatırlatayım... Türkiye’nin NATO’ya resmen kabul edildiği tarih 18 Şubat 1952... O kabulden bir yıl önce Türkiye siyasal tarihinin en büyük tutuklamalarından biri başlamıştı. Ülkenin 187 seçkin aydını *Türkiye Komünist Partisi*’ne üye oldukları ya da destek verdikleri iddiasıyla NATO disiplinine sokulan Türk Ordusu’nun bir askeri mahkemesinde yargılanmaktaydı.

DP iktidarı, NATO’ya kapağı atmanın ve her planda ABD desteğine sahip olmanın rahatlığı ve şımarıklığı içinde daha da ileri giderek kendisine ters düşen müseccel anti-komünistleri de baskı altına almaya başlayacak, örneğin 1954 yılında CHP’nin resmi organı *Yeni Ulus Gazetesi*’nin başyazarı 79 yaşındaki Hüseyin Cahit Yalçın’ı bile hükümeti eleştirdiği için zindana attıracaktı.

O Hüseyin Cahit Yalçın ki, iki gün önce facebook’taki yazımda da vurguladığım gibi, 1945 yılında CHP’nin sözcüsü *Tanin Gazetesi*’nde yazdığı “Kalkın Ey Ehli Vatan” başlıklı makalesiyle milliyetçi ve islamcıları kışkırtarak dönemin tek gerçek demokrat ve barışsever günlük gazetesi *Tan*’ın bürolarını ve matbaasını yakıp yıktırmıştı.

Demokrat Parti’nin 1960 darbesine kadar süren despotik uygulamaları karşısında NATO’dan karşı ses çıkması şöyle dursun, ABD militarizmi NATO şemsiyesi altında Türkiye’yi askeri bakımdan da tamamen kontrol altına almıştı.

Daha önce de kaç kez yazdım... Özgürlük ve demokrasi

getirmek iddiasıyla DP iktidarını deviren MBK'cı subayların da darbe sabahı Türkiye radyolarından faşist albay Alparslan Türkeş'in sesiyle verdikleri ilk mesaj "NATO'ya ve CENTO'ya bağlıyız" yemini olmuştu. Bu yemine sadık olarak Pentagon'a Türkiye topraklarında yeni ayrıcalıklar tanınırken, anayasaya konan bir maddeyle Türk Ordusu'na siyasal yaşamda son sözü söyleme olanağı sağlayan *Milli Güvenlik Kurulu* oluşturulmuş, subayların kapitalist sınıfa entegre olmalarını sağlamak için de *Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)* kurulmuştu.

1971 ve 1980 faşist darbeleri, NATO güdümünde bu ayrıcalıklarla donatılan Türk Ordusu tarafından, ülkede git-tikçe güçlenen sosyal uyanışı frenlemek, sosyalist ve anti-emperyalist örgütlenmeleri yasaklamak, yenilerinin kurulmasını engellemek için yapılmıştı.

Bugün Türkiye'yi islamcı faşizmin pençesinde zulmetler ülkesi haline getiren bir iktidar baştaysa, bunun temelleri de daha 50'li yıllarda Ortadoğu bölgesinde İslam'ı politize ederek sosyalist sisteme ve bağlantısız ülkelere karşı bir gerici kordon oluşturmayı amaçlayan *Eisenhower Doktrini*'yle atılmıştı.

Türkiye'yi uluslararası islamcı örgütlere üye yapan, okullarda din derslerini zorunlu kılan, bugünkü islamcı faşist yönetimin temellerini atan da ABD emperyalizminin emir kulu 12 Eylül Cuntası'dır...

Bu temel üzerinde önce MSP ile yarım, 2000'li yılların başında AKP ile tek başına iktidar olan islamcıların son zamanlarda ABD ve NATO ile, Fransa gibi bazı Avrupa ülkeleriyle çelişkide görünmesi, anti-emperyalist olduklarından değil, bölgesel süper güç olma hayalindeki Erdoğan'ın yayılmacı hesaplarının zaman zaman onların hesaplarıyla uyuşmamasından kaynaklanıyor.

3 Aralık 2019 tarihli *Evrensel*'de yayımlanan söyleşisinde NATO'nun komünizme karşı kurulmuş bir örgüt olduğunu anımsatan siyaset bilimci *Ahmet Murat Aytaç* son zamanlar-

da bu pakt içinde ABD'nin sadece Türkiye ile değil, diğer ülkelerden bazılarıyla yaşadığı sorunların nedenini şöyle açıklıyor:

“Varşova Paktı dağıldıktan sonra NATO kendine yeni bir misyon aradı. Mesela Kosova'da ‘insancıl müdahale’ doktrini çerçevesinde aktive edildi. Sonra da Afganistan'da ‘teröre karşı savaş’ konseptine uyarlandı. Günümüz dünyasında uluslararası siyasette güç dağılımını ‘teröre karşı savaş’ın neresinde olduğunuz belirliyor. Emperyal hiyerarşi bunun üzerinden inşa ediliyor, savaşlar bunun üzerinden kuruluyor. AKP'nin itirazı bu kavramın yarattığı iktidar ilişkilerinin özüne dair değil. ‘Terör’ü kendi anladığı biçimde tarif etmeye ve kabul ettirmeye çalışıyor. Mesela diyor ki, ‘PYD de terörist.’ Zaten NATO içinde son dönemde yaşanan uzlaşmazlıklarda terör kavramının içerdiği muğlaklıklar belirleyici oluyor. Zira anti-terörizm, anti-komünizm kadar toparlayıcı ve birleştirici bir kavram değil. AKP aslında ‘teröre karşı savaş’ üzerine kurulu hiyerarşileri bozmuyor, sadece bu hiyerarşinin oluşturduğu basamakları tırmanmak için kendine yer açma çabası içinde.

“AKP'nin pragmatik gerekçelerle girmiş olduğu yakınlaşmalar, Çin ve Rusya'ya yönelim, Türkiye'deki ulusalcıların bunu stratejik bir yönelimmiş gibi sunmasına olanak tanıyor. Bunlar uzun zamandan beri propagandasını yaptıkları ‘haysiyetli siyaset’, ‘Türkiye'nin bağımsız kimlik arayışı’ türü vurgulara bir dayanak gibi gösteriliyor. Halbuki böyle bir durum yok. Böyle şeyler NATO içerisinde her zaman oldu. Örneğin Charles de Gaulle'ün de NATO ile ilgili çıkışları olmuştu. Kıbrıs meselesinde İnönü ile Ecevit'in izlediği siyasetler nedeniyle NATO ile Türkiye arasında gelirim yaşanmıştı. Şu anki durum bu tepkilere kıyasla daha geri bir süreç.

“Uluslararası ilişkilerdeki iktidar yapılarına ve hiyerarşilere karşı çıkmayı bu ilişkileri halkların eşitliği ve birliği çerçevesinde örgütlemeye dönük antiemperyalist bir siyasetle karıştırmamak gerekir. Burada söz konusu olan, küresel

güç mücadelesi içerisindeki ikincil güçlerin, AKP'nin kendi tabiriyle 'bölge gücü olmak' hevesindeki güçlerin. iktidar merdiveninde tırmanmak için attıkları adımlardır. Yoksa bunun anti-emperyalist bir tutum olduğu doğru değildir. Ulusalçılar böyle bir kafa karışıklığını ısrarla yayıyorlar. Aslında ulusalçı-milliyetçi kesimle AKP'nin bu konudaki işbirliğinin merkezinde anti-emperyalizm değil, Kürt sorunu karşısındaki çıkar birliği var.”

Gerçekten de, işi zaman zaman ırkçılığa kadar vardırıan ulusalçılar, Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un Türk Ordu'su'nun NATO'nun onayı olmaksızın Kuzey Suriye topraklarına girmesine karşı çıkışını ve Erdoğan'ın da buna hakaret dolu ifadelerle yanıt vererek NATO zirvesinde diğer üye ülkelere YPG'yi bir “terörist örgüt” olarak nitelemeleri için şantajlar yapmasını da hararetle alkışlıyorlar.

Ne var ki, yalaka medyanın ve ulusalçıların tüm şişinmelerine rağmen dün NATO zirvesinin sonuç belgesi açıklandığında takke düştü, kel göründü. Zirvede Erdoğan'ın YPG'yi “terörist örgüt” olarak tanıma dayatması görüşülmediği gibi, “Baltık ülkeleri için yapılan NATO savunma planlarına onay vermeme” şantajı da dikkate alınmadı ve İslam dünyasının kerameti kendinden menkul lideri ABD'nin izinden giderek plana kabul oyu verdi.

İslamcıların ve ulusalçı mütteliklerinin zirve sonrasındaki tek teselli mükâfatı, ABD başkanı Trump'ın Merkel'le görüşürken “NATO üyesi Türkiye oldukça iyi bir iş çıkarıyor” demesi oldu.

Takke düşüp kel görüldükten sonra, asıl konumuza dönelim.

Sorun sadece YPG'nin “terörist örgüt” olarak tanınıp tanınmaması mıdır? Sadece Suriye'de değil, birçok Avrupa ülkesinde, özellikle Fransa ve Belçika'da terörün daniskasını yapan İşid belasını bölge haritasından silen YPG'nin kadın ve erkek mücahitlerine böyle bir kara çalmak bittabi mümkün değildi.

Ama YPG'nin mücadelesi, sadece Suriye'deki İşid terörünü yok etme mücadelesi değil, aynı zamanda Kürt Ulusu'nun Ortadoğu coğrafyasındaki diğer üç ülkede, Türkiye, Irak ve İran'da onyıllardır sürdürdüğü son derece haklı ulusal kurtuluş ve özgürlük mücadelesinin bir parçasıdır.

Bu mücadeleye katılan ya da destek veren Kürt kuruluşların ve özgürlükçülerin sadece NATO ve ABD tarafından değil, *Avrupa Birliği* ve ona üye ülkeler tarafından da sırf Ankara'daki ırkçı ve islamcı despotları tatmin etmek için takip ve baskı altında tutulması insanlık adına utanç vericidir. Sadece Türkiye ve Irak'ta değil, Türkiyeli göçün bulunduğu tüm Avrupa, Amerika, Asya ve Afrika ülkelerinde on binlerin hemen her hafta çeşitli etkinliklerle destek verdiği, sahip çıktığı haklı bir mücadeleyi "terörizme hizmet" sayanlar, çoğunluğu bu ülkelerde eşit haklara sahip yurttaşlar olan bu insanlara karşı bir insanlık suçu işlemektedir.

Ya Türkiye?

Bu hafta Türk medyası Tayyip'in NATO seferi üzerine güdümlü haberler ve yorumlarla dolup taşarken, ekranlarımıza kadar ulaşan üç haberden hiç bahsedilmedi.

Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde bulunan HDP onursal başkanı ve son seçimlerde cumhurbaşkanı adayı olan *Selahattin Demirtaş*'ın ciddi bir sağlık sorunundan dolayı hayati risk altında olduğu halde hastaneye sevki bir hafta süreyle engellenmişti.

Selahattin Demirtaş 4 Kasım 2016'dan beri, yani üç yılı aşkın bir süredir zindanda çile çekiyor.

Kandıra F Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan HDP'nin diğer onursal başkanı ve geçen dönemin milletvekili *Figen Yüksekdağ* şimdiye kadar dokuz davada 17 yıl hapse mahkum edildiği halde 24 Aralık günü bir başka davadan yargılanmaya hazırlanıyor.

Figen Yüksekdağ da 4 Kasım 2016'dan beri, yani üç yılı aşkın bir süredir zindanda çile çekiyor.

İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde bu-

lunan *Abdullah Öcalan*'ın avukatlarına yönelik insan haklarına aykırı bir uygulamadan dolayı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi geçen hafta TC Devleti'ni mahkum etmiş bulunuyor.

Abdullah Öcalan 20 yıldır ıssız bir adadaki zindanda çile çekiyor, yakınları ve avukatlarıyla görüşmesi keyfi şekilde uzun süreler engelleniyor.

Bu üç siyasi şahsiyetin karakuşu hükümlerle zindanda tutulması karşısında susmak, insan haklarını ve özgürlükleri savunmayı görev edinmiş tüm kurum ve kişiler için bir yüz karasıdır.

Türkiye'de demokrasi zindanlarda prangalıdır.

Evet, Londra'daki NATO Zirvesi, Erdoğan'ın şantajlarına rağmen, YPG'yi "terörist" saymadı.

Eğer NATO ve AB gerçekten insan hakları ve özgürlükleri savunan örgütlerse, Kürt ulusunun özgürlük ve eşit haklar mücadelesine katıldıkları ya da destek verdikleri için tutuklanan, mahkum edilen tüm siyasilerin serbest bırakılmalarını, ülkenin siyasal yaşamında özgürce yer almalarını sağlamalıdır.

Bu, Tayyip'in zindanlarında siyasal nedenlerle çile çektirilen onbinler için son derece meşru ve haklı bir istemdir.

Prangalar bir an önce kırılmalıdır.

Sürgünü yaratıcı ve kavgacı yaşamak...

15 Aralık 2019

Zaman hızlı, çok çok hızlı geçiyor... Sürgünümüz neredeyse yarım yüzyıla ulaşıyor...

1971 yazıydı... Demokratik direniş örgütlenmesi için Brüksel, Paris ve Stockholm'da konakladıktan sonra, Türkiye'de açılan, benim de sanık olarak arandığım TKP davası üzerine dönemin en eski siyasal sürgünlerinden, parti genel sekreteri Zeki Baştımar'la Doğu Berlin'de görüşüyorduk.

Sormuştu: “Sürgünde ne yapacaksınız?”

“Sürgünde kalıcı değiliz” demiştim, “Belli görevleri yerine getirdikten sonra kısa zamanda yine illegal yollardan Türkiye’ye döneceğiz.”

Acı bir tebessümle yanıtlamıştı: “Sanmam. Biz de o niyetlerle çıktık Türkiye’den. Bakın, kaç yıl oluyor, hâlâ buradayız. Gerçekçi olmak lazım... Siz de uzun sürgün yaşamına hazırlıklı olun.”

Bir yıl sonra, 1972’de Paris’te tanıştığım en eski sürgün komünistlerden Fahrettin Petek de benzer şeyler söyleyecekti.

Haklıymışlar... Tam 48 yıl oldu, hâlâ sürgündeyiz... 3’ü başlangıçta Türkiye’ye hemen geri dönmek umuduyla ilgalde geçen toplam 48 yıl... Brüksel’de kurduğumuz *Info-Türk* ve çok kültürlü *Güneş Atölyeleri*’nin bir ay önce 45. yılını kutladık...

Evet zaman hızlı geçiyor.

Tam yedi yıl önceydi... Yine böyle soğuk bir Aralık gününde, Avrupa’daki sürgünler olarak Avrupa Sürgünler Meclisi’ni kurmak üzere Köln’de ilk kez bir araya gelmiştik. 12 Mart 1971 darbesinden beri ülkelerinden kopartılan ya da kopmak zorunda bırakılanların ilk örgütlenme girişimiydi.

O yıl bu girişimi başlatan ve tüm zorluklara rağmen bugüne getiren, sürgünün sesini uluslararası platformlarda duyuran arkadaşlara teşekkür ediyorum.

2012 buluşmasından bu yana hepimizi üzen kayıplarımız oldu. En son sevgili Teslim Töre’yi sonsuzluğa yolcu ettik.

Sürgündeki tüm demokratik ve barışçıl girişimlere olduğu gibi *Avrupa Sürgünler Meclisi*’nin kurulmasına da katkıda bulunan özverili yoldaşlarımızdandı.

Şimdi Üsküdar’da, yoldaşı Sinan Cemgil’in yanında yatıyor.

Bittabi Türkiye’ye dönmeyip sürgün toprağında yatanlar, külleri Atlantik Okyanusu’na ya da İstanbul Boğazı’nın sularına serpiyenler de var...

Ne yazık ki, sürgünü yaşamış ve de sürgünde yaşamını yitirmiş olan özgürlük savaşçılarının tam bir listesi oluşturulabilmiş değil.

Kuşkusuz, sürgün yaşamış olanların anılarında ya da yaptıkları yayınlarda da bu konuda bazı veriler yer alıyor. Aynı konuda birey olarak ya da kurum olarak yapılmış, ama kamuya açılmamış değerli çalışmalar da vardır.

En son, Melike Demirağ'la birlikte 1980 sürgününü yaşamış olan dostumuz Şanar Yurdatapan, yıllardan beri başarıyla yürüttüğü *Düşünce Suçuna Karşı Girişim*'in bir ürünü olarak internette oluşturduğu *Düşünce Suçları Müzesi*'nin bir bölümünü sürgüne ayırdı. İsteği üzerine, olabildiğince kapsamlı bir liste oluşturabilmesi için sevgili Engin Erkiner'le birlikte biz de katkıda bulunmaya çalıştık. Hâlâ çok eksikler var...

Şimdiye dek yapılmış çalışmalarını bir araya getirip gerekli irdelemeleri yaptıktan sonra tüme yakın bir liste çıkartarak bunu araştırmacılara ve bizden sonra gelecek kuşaklara bir baz olarak sunmak, *Avrupa Sürgünler Meclisi*'nin önünde bir görev olarak duruyor.

Köln toplantısından bu yana kuşkusuz ülkeye kesin dönüş yapanlar ya da yaşamlarını, mücadelelerini, bir ayağı Türkiye'de, bir ayağı sürgünde sürdüren arkadaşlarımız da var...

Ama sınırlı dönüşlere rağmen yer yüzünde Türkiye çıkışlı siyasal sürgün sayısı azalacağına sürekli artıyor.

2012 toplantısındaki konuşmamda Tayyip zindanından kurtulan değerli bir dostumuzun Avrupa başkentinde yapacağı basın toplantısının hazırlıkları nedeniyle Brüksel'e erken dönmek zorunda olduğumuzu söylemiştim.

Konuğumuz, 68'in o efsanevi başkaldırı günlerinde tanıştığımız, *Ant Dergisi*'nde birlikte mücadele verdiğimiz, kavgamızı 1971 darbesinden sonra, biz sürgünde o Türkiye'de, kesintisiz birlikte sürdürdüğümüz Ragıp Zarakolu idi... Ragıp o sırada sürgün değildi, yurt dışına çıkıp Tayyip terörünün düşünce özgürlüğüne vurduğu darbeleri Paris'te ve

Brüksel’de dünya kamuoyuna belgeleriyle açıkladıktan sonra kavgasını sürdürmek üzere tekrar Türkiye’ye dönmüştü.

Üzerinden yedi yıl geçti, Türkiye’de daha da ağırlaşan baskılar sadece özgürlüğünü değil, yaşamını da sürekli tehdit etmeye başladığı için Ragıp da bugün siyasal sürgünler safında, ne yazık ki sağlık sorunlarından ötürü şu anda aramızda bulunamıyor...

Yine o konuşmamda, Avrupa’ya göçün 50. yıldönümü dolayısıyla AKP yönetiminin çeşitli ülkelerde göz boyayıcı etkinlikler düzenlediğini vurgularken Belçika’ya özgü bir örnek vermiştim. 2014’te yapılacak kutlama organizasyonunun tamamen Gülen hareketinin Belçika’daki çatı örgütü *Fedactio*’ya ihale edildiğini belirtmiştim.

Ne ki, tam bir yıl sonra, 17 Aralık 2013’te malum yolsuzluk soruşturmalarının başlaması üzerine Erdoğan-Gülen ittifakı çöktüğünden *Fedactio*’ya verilen ihale de kadük oldu. Türk-İslam camiası bünyesindeki bu düşman kardeşler mücadelesi, hepinizin çok iyi bildiği gibi, 2016 çakma darbesinden sonra ilan edilen ohal’lerle, sadece Gülen yanlısı olduğundan kuşkulananları değil, demokrasi ve özgürlüklerden yana tüm güçleri hedef alan devasa bir insan avına dönüştü.

Tıpkı 1971 ve 1980 darbelerinden sonra olduğu gibi, 2016’nın ardından da siyasal sürgünler tarihinde yeni bir sayfa açıldı. Ancak açılan bu yeni sayfa öncekilerden farklıydı. 12 Mart sonrasında da, 12 Eylül’ün ardından da sürgüne çıkmak zorunda kalanlar genellikle sosyalist hareketimizde ya da Kürt, Asuri, Ermeni, Ezidi, Alevi örgütlenme ve yayınlarında faşizan baskılara hedef alınmış arkadaşlarımız olduğu halde, 2016’dan sonra Erdoğan diktasının düşman ilan ettiği, sol’la uzaktan yakından hiçbir ilişkisi olmayan bir başka kategori sürgüne çıkmak zorunda kaldı...

Belçika’dan bir örnek... NATO’nun teşviki ve desteğiyle gerçekleştirilen 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinden sonra biz sürgünleri “vatan haini” diye damgalayıp o ülkenin siyasal ve

askeri otoriteleriyle istihbarat örgütlerine jurnal ederek yasal çalışmamızı yıllarca engelleyen TC güçleri arasında Brüksel'deki NATO karargahında görevli Türk subayları da vardı.

8 Aralık 2016'da, aynı NATO'nun Amerikalı başkomutanı General Curtis Scaparrotti panik içinde bir basın açıklaması yapıyordu... Türkiye'de başlatılan "Gülenci subay" tutuklamalarının uzantısı olarak Brüksel'deki NATO Genel Merkezi'nde, Mons'taki SHAPE Karargahı ile Almanya, Hollanda ve İtalya'daki NATO birliklerinde görevli yüksek rütbeli 150 Türk subayı ya ülkeye geri çağrılarak tutuklandıkları ya da tutuklanma endişesiyle ülkeye dönmeyip görevlerini terk ettikleri için NATO askeri mekanizmasında ciddi bir kriz yaşanıyordu.

Bu subayların önemli bir kısmı buldukları ülkelerden siyasal sığınma talep etmek zorunda kalmışlardı. O denli ki, NATO'nun diğer milliyetlere mensup subayları onlar için bu zor dönemlerinde yardım kampanyaları açmışlardı.

Belçika'da on yıllardır Türkiyeli sürgünler konusunda kamuoyunu bilgilendirme sorumluluğunu Alevi, Asuri, Ermeni, Ezidi, Kürt örgütleriyle birlikte bizler taşımıştık...

Özellikle 1998 yılından itibaren Kürt, Ermeni ve Asuri lokallerine Türk faşistlerince yapılan saldırılardan sonra oluşturduğumuz birliktelik, 1915 Soykırımı'nın 90'ıncı ve 100'üncü, Dersim kıyımının 75'inci yıldönümlerinde bir dizi etkinlik düzenleyerek sürgün gerçeğini tarihsel boyutu içinde gün ışığına çıkartmayı amaçlıyordu.

1971 Darbesi'nin 35. yıldönümüne denk gelen 2006'da Ermeni, Asuri, Ermeni ve Kürt örgütleriyle birlikte bir dizi etkinlik düzenleyerek Anadolu'dan Avrupa'ya, Amerika'ya, Uzak Asya ve Okyanusya'ya bitip tükenmez göçün, özünde devlet teröründen, ulusal ve dinsel baskılardan, ırkçı uygulamalardan kaynaklandığına dikkati çekmiştik.

Aynı yıl Info-Türk olarak Anadolu çıkışlı ve Anadolu'ya girişli sürgünlerin eski çağlardan başlayıp 1971 ve 1980 darbeleri sonrasına kadar uzanan tarihçesini ortaya koymak üzere bir yarışma da düzenlemiştik.

Sözünü ettiğim bu etkinlikleri düzenlediğimiz için o yıllarda Türk Devleti'nin verdiği talimatla bizleri vatan hainliğiyle, terörizme hizmet etmekle suçlayanlar, 2016 çakma darbesinden sonra sürgün olunca, gazetelerde, televizyonlarda sürgünlük adına konuşmaya başladılar.

Şurası bir gerçek ki, Türkiye çıkışlı sürgün, tarih boyunca ülkedeki konjonktürel değişimlere paralel olarak farklı içerikler ve boyutlar kazanmıştı.

Asya ve Avrupa kıtaları arasında bir kavşak olan Anadolu eski çağlardan beri sadece sürgün ihraç etmemiş, günümüzde Tayyip Erdoğan'ın da kışkırtıcısı olduğu Suriye trajedisinde olduğu gibi yoğun sürgün de almıştı.

Örneğin, Roma İmparatorluğu'na kafa tutmuş ünlü Kartaca'lı komutan *Hanibal*, uğradığı askeri ve siyasi yenilgiler sonrasında Anadolu'ya sürgün gelmiş ve Milattan Önce 183 yılında şimdiki adı Gebze olan Lybissa'da intihar ederek hayatına son vermişti.

Ama bugünkü konumuz, Türkiye'den dışarıya siyasi göç...

Fransız İhtilali'yle başlayan ve tüm Avrupa ülkeleri gibi Osmanlı Devleti'ni de sarsan özgürlük ve insan hakları için mücadeleler döneminde sürgün acısını ilk tanıyanlar, Kızıl Sultan Abdülhamit'in istibdadına karşı mücadele veren *Namik Kemal*, *Ali Suavi*, *Ziya Paşa*, *Mithat Paşa* ve *Tevfik Fikret* gibi hürriyetperver aydınları.

1876'da ilan edilen Birinci Meşrutiyet'in *Abdülhamit* tarafından rafa kaldırılmasından sonra İstanbul ve Selanik gibi iki Osmanlı metropolünün yanı sıra Kahire, Paris, Londra ve Cenevre'de organize olan *Jön Türkler* ikinci sürgün kuşağını oluşturdular,

Ama sürgünü kitlesel olarak yaşayanlar, 1895-96 soykırımında canlarını kurtarabildikten sonra bir bölümü Amerika, Kanada ve Avrupa'ya, bir bölümü de İstanbul, İzmir ve Trabzon gibi büyük kentlere göç edebilen Ermenilerdi.

Monarşiye karşı mücadelede başta Ermeniler olmak üzere

Türk ve Müslüman olmayan ulusların hürriyetperver aydınlarından da büyük destek gören *İttihat ve Terakki*'ciler, 2. Meşrutiyet döneminde darbeyle iktidarı ele geçirdikten sonra 20. Yüzyılın ilk soykırımını gerçekleştirmekte gecikmediler. 1915 soykırımından ve tehcirinden kurtulabilen Ermeni ve Asuriler tüm dünyada diasporalar oluşturdu.

Özetle, ülkemiz tarihi, Osmanlı'da başlayıp cumhuriyet döneminde de ardı arkası kesilmeyen Ermeni, Asuri, Grek, Kürt, Ezidi, Alevi soykırımlarıyla, Trakya'yı Yahudilerden temizleme operasyonu, Müslüman ve Türk olmayanları hedef alan *Varlık Vergisi* uygulamasıyla, 6-7 Eylül, Kahramanmaraş, Çorum, Sivas pogromlarıyla, bir sürgünler tarihidir.

Sürgüne zorlanmış, soykırım ve katliamlardan geçirilmiş halklar konusunda ilk kez, savaşkan eşi Ayşe ile birlikte tüm karartma ve sansürlere meydan okumuş olma onurunu taşıyan Rağıp Zarakolu, katılmadığı toplantımıza gönderdiği yazılı mesajla bu tarihe herhalde daha yetkin şekilde ışık tutacak.

Yine siyasal sürgünlere dönecek olursak, Osmanlı'nın son döneminden üç önemli örnek tanıyoruz.

İlki, Birinci Dünya Savaşı yenilgisinin ardından iktidarı yitiren *İttihat Terakki*'cilerin 1915 soykırımından da sorumlu olan bir bölümünün İngilizlerin dayatmasıyla Malta'ya sürgünü... Ancak bu son derece şanslı bir sürgün grubudur, çünkü Mustafa Kemal Sakarya Muharebesi'ni kazandıktan sonra İngilizlerle "mahkum mübadelesi" adı altında bir anlaşma yaparak bunları 1921 yılında Türkiye'ye geri getirtmiş, Ermeni soykırımından sorumlu olanlar da dahil hepsini "milli kahramanlar" diye ağırlattıktan sonra Kemalist iktidarın kilit noktalarına yerleştirmişti.

Dönemin ikinci sürgün grubu 1919'da Almanya'da örgütlenen, Ethem Nejat ve Şefik Hüsnü'nün de dahil bulunduğu *Spartakistler*'di.

Üçüncü grup ise, aynı dönemde devrim Rusyası'nda örgütlenen, Mustafa Suphi'nin liderliğindeki Türk Bolşevikleri'di.

Bu son iki grubun birleşmesiyle 10 Eylül 1920’de Baku’da kurulan *Türkiye Komünist Partisi*’nin 15 üyesi, başta Mustafa Suphi ve Ethem Nejat olmak üzere, Türkiye’de örgütlenmek için Anadolu’ya girdiklerinde, 28-29 Ocak 1921 gecesi Karadeniz’in sularında boğularak vahşice katlediler.

Cumhuriyet döneminde yaşanan ilk toplu sürgün olayı ise, Kemalist iktidarın varlıklarından rahatsız olduğu 150 kişiyi 1924 yılında sürgün etmesi, 1927’de de özel bir yasayla vatandaşlıktan çıkartmasıydı.

1925’te *Takriri Sükun Kanunu*’nun kabulünden sonraki tek parti diktası döneminde, haklarında sürgün kararı verilmemiş olsa da, sürekli takibat, tehdit, tutuklama ve mahkumiyete maruz kalan komünistler, örneğin *Nazım Hikmet*, *Şefik Hüsnü*, *İsmail Bilen*, illegal yollardan sürgüne çıkmaya mecbur olmuşlardı.

İkinci Dünya Savaşı’nın bitimini izleyen sözde çok partili rejim döneminde de sol örgütlenme ve yayınlar daha baştan sıkıyönetim yasaklamaları, tutuklamalar ve mahkumiyetlerle karşı karşıya kaldı.

CHP’nin kışkırtıp yönettiği *Tan* baskınından sonra iki büyük gazeteci, *Sabiha Sertel* ve *Zekeriya Sertel*, yıllarca zindanda yatırılan büyük şair *Nazım Hikmet* artık ülkede özgürce çalışma olanağı kalmadığı, yaşamları tehlikede olduğu için Türkiye’den ayrılmak zorunda kalmışlardı. *Fahrettin Petek*, *Jak İhmalyan*, *Aram Pehlivanyan*, *Abidin Dino*, *Güzin Dino*, *Bilal Şen*, *Necil Togay*, *Gün Benderli*, *Zeki Baştımar* da mücadelelerini sürdürebilmek için sürgünü seçmek zorunda kalan komünist aydınlardı.

30’lu ve 40’lı yıllarda doğmuş bizim kuşakların sürgünü 12 Mart 1971 darbesini izleyen devlet terörü döneminde başladı. İnci’yle ben, bu dönemin ilk siyasal sürgünlerindeniz.

Daha *Ant*’ı yayınlamaya başladığımız 1967’de dönemin genelkurmay başkanı Cemal Tural tarafından “vatana ihanet” suçlamasıyla askeri mahkemeye sevk edilmiştik... Ardından dört yıl süreyle hakkımızda komünizm ve kürtçülük propa-

gandası da dahil 300 yılı bulan hapis talepleriyle sayısız dava açılmıştı... 15-16 Haziran 1970 direnişinden sonra işçilerin sıkıyönetim mahkemesinde yargılanmasına karşı çıktığımız için 1. Ordu karargahında dokuz subay tarafından açıkça tehdit edilmişim... 12 Mart sıkıyönetiminin ilanından sonra da “arananlar” afişiyle hedef gösterildiğimiz için sahte pasaportla Türkiye’yi terketmek zorunda kalmıştık.

12 Mart döneminde sürgüne çıkanların sayısı fazla değildi. *Hikmet Kıvılcımlı, Mihri Belli, Mehmet Ali Aslan, Kemal Burkay, Ahmet Aras, Mehmet Emin Bozarıslan. Fuat Fegan, Latife Fegan, Zülfü Livaneli, Rahmi Saltuk, Bülent Tanör, Kamuran Bekir Harputlu, Ahmet Kardam, Nihat Akseymen, Gülten Savaşçı* ilk ağızda anımsayabildiklerim...

12 Mart döneminin bir diğer sürgün kolu Filistin’deydi... *Teslim Töre, Bora Gözen, Faik Bulut, Melek Ulagay, Cengiz Çandar, Yücel Sayman, Şahin Alpay, Ömer Özerturgut, Atıl Ant, Sabetay Varol, Ercan Enç* sol hareketin tanınmış isimleri...

Bora Gözen, İsrail komandolarının 21 Şubat 1973 tarihinde Lübnan’ın Trablusşam şehri yakınlarındaki Nahr El Bared kampı’na yaptığı baskında *Cafer Topçu, Kerim Öztürk, Ahmet Özdemir, Yücel Özbek, Gürol İlban* ve *Şükri Öktü* adlı yoldaşlarıyla birlikte katledildi.

Avrupa ülkelerine büyük siyasal sürgün akımı 70’li yılların sonlarına doğru Türkiye’de baskı altındaki Asuri, Ermeni ve Kürt’lerin toplu gelişiyile başladı.

Ama sürgünü yoğunlaştıran hiç kuşkusuz Evren Cuntası’nın 12 Eylül 1980 faşist darbesi oldu. Anımsayalım... 650 bin kişinin tutuklandığı, 1 milyon 683 bin kişinin fişlendiği, 21 bin 764 kişinin toplam milyonlarca yılı bulan hapis cezalarına mahkum edildiği, aralarında bugün ölüm yıldönümünü hüzünle andığımız genç devrimci Erdal Eren’in de bulunduğu 50 kişinin idam edildiği o dönemde 13 bin 788 kişi vatandaşlıktan atılarak sürekli sürgün, 380 bin kişi de pasaport talepleri reddedilerek sürgün adayı olmuştu.

Vatandaşlıktan atılanlar içinde İnci ile benim de dahil ol-

duğum 200 kişi, cunta yönetimine karşı yurt dışında açıkça mücadele yürüttükleri için Evren tarafından “kansızlar” ve “vatan hainleri” diye suçlanıyordu.

TİP genel başkanı *Behice Boran* ve TÖB-DER Genel Başkanı *Gültekin Gazioglu* ile başlayıp sürgündeki birçok sendika ve örgüt yöneticisini kapsayan bu uygulama *Yılmaz Güney, Şanar Yurdatapan, Melike Demirağ, Cem Karaca, Sümeysra Çakır, Şahturna, Fuat Saka, Nihat Behram, Demir Özlü, Yüksel Feyzioğlu, Mehmet Emin Bozarslan, Fuat Baksı, Kamil Taylan* gibi bir çok sanatçı ve yazarı da vurmuştu.

Bu uygulamaya karşı *Avrupa İnsan Hakları Komisyonu*’nda açtığımız davanın Türkiye aleyhine sonuçlanacağını gören Turgut Özal hükümeti karar duruşmasına bir gün kala vatandaşlık kaybettiren 212 sayılı yasayı yürürlükten kaldırdı.

Ama Türkiye’deki muhaliflere karşı baskı ve tehditler, mahkumiyetler nasıl ardi arkası kesilmeden devam ettiyse, yurt dışındaki muhaliflere, sürgünlere karşı tehdit ve baskılar da asla son bulmadı... Kırmızı bültenler çıkartılarak, jurnalcilik misyonu taşıyan SETA’nın raporlarıyla hedef gösterilerek, Türk diplomatik misyonlarının ve Diyanet’in güdümündeki Türk dernekleri aracılığıyla provokasyon ve saldırılar düzenlenerek aynen devam ediyor.

Brüksel’de sürgün bulunan Kürt milletvekili dostlarımıza, uluslararası ün sahibi yazarımız *Doğan Akhanlı*’ya ve *İsveç*’te sürgün bulunan *Rağıp Zarakolu*’na çıkartılan seyahat engellemeleri Türk Devleti için utanç verici örnekler...

Sürgün gerçeğini hep birlikte gün be gün yaşıyor, yapılan ve tasarlanan baskıları ibretle izliyoruz.

Ama tüm baskı ve tertiplere rağmen mücadelemizi ödün vermeden sürdürmek zorundayız.

Yedi yıl önceki toplantımızda “Sürgünlükten kurtulabilme mücadelesi kutsaldır. Ama sürgün geri dönüşü olmayan bir yazgıysa, bulunduğun mekanı da ikinci bir yurt bellemek, kavgayı orada da tüm olanakları kullanarak ve yeni yetenekler kazanarak sürdürmek de kendine saygının, halkına, kültü-

rüne ve doğduğun toprağa hizmet vermenin bir başka onurlu yoludur. Bunun en güzel örneklerini de yine *Nazım Hikmet, Yılmaz Güney, Ahmet Kaya, Fahrettin Petek* gibi sanatta ve bilimde yaratıcı kavga insanları verdiler...” demiştim.

Geçende sonsuzluğa yolcu ettiğimiz *Teslim Töre* bu yolu onurla kat edenlerdendi.

Engin Erkiner, *Avrupa Sürgünler Meclisi* sitesine yazdığı son yazıda “Teslim Töre tarihteki ne ilk sürgündü ve ne de sonuncusu oldu ama sürgünlükte özel bir kategoriye, *yaratıcı sürgünlük*’e girdi. Sürgünlüğün içine kapanma, dünyaya küsme, sürekli geçmişle yaşamak demek olmadığını herkese gösterdi” diyor.

Tamamen katılıyorum... Ve yine tekrarlıyorum...

Nazım Hikmet’in dediği gibi “Şu gurbetlik zor zanaat zor...” Ama Hasan Hüseyin’in dediği gibi “acıyı bal eylemek” de var.

Acılı gurbeti, acılı sürgünü daha yaratıcı, üretici bir yaşam kılmak da var...

Avrupa Sürgünler Meclisi’nin değerli üyelerini ve konuklarını böylesi bir kavganın insanları olarak saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Ardenler’den Nürnberg’e tarihsel hesaplaşma

19 Aralık 2019

Avrupa Sürgünler Meclisi’nin geçen cuma akşamı Nürnberg’te düzenlediği sempozyumda sürgünlüğü dayatan koşullardan, özellikle kitlesel soykırımcı ve özgürlük düşmanı faşizan baskılardan bahsederken sadece Türkiye değil, benzeri uygulamaları yapan tüm ülkeleri, 20. yüzyılda tüm insanlığı iki kez dünya savaşına sürükleyen emperyalist güçleri, özellikle de Almanya’yı düşünüyordum.

Nasıl düşünmeyeyim ki, toplantının yapıldığı Nürnberg

kenti, Hitler'in yönetim ve kitlesel gösteriler merkeziydi... Nazi partisi NSDAP'nın ilk toplantıları 1923'te Münih'te, 1926'da Weimar'da yapılmışken, 1927'den itibaren Naziler her yıl sadece bu kentte bir araya gelmişlerdi. Hitler'in havlama ya da ulumayı andıran konuşmalarıyla tüm insanlığa kin, tehdit ve korku saldığı büyük mitingleri de Nürnberg'te gerçekleştirilmişti.

Dahası, tüm dünyayı kana bulayan Hitler, 1945'te Kızıl Ordu'nun Berlin'e girişı sırasında intihar ettikten sonra diğer Nazi elebaşlarından müttefiklerce yakalanabilenlerin yargılanması için Nazizm'in yükselişine beşiklik etmiş olan Nürnberg kenti seçilmiş, savaş galibi ABD, Sovyetler Birliği, İngiltere ve Fransa'nın görevlendirdiği yargıçlardan oluşan *Nürnberg Uluslararası Ceza Mahkemesi*'nde, 20 Kasım 1945'den 1 Ekim 1946'ya kadar süren duruşmalar sonunda *Hermann Göring*'in de aralarında bulunduğu 12 sanık idama, 3'ü müebbet hapse, 4'ü de 10-20 yıl arası hapis cezalarına mahkum edilmişti. Hitler'in en yakın suç ortaklarından Göring idamına birkaç saat kala hücrelerinde intihar etmişti.

*

Çocukluk günlerimdi... Türkiye savaşa girmemişti ama "savaşa hazır olma" teyakkuzunun yarattığı terör ortamı, kıtlık, özellikle yaşadığım köylerde yoksul köylünün çektikleri belleğime asla silinmeyecek şekilde kazanmıştı. Bunları "*Vatansız*" *Gazeteci* kitabımda ayrıntılarıyla anlattım.

1944-45 yıllarında, okulsuz ara istasyonlardaki demiryolu emekçilerinin çocukları için Konya Garı'nın tam karşısında açılmış olan bir yatılı ilkokulda eğitim görüyordum. İlerici öğretmenlerimiz bizi savaşın gelişimi konusunda sürekli bilgilendiriyor, bazen değerlendirmelere bizleri de katıyordu.

Doğu cephesinde 1943'te Stalingrad'ın, 1944'te Leningrad'ın Kızılordu tarafından, aynı yıl batı cephesinde Fransa ve Belçika'nın büyük bölümünün, Normandiya Çıkartması'nı başaran Müttefik Kuvvetler tarafından Nazi işgalinden kurtarılmasını nasıl coşkuyla anlattıklarını unutmam mümkün değil.

Ne ki, bu sevinç yaşanırken 1944'ün son günlerinde Alman Ordusu'nun son bir debelenişle tüm güçlerini seferber ederek Belçika'nın Ardenler bölgesine girdiği, intikam duygusuyla bu yerlerde halka zulmettiği haberleri gelmişti.

Ama son silkinişler de fayda vermeyecek, Alman birlikleri kısa zamanda geri püskürtüldüğü gibi, Mayıs 1945 başında Kızıl Ordu'nun Berlin'e girip Reichstag'da kızıl bayrak dalgalandırmasıyla 12 yıllık Nazi kâbusu son bulacaktı.

Hitler başına neler geleceğini bildiği için Berlin'in düşmesinden iki gün önce metresiyle birlikte intihar etmiş, İtalya'nın faşist lideri Mussolini de ondan bir gün önce partizanlar tarafından ele geçirilerek idam edilmişti.

Hitler yok olup Berlin düştükten sonra geride kalan Nazi erkânının Almanya'nın müttefiklere kayıtsız şartsız teslimini imzalamaktan başka yapabilecekleri bir şey kalmamıştı.

Çocukluğumun derin iz bırakan anılarından... Savaş boyunca herkes gibi biz yatılı okul çocukları da ekmeğe karneye bağlandığı için günde bir iki dilimle yetinmek zorundaydık, peynir, zeytin de sınırlıydı... Bir sabah yemekhaneye indiğimizde gözlerimize inanmamıştık. Masalardaki ekmeğe sepetleri tepeleme doluydu. Beyaz peynir dilimleri sanki her zamankinden daha iri kesilmişti, zeytin taneleri de daha fazlaydı. Şaşkın şaşkın birbirimize bakarken nöbetçi öğretmen yüzünde coşkulu bir ifadeyle yemekhaneye dalmış, "Çocuklar" demişti, "nihayet Müttefikler düşmanı boğdu, Nazi Almanyası teslim oldu. Bunun şerefine bugün içine ekmeğe serbest... Dilediğiniz kadar yiyebilirsiniz."

Ne ki ekmeğe sevincimiz uzun sürmemişti. Ertesi günden itibaren dilimler yine sayıyla gelmeye başlamıştı. Kıtık ve karneli yaşam devam ediyordu... Ama savaşız bir dünyada yaşama umudu her şeyi unutturuyordu.

*

Faşist diktatörlükler Almanya ve İtalya'da 75 yıl önce son bulmuştu ama faşizm kendi ülkem Türkiye'nin gündeminde hiç mi ama hiç eksik olmadı.

CHP'nin tek parti döneminde vatandaşın siyasal ve sosyal haklarını hiçe sayan devlet terörü İttihat ve Terakki'den müdevver Türk ırkçılığının yanı sıra 20'li yıllarda İtalya'da, 30'lu yıllarda Portekiz, İspanya ve Almanya'da kurulan faşist diktatörlüklerden ilham alınarak uygulamaya konulmamış mıydı?

Tüm gazetecilik yaşamında başımızda Damokles'in kılıcı gibi duran Türk Ceza Kanunu'nun 141 ve 142. maddeleri Mussolini'nin ceza yasasından kopya edilmemiş miydi?

1962 senesinde işçi sınıfının sendikal liderleri tarafından kurularak ülke siyasetine emekten yana yeni bir ses getiren *Türkiye İşçi Partisi* kitlesel bir güce dönüşmeye başlayınca sadece resmen faşist MHP değil, iktidardaki AP de, ana muhalefetteki CHP de bu yeni sesi susturmak için seferber olmamışlar mıydı?

1964-66'da *Akşam* gazetesini yönetirken bu tehlikeye karşı kamuoyunu sürekli uyarmış, ayrıca faşizmin kaynaklarını, iktidara geliş yöntemlerini, tekeli sermaye tarafından nasıl desteklendiğini, insan haklarını ve özgürlükleri nasıl ihlal ettiğini açıklayan *Faşizm* adlı bir kitap yazmıştım. İktidarın ve sermaye çevrelerinin baskısıyla gazete yönetiminden uzaklaştırılmamın başlıca nedenlerinden biri bu kitabın Akşam Kitap Kulübü tarafından yayımlanmasıydı.

Alman faşizmine beşiklik ve hattâ başkentlik etmiş olan Nürnberg'e altı saat süren tren yolculuğunda bunlar film şeridi gibi gözlerimin önünden geçiyordu.

Ayrıca, Nürnberg toplantısına giderken geride bıraktığımız Belçika tam da o gün Nazi Ordusu'nun Ardenler'e saldırısının 75. yıldönümü dolayısıyla dört gün sürecek olan anma etkinliklerini başlatıyordu. Özellikle bölgenin merkezi durumunda olan Bastogne'daki etkinliklere sadece Belçika'nın değil, Avrupa'nın dört bir yanından, hattâ Amerika'dan onbinlerce insanın gelmesi bekleniyordu.

Ardenler'de Hitler'in ordusuna kahredici son darbe vurulmuştu, varacağımız Nürnberg'te ise Hitler'in en yakın cürüm ortakları layık oldukları cezalara çarptırılmışlardı.

Bu nedenle olsa gerek, cuma akşamı sürgünler sempozyumundaki konuşmalar bittikten sonra *Avrupa Sürgünler Meclisi* yöneticisi arkadaşlarla sohbet ederken program dışı bir istemde bulundum:

“Yarın sabah erken saatlerde trenle Brüksel’e döneceğiz... Ama ahir-i ömrümde Hitler’in bir zamanlar tüm dünyaya dehşet saldığı ünlü Nürnberg miting alanlarını ve cürüm ortaklarının mahkum edildiğı Nürnberg Uluslararası Ceza Mahkemesi binasını uzaktan da olsa görmeden olmaz...

Sağ olsun, Sinan Aydın arkadaşımız, Brüksel trenini kaçırmayalım diye sabahın köründe İnci’yle beni otelden alarak tüm bu alanlara götürdü. Ziyaret saati olmadığı için 11 kilometrekarelik mitingler alanında bulunan ünlü Kongre Salonu’nu da, Nazilerin yargılandığı Adalet Sarayı’ni da ancak dışarıdan görebildik.

*

Nazi mitingleri alanını gezerken ister istemez 21. yüzyılda ülkemizin başına bela olan Türk-İslam faşizminin Yenikapı mitinglerini, Adalet Sarayı’nın önünde duraklarken yine Türk-İslam faşizmi liderlerinin günü geldiğinde nerede yargılanabileceğini düşündüm.

Brüksel’den ayrılmadan önce bilgisayarıma *Tutuklu Hukukçular Girişimi*’nin dehşet verici sayılarla dolu 10 Aralık 2019 tarihli bir raporu ulaşmıştı.

2016 çakma darbesinden sonra 559.064 kişi yasadışı örgütlerle ilişkide oldukları gerekçesiyle kovuşturmaya tabi tutulmuş, 27’si milletvekili olmak üzere 261.700 kişi gözaltına alınmış, bunlardan 91.283’ü tutuklu olarak yargılanmış.

Tutuklananlar arasında Anayasa Mahkemesi’nin iki üyesi, 193 Yargıtay üyesi, 2.360 yargıç ve savcı, 562 avukat ve 308 gazeteci bulunuyor.

Aynı dönemde 90’ı belediye başkanı olmak üzere 146.713 kamu görevlisi, 4.463 yargıç ve savcı, 8.693 akademisyen, 6.687 doktor ve sağlık görevlisi, 44.392 öğretmen görevden uzaklaştırılmış.

Devlet terörüne ilişkin bir başka veri:

Adalet Bakanlığı'nın 13 Eylül 2019 tarihli resmi açıklamalarına göre, AKP iktidarı 2006 ve 2019 yıllarını kapsayan 14 yıllık süreçte 178 yeni cezaevi açmış. Sadece bu yılın ilk dokuz ayı boyunca açılan yeni cezaevi sayısı 14... Türkiye'de halen 272 kapalı, 76 açık cezaevi, 4 çocuk eğitim evi, 9 kadın kapalı, 7 kadın açık ve 7 çocuk kapalı cezaevi olmak üzere toplam 375 cezaevi bulunuyor. Cezaevlerinde yatanların toplam sayısı ise 264 bin...

Tayyip Erdoğan'ın 14 yılda inşa ettirdiği 178 adliye sarayları içinde kuşkusuz en görkemlisi, Türk medyasında verilen rütbe sıralamasına göre büyüklük ve ihtişamda Kuala Lumpur, Manchester, Los Angeles, Antwerp, Rotterdam, Dublin, Birmingham adalet saraylarını da geride bırakarak birinci sıraya oturan *İstanbul Anadolu Adalet Sarayı*...

60'lı ve 70'li yıllarda haftanın nerdeyse her günü yargılanmak için koridorlarında saatlerce beklediğim, *Ant Dergisi*'ne yetiştirmek için yazılarımı Hermes Baby daktilo makinesiyle mahkeme kapısında yazdığım Sultan Ahmet'teki adliye sarayı artık tarihe karışmış,

Yine Türk medyasının verdiği bilgilere göre 360 bin metre kare alana yayılmış *İstanbul Anadolu Adalet Sarayı* 297 adet duruşma salonu, 326 adet savcıs odası, 22 adet başsavcı vekili odası, 30 adet müfettiş odası, 50 adet icra dairesiyle gerçekten göz kamaştırıyor.

Nürnberg'te içine giremediğimiz, karşıdan seyretmekle yetindiğimiz adalet sarayı dıştan bakışta sıradan bir devlet dairesi... Özgürlükleri ve insan haklarını boğazlamaktan sanık Nazi suçluları bu binanın 600 numaralı duruşma salonunda yargılanmış ve bu salon tarihe geçmiş... Günümüzde de bu 600 numaralı duruşma salonunda ağır ceza gerektiren cinayet davalarına bakılmaktaymış.

Türkiye'de gün gelir de, özgürlükleri ve insan haklarını boğazlamaktan sanık Türk-İslam faşizmi suçluları yaptıklarının hesabını vermek zorunda kalırlarsa, yargılanacakları

yer herhalde ne bir zamanların külüstür Sultan Ahmet Adliyesi gibi, ne de evkaf dairesi görünüşündeki Nürnberg Adliyesi gibi bir yer değil, mutlaka ve mutlaka kendi kurdukları o dünyanın en görkemli adalet sarayı olan *İstanbul Anadolu Adalet Sarayı* olacaktır.

Ezilen iki ulusun benzer yazgısı...

26 Aralık 2019

Yılın en uzun gecelerinden birinin sabahında bu yazıyı yazmaya koyulduğumda ortalık alacakaranlık... Ekranda son Türkiye ve dünya haberlerini hızla gözden geçirip birkaç e-mail'i yanıtladıktan sonra ülkemden gelen kara haberlerin yarattığı öfkeyle kendimi dışarıya atıyorum. *Osman Kavala* ile *Figen Yüksekdağ*'ın tahliyeleri yine reddedilmiş, *Ragıp Zarakolu*'nun ise Türkiye'deki mal varlığına ve de emekli aylıklarına el konulmasına karar verilmiş...

Çok kimse dün akşamki bol içkili ve bol kepçe Noel kutlamalarının rahatından henüz kurtulamadığı için Brüksel sakın... Hafif çiseleyen yağmura rağmen, sık sık yaptığım gibi, önce *Voltaire Caddesi*'ni adımlıyor, üçüncü kavşakta sağa vurup *Suffrage Universel* (Genel Oy) Caddesi'nden geriye dönüp Brüksel'in, belki de Avrupa'nın en güzel yeşil alanlarından biri olan *Josaphat Parkı*'na dalıyorum... Parkta da, dün akşamın rahatından olmalı, bir iki köpek gezdirenden başka kimseler yok... Bir de parkın emekçi iki sevimli eşekçisi, Camille ile Gribouille... Parkta toplanmış kuru yaprakları taşımak için arabaya koşulmayı bekliyorlar...

Dolaşırken kafam sürekli Tayyip'in şeriatçı mahkemelerinin bir gün önce verdiği yüz karası kararlarla meşgul... Türk adaletinin sivil ve askeri mahkemelerinde yüzlerce yıllık hapis talepleriyle yargılanmış ve adaletsizliğe şerbetlenmiş bir gazeteci de olsan, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi*'nin

yaptırımcı hükümlerini dahi hiçe sayan bugünkü uygulamalar karşısında öfkelenmemen mümkün mü?

Yüksekdağ, Kavala ve Zarakolu... Her biri, Türkiye'nin demokrasi, özgürlük ve insan hakları mücadelesinin son yarım yüzyıllık kesitinden üç ayrı kuşağın temsilcileri...

HDP'nin Türkiye'de gerçek ana muhalefet partisi niteliğini kazanmasına eşbaşkan olarak Demirtaş'la birlikte büyük katkıda bulunmuş olan Figen Yüksekdağ'ı şahsen tanımak fırsatım olmadı... Gıyaben de olsa 90'lı yıllarda *Özgür Gençlik*, *Atılım* ve *Sosyalist Kadın* dergilerinde mücadele vermiş bir sosyalist meslektaşım olarak, 2000'li yıllarda da *Ezilenlerin Sosyalist Platformu* ile başlayıp HDP eşbaşkanlığını ve milletvekilliğini üstlenmeye kadar varan bir sosyalist mücadele örgütçüsü olarak yaptığı çalışmalarını takdirle izledim.

Osman Kavala ondan bir önceki kuşaktan... 12 Eylül faşist askeri darbesini izleyen günlerde Türkiye'den sürgüne çıkabilen devrimci sendikacıların ve sol örgütler yönetici ve militanlarının yoğunlaştığı kentlerden biri de doğal olarak Avrupa Birliği'nin başkenti Brüksel'di. 1981 yılında Manchester Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde okumakta olan Osman Kavala'yı Türkiye'den tanıdığı mücadele arkadaşlarıyla buluşmak üzere *İnfo-Türk* bürosunu ziyareti sırasında tanıştım.

Varlıklı bir ailenin oğlu olarak Türkiye'nin fırtınalı siyasal yaşamında ve de solcular için son derece riskli ortamında demokrasi ve özgürlükten yana saf tutmuş olması, 1982'de babasının vefatı üzerine Kavala şirketler grubunun yöneticiliğini üstlendikten sonra da bu tutumunu hiçbir ödün vermeden sürdürmesi beni son derece etkilemişti.

Sürgünümün 70'li yıllarından asla unutamadığım bir anıdır. Türkiye gibi Yunanistan'ın da faşist askeri diktatörlük altında bulunduğu günlerdi... 1972 Mart'ında Paris'te Yunan rejimine karşı SSCB de dahil tüm dünya ülkelerinden heyetlerin katıldığı bir konferans düzenlenmişti. Türkiye'deki 1971 Cuntası'na karşı *Demokrat Direniş Hareketi*'nin me-

sajlarını iletme üzere İnci'yle birlikte bu konferansa katılarak çeşitli delegasyonlarla ilişki kurmuştuk.

Oradaki temaslarımız sırasında sürpriz bir karşılaşma olmuştu. Sürgünde Türk gazetecileri olduğumuzu öğrenince, yaşlı bir Yunanlı bayan yanımıza gelerek kendisini tanıtmıştı:

“Ben Eleni Vlahou... Sizin gibi gazeteciyim, *Kathimerini*'nin sahibiyim, ben de sizin gibi cunta yönetimini protesto için Yunanistan'ı terkettim, dışarıdaki direnişe katıldım.”

Kathimerini Yunanistan'ın muhafazakâr, fakat en etkili günlük gazetelerinden biriydi. Madam Vlahou ikimizi de sempati ifadesiyle bir süre süzdükten sonra yeniden söze girmişti:

“Gençsiniz. Kavgada kararlısınız, Maria Beckett takdir edilesi bir çalışma yaptığınızı söyledi. Ama bir askeri cunta yönetimine karşı mücadele sadece yürekle olmuyor. Bunun için sadece sol çevrelerin değil, tüm demokrasi taraftarlarının kavgaya katkısı lazım. Yunanistan'da olduğu gibi...”

Sonra merakla sormuştu:

“Türkiye'de parlamento askerlerin emirlerine kafa sallıyor. Sivil görünüşlü kukla hükümetler işbaşında. Ya büyük Türk medyası? Hürriyet, Milliyet, Tercüman, vs. ne yapıyor? Cunta'ya karşı tavır aldılar mı?”

“Madam Vlahou, yaraya parmak bastınız,” demiştik. “İkimiz de bir sol yayınevini yöneticileriyiz. Birçok meslektaşımız ya hapiste, ya işkencede... Ama *Uluslararası Gazete Sahipleri Birliği*'nin toplantılarında karşılaşmış olduğunuz Simavi'ler, Karacan'lar, Ilıcak'lar generallere kavuk sallamakla meşgul. Biz Yunan halkı kadar şanslı değiliz. Bizim bir Madam Vlahou'muz yok. Öyle de olsa, kavgaya devam edeceğiz.”

Duyguluymuştu. Direnişçi iki genç Türk gazetecisiyle tanışmaktan mutluydu. Bizleri öperek veda ederken, “Umarım bir gün, demişti, Ege'nin iki yakasında da zulüm son bulur, siz de, ben de kendi ülkelerimizde çok sevdiğimiz gazetecilik mesleğini onurla sürdürmeye devam ederiz...”

Yunanistan faşist rejimden kurtulalı 45 yıl oldu... Türkiye ise 1980 darbesiyle faşist rejimin “askeri”sini bir kez daha yaşadıktan sonra, 2002’den bu yana da “islami”sini yaşama-ya devam ediyor.

Tüm bu süreçte Türkiye’de Madam Vlahou gibi diktanın her türlüüne karşı durabilen kaç iş insanı çıkmıştır bilmiyorum, ama çıkabilenlerin içinde ödün vermeden, zindana düşme bahasına direnen tek örnek herhalde Osman Kavala...

Tayyip mecellesinin sadistçe hedef aldığı üç örnek direnişçininin yaş ve mücadele geçmişii itibariyle en kıdemlisi kuşkusuz 60’lı yılların sonundan beri kesintisiz sosyalist mücadele yoldaşımız, gazeteci ve yayıncı olarak meslektaşımız Ragıp Zarakolu...

Ragıp’ı 1968’de İstanbul Üniversitesi’ndeki büyük direnişin ve işgalin ön saflarında yer alan 20 yaşındaki bir genç olarak tanımıştım. Bizzat yaşadığı o direnişin öyküsünü ve işçi sınıfı mücadelesine bağlanışını *Ant Dergisi*’nde yayınladığımız yazısında şiirsel güzellikte dile getirmişti.

Sonrasını Ragıp’ın Mayıs ayında yayımlanan bir yazısından naklediyorum:

“İlk yazım 1968’de Ant dergisinde çıktı. Aynı yıl Masis Kürkçügil ile Yeni Ufuklar dergisininin 68 Hareketi özel sayısının editörlüğünü üstlendik. Sürekli olarak yazmaya haftalık Ant dergisinde başladım, 1969 yılında, 1970 yılında da yazı kuruluna girdim... 15-16 Haziran olayı patlayınca kendimi Partizan dergisi yazı kurulunda buldum. Ant ve Partizan dergileri yazı kurulunda olmam nedeniyle ‘gizli örgüt’ yöneticisi olmaya terfi ve TCK 141. Maddeden mahkumiyet. 8 yıl hapis, 1.5 yıl Afyon’a sürgün... “

Benim de “aranan sanık”ları arasında bulunduğum TKP davasında aldığı bu mahkumiyete ek olarak Vietnam Savaşı ve Ho Şi Minh’e ilişkin aylık Ant dergisinde çıkan yazısından dolayı da 1.5 yıl hapse mahkum olmuştu.

1974 affından sonra özgürlüğüne kavuşsa da eşi Ayşe Zarakolu ile özellikle Türkiye tarihinin kara lekeleri olan soy-

kırımlar üzerine başlattığı, eşinin zamansız vefatından sonra tek başına sürdürdüğü yayınlardan dolayı Ragıp'ın başı hiç bir zaman dertten kurtulmadı.

Ragıp'ın davalarının bir dökümü özgür ansiklopedi *Wikipedia*'da ayrıntılı olarak yer alıyor.

Ragıp 2011'de, BDP'nin parti akademisi açılışında yaptığı bir konuşmadan dolayı "Terör örgütüne yardım ve yataklık" iddiasıyla tutuklanarak ağır ceza mahkemesine verildi. 2016'da da Özgür Gündem gazetesinin dayanışma kurulunda yer aldığı için yine aynı iddiayla yeniden ağır ceza mahkemesine sevk edildi.

Bu baskılar nedeniyle o da bizler gibi siyasal sürgünler kafilesine katılmak zorunda kaldı, ama Tayyip terörü 71 yaşındaki Ragıp'ın yakasını bırakmaya hiç niyetli değil. Hakkındaki Türkiye'ye geri gönderilmesi talebi İsveç mahkemesince reddedilince, bu kez de yurda dönüp yeniden hapse girmesini sağlamak için emir kulu mahkemelerden birinden Türkiye'deki mal varlığına ve de yıllarca çalışmasının haklı karşılığı olan emekli aylığına el konulması kararı çıkarttırdı.

Türkiye'deki mal varlığına el koyma, 12 Eylül darbesinden sonra Evren Cuntası'nın özel bir kanun çıkartarak vatanışlıktan attığı sürgündeki muhaliflerine karşı başlattığı bir baskı uygulamasıydı.

Uygulama ilk ağızda sürgünde susmak bilmeyen muhalifleri hedef almıştı ama cuntanın bir diğer hesabı da, yıllarca Avrupa'nın yeraltı madenlerinde, en ağır işlerde çalışarak biriktirdikleri parayla Türkiye'de, ev, arsa, tarla satın almış göçmen işçilerin "mallarına el konabileceği" tehdidiyle muhalif kişi ve kurumlarla ilişkilerini kesmekti.

Bugün Ragıp'ın maruz kaldığı insanlık dışı uygulama, hiç kuşku yok, yasal dayanağı olmasa da, önümüzdeki dönemde siyasal sürgünlere ya da Tayyip iktidarına muhalif olan tüm göçmenlere karşı bir tehdit ve baskı unsuru olarak kullanılacaktır.

Zarakolu, Kavala ve Yüksekdağ gibi Türkiye için iftihar

sembölü üç şahsiyete yapılan baskıların gerisinde, bir kişisel hesaplasmadan da öte, Suriye'nin kuzeyindeki askeri işgal, Türkiye'nin güneydoğu illerindeki kayyum atama ve belediye başkanı tutuklama operasyonlarıyla Kürt ulusuna ve onun kurumlarına karşı onyıllardır sürdürülen baskıların artık inkar edilmez şekilde bir topyekun savaşa dönüşmekte olması var.

Anımsayalım... Figen Yüksekdağ, tıpkı HDP'nin diğer eşbaşkanı Selahattin Demirtaş gibi, Kürt ulusunun haklı demokratik taleplerini dile getiren bir partinin başında bulunduğu için yıllardır demir parmaklıklar arkasındadır.

Osman Kavala'nın yıllardır zindanda tutulmasının başlıca nedeni de Kürt sorununa siyasal ve barışçıl bir çözüm arayışına sürekli destek olmasıdır.

Ragıp Zarakolu ise, Türkiye'de sadece Kürt ulusunun değil, Ermeni, Asuri, Grek uluslarının uğradığı baskıları, soykırımları gün ışığına çıkartan eserler yayınladığı için Türk-İslam sentezcilerinin sürekli hedefindedir.

Bittabi sadece Zarakolu, Kavala ve Yüksekdağ değil, daha yüzlerce insan hakları savunucusu aynı nedenlerle ya zindanda ya da sürgündedir.

Avrupa Birliği'nin son Avrupa Parlamentosu seçimlerinden sonra oluşan yeni karar ve yönetim organlarıyla "Bekle-Gör" siyasetini bir yana bırakarak AKP diktasına karşı daha ciddi tedbirler almasının zamanı gelmiştir.

Avrupa Parlamentosu'nun geçen dönemdeki Türkiye raportörü Kati Piri'nin belli eleştirileri, genel kurula sunduğu ayrıntılı raporlar AKP yönetimini ve onun emrindeki yalaka medyayı son derece rahatsız ediyordu.

Bunda, Türkiye siyaset erkânının Avrupa Parlamentosu üyesi kadın siyasilere karşı önyargılı olmasının da etkisi vardı.

Unutmak mümkün değil, bundan 24 yıl önce, 1995 yılında, AP üyesi üç kadın parlamenter, Alman milletvekili *Claudia Roth*, İngiliz milletvekili *Pauline Green* ve Fransız

milletvekili *Catherine Lalumière*, Türkiye’de insan hakları ihlallerini eleştirdikleri zaman, dönemin DYP’li devlet bakanı Ayvaz Gökdemir, kendileri hakkında “*üç fahişe*” ifadesini kullanmış ve de kıyamet kopmuştu.

Geçtiğimiz dönemde Hollandalı Kati Piri’ye açıkça bu düzeyde hakaret eden çıkmamış olsa da, Reis-ül İslam Erdoğan, 13 Mart 2019’da Türkiye’ye ağır eleştiriler içeren Kati Piri raporunun AP Genel Kurulu’nda 109’a karşı 370 oyla kabul edilmesi üzerine küplere binmişti: “Avrupa Parlamentosu’ndaki kadını zaten hiç dile dolamaya gerek yok, propagandasını yapmayalım. Bunlar dürüst değil. Bunlar samimi değil. Şunu unutmayacağız. Biz Müslümanız. Bunlar ise İslam düşmanı.”

Seçim sonrası Kati Piri’nin yerine Türkiye raportörlüğüne getirilen İspanyol *Nacho Sanchez Amor*, Türkiye’deki insan hakları ihlalleri konusunda ne tavır alacak?

Geçen gün *Euronews Türkçe*’ye verdiği demeçte Demirtaş ve Kavala’nın tutukluluğu konusunda eleştirel ifadeler kullanmakla birlikte, yine de İspanya’yı örnek göstererek iktidarın hoşuna gidecek tavsiyelerde bulunmaktan geri kalmamış: “Biz de İspanya’da benzerini yaşadık. Siyasete girip mücadelesini bu alanda vermek isteyenlerle şiddete başvurmayı tercih edenler arasında bir ayırım gözetmek zorundasınız. »

İspanyol raportörün İspanya’yı örnek göstermiş olması, hiç de iyi bir başlangıç değil... Zira, Katalan Ulusu’nun özgürlük mücadelesini temsil eden siyasetçilerin bir kısmı tıpkı Demirtaş ve Yüksekdağ gibi Madrid’te Franko özentisi siyasetçi ve hakimlerin ortaklaşa komplosu sonucu hâlâ zindanda yatıyor. Bir kısmı ise, eski Kürt milletvekili dostlarımız Remzi Kartal ve Zübeyir Aydar gibi, Belçika’da siyasal sürgün...

İnanılır gibi değil, ama son seçimlerde bu Katalan liderlerden Carles Puigdemont, Toni Comín ve Oriol Junqueras Avrupa Parlamentosu’na seçildikleri halde, parlamento yönetimi bu üç milletvekiline Madrid tarafından suçlu sayıldıkları gerekçesiyle akreditasyon vermeyi reddetmişti.

Neyse ki, Avrupa Birliği Adalet Divanı geçtiğimiz hafta arka arkaya aldığı kararla u Katalan milletvekilinin Avrupa Parlamentosu toplantılarına katılma hakkı olduğuna karar vererek hem İspanyol Hükümetine, hem de Avrupa Parlamentosu yönetimine hak ettikleri şamarı indirdi.

Oriol Junqueras halen Madrid'te hapiste olduğu için toplantılara şimdilik katılamayacak... Carles Puigdemont ile Toni Comín ise Avrupa Parlamentosu uzun Noel tatiline girmeden önce geçici akreditasyonlarını aldılar ve tatil sonrası ilk oturuma muzaffer şekilde katılacaklar.

Daha önce de yazmıştım... Avrupa kıtasının batı ucunda Franko döneminin kalıntılarında hâlâ tamamen arınamamış olan İspanya ile doğu ucunda ırkçısı, militaristi, islamcısıyla faşizmin tüm renklerini tanımış olan Türkiye sadece Avrupa Birliği için değil, tüm Avrupa demokrasileri için bir baş ağrısı olmaya devam ediyor.

Bugün u Katalan özgürlükçüsünün kapılarını zorlayarak Avrupa Parlamentosu'na girmiş olmaları, bu iki ülkenin demokrasi güçleri için önemli bir başarıdır.

Sürgünün buruk yılbaşları...

1 Ocak 2020

42 yıl önce, 1977 sonuydu... Yedi yıla yakın bir süredir sürgündeydik. Türkiye'deki dostlarımızdan ve eski mücadele arkadaşlarımızdan ülkede koşulların hızla değişmekte olduğu, Türkiye'ye dönebileceğimiz ve *Ant* gibi bir girişimi yeniden başlatabileceğimiz haberleri geliyordu.

Hakkımızda 300 yılı aşan hapis talepleriyle açılmış davaların büyük bölümü 1974'te çıkartılan yasayla düşmüş, ancak "yabancı bir memlekette milli menfaatlere zarar verecek faaliyette bulunma"yı suç sayan Türk Ceza Yasası'nın 140.

maddesi af kapsamına dahil edilmediği için Türkiye'ye girdikten sonra başımızın derde girip girmeyeceği konusunda hâlâ tereddütlüydük.

Bu konuda daha sağlıklı bir karar alabilmek için 1977 yılının son günü MC hükümeti hakkında yapılacak güven oylamasının sonucunu beklemeye, oylamadan sonraki gelişmeleri birlikte izlemek için yılbaşı gecesini Almanya'nın Dinslaken kentindeki dostlarımız Ataman Aksöyek ve eşi Gönül Göhler'le birlikte geçirmeye karar vermiştik.

Sürgünümüzün ilk yılbaşını 1971'i 1972'ye bağlayan gece yarısı, Batı Berlin'de kaçak olarak kaldığımız *Özgür Üniversite* kampüsünde çeşitli kıtalardan gelmiş yabancı öğrencilerle birlikte farklı dillerin birbirine karıştığı bir koro halinde *Enternasyonal* söyleyerek kutlamıştık. Türkiye'de Deniz'ler idama mahkum edildiği, birçok yoldaşımız, dostumuz zindanda ya da işkencede olduğu için acılı bir yılbaşı gecesiydi...

Yedi yıl sonra, Türkiye'ye dönüş umudumuzun da güçlendiği 1977'nin son gecesini bir dostluk ortamında mutlulukla geçirmeyi düşünüyorduk. Üstelik sürgünün ilk yıllarında kaç kez sahte pasaportla yakalanma endişesi içinde geçtiğimiz sınırı artık Birleşmiş Milletler'in seyahat belgesiyle rahat rahat aşacaktık. Bagajlarımıza *İnfo-Türk*'ün yeni yayınlarını ve Ataman'ın özel olarak istediği bazı Fransızca sol kitapları koyarak trenle yola koyulmuştuk.

Tren Aachen'e yaklaşırken iki Alman polisi "*Papieren bitte*" diye kompartımana daldılar. Seyahat belgelerimizi ellerindeki elektronik bir aletle kontrolden geçirirlerken, İnci başımıza hiçbir şey gelmeyeceğinden emin, Türkçe "Arayın, arayın, nah bir şey bulursunuz" diye söyleniyordu.

Giriş damgası vurdukları belgeleri geri verip teşekkür ederek uzaklaştılar. Ama aradan birkaç dakika geçmişti ki, geri dönerek kapıyı sert bir şekilde açtılar. Polislerden biri beni işaret ederek "Lütfen bizi takip edin, bagajınızla birlikte" diye buyurdu. İnci "Ben Doğan'ı yalnız bırakmam" diye mü-

dahale edince, “Çok istiyorsanız, siz de gelin” diyerek onu da kafileye kattılar.

Aachen Garı’na vagonun sahanlığında iki polis refakatinde girdik. Tren durduğunda, vagonun iki yabancı polis refakatinde iniyor olması, trene binmek için bekleyen yolcular için ilgi çekiciydi, niçin derdest edildiğimizi sorup duruyorlardı.

Tam istasyonun karşısında bulunan polis merkezine götürüldük, ikimizi de üst kattaki bir hücreye soktular... Belli ki hücre, daha çok yabancı uyruklu kişilerin konulduğu bir yerdi, duvarlarında çeşitli dillerde yazılar... Türk’ün biri not düşmüş: “Allah kurtarsın!”

Yarım saat kadar sonra hücreye bir Hırvat getirdiler. *Ustaşi* direniş örgütü üyesi olmasından kuşulanıyormuş. Bir ara başka polisler gelip bagajlarımızı boşalttırdı. *Info-Türk* yayınlarını ve diğer sol yayınları görünce belli ki “turnayı gözünden vurduk” diye sevindiler, hepsini toplayıp götürdüler.

Sorgumuz bir türlü yapılmayınca doğrudan polis şefiyle görüşmek için bağırıp çağırmaya başladık. Bunun üzerine hücreye gelen polis şefi, sürgün gazeteciler olduğumuzu öğrenince son derece anlayışlı davrandı. “Üzgünüm ama Koblenz’deki güvenlik merkezinden yapılan sorgulamada Özgüden adının Almanya’ya girişi sakıncalı kişiler listesinde olduğu bildirilmiş” dedi. “Bu nedenle güvenlik önlemi olarak buraya getirildiniz. Bugün herkes yılbaşı kutlaması hazırlığında olduğundan, gönderdiğimiz ek bilgi taleplerine yanıt gelmesi gecikiyor.”

Bu gözaltının ardında, tıpkı yıllardır Belçika’da olduğu gibi, TC Devleti’nin hakkımızda yaptığı baskıların bulunduğu emindik. Bu nedenle polis şefine “Ne bilgi talebi? Biz Belçika’da siyasal mülteci olarak yasal faaliyetler içinde bulunan insanlarız” diye karşı çıktım. “Türkiye hâlâ faşizan baskılar altında... Vaktiniz olursa bu akşam televizyonlarda Türkiye’yle ilgili haberlere bir göz atın. Bugün Türkiye’de

sağcı hükümet güvensizlik oyuyla devrilebilir, yarın Avrupa ülkelerinde olduğu gibi demokratikleşmeye açık bir hükümet kurulabilir” dedim,

“Haklı olabilirsiniz. Ama biz de emir kuluyuz. Koblenz’den onay gelmedikçe sizi bırakamayız” diye yanıtladı ve ekledi: “Tepkinizi çok iyi anlıyorum. Çünkü ben de Nazi döneminde muhaliftim, şu anda da Sosyal Demokrat Parti üyesiyim. İsterseniz ileride beni ‘haksız alıkoymak’tan dolayı mahkemeye de verebilirsiniz. İşte kartım. Adresim, telefonum ve görevim hepsi yazılı.”

Koblenz’in yanıtı ancak akşama doğru geldi. Hakkımdaki yasak kararı kesindi, Alman toprağına giremeyecektim. Polis şefi seyahat belgeme *Zurückgewiesen* (geri çevrildi) damgası vurup trende polislerin koyduğu Almanya’ya giriş damgasını da çarpı işareti atarak iptal ettikten sonra, “Yanınızdaki yayınlara el koymuyoruz. Sizi isterseniz Belçika’ya, olmazsa Hollanda’ya doğru sınırışı etmek zorundayız” dedi.

“İyi de, benim yönettiğim kurumlar adına bugün ve yarın Almanya’da bir sürü görüşmem var. Bunların yapılamamasından doğan zararlar ne olacak?” diye sordum. “Dava açın, haklı çıkarsanız, hepsinin tazminini isteyin” diye tavsiyede bulundu.

“Bir de gelişimizde olduğumuz gibi, adi suçlular misali polis refakatinde trene götürülmek istemiyoruz, biz gazeteciyiz” deyince anlayış gösterdi, “Sizi anlıyorum. Buradan siz normal şekilde çıkarsınız, bizim polislerimiz sizi 20 metre geriden izler, trene bindiğinizden emin olduktan sonra geri çekilir, tren hareket edene kadar bir kenarda bekler, kimse de bir anormallik farketmez” diye güvence verdi.

Anlayış gösterdiği için teşekkür ettik. Ortalığa saçılmış yayınları toplayıp çantalarımıza koyduk. Belçika’ya dönmek istediğimizi söyledik. Biz önde, iki üniformalı polis metrelerce arkada, Aachen Garı’nda bekleyen Brüksel trenine yönelidik. Biz trene binip de arkamızdan kapıyı kapattıktan sonra Alman polisleri de rahat bir nefes alıp bir kenara çe-

kildiler. Nihayet Belçika treni hareket etti. Alman polisler el sallayarak bizi uğurladı.

Aachen'ı terkeder etmez Belçika gümrükçüsü geldi. Deklare edecek bir şeyimiz olup olmadığını sordu: "Rien à déclarer?" Olup bitenlerden sınırları yeterince bozulmuş olan İnci işi iyice alaya almıştı. Gümrükçüyü yanıtladı: "Bu valizde biraz kokain, ötekinde de biraz esrar!"

Belçikalı gümrükçü kahkahalarla gülerek çantaları açtırmadan "Okey," dedi, "Belçika'ya hoşgeldiniz."

Neyse ki Belçika polisi pasaport kontrolü yapmaya gelmedi. Seyahat belgemde taze vurulmuş *Zurückgewiesen* damgasını görünce pirenlenip işgüzarlık yapabilir, bizi Liège'de indirip Belçika polis merkezine "zanlı" olarak teslim edebilirdi.

Herkes yeni yılı evlerinde ya da lokantalarda coşkuyla kutlarken biz Brüksel'e geç vakit dönebildik. O yıllarda cep telefonları olmadığından, Ataman'ı olup bitenlerden trendeyken haberdar edememiştik. İlk işimiz onlara telefon etmek oldu. Güzel bir sofraya hazırlanmışlar, bizi bekliyorlarmış. Gecikince bayağı telaşlanmışlar. O sırada Bozkurtlar'ın Almanya'daki örgütlenmesiyle ilgili sürekli uyarı yayınları yaptığımız, protesto toplantıları düzenlediğimiz için kim vurduya gitmiş olabileceğimizden de endişelenmişler.

Rahatlayınca, bize Türkiye'den beklediğimiz müjdeli haberi de verdiler: Biz Aachen'dan Brüksel'e posta edilirken Türkiye'de MC hükümeti güven oylamasını kaybederek alaşağı olmuştu.

Herkesin yeni yılını kutladıktan sonra, "Avrupa'nın da Türkiye'den pek farkı kalmadı," dedik. "En iyisi ilk fırsatta Türkiye'ye dönüp kavgayı orada sürdürmek... Riskleri de olsa, mutlaka Türkiye'ye gideceğiz..."

Hemen ertesi gün Brüksel'deki arkadaşlarla bir durum değerlendirmesi yaptık. Bizim Almanya'dan sınır dışı edilmemiz Belçika basınında bir skandal olarak yansıtıldı. Belçika Komünist Partisi'nin günlük gazetesi *Le Drapeau Rouge* (Kızıl Bayrak), haberi "Türk ve gazeteci misin? De-

fol!” ironik başlığıyla veriyordu. *Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (FIJ)*, *Uluslararası Demokratik Hukukçular Örgütü (AIJD)* ve *Amnesty International* da protesto bildiri-leri yayınlayarak Alman Devleti’nden bu yasağın derhal kaldırılmasını istediler.

Ayrıca AIJD’nin görevlendirdiği bir Alman avukat da Bremen’den Brüksel’e gelerek olay hakkında ayrıntılı bilgi alıp Alman Devleti aleyhine dâva açtı.

Olayın üzerinden altı ay geçmişti... 7 Haziran 1978 tarihinde uluslararası ajanslar Bonn’dan önemli bir haber veriyordu... Federal Almanya Cumhuriyeti’nin İçişleri Bakanı Werner Malhofer, 206 yabancı örgüt ve 287 yabancı yayının mensuplarının Alman topraklarına girmelerini sırf “aşırı solcu” oldukları gerekçesiyle yasaklayıp tüm sınır kontrol noktalarına isimlerini bildirmişti. Bu kişiler arasında *Info-Türk*’ün yöneticisi olarak ben de vardım.

Protestolar üzerine, koalisyondaki kendi partisi FDP’nin sol eğilimli parlamenterleri bile Werner Malhofer’in bu faşizan uygulamasına karşı çıkmıştı. Belçika ve Almanya demokratik örgütlerinin protestoları sayesinde “Yasaklılar” listesi de böylece yürürlükten kaldırılmıştı. İçişleri Bakanı Malhofer de bu skandalın açığa çıkması üzerine görevinden istifa etmek zorunda kalmıştı. Artık Almanya’ya serbestçe girip çıkabilecektim.

Ama sürgünde sürprizler tükenmez... Bu olaydan tam 12 yıl sonra, TC Devleti’nin baskıları sonucu, bu kez “özgür-lükler diyarı” Fransa’ya, üstelik de Mitterrand’ın cumhurbaşkanlığı döneminde girmem yasaklanacaktı.

Fransa’nın A2 Televizyon Kanalı 3 Ocak 1985 tarihli *Résistances* Programı’nda “Çizmeler altında Türkiye” adlı bir röportaj filmi yayınlıyacaktı. Programın röportajı izleyen tartışma bölümünde ise bir Kürt ve bir Türk konuşurmak istiyorlardı. Kürt olarak yenilerde kurulmuş olan *Paris Kürt Enstitüsü*’nün yöneticisi Nezan Kendal konuşacaktı. Ne var ki, Fransa’dan bu programa katılmayı kabullenen bir Türk

bulamamışlardı. Programın yapımcısı Bernard Langlois bana telefon etti, *İnfo-Türk* yayınlarını takdirle izlediğini belirttikten sonra “Böyle kritik bir programa katılır mısın? diye sordu.

Zaten Yılmaz Güney’in ölümünden ve Türkiye’de dilekçe veren aydınlara yapılan baskılardan ötürü yeterince öfkeli olduğum için, katılmayı görev sayacağımı söyleyerek Paris’te randevulaştım.

Programda azınlıklara yapılan baskılarla ilgili belgeselin gösterilmesinin ardından görüşüm sorulduğunda, Nazım Hikmet’in Moskova’da, Yılmaz Güney’in Paris’te ülkelerinden uzakta ölmüş olmalarının TC Devleti için ne denli utanç verici olduğunu vurguladım, ardından da Türkiye’de Kürtlere, Ermenilere, Asuri-Keldani’lere ve demokrat düşünceli Türklere yapılan yeni baskılarla ilgili bilgi verdim, Avrupa’yı bu baskılar karşısında sesini yükseltmeye çağırdım.

Programın yayınlanmasından hemen sonra Türk medyasının intikam saldırısı gecikmedi. *Hürriyet Gazetesi* benim Fransız televizyonunda Türkiye düşmanı konuşmalar yaptığımı yazarak yeni kışkırtmalarda bulundu. Brüksel’e döndüğümde de Türk milliyetçilerinden tehdit telefonları yağmağa başladı.

Ama asıl darbe bir süre sonra hiç beklemediğim şekilde Sosyalist Parti yönetimi altındaki Fransa’dan gelecekti.

1988’i 1989’a bağlayan yılbaşı gecesini Brüksel’de çeşitli milliyetlerden dostlarımızla birlikte kutlarken konuştuğumuz konulardan biri de, Türkiye-AET Karma Parlamento Komisyonu’nun 12 Eylül darbesinden sekiz yıl sonra ilk kez, 17 Ocak 1989’da Strasbourg’ta yeniden toplanacağı haberi idi. İnsan hakları ihlalleri devam ederken Ankara rejimiyle parlamenter ilişki kurulmasına hepimiz tepkiliydik.

Yılbaşı tatili biter bitmez, bu toplantıyı izlemek ve Avrupa parlamenterlerini insan hakları ihlalleri konusunda yeni belgeler sunarak uyarmak amacıyla Strasbourg’a gitmek için Brüksel’deki Fransız Başkonsolosluğu’na başvurarak vize talebinde buldum. Evren Cuntası tarafından İnci’yle birlik-

te Türk vatandaşlığından atıldığımız için yine BM mülteci pasaportuyla seyahat edebiliyordum. Ancak Mitterrand yönetimi bir süre önce Fransa'ya girmek isteyen siyasal mültecilere önceden vize alma mecburiyeti koymuştu.

*

Belçika'nın resmi basın kartına sahip bulunduğum, ayrıca Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu'nca akredite edilmiş gazeteci olduğum için, Strasbourg'ta Avrupa Parlamentosu'nun yapacağı bir toplantıyı izlememden daha doğal bir şey olamazdı.

Günlerce beklediğim, defalarca telefon ettiğim, hattâ Konsolosluga bizzat gittiğim halde, vize talebime olumlu yanıt verilmiyordu. Strasbourg'taki toplantının başlamasından bir gün önce müracaatıma yanıt geldi. Fransa'ya girmemde sakınca görüldüğü için bundan böyle bana vize verilemeyecekti.

Belli ki Fransız televizyonunda Türkiye'de azınlıklara yapılan baskılarla ilgili bir programa katılarak konuştuğum için Ankara rejiminin baskısı üzerine kara listeye alınmışım. Büyük olasılıkla da 1971 darbesinden bu yana Türkiye'de insan hakları ihlalleri konusunda Strasbourg'taki Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu toplantıları sırasında yürüttüğüm çalışmalar da bu red kararında rol oynuyordu.

*

Evet, TC Devleti'dir bu, ne yapar eder, kara listeye aldığı kişilere, doğup büyüdüğü topraklarda olsun, göçüp gitmek zorunda kaldığı diyarlarda olsun, bayramını da, yeni yıl kutlamasını da zehir eder!

Sözün özü... Yarın sürgünümüzün 49. yılına giriyoruz... Ayrıca, İnci de, ben de 2020 yılından itibaren 90 yaşına doğru tırmanıyor olacağız... Hiç belli olmaz, yurt dışındaki muhaliflerine hâlâ kırmızı bültenlerle, iade talepleriyle gözü dönmüşçesine saldıran TC Devleti, bizim de yaşımıza falan bakmaz, yarın bir gün yeni sürprizlerle karşı karşıya bırakabilir.

Şaşırmayız, şerbetliyiz...

İnci'yle birlikte tüm okurlarımızın ve dostlarımızın yeni yılını kutluyor, demokrasiden, insan haklarından, özgürlüklerden, kadın-erkek eşitliğinden, çevre korumasından yana olan herkese bu uğurdaki mücadelelerinde başarılar diliyoruz.

Bir direniş gazetesinin sürgünü...

9 Ocak 2020

Ülkemiz tarihinin insan hakları konusundaki karanlığını art arda yayınladığı kitaplar ve yazdığı yazılarla yırtan Ragıp Zarakolu 2020'ye girdiğimiz günlerde okurlarını tam 40 yıl önceye götürerek dönemin iz bırakan gazetesi *Demokrat* üzerine anılarını paylaştı.

Bu yazıda 78'li genç meslektaşlarının *Demokrat*'a katkısını öne çıkartan 68'li Ragıp, iki yıl önce yine *Artıgerçek*'te yayımlanan bir başka yazısında "Türkiye'de 1975-1980 yılları arasında adı konmamış bir iç savaş yaşandı. Bu iç savaşın en kritik son yılını basında yansıtan gazete ise, *Demokrat* gazetesi olmuştur. Neredeyse iç savaşın günlüğü tutulmuştur bu gazetede... *Demokrat* gazetesi, devrimcilerle aydınların verimli iş birliğinin başarılı örneklerinden biri olan bir gazeteydi" diyordu.

26 Aralık 1979 -12 Eylül 1980 tarihleri arasında yayınlanan günlük *Demokrat* gazetesinin imtiyaz sahibi, 50'ler kuşağından köy enstitüsü çıkışlı öğretmen ve yazar Dursun Akçam'dı.

Tüm ilerici yayınlar gibi *Demokrat* da 12 Eylül Cuntası tarafından yasaklanarak yöneticileri ve yazarları hakkında davalar açılmıştı. Dursun Akçam o dönemde mücadelesini sürgünde devam ettirmek üzere illegal yollardan yurt dışına çıkmayı başarmış, Ragıp'ın da yazısında belirttiği gibi, "sürgünde farklı eğilimlerden yazarların katılımıyla *Demokrat*

Türkiye gazetesinin çıkışını sağlamıştı. Bir anlamda bu, *Demokrat*'ın sürgünde devamı olmuş ve 12 Eylül cuntasına karşı farklı siyasetlerin ortak çaba harcamasının entellektüel zeminini oluşturmuştu.”

Günümüzde *Artıgerçek*'e yazmakta olduğum gibi, 1982 yılı başından 1984'ün Haziran'ına kadar yayınlanan aylık *Demokrat Türkiye*'ye de 9. sayısından itibaren sürekli katkıda bulunmuştum.

1971 darbesinden sonra olduğu gibi, 1980 darbesinden sonra da sürgünde bulunan muhaliflerin önde gelen sorumluluklarından biri, her olanağı zorlayarak bir yandan dünya kamuoyunu Türkiye'deki baskılar konusunda bilgilendirmek için yabancı dillerde bildiriler, haber bültenleri, öte yandan yurt dışında bulunan Türkiyeli göçmen kitesine yönelik Türkçe gazeteler yayınlatabilmektir.

Ancak Türkçe gazeteler, genellikle Türkiye'deki siyasal partilerin Avrupa'daki yan örgütleri tarafından yayımlandığı için, o partilerin propagandasına ağırlık verme, üye ve sempatanlarını belli bir disiplin içinde tutma amacı güdüyor, bu nedenle de kiteselleşemiyordu.

Belçika'da 1974'ten beri İngilizce ve Fransızca olarak yayımladığımız *İnfo-Türk* bültenlerini 1980 darbesinden sonra Flamanca ve Almanca baskılar da ekleyerek sürdürürken, Türkiyeli göçmen kitesine yönelik olarak *Demokrasi İçin Birlik* örgütü adına *Tek Cephe* gazetesini yayınlamaya başlamıştık.

Demokrasi İçin Birlik TİP üyeleri ve sempatanlarının oluşturduğu bir kuruluş olduğu için gazetede parti haberlerine geniş yer vermekle birlikte, tüm anti-faşist etkinlikleri olabildiğince geniş yansıtmaya çalışıyorduk.

Cunta yönetiminin tüm muhalifleri parti farkı gözetmeksizin hedef alarak tutuklaması, işkenceden geçirmesi ve idama kadar varan ağır ceza tehditleriyle yargılaması karşısında Mayıs 1981 tarihli 8. Sayıda “Faşizmin tüm tutsaklarıyla dayanışmaya” başlıklı şu çağırışı yayınlamıştık:

“Cunta’nın polis devleti, aralarındaki görüş farkları ne olursa olsun, tüm devrimcileri, fark gözetmeden tutsak ediyor, idam ve ağır hapis talepleriyle yargılıyor, işkenceden geçiriyor, tutsak edemediklerini yurttaşlıktan çıkartıyor... Solun siyasal kadroları kitle halinde baskı cenderesinden geçiriliyor. Bu, tüm siyasal hareketler için, TSİP için, TKP için, Kurtuluş için, Dev-Yol için, Dev-Sol için, Kürt hareketi için ve diğer ilerici siyasal hareketler için de geçerli. Gün, faşizmin kendi iç hesaplaşmalarından ötürü tutuklanan faşistler hariç, cuntanın tüm tutsaklarıyla dayanışma günüdür.”

O sırada TKP ile birleşme görüşmeleri yürüten TİP Genel Başkanı Behice Boran bu çağrıdan rahatsız olmuş, parti üyelerine gönderdiği bir genelgede aşağıdaki gerekçeyi öne sürerek *Tek Cephe*’yi okumalarını ve dağıtımını yapmalarını yasaklamıştı:

“Cuntaya karşı olmak, cuntaya karşı mücadelede eylem birliği, cephe birliği için ilk şartsa da, yeterli şart değildir. Maoculara, Sovyetler Birliği’ni, sosyalist ülkeler topluluğunu revizyonizm v.b. ile suçlayanlarla, sınıfsal mücadelenin yerine bireysel terörizmi koyanlarla birlik olunmadığı gibi, Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin partisi olan Türkiye İşçi Partisi’nin organlarını, yetkilerini tanımayan, kendi hizipçi çıkarları için parti birliğinin kuyusunu kazanlarla da birlik olunmaz.”

Bu engellemeye rağmen, *Tek Cephe*’nin yayını tüm anti-faşist örgütlerin eylem birliğini sağlamaya yönelik gelişmelere de özel yer vererek bir yıl daha sürdürdük.

Anti-faşist eylem birliği girişimleri, 8 Mayıs 1982’de Duisburg’ta “Faşist Cuntanın işkence, idam ve Türkiye Kürdistanı’ndaki katliamlarına karşı” 20 bin kişinin katıldığı bir protesto mitingiyle yeni bir boyut kazandı. Bunu *Devrimci Yol*, *PKK*, *Emekçi*, *SVP*, *TKEP*, *TKP (ML)*, *THKP-C (Acilciler)*, *Devrimci Savaş* ve *TKP (İşçinin Sesi)* örgütlerinin oluşturduğu *Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC)*’nin kuruluşu izledi.

Bu olumlu gelişmeleri *Info-Türk*'te ve *Tek Cephe*'de desteklememiz üzerine, 1982 başından beri Köln'de yayınlanmakta olan *Demokrat Türkiye* gazetesinin yöneticisi Dursun Akçam benimle temasa geçerek gazetenin yazarları arasına katılmamı istedi.

Akçam'ı Türkiye'de 60'lı yılların sol mücadelesinde yakından tanımış, sadece sosyalist örgütlenmede değil, öğretmenlerin sendikal mücadelesinde de sürekli dayanışma içinde olmuştuk. *Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS)* ikinci başkanı olan Dursun Akçam 12 Mart döneminde tutuklanmış, TÖS davasında yargılanarak 8 yıl 10 ay hapse mahkûm olmuş, ancak mahkumiyeti Yargıtay tarafından bozulmuştu.

1976'da gazeteciliğe başlayan Akçam, *Cumhuriyet*, *Milîyet*, *Akşam* ve *Vatan* gazetelerine yazılar yazmış, 1978'de *Demokrat* gazetesinin kurucuları arasında yer alarak imtiyaz sahipliğini üstlenmişti.

Akçam'ın önerisini memnuniyetle kabul ederek 1982 Eylül'ündeki 9. sayısından itibaren yayınına son verdiği Mayıs 1984'e kadar her sayısına yazdım.

Ocak 1982'de yayınlanan "Neden Demokrat Türkiye?" başlıklı sunuş yazısında gazetenin amacı net şekilde şöyle ifade edilmişti:

"*Demokrat Türkiye*, herhangi bir grubun, bir siyasetin yayın organı değildir. Saptadığı ilkeler doğrultusunda bağımsız bir yayın politikası izleyecektir. Değişik görüşlere, düşüncelere geniş yer verecek, ancak dayanışmayı, dışa dönük mücadeleyi bozmaya yönelik polemiklere, içe dönük sataşmalara sayfalarını kapalı tutacaktır."

Demokrat Türkiye, tüm yayın yaşamında bu özelliğini, isimlerini aşağıda alfabetik sıraya göre verdiğim Türkiyeli anti-faşist örgütlerin görüşlerine ayırım gözetmeden geniş şekilde yer vererek korudu:

Cephe, Devrimci İşçi, Devrimci Savaş, Devrimci Yol, DİB, Emekçi, Emekçiler Birliği, Fidef, Kawa-KPSK, Kıvılcım, Komkar, Kurtuluş, PKK, Serxwebûn, SVP, TDKP, Te-

koşın, THKP-C (Acilciler), TİP, TKEP, TKP, TKP (B), TKP (İşçinin Sesi), TKP (ML) ,TSİP.

Faşist cunta tarafından Kürt ulusuna uygulanan insanlık dışı baskılar da, özellikle Diyarbakır Hapishanesi'ndeki zulüm ve cinayetler, örneğin Kemal Pir'in ve Necmettin Büyükkaya ve yoldaşlarının katledilmesi, *Demokrat Türkiye*'nin manşetlerinde yansıtılıyordu.

Anti-faşist cephenin gerçek sözcüsü haline gelen *Demokrat Türkiye*'ye yine alfabetik sırada verdiğim şu imzalar katkıda bulunmaktaydı:

Ahmet Çelikel, Arif Gelen, Arif Özserin, Cihat Arın, Demir Özlü, Doğan Özgüden, Dursun Akçam, Emine Erdem, Fethi Savaşçı, Güner Güneş, Hakkı Keskin, Hürriyet Karahan, Hüseyin Erdem, Kamil Taylan, Kemal Burkay, Mahmut Baksı, Mehmet Tekinalp, Melike Demirağ, Mihri Belli (*Adem Kalfa takma adıyla*), Nazım Alfatlı, Necdet Doğan, Nihat Behram, Ömer Polat, Özdemir Başargan, Sait Kozacıoğlu, Şanar Yurdatapan, Şerafettin Kaya, Ufuk Adalı, Uğur Durak, Yavuz Kürkçü, Yusuf Ziya Bahadınlı, Yücel Feyzioğlu, Yücel Savaş, Yücel Top.

Türkiye'de mahpus tutulduğu zindana dönmeyerek Avrupa'ya sürgüne gelmiş olan Yılmaz Güney de gönderdiği özel mesajlar ve verdiği röportajlarla *Demokrat Türkiye*'nin etkinlik kazanmasına büyük destek vermişti.

Demokrat Türkiye faşizme karşı direnişe, yayın çalışması dışında, sanat etkinlikleriyle de geniş katkıda bulunmuştu. *Demokrat Türkiye*'nin çeşitli Avrupa kentlerinde düzenlediği anti-faşist kültürel etkinliklere Melike Demirağ, Şanar Yurdatapan, Tülay German, Şivan, Fuat Saka, Sümeyra, Emekçi, Zamani, Tahsin İncirci ve Batı Berlin İşçi Korosu katılmışlardı.

Demokrat Türkiye'nin yayınlandığı sürede Türkiye darbe sonrası üç önemli siyasal olay yaşadı. İlki, katılanların yüzde 91,3'nün oylarıyla kabul edilen ve cunta şefi Kenan Evren'in cumhurbaşkanı olmasını sağlayan 7 Kasım 1982 referandumuydu. Sonuçlar, Türkiye'de olduğu gibi, yurt dışında da

faşist cuntaya karşı mücadele veren herkeste büyük bir şok yaratmıştı. Bunu sadece cuntanın izin verdiği partilerin katılabildiği 6 Kasım 1983 genel seçimleri ve 25 Mart 1984 yerel seçimleri izledi...

Artık askeri faşist rejimden, cunta şefinin sivil giyinerek devletin başına cumhurbaşkanı olarak çöreklediği, aynı cuntanın yıllarca başbakan yardımcılığını yapmış olan Turgut Özal'ın da başbakanlık koltuğuna oturduğu Türk-İslam Sen-tezi temelinde bir parlamenter faşist rejime geçiliyordu.

Tüm bu gelişmeler karşısında *Demokrat Türkiye* yurt dışındaki anti-faşist kitlelerin karamsarlığa kapılmaması, mücadele kararlılığını her şeye rağmen sürdürmesi için sürekli uyarıcı ve umut verici bir rol oynamaya çalıştı.

Ancak gerek iç, gerek dış konjonktür, *Demokrat Türkiye*'nin yayına başladığı 1982 yılı başlarına göre değişmekteydi. Tıpkı 1971 darbesini izleyen yıllarda olduğu gibi, 1980 darbesinin dördüncü yılında da göstermelik bir "demokratikleşme" oyunu oynanmaya, TC Devleti'nin üye olduğu uluslararası kuruluşlar da bu oyuna kanmış görünerek Ankara rejimine kapılarını açmaya başlamıştı.

Seçim yapıldığı bahane edilerek Türkiye'nin dört yıl aradan sonra *Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi*'ne yeniden kabul edilmesi üzerine *Demokrat Türkiye*'nin Mayıs 1984 tarihli sayısında şunları yazmıştım:

"Avrupa İnsan Hakları Bildirgesi'ndeki temel hak ve özgürlüklerin hiçbirine saygı göstermeyen ve göstereceğine dair de herhangi bir belirti olmayan bir rejimin, o bildirgenin sahibi olan bir kuruma girebilmiş olması, Avrupa demokrasisi adına gerçek bir skandaldır. Hele böylesi bir karar *Amnesty International*'in işkence belgelerini dünya kamuoyuna açtığı gün alınmışsa, bu skandalın da ötesinde, Cunta'nın işlediği insanlık suçlarının 'cürüm ortaklığı'nı kabullenmektir."

O sayı, iki yılı aşkın süredir tutarlı bir mücadele sürdüren *Demokrat Türkiye*'nin maddi zorluklar nedeniyle yayınına son verdiği sayıydı. Ama kapanışını açıklarken de, Türki-

ye’de 1256 aydın, sanatçı, bilimadamı ve yazarın diktatörlüğe ve karanlığa karşı özgürlük, demokrasi ve insanca yaşam istemlerini AYDINLARIN DEMOKRASİ ÇAĞRISI başlığıyla manşetten yansıtarak sürgündekilere mücadele azmini yitirmemeleri için umut veriyordu.

Demokrat Türkiye kapandı ama, başta Dursun Akçam olmak üzere, gazeteyi yaratan, yaşatan ve katkıda bulunanların mücadelesi bitmedi, çeşitli yayınlarda, örgütlenmelerde ödün vermeksizin sürdürüldü. Dursun Akçam 1993 yılına kadar süren sürgün yaşamında hep anti-faşist direnişin özverili militanı oldu, göç ve sürgün gerçeğini çeşitli boyutlarıyla sergileyen eserler vermeye devam etti. 1993’te Türkiye’ye döndükten sonra Kuşadası’na yerleşen Akçam’ı amansız bir hastalığın kurbanı olarak 19 Eylül 2003’te yitirdik.

Sürgündeki çalışmaları ve eserleri nedeniyle Dursun Akçam’ın anısı 2015 yılında Hamburg’un Wilhelmsburg bölgesinde Alman dostları tarafından bir kıyı yoluna “*Dursun Akçam Ufer*” adı verilerek ebedileştirildi.

Demokrat Türkiye de 29 sayılı koleksiyonu ile Türkiye’nin demokratikleşme mücadelesi tarihinde müstesna bir yeri çoktan hak etmiş bulunuyor.

Hrant’ı anarken trajikomik bir hesaplaşma...

17 Ocak 2020

Can Dündar’ın 13 Ocak 2020 yazısını büyük bir hüznle okudum. “Ocak, oldum olası, Türkiye tarihinin en karanlık ayıdır. Ülkenin kaderini değiştiren birçok suikast, cinayet, infaz, sanki kirli bir sözleşme varmış gibi genellikle Ocak’ta işlenmiştir” diyordu.

“Yüzyıllık kıyım, 1921’de, daha Cumhuriyet kurulmadan, Türkiye Komünist Partisi’nin öncüleri Mustafa Suphi ve 14 yoldaşının boğdurulmasıyla başlar. 86 yıl sonra, yazar arkadaşımız Hrant Dink’in İstanbul’un orta yerinde, güpe-

gündüz infazına kadar uzanır” dedikten sonra gazeteci-yazar dostlarımız Uğur Mumcu, Metin Göktepe ve Onat Kutlar’ın da zemheride canlarına kıyıldığını anımsatıyordu.

Tam 13 yıl önce, Hrant’ın İstanbul’da, *Agos* gazetesinin önünde katledildiği haberi tüm dünya medyasında olduğu gibi Belçika gazete ve televizyonlarında da flaş haber olarak verilirken, aynı gün Ankara rejiminin hizmetindeki yerel Türkçe medyada Türk milliyetçilerinin göğsünü kabartacak bir başka haber yer alıyordu. O gün İstanbul Emniyet Müdürü *Celalettin Cerrah*, yanında emniyet istihbarat sorumlusu *Ahmet İlhan Güler* olduğu halde, Brüksel Bölge Hükümeti’nin Türk kökenli devlet bakanı *Emir Kır* tarafından makamında tantana ile ağırlanıyor ve özel bir plaketle taltif ediliyordu.

Brüksel hükümetinde güvenlik ve asayiş işlerinden değil, kent temizliği, anıtlar ve sitelerden sorumlu olan bir bakanın bir yabancı polis şefini görkemli şekilde ağırlaması kolay anlaşılır bir şey değildi, ama dönem *Belçika Sosyalist Partisi* yöneticilerinin sırf Türk kökenli seçmenlerin oylarını alabilmek için iftar sofraları da dahil Türk-İslam sentezcisi derneklerin her türlü etkinliğinde boy gösterdiği bir dönemdi. Böylesi bir ziyaretten ne hükümet katında, ne de parti yönetiminde rahatsızlık duyan olmamıştı.

Bu tınmazlıktan cesaret alan Emir Kır’ın Celalettin Cerrah’la sıcak dostluk ilişkisi, onun Hrant cinayetindeki sorumluluğu medyada sorgulanırken dahi hız kesmeden devam edecekti.

Fransız AFP ajansının 6 Şubat 2007’de İstanbul’dan verdiği bir haberde Dink’in öldürülmesi soruşturması sırasında İstihbarat Şube Müdürü *Ahmet İlhan Güler*’in görevine son verildiği, İstanbul Emniyet Müdürü *Celalettin Cerrah* hakkında ön soruşturma başlatıldığı bildiriliyordu. Bu haber Belçika basınında da ayrıntılı yer alıyordu.

Buna rağmen Brüksel devlet bakanı Emir Kır, aynı yılın Nisan ayında İstanbul polis teşkilatının kuruluşunun 162. Yılı kutlamalarına şaibeli Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah’ın

özel davetiyle onur konuğu olarak katılmakta, onun elinden İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün plaketine almakta hiçbir sakınca görmeyecekti.

Kuşkusuz Emir Kır'ın Hrant Dink cinayetiyle uzaktan yakından herhangi bir ilişkisi olamazdı. Ama Belçika'daki Türk göçmenleri arasında devlet bakanlığına ve daha sonra belediye başkanlığına hızla yükseldiği için dikkatleri üzerine çeken Emir Kır, Ermeni soykırımının inkarı konusunda her daim ön planda olmuştur.

Belçika'da göçmenlere de seçme ve seçilme hakkı tanındıktan sonra ilk kez Sosyalist Parti listesinden başkentteki Saint-Josse Belediye Meclisi'ne seçilen ve encümen üyesi olan Emir Kır, *Belçika Atatürkçü Düşünce Derneği*'nin 29 Mayıs 2004'te Brüksel'de düzenlediği ve Ixelles'deki Ermeni Soykırım anıtının yıkılması talebinin dile getirildiği "Soykırım iddialarını reddet-Vatana sahip çık!" yürüyüşüne büyük bir iştiaqla katılmıştı.

İnkarcı tavrının Belçika demokratik kuruluşları ve siyasetçileri tarafından şiddetle eleştirilmesine rağmen üyesi bulunduğu Sosyalist Parti'nin yöneticileri Emir Kır'a sonuna kadar sahip çıkmışlardı... O kadar ki, Sosyalist Parti'nin lider kadrosundan Adalet Bakanı Laurette Onkelinx, kabinesinde kahvaltılık ikram ederek ağırloadığı Hürriyet gazetesi genel yayın yönetmeni Ertuğrul Özkök ve Belçika temsilcisi Zeynel Lüle'nin bu konudaki sorularına verdiği yanıtta Emir Kır'a sonsuz güvenleri olduğunu ve kendisini her daim destekleyeceklerini söylemişti. (Hürriyet, 9 Mart 2005)

Aslında, bu sahiplenmenin ardında Sosyalist Parti'nin Brüksel'de Türk göçmenlerin yoğun bulunduğu Saint-Josse ve Schaerbeek belediyelerinde ne bahasına olursa olsun onların oylarını alma hesabı yatıyordu. O kadar ki, Adalet Bakanı Onkelinx Liège kentinde yetişmiş ve ünlenmiş bir politikacı olduğu halde, 2006 yılında yapılacak belediye seçimlerinde Schaerbeek belediye başkanı olma hırısıyla Brüksel'e taşınmış, Türk oylarını garantilemek için Emir Kır

da dahil bir önceki seçimde seçilmiş Türk politikacılarının refakatinde aşırı sağcı ya da İslamcı olmasına bakmaksızın Türk derneklerinin kapılarını aşındırmaya başlamıştı.

Ancak Onkelinx'in sahip çıktığı Emir Kır'ın inkarcı tutumu çok geçmeden Belçika mahkemesi kararıyla belgelenecekti. İnternet sitelerinde kendisi hakkında önemli açıklamalarda bulunan Mehmet Köksal ve Pierre-Yves Lambert aleyhine açtığı davada Brüksel 14. Asliye Mahkemesi 28 Ekim 2005'te yazılanların gerçek olduğunu belirleyerek takipsizlik kararı verecekti.

Mahkeme kararı karşısında gazaba gelen *Sosyalist Parti*'nin Brüksel bölgesi başkanı senatör Philippe Moureaux, 21 Aralık 2005'teki bir radyo programında Emir Kır'ı hararetle savunacak, bir Türk göçmen çocuğuna 100 yıl önceki bir olayı tanımamasını bahane ederek eleştiri yöneltenlerin ırkçılık yaptığını söyleyecekti.

2006 belediye seçimleri yaklaşırken yanında Emir Kır olduğu halde 20 Haziran 2006'da *Belçika Atatürkçü Düşünce Derneği*'nin organize ettiği bir toplantıya katılan Schaerbeek Belediye Başkan adayı Laurette Onkelinx, liberal parti MR ve Brüksel partisi FDF'in Ermeni soykırımının tanınması için getirdikleri yasa önerisine *Sosyalist Parti*'nin karşı olduğunu vurguluyor, gerekçe olarak Türk inkarcılarının malum safsatasını öne sürüyordu: "Tarihi yazmak politikacıların değil tarihçilerin görevidir... Kaldı ki o olaya tanık olup da günümüzde bu tanıklığı dile getirecek kimse hayatta kalmamıştır... Ayrıca, bu olay üzerine hiçbir uluslararası mahkeme kararı yoktur." *Sosyalist Parti*'nin geçmişteki tavrını da bir kalemde inkar eden bu sözler Emir Kır ve salondaki Atatürkçüler tarafından hararetle alkışlanıyordu.

Ancak parti kodamanlarının Türk oylarını çekme hesabıyla sürekli sahip çıktıkları Emir Kır'ın başı, yine Ermeni soykırımı konusunda 2006 Kasım'ında işlediği bir gaf yüzünden kendi partisiyle de derde girecekti. *Belçika Atatürkçü Düşünce Derneği*, başka inkarcı taleplerin yanı sıra,

Brüksel'deki Ermeni Soykırımı anıtı üzerindeki yazıların Türk halkının ve Belçika'da yaşayan Türk'lerin onurunu zedelediğini ileri sürerek bu yazıların silinmesini talep eden bir imza kampanyası açmıştı. Brüksel bölge hükümetinde anıtların bakım ve korunmasından da sorumlu devlet bakanı olan Emir Kır'ın Ermeni anıtıyla ilgili böyle bir dilekçeye imza koyması sosyalistlerin bir kesimi için de bardağı taşıran damla olmuştu.

RTL-TV'de 27 Kasım 2006 günü bir programa katılan Brüksel Bölgesi Başbakanı sosyalist Charles Picqué, Ermeni soykırımının bir gerçek olduğunu vurguladıktan sonra Emir Kır'ı böyle bir inkarcı belgeye imza koyup koymadığını açıklamaya davet etmişti. 8 Aralık 2006'daki Brüksel Parlamentosu toplantısında milletvekillerinin de kendisini bu konuda açıklama yapmaya zorlaması üzerine, Emir Kır böyle bir şey imzaladığını anımsamadığını, imzaladığını iddia eden kişiler aleyhine dava açtığını söyleyerek bakanlık koltuğunu kaybetme tehlikesinden kurtulmuştu.

Kır'ın koltuğunu kurtardıktan sonra yaptığı ilk spektaküler iş, başta da belirttiğim gibi, tam da Hrant Dink'in İstanbul'da katledildiği 19 Ocak 2007 günü, Belçikalı devlet bakanı olarak İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah'ı makam odasında ağırılarak bir plakette onurlandırması olmuştu.

Dahası, 24 Şubat 2007 tarihinde zamanın dışişleri bakanı Abdullah Gül'ün Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka ve İsveç'te milletvekili olmuş Türklerin Ermeni Soykırımı'nı inkar konusunda Türk lobisine hizmet etmelerini sağlamak için Ankara'da düzenlediği toplantının yıldızı bittabi "Belçika Devlet Bakanı" titriyle bu "milli görev"i çoktandır yerine getirmekte olan Emir Kır'dı.

Ama Belçikalı olmanın yanı sıra Türk vatandaşlığını da koruyan Emir Kır'ı, 39 yaşına bastığı o 2007 yılında bir başka "milli görev" bekliyordu. Ya tüm Türk vatandaşları gibi Türkiye'ye gidip 16 ay askerlik yapacak ya da tüm göçmen-

ler gibi Türk Devleti'ne 5112 Euro ödeyerek Burdur'daki bir kışlada 21 gün eğitimden geçerek bu milli görevi yerine getirmiş olacaktı. Bunu yapmadığı takdirde Türk vatandaşlığından atılması gerekecekti.

Her yıl olduğu gibi 2007 yazında da tatil yapmak üzere Türkiye'ye giden Emir Kır'ın 5112 Euro'yu ödedikten sonra 21 günlük askerlik hizmetini gerçekten Burdur'da yapıp yapmadığı uzun süre bir soru işareti olarak kaldı. Ancak Parlamento haber sitesi 16 Ağustos 2010 tarihinde Emir Kır'ın, dönemin dışişleri bakanı Abdullah Gül tarafından, AKP lehine propaganda yapması kaydıyla 21 gün de olsa kışlada er üniformasıyla eğitim görmekten muaf tutulduğunu açıklıyacaktı.

Askerliğini Belçika ordusunda değil de Türk ordusunda yapmış olsa da, soykırım inkarcılığı mahkeme kararıyla belgelenmiş bulunsa da, Devlet Bakanı Emir Kır iktidardaki Sosyalist Parti açısından Türk seçmenlerin oylarını çekmek için vaz geçilmesi şöyle dursun, sürekli onurlandırılacak bir kişiydi. Nitekim 16 Temmuz 2009 tarihli Resmi Gazete'de Devlet Bakanı Emir Kır'ın Kral tarafından "Taç Hizmetinde Komutan" nişanıyla taltif edildiği duyuruluyordu.

Soykırım inkarcılığı mahkeme kararıyla tescil edilmiş bir kişinin kraliyet nişanıyla onurlandırılması Belçika Ermeniler Komitesi tarafından bir bildiriyle haklı olarak eleştirildi.

Buna rağmen Emir Kır'ın Belçika siyasetinde yıldızı parlamaya devam ediyordu... Devlet Bakanı Emir Kır'ın finansman sağladığı *Turkish Lady Derneği*'nin 21 Mayıs 2010 günü tesettürlü kadınlara ödül vermek üzere düzenlediği bir geceye Emir Kır'la birlikte Sosyalist Parti'nin Philippe Moureaux ve Laurette Onkelinx gibi ağır topları da katılıyor, ertesi gün Türkçe haber sitelerinde Emir Kır ve Laurette Onkelinx'in gecede birlikte geleneksel bir Türk dansı yaparken çekilmiş resimleri yayınlanıyordu.

Sosyalist Parti yönetiminden aldığı destekle Emir Kır 2012 yerel seçimlerinden sonra Türklerin yoğun bulunduğu

Saint-Josse belediyesinde bir darbe gerçekleştirerek belediye başkanlığına el koyacaktı.

Seçim öncesi yapılan bir anlaşmaya göre, oy oranları ne olursa olsun, mevcut belediye başkanı Jean Demannez bu seçimden sonra üç yıl daha bu görevde kalacak, ardından başkanlığı Emir Kır'a devredecekti. Ancak, seçimlerde Türk seçmenler sayesinde en yüksek oyu toplayan Emir Kır, Türk seçmenleriyle birlikte belediye binasını basacak, Demannez'yi başkanlıktan çekilmeye zorlayarak büyük tezahürat arasında belediye başkanlığı koltuğuna oturacaktı. Bu operasyon karşısında Demannez, 16 Ekim 2012 tarihli *La Libre Belgique* gazetesine verdiği demeçte, Kır'ı "yalancı, zorba ve iki yüzlü" olarak niteleyecekti.

2014 yasama seçimlerinde Türk adaylar, özellikle de *Sosyalist Parti*'den aday olanlar, Türkçe bildiri ve afişlerle yürüttükleri propaganda kampanyası sayesinde Türk kökenli seçmenlerden aldıkları yüksek oylarla Brüksel bölge parlamentosuna girdiler. Bu seçimde Emir Kır da, belediye başkanlığının yanı sıra, Federal Parlamento Brüksel milletvekili olarak seçildi. Kır'ın bu seçimde aldığı 18.536 tercih oyunun 9.068'i, yani yüzde 48,92'si Türk seçmenlerin yoğun bulunduğu Saint-Josse ve Schaerbeek belediyelerinden geliyordu.

Emir Kır bir yandan belediye başkanlığını sürdürdüğü Saint-Josse'ta Türk medyasının ve işadamlarının desteğiyle iktidarını pekiştirirken, federal parlamentoda da AKP iktidarının ve Türk lobisinin kendisinden beklediği şekilde davranmakta gecikmeyecekti.

150 üyeli Federal Meclis'in 30 Nisan 2015 tarihli oturumunda 1915 Ermeni Soykırımı kurbanları için bir dakikalık saygı duruşu yapılırken Brüksel milletvekili Emir Kır toplantıya katılmayarak Türk lobisinin isteğini yerine getirecekti.

Federal Meclis 23 Temmuz 2015'te 1915 Ermeni Soykırımı'nı tanımak üzere toplantıya çağrıldığında ise Türk lobisinin baskıları sonucu karar metninde Ankara rejimini rahatsız etmeyecek bir değişiklik yapılarak Osmanlı dön-

minde Ermenilerin yaşadığı dramdan Türkiye Cumhuriyeti'nin sorumlu olmadığı belirtilmiş, Emir Kır da bunun üzerine karara kabul oyu vermek zorunda kalmıştı.

Ama bildiğini okumaya devam etti... Sadece Ermeni Soykırımını konusunda değil, Türk Devleti'nin Kürtlere uyguladığı baskılar protesto edildiğinde de AKP iktidarının iftiralarnı kullanmakta tereddüt etmiyordu. 2016 sonlarında Brüksel'de Kürt etkinliklerine karşı konuşurken Kürt ulusal hareketini DAESŞ'le aynı kefeye koyuyor, bu yüzden Sosyalist Parti lideri Elio Di Rupo ilk kez Emir Kır'ın sözlerini RTBF televizyonunda açıkça takbih ediyordu.

Bu gelişme karşısında paniğe kapılan Emir Kır'ın Türkçe medyadaki destekçileri derhal harekete geçerek "reis"lerini eleştiren Türkiyeli demokrat örgütlere karşı iftira kampanyası açıyordu... Bunlardan biri beni de hedef göstererek şöyle yazıyordu: "Belçika'da her vesile ile terör örgütleri ve ayrılıkçıların yanında yer alanlar, Brüksel Saint-Josse Belediyesi sınırları içinde faaliyet gösteriyorlar! Türkiye karşıtı derneklerin başında, İno-Turk kurucusu, eski solcu tüfeklerden Doğan Özgüden geliyor... Türkiye'yi ve milletvekili Başkan Emir Kır'ı hedefe koymaları boşuna değil."

2017 Mart'ında Türkiye'de Erdoğan'ın başkanlık yetkilerini artırmak amacıyla yapılan referandum sırasında Emir Kır Belçika'daki Türklerin "evet" oyu kullanmalarını sağlamak için her türlü desteği veriyor, örneğin AKP yöneticilerinden Taner Yıldız'a Tayyip propagandası yapması için Saint-Josse belediyesinde salon tahsis ediyordu.

Emir Kır gibi Türk lobisinin hizmetindeki diğer seçilmişlerin de gayretleriyle Belçika'daki Türk seçmenler anayasa referandumunda da, onu izleyen seçimde de yüzde 70 oyla Erdoğan'ı ve AKP ile MHP'nin oluşturduğu Cumhur İttifakı'nı destekleyeceklerdi.

Buna paralel olarak geçtiğimiz yılın Mayıs'ında yapılan Belçika seçimlerinde de Cumhur İttifakı'nın destekçisi Emir Kır 18.520 tercih oyuyla yeniden milletvekili seçilecek, Sos-

yalist Parti listesinden diğer dört Türk aday da Brüksel Bölge Parlamentosu'na gireceklerdi.

Bu sonucu, Belçika'daki Türkçe haber sitelerinden birisi "Başkomutan Emir Kır ve generalleri seçimden zaferle ayrıldılar" başlığıyla verecekti.

Ancak "başkomutan" Emir Kır, bir süre önce aralarında iki MHP'linin de bulunduğu bir Türk belediye başkanları heyetini makamında kabul edince sadece Belçika siyasal arenasında değil, üyesi bulunduğu *Sosyalist Parti* içinde de bir kıyamettir kopmuş bulunuyor.

Sosyalist Parti'nin bazı milletvekilleri Türk faşistlerini makamında kabul ettiği için Emir Kır'ın partiden ihraç edilmesini istiyorlar. Başlangıçta kendisini eleştirenleri siyasal çekemezlikle, hattâ Türk düşmanlığıyla suçlayan Emir Kır, kendisinin MHP'lilerle daha önceki ilişkileri, özellikle de Emirdağ'ın MHP'li belediye başkanını ziyaret ettiği belgelerle ortaya konunca, partiden atılmasını engellemek için birdenbire ağız değiştirerek MHP'li belediye başkanlarını makamında kabul etmekle "değerlendirme hatası işlediğini", bunun için esef duyduğunu açıklamak zorunda kaldı.

RTBF'ten Bertrand Henne 15 Ocak 2020 tarihli yazısında, sadece hata yaptığını söylemekle yetinip MHP'yle yıllardır süren ilişkileri konusunda tek laf etmeyen Emir Kır'ı "amnésique" olarak niteliyor, MHP'nin Türkiye'deki kriminel geçmişinden örnekler verdikten sonra *Sosyalist Parti*'nin bu unutkanlığı affedip etmeyeceğini sorguluyor.

Kır'ın açıklamasını *La Libre Belgique* gazetesi yazarlarından Claude Demellenne 16 Ocak 2020 tarihli yazısında "maskaralık" olarak niteliyor, *Sosyalist Parti* sorumlularından Kır'a hâlâ sahip çıkanları kafalarını devekuşu gibi kuma gömüyor olmakla suçluyordu.

Haftalık *Le Vif* dergisi ise son sayısında Belçika'da çifte vatandaşlık hakkı tanınan Türklerin Belçika'dan çok Türkiye'ye hizmet ettiklerini vurguluyor, örneğin Brüksel Parlamentosu'nda bir dönem milletvekilliği yapan, Ermeni

Soykırımın tanınmasına karşı çıktığı için üyesi bulunduğu hristiyan demokrat parti cdH'tan ihraç edilen Mahinur Özdemir'in Tayyip yönetimi tarafından Türkiye'nin Cezayir büyükelçiliğine tayin edildiğini hatırlatarak soruyor: "Aynı zamanda iki efendiye birden hizmet mümkün mü?"

Emir Kır'ın dosyası şimdi *Sosyalist Parti*'nin disiplin kurulunda...

Kır'ın gerek devlet bakanı, gerek belediye başkanı, gerekse federal milletvekili olarak siyasal geçmişinde yukarıda anımsattığımız gibi Ermeni soykırımını inkar etmek ve Kürt ulusal hareketini DAES'le aynı kategoride göstermek de dahil o kadar çok bağışlanmaz tutum ve beyanları var ki, normal koşullarda *Sosyalist Parti*'nin çoktan hakkında bir ihraç kararı vermesi gerekirdi.

Ancak ortaya konan tüm delillere rağmen *Sosyalist Parti* yönetiminin, Emir Kır'ın ihracı yolunda bir karar vermesi zayıf ihtimal... Son seçimlerden önemli oy ve milletvekili kaybıyla çıkmış olan *Sosyalist Parti*'nin Emir Kır'ı da ihraç ederek bir milletvekili daha kaybetmesi halinde koalisyon pazarlıklarında zayıf düşmesi ihtimali parti yöneticilerini ciddi ciddi düşündürmekte...

Dahası, Emir Kır'ın ihracı halinde Türk lobisinin de kıskırtmasıyla *Sosyalist Parti*'nin gelecek seçimlerde Türklerin yoğun olduğu Saint-Josse ve Schaerbeek gibi belediyelerde, dolayısıyla Brüksel bölgesi genelinde büyük oy kaybına uğrayacağına kuşku yok...

Belçika ve özellikle de Brüksel, şimdi pür dikkat *Sosyalist Parti* disiplin kurulunun vereceği kararı bekliyor...

Onlar bekleye dursun, Brüksel'de Türkiyeli demokrat diyaspora örgütleri, her yıl olduğu gibi bu yıl da, bundan tam 13 yıl önce, 19 Ocak 2007'de, Türk ırkçılığının kurşunlarıyla can veren sevgili meslektaşımız Hrant Dink'i anmaya hazırlanıyor.

Belçika Demokrat Ermeniler Derneği, 19 Ocak Pazar günü Ixelles'deki Ermeni Soykırımı anıtı önünde yapılacak

törenden bir gün önce, cumartesi akşamı saat 18.30'da kendi lokalinde bir anma toplantısı düzenliyor.

Sosyalist Parti'nin sadece soykırım inkarcılarına karşı değil, aynı zamanda Belçika'da "sosyalist" geçinip Türkiye'deki AKP ve MHP gibi islamo-faşist örgütlere destek veren, Kürt ulusal hareketini DAESŞ'le özdeş göstermeye kalkışan herkese karşı alacağı tavır bu partinin ne denli ilerici ve demokrat olduğunu net şekilde ortaya koyacak.

Son bir nokta daha... Ermeni Soykırımı inkarcısı seçilmişlerden Mahinur Özdemir partisinden ihraç edilip son seçimlerde açıkta kaldıktan sonra, 10 yıl önce Türkiye'de nikah şahitliğini yapmış olan Erdoğan tarafından Cezayir Büyükelçiliği'ne atandığına göre, Emir Kır'ın da *Sosyalist Parti*'den ihraç edilip belediye başkanlığından da düşürülecek olursa, yine Erdoğan tarafından Belçika'ya Türkiye Büyükelçisi olarak atanması hiç de şaşırtıcı olmaz...

Beklemedeyiz... Göreceğiz...

Bataklık askerlerinin savaşıdır bu...

24 Ocak 2020

Geçen haftaki yazımda, Saint-Josse Belediye Başkanı Emir Kır'ın Türkiye'den MHP'li belediye başkanlarını makamında ağırlamasıyla *Sosyalist Parti* içinde başlayan krizi ve nedenlerini ayrıntılı verdikten sonra şöyle demiştim:

"Avrupa başkentinde Ermeni soykırımını inkardan AKP-MHP islamo-faşizmini desteklemeye varan 'sosyalist' etiketli Türk siyaseti ilk kez tartışılıyor. Sosyalist Parti'nin sadece soykırım inkarcılarına karşı değil, aynı zamanda Belçika'da 'sosyalist' geçinip Türkiye'deki AKP ve MHP gibi islamo-faşist örgütlere destek veren, Kürt ulusal hareketini DAESŞ'le özdeş göstermeye kalkışan herkese karşı alacağı tavır bu partinin ne denli ilerici ve demokrat olduğunu net şekilde ortaya koyacak."

Evet, Sosyalist Parti'nin Brüksel Bölgesi Disiplin Kurulu, savunmasını da dinledikten sonra Emir Kır'ın "aşırı sağ örgütlerle ilişki kurma yasağını ihlal ettiği" gerekçesiyle parti üyeliğinden uzaklaştırılmasına karar verdi.

Yıllarca sadece Emir Kır'ın değil, federal parlamento ile bölge ve belediye meclislerindeki diğer birçok Türk kökenli üyesinin, MHP ile ilişkileri ve de TC lobisinin hizmetindeki faaliyet ve beyanları karşısında sırf Türk seçmenlerin oylarını kaybetmeme hesabıyla suspus olan Sosyalist Parti'den böyle bir karar çıkması farklı yorumlara ve tepkilere yol açtı.

Sosyalist Parti'nin aşırı sağ karşıtlığı ve laikliği koruma konularında asla ödün vermemesi gerektiğini savunan partililer kararı alkışlarken, Türk seçmenlerin oylarını yitirme endişesiyle hareket eden bir kanat Türk kökenli belediye başkanına karşı ayrımcı davranıldığını ileri sürerek ihraç kararını eleştirdi.

Bu gelişmede hiç kuşkusuz, Türk kökenli diğer seçilmişlerin de Kır'la dayanışma için istifası halinde, son seçimlerden zaten önemli bir oy ve sandalye kaybıyla çıkmış olan Sosyalist Parti'nin, halen kuruluş pazarlıkları süren federal hükümete ortak olma şansını yitireceği gibi Brüksel bölge hükümetinde de başbakanlığı elinden kaçıracağı endişesi büyük rol oynuyor.

Ayrıca, son seçimlerden bu yana, diğer partilerde olduğu gibi Sosyalist Parti'de de lider düzeyinde önemli kadro değişiklikleri yaşanmakta... Partinin genel başkanlığını üstlenen Paule Magnette, Brüksel Federasyonu Başkanı Ahmed Laaouej ve Brüksel Anakent Belediye Başkanı Philippe Close'un da dahil olduğu bir kesim, son seçimden büyük oy artışıyla çıkan radikal sol PTB'ye ve yeşil ECOLO'ya önümüzdeki seçimlerde de oy kaptırma endişesiyle daha sol, daha laik ve daha anti-faşist bir dil kullanmakta... Bu nedenle de aşırı sağa karşı "sağlık kuşağı"ını çiğnediği gerekçesiyle Kır'ın ihracı kararına sahip çıkıyorlar.

Ancak bu radikalleşme tavrı sadece Kır'ın, belki de onun-

la dayanışama için kazan kaldıracak diğer seçilmişlerin tasfiyesiyle mi sınırlı kalacak, yoksa Belçika siyasetini Ankara'daki iktidar sahiplerinin kapris ve dayatmalarına endeksleyen oportünist tutum da kökünden tasfiye edilebilecek mi?

Kır'ın tasfiyesiyle Belçika siyasetinde ve medyasındaki polemikler yeni bir kelimeye odaklandı: *Communautarisme*... Lügatlarda bu Fransızca kelimenin Türkçe karşılığı olarak *komüniteryanizm*, *cemaatçilik*, *toplumculuk* gibi kelimeler yer alıyor. Ancak Belçika'daki tartışmalarda bu kelime siyasal partilerin ülkedeki belli bir ulusal ya da dinsel grubun oylarını alabilmek için ödün vermeleri anlamında kullanılıyor.

Belçika'nın en büyük Fransızca iki gazetesi, *Le Soir* ve *La Libre Belgique*'in 20 Ocak 2020 tarihli başyazıları da bu anlamda aynı başlığı taşıyordu: "Emir Kır, komüniteryanizm ormanını gizleyen ağaç!" Başyazılarda meclislere seçilmiş olan yabancı kökenlilerin Belçika demokrasisinin değerlerine değil, gelmiş oldukları ülkelerin çıkarlarına öncelik veriyor olmalarına karşı uyarıda bulunularak Emir Kır olayının da bu tavrın bir ürünü olduğu vurgulanıyordu.

La Libre Belgique gazetesindeki açıklamalarım...

La Libre Belgique gazetesi 22 Ocak 2020 tarihli sayısında aynı konuyu ön plana çıkartarak Tartışma sayfalarında "Belçikalı seçilmişler Türk makamlarının esiri mi?" sorusuna iki farklı yanıt yayınladı.

Sol sayfada *İnfo-Türk* yayın yönetmeni olarak benim "Evet", sağ sayfada ise Türk avukat Selçuk Demir'in "Hayır" yanıtı yer alıyordu. Benim yanıtlarım "Türkiye büyükelçiliği ve onun kurduğu islamcı Diyanet Vakfı Türk kökenli adaylar ve seçilenler üzerinde tamamen etkilidir. Bunlara Ermeni soykırımının ve Kürt halkının istemlerinin tanınmasına karşı mücadelede Ankara lobisini destekleme görevi dayatılmıştır" alt başlığıyla verilmişti.

Gazetenin soruları ve verdiğim yanıtlar şöyleydi:

Soru – Emir Kır olayı, Belçikalı seçilmişlerin sırf oy he-

sabıyla potansiyel bir seçmen kitlesini pohpohlayıp Türkiye gibi başka bir ülkenin (veya başka bir ülkenin partisinin) menfaat ve değerlerini savunup yücelttiği komüniteryanizmi mi çağırıştırıyor?

CEVAP - Dediğiniz gibi, Emir Kır olayı, içinde oportünizmin her türünün cirit attığı *komüniteryanizm* ormanını gizleyen bir ağaç gibidir. Bu, bir yandan, Avrupa demokratik değerleriyle uyumlu bir entegrasyon politikasının uygulanmamış olmasının, diğer yandan da göçmenlerin geldikleri ülkelerdeki baskıcı rejimlerin onlar üzerinde kurmuş oldukları tahakkümün kaçınılmaz sonucudur.

70’li yıllarda, İspanya, Yunanistan, Türkiye ve Portekiz gibi faşist diktatörlüklerle yönetilen ülkelerden gelen göçmen ve siyasi mültecilerin kurduğu derneklerin uğrunda mücadele verdikleri istemlerden birisi de bu ülkeye yerleşmiş yabancı kökenlilere de seçme ve seçilme hakkının tanınmasıydı.

Göçmen İşçi Örgütleri Bağlantı Komitesi (CLOTI) bünyesinde beraber olduğumuz Yunanistan, İspanya, Portekiz ve Fas çıkışlı yoldaşlarla birlikte, bu ülkelerden gelen insanların Avrupa demokratik değerlerine bağlı birer yurttaş olarak ülkenin sosyal, kültürel ve siyasal yaşamında yer almalarını sağlamak için siyasal partileri tarafından sahiplenilip eğitilmelerini ve de ülkenin siyasal yaşamına aktif katılımlarının sağlanmasını ısrarla talep ediyorduk.

Maalesef, bu talebimiz hiçbir zaman ciddiye alınmadı. 90’lı yıllarda seçme hakkı elde edildiğinde, Yunanistan, İspanya ve Portekiz’den gelmiş olan göçmenler faşist diktatörlükler yıkıldıktan sonra zaten Avrupa vatandaşı olmuşlardı. Türk ve Faslı göçmenler ise, ülkelerinin Belçika’daki diplomatik ve siyasi misyonlarının denetimindeki dernekler ve camiler aracılığıyla hâlâ geldikleri baskıcı rejimlerin tahakkümü altındaydı.

Avrupa başkentinde Türk lobisini güçlendirebilmek için Ankara bir süredir bu ülkedeki Türk göçmenlerini Belçika vatandaşılığını da almaya teşvik etmekteydi. Belçika seçimleri

Türk göçmenlerinin de katılımına açıldığında, Türk Büyükelçiliği ve onun islamcı Diyanet Vakfı, Ermeni soykırımının ve Kürt halkının demokratik istemlerinin tanınmasının önlemek için, Türk kökenli adayları ve seçilmişleri Ankara lobisinin her daim hizmetinde olmaya zorluyordu. Suriye krizinden sonra buna yeni bir “milli görev” eklendi: İslam Devletine karşı mücadele veren Kürt ulusal hareketini Belçika’da her yola baş vurarak karalamak.

Bu bağlamdadır ki, Belçika siyasal partileri, sırf Türk kökenli seçmenlerin oyunu alabilmek için Türk adayların saptanması konusunda milliyetçi ve islamcı örgütlerle pazarlıklara girdiler, onların komüniteryanist dayatmalarını kabullendiler.

Bu adayların seçim kampanyaları, Belçika’nın resmi dilleri yanı sıra, Türk seçmenlerin milli duygularını okşayacak vaatlerle Türkçe olarak da yürütüldü.

Soru – Belçika’da Türk hükümetinin, Erdoğan’ın partisi AKP’nin, hatta MHP’nin etkisi altında bulunan seçilmişler var mı?

Tabii ki var... Çifte vatandaşlık sayesinde Türk kökenli seçmenler Türkiye’deki yasama ve başkanlık seçimlerinde de oy kullanabiliyor. Türkiye’deki son üç seçimde, Belçika’daki seçmenler yüzde 70 oranında Recep Tayyip Erdoğan’ın başkanlığı ve onu destekleyen siyasal partiler lehinde oy kullandı. Buna paralel olarak da, aynı seçmenler Belçika seçimlerinde oylarını iktidardaki AKP-MHP koalisyonuna destek veren Türk adaylara oy verdiler.

Soru – Sizce bu seçilmişler konusunda Belçika siyasal partilerinin bir aymazlığı var mı?

Bu aymazlık bittabi mevcut ve sadece Ankara rejimine yakın Türk adaylara destek veriliyor. Oysa, Türk göçmenler dışında bu ülkede Ermeni, Asuri ve Kürd diasporaları da mevcut. Onlara ait dernekler ve işyerleri defalarca saldırıya uğradı, hatta Saint-Josse’da Türkçü-İslamcı gruplar ve özellikle de MHP’nin Bozkurtları tarafından ateşe verildi. Belçika

siyasal partileri kendilerini bir an önce Türk lobisine teslimiyetten kurtarmalı ve Belçika’da diğer kökenlerden insanların ve de mevcut Ankara rejimine muhalif Türklerin de bulunduğunu göz önünde tutmalıdır. Şunu da belirtmek gerekir ki, her şeye rağmen, Belçika’daki Türk vatandaşı seçmenlerden yarısı protesto olarak sandık başına gitmemiş, gidenlerin ise yüzde 30’u oylarını muhalefet partilerine vermiştir.

Soru – Emir Kır kendisini aleyhinde ırkçılığın kurbanı olduğunu söylüyor. Katılıyor musunuz?

Eğer ırkçılığın kurbanı olmak söz konusu ise her şeyden önce Türk Devleti ırkçılığının Ermenilere, Asurilere, Kürtlere ve Erdoğan rejimine muhalif yüzbinlerce yurttaşa uyguladığı baskıların kurbanı olanlardan söz etmek gerekir. Belçika seçilmişlerinin bu zulmü protesto etmeleri gerekir... Üç gün önce, katlihinin yıldönümünde Ermeni gazeteci Hrant Dink’i andık. HDP’nin iki lideri, Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ, uluslararası ün sahibi iş insanı ve sanat dostu Osman Kavala yıllardır Erdoğan’ın zindanlarında yatıyor. Belçika’daki Türk kökenli seçilmişlerden, Avrupa Konseyi üyesi ve Avrupa Birliği adayı ülkedeki utanç verici baskılara karşı tek eleştiri duymadık.

Soru – Size göre sadece Türk toplumunu temsil edecek bir parti kurulabilir mi?

Hollanda ve Almanya gibi ülkelerde Türk toplumunu temsil edecek parti kurma girişimleri görüldü. Fakat hedefledikleri Türk toplumunun içinde dahi büyük bir destek bulamadılar. Eğer Belçika’da da benzer bir girişim olursa, mevcut seçilmişlerin çoğu gelecek seçimlerde koltuklarından olmamak için yine Belçika partilerinin listelerinden seçime gireceklerdir.

Siyasal haklar mücadelesinin büyük ismi: Yvonne Jospa

Bugün Emir Kır, iki MHP’li belediye başkanını ağırladığı için Sosyalist Parti’den uzaklaştırıldı. Ama Avrupa ülkelerini yönetenlerin MHP’li bakanlar, milletvekilleri ve belediye

başkanlarıyla ortak toplantılara katılmaları çirkinliği onyıllardır sürüyordu, *İnfo-Türk* bültenlerinde, basın toplantılarında bu acı gerçeği sık sık teşhir etmiştim.

La Libre Belgique gazetesine söyleşi verdiğim gün, Belçika tarihinde ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına karşı ve de göçmenlere seçme ve seçilme hakkı tanınması için mücadelenin öncülerinden biri olan Yvonne Jospa'nın 20'nci ölüm yıldönümüydü.

70'li, 80'li ve 90'lı yıllarda tanınması için birlikte mücadele ettiğimiz seçme ve seçilme hakkının Türk Devleti'nin faşizan baskılarıyla nasıl kötüye kullanıldığına onun 20. ölüm yıldönümünde bir kez daha tanık olmak benim için son derece üzücü...

O acı kayıp üzerine tam 20 yıl önce dönemin muhalif gazetelerinden *Özgür Bakış*'ın 30 Ocak 2000 tarihli sayısında yayımlanan *Bataklık Askerleri* başlıklı yazımı, bir ibret dersi olarak paylaşıyorum.

“Avrupa dehşet içinde... Ya eğrisi doğrusuna denk gelir de Avusturya'da aşırı sağcı Haider'in partisi FPÖ hristiyan ÖVP'yle birlikte bir koalisyon kurarsa... Açıkça AB düşmanı, yabancı düşmanı ve Yahudi düşmanı bu parti iktidara gelirse... Avrupa Parlamentosu'nda zaten beş üyeye temsil ediliyor. Bir de iktidar partisi olarak AB'nin gerçek patronu Bakanlar Konseyi'ne ve de onun uygulayıcısı Avrupa Komisyonu'na katılırsa?

Anti-faşist örgütler haklı olarak uyarı üstüne uyarı yayınlıyor.

Yol bir açıldı mı, diğer ülkelerdeki faşist ve ırkçı partiler de 'demokratik' yoldan iktidara sızıp sadece kendi ülkelerinin değil, koskoca Avrupa Birliği'nin yazgısına hükmedecek duruma gelmezler mi? Üstelik, Fransa'daki Front National ve Belçika'daki Vlaamsblok da zaten sırada bekliyor.

En ilginç olanı da, Avrupa'da yayınlanan Türk gazetelerindeki telaş... Bu ırkçı, yabancı düşmanı parti iktidara ortak olursa Avrupa'daki Türklerin akıbeti ne olacak?

İkiyüzlülüğün böylesi görülmuş değil.

Evet Avusturya'da böyle bir tehlike var ve de faşistlerin iktidar olması ne yapıp edip önlenmeli. Bu her anti-faşistin, her demokratın görevi.

Ama, daha dün AB'nin bekleme odasına alınan bir başka ülkede, Türkiye'de, bırakın yabancı düşmanlığını, Anadolu'nun gerçek sahibi Kürtlere, Ermenilere, Rumlara bile düşman Türk faşistleri aylardır iktidarda değil mi, başbakan yardımcılığını, birçok kilit bakanlığı elde tutmuyor mu?

Kimse anayasası ve tüm mevzuatı hâlâ militaro-faşist maddelerle dolu, üstelik faşistliği müseccel bir partinin de iktidar ortağı olduğu Türkiye'nin Helsinki'de AB adaylığına nasıl kabul edilebildiğini sorgulamıyor.

Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu Başkanı Cohn-Bendit, Paris'te Türk gazetecilerine verdiği akşam yemeğinde Türk faşistlerinin iktidar ortağı olmasından hiç de rahatsız görünmüyor. 'MHP de seçimle iş başına gelen bir parti olarak elbette muhababım. Elbette görüşür, konuşurum!' diyor. Sanki sadece MHP seçimle iş başına gelmiş de, Avusturya'da FPÖ seçimsiz, darbeyle iktidara el koyuyormuş gibi...

Türkiye konusunda AB çifte standart mı uyguluyor? Alın işte dört dörtlük bir çifte standart. Ama bizim kaşarlanmış insan hakları düşmanlarının iddia ettikleri gibi Türkiye aleyhine değil, Türkiye'deki faşist ortaklı iktidar lehine çifte standart.

Çünkü, insan hakları, demokrasi v.s. bir yana, Türkiye artık bütün sektörlerini Avrupa sermayesinin yağmasına açıyor. IMF'nin mutemedi Ecevit, yanında bir kapitalistler ordusuyla, Davos'ta tezgah kurmuş, uluslararası tekelleri savaş sanayii başta olmak üzere Türkiye'nin tüm sektörlerinde katmerli vurguna çağırıyor.

Haider'in Hristiyan ÖVP ile iktidar pazarlığı haberleri Brüksel'e düştüğünde Belçika'nın en kıdemli anti-faşist savaşçılarından birini, değerli ve sevgili dostumuz Yvonne Jospa'yı 90 yaşında son yolculuğuna uğurluyorduk.

Kendisini Belçika'ya göçün yasaklandığı 1974'te tanıdım. O tarihten sonra ırkçılığa, yabancı düşmanlığına karşı bir çok komitede, örgütte ve eylemde birlikte olduk, göçmenlerin politik hakları için birlikte mücadele verdik.

Sekiz yıl önce, Yahudilerin İspanya'dan kovulmasının 500. yıldönümü dolayısıyla Brüksel'de ırkçılığa ve ayrımcılığa karşı bir dizi etkinlik düzenlemiştik. İstanbul'dan davet ettiğimiz Jak ve Janet Esim'in Sefarad Müzik Topluluğu da bu etkinliklere katılmıştı. O tarihte 82 yaşında olmasına rağmen nasıl özveriyle ve militanca çalıştığını unutamıyorum.

Jospa 20'li yıllarda, şimdiki adı Moldavya olan Besarabya'daki Yahudi düşmanlığından kaçarak Belçika'ya sığınmış. Burada eşi Herz Jospa ile birlikte komünist partisi saflarında sömürüye ve ırk ayrımcılığına karşı mücadeleye katılmışlar. 1942'de eşi Naziler tarafından tutuklanarak ünlü Buchenwald Toplama Kampı'na gönderilince Yvonne Jospa gizli bir örgüt kurarak binlerce Yahudi çocuğunu Nazi zulmünden kurtarmış.

Savaş sonrası eşikle birlikte eyyamcı tutumunu onaylamadıkları Belçika Komünist Partisi'nden ayrılmışlar, ancak 'eşitlikçi' bir toplum için mücadeleye daha hırslı sarılarak ırkçılığa, Anti-Semitizme ve Yabancı Düşmanlığına Karşı Mücadele Örgütü'nü (MRAX) kurmuşlar.

Bugün BKP fiilen yok, ama MRAX sadece Belçikalıları değil, göçmenleri de bünyesinde toplayarak mücadelesini tüm cephelerde sürdürüyor.

Brüksel'de gökyüzü her zamanki gibi kurşuni... Yvonne Jospa'yı son yolculuğuna uğurlayacağımız salonda 300 kişi kadarız. Aramızda toplama kamplarından geçmiş 80'likler de var, Jospa'nın Nazi'lerin pençesinden kurtardığı, bugün 60'lara merdiven dayamış olanlar da, günümüzdeki anti-faşist kavganın başını çeken 20'lik, 30'luk gençler de... Yahudi, hristiyan, müslüman, budist, laik ve de dinsiz...

Ne dua, ne âyin!

Jospa'nın müstesna kişiliğini anlatan konuşmalardan son-

ra salonda hep bir ağızdan yürekleri dağılayan bir ezgi yükseliyor. Türkiye’de 60’lı yıllarda Pete Seeger’in 33’lüklerinden dinleyip belleklerimize ve yüreklerimize kazıdığımız o acı ve hüznün, ama aynı zamanda azim ve umut dolu ezgi:

Wir sind die Moorsoldaten! (Bizler, bataklık askerleriyiz!)

İkinci Dünya Savaşı’nda Nazilerin kadın erkek, genç ihtiyar demeden ellerine kürek tutuşturarak bataklıklara sürdüğü Yahudi’lerin direniş türküsü!

Direniş kazanıyor, Nazizm çöküyor.

Ne ki tam 55 yıl sonra, 25 Ocak 2000 tarihinde Avrupa’da yine alarm çanları çalıyor. Avusturya’da faşistler yine iktidara yürüyor. Fransa’dakiler, Belçika’dakiler, Almanya’dakiler günlerini bekliyor.

Daha da önemlisi, Avrupa Birliği’ne aday bir başka ülkede, faşistler çoktan iktidar olmuş, Demirel’in, Ecevit’in, ordu şeflerinin, postallı Türk medyasının, dönem solcuların ortak vaftiziyle devletin tüm kademelerine yerleştikçe yerleşiyor.

Anti-faşist Jospa son yolculuğuna çıkarken Türk faşistleri Brüksel’deki Firavun saraylarında ayaklarının altına kırmızı halı döşenerek ağırılıyor.

Ve de ‘bataklık askerleri’, siyaset bataklığında yeni kavgalara hazırlanıyor!”

Zemheri mareşallerinin “komünist”liği...

30 Ocak 2020

Yarın zemherinin, yani 21 Aralık’ta başlayıp 40 gün süren karakışın son günü... Bu hüznünlü dönem, daha önce de yazdığım gibi, Türkiye solu için acılarla dolu. Yakın tarihlerde, bugünkü adıyla Ocak ayının 19’unda Hrant Dink’in İstanbul’da faşist kurşunlarıyla öldürülmesi, 99 yıl önce de eski adıyla Kânunisânî’nin 28-29’unda *Türkiye*

Komünist Partisi kurucularının Karadeniz’de boğularak katledilmeleri...

Türkiye yakın tarihinin bu iki karanlık sayfası üzerine *Artgerçek* de dahil mücadeleciler medyada çok yazdım...

Hrant’ın katledilmesinin iki hafta önceki son yıldönümünde, bu cinayetin sanıklarından birinin, İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah’ın Belçika’ya kadar uzanan kirli ilişkilerinden birini açıklamıştım.

14 Kasım 2019’da, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilmesinden altı gün önce Mustafa Kemal’in TKP kurucuları hakkındaki kışkırtıcı konuşmasını belgeleyen TBMM tutanaklarını paylaşmıştım.

Mustafa Kemal’in hayli uzun olan konuşmasının diğer bölümlerinde, o dönemde Ankara yönetimine destek olan Sovyet Rusya’ya şirin görünmek için girişilen diplomasi manevralarına ve hattâ sahte bir komünist partisinin kuruluşuna ilişkin ibret verici bilgiler olduğunu vurgulamıştım.

Baku’da Mustafa Suphi önderliğinde kurulmuş olan *Türkiye Komünist Partisi*’nin Türkiye’de örgütlenmesini engellemek için bizzat Mustafa Kemal’in talimatıyla 18 Ekim 1920’de *Türk Komünist Fırkası (TKF)* adıyla sahte bir komünist partisi kurulmuştu. Kurucuları arasında Mustafa Kemal’in yakın adamlarından *Tevfik Rüştü Aras, Mahmut Esat Bozkurt, Celal Bayar, Yunus Nadi, Kılıç Ali, Hakkı Behiç Bayiç, İhsan Eryavuz, Refik Koraltan, Eyüp Sabri Akgöl* ve *Süreyya Yiğit* vardı.

Hattâ ve hattâ, partiye Mustafa Kemal’in bizzat kendisiyle birlikte ordu paşalarından *Fevzi Çakmak, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele, İsmet İnönü* ve *Kâzım Karabekir* de üye olmuşlardı. Yine gerçek TKP’nin dünya komünist hareketi tarafından tanınmasını engellemek için Türk Komünist Fırkası, *Komintern*’e üyelik için başvurmuşsa da, sahtekârlık ayan beyan ortada olduğu için talebi kabul edilmemişti.

28-29 Ocak 1921’de Mustafa Suphi ve yoldaşlarının fiziken yok edilmesi, o dönemdeki *Sovyet Rusya* yönetiminin ve

de *Komintern*'in bu cinayet karşısında tepki göstermemesi üzerine işi garantiye aldığına kanaat getiren Mustafa Kemal'in emriyle TKF'nin varlığına son verildiği gibi komünistliği çağrıştıracak her düşünce, eylem ya da örgütlenme yeni Türkiye yönetimi tarafından "vatan hainliği" olarak damgalandı.

TKP engelini ortadan kaldırdıktan kısa bir süre sonra Mustafa Kemal, 5 Ağustos 1921'de TBMM'nin oybirliğiyle *başkomutan* ilan edilecek, yeniden üniforma giyip kılıç kuşandıktan sonra da 19 Eylül 1921'de yine TBMM tarafından oybirliğiyle *Müşir (Mareşal)* rütbesine terfi ettirilecek ve kendisine ayrıca *Gazi* ünvanı verilecekti.

Türk Ordusu'nun tarihinde *Müşir (Mareşal)* olan tek kişi Mustafa Kemal değildi... Başkumandanlık Meydan Muharebesi'nin savaş planları hazırlayan *Fevzi Paşa* da yine TBMM'nin oybirliğiyle 31 Ağustos 1922 tarihinde *Müşir (Mareşal)* ilan edilecekti. İki mareşalli TC Devleti özellikle TBMM'nin 1925'te *Takriri Sükûn Kanunu*'nu kabul etmesinden sonra Kürtlere ve işçi sınıfına karşı tam anlamıyla gaddar kesilecek, Avrupa'daki Mussolini ve Hitler yönetimlerinden esinlenen faşizan baskıları yasallaştırıp kurumsallaştıracaktı.

Dünyaca ünlü komünist şairimiz *Nazım Hikmet*'in polisiye bir komplo sonucu "orduyu ve donanmayı isyana teşvik" suçlamasıyla tutuklanıp askeri mahkeme tarafından ağır hapse mahkum edilmesinde ordunun başı sıfatıyla Mareşal Fevzi Çakmak belirleyici rol oynamış, mutlak yetkilerle mücehhez cumhurbaşkanı olmasına rağmen Mustafa Kemal Atatürk de bu utanç verici adaletsizliği önleyici hiçbir müdahalede bulunmamıştı.

Kısa bir süre için sahte da olsa "komünist parti üyesi" sıfatı taşıdıktan sonra, biri cumhurbaşkanı, diğeri genelkurmay başkanı olarak tüm anti-komünist baskıların birinci derecede sorumluluğunu paylaşan iki mareşalden Fevzi Çakmak'ın kaderinde, ömrünün son yıllarında, üstelik yıllarca desteklediği CHP iktidarı tarafından "komünist" diye damgalanmak da varmış...

1921 Kânunisâni'sinin çakma komünisti Mareşal Fevzi Çakmak'ın, tek parti döneminin silahendaz anti-komünistliğinden sonra yeniden “komünist” ilan edilmesi 1947'nin Kânunisâni'sine rastlıyor.

Dönem, toprak ağalığının ve büyük sermayenin “liberal” sözcüsü olarak piyasaya çıkmış olan, Türkiye'yi ABD emperyalizmine peşkeş çekme konusunda CHP'den hiç de geri kalmayan *Demokrat Parti*'nin 1950 seçimlerini kazanabilmek için toplumdaki tüm gayrimemnun kesimlere mavi boncuk dağıttığı, bu arada işçi sınıfının ve sol aydınların da desteğini almaya çalıştığı dönem...

Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü CHP'den ayrıldıktan sonra DP'nin kuruluş hazırlıklarını yürütürken *Tan Gazetesi* yöneticileri Sabiha Sertel ve Zekeriya Sertel'in tüm muhalif aydınları demokrasi ve barış mücadelesinde bir araya getirmek amacıyla yayınladıkları *Görüşler* dergisine de destek olmaya, hattâ yazı yazmaya söz vermişler.

Celal Bayar 1920'de Mustafa Kemal'in kurdurtup sonradan ihtiyaç kalmadığı için kapattığı sahte *Türkiye Komünist Fırkası*'nın üyeleri arasında da yer almış, daha sonra CHP milletvekili ve hattâ iki yıl da başbakan olarak tüm anti-komünist uygulamalarda sorumluluk üstlenmişti.

Sol aydınlara desteklerinin sahteliği *Görüşler*'e söz verdikleri yazıları bir türlü yazmadıkları gibi, Sertel'lerin yönetimindeki *Tan Gazetesi* ve *Görüşler Dergisi*'nin yönetim yerinin ve matbaasının CHP'nin kışkırtması üzerine 4 Aralık 1945'te “milliyetçi gençlik” zorbaları tarafından yakılıp yıkılmasından sonra seslerini pek çıkartmamalarıyla belli olmuştu.

Mareşal Fevzi Çakmak da tam o günlerde devreye girecekti... Kendisi Mustafa Kemal'in herkesten çok güvendiği arkadaşıydı. Özel Kalem Müdürü *Hasan Rıza Soyak*'ın anlattığına göre Atatürk, kendisinin halefi olarak Fevzi Çakmak'ı görmekteydi. Ne ki, Atatürk 1938'de öldüğünde, ordunun

başında bulunan Fevzi Çakmak feragat göstererek İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanı olması için ağırlığını koymuştu. Ama 12 Ocak 1944'te İnönü kendisini emekliye sevk edince, Çakmak bunu bir türlü hazmedememiş, çok partili rejime geçildikten sonra kurulan CHP'ye karşı tavır alarak Demokrat Parti'yi desteklemiş, 21 Temmuz 1946 seçimlerinde de bu partiden bağımsız milletvekili seçilmişti.

Çakmak Atatürk'ün ölümünden sonra, 2. Dünya Savaşı yıllarında en az İnönü kadar popülerdi. Anadolu bozkırının köylerinde ilkokul okurken sık sık söylenen şu türküyü hiç unutmam:

*Ankara'nın dağına da yağan yağmur dar olsun
Bu bizim İsmet Paşa da başımızda sağ olsun
Hiç kırılmaz, kırılmaz da çiftçilerin yabası
Mareşal Fevzi Çakmak da Türk askerinin babası.*

Fevzi Çakmak'ın yaptığı yurt içi gezilerinde muhalif kitleler tarafından coşkuyla karşılandığını gören DP'nin kaşarlanmış yöneticileri ileride parti liderliğini kaptırma endişesiyle kendisine mesafeliydi... Bu nedenledir ki, 20 Ekim 1946'da Zekeriya Sertel ve Cami Baykut gibi sol aydınların yanı sıra Tevfik Rüştü Aras ve Kenan Öner gibi iki ünlü siyasetçinin ve Sadık Aldoğan gibi bir emekli generalin katılımıyla kurulan *İnsan Hakları Cemiyeti*'nin başkanlığını üstlenmekte tereddüt etmemişti. Ancak kıyamet de bundan sonra kopmuştu.

İnsan Hakları Cemiyeti'nin kuruluşuna, özellikle de Mareşal Çakmak'ın bunun başkanlığını üstlenmesine tepkileri Sabiha Sertel 1969 yılında *Ant Yayınları* arasında "Roman Gibi" adıyla yayınladığımız anılarında şöyle anlatır:

"Halk Partisi bu kuruluşu baltalamak için tedbirler alıyordu. İnönü için, Mareşal'in DP ile, sollarla beraber çalışması en büyük tehlike idi. DP, *İnsan Hakları Cemiyeti* münasebetiyle Mareşal'e ve Tevfik Rüştü'ye yapılan hücumlardan korkmuş, onlarla münasebetlerini kesmişti. Falih Rıfki Atay

22 Ekim 1946 tarihli *Ulus*'a yazdığı makalede şöyle diyordu: 'Bazı politikacılar (Mareşal ve Tevfik Rüştü Aras), ilk amaç CHP iktidarını yıkmak olduğu için, var kuvvetleriyle Demokratların muhalefetini desteklemişler, fakat Demokratlar kendilerini içlerine almamışlar, dostlarını dahi uzak tutmak ihtiyatını göstermişlerdir. Mareşal'in reisliği altındaki *İnsan Hakları Cemiyeti* kurulduğu vakit, İstanbul'da görülen uyanıklığın sebebi meydandadır. Bu cemiyete kabul edilen solların kırmızılık derecesini kolayca farkediyoruz.'

"*İnsan Hakları Cemiyeti*'ne basında yapılan hücumlar o hale gelmişti ki, koca Mareşal kendisine 'komünist' dendiği için hemen soldan geri etti, gazetelere verdiği beyanatta Cemiyetle alakasını kestiğini bildirdi. Arkasından Celal Bayar bu cemiyetle ilgisi olmadığını açıkladı.

"Mareşal'in kısa bir zaman içinde sözünden cayması hükümet basınında alay konusu oldu... Hiçbir mazeret Mareşal'i, kendisine komünist dendiği için kararından dönmeye sevk edecek bir etken olamazdı. Mareşal muhalefete şahsi kinleri yüzünden geçmişti. Bir idealin peşinde değildi. *İnsan Hakları Cemiyeti*'nin şahsına zarar vereceğini anlayınca, hemen soldan geri etti. İnönü sistemli yaptığı hücumlarla en büyük rakibini saf dışı etmişti. Celal Bayar da bundan memnundu. Böylece kendisine rakip olacak bir kuvveti ezmişlerdi."

TBMM'nin 29 Ocak 1947 tarihli toplantısında İçişleri Bakanı Şükrü Sökmensüer "*Türkiye'deki komünist faaliyet ve tahrikler, Türkiye'yi bir Sovyet cumhuriyeti haline getirmek üzere yapılan planlar, girişilen teşebbüsler*" konulu uzun bir konuşma yaparken komünistlerin Demokrat Parti'yi ve Mareşal Fevzi Çakmak'ı alet olarak kullanmak istediklerini söylemiş, ancak Demokrat Parti'nin buna karşı gösterdiği uyanıklığı övmüştü.

Mareşal Fevzi Çakmak, kendisine yönelen saldırılar karşısında 7 Şubat 1947 tarihli *Kudret Gazetesi*'nde şu açıklamayı yapacaktı:

"Ben komünist değilim. Hiçbir komünist partisiyle de hiç-

bir münasebetim yoktur... Millet benim komünist olmadığımı ve komünistlere alet olmayacağımı çok iyi bilir.”

Yine Fevzi Çakmak, 6 Şubat 1947 tarihli *Yeni Sabah* gazetesinde kendisini savunmak için Nazım Hikmet’in tutuklanıp mahkum edilmesinde nasıl önemli bir rol oynadığını itiraf edecekti: “Ben komünistliği bu memleket için zararlı görenlerden biriyim. Onun için, komünistler orduya ve donanmaya sokulmak istedikleri zaman şiddetli hareket ettim.”

Ancak bu savunmasına rağmen CHP’nin Fevzi Çakmak’a saldırısının ardı arkası kesilmeyecekti. Peyami Safa 14 Şubat 1947 tarihli *Ulus* gazetesinde Demokrat Parti’yi komünistleri korumakla suçlarken Mareşal hakkında da kesin hüküm verecekti: “Çakmak... Kızılılarla işbirliği yapmıştır!”

CHP’nin saldırıları ve DP’nin de kendisine destek olmaması karşısında kendisine sağ parkurda yeni bir yer arayan Mareşal Çakmak, 19 Temmuz 1948’de *Osman Bölükbaşı*’yla birlikte *Millet Partisi*’nin kurucu üyeleri arasında yer alacak, iki yıl sonra da 10 Nisan 1950’de, 74 yaşında yaşama veda edecekti.

Kişi mareşalliğe yükseltilmiş olsa da, tarih terazisinde rütbesiyle değil, ne yapıp ettiğiyle tartılır.

Fransa’nın tarihinde de ün sahibi birçok mareşal vardır. Napolyon Bonapart’ın on yıl süren imparatorluğu dönemindeki mareşal sayısı 26’yı bulur. Bunlardan 22’si isimleri büyük bulvar ve caddelere verilerek onurlandırılmışken 3’ü hain, 1’i de Waterloo yenilgisinin sorumlusu sayılarak kara listeye alınmışlardır.

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Philippe Pétain adınaki Fransız mareşali Alman işgaline karşı *Verdun* muharebesinde kazandığı zaferle “milli kahraman” ilan edilmiş, ancak İkinci Dünya Savaşı’nda Nazi Almanyası’yla işbirliği yaparak kukla Vichy Hükümeti’nin başkanlığını üstlendiği için tüm itibarını yitirmişti,

Bu kıstas Pétain gibi zigzaglar yapmış olan tüm mareşaller için de geçerlidir.

Kürd'ün Belçika Savaşı'nda yeni aşama

6 Şubat 2020

Nerdeyse üç yıl oluyor... 21 Eylül 2017'de *Artgerçek*'e yazdığım yazının başlığı "*Kürt Ulusu'nun Belçika Meydan Savaşı*" idi... Şöyle demiştim:

"Belçika Savcılığı yedi yıl önce Remzi Kartal ve Zübeyir Aydar başta olmak üzere 36 Kürt şahsiyetini terör örgütü üyesi oldukları iddiasıyla mahkemeye verdi. Duruşmalar sürerken Kartal da, Aydar da seyahat ettikleri diğer Avrupa ülkelerinde kırmızı bültenle arandıkları gerekçesiyle tutuklandılar, haftalarca hapiste tutuldular. Ve nihayet, kendilerini yargılayan Belçika mahkemesi Savcılığın iddiasını yersiz bularak PKK'nin silahlı faaliyetlerinin 'terörle mücadele kanunu çerçevesinde' yargılanamayacağına karar verdi. Savcılığın itirazda bulunduğu Belçika İstinaf Mahkemesi de 14 Eylül'de alt mahkemenin kararını onaylayarak 36 kişiyi beraat ettirdi."

Ve eklemiştim:

"Bu, Kürt Ulusu'nun Belçika'daki meydan savaşının en son aşaması. Ama biliyorum ki bu uzun soluklu bir meydan savaşıdır... Önümüzdeki günler ne getirir bilinmez. Mücadele bu liste ve kırmızı bültenler tarihin çöplüğüne atılincaya kadar sürecektir."

Osmanlı'da oyun bitmez. Öyle de oldu.

Kasım 2018'de Lüksemburg'daki Avrupa Adalet Divanı PKK'nin terörist örgütler listesine alınması için sunulan argümanları yetersiz bularak listenin iptaline karar verdi. Ancak Tayyip diktasının Avrupa Birliği'ndeki en hararetli destekçilerinden İngiltere karara itiraz ettiğinden PKK otomatik olarak listeye yeniden alındı.

Bu arada Türk Devleti'nin Belçika'daki diplomatik misyonlarının, yandaş medyasının ve avukatlarının ard arda yaptıkları itirazlar nedeniyle dava dosyası da Belçika adaletinin çeşitli mahkemeleri arasında gidip geldi...

8 Mart 2019'da İstinaf Mahkemesi PKK'nin terör örgütü

olarak nitelendirilemeyeceği ve bu çerçevede yargılamanın sözkonusu olamayacağına yeniden hükmetti, ancak Türk Devleti'nin avukatları ve savcı bu karara da 20 Mart 2019'-da Yargıtay nezdinde itirazda bulundu.

Adli süreç iniş çıkışlarla devam ede dursun, Tayyip iktidarının sürgündeki siyasal muhaliflerini jurnalleme görevini üstlenen SETA da devreye girerek Temmuz 2019'da yayımladığı “*Avrupa’da PKK yapılanması*” adlı kitapta Kürt diasporasının tüm örgütlerini ve şahsiyetlerini “terörist”, onlarla dayanışma gösteren tüm kuruluşları ve kişileri de “terörizm destekçisi” diye karalayarak Belçika adaletini etkilemeye çalıştı.

Tüm bunlara rağmen 28 Ocak 2020'de davayı yeniden ele alan Belçika Yargıtayı, Kürdistan özgürlük mücadelesinin teröristlikle suçlanamayacağı, yaşananın bir savaş olduğu, PKK'nin de savaşın bir tarafı olduğu, yürüttüğü mücadelenin Anti-terör Kanunu çerçevesinde değil uluslararası savaş hukuku kapsamında ele alınması gerektiğine hükmeden alt mahkeme kararını onayladı.

Yargıtay'ın kararı bize ulaştığında aralarında *Zübeyir Aydar* ve *Remzi Kartal*'in da bulunduğu Kürt dostlarım için ne denli sevindiysen, beraati kesinleştiği halde bunun sevincini yaşayamayacak bir kişiyi düşünerek o denli hüznümlendim.

Sanık listesinde bulunan Kürt ulusal direnişinin Avrupa'daki etkin sözcülerinden *Fidan Doğan (Rojbin)*, dava açıldıktan 7 yıl sonra, 9 Ocak 2013'te Paris'te iki kadın yoldaşıyla, *Sakine Cansız* ve *Leyla Şaylemez*'le birlikte Paris'teki bir Kürt lokalinde Türk Devleti'nin bir tetikçisi tarafından katledilmiş, üzerinden yedi yıl geçtiği halde Fransız adaleti bu alçakça cinayetin sorumlularını hâlâ gün ışığına çıkartıp hesap sormamıştı.

Belçika Yargıtayı'nın adil kararına karşı Türk Hükümeti başta olmak üzere Türk Devleti'nin Belçika'daki diplomatik misyonları ve yandaş medyası yine gözleri dönmüşçesine saldırıya geçmekte gecikmediler.

Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada “Belçika yargısının bu kararı AB terör örgütleri listesinde yer alan PKK’ya açık bir destek mahiyetindedir” diyordu.

Hemen ardından Yargıtay başkanlığı adına yapılan bir açıklamada da “PKK pek çok AB ülkesinin yanı sıra ABD, Kanada ve Avustralya gibi birçok ülkenin terör örgütleri listesinde yer almış, NATO da çeşitli belge ve açıklamalarında PKK’ya terör örgütü olarak atıfta bulunmuştur” deniyordu.

Daha da ilginç, bir yıla yakındır sürüp giden hükümet krizinde geçici hükümetin dışişleri ve savunma bakanlıklarına getirilen liberal MR partisinden *Philippe Goffin* de Belçika Yargıtayı’nın kararına Tayyip diktasını teselli edici bir yorum getirmekte gecikmedi.

Selefi Didier Reynders gibi Ankara rejimiyle ilişkileri sıcak tutmaya özenli Goffin, “Belçika hükümetinin tavrı açık. PKK bir terör örgütüdür” diyor, PKK’nın terör örgütü listesinde kalmasına Belçika’nın destek vermeyi sürdüreceğini vurguluyor, dahası “Bu karar, PKK ve destekçilerinin Belçika’da yargılanamayacağı anlamına gelmez” diyerek Kürt diasporasına aba altından sopa gösteriyordu.

Oysa, Belçika adaletinin bu kesin kararı, ABD ve AB ile ona üye devletlerin yıllardır Türk Devleti’nin şantajlarına boyun eğerek PKK’yi de dahil ettikleri “terörist örgütler” listesine de ciddi bir darbe olmuştu.

PKK gibi, İran’daki *Halkın Mücahitleri Örgütü (HMÖ)* de yıllarca ABD’nin ve AB’nin terör örgütleri listesinde yer almışken, 2009 yılında AB ve 2012 yılında da ABD tarafından bu listeden çıkartılmıştı.

14 Mart 2018’de *Artıgerçek*’te yayımlanan “*Kürt halkının mücahitlerine nankörlük neden?*” başlıklı yazımda sormuştum: “Ortadoğu coğrafyasındaki bir başka direniş örgütü, İran’daki *Halkın Mücahitleri Örgütü (HMÖ)* 1965 yılında dönemin İran şahı Rıza Pehlevi’ye, kapitalizme ve ABD emperyalizmine karşı silahlı mücadele yürütmek amacıyla kurulmuş bir örgüttür. 1979’da Şah rejiminin çökmesinden

sonra laik bir örgüt olarak silahlı mücadeleyi İslamcı rejime karşı sürdürmeye devam etmiştir. HMÖ Tahran ile Washington arasındaki gerginliğin büyümesinden sonra da terörist örgütleri listesinden çıkartıldı... İyi de, PKK, üstelik de Belçika adaletinin olumlu kararlarına rağmen, neden hâlâ kara listede tutuluyor?”

Belçika Yargıtayı'nın kararından sonra Brüksel'deki *Press Club*'de yaptıkları ortak bir basın toplantısında *Kongra Gel Eşbaşkanı Remzi Kartal* ve *KNK Yürütme Konseyi üyesi Zübeyir Aydar* ile Avrupa Parlamentosu'ndaki siyasal grupların temsilcileri ve davanın savunma avukatları bu soruyu haklı olarak bir daha dile getirdiler.

Remzi Kartal, Kürt halkı üzerinde Türk Devleti'nin uyguladığı terörün NATO ve AB tarafından da desteklendiğini anımsatarak “Artık Avrupa siyasetçileri ve kurumları da PKK'nin terörist örgüt olmadığı kararına uygun hareket etmelidir. Eğer karar uygulanmazsa ve siyaset başka işlerse, adalet asla yerini bulmaz” dedi.

Zübeyir Aydar da AB terör listesinin Türk devletinin tutuklama, işkence ve cinayetlerine meşruiyet tanıdığını vurguladıktan sonra şu çağrıda bulundu: “Artık kimse Tayyip Erdoğan'ın ortağı olmamalı. Bu liste Avrupa'da on binlerce insanımızın kriminalize edilmesine neden oldu. Bu büyük bir haksızlıktı. Belçika bu mahkeme kararına uygun hareket etmeli ve terör listesinden imzasını çekmelidir. AB ve Belçika hükümeti bu meseleyi artık terör olarak adlandırmaktan vazgeçmeli, barış için çaba göstermelidir.”

Basın toplantısında Avrupa Parlamentosu Sosyal Demokratlar Grubu'ndan *Andreas Schieder*, Sol Birlik (GUE) Grubu'ndan *Nikolaj Violliumsén* ve Yeşiller Grubu'ndan *François Alfonsi* de Kürt ulusal hareketine ve diasporasına yapılan haksızlıkları dile getirerek Yargıtay kararının artık barışçıl bir çözüme yol açması gerektiğini söylediler.

Nikolaj Violliumsén, AKP rejiminin başta HDP olmak üzere tüm muhalefeti “terörizm” suçlamasıyla baskı altında

tuttuğunu ve Türk Ordusu'nun aynı gerekçeyle Suriye topraklarına girdiğini vurgulayarak Türk Hükümeti'ni siyasal çözüm için PKK ile masaya oturmaya çağırdı. Ayrıca AB'nin PKK'yi terörist ilan etmekle hata yaptığını, bu tutumun barışçıl çözüme engel oluşturduğunu vurguladı.

Belçika Dışişleri Bakanı *Philippe Goffin*'in mahkeme kararı üzerine söylediklerini de “Siyasal çözüm önünde engel oluşturan talihsiz bir açıklama” olarak niteleyen *Violliumsen*, Yargıtay kararını Avrupa Parlamentosu'nda gündeme getireceklerini, o parlamentoda tüm siyasi grupların da Kürt sorununa çözüm konusunda hemfikir olduğunu belirtti.

Andreas Schieder, kültürel, siyasal ve ekonomik haklar için savaşmanın meşru olduğunu belirterek, “Bir terörizm sorunu yok, bir ulusun hakları söz konusudur” dedi.

François Alfonsi, Yargıtay kararının “Kürt hareketini kriminalize etme girişimlerinde önemli bir gedik açtığını” vurgulayarak “Bundan sonraki tüm çalışmalarımız bu kararın tüm üye devletlere ve Avrupa Birliği'ne yayılması yönünde olacaktır” diye söz verdi.

Basın toplantısında daha sonra Kürt tarafının dört avukatı 14 yıl süren davanın tarihçesini verdikten sonra, kararın içeriği ve ne anlama geldiği üzerine ayrıntılı açıklamada bulundular.

Aynı zamanda halen Belçika'da sürgün bulunan Katalan lideri *Carles Puigdemont*'un da savunmasını üstlenmiş bulunan *Avukat Paul Bekaert*, terörizm suçlamasıyla yapılan baskının sadece PKK'yi değil, tüm Kürtleri hedef aldığına dikkat çekerek Belçika Dışişleri Bakanı'na şu soruyu yöneltti: “Yüksek Mahkeme'nin kararına saygı gösteriyor musunuz, göstermiyor musunuz?”

Avukat Joke Callewaert, davanın sanıkları arasında Remzi Kartal ve Zübeyir Aydar'ın bulunduğunu hatırlatarak “Bunların terörist olarak yargılanamayacağı kararı son derece önemlidir” dedi.

*Avukat Luc Walley*n, Türk devletinin yıllardır Kürt medya-

sının ve siyasetçilerinin PKK propagandası yaptığı yönünde suçlamalarda bulunduğunu hatırlatarak, mahkemenin başından beri Kürdistan’da yürütülen mücadelenin terörizm olmadığını ifade ettiğini söyledi.

ABD büyükelçiliğinin Kürtlere ve kurumlarına baskı yapılması sağlama yönündeki faaliyetleriyle ilgili *Wikileaks* belgelerini açıklayan *Avukat Jan Fermon*, Avrupa Adalet Divanı’nın 2014-2017 yılları arasında PKK’nin terörist örgütler listesinden çıkartılması gerektiğine hükmettiğini de hatırlatarak Belçika yüksek mahkemesinin kararından sonra PKK’nin terörist örgütler listesinden çıkarılması gerektiğini vurguladı, Belçika Dışişleri Bakanlığı’nın açıklamasını da “yargıya müdahale” olarak değerlendirdi.

Belçika’da en yüksek mahkemenin tartışma götürmez kararından, Avrupa Parlamentosu’ndaki üç siyasal grubun temsilcilerinin ve Belçikalı dört seçkin hukukçunun açıklamalarından sonra Belçika Hükümeti’nin ve de Parlamentosu’nun “terör örgütleri” listesi konusunda demokratça bir karar alması gerekiyor.

Ne var ki, Belçika’da son yasama seçimlerinden sonra geleneksel siyasal partilerin düşüş yaşaması, buna karşılık Fransızca konuşan kesimde sol partilerin büyük sıçrama yapması, Flamanca konuşan kesimde ise aşırı sağ ve milliyetçi partilerin çoğunluk sağlaması nedeniyle yeni koalisyon hükümetinin kurulamaması birçok konuda olduğu gibi “terör örgütleri” listesi konusunda derhal bir karar alınmasını zorlaştırıyor.

Bununla beraber, sırf milliyetçi Türk seçmenlerin oylarını elde edebilmek için yıllardır Türk lobisinin hizmetindeki örgütlere ve politikacılara her türlü tavizi vermiş olan *Sosyalist Parti*’nin dahi, Saint-Josse Belediye Başkanı *Emir Kır*’ı, Türkiye’deki MHP’li belediye başkanlarıyla ilişki sürdürerek aşırı sağa karşı “sağlık kordonu”nu çiğnediği gerekçesiyle ihraç etmeyi göze alması umut verici bir gelişme olarak görülüyor.

Emir Kır sadece Türkiye’deki MHP’li belediye başkanla-

rıyla ilişki sürdürmekle kalmayıp *Ermeni Soykırımı*'nı inkar etmek ve Belçika'daki Kürt örgütlerini terörizmin propagandacısı diye nitelemekten dolayı böyle bir dışlanmayı çoktan hak etmişti.

Örneğin Kır'ın yönettiği Saint-Josse Belediyesi'ndeki *Brüksel Kürt Enstitüsü*'nün lokali 17 Kasım 2016'da da Türk bayraklarıyla donatılmış onlarca arabayla faşist sloganlar atarak gelen Erdoğan taraftarlarının yangın bombalı saldırısına uğramıştı. Bu olaylar üzerine RTBF'ye verdiği demeçte Kır, Belçika yöneticilerini Kürt örgütlerinin gösterilerine izin verdikleri için eleştirmiş, daha da ileri giderek bunun Madrid'te Daes'in sokak gösterilerine göz yumulmasından farklı olmadığını söylemiş, bu sözleri *Sosyalist Parti lideri Elio Di Rupo*'nun dahi tepkisine yol açmıştı.

Son olarak, 5 Şubat 2020 Çarşamba günü Avrupa Parlamentosu'nda başlayan, Perşembe günü de sürecek olan "Avrupa Birliği, Türkiye, Ortadoğu ve Kürtler" Konferansı da Kürt sorununa barışçıl bir çözümü dayatma açısından özel önem taşıyor.

Avrupa Birliği-Türkiye Yurttaş Komisyonu (EUTCC)'un organize ettiği konferansa Avrupa Parlamentosu'ndaki *Sol ve Yeşiller Kuzey Solu (GUE/NGL)*, *Yeşiller/Avrupa Özgür İttifakı (Greens/EFA)* ve *Sosyalist ve Demokratlar (S&D)* grupları destek veriyor.

Konferansın açılışını yapan EUTCC Başkanı Norveç'li *Prof. Dr. Kariane Westrheim*, Türk devletinin Rojava'ya yönelik saldırılarından önce bölgenin bir barış havzası olduğunu, belirttikten sonra "Türk işgali uluslararası hukuku ihlal etmiştir. Türk Cumhurbaşkanı, etnik temizlik niyetini gizlemedi. Türk işgali, 300 bini aşkın yerel nüfusun evlerini terk etmesine neden oldu. Bu gerçek bir etnik temizliktir" dedi.

Konferansta konuşan Avrupa parlamenterleri *Nikolaj Villumsen*, *Andreas Schieder*, *François Alfonsi* ve *Dimitrios Papadimoulis* PKK'nin terörist örgütler listesinden çıkarılması gerektiğini vurguladılar.

Şurası bir gerçek ki, Avrupa Adalet Divanı'ndan sonra Belçika Yargıtayı'nın da verdiği karara göre AB'nin de, AB üyesi tüm ülkelerin de Kürt ulusal hareketine ilişkin hasmane tutumlarını gözden geçirmeleri gerekecektir.

Bunun bir an önce sağlanması için sadece Kürt diasporasına değil, Avrupa'daki tüm demokratik örgütlere ve siyasal sürgünlere de büyük sorumluluk düşüyor.

Sadece Kürt sorununun çözümünün değil, Türkiye'deki islamo-faşist düzenin yıkılmasının da önemli ölçüde "Terör örgütleri listesi"nin revizyondan geçirilmesine bağlı olduğunu bilerek...

Başta da söylediğim gibi, mücadele bu liste ve kırmızı bültenler tarihin çöplüğüne atılıncaya kadar sürecektir.

Belçika'da kurtlarla dans...

13 Şubat 2020

Brüksel'de gün geçmiyor ki Belçika yöneticilerinden Türkiye konusunda birbiriyle çelişkili açıklamalar duyulmasın... Bu garabetin başlıca iki nedeni: Bir yandan Ankara'daki yöneticiler ne yaparlarsa yapsın Türkiye'nin NATO ve AB için ekonomik, ticari ve askeri bakımdan tamamen dışlanamayacak bir müttefik olması, öte yandan Belçika'da çifte vatandaşlık sahibi seçmenlerin yüzde 70'inin Türkiye seçimlerinde Tayyip ve onu destekleyen partiler lehinde oy kullanması...

Yenilerde bir üçüncü neden daha var... Son yıllarda güney ülkelerden gelen yeni mülteci kitlelerini para karşılığı Türkiye'de bloke eden Erdoğan'ın her sıkıştığında "Üstüme fazla gelmesinler, kapıları açarım" şantajını tepe tepe kullanıyor olması...

Çelişkili açıklamaların en son örneklerinden biri, Belçika Yargıtayı PKK'nin "terörist" olmadığına hükmetmişken,

federal dışişleri bakanı *Philippe Goffin*'in "Belçika hükümetinin tavrı açık. PKK bir terör örgütüdür. Yargıtay kararı, PKK ve destekçilerinin Belçika'da yargılanamayacağı anlamına gelmez" diyerek Kürt diasporasına aba altından sopa göstermesi oldu.

Üzerinden bir hafta geçmeden, bu kez de Belçika Adalet Bakanı *Koen Geens*, Türk kökenli Saint-Josse Belediye Başkanı Emir Kır'ın MHP'lilerle ilişki sürdürdüğü için *Sosyalist Parti*'den ihraç edilmesi konusunda federal parlamentoda kendisine yöneltilen bir soruya 7 Şubat 2020'de verdiği yanıta, MHP'yi de, onun Avrupa'daki yan örgütlerini de bir kalemde temize çıkarttı.

Flaman hristiyan demokrat parti CD&V'nin önde gelen yöneticilerinden biri olan, üstelik hâlâ sürüp giden hükümet krizine çözüm bulması için önceki hafta Kral Philippe tarafından kendisine özel misyon verilen Adalet Bakanı Geens, Türkçe medyada alkışlanarak yansıtılan yanıtında şöyle diyor:

"Belediye Başkanı Emir Kır'ın PS'den ihracı Bozkurtlarla ilişkilendirilse de, Bozkurtlar olarak bilinen oluşumun Belçika siyasetine sızma gibi herhangi bir gizli faaliyeti bulunmamaktadır. Bozkurtlar 70'li yıllardan itibaren Belçika'da kültür merkezleri adı altında faaliyetlere başlamışlar ve daha sonra Belçika Türk Federasyonu (BTF) adı altında bir çatı örgütü kurmuşlardır. Ancak bu oluşumun üyeleri bir paramiliter ya da bir terör örgütü şeklinde değerlendirilemez. BTF kendi imajını zedeleyebilecek şiddet eylemlerini de belli bir kontrol altında tutmaya ve engellemeye devam etmektedir."

Tayyip Erdoğan diktası tarafından Suriye'de tehlikeli şekilde tırmandırılan işgalci ve terörist operasyonlara MHP'nin ve onun yurt dışındaki yan örgütlerinin tam destek verdiği bir dönemde böyle bir açıklama yapılması Belçika yönetimi açısından gerçekten affedilmez bir hata...

İslamcı teröristlerin yanında saf tutarak Suriye krizini körükleyen, üstelik bu komşu ülkenin topraklarını işgal ederek

Kürt direnişçileri yok etmeye kalkışan, son olarak da İdlib'i işgal etmiş cihatçıların hamisi kesilerek Batı ülkelerinden sonra Rusya ve İran'ı da karşıya almayı başaran Tayyip'in kanka'sı Devlet Bahçeli provokasyonlarını dün "Gerekirse Şam'a girmeyi planlamalı ve zalimler yerle yeksan edilmelidir. Zulüm şatoları yıkılmalıdır. Yansın Suriye, yıkılsın İdlib, kahrolsun Esad" demeye kadar vardırıdı.

MHP'nin Belçika da dahil Avrupa ülkelerinin büyük bölümünde kurdurup *Avrupa Türk Konfederasyon (ATK)* çatısı altında bir ara getirdiği Bozkurt örgütleri, gerçekten Bahçeli'nin bu faşizan histerilerini paylaşmaktan uzak, Adalet Bakanı Geens'in toz konduramadığı türden barışçıl kuruluşlar mıdır?

Çok değil, daha on gün önce, 2 Şubat 2020'de, çeşitli ülkelerden ATK üyesi Türk Federasyon'ların tüm yöneticileri Ankara'daki MHP genel merkezinde Devlet Bahçeli tarafından kabul edilerek beyin yıkamasına tabi tutuldular.

Hem ATK Genel Başkanı, hem de MHP Merkez Yürütme Kurulu üyesi ve İstanbul Milletvekili olan Cemal Çetin başkanlığındaki heyette, Almanya, Fransa, Hollanda, Avusturya, İsviçre, İngiltere, ABD, İskandinavya ve de Belçika'daki Türk Federasyon'ların genel başkanları ve yöneticileri yer almaktaydı.

Ankara'da MHP'nin kurucu başkanı Alparslan Türkeş'in mezarını da ziyaret eden heyete hitaben yaptığı konuşmada Devlet Bahçeli, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin Türkiye üzerinde oynanan oyunları bozacağını belirterek şöyle diyordu:

"Avrupa Türklüğünün, yüce Türk milletinin Batı Avrupa coğrafyasındaki temsilcileri olarak sizler de bu konuda önemli sorumluluklar üstlenmektedirsiniz. Bu vazifenizde kendinizi yalnız hissetmeyiniz. Her türlü çalışmalarınızda sizleri destekleyeceğimizi biliniz. Aynı zamanda Türk milletine ve Türk devletine karşı düşmanlık besleyen fitnecilere fırsat vermeyeceğinize yürekten inanıyorum."

Aynı zamanda *Milli İstihbarat Dairesi* sorumlusu olan Adalet Bakanı *Koen Geens*'in, Devlet Bahçeli'nin MHP genel başkanı olarak 21 Mayıs 2012'de, *Belçika Türk Federasyonu*'nun Liège'deki 12. Büyük Kurultayı'nda yapmış olduğu konuşmayı bilmiyor olması düşünülemez. Düşünülemez çünkü, o konuşmanın Fransızca çevirisi Belçika'nın en etkin haftalık siyasi dergisi *Le Vif*'in 8 Kasım 2012 tarihli sayısında "Türk Bozkurtlarının Gerçek Söylemi" başlığı altında yayımlanmıştı.

O sırada TBMM Başkanvekili olan MHP milletvekili *Meral Akşener*'in de hazır bulunduğu toplantıda yaptığı konuşmada Bahçeli, partisini Ermeni Soykırımı'nı inkar etmekle suçlayan, bu nedenle Kurultay toplantısı için salon vermeyi reddeden Belçika yöneticilerine şöyle saldırıyordu:

"Geçmişlerinde kan, hıyanet ve cinayet bulunan bir zihniyetten bizim alacak ve öğrenecek hiçbir şeyimiz yoktur. Milletimize saldıran ve katillikle suçlayan sözde soykırım şebekesi ile de soykırım faili, katliamla örtüşmüş sicil arıyorsa, bilsin ki kendisi ve niyeti, Nazi zihniyetine bile fazlasıyla taş çıkartacaktır. Yok, ırkçının kim olduğunu ve faşistin yüz hatlarını merak ediyorsa aynanın karşısına geçmeli ve baştan aşağıya kendisine ve nefret saçan emellerine acele yoldan bakmalıdır."

"Ne mutlu Türküm diyene" demekten yorulmayacaklarını ve Türkiye'nin Türklüğü koruması uğrunda mücadelede sonuna kadar kararlı olduklarını vurgulayan Bahçeli, Belçika'daki Türklere de buldukları ülkede ulusal kimliklerini koruma talimatı vererek şöyle diyordu:

"Türk topluluğu Belçika demokrasisi içinde kendi geleneklerini olduğu gibi yaşatmaya devam etmeyi başarmıştır. Türkler Belçika'nın ticari, siyasal, ekonomik ve sosyo-kültürel yaşamına önemli katkı sağlayıcı bir konuma ulaşmışlardır. Ancak burada kalmayıp bir üst aşamaya sıçramaları gerekir. Nasıl mı? Bu ülkenin tanıdığı tüm sosyal, siyasal ve ekonomik haklardan yararlanabilmek, her daim dikkate alın-

ması gereken bir ‘sosyolojik güç’ olabilmek için sürekli mücadeleye vererek istemlerinizi yüksek sesle dile getirmelisiniz. Bu ülkenin yerel ve ulusal seçimlerinde Türk ulusunu temsil etmelisiniz.”

*

Kendisini bozkurt sembolüyle özdeşleştirenlerle ilk karşılaşmam 40’lı yılların ikinci yarısında Ankara Atatürk Lisesi’nin orta kısmında okuduğum döneme rastlar... Köy enstitülerini kurduran, dünya klasiklerini Türkçeye kazandıran, eğitimin her alanında aydınlık ufuklar açan Hasan Ali Yücel’in Milli Eğitim Bakanlığı’ndan uzaklaştırılıp yerine faşistlerin hamisi Reşat Şemsettin Sırer’in getirildiği günler... Lisenin büyük konferans salonunda Nihal Atsız başta olmak üzere dönemin namılı faşistlerine konferanslar verdirtiliyor, biz öğrencilere “Moskof desin bazı bazı, eyvah yine Türkler geliyor!” türünden sloganların haykırıldığı edebiyat matinelere izlettiriliyordu.

Lise yıllarında, yüksek öğrenim döneminde, genç yaşta başladığım gazetecilik yaşamımda ve de yedek subayken orduya, 60’lı yılların ilk yarısında Türkiye İşçi Partisi’nin örgütlenme günlerinde farklı etiketler taşıyan bozkurtlarla çok karşılaştım, tartıştım, kavga ettim.

Türk faşist hareketinin partileşmesi 60’lı yılların ikinci yarısına, partinin Avrupa’da örgütlenmesi ise 70’li yılların ikinci yarısına rastlıyor.

27 Mayıs 1960 Cuntası içinde etkin durumdayken tasfiye edilerek sürgüne gönderilmiş olan Emekli Albay Alparslan Türkeş, 1963 yılı başında Hindistan’dan döner dönmez 14’ler diye bilinen arkadaşlarıyla birlikte faşist bir parti kurma ya da mevcut partilerden birini içten fethederek faşistleştirme çabasıydı. Bu amaçla *Türk Ocakları*’nda konferanslar vermeye başlamışlar, *Türkiye Huzur ve Yükseltme Derneği* adında bir de dernek kurmuşlardı.

Tarihsel lideri Osman Bölükbaşı’nın istifasından sonra hızla kan kaybetmekte olan CKMP’ye sızan Türkeş’çiler bu

partinin 23 Şubat 1964'te yapılan kongresinde 70-80 kişilik bir grup oluşturdular. Bir yıl sonra da Türkeş ve 14'lerden Muzaffer Özdağ, Ahmet Er, Dündar Taşer ve Rifat Baykal törenle CKMP'ye üye oldular.

Muzaffer Özdağ ve Rifat Baykal'ı MBK üyesi oldukları dönemde şahsen tanıdım. Alparslan Türkeş'le ise şahsen çok sonraları karşılaştım. Darbeden önce kendisi Genel Kurmay'ın NATO Dairesi başkanı idi. İzmir'de *Milliyet* Gazetesi temsilcisi iken NATO Karargahı'nda görevli Türk subaylarından açık görüşlü olanlar, 27 Mayıs darbesinin örgütlenmesinde Türkeş'in birinci derecede rol oynadığını anlatmışlardı. Gerçekten de darbe sabahı Türkiye radyolarında darbeci cunta adına konuşurken ısrarla "NATO'ya, CENTO'ya bağlıyız" vurgulaması yapan Alparslan Türkeş'ti...

1965 genel seçimleri yaklaşırken 1 Ağustos 1965'te Adana'da yapılan büyük kongrede CKMP tamamen faşistlerin kontrolüne geçmiş ve Alparslan Türkeş de genel başkanlığa seçilmişti.

Bir gün *Akşam*'ın Anadolu baskısının sayfalarını bağlariken Alparslan Türkeş'in gazeteğe geldiği ve yayın yönetmeni olarak benimle görüşmek istediği bildirildi. O yıl *Türkiye İşçi Partisi* ilk kez genel seçimlere katılmaya hazırlanıyordu. *Akşam* gazetesinde haber ve yorumlarla, TİP İstanbul listesinden bağımsız milletvekili adayını olan Çetin Altan'ın fıkralarıyla açıkça *Türkiye İşçi Partisi*'ni destekliyor, aşırı sağ akım ve örgütlenmeleri, ister milliyetçi, ister İslamcı olsun, sürekli eleştiriyorduk.

Türkeş'in görüşme talebinden Çetin Altan'ı da haberdar ettim, birlikte görüşmeye karar verdik. Legal bir siyasal partinin genel başkanı olarak son derece dikkatli konuşuyor, *Akşam*'ın TİP'i desteklediğini bildiği için de, CKMP'nin sosyal sorunlar ve demokratik haklar konusunda en az TİP kadar dikkatli ve yapıcı olacağını söylüyordu.

Çetin her zamanki alaycı ifadesiyle "Halep ordaysa arşın burada" dedi, "CKMP'nin bundan böyle ne olacağını Mec-

lis'te görürüz, kısmetse ben de orada olacağım” diyerek kesip attı.

1961 seçimlerinde yüzde 13,95 oyla 54 milletvekili çıkartmış olan CKMP, Türkeş'in başkanlığı altında girdiği 1965 seçiminde oyların ancak yüzde 2,24'ünü alarak 11 milletvekili çıkartabildi. Seçilenler arasında Türkeş ve Baykal da vardı.

CKMP'nin 1967 kongresinde, Türkeş'e eski Türk hakanlarının unvanı olan, “Başbuğ” adı verildi. 8-9 Şubat 1969 tarihleri arasında Adana'da toplanan kongrede de CKMP'nin adı *Milliyetçi Hareket Partisi* olarak değiştirildi ve eski amblem yerine kırmızı zemin üzerine beyaz olarak işlenmiş “üç hilal” den oluşan yeni bir amblem, partinin gençlik kolları için de “hilal ve bozkurt” amblemi kabul edildi.

Türkeş'in CKMP'sine karşı *Türkiye İşçi Partisi* ve diğer sol yayınlar gibi *Akşam*'da da, 1967'de yayımlamaya başladığımız *Ant*'ta da sürekli mücadele verdik. Türkeş Meclis'e girdikten sonra demokratik mücadeleyi rafa kaldırarak aşırı sağ silahlı vurucu bir güç haline getirmek üzere seferberlik başlattı. MBK üyesi Dünder Taşer'in komutasında Bozkurt'ları “komando” olarak yetiştirmek üzere kamplar açıldı. Bu kamplardan birinin yerini tesbit ederek 3 Eylül 1968 tarihli *Ant*'ta fotoğraflarıyla açıkladık. Bozkurt'ların devrimci gençlerin birer birer öldürülmesindeki, Kanlı Pazar'daki rolünü 12 Mart 1971 darbesine kadar sürekli belgeledik.

*

Sürgünde Bozkurt'larla karşı karşıya gelmemiz 42 yıl öncesine uzanıyor.

Daha önceki yazılarımda da belirttiğim gibi, 70'li yılların ilk yarısında Türkiye'nin yanı sıra İspanya, Portekiz ve Yunanistan'ın da faşist diktatörlükler altında bulunması nedeniyle Belçika'da göçmen örgütlenmelerinde sol eğilimli siyasal sürgünler etkin rol oynuyor, göçmen işçilerin üye olduğu sendikalar da göçmen kitlesi içinde faşizan örgütlenmelere gidilmesine olanak tanımıyordu.

1975'ten sonra MHP'nin Demirel başbakanlığındaki *Mil-liyetçi Cephe* hükümetlerinde yer alması, Türkeş'in başbakan yardımcısı olmasından sonra MHP, yurt dışındaki göçmen işçiler arasında milliyetçi duyguları tahrik ederek hızla örgütlenmeye başladı.

Belçika'daki gelişmeleri *İnfo-Türk*'ün Nisan 1978 tarihli aylık bülteninde "Faşist komandolar Belçika'da da örgütleniyor" başlığı altında şöyle duyurmuştuk:

"Faşist komandoların Türkiye'deki kanlı provokasyonları, bir savcının, ardından 'NATO'ya hayır' afişi asan TIP'li bir militanın kurşunlanarak öldürülmesine, üniversite öğretim üyesi Server Tanilli'nin vurularak felç edilmesine ve bilinçsiz kitlelerin kışkırtılıp bir içsavaş ortamı yaratılmasına varırken, yurt dışındaki faşist örgütlenme çalışmaları Almanya ve Hollanda'dan sonra Belçika'ya da sıçramıştır.

"Özellikle MC Hükümeti zamanında Belçika'ya tayin edilen din hocaları ve diğer görevliler genellikle MSP sempatanı veya AP'li oldukları için MHP'lilerin örgütsel bir çalışması görülememişti.

"Geçen ay ilk olarak bir sinemada Belçika'daki MHP sempatanları bir araya getirilerek kendilerine örgütlenme gereği anlatılmış, bunun hemen ardından da Brüksel'de, Schaerbeek'teki Rue Verte, N°30'da *Brüksel Türk Kültür Derneği Ülkü Ocağı* adı altında bir dernek faaliyete geçirilmiştir.

"Ülkü Ocağı'nın 19 Nisan 1978'de Belçika'daki Türkiyeli işçilere hitaben yayımlanan ilk duyurusu 'Değerli Müslüman Türk işçisi' hitabıyla başlamakta, daha sonra 'Malumunuz olduğu gibi memleketimiz komünizm rejimi tehlikesiyle karşı karşıyadır' denilerek 'Sizlere düşen vazife, Brüksel'de bulunan Leninci ve Maocu komünistlerin gazetelerini okumamak, fikirlerini benimsememek, imkanlar dahilinde bunlarla sohbet etmemektir' çağrısında bulunulmaktadır.

"Başlığında bir ay-yıldız ve ay-yıldızın iki yanında da birer hilalli Bozkurt bulunan bildirinin dağıtımından hemen sonra, Türkiyeli işçilerin yoğun bulunduğu Schaerbeek sem-

tindeki Türk kahvelerine silahlı, sopalı, demir çubuklu topluluklar halinde giderek terör havası yaratmaya başlamışlardır.

“22 Nisan 1978 Cumartesi günü aynı saatte bir kahvehanedede bildiri dağıtmak isteyen bir siyasi grubun elemanlarıyla önce sözlü, daha sonra sopalı çatışmaya girmişler, birisini hastanelik olacak kadar ağır şekilde dövmüşlerdir”.

1978’de başlayan bu örgütlenme, 12 Eylül sonrasındaki kısa bir duraklama döneminden sonra, *Türk Federasyon* çatısı altında daha da yaygınlaşarak, sadece Türkiyeli ilerici kuruluş ve kişileri değil, Belçika’nın çoğulcu siyasal ve sosyal yapısını da tehdit eden bir tehlikeye dönüştü.

Almanya’dan özgürlük yürüyüşüne çıkan bir Kürt grubu 1993’ün son günü Brüksel’e vardığında MHP’lilerin kıskırttığı Türk gençleri yürüyüşçü Kürtlere saldırarak Türk toplumunda körüklenen aşırı milliyetçiliğin ne tehlikeli boyutlara ulaştığını ortaya koyacaktı. Yüzlerce genç Bozkurt işareti yaparak, “Saint-Josse Türk mahallesidir!”, “Burada Kürtlere yer yok!”, “Kahrolsun PKK!” diyerek Kürt lokallerine ve Kürt işyerlerine saldırdılar.

Abdullah Öcalan’ın İtalya’da bulunduğu dönemde de, 7 Kasım 1998 gecesi Bozkurtlar ellerinde, göğüslerinde, sırtlarında üç hilalli bayraklar olduğu halde Saint-Josse mahallesindeki *Brüksel Kürt Enstitüsü*’ne, *Avrupa Kürt Dernekleri Federasyonu* üyesi *Kürdistan Kültür Derneği*’ne ve bir Asuri işyerine saldırdılar, Belçika polisinin gözleri önünde iki dernek lokalini ateşe verdiler.

Kürt lokallerine ve işyerlerine bu vahşi saldırıların ardı arkası daha sonraki yıllarda da kesilmedi. 17 Kasım 2016’da da Türk bayraklarıyla donatılmış onlarca arabayla faşist sloganlar atarak Saint-Josse’a gelen Bozkurtlar *Brüksel Kürt Enstitüsü*’ne yine yangın bombalı saldırıda bulundular.

Belçika federal hükümetindeki Adalet Bakanı’nın tüm bu gerçekleri yok sayarak MHP’yi ve onun yandaş kuruluşlarını aklayan, hatta öven açıklamalarda bulunması, gafletin bir perdesi.

Aynı hükümetin Dışişleri Bakanı'nın da yüksek mahkeme kararını hiçe sayarak Kürt ulusal direniş hareketini hâlâ “terörist” diye nitelemesi ve Kürt sürgünleri tehdit edici ifadeler kullanmış olması da gafletin bir diğer perdesi.

Ünlü aktör Kevin Kostner'in hem yönettiği, hem de başrolünü oynadığı unutulmaz bir film vardır: *Kurtlarla dans...*

Evet Avrupa başkentindeki bu iki perdelik gaflet oyununa da benzer bir ad gerek: *Belçika'da Kurtlarla dans!*

Bir bakanın tüm gerçekleri yok sayarak MHP'yi ve yandaş kuruluşlarını aklamayı, bir diğer bakanın yüksek mahkeme kararını hiçe sayarak Kürt ulusal direniş hareketini hâlâ “terörist” diye nitelemesi iki perdelik bir gaflet oyunudur

51 yıl önce günlerden pazardı... Kanlı Pazar...

16 Şubat 2020

Yandaş medyanın en ümmetçisinin manşetten verdiği habere göre Pakistan Parlamentosu ziyaretinde “*Hoş geldin ümmetin lideri*” diye karşılanan Erdoğan, bu sıfatın hakkını vermek için olacak, Parlamento üyelerini “*Esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekatuhu*” diyerek selamlamış...

O “ümmet lideri” değil midir son iki yıl içinde 44 hasta mahkumun zindanlarda yaşamını yitirmesi karşısında kılını kıpırdatmazken iki hafta önce ümmetçi Madımak katillerinden birini affederek ümmetine kıyak çeken?

Bundan tam 51 yıl önce, İstanbul'un Taksim Meydanı'nda ABD 6 Filosu'nun gelişini protesto için yürüyen işçi ve öğrencilere “*Allahu Ekber*”, “*La ilahe illallah*”, “*Komüniste, gavura ölüm*” naraları atarak saldıran ümmetçilerden hâlâ hayatta olanlar varsa, o dönemde yaptıkları emperyalizm uşaklığını nisyana gömüp “ümmet lideri”nin Kudüs'ü İs-

rail'e peşkeş çeken aynı ABD'ye meydan okuyuşunu kim bilir nasıl bir mutluluk ve coşkuyla izlemişlerdir.

53 yıl önce aynı ABD emperyalizmi değil miydi Filistin' - lileri yerinden yurdundan ederek İsrail'i el bebek gül bebek büyüttükçe büyüten? Ve o dönemin ümmetçileri değil miydi Filistin direnişiyle enternasyonalist dayanışma içindeki Türkiye devrimcilerine her alanda alçakça saldıranlar?

ABD'nin Türkiye üzerindeki siyasal, askeri, ekonomik ve ideolojik tahakkümüne karşı mücadelede yer aldığı için daha ilk sayısından itibaren işbirlikçi kapitalistlerin ve NATO'cu paşaların kara listesinde olan *Ant Dergisi*, İsrail'in Filistin ve Arap topraklarını işgal etmesi üzerine 13 Haziran 1967 tarihli kapağında "*Ortadoğu siyasette Vietnamlaştı*" diyerek Washington'un bu yeni cürmünü eleştirirken, Suudi beslemeli ve güdümlü ümmetçi iş dünyası ve medyası ABD emperyalizmine toz kondurmuyordu.

Aynı yıl ABD 6. Filosu'nun Ekim ayında Boğaz'a demir atmasını "*Go Home*" sloganlı bir kapakla protesto edip iç sayfalarda ABD karşıtı son eylemlere ve açıklamalara geniş yer verdiğimiz için de tarihi *Tan Matbaası*'nı satın almış olan ümmetçi iş adamları grubu 10 Ekim 1967 tarihli sayısından itibaren dergimizin bu tesislerde dizilip basılmasını yasaklamıştı.

Ant'a vurulan darbeyi alkışlayan *İttihad Gazetesi* büyük bir coşku içinde adeta Türkiye medyasının Tayyip diktası altında bugünkü halini müjdeliyordu: "Daha dur bakalım, büyüğü geride. Artık istesenez de, patlasanız da, çatlasanız da, Bâbîâli'ye el attık. Rotatifler, Kur'an ve iman hakikatlerinin neşrinde çalışacak. Müslüman gazetelerin sayısı daha da artacak, matbaaların, dağıtım şirketlerinin en yenisi, en modernini müslümanlara hizmet edecek. Tekniğin meşru dairedeki herşeyi islamiyete, onun hadimlerine hizmet edecek."

Ya ümmetçi terörü?

Ant'a sabotajı öven Mehmet Şevket Eygi de 31 Ekim 1967 tarihli Bugün gazetesinde açığa katliam fetvası veriyordu:

“Türkiye’de komünizmin himaye edildiğine, islamiyetin ise baltalandığına dair apaçık deliller vardır. Artık müslümanlara düşen vazife, uyanık ve hazırlıklı olmaktır. Önümüzde taze ve ümit verici bir örnek vardır. Endonezya’daki komünist kıyımı. Yüzbinlerce komünist öldürüldü. Karadaki hayvanlar, denizdeki balıklar insan etine doydular. Korkunç bir komünist kıyımı oldu. Fakat Endonezya kurtuldu.”

Bu tehditlerin üzerinden bir yıl geçmeden, 1968’de, yine ABD 6. Filosu’nun İstanbul’a gelişini protesto eden devrimci gençliğe karşı alçakça bir terör kampanyası başlatıldı. 17 Temmuz’u 18 Temmuz’a bağlayan gece yarısı polis Gümüşsuyu’ndaki Teknik Üniversite’yi basarak Vedat Demircioğlu’nu komaya soktu. Yaşar Kemal ile birlikte üniversitede devrimci öğrencilerle görüşüp olayın ayrıntılarını belgedikten sonra Ant’ın 23 Temmuz 1968 tarihli sayısında devrimcileri hedef alan bir “Kanlı İmha Planı”nın ümmetçiler, bozkurtlar ve polis işbirliğiyle uygulamaya başlaması tehlikesine dikkati çekiyorduk.

Kanlı İmha operasyonunun fiiliyata sokulması çok da gecikmedi: 16 Şubat 1969 Kanlı Pazar’ı... Baş rollerde yine ABD emperyalizmi ve onun Türkiye’de uşaklığına soyunan ümmetçi takımı...

ABD 6. Filosu’nun yeniden İstanbul Limanı’nı ziyarete gelmesi alenen yeni bir provokasyondur. Filo’nun bir önceki ziyaretinde Vedat Demircioğlu’nun öldürülmesinin üzerinden daha bir yıl dahi geçmemişti. Ziyarete karşı arka arkaya bildiriler yayınlanıyordu.

Ziyaret öncesi yayınlanan Ant’ın kapağında bu tepkileri “17 Temmuz’u unutmadık... Katil Filo Defol” cümleleriyle özetliyorduk.

Filonun ziyaretine karşı devrimci sendikacılar da harekete geçmişti. Toplantı üzerine toplantı yapılıyordu. DİSK ve ona bağlı sendikaların yöneticileriyle devrimci gençlik liderleri 16 Şubat Pazar günü Dolmabahçe’den Taksim’e bir protesto yürüyüşü organize etmeye karar verdiler.

Aşırı milliyetçi ve de dinci kuruluşların bu kitlesel gösteriyi gerekirse kan dökerek dağıtmak için hazırlıklar yapmaya başladıkları haberleri geliyordu.

İstanbul o günlerde gerçekten kaynıyordu. Belki de 2. Dünya Savaşı sonrası Missouri Zırhlısı'nın Türkiye'ye gelişinde olduğu gibi gece hayatı ve fuhuş sektörü yeniden hareketlenmişti. Vücutlarını satarak geçim sağlamaya çalışan kadınlar en seksi kılıklarıyla, oturduğumuz Kazancı Yokuşu'ndan Kabataş'a doğru akın akın iniyorlardı.

Bâbiâli medyası gece kulüplerinde dansözlerle birlikte göbek atan 6. Filo Komutanı'nın resimleriyle doluydu.

Bu curcunadan yararlanarak hükümet anayasada tanınmış özgürlükleri daha da kısmak üzere Nizamı Koruma Kanun Tasarısı'nı alelacele Meclis'e indiriyordu.

Sağcı ve İslamcı medya İstanbulluları anti-emperyalist gençliğe karşı kışkırtmak için her türlü provokasyona başvuruyordu. Beyazıt Kulesi'ne Vedat Demircioğlu'nun resminin asılması olayı "Beyazıt Kulesi'ne kızıl bayrak çekildi" diye veriliyordu.

Nihayet protesto yürüyüşünün yapılacağı gün geldi çattı. Pazar sabahı başta Beyazıt Camii olmak üzere birçok camide cihad namazları kılındığı haberleri geliyordu. Dolmabahçe Camii'nin önünde de Boğaz'a demirlemiş 6. Filo'yu kible seçerek cihad namazına duranlar olduğu bildiriliyordu. Ama asıl kümelenme Taksim Gezisi'nde idi.

İnci'nin yakalandığı sarılık iyice azmıştı, sürekli kusuyor, fenalık geçiriyordu. Doktorun yazdığı ilaçları bulabilmek için Taksim civarında nöbetçi eczane aramaya çıkmıştım. Bir an önce ilaçları eve yetiştirip ardından meydandaki mitinge katılabilmek için acele ediyordum.

Tam Kazancı Yokuşu'na inecektim ki, Gümüşsuyu'ndan Taksim Meydanı'na ilerleyen kortejin attığı sloganlar duyuldu.

"İnci biraz daha sabredebilir," diye düşünerek kortejin meydana girişini beklemeye başladım.

Meydan zaten başka istikametlerden gelen insanlarla do-

luydu. “Fruko” dediğimiz toplum polisleri herhangi bir olay çıkmasını önlemek üzere Taksim Meydanı çevresinde sözümona tedbir almışlardı.

Elimde ilaçlar, Taksim Alanı’na giren korteje katılmak üzere koşuyordum ki, Taksim Gezisi’ndeki sopalı, silahlı saldırganlar, toplum polislerinin açtığı geçitten yararlanarak birdenbire “*Allahu Ekber*”, “*La ilahe illallah*”, “*Komüniste, gavura ölüm*” naralarıyla göstericilerin üzerine saldırmaya başladılar.

Silahsız yürüyüşçülerin bu ani saldırıya karşı direnmesi mümkün değildi. Herkes canını kurtarabilmek için kendisini yan sokaklara atmaya çalışıyordu.

Biz bir grup Kazancı Yokuşu’na yöneldik. Gözü dönmüş kalabalık naralar atarak arkamızdan kovalıyordu. Yokuştan aşağı inerken sağ tarafta İkebana adlı bir çiçekçi dükkanı vardı. Koşanların bir kısmı oraya sığınmaya çalışıyordu. Oysa oraya sığınmak ölüm demektir, içeride kısırtıp öldürmeleri işten değildi.

Çevreyi iyi tanıdığım için, “Sakın ha! Aşağıya koşun, aşağıya!” diye bağırarak kendim de yokuş aşağı koşmaya başladım.

Yokuşun biraz aşağısındaki Ülker Sokak kavşağına vardığımızda arkamızdan kovalayan kalmadığını farkettilik, belli ki geriye dönüp meydana kalanlara saldırmayı daha sonuç alıcı bulmuşlardı.

Kendisini saldırıdan ağır yaralı olarak kurtarabilmiş bir genç yanı başımda yere yıkılmış inliyordu. Tesadüfen o civarda bulunan bir taksiyi çevirdim, yaralıyı bindirip “İlk Yardım’a çek,” dedim.

Galiba İlk Yardım’a ilk varanlar bizlerdik. Yaralıyı hemen tedaviye aldılar. Tekrar aynı arabayla Kazancı Yokuşu’na koşturdum. Birkaç yaralıyı daha İlk Yardım’a götürdüm. O sırada başka arabalarla, ambulanslarla da arka arkaya yaralı taşınmaya başlamıştı.

Tanıdık kimse olup olmadığını anlamak için sedyelere ba-

kıyordum ki saldırının iki kurbanından birinin, cesediyle karşılaşmış, barsağı dışarı fırlamıştı.

Saldırıdan kurtulanlarla röportaj yapmaya koyulmuştum ki birden İnci'nin hasta hasta beni beklediğini anımsadım. Hastaneden telefon ederek durumu bildirdim, hemen geleceğimi söyledim.

Büyük bir “oh” çekti, “Ben seni öldü biliyordum” dedi, “Bir saattir habire telefon geliyor, kan gövdeyi götürüyormuş...”

Kazancı Yokuşu'ndan bizim kavşağa indiğimde, mahalle bakkalının önünde büyük bir grup birikmişti. Hallerine ve telaşlarına bakılırsa, saldırıyı yapanlar arasında olmalıydılar. Sürekli alışveriş yaptığımız, sık sık dostça sohbet ettiğimiz bakkal beni uzaktan farkedince karşılaşmamak için kendisini içeri attı. Belli ki suçluların telaşı ve utancı içindeydi, hemşehrilik bağları, dinsel inançları ve sürekli kışkırtmalar kim bilir daha kaç insanı bu saldırıya ortak etmişti.

Olaylar üzerine hazırladığımız “Yeter Bu Kanlı İktidar” kapaklı Ant Kanlı Pazar'ı hazırlayan tahrik ve teşvikleri belgeleriyle ortaya koyuyordu.

“Gerçeği bilelim” başlıklı Yorum'da “Artık anayasa değil, yasalar değil, kaba kuvvet konuşuyor... Saldırmak için değil, savunmak için kuvvet, savunmak için örgüt! Sosyalistler, devrimciler, bugüne kadar küçük hesaplarla birbirlerini yemelerinin, bölük pörçük olmanın bedelini ödediler Kanlı Pazar'da... Artık her eylem, polise, idareye güvenmeden, en az sağcı saldırganlar kadar güçlenmiş, örgütlenmiş kuvvetlerle ve mutlak bir disiplin içinde yapılmalıdır” diyordum.

Yaşar Kemal ise “Camiler Kışla Oldu” başlıklı yazısında bir gerçeğin altını çiziyordu: “Camiler AP'nin ve sömürücü Amerika'nın birer milis kışlası haline getirildi. Halka orada kıyam telkinleri yapıldı. Orada ölüm talimleri yaptırıldı. AP'ye ve Amerika'ya muhalif, Türkiye'nin bağımsızlığını isteyen vatandaşlara orada komünist, orada kâfir dendi. Cami-kışlaların insanları öylesine şartlandırılmış, öylesine Amerikan kölesi haline getirilmiştir ki, sözüm ona müslümanlar,

Çember sakallılar Boğaz'daki Amerikan filosa karşı Fındıklı ve Dolmabahçe camilerinde namaz kılmışlardır.”

Evet, 1969'un Kanlı Pazar'ında Ali Turgut Aytaç ve Duran Erdoğan adlarında iki emekçiyi yitirdik.

Onların katlini 12 Mart 1971 darbesine kadarki iki yıllık dönemde, işçisi, öğrencisi, köylüsüle 30'u aşkın devrimcinin hain pusularda vurulup öldürölmesi izledi.

Bu cinayetler dizisi üç yıllık cunta yönetimi döneminde de Cemgil'lerin Nurhak dağlarında, Çayan'ların Kızıldere'de, Kaypakkaya'ların zindanlarda, Gezmiş'lerin ise Meclis'in onayıyla idam sehpasında katledilmeleriyle sürdürölldü.

Hiçbirinin hesabı sorulmadı...

O 1969 Kanlı Pazarı'nı yapanlar ya da onların rahle-i tedrisinden geçenler bugün meclisi, hükümeti, yargısı, ordusu ve de medyasıyla tüm yönetim, denetim ve yönlendirme mekanizmalarını kontrol altında tutmakta... Dahası, ümmetin sınırlar ötesi bekası dahi onlardan sorulmakta!

Daha ne kadar? Yanıtı gelecek ilk seçimde... Demirtaş dün Artıgerçek'te Derya Okatan'a verdiği yanıtlarda çok güzel açıklamış... Katılıyorum...

Meydanlarda dehşet... Meclis'te dehşet...

20 Şubat 2020

Geçtiğimiz pazar günkü yazımda 51 yıl öncesinin *Kanlı Pazar*'ını anımsatarak “1969 Kanlı Pazarı'nı yapanlar ya da onların rahle-i tedrisinden geçenler bugün meclisi, hükümeti, yargısı, ordusu ve de medyasıyla tüm yönetim, denetim ve yönlendirme mekanizmalarını kontrol altında tutuyor” demiştim.

Kasdettiğim bittabi Erdoğan'ın başını çektiği, 2002'den bu yana 18 yıldır Meclis'te mutlak çoğunluğu elinde tutarak

ülkeyi adım adım islamcı faşist bir rejimin karanlığına sürüklemekte olan AKP...

1969'da henüz 15 yaşında olan *Tayyip Erdoğan* Kanlı Pazar'ı hazırlayanlar arasında olmayabilir, ama yapanların rahleli tedrisinden başarıyla geçtiği muhakkak... Hazırlayanlara gelince, AKP iktidarı döneminde dışişleri bakanlığı, başbakanlık ve de cumhurbaşkanlığı yapmış olan bir *Abdullah Gül* 1969'da 19, Meclis başkanlığı yapmış olan *İsmail Kahraman* 29 yaşında olduğuna ve MTTB türü örgütlerin yöneticileri arasında bulduklarına göre, *Kanlı Pazar*'ın hazırlayıcıları arasında oldukları kuşku götürmez.

1969'da Meclis'te dahi temsil edilmeyen, *Müslüman Kardeşler*'in ve *Suudi Arabistan*'ın güvenilir adamı *Necmeddin Erbakan*'ın karizması çevresinde kümelenen bu kadrolar, 12 Mart darbesi sonrasında yapılan 1973 seçimlerine *Milli Selamet Partisi* etiketi altına girecekler, Necmeddin Hoca'nın başbakan yardımcılığını üstlendiği Ecevit Hükümeti döneminde Kuzey Kıbrıs'ı işgalin yarattığı milliyetçi kabarmayı da yedeklerine alarak gelecek koalisyon iktidarlarının "vazgeçilemez"i haline gelecekler, 2002 seçimlerinden itibaren de yüzde 40'ı aşan oranlarla hep tek başına iktidar olacaklardı.

Şurası bir gerçek ki, Tayyip'in başını çektiği iktidar partisinin kadroları ve seçmenleri, sadece *MSP*'nin ve onun devamı olan *Refah Partisi* ve *Fazilet Partisi*'nin bıraktığı mirastan oluşmuyor.

MHP'nin yüzde 10 civarında inip çıkan bir oy potansiyelini koruduğu dikkate alındığında, AKP oylarının önemli bir bölümünün Demirel liderliğindeki AP'nin seçmen kitlesinden tevarüs edildiği ortadadır.

AKP'nin AP'den tevarüs ettiği sadece önemli bir seçmen kitlesi değil, aynı zamanda 60'lı ve 70'li yıllara damgasını vurmuş olan ceberrut yönetim tarzıdır.

Bu yönetim tarzının unutulmaz yöntemlerinden birisi, devlet terörünün sadece sokaklarda, meydanlarda ve işyer-

lerinde değil, aynı zamanda seçmen iradesinin dile getirildiği TBMM çatısı altında da sürdürülmesidir.

En son örnek, 13 Şubat 2020 gecesi, bazı yasalarda değişiklik yapılmasının görüşüldüğü Meclis genel kurulunda HDP Muş Milletvekili *Mensur Işık*'ın konuşmasında “Silahlı Kürt muhalefeti” ifadesini kullandığı için AKP milletvekillerinin fiziki saldırısına uğradığı gibi kendisine bir birleşim Meclis'ten çıkarılma cezası verilmiş olmasıdır.

Meclis'in 23 Temmuz 2018 oturumunda da HDP İstanbul Milletvekili *Ahmet Şık* KHK'lerde değişiklik yapılması konusunda görüşlerini bildirirken yine AKP milletvekillerinin saldırısına uğramıştı.

Daha önce de, Meclis'in 27 Nisan 2016 tarihli oturumunda Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması hakkındaki tasarı görüşülürken AKP milletvekilleri, Güneydoğu'daki operasyonlarda “kolluk kuvvetlerinin sivilleri katlettiğini” söyleyen HDP Şırnak milletvekili *Ferhat Encü*'ye saldırmışlardı.

Bugün HDP milletvekillerinin uğradığı bu fiziksel saldırılara, bundan yarım yüzyıl önce aynı Meclis çatısı altında, dönemin tek gerçek muhalefet partisi olan *Türkiye İşçi Partisi*'nin milletvekilleri hedef olmuşlardı.

Bu saldırıların en kanlısı 20 Şubat 1968 gecesi yapılmış, 6 TİP milletvekili kan revan içinde bırakılmıştı.

Saldırının nasıl planlandığını ve uygulandığını ayrıntılı olarak açıklayan 27 Şubat 1968 tarihli *Ant Dergisi*'nin yazdığına göre, İçişleri Bakanı Faruk Sükan uzun süreden beri TİP'in kapatılmasını sağlamak için hummalı bir çalışma içindeydi.

Bu çalışma ilk defa *Doğu mitingleri* sırasında kendisini açık olarak göstermişti. Mitinglerde ezilmiş Doğu halkının tek kurtuluş umudu olarak TİP'e sarılması en az AP kadar CHP'yi de telaşlandırdığından, Sükan, CHP'lilerin desteğini sağlayacağına güvenerek TİP hakkında dosyalar hazırlamaya başlamıştı.

Bu arada TİP yöneticilerinin çeşitli konuşmalarını da, işine gelen bölümlerin altını çizerek dosyalayan Sükan, son olarak *Akdeniz İlerici Partiler Konferansı*'na iki TİP milletvekilinin katılmasını da fırsat saymış ve açık saldırıya geçmişti.

CHP lideri İnönü'nün de sol seçmeni kendi tarafına çekebilmek için TİP'i suçlayan konuşmalar yapması Faruk Sükan'ı adamakıllı cesaretlendirmişti.

Pazartesi günü Millet Meclisi'nde vuku bulan alçakça teccavüz, bu plana göre sahneye konulmuş ve kanlı bir şekilde uygulanmıştı.

İçişleri Bakanı Sükan, gece geç saatlerde kabarık bir dosya çantasıyla kürsiye çıkmış ve konuşmasına başlar başlamaz parlamentonun sol kanadına, yani TİP milletvekillerine saldırıya geçmişti. TİP lideri Aybar'ın "*Marksizm bir bilimdir. Kapitalizmin zıddıdır. Bilimden yararlanmak anayasada vardır. Şu halde Marksizm anayasamıza aykırı değildir*" dediğini, bu sözleriyle tek tip sosyalizmi, yani bilimsel sosyalizmi kastedtiğini, bunun da marksizm, kolektivizm, dolayısıyla komünizmin ta kendisi olduğunu ileri sürmüştü.

Mustafa Suphi'lerden, Şefik Hüsnü'lerden, Zekeriya Serтел'lerden söz ederek TİP'e saldıran Sükan'ın konuşması ilerledikçe o zamana kadar sessiz duran AP'lilerin TİP'lilere laf atmaları da başlamıştı.

Dosyalardan birini kapayıp ötekini açarak konuşmasına devam eden Sükan nihayet sözü Doğu mitinglerine ve Roma toplantısına getirmiş, toplantıya katılan partilerin hepsinin komünist olduğunu söyleyecek kadar ölçüyü kaçırmıştı.

Daha da ileri giderek TİP milletvekili Çetin Altan'a "Nazım Hikmet gibi bir vatan haini"ni yazılarında nasıl olup da "en büyük Türk şairi" olarak tanıttığını sormuş, Çetin Altan da bu sözü parlamentoda da tekrarlamakta hiçbir sakınca görmeyerek bakana gerekli cevabı vermişti: "Evet, Nazım en büyük Türk şairidir!"

İşte bakanın bu son kışkırtmasından sonra kızılca kıyamet

kopmuş ve kanlı saldırı başlamıştı. Başta tabancalı Hamido olmak üzere AP milletvekilleri, TİP milletvekilleri Çetin Altan, Yunus Koçak, Sadun Aren, Kemal Nebioğlu, Cemal Hakkı Selek ve Ali Karcı'nın üzerine çullanmış, ortalığı kana boğmuşlardı.

Saldırıda ağır yara alan TİP milletvekillerinden Yunus Koçak vahşet gecesini *Ant Dergisi*'ne şöyle anlatmıştı:

“O gün nedense, pek çok AP'li milletvekili gecenin bu saatine kadar mecliste hiç görülmedik bir şekilde sessiz sedasız bekliyorlardı.

“İçişleri Bakanı Sükan kürsüye geldi. Bizim eleştiri ve sorularımıza bakan olarak cevap vermesi gerekirken, o bize sual soruyor, cevap almaya çalışıyordu. Nihayet parola verilmiş olacak ki, Çetin Altan'a ‘Sen Nazım’ın en büyük Türk şairi olduğunu yazmadın mı?’ dedi. Çetin cevap vermeye kalmadan AP'liler yavaşça yerlerinden kalkıp bize doğru almaya başladılar. Vurdular, vuruştuk, bilhassa Çetin'i ve beni sardılar. Bir ara Çetin yere düştü. İnsafsızca tekmeliyorlardı. Çetin oracıkta can verebilirdi. Ben kendimi korumayı bırakarak Çetin'i yerden kaldırmaya çalıştım. Beni de devirdiler. Fakat kendimi hızla toparlayarak Çetin'i iki koltuğundan tutup ayağa kaldırdım.

“Fakat önden ve arkadan sayısız tekme ve yumruk vuruyorlardı. Bu arada arkamdan da çok kahpece başıma ve her yanıma vuruyorlardı. Geriye döndüm, arkadan vuranlara mani olmak istedim. Amma olan olmuştu. Bir anda gözlerim görmez oldu, her tarafımdan ılık bir şeyin yayıldığını hissettim.

“Hamido AP'lilerin arasında duruyordu. Başıma vurmuşlar, tornavida veya bıçakla yaralamışlar, her tarafımdan fışkıran kanı zevkle seyrediyorlar ve gözleri önünde yere yıkılıp can vermeme bekliyorlardı. Amma bu zevki tadamadılar, yıkılmadım. Şimdi yaşıyorum. Daha cesur, daha bilenmiş. Daha kararlıyım. Ve de hepimiz böyleyiz...”

Bu alçakça saldırı üzerine *Ant*'ta yazdığım yorumda, 1933 yılında Hitler'in İçişleri Bakanı Goering'in solun gizli faali-

yetlerine ait belgeler ele geçirildiğini açıklayarak hava yaratmaya çalışırken SA'ların 27 Şubat akşamı Alman parlamento binası Reichstag'a girerek büyük bir yangın çıkarttıklarını, ertesi gün de yangını komünistlerin çıkarttığını ileri sürerek insanlık tarihinin en korkunç terör hareketlerinden birini başlattıklarını anımsattıktan sonra şöyle demiştim:

“İşte 1933 Şubat Almanyası, işte 1968 Şubat Türkiye'si... İnsanlık hesabına yüz kızartıcı bir oyun 35 yıl ara ile bir başka ülkede sahneye konulmaktadır... Goering ile Sükan'ın metodları arasında hiçbir fark yoktur. İkisinin de hareket noktası solu tasfiye etmek ve egemen sınıflara daha büyük vurgun imkanları hazırlamaktır. 20 Şubat 1968 tarihinden sonra ne olacaktır? Bir Reichstag yangını sonrası mı? Evet, Reichstag yangını sonrasında siyaset sahnesinden silinen sadece sosyalistler olmamış, Hitler'in iktidara gelmesini destekleyen Sosyal Demokrat Parti de, Bavyera Halkı Katolik Partisi, Merkez Partisi, Halk Partisi ve Demokrat Parti gibi burjuva partileri de çok geçmeden faşizmin demir yumruğu altında ezilmişlerdir. Eğer Türkiye'de TİP'in dışında kalan partiler ve ortanın solundaki CHP, kanlı 20 Şubat'ın ardındaki karanlık hesapları görüp bugünden kesin bir tutum takınmazlarsa, 35 yıl öncesinin korkunç terörü ergeç onları da kahredecektir.”

Bu kanlı gecenin üzerinden de tam 52 yıl geçti...

O gecenin tertipçisi Faruk Sükan, ana muhalefet partisi CHP tarafından kendisinden hesap sorulmak şöyle dursun, tam on yıl sonra, 1978'de, CHP lideri Bülent Ecevit'in kurduğu koalisyon hükümetinde Başbakan yardımcı koltuğuna oturtuldu.

O dönem parlamenter faşizmin en alçakça komplo ve basıklarını uygulayan AP artık yok, ama onun kadrolarının ve seçmenlerinin büyük kısmını kendine çekerek tek başına iktidar olan ve aynı baskı yöntemleriyle Türkiye'de İslamcı faşizmi kalıcılaştırmaya çalışan bir AKP var.

Demirel'in Goering'ini on yıl sonra başbakan yardımcısı

yapan CHP, yarın da sakın ola aynı gaflete düşüp muhtemel bir erken seçim sonrası “oy dağılımı öyle gerektiriyor” diye bugün tutuklamalar, kayyumlar ve kıyımlarla ha bire HDP’-ye vuran AKP ile iktidar ortaklığı yapmaya, bugünün Goering’lerini başbakan yardımcısı ya da bakan yapmaya kalkışmasın.

Artıgerçek’li dördüncü yılda...

27 Şubat 2020

Bugün 27 Şubat... Yaşamımın yarıdan fazlası sürgünde geçen 84 yılını geride bırakıp, ne sürprizlerle dolu olacağını kestiremeyeceğim yeni bir yaşa giriyorum... Bu konuda bir şeyler yazmaya hazırlanıyordum ki, kara bir haber düştü bilgisayar ekranına...

Türkiye sol düşün yaşamının ve yayıncılığının saygın ismi, faşizmin terör yasalarına asla boyun eğmeyen sevgili meslektaşım Muzaffer İlhan Erdost, sonunda tabiat kanunlarına yenik düşerek yaşama veda etmişti.

Benden yaşça daha büyük olan Muzaffer Erdost’la ilk ortak yanımız, 2. Dünya Savaşı’nın Türkiye’ye yoksulluk ve jandarma terörü şeklinde yansıyan acılarını aynı coğrafyada, Tokat kırsalında yaşamış olmamız... O Artova’da, bense Kunduz’da...

Basın-yayın ortamına girişimiz ise aynı döneme, DP despotizminin ilk yıllarına denk geliyor. Ben İzmir’in tek muhalif günlük gazetesi Sabah Postası’nda çalışırken, Erdost da Ankara’da dönemin Evrem, Pazar Postası ve Ülke gibi ilerici dergilerinde yazarlık ve yayın yönetmenliği yapıyordu. Yazılarını izliyordum. Daha sonra, 1958-63 yılları arasında Ulus Gazetesi’nde çalıştığımı anımsıyorum.

1964 yılı ikimiz için de önemli bir dönüm notasıydı... O

yıl ben İstanbul'da Akşam'ın genel yayın yönetmenliğini üstlenip Türkiye'nin bu en eski günlük gazetesini solun sesine dönüştürürken Erdost da sol kitap yayıncılığının öncülerinden Sol Yayınlar'ı kuracaktı.

*

Erdost'un ölüm haberi geldiğinde İnci'yle dertleşirken belleğimiz bizi 50 yıl öncesine götürdü.

1970, Türkiye'de ABD emperyalizminin açık desteğiyle başbakan olduktan sonra bir yandan Milli Güvenlik Kurulu'nu sahneye sürerek 1971 askeri darbesinin basamaklarını döşerken öte yandan Suudi'den beslemeli islam gericiliğini ve NATO destekli bozkurt faşizmini meşrulaştıran Süleyman Demirel'in, Kanlı Pazar'larla, Meclis'te TİP'li milletvekillerinin dövülmesiyle, devrimci gençlerin birbiri ardına katledilmesiyle kana bulanmış iktidarının son yılıydı...

Erdost'un Sol Yayınlar'ı ve bizim Ant Yayınları gibi tüm sol yayınevleri 142 davalarına, polis baskılarına, kitap toplatmalarına direnerek devrimci harekete belgesel kaynak sağlamaya çalışıyordu.

1970 yılı başında bu yayınevlerinin yöneticileriyle tek tek buluşarak ortak sorunlarımızı tartışmış, bu sorunların üstesinden gelebilmek için birlikte neler yapabileceğimiz konusundaki görüş ve önerilerini Ant Dergisi'nde yansıtmıştım. Erdost'un görüşleri de 10 Mart 1970 tarihli Ant'ta yer alıyordu

Başta Karl Marx'ın Kapital'i olmak üzere Marksist literatürün birçok kitabını Türkçeye kazandırmış olan Erdost'la, bu kitaplardan bazılarındaki çeviri yanlışlarından ötürü yapılan eleştirileri konuştuğumuzda, son derece alçak gönüllü, "Marksist-leninist literatür konusunda, bu yayınların yöneticisi olarak ben hiçbir şey bilmiyorum desem yeridir. Zamanla literatürü öğrenip kavradıkça, kusurlarımızı gidermeye, daha doğru bir program izlemeye başladık" demişti.

141 ve 142 maddelerin başımızda Damokles'in kılıcı gibi sallandığı, "Komünist" ve "Kürt" kelimelerinin sadece telaf-

fuzunun dahi suç sayıldığı, önceki kuşaklardan sahafların tozlu raflarında kalmış birkaç istisna dışında Türkçe hiçbir kaynağın bulunmadığı o dönemde Erdost'un bu saptaması, ben dahil her birimiz için de geçerliydi.

Evet sosyalisttik, devrimciydik, ama tıpkı okurlarımız gibi bizler de sol düşüncenin kaynaklarına ancak yurt dışından getirttiğimiz yabancı dilde kitapların içeriğine ancak Türkçe'ye çevirilerini baskıya hazırlarken erişiyorduk.

Erdost'la ortak geçmişimizi anlatırken, yarım yüzyıl önce sol düşüncenin tanınması için mücadele veren, çoğunluğu artık hayatta olmayan diğer yayıncı dostlarımı da ismen anmak benim için bir görevdir:

Mustafa Kemal Ağaoğlu (Ağaoğlu), Şükran Kurdakul (Ataç), Ahmet Küflü (Bilgi), Süleyman Ege (Bilim ve Sosyalizm), Oğuz Akkan (Cem), Vedat Günyol (Çan), Memet Fuat (De), Hasan Erdoğan (Doğan), Cengiz Tuncer (E), Akay Sayılır ve Zülfü Livaneli (Ekim), Fethi Naci (Gerçek), Bülent Habora (Habora), Yusuf Ziya Bahadınlı (Hür), Nurten Tuç ve Günay Akarsu (İzlem), Mehmet Harmancı (Köprü), Zeki Öztürk (Öncü), Ahmet Öztürk (Payel), Bekir Harputlu (Ser), Muzaffer Erdost (Sol), Enver Aytekin (Sosyal), Remzi İnanç (Toplum).

1971 Mart'ında inen cunta balyozu tüm sol dergi ve yayınevleri gibi Sol Yayınlar'ı da vuracak, Erdost 1974 affına kadar tam üç yıl zındanda kalacaktı.

Buna rağmen Erdost serbest bırakıldıktan sonra mücadelesini yeniden başlatarak sol yayıncılığı aynı kararlılıkla sürdürecekti.

*

... Ve de 40 yıl önceki büyük dram!

Bu kez 12 Eylül faşist darbesi sadece Muzaffer Erdost'u değil, o zındandayken Onur Yayınları'yla birlikte Sol Yayınları da yönetmiş olan kendisinden on yaş küçük kardeşi İlhan Erdost'u da tutsak edecekti.

İlhan Erdost zındanda 11 Kasım 1980 tarihinde Cunta'nın

işkencecileri tarafından katledilecek, Muzaffer Erdost daha sonra serbest bırakıldığında İlhan adını da kendi ismine katarak kardeşini Muzaffer İlhan Erdost olarak yaşatmaya devam edecekti.

Kardeşinin vahşice öldürülmesinin tüm ayrıntılarını Muzaffer Erdost kağıda dökerek avukatlarının ve dostlarının aracılığıyla yurt dışına da ulaştırmayı başardı. Bu belgenin Türkçesini Brüksel’de Tek Cephe Gazetesi’nin Aralık 1980 sayısında yayınladığımız gibi, İngilizce, Fransızca, Almanca ve Flamanca çevirilerini de aynı ay İno-Türk bültenleriyle dünya kamuoyuna duyurmuştuk.

O günlerde Demokrasi İçin Birlik bünyesinde Cunta terörüne karşı birlikte mücadele verdiğimiz genç Tıp öğrencisi Yiğit Bener’in bu belgeyi Fransızca’ya ne kadar hızlı ve hızlı çevirmiş olduğunu hiç unutmuyorum.

Cunta dönemi kapandıktan sonra Türkiye’ye dönen Yiğit de, hekimliği bir yana bırakıp çevirmen ve yazar olarak yayın dünyasında yerini alacaktı. Üzerinden 40 yıl geçtikten sonra şimdilerde Artıgerçek sayfalarında Yiğit’le yine birlikteyiz.

Erdost’un ölüm haberi geldikten sonra Türkiye’den duyularımızı ilk paylaştığımız kişi de Yiğit oldu...

*

1971’den ve 1980’den sonra cunta rejimlerine karşı sürgünde bir avuç muhalif gazeteci, sanatçı ve akademisyen nasıl birlikte mücadele verdiksek, bugün de 2016 çakma darbesinin ardından iyice azgınlaşan islamo-faşist teröre karşı farklı kuşaklardan oluşan benzer birlikteliği yaşıyoruz.

Bu mücadele birliğinin sesini en etkin şekilde duyurduğu yayınlardan biri kuşkusuz Artıgerçek dijital gazetesi, diğeri Artı TV...

Bundan dört yıl önceydi... Brüksel’de 2016 pastırma yazının güneşli bir gününde, İtalyan, Flaman, Valon ve Asuri dostlarımızla beraber bir havuz başında yeni terör dalgasının sürgüne zorladığı dört gazeteci dostumuzla buluşmuştuk: Celal Başlangıç, Ayşe Yıldırım, Ragıp Duran ve Ahmet Nesin...

Türkiye'deki mücadelelerini yurt dışında da hiçbir ödün vermeksizin sürdürme kararlılığında dılar.

Birkaç ay geçmeden 2017 Şubat'ında Artıgerçek'i, Mart'ında da Artı TV'yi yayına sokarak muhalif medyaya sadece dünyanın dört bir köşesine değil, Türkiye'nin en ücra köşelerine kadar da ulaşan bir etkinlik kazandırdılar.

Artıgerçek ve Artı TV, Türkiye mediasında kendisini ifade etmek olanağı bulamayan gazeteci, akademisyen, sanatçı ve araştırmacıların katkısıyla üç yıldır Türkiye ve dünya aktüalitesini dinamik bir şekilde yansıtıyor, yorumluyor. O gerçek bir enformasyon vahası....

Artıgerçek'te 9 Şubat 2017'de yayınlanan "Sürgün tarihimize 'hayır'lı iki yeni olay" başlıklı ilk yazım şöyle başlıyordu: "65 yıllık medya, 46 yıllık sürgün yaşamımın bu yeni yılında hem gazeteci olarak, hem de insan hakları savunucusu olarak zulmün padişahlığının ergeç yıkılacağı umudumu pekiştiren iki büyük olay: 4 Şubat'ta Brüksel'de toplanan Halkların Demokratik Kongresi-Avrupa örgütünün kuruluş kongresi, üzerinden dört gün geçmeden 8 Şubat'ta Artıgerçek'in yayına başlaması..."

Gerçekten de Türkiye'de Meclis'in 3. grubunu oluşturan HDP'yi yok etmek üzere kitlesel tutuklamalara gidilmesi, Kürt yerleşimlerinde taş üstüne taş bırakılmaması karşısında Türkiye'nin ezilen halkları için Halkların Demokratik Kongresi (HDK) içinde ya da çevresinde birleşerek direnmekten başka yol kalmamıştı.

HDK Avrupa örgütünün 4 Şubat 2017'de Brüksel'de kuruluş kongresi yaparak kapsamlı bir mücadele programını onaylaması, özellikle de yaklaşan referandum sürecinde ödünsüz bir "Hayır" kampanyası yürütme kararı vermesi tarihsel bir önem taşıyordu.

O ilk yazımda bu kongre üzerine şu çağırımı yapmıştım: "HDK-A sürgün topraklarında islamcı faşizmin 'Evet' kampanyasına karşı devasa bir mücadele yürütecek. Bu mücadelede HDK-A'ya yardımcı olmak, katkıda bulunmak, kendine

‘demokratım’, ‘devrimciyim’ diyen Alevi’si, Asuri’si, Ermeni’si, Kürd’ü, Ezidi’si ve Türk’üyle her Türkiyeli’nin görevi...”

Artıgerçek’in yeni başlayan mücadelesi için de şöyle diyordum:

“46 yıllık sürgünümde Ankara rejimlerine karşı mücadele vermek ve dünya kamuoyunu aydınlatmak için birçok muhalif haber bülteni, dergi, gazete, radyo, internet sitesi girişiminin içinde yer aldım. Hepsinin mücadeleler tarihinde onurlu yerleri var. Ancak bu kadar büyük sayıda gerçek gazetecinin sürgünde bir araya gelerek Artıgerçek’e hayat vermeleri medya tarihimizin bir ilki... Özgürlük ve demokrasi savunucusu gazeteci, koşullar ne olursa olsun, susmuyor, susturulamıyor... Sevgili Enver Gökçe’nin dediği gibi, sizlere selam olsun hürriyeti yazan eller, dizen eller...”

*

O günlerin üzerinden üç yıl geçti, bu üç yıl boyunca 2017’de bir anayasa referandumu, 2018’de bir genel seçim ve cumhurbaşkanı seçimi, 2019’da bir yerel seçim yapıldı.

Muhalefet potansiyelinin güçlenmesine rağmen MHP’yi de yedeğine alan AKP’nin islamo-faşist uygulama ve baskıları hız kesmeden sürüyor... 2016’da tutuklanan HDP liderleri Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ başta olmak üzere binlerce Kürt hâlâ zindanlarda... Yerel seçimlerde HDP listelerinden seçilen yeni Kürt belediye başkanları da yerlerine kayyum atanarak görevlerinden uzaklaştırılıyor...

Osman Kavala örneğinde olduğu gibi insan haklarının seçkin savunucuları uydurma gerekçelerle zindanlarda çürütülüyor... Ve de devlet terörü TC coğrafyasıyla sınırlı kalmayıp komşu ülkeleri, Afrika’nın kuzeyini, Türkiyeli göçmen ve sürgünlerin yaşadığı Avrupa coğrafyasını gözü dönmüşçesine tehdit ediyor.

Böylesi bir ortamda Türkiye’nin demokratik güçleri kadar sürgünde onlara destek olmaya çalışan gazetecilere, sanatçılara, akademisyenlere daha büyük görevler düşüyor.

Dün Muzaffer Erdost'u, kardeşi İlhan'a da sevgilerimizi iletmesi dileğiyle sonsuza uğurladık.

85 yaşına girdiğim bugün bu kavgayı kararlılıkla, inatla sürdüren tüm meslektaşlarımı üç yıl önceki ilk yazımın bitiş cümlesiyle tekrar selamlıyorum:

Enver Gökçe'nin dediği gibi, sizlere selam olsun hürriyeti yazan eller, dizen eller...

İslamın fatihleri değil, kömürün fatihleri...

5 Mart 2020

Tayyip Erdoğan'ın sadece Türkiye insanını değil, tüm Ortadoğu insanlarını da felaketlere sürükleyen şovenist ve islamcı fütuhatına sürekli destek veren *Kemal Kılıçdaroğlu* dün Rusya'ya karşı kükremiş: "Askerimi vuran her devlet benim düşmanımdır!"

Millet İttifakı'nın asenası *Meral Akşener* hiç ondan geri kalır mı? Meclis kürsüsünden "Şu kopan fırtına Türk Ordusu'dur ya Rabbi... Senin uğrunda ölen ordu budur ya Rabbi!" diye şovenist ve islamcı fütuhatın zaferi için dualar okumuş.

Yazık ki yazık... 70 yıl önce Birleşmiş Milletler ve Avrupa insan hakları bildirgelerine imza koymuş, 30 yılı aşkın bir süredir üye olmaya çalıştığı Avrupa Birliği'nin tüm müktesebatına katılım sözü vermiş bir ülkede iktidarı ve ana muhalefeti ellerinde tutanların bu şovenist ve fütuhatçı birlikliği demokratik ve barışçıl bir düzene geçiş umutlarını iyiden iyiye zayıflatıyor.

Ülkemizin siyaset arenasından bu sefalet manzaralarını tüm nüanslarıyla ve iniş çıkışlarıyla görmeye 70 yılı aşkın süredir o denli alışkınım ki, Millet İttifakı'nın *Börteçine*'si ile *Asena*'sının bu yeni şovenist ve fütuhatçı çıkışları hiç de şaşırtmadı.

Türkiye insanının okumuş olanları ilk, orta, lise ve hattâ

yüksek öğrenim yıllarında “Türk” sözcüğü ile “Fetih” sözcüğünün birlikteliğine, özdeşliğine öylesine koşullandırılmıştır ki, sonradan siyaset sahnesinde “sosyal demokrat” ya da “liberal” donuna girenler dahi günü geldiğinde bu histerinin depreşmesinden kendisini kurtaramaz.

Bunu, 1971 darbesinin ardından demokrasiye geçiş umutları yeşerdiğinde kasketli Karaoğlan Ecevit’in barış güvercini maskesini terk edip “Kıbrıs Fatih” kesilmesi ve de 60’ların yükselen devrimci dalgasında yetmişmiş bazı kişilerin dahi solculuğu, barışseverliği ve enternasyonalizmi bir yana atıp fütuhata alkış tutması sürecinde çok iyi tanıdığımız.

Türk Ordusu’nun yıllardır komşu Irak’ın topraklarına defalarca girerek bir türlü başaramadığı *Kandil* fütuhatında da, Tayyip Erdoğan’ın İslamcı teröristleri yedeğine alarak fitilediği Suriye krizi sürecinde “*Barış Pınarı*”, “*Zeytin Dalı*”, “*Fırat Kalkanı*” ve de “*Bahar Kalkanı*” kod adlarıyla başlattığı yeni fütuhat hamlelerinde de bunun tanıdığı olduk ve olmaya da devam ediyoruz.

Erdoğan değil mi geçen yıl, 25 Ocak 2019’da, Çamlıca’da kendi yaptırdığı caminin açılışında Fetih Sûresi’nden ayet okuyarak “Kendi aramızda merhametli olacağız. *Küffar’a karşı* da şiddetli olacağız. Suriye’de olduğu gibi” diye buyuran?

Bu haftaki yazımın konusu da fütuhat, ama *Küffar’a karşı* fütuhat değil, bir başka fütuhat! 60’lı yıllarda Belçika Kraliyeti’ne ucuz işgücü olarak satılan Türkiyeli işçilerin *Kömiir fütuhatu!*

Hem müzmin işsizliği kısmen azaltsın, hem de yemeyip içmeyip yapacakları tasarruflarla büyük döviz açığının kapatılmasına katkı sağlasınlar diye genç işçi kafilelerinin Sirkeci garından trenlerle ya da Yeşilköy hava alanından uçaklarla dilini, dinini, yaşam tarzını hiç bilmedikleri gurbet diyarlarına yollandıkları o yılları çok iyi anımsıyorum.

İstanbul’da çalıştığım *Gece Postası* ve *Akşam* gazetelerinde, daha sonra yayınladığımız *Ant* dergisinde en çok işlediğimiz sosyal konulardan biriydi bu işgücü bezirganlığı

ve dramatik sonuçları. Tophane'deki İrtibat Bürosu'nda göçmen işçi adayı gençlerin, işe yarayıp yaramayacaklarını tesbit için, yabancı doktorlar tarafından dişlerinden cinsel organlarına kadar nasıl sıkı sıkıya kontrolden geçirildiklerine tanık olmuş, bu konuda röportajlar, tepki dolu makaleler yazmıştım.

60'lı yılların ikinci yarısında da özellikle Almanya'da göçmen işçilerin önce ilerici dernekler, ardından federasyon düzeyinde örgütlenme çabalarını *Ant*'ta sürekli yansıtmıştım.

1971 darbesi bizi sürgüne zorlayınca kaçak kaldığımız Avrupa ülkelerinde Cunta'ya karşı *Demokratik Direniş Hareketi*'nin örgütlenmesinde bu ilerici örgütlerden büyük destek gördük.

Almanya'dan sonra ayak bastığımız ikinci ülke olan Belçika'da Türkiye'den gelmiş göçmen işçilerin çoğunluğu yeni bir "fütuhât"ın ön saflarında canlarını tehlikeye atarak savaş vermekteydi. Ama bu fütuhât, "küffara karşı" bir Türk-İslam fütuhâtı değil, Belçika kapitalizminin tezgahladığı "*kömür fütuhâtı*"ydı.

İkinci Dünya Savaşı'nda yıllarca Nazi işgali altında kalmış, ekonomisi çökmüş, özgürlüklerden ve insanca yaşam olanaklarından yoksun kalmış olan Belçika, savaş bittikten sonra ekonomiyi yeniden canlandırmak, başta demir çelik endüstrisi olmak üzere ağır sanayiın enerji gereksinimi sağlamak amacıyla Valon ve Flaman bölgelerindeki zengin kömür yataklarını tam kapasite değerlendirmek için "*Conquête du charbon*" (Kömürün Fethi) adı altında son derece iddialı bir programı uygulamaya koymuştu.

Ancak sık sık grizu facialarının yaşandığı kömür ocaklarına inmeyi göze alan yerli işçi bulmakta büyük sıkıntı çeken Belçika sermayesi çareyi işsizlik oranının yüksek olduğu başka ülkelerden işçi getirtmekte bulmuştu... İlk büyük işçi kabileleri İtalya'dan, Yunanistan'dan getirtilmişti...

8 Ağustos 1956'da arzın merkezine doğru bir kilometreyi aşkın derinlikteki ünlü *Bois du Cazier* kömür ocağında grizu

patlaması sonucu 136'sı İtalyan olmak üzere 12 farklı milliyete mensup 262 maden işçisinin can vermesi üzerine, Belçika kapitalizmi kömürün fethini sürdürebilmek için başka ülkelerin emek gücü kaynaklarına baş vurmuştu..

Çoğunluğu Emirdağ'lı olmak üzere Türkiye'den getirtilen işçi grupları derhal Flaman ve Valon bölgesindeki, galerileri yüzlerce metre derinlere inen kömür madeni ocaklarına indirilmişler, ya da yerli işçilerin pek rağbet etmedikleri ağır sanayi ve inşaat ya da orman işletmelerinde görevlendirilmişlerdi.

Belçika işçi sınıfı tarihinin en ibretlik sayfalarından birini oluşturan Türkiye'den "kömür fatihleri" devşirme operasyonunu daha 1964 yılında Belçikalı gazeteciler Jacques Cogniqx ve Pierre Manuel, Fransızca televizyon kanalı RTB'nin ekranlarında 1 Nisan 1964 günü yayınlanan "20 bin kağıda Türkler" adlı bir belgeselde tüm dramatik yanlarıyla ortaya koymuşlardı.

Evet Belçikalı patronlar, madene inmeyi artık reddeden Belçikalı, İtalyan ve Yunan işçilerinin yerine, adam başına tüm masraflar dahil 20 bin Belçika Frangı'nı, yani 1000 Alman Markı'nı gözden çıkartarak Türkiye'den güçlü kuvvetli işçiler angaje edip bu ülkeye getiriyorlar, bunları son derece kötü yaşam koşullarında düşük ücretlerle çalıştırarak madene indiriyorlardı.

Madenlerde ve inşaat işlerinde çalışan emekçilerin çilesi ve buna karşı verdikleri mücadeleler daha Türkiye'deyken basında ve sol örgütlerdeki çalışmalarımızda hep öncelikli konularımızdan biri olmuştu.

Efsanevi sendikacı Fukara Tahir'in önderliğinde Ereğli Demir Çelik fabrikalarının inşaatında kötü koşullarda çalıştırılan göçmen işçilerin dramını 13 Ağustos 1962 tarihli *Öncü* gazetesinin manşetinden yansıtmıştım.

Üç yıl sonra 13 Mart 1965'te de Kozlu maden işçilerinin iki kayıp verdikleri tarihi direnişini İnci *Akşam* gazetesinin birinci sayfasını tamamen kaplayacak şekilde "İşçilere ateş açıldı" manşetiyle vermişti.

Belçika’da da karşılaştığımız, tanıştığımız maden işçileriyle de hep dayanışma ve dostluk içinde olduk. Hiç unutmam, Belçika’da yakından tanıdığımız ilk maden işçisi de, bugün halk müziği dünyasında ün sahibi olan *Lütfü Gültekin*’di.

Brüksel’de 12 Mart cuntasına karşı bir enformasyon gecesi düzenlemiştik. Geceye o sırada İsveç’te bulunan ve ilk 33’lük plağı “*Türkiye’den Devrimci Türküler*”i yayına hazırladığımız Zülfü Livaneli de çağrılıydı. Belçika Fransızca televizyonu RTB’nin Türkçe yayınlarını hazırlayan dostumuz *Nazım Alfatlı* da toplantıya elinde sazıyla bir arkadaşını, *Lütfü Gültekin*’i getirmişti. Mikrofon başına geçtiğinde kendisini tanıtırken Lütfü yüzlerce metre yerin dibinden çıkıp geldiğini açıklamış, ardından söylediği devrimci türkülerle de herkesi son derece duygulandırmıştı.

Evet, Lütfü Gültekin de o yıllarda kömürü fethetmek üzere Belçika’ya gelen Türkiyeli işçilerdendi. Ama o dönemde Türkiyeli işçilerin büyük çoğunluğu Emirdağ’lı iken Lütfü Gültekin *Dersim*’liydi.

O dönemde Emirdağ’lılar Türkiyeli göçmen kitlesi içinde gerçekten çoğunluktu, ama yıllar geçtikçe Türkiye’nin dört bir köşesinden çıkıp gelen emekçiler, siyasal sürgünler, ulusal baskıdan dolayı evlerini barklarını terk etmek zorunda kalan Kürtler, Ermeniler, Süryaniler, Yezidiler, Belçika’daki Türkiye çıkışlı nüfusun kompozisyonunu tamamen değiştirdiler.

Türkiyeli göç konusunda uzman akademisyen arkadaşımız Mazyar Khoojinian’ın verdiği bilgilere göre, günümüzde Türkiyeli göçmen nüfusun yüzde 80’den fazlası Türkiye’nin Emirdağ dışındaki yerleşim birimlerinden gelmiş TC vatandaşlarından oluşuyor. Bu kitlenin içinde Kürt illerinden, Karadeniz bölgesinden, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi metropollerden gelen göçmenler önemli yer tutuyor.

Örneğin Büyükelçiliğin 2008 rakamlarına göre Belçika’da 187.700 Türkiyeli göçmen içinde Emirdağ’lı oranı 36.620

kişi ile yüzde 19,5 iken, Karakoçan’lılar 17,470 kişi ile yüzde 9.3’ü buluyor.

Yine de Türkiye’den gelen göçmen kitlesi içinde Emirdağ çıkışlılar sayısal olarak hâlâ ön planda... Hele madenlerin kapanması üzerine emekli edilip Brüksel’e gelenlerin de katılımıyla Schaerbeek ve Saint-Josse’taki Emirdağlı sayısı daha artmış, Afyon’un bu ilçesi Brüksel’in bu iki belediyesine tam anlamıyla damgasını vurmuş durumda.

Zaman son derece hızlı geçiyor... Kuşaklar kuşakları kovalıyor, benim 60’lı, 70’li yıllarda tanıdığım, geride bırakıp gelmek zorunda oldukları yer ister Emirdağ, ister başka ilçeler olsun, dost olduğum, birlikte sendikal, hattâ siyasal mücadele verdiğim “kömür fatihleri” bir biri ardından tabiat yasalarına yenik düşerek göçün son durağına, sonsuzluğa göçüyor.

Tayyip Erdoğan ve benzerlerinin küffara karşı seferber eylediği fatihlere ne denli acıyarak bakıyorsam, bir zamanlar en verimli çağlarında Valon toprağının, Flaman toprağının gayya kuyusu galerilerinde canlarını tehlikeye atarak kömürü fethetmeye çıkmış olan madenci dostlarımı sevgiyle anıyorum.

OYAK’tan 12 Mart’a ve de Tayyip terörüne...

12 Mart 2020

Recep Tayyip Erdoğan’ın yedi düvele meydan okumak için geçtiğimiz hafta ard arda yaptığı iddialı Moskova seferi de, Brüksel çıkartması da, kendisi ve hizmetindeki yalaka medya için tam bir hüsrana sonuçlandı.

“*One minute*”ün yarattığı rüzgarla kendisini İslam’ın son halifesi ve bilcümle Müslüman ülkelerin doğal lideri görme megalomanisine kaptırmış olan AKP liderinin yeni *Rus Çarı Putin* tarafından Kremlin Sarayı’ndaki kabul salonunun kapısında tüm akıldaneleriyle birlikte bekletilmiş olması

yetmezmiş gibi, buna bir de Brüksel'deki AB merkezinde şantajlarının karşılığını hemen alamayınca basın toplantısına çıkmayı dahi reddederek aynı akıldaneleriyle birlikte apar topar Türkiye'ye dönmek zorunda kalması eklendi.

Benzetmek gibi olmasın ama, iki asır önce de kendisini Fransa İmparatoru ilan edip tüm Avrupa'yı, Kuzey Afrika ve Yakın Doğu ile Rusya'yı kendine bend etme çılgınlığıyla yedi düvele karşı savaşa giren *Napolyon Bonapart*'ın karizması da 1812 Rusya Moskova seferinin Moskova'da ve ardından 1815 Belçika çıkartmasının *Waterloo*'da hezimete uğramasıyla çizilmişti.

Ekonomik durum tam gaz felakete doğru sürüklenirken bir de tüm dünyayı tehdit eden *Koronavirüs* salgınının tüm "önledik" şişirmelerine ve örtbas etme çabalarına rağmen Türkiye'ye de bulaşmasının yarattığı panik Tayyip'in belki günlerinin ya da aylarının değil ama yıllarının artık sayılı olduğunu gösteriyor.

Gerek Türkiye, gerekse tüm dünya açısından vukuu mutlaka hayırlara vesile olacak "Tayyip'siz günler"nin bir an önce gelmesi için tek çare hiç kuşkusuz geçen seneki yerel seçimlerde Batı metropollerinin ve de Kürt illerinin işaretini verdiği "sandık darbesi"nin olası bir erken seçimde ülke genelinde de tecelli ederek AKP-MHP iktidarını çökertmesidir.

Bunun gerçekleşmesi her şeyden önce ana muhalefet partisi CHP'nin "*Yenikapı ruhu*"na teslimiyetten artık kurtulup ülkenin demokrasiye, insan haklarına, halkların kardeşliğine ve bölge barışına geçekten sahip çıkan tek demokratik partisi HDP ile "*Demokrasi İttifakı*"nı kabullenmesidir.

HDP son kongresinde aldığı kararlarla böyle bir ittifakın temel unsuru olacağını tartışma götürmez şekilde ortaya koymuş ve bu misyonu yerine getirmeye kararlı bir yönetim oluşturmuştur.

Şimdi tüm dikkatler ana muhalefet partisi CHP'nin, virüs salgınından ertelenmezse, 28-29 Mart'ta Ankara'da toplanacak olan 37. Olağan Kurultayı üzerindedir.

HDP eşbaşkanı Pervin Buldan'ın kongre sonrası verdiği şu mesajın CHP Kurultayı'nı oluşturacak olan delegeler, daha da önemlisi onların seçeceği parti yönetimi tarafından ciddiyetle dikkate alınması gerekir: "Biz ittifakların daha açık ve olması gerektiğini hep savunduk, ancak bizimle ittifak yapanlar buna ne yazık ki sıcak bakmadılar. Ama bir seferliğine mahsus olmak üzere, en azından İstanbul seçimlerini kazanmak adına, biz HDP'nin varlığının ne kadar etkili olduğunu anlatabilmek için bir seferliğine kabul ettik. Fakat bundan sonraki dönemlerde bu tür şeylerin olmaması gerektiğine inanıyoruz. Bundan sonra yapılacak olan ittifaklar, açık ve şeffaf olmalı. İnsanlar kimin kimle ittifak yaptığını bilmeli, tercihini buna göre yapmalıdır."

Bu gerçekleştirilmez, CHP yine *Yenikapı* ruhsalında AKP ile flörte devam eder, HDP'yi dışlayarak *Türk-İslam Sentezi* bendesi İYİP türü partilerle "demokrasıcılık" oynamayı tercih ederse, pusuda bekleyen mahşer atlılarının yeniden sahneye çıkması kaçınılmazlaşabilir.

Son zamanlarda çukura battıkça emrindeki besleme yandaş medyayı kullanarak kendini "masum" ve "mağdur" göstermeye çalışan AKP-MHP iktidarı tıpkı 15 Temmuz çakma darbesi sonrasında olduğu gibi bugün de yine "*darbe tehlikesi*" bahanesine sarılmış bulunuyor.

Pentagon'un hizmetindeki *RAND Corporation* yayınladığı son bir raporda "Orta seviye subayların askeri liderlikten son derece hayal kırıklığına uğradığı ve darbe sonrası devam eden tasfiyelerde yerlerinden edileceklerinden endişe duydukları bildirilmektedir. Bu hoşnutsuzluk bir noktada başka bir darbe girişimine bile yol açabilir ve Erdoğan tehdidi ciddiye alıyor gibi görünüyor" diyordu.

AKP medyası bir ay önce yayınlanmış olan rapordaki bu cümleyi "demokrasiye tehdit" gibi gösterip beyni sürekli yıkanan kitleleri artık "demokrasi"yle uzaktan yakından ilgisi kalmamış islamo-faşist rejime sahip çıkmaya zorlamak için tepe tepe kullanıyor.

HDP sözcüsü Saruhan Oluç, oyları sürekli eriyen AKP'nin çözümünü "darbe korkusu ve evhamı" yaratmakta bulunduğunu vurgulayarak, "Türkiye'de demokrasi de, hukuk da, anayasa da kalmadı. Her gün darbe yapıyorlar zaten. Ülkede insanlar açlıktan, işsizlikten intihar ediyor. FETÖ'nün siyasi ayağını kamuoyuna açıklayamayacaklarını anladılar, şimdi bambaşka bir darbe korkusuyla gündemi işgal etme peşindeler" diyor.

CHP İstanbul Milletvekili Sezgin Tanrıkulu da aynı görüşte: "Hükümet bir kamuoyu algısı oluşturma çalışması içinde. Yeni bir darbe tehlikesi ortaya sürüyorlar. RAND Corporation raporunun Gülen yapılanmasının siyasi ayağı tartışmalarıyla birlikte değerlendirilmesi, halkı darbeye korkutma ve AKP oylarının erimesinin önüne geçmeyi hedefliyor."

Yine de, 1960, 1971 ve 1980 darbelerini yaşamış kuşağın mensupları için darbe tehlikesi ya da tehdidi Türkiye coğrafyasında asla tamamen yok olmamıştır. Unutulmamalıdır ki darbecilik ta İttihat ve Terakki'den beri Türk Ordusu'nun fitratında mevcuttur. Konjonktürel durumlar, siyasal ve ekonomik yaşamdaki altüst oluşlar kuşkusuz darbelerin amaçlarını, teşvikçilerini ve destekçilerini, örgütleniş biçimlerini, hiyerarşik yapılanmalarını ve de kurdukları iktidarların formunu değişikliklere uğratmıştır.

Ama tüm darbelerde egemen olan zihniyet, muhayyel iç ve dış düşmanların tehditleriyle tehlikeye düşen vatani kurtarmak, egemen sınıflardan yana işleyen düzeni ayakta tutmak, bunun için öncelikle özgürlük ve insan hakları mücadelesi veren sol örgütleri, Kürt direnişini ezmek, ordunun dokunulmazlığını ve ülke yönetiminde son söz sahibi olmasını sağlayacak anayasal ve yasal değişiklikleri gerçekleştirmektir.

Bu amaçların gerçekleştirilmesine mevcut düzen partileri ortak edilebileceği gibi, onlar da ayak bağı olarak görülüyorsa tüm partiler kapatılıp yasama yetkisi tamamen askeri cuntanın elinde toplanabilir.

Bugün 12 Mart... Türkiye'de düzen karşıtı olmayan partilerin de suça ortak edildiği türden bir darbenin, yani 1971

askeri darbesinin yapılmasının 49. yıldönümü... *Info-Türk*'ün sosyal medyadaki sayfalarında dört günden beri bu darbenin neden ve kimler tarafından tezgahlandığını, işlediği insanlık suçlarını belgelerle açıklamaya çalışıyoruz.

NATO tarafından planlanan 12 Mart 1971 darbesinin en belirgin özelliği, 1960 darbesinden itibaren *Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)* tuzağıyla kapitalist sınıfa entegre edilmiş olan askeriye tarafından gerçekleştirilmiş olmasıdır.

Aslında daha önceki 1960 darbesi de, o sırada Genelkurmay Başkanlığı'nın NATO Dairesi başkanı olan faşist albay Alparslan Türkeş'in kurmaylığını yaptığı bir NATO darbesidir. 27 Mayıs sabahı Türkiye radyolarında ilk darbe bildirimlerini okuyan Türkeş her defasında *Milli Birlik Komitesi*'nin "NATO'ya, CENTO'ya bağlı" olduğunu tekrarlayıp durmuştur.

Ancak bir gerçeği teslim etmek gerekir... MBK'yı oluşturan subayların hemen hepsi kafa yapıları gereği NATO ve CENTO'ya bağlı olmakla birlikte, sınıfsal olarak henüz dar gelirli safındadır, bu yapılarıyla da mevcut iktidara muhaliftir ve de bazı sosyal reformlara açıktır.

O yıllarda *Milliyet Gazetesi*'nin Ege bölgesi temsilcisi olarak, sadece 2. Yurtiçi Bölge Komutanlığı'nda, Gaziemir Askeri Hava Üssü'nde ve Manisa'daki 57. Tümen'de görevli subayların değil, NATO'da görevli olanların da düşük maaşları nedeniyle ne denli zor koşullarda yaşadıklarının tanığıydım. NATO Karargahında görevli Amerikan, İtalyan, Yunan subaylarının bol içkili ve mezeli davetlerine kendi dar bütçeleriyle karşılık verememenin ezikliğini yaşamaktaydılar.

NATO'nun büyük patronu Pentagon da bu gerçeğin farkında olduğu için Türk subaylarının ekonomik durumlarının hızla iyileştirilmesini ve de giderek egemen sınıflar safında yer almalarını sağlayacak bir projeyi *Milli Birlik Komitesi*'ne kabul ettirdi. Orduda hiyerarşik piramidi sağlama gerekçeyle binlerce subayı EMİNSU operasyonu ile tasfiye ettikten sonra geride kalanları, ekonomik durumlarını iyileştirmek, emekli olduklarında ellerine büyük para geçmesini sağlamak

gerekçesiyle, yeni kurulan *Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)*'a üye yaptılar.

1968'de yükselen devrimci direnişin ulusalcılığa yakın kesimi protesto mitinglerinde ve yürüyüşlerinde hâlâ "*Ordu-Gençlik Elele!*" sloganları atarken emekçi sınıf ve tabakalara karşı tezgahlanan bu OYAK tuzağını 5 Ağustos 1969 tarihli *Ant Dergisi*'nde "Ordu kapitalistliğe itiliyor" başlıklı iki sayfalık bir incelemeyle açıklamıştık. O sayının "*Subay Holdingine Doğru*" titrini taşıyan kapağında da OYAK'ın tüm şirketlerinin *Good-Year* ve *Renault* dahil yabancı sermayeli ortaklarının logolarıyla açıklamıştık.

Giderek hızla sınıf değiştiren askeriye 1971 darbesinin ilk provasını, İstanbul ve Kocaeli bölgesindeki efsanevi 15-16 Haziran 1970 işçi direnişinde silah kullanarak, ardından sendika liderlerini, direnişçi işçileri ve onlara destek olan devrimcileri tutuklayıp askeri mahkemelere sevk ederek yapacaktı. Bunu yine *Ant* dergisinde "Kapitalistleşen subaylar işçileri yargılayamaz" başlıklı bir yazıyla protesto ettiğimiz için 1. Ordu Askeri Savcılığı'nda kara, hava ve deniz kuvvetlerine mensup dokuz subay tarafından saatlerce sorguya çekilecek, açıkça tehdit edilecektim.

Bu provanın üzerinden dokuz ay geçmeden asıl darbe 12 Mart 1971'de gelecekti... Genelkurmay başkanı ile dört kuvvet komutanının oluşturduğu askeri cuntanın bir muhtırayla hükümeti devirip yerine *Türkiye İşçi Partisi* hariç tüm partilerin desteklediği bir bürokratlar hükümeti kurulacak, iki ay sonra da sıkıyönetim ilan edilerek tüm ülkede *Balyoz Harekâtı* adı altında üç yıl süren bir devlet terörü başlatılacaktı.

Darbenin unutulmaz karakteristiklerinden biri, sıkıyönetim ilan edilir edilmez sol örgütleri ve militanları hedef alan hunharca bir insan avının başlatılmasıydı. Vatandaşlar radyo ve gazetelerle yapılan anonslar, duvarlara, hava meydanlarına asılan resimli afişlerle şüpheli gördükleri kişileri ihbar etmeye çağrılıyor, arananlardan herhangi birini yakalatan kişiye ödülleri vaad ediliyordu. Evleri, işyerleri basılarak göz-

altına alınanlar ya da ihbarlar sayesinde yakalananlar insanlık dışı işkencelerden geçiriliyordu.

Tutuklanan devrimciler sıkıyönetim mahkemelerinde askeri hakimler tarafından temel hukuk ilkelerine aykırı şekilde yargılanarak idama ve ağır hapis cezalarına mahkum ediliyordu.

THKO üyesi 18 genç Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından idama mahkum edildi, Askeri Yargıtay da 10 Ocak 1972’de *Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan*’ın idam cezalarını onayladı. Kararın TBMM tarafından da iki kez onaylanması üzerine üç devrimci 6 Mayıs 1972 tarihinde idam edildiler.

Düzen partilerinin askeri cuntayla ortaklığının en ibret verici örneklerinden birisi TBMM’deki idam oylamasının sonuçlarıydı.

İdamlar ilk kez 10 Mart 1972 tarihli oturumda 53 red ve 6 çekimser oya karşı büyük kısmını Demirel’in başını çektiği AP’lilerin oluşturduğu 238 milletvekilinin oylarıyla onaylandı. CHP’nin 50 milletvekili red oyu verirken, aynı partinin 85 milletvekili oturuma katılmayarak, 6’sı da çekimser oy vererek idamlara dolaylı onay verdi.

Anayasa Mahkemesi’nin itirazı üzerine yapılan 24 Nisan 1972 tarihli oylamada da yine AP’nin 251 milletvekilinden 218’i kabul oyu verirken 33’ü oylamaya katılmadı. Bu kez CHP milletvekillerinden 47’si red oyu verirken 28’i açıkça “kabul” dedi, 66’sı oylamaya katılmayıp 2’si de çekimser kalarak idamlara dolaylı onay verdi.

12 Mart döneminin en önemli siyasal davalarından biri de Mahir Çayan liderliğindeki THKP-C aleyhine İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi’nde görülen davaydı. Duruşmalar devam ederken THKP-C’den *Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı, Ziya Yılmaz* ile THKO’dan *Cihan Alptekin ve Ömer Ayna* tutuklu buldukları Maltepe Askeri Cezaevi’nden tünel kazarak birlikte kaçmayı başardılar.

Ulaş Bardakçı 19 Şubat 1972’de Arnavutköy’de gizlen-

diği evi kuşatan güvenlik kuvvetleriyle giriştiği çatışmada vurularak öldürüldü.

Bu dönemde iki devrimci örgüt, THKO ve THKP-C, idam sehпасının gölgesindeki Deniz, Yusuf ve Hüseyin'i kurtarmak için örnek bir mücadele birliği yaptılar. Ancak 30 Mart 1972 günü Niksar'ın Kızıldere Köyü'nde kuşatılan *Mahir Çayan, Cihan Alptekin, Ömer Ayna, Saffet Alp, Sinan Kazım Özüdoğru, Hüday Arıkan, Ahmet Atasoy, Ertan Saruhan, Sabahattin Kurt ve Nihat Yılmaz* güvenlik kuvvetlerinin havan topları ve roketatarlarla ateş açması sonucu can verdiler.

Kızıldere katliamından ve üç devrimcinin idamından sonra, gerek Türkiye'de gerekse dünyadaki protestolara rağmen tutuklamalar, işkenceler, devrimcilerin sıkıyönetim askeri mahkemelerinde yargılanıp mahkum edilmeleri aralıksız devam etti.

TKP/ML ve TİKKO'nun kurucu lideri *İbrahim Kaypak-kaya* da 18 Mayıs 1973'te işkencede katledildi. Sol hareketin liderlerinden *Dr. Hikmet Kıvılcımlı* 16 Ekim 1971'de sürgün bulunduğu Yugoslavya'da kanserden yaşamını yitirdi.

TİP, DİSK, TÖS, Dev-Genç, DDKO dahil birçok devrimci örgüt ya da grubun yöneticileri ve 300'e yakın aydın sıkıyönetim mahkemelerine sevk edildi, çoğu ağır hapis cezalarına çarptırıldı.

12 Mart 1971 NATO'dan planlanmış, düzen partilerince desteklenmiş ve kapitalistleşen subaylar tarafından gerçekleştirilmiş bir darbeydi.

12 Eylül 1980 darbesi yine NATO tarafından planlanmış, ABD'nin Türkiye'deki "*Our Boys*" takımının, düzen partilerini bile dışlayarak gerçekleştirdiği daha vahşi, daha hunhar bir darbeydi.

OYAK'a gelince, asker-sanayici kompleksinin bu koçbaşi finans, sanayi ve hizmet dallarında faaliyet gösteren 28 iştirakı ve bunların altındaki 89 şirketiyle hâlâ Türkiye işbirlikçi kapitalizminin devlerinden biri olmaya devam ediyor...

Ya savaş sanayii? Barış güvercini Bülent Ecevit'in Kıbrıs

fütuhatıyla başlayan silahlanma seferberliği bugün sadece Türk Ordusu'nun kara, hava ve deniz kuvvetlerinin silah ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılamakla kalmayıp, dışarıya silah ihraç edecek boyuta ulaşmış, kontrol dışı bir ejderha durumundadır...

Eğer Türkiye'de 15 Temmuz'daki gibi "çakma" değil, gerçekten bir darbe olacaksa, bu *RAND Corporation*'ın kehanetindeki gibi bir darbe değil, NATO'suyla, Pentagon'uyla, savaş sanayii ile ve de OYAK'ıyla ordunun *İttihat Terakki*'den bu yana süren geleneğine uygun bir darbe olur.

Böyle bir darbe. bir takım saf ya da çok bilmiş, çok bilmekten de başı dönmüş ulusalcıların iddia ettiği gibi gibi AKP-MHP islamo-faşizminin daha kökleşmesini önlemek için değil, NATO, Pentagon ve işbirlikçi sermayenin çıkarlarını korumak ve garantilemek için bir darbe olur.

Hiç unutulmasın, Türkiye'de din dersleri mecburi kılınmışsa, olmadık yerlere minareler dikilmişse ve de Kürt illerinin üzerinde uçarak "İslamın son ordusu"na destek çağrısı yapan bildiriler dağıtılmışsa, bunlar 1980 sonrası Evren Cuntası döneminde olmuştur.

Türkiye'de yeni bir 12 Mart, yeni bir 12 Eylül istenmiyorsa, HDP'nin "Demokrasi İttifakı" çağrılarını kulak verilmelidir... Sirenlerin sesine değil...

OHAL var, OHAL'den OHAL'e fark var!

19 Mart 2020

Türkiye'de saatler 14'ü, Brüksel'deyse 12'yi gösteriyordu... Ellerimizde plastik eldivenler, burunlarımızda birer koruyucu maske, göçmen ağırlıklı mahallemizin sokaklarını koşar adım arşınlayıp Cezayir'li eczacımızdan ikimiz için de hayati ilaçları, Türk marketinden sürgünümüzün tuzu biberi

bazı yiyecekleri, Afganistan'lı büfeciden İnci'nin efkâr dağıtmak için vazgeçemeyip beni de duman altı ettiği sigaraları aldıktan sonra kapıda karşılaştığımız Arnavut ve Alman komşularımıza, Portekiz'li kapıcılarımıza da sabırlar dileyerek eve kapandık...

Kapanır kapanmaz da *Artıgerçek* yazısını yazmaya koyuldum.

Belçika zaten, *Koronavirüs* belasının bulaştığı diğer Avrupa ülkeleri gibi 14 Mart'ta ilan edilen olağanüstü hal (OHAL)'in toplantılara, eğitim kurumlarına, lokanta ve kahvehaneler dahil ticari faaliyetlerin çoğuna getirdiği sınırlamaları nedeniyle tam bir karmaşa halindeydi.

65 yaşın üstündekilerin, virüs kapma ve bulaştırma tehlikesine daha açık oldukları gerekçesiyle sokağa çıkmamaları, kimseyle bir araya gelmemeleri ısrarla tavsiye edildiğinden, 80'lerdeki kişiler olarak ikimiz de inzivaya çekilmiş, hayati alışverişler hariç dışarıya adım atmaz olmuştuk.

Eksik olmasınlar, 65 yaş sınırının altındaki meslektaşlarımız, komşularımız, dostlarımız bu dönemde de bizi yalnız bırakmadılar, telefonla bir ihtiyacımız olursa temin edip kapımızın önüne bırakacaklarını söyleyerek ikimizi de son derece duygulandırdılar.

Bu ilk geçiş döneminde, 46 yıldır çeşitli milliyetlerden yetişkinlere, gençlere ve çocuklara eğitim ve sosyal servis veren *Güneş Atölyeleri* de resmi tatil günleri dışında ilk kez kepenk indirmek zorunda kalmıştı. Yine de belli faaliyetleri atölyelerdeki arkadaşlarla birlikte internet bağlantısı üzerinden yürütebiliyorduk.

Virüse yakalananların hızla artması, bu hastalık yüzünden ölenlerin sayısının 10'u bulması üzerine federal bir devlet olan Belçika'da federal hükümetin ve de 5 bölge hükümetinin başbakanlarının ve uzmanların katıldığı *Ulusal Güvenlik Kurulu* 18 Mart itibarıyla saat 12'den itibaren 5 Nisan gecesine kadar sürecek olan *confinement* (eve hapsolme) rejimi ilan etti.

Türkiyeli muhalif bir gazeteci olarak OHAL'in zaten hiç yabancıysa değilim... 2. Dünya Savaşı'na denk gelen çocukluk, çok partili rejime geçildikten sonraki gençlik yıllarında, OHAL'in farklı versiyonlarını yakından tanıdım: Savaşın başlamasının ardından ilan edilip 1947'ye kadar süren sıkıyönetimi, 1955'teki 6-7 Eylül pogromunun, 1960'daki 28 Nisan direnişinin, 1963'deki 21 Mayıs darbe girişiminin, 1970'deki 15-16 Haziran işçi direnişinin ve 1971'deki 12 Mart darbesinin ardından ilan edilen sıkıyönetimleri de... Bunlardan son üçünün şahsen hedefi de oldum, hele sonuncusu beni de, İnci'yi de ülkemizden koparttı.

1974'deki Kıbrıs fütuhâtından, 1978'de solculara, Kürtlere ve Alevilere karşı can kırımlarının yoğunlaşmasından ve de 1980'deki 12 Eylül darbesinden sonra ilan edilen sıkıyönetimlerin kahrını bizzat yaşamadımsa da, yaşayanların acısını Belçika'daki yayınlarımız ve direniş örgütlenmeleriyle hep paylaştım... İnci de ben de, bunlardan sonuncusunun şahsen de hedefi olduk ve Türk vatandaşlığından atıldık.

Türkiye'de OHAL, bu yıllanmış sıkıyönetimin sivil donuna sokulmuş halidir... Faşist Evren Cuntası'nın Türkiye'ye dayattığı ve Kürt illeri dışındaki seçmen vatandaşların referandumda oyların yüzde 90'ıyla onayladıkları 1982 Anayasası'nın 119-122. maddelerine göre Türkiye'de devlet terörü dört farklı türde yöntemle kurumlaştırıldı. Sıkıyönetime ek olarak seferberlik hali, savaş hali ve de olağanüstü hal, yani OHAL.

Genel olarak Türkiye, özel olarak da Kürt illeri OHAL'i ilk kez 1983'te, sıkıyönetimin yerini almak üzere ilan edildiğinde tanıdı. OHAL ilan edilen bölgede Turgut Özal, Yıldırım Akbulut, Mesut Yılmaz, Tansu Çiller, Necmettin Erbakan ve Bülent Ecevit'in başbakanlıkları döneminde ta 2002 yılına kadar halka kan kusturuldu.

Erdoğan'ın tek adamlığı döneminde ise 2016 çakma darbesi gerekçe gösterilerek Türkiye genelinde ilan edilen 3 aylık OHAL de tam yedi kez uzatılarak 18 Temmuz 2018'e

kadar iki yıl sadece darbe zanlılarına değil, islamo-faşist yönetimin tüm muhaliflerine yaşadıkları ülkeyi cehennem etti.

OHAL'in sona erdirilmesiyle de hiçbir şey değişmedi, çünkü OHAL'e artık gerek kalmamıştı. Tek adam diktası kurmayı kafasına koymuş bulunan Erdoğan 2014'te kendini cumhurbaşkanı seçtirdikten sonra 2017'deki anayasa referandumuyla başkanlık sistemi kuracak, 24 Haziran 2018'de yeniden cumhurbaşkanı seçildikten sonra sadece cumhurbaşkanı değil, aynı zamanda başbakan, silahlı kuvvetler başkomutanı, yargı erkinin gerçek patronu, ana akım medyanın efendisi olarak 25 Temmuz 2018'da TBMM'den geçirttiği bir torba yasayla Terörle Mücadele, Türk Silahlı Kuvvetler, Milli İstihbarat Teşkilatı, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri yasalarını değiştirerek OHAL'i kalıcı hale getirecekti.

Türkiye'nin bu ilan edilmemiş OHAL'i yurt dışına da sarkacak, İçişleri Bakanlığı "terörist" saydığı kişiler hakkında kırmızı, mavi, yeşil, turuncu, gri renkte arama bülteni çıkararak onları ihbar edenlere 300 bin TL'den 4 milyon TL'ye varan ödüller koyacaktı.

Dahası, "akademik" kılıf altında piyasaya sürdüğü SETA'nın raporlarıyla yurt dışındaki muhalif gazeteci, akademisyen ve siyasetçiler sürekli hedef gösterilecekti.

Türkiye'nin resmi ya da ismi konulmamış OHAL'i ile bizim Belçika'da beş gündür yaşamakta olduğumuz OHAL'in uzaktan yakından ilgisi yok.

Aslında Belçika OHAL'iyle tanışmamız İslamcı teröristlerin 2015'te Paris'i ve 2016'da Brüksel'i sarsan kanlı eylemlerinden sonrasına rastlıyor.

Paris'teki terör eylemleri üzerine Belçika'da *Tehditlerin Analizi İçin Eşgüdüm Organı (OCAM)* ülke çapında 4 üzerinden 2 olan teyakkuz seviyesini 3'e çıkartmış, bunun sonucunda ilk önlem olarak başta Brüksel'de yapılması beklenen Belçika-İspanya milli futbol maçı olmak üzere bir dizi sportif, kültürel ve folklorik etkinlik ya iptal edilmiş ya da yerleri değiştirilmişti.

22 Mart 2016'da İslamcı teröristlerin Brüksel Uluslararası Havaalanı ile AB kurumlarının yakınındaki Maelbeek metro istasyonunda yaptıkları ve 30'dan fazla cana mal olan kanlı eylemden sonra OCAM teyakkuz seviyesini tüm ülkede 4'e çıkartmış, yürürlükte olan güvenlik önlemlerine ek olarak Brüksel'e uçak seferleri başka alanlara yönlendirilmiş, Brüksel garları arasında tren seferleri durdurulmuş, kültürel etkinlikler ertelenmiş, daha da önemlisi vatandaşın güvenliğini sağlamak için mevcut polislere ek olarak Belçika Ordusu'ndan çok sayıda asker AB kurumlarıyla Belçika'nın devlet dairelerinin bulunduğu yerlerde gece gündüz nöbete sokulmuştu.

Dört yıl önceki OHAL'e oranla bu sefer *Koronavirüs*'e karşı ilan edilen OHAL başta da belirttiğim gibi vatandaşın günlük yaşamını altüst eden çok daha ciddi önlemler içeriyor.

Ama Belçika'da dört yıl önceki OHAL gibi, bu yeni OHAL de vatandaşın yaşamını ve sağlığını güvence altına almayı amaçlıyor. Türkiye'deki OHAL'ler ve uzantıları gibi vatandaşın yaşamını hiçe saymayı, özgürlüğünü gaspetmeyi ve seçtiği belediye başkanlarının kayyum tayiniyle yerlerinden uzaklaştırılması ve hattâ tutuklanmasında olduğu gibi siyasal tercihlerini ayaklar altına almayı amaçlamıyor.

Aksine, *Koronavirüs* tehdidi ve onun getirdiği OHAL, bir yıla yakındır tarihinin en ciddi siyasal krizlerinden birini yaşayan Belçika'da siyasal partilerin çoğunun bir ara çözüme vararak nelere gebe olduğu bilinmeyen bu karanlık dönemde ülkenin bir süre için istikrarlı bir hükümete sahip olmasını sağladı.

Daha önce de yazmıştım, hükümet kurma çalışmalarına başlanabilmesi için her şeyden önce seçimlerden sayısal olarak en güçlü çıkan iki partinin, güneyde sosyalist PS ile kuzeyde milliyetçi N-VA'nın, seçim kampanyası sırasında birbirleri aleyhindeki hasmane ve uzlaşma tanımaz beyanlarına bir sünger çekerek birlikte pazarlık masasına oturmayı kabullenmeleri, ardından da bir orta yol programı üzerinde

uzlaşmaları gerekiyordu. Bunun için de N-VA'nın Belçika'yı bir konfederal devlete dönüştürme dayatmasından, PS'nin de sermaye kesimini rahatsız eden bazı sosyal reform projelerinden vazgeçmesi bekleniyordu.

Ama her ikisinin de bu konularda ödün vermesini engelleyen bir neden vardı. Valon ve Brüksel bölgelerinde birinci parti olan PS son seçimde oy kaybederken, radikal sol PTB ve çevreci ECOLO büyük oy artışı sağlamışlardı. Flaman bölgesinde birinci parti olan N-VA ise, seçimlerden ikinci parti olarak çıkan aşırı sağcı VB'nin tehdidi altındaydı, üstelik yeni kamuoyu yoklamaları son aylarda bu partinin N-VA'yı da aşarak birinci parti olduğunu gösteriyordu.

Belçika Kralı'nın tayin ettiği arabuluculardan sonuncusunun da tam havlu atmaya hazırlandığı sırada *Koronavirüs* krizi patlak verince kamuoyunda uyanan panik, PTB ve VB dışındaki tüm partileri bu duruma geçici de olsa bir çözüm getirmek için farklılıklarını bir kenara bırakıp masaya oturmaya zorladı.

İlk merhalede mevcut geçici azınlık hükümetinin yine liberal parti MR üyesi Sophie Wilmès'in başbakanlığında tam yetkili yeni bir hükümete dönüştürülmesi, Meclis çoğunluğunun desteğine sahip bu hükümetin Belçika'yı altı ay süresince kanun kuvvetinde kararname (KKK)'lerle yönetmesi konusunda uzlaşmaya varıldı.

Dopinglenmiş hükümetin salı günü Kral önünde yemin etmesinin hemen ardından federal başbakanın yönetiminde beş farklı bölge hükümeti başbakanlarının ve uzmanların katılımıyla toplanan *Ulusal Güvenlik Kurulu* 18 Mart itibariyle saat 12'den itibaren 5 Nisan gecesine kadar sürecek olan *confinement* (eve hapsolme) rejimini ilan etti.

Şimdi Valonlar, Flamanlar, Almanlar'ın yanısıra yüzden fazla farklı milliyetten yabancı kökenli vatandaşların oluşturduğu Belçika, ülkenin ilk kadın başbakanı Sophie Wilmès'in komutası altında *Koronavirüs*'ü yenmeye çalışacak.

Yenebilirse, bugün masa başında anlaşmış görünen siyasal

partilerin kalıcı hükümet kurma pazarlıkları altı ay sonra yeniden başlayacak.

Federal hükümetin kurulabilmesi 2007-2008 yıllarında 194 gün, 2010-2011 yıllarında ise tam 541 gün sürmüştü. *Koronavirüs* krizi atlatılabilirse, ondan sonra tekrar başlayacak el enselerle yeni kalıcı hükümetin kurulması daha aylarca sürerek tüm rekorları kırabilir.

Bittabi, bu da başarılmazsa ve de *Koronavirüs* türünden yeni bir bela musallat olmazsa Belçikalı seçmenin erken seçim için yeniden sandık başına gitmesinden başka çare kalmaz. O takdirde de, Valon bölgesinde radikal sol PTB'nin, Flaman bölgesinde aşırı sağ VB'nin birinci parti olarak çıkması, bunun kaçınılmaz sonucu olarak da Belçika Krallığı'nın üniter niteliğini yitirerek konfederal bir devlete dönüşmesi sürpriz olmaz.

Türkiye OHAL'lerinin ve KKK'larının kahrını çekmiş olanlar için Belçika OHAL'i ve KKK'ları, şimdilik vatandaşın yaşamını ve özgürlüklerini tehdit eder görünmüyor... İlk ağızda benim için rahatsız edici olan, siyasi sığınmacıların kabul işlemlerinin askıya alınması ve de işyerlerinin kapanması nedeniyle işini kaybeden çok sayıda emekçinin “geçici” de olsa düşük “işsizlik” ödentileriyle yaşamak zorunda kalması...

Ya Türkiye? Erdoğan, *Koronavirüs*'ü fırsat bilerek isminin önündeki tahakkümcü sıfatları ve elindeki mutlakiyetçi yetkileri bile yetersiz bulup Türkiye'de OHAL'i yeniden hortlatır mı?

50'li yıllarda *Milliyet*'in temsilcisi olarak Ege illerinde röportajlar yaparken Aydın'da duyduğum bir tekerleme belleğimden hiç silinmedi.

Kaagı vaaa kaagıcık vaa, kaagıdan kaagıya fark vaa!

Yani, kargı var kargıcık var kargıdan kargıya fark var!

Türkiye'deki OHAL'lerle Belçika'da halen yaşadığımız OHAL'i kıyaslarken tekerlemeyi güncelle uyarladım:

OHAL var, OHAL'cik var, OHAL'den OHAL'e fark var!

“Camiler hastanemiz, minareler iğnemizdir”e son!

26 Mart 2020

Tüm insanlığın bir mahşer dehşeti yaşadığı günlerde Türkiye’de İslam’ın dinsel ve siyasal sözcüleri adına yapılan açıklamalar ve uygulamalar bir başka dehşet... Başka ülkelerde hükümetler ve parlamentolar vatandaşın sağlığını koruyucu ve salgının yayılmasını önleyici tedbirler için seferber olmuşken günlerce susmuş olan Tayip Erdoğan ancak 18 Mart’ta lütfedip konuşabildi. Konuşmasında söz verdiği öncelik halkın sağlığı değil, sermayedarların çıkarlarıydı: Piyasaya destek, millete kolonya!

Eğitime zorunlu olarak ara verilmesinden sonra TRT’nin EBA TV’sinde başlayan “uzaktan eğitim” programı ise islamo-faşist iktidarın kafa yapısına uygun olarak çocuk beyinlerine savaş, fütühat, cankırımı ve idam zerk ediyordu.

Daha da vahim olanı, Erdoğan’ın vatandaş sağlığını hiçe sayan art hesapları... Meslektaşımız Murat Yetkin’in kişisel sitesinde önceki gün açıkladığına göre Erdoğan, hastalığın hızının kesilmesi için tıp çevrelerinin ısrarla tavsiye ettiği genel tecrit uygulamasına, piyasayı ve müminleri rahatsız etmemek için karşı çıkıyor, şimdilik sadece 65 yaşın üstünde olanları eve hapsedmekle durumu idare ediyor.

Görünüş o ki, Koronavirüs salgınının bir an önce son bulması ve hastaların şifaya kavuşması için Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş’ın fetvasına uygun olarak “yatsı ezanı sonrası tüm camilerden dua sesleri yükseltilmesi”yle yetinilecek.

Erdoğan’ın yönetim anlayışına son derece uygun... O Erdoğan değil miydi İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olduğunda kuraklıktan şikayet edenlere dini bütün bir şehremini olarak “Kuraklıktan kurtulmak için toplu yağmur duasına çıkar, problemi çözeriz” diyen? (*Hürriyet, 19 Nisan 1994*)

Dün bizim Facebook sayfasında Hürriyet’in o kupürünü yayınlamıştım ki, hemen ardından Belçika’nın Fransızca te-

levizyon kanalı RTBF’de Türkiyeli göçmenlere yönelik Türkçe yayınları tüm baskılara göğüs gererek yıllarca özgürlükçü bir çizgide gerçekleştirmiş olan 40 yıllık dostumuz Nazım Alfatlı’nın paylaştığı ve destek istediği bir çağrı düştü: “Camiler kapalı, din görevlileri evinde oturuyor. Sağlık personeli canını ortaya koyarak görevine aralıksız devam ediyor. Kısıtlı kaynakları doğru kullanmak açısından diyanetin bütçesi acil olarak en çok ihtiyaç olan yere, SAĞLIĞA aktarılmalıdır!”

Gerçekten de 2018 yılı istatistiklerine göre 80 milyon nüfuslu Türkiye’de cami sayısı 88.681 iken hastane sayısı 577’si özel hastane olmak üzere ancak 1.534, yatak sayısı ise 231.913.

Başka bir deyişle, bin kişiye düşen yatak sayısı sadece 2,8. Oysa bu oran Belçika’da ve Fransa’da 6, Almanya ve Rusya’da 8’i buluyor. Sık sık zelzele felaketiyle karşılaşan Japonya’da bu oran 13,1’e kadar yükseliyor.

Koronavirüs ya da aynı derecede tehlikeli bir başka salgına karşı bu yatak sayısının yeterli olmayacağı apaçık... Ama Tayyip iktidarının derdi halkın sağlığı değil, cami sayısını artırmak ve de dinsel duyguları istismar ederek seçmen kitlelerini kendisine bağlı tutmak için Diyanet İşleri Başkanlığı’nın bütçesini sürekli pompalayıp devletten maaşlı din adamları sayısını yükseltebileceği kadar yükseltmek.

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın bütçesi 2002’deki 550 milyon TL’den 2020 yılında 11 milyar 500 milyon TL’ye ulaşmış bulunuyor.

Dışişleri, İçişleri, Tarım, Kültür ve Turizm bakanlıkları dahil 8 bakanlığın bütçesini geride bırakan Diyanet İşleri Başkanlığı’nın bütçesinde personel giderleri 9,4 milyar TL ile ilk sırada yer alıyor ve tam 179 bin din görevlisine devlet bütçesinden aylık ödeniyor.

Din görevlisi dediklerimiz de sadece İslam’ın Sünni mezhebinin hizmetinde olanlar... Soykırımlar ve pogromlarla, göçe zorlanmalarla nüfusları milyondan 100 bin’in altına

düşürülmüş olan Hristiyanlar, Museviler ve de hiçbir dine inanmayan Ateistlerin yanısıra sayısı halen milyonları bulan Aleviler, devlete aynı vergiyi ödedikleri, aynı vatandaşlık yükümlüklerini yerine getirdikleri halde bu Diyanet İşleri Başkanlığı'nda temsil edilmedikleri gibi, inançlarını ayakta tutmaya yarayacak hiçbir hizmetten de yararlanamıyor.

Buna karşılık, Türkiye'nin de üyesi olmaya çalıştığı Avrupa Birliği'nin merkezindeki Belçika'da federal devlet bütçesinden sadece ülkede büyük çoğunluğa sahip Katolikler değil, Müslümanlar dahil diğer dinlerin mensupları, hatta dine inanmayanlar da belli ölçülerde yararlanabiliyor.

En son verilere göre, 11,4 milyon nüfuslu Belçika'da yaşayanların yüzde 52,76'ı Katolik... Ancak Kilise'nin yaptığı bir araştırmaya göre ibadet dahil dinsel vecibeleri yerine getirenlerin genel nüfusa oranı sadece yüzde 9,42... Bu nedenledir ki, artık ibadet ya da dinsel törenler için gidip gelenleri olmadığından 75 kilise şimdiden satışa çıkartılmış durumda.

20 yılı aşkın süredir oturduğum Schaerbeek Belediyesi'nde sık sık bir şeyler postalamak için gidip geldiğim Rogier Caddesi'ndeki postanenin yanbaşıda bir zamanlar ökümenik bir kilise vardı. Bir süreden beri o kiliseyi de Türkler satın almış olup Risale-i Nur lokaline dönüştürmüş bulunuyor.

Türk göçmenlerin yoğun yaşadığı Saint-Josse belediyesindeki görkemli Gésu Kilisesi de uzun süre evsiz barksızların yerleştiği bir sığınağa dönüşmüştü. Ancak 2013'te belediye başkanı tarafından polis zoruyla tahliye ettirilen kilise şu sırada depo olarak kullanılıyor, ileride tamamen yıkılarak yerine bir lüks otel ya da AVM inşa edileceği de söyleniyor.

Katoliklerin yanısıra Belçika nüfusunun yüzde 2,5'i kendisini protestan, anglikan ya da ortodoks, yüzde 5'i müslüman, yüzde 0,4'ü musevi, yüzde 0,3'ü budist olarak nitelerken yüzde 32,6'sı hiçbir dine inanmadığını, yüzde 9,2'si de açıkça ateist olduğunu söylüyor.

Son iki kategoride yer alan vatandaşlardan bir bölümü Laik Eylem Merkezi'nde örgütlenmiş bulunuyor.

Türkiye'nin Diyanet İşleri Başkanlığı'ndaki tüm diğer inançları dışlayan Müslüman Sünni tekeline karşılık, Belçika'da Laikler ve Müslümanlar da dahil tüm inanç gruplarına devlet bütçesinden ödenek veriliyor, imamlar da dahil inanç görevlilerinin aylıkları da bu ödeneklerle finanse ediliyor.

Belçika'da kiliseler devamsızlıktan art arda kapanırken, Türkiye ve Fas gibi Müslüman ülkelerden gelen göçmenlerin sayısının daha sonra aile birleşimiyle ve doğumlarla daha da yükselmesi nedeniyle camilerin sayısı da büyük bir hızla artıyor.

Halen Belçika'da 120'si Türklere ait olmak üzere 210 cami bulunuyor. Türk camilerinden 46'sı Belçika Devleti tarafından tanındığı için her birine yılda 30-40 bin Euro civarında para yardımı yapılıyor ve imamların maaşları devlet tarafından ödeniyor.

İlginç olan bir nokta ise, Belçika Devleti tarafından tanınıp finanse edilen Türk camilerinin çoğunun Türkiye'de Müslüman Sünnilerden başka hiçbir inancı tanımayan Türkiye Diyanet Başkanlığı'na bağlı olması...

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın ve onun göç alan ülkelerdeki beşinci kolunun güçlü hale gelmesinin tek nedeni kuşkusuz Erdoğan'ın islamo-faşist diktasının tanıdığı ayrıcalıklar, verdiği bütçe ve kadro desteği değil...

Bu ülkelerde cami sayısının artışı da, Erdoğan döneminde en son Çamlıca Camii'nin inşasıyla doruğuna ulaşan minare dikme seferberliğinin sonucu değil...

Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye sınırlarını da aşan bu ayrıcalıklı konumunu 1980 darbesini yaparak yıllarca tüm muhaliflerine kan kusturan Orgeneral Kenan Evren'e borçlu.

Evren Cuntası, darbeden bir süre sonra, Belçika'daki tüm Türk örgütlerini merkezi bir disipline bağlamak ve Türk lobisinin tabanını oluşturmak için konfederasyon türünden bir çatı örgütü kurmak amacıyla bir dizi toplantı düzenlenmişti. Ancak bu girişimde başarıya ulaşılamayınca bu kez tıpkı

Türkiye’de olduğu gibi “din” kartına oynama kararı vermiş ve herşeyden önce camileri kontrol altına almak üzere TC Büyükelçisi’nin onursal, Din İşleri Ataşesi’nin örgütsel başkanlığında Türk Diyanet Vakfı’nı kurdurmuştu.

Bu vakıf, kuruluşundan kısa bir süre sonra sadece camileri yönetmekle kalmadı, çifte vatandaşlık sahibi Türklere Belçika seçimlerinde aday olma ve oy kullanma hakkı tanınınca, Türk adayları Türk lobisinin çıkarları doğrultusunda disipline etme görevini de üstlendi.

Türk Diyanet Vakfı bugün sadece Belçika’da değil, Türkiyeli göçmenlerin yoğun bulunduğu Almanya’da da yalnızca camileri denetim altında tutmakla kalmıyor, onları rejim muhaliflerine karşı bir istihbarat ve dindar yurttaşları sürekli beyin yıkamasına tabi tutma aracı olarak kullanıyor.

Anımsatmakta yarar var:

12 Mart darbesinin yapıldığı 1971 yılında Türkiye’deki toplam cami sayısı 42.744 idi...

12 Eylül darbesinin yapıldığı 1980’e kadar süren Erim, Ecevit ve Demirel’in başbakanlıkları döneminde 4.901 cami daha yapılarak bu sayı 47.645’e yükseltildi.

Cami yapımına asıl hız kazandıran ise Atatürkçü nutuklarla ve her yere “Beton Mustafa” heykelleri diktirmekle ünlü Evren Cuntası’nın 12 Eylül darbesinden sonraki İslamcı siyaseti oldu.

Evren’in marifeti sadece Belçika’da Türk Diyanet Vakfı’nı kurdurması ve cami inşaatına gaz vermesi değildi. Devlet başkanı olarak imzaladığı 28 Nisan 1981 tarihli bir kararnameyle Belçika, Almanya ve Hollanda’daki Türk göçmenlerin dinsel eğitimini Suudi Arabistan’ın kurduğu *Rabitat-ul Alem-ul İslam*’ın 1100 Dolar aylıkla çalıştırdığı imamlara emanet etti.

24 Ağustos 1982’de İstanbul’da yapılan İslam Kalkınma Bankası 6. Yıllık Guvernörler Toplantısı’nın açılışı konuşmasında Evren açıkça “Biz İslam aleminin ayılmaz bir parçasıyız” diyordu.

Dahası, Kürt silahlı direnişini başladıktan sonra da Türk askeri uçakları Kürt köy ve kasabaları üzerinden “İslam Ordusu” adına Kur’an sûreleriyle cihad çağrılarını yapan bildiriler atıyordu.

İşte 1980’den 1991’e kadar süren bu Evren-Özal iktidarı döneminde tam 19.029 cami daha yapılarak toplam sayı 66.674’e çıkartıldı.

1991’den 2001’e kadar sırasıyla Demirel, Erbakan ve Ecevit’in başbakanlık yaptıkları 10 yıllık dönemde de cami inşaatı hız kesmedi, 8.695 cami ile toplam sayı 75.369’a ulaştı.

Sonrası malum... 2002’den sonraki 17 yıllık Tayyip Erdoğan döneminde yapılan 13.312 yeni cami ile sayı 88.681’e ulaşmış bulunuyor.

Bugün Türkiye’de, Türkiye çıkışlı göçün bulunduğu ülkelerde, Türk Ordusu’nun işgali altındaki Kuzey Kıbrıs’ta ve Kuzey Suriye’nin belli kesimlerinde Sünni İslam hegemonyası yaşanıyorsa, tüm insanlığı tehdit eden bir felaket karşısında bilimden değil, Diyanet damgalı hurafelerden medet umuluyorsa, bunun tartışmasız ilk sorumlusu Erdoğan ve onun her dediğine kavuk sallayanlardır.

Ama Erdoğan zihniyetini iktidara tırmandıran yolun taşlarını döşeyenler de hiç unutulmasın.

Yarın bu iktidarın iflası ve çöküşü kaçınılmazlaşır, onun yerine başka isim altında aynı kafaya hizmet edecek iktidar kompozisyonlarının oluşmasına olanak verilmesin...

Unutulmasın... Çok değil, daha altı yıl önce, 2014 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ana muhalefet CHP, Erdoğan’ın karşısına alternatif aday diye çıkarta çıkarta, Türk-İslam Sen-tezi yetiştirmesi ve de *İslam İşbirliği Teşkilatı*’nın genel sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu’nu çıkartmıştı.

O İhsanoğlu ki, bir yıl sonra yapılan 2015 milletvekili seçimlerine MHP’nin aday olarak katılacak ve dört yıl süreyle TBMM’de AKP-MHP koalisyonunun tüm islamo-faşist kararlarına oy verecekti.

Kıssadan hisse...

“Camiler hastanemiz, minareler iğnemizdir”e son...

Yukarıda sözünü ettiğim son derece haklı çağrı desteklenmelidir: “Sağlık personeli canını ortaya koyarak görev yapıyor. Diyanetin bütçesi acil olarak en çok ihtiyaç olan yere, sağlığa aktarılmalıdır.”

Sürgünde IBM küreleriyle direniş...

2 Nisan 2020

Sosyal medya ekranlarının ölüm açık artırmasına çıktığı bir Brüksel sabahında sevgili Nazım Alpman’ın *Artı TV*’de koronosol zorluklarla savaşıyor olarak gerçekleştirdiği sabah programına bağlanıyorum. 1 Nisan şakası falan değil, 2020’nin 1 Nisan’ında, 68 yıllık meslek ve 49 yıllık sürgün yaşamımın en son iki ürünü üzerine söyleşiyoruz.

1976’dan beri 44 yıldır dünya kamuoyunu Türkiye’nin ahvali konusunda bilgilendirmek için yayımladığımız *Info-Türk* bültenlerinin 500. sayısı bir yanda, iki ciltlik *Sürgün Yazıları* kitabımın bir yıl gecikmeyle nihayet Türkiye’de yayımlanmış olması öte yanda... Bittabi konu açılmışken, 10 yıl önce yayımlanmış olan “*Vatansız*” *Gazeteci* adlı anı kitabımın kapakları da ekranda arz-ı endam ediyor...

Nazım, sadece Türkiye toprağındaki insan hakları mücadelesinin değil, bu mücadelenin sürgünde yürütülen kesiminin de tanığı, tanıtıcısı... Yıllarca önce ta Brüksel’e gelerek İnci ve benimle gerçekleştirdiği *Vatansız Vatansız* röportajı sadece bizim mücadelemizi değil, genelde Türkiye çıkışı siyasal sürgünlerin sorunlarını ve mücadelelerini de dile getiren bir belgeseldi.

Nazım, 2016 çakma darbesi bahane edilerek başlatılan yeni devlet terörü ortamında tanık ve tanıtıcı olmanın yanı-

sıra, *Celal Başlangıç* ve arkadaşlarının sürgünde yarattığı *Artı Gerçek*'in dijital gazetesinde ve televizyonunda muhalefetin sesini bizzat haykıran meslektaşlarımızdan biri oldu.

Gerçi benim mesleğe başladığım 1952 yılında doğmuş ama, aramızdaki 16 yıllık yaş farkına rağmen Nazım da mesleğe 70'li yıllarda girdiği için, kişisel bilgisayarların, internetin, sesli ve görsel iletişim kolaylıklarının henüz olmadığı o yıllarda gazete, dergi ve kitap üretiminin ne denli karmaşık ve zahmetli olduğunu tanıyan ve yaşayanlardandır.

O nedenle, söyleşisinde *İnfo-Türk* bültenlerini 70'li yılların sürgün koşullarında nasıl yayımladığımızı sorması şaşırıcı değil. Evet, o yıllarda *İnfo-Türk* bültenlerinin ilk sayılarını küreli IBM'de mumlu kağıda dizip teksir makinesinde çoğaltıyor, ardından dünyanın dört bir yanındaki insan hakları örgütlerine, gazetecilere, Türkiye halklarıyla dayanışma gösteren herkese postayla ulaştırıyorduk.

Sadece *İnfo-Türk* bültenleri mi? 1971-73 yılları arasında Brüksel-Stockholm-Berlin-Paris dörtgeninde aktif *Türkiye Demokratik Direniş Hareketi*'nin, 1974'te kurduğumuz *İnfo-Türk*'ün kitap ve broşür yayınlarının hepsinde ana üretim aracımızdı küreli IBM...

1971'de, sürgünümüzün daha ikinci ayıydı... Cunta'ya karşı ilk afişi Stockholm'de sevgili dostlarımız Karabuda'ların misafiri iken onların küreli IBM'inde hazırlamıştık.

Çeşitli bildiri, broşür ve dosyaların yanısıra küreli IBM'in en önemli ürünü, 1972 yılı Paris'inde insan hakları ihlallerini belgeleyerek *Avrupa Konseyi*'ne ve tüm uluslararası demokratik kuruluşlara sunduğumuz İngilizce *File On Turkey (Türkiye Dosyası)* idi. Kitabı dizebileceğimiz küreli IBM'i o sırada Yunanistan'daki faşist albaylar cuntasına karşı sürgünde mücadele veren Yunanlı yoldaşlarımız sağlamıştı. Haftanın belli günleri onlar, kalan günlerde de biz kullanıyorduk.

Sabahın köründe kalktıktan sonra ben kaldığımız tek göz odada Türkiye'den getirttiğimiz benim emektar *Hermes*

Baby'de tercüme yapmaya ve metin yazmaya koyulurken, İnci birkaç metro aktarması yaparak Paris'in güneyinde bir yerlere gidip o metinleri küreli IBM'de mumlu kağıda geçiriyor, mizanpajlı, çerçevesiz ve resimli sayfaların orijinalini beyaz kağıt üzerinde hazırladıktan sonra bir başka yerde elektrostensile çekiyordu.

1974'te Brüksel'de *İnfo-Türk*'ü kurduktan sonra da kitapları ve broşürleri dizebilmemiz için Belçika'nın ünlü sosyalist kadın liderlerinden dostumuz Emilienne Brunfaut bize kullanılmış bir küreli IBM bulmuştu.

Ancak o tarihe kadar yaptığımız tüm yayınlar dünya kamuoyuna yönelik olduğu için İngilizce ya da Fransızca'ydı, bu bakımdan farklı karakterlerde IBM küreleri bulmakta zorluk çekmemiştik. Oysa *İnfo-Türk*'ü kurma amaçlarımızdan bir diğeri de, Türkiye'de sol yayın yapılması yasaklandığı için belli eserleri Belçika'da dizip basarak öncelikle Avrupa'daki Türkiyelilere ulaştırmak, kaçak yollardan da Türkiye'ye sokabilmektir. Moskova'daki Lenin Kütüphanesi'nden Ataol Behramoğlu aracılığıyla getirttiğimiz *Mustafa Suphi ve Yoldaşları* kitabıyla o sırada İsveç'te bulunan Zülfü Livaneli'nin ilk uzunçaları *Türkiye'den Devrimci Türküler* ilk ürünlerimizdendi...

Belçika'da Türkçe kitapların dizgisini, baskısını ve cildini yapacak bir matbaa bulabilmek için çok uğraştık. Ne ki hiçbir matbaada Türkçe dizgi yapacak olanaklar mevcut değildi. Bu nedenle iş başa düşmüş, Türkçe kitapların sadece yazımı ya da çevirisi değil, Türkçe dizgisi de üzerimize kalmıştı.

Yayımlayacağımız kitaplara profesyonel "sona blok" dizgi imajı kazandırabilmek için aynı metni kelime aralarına boşluk atarak iki hattâ üç kez yeniden dizmemiz gerekiyordu.

Ancak Türkçe yayınları gerçekleştirebilmek için gerekli Türkçe karakterler içeren IBM küreleri bulmak hayli zor olmuş, nihayet onları da İnci'nin babası Burhanettin Tuğsavul Türkiye'den bize ulaştırmış, böylece kitapları dizmeye başlamıştık.

Dizilen metinlerin ofset plaklarını mutfaktan bozma bir karanlık odada İnci hazırlıyor, daha sonra sayfaları maksimum Din A3 formatındaki bir Gestetner büro ofset makinesinde gece gündüz çalışarak basıyordu. Binlerce sayfayı harmanlamamız, yine ilkel bir büro aletinde ciltleyip üç taraftan traşlamamız tam anlamıyla artizanal bir üretim örneği idi.

Daha sonraki yıllarda Türkçe dahil çeşitli dillerdeki *İnfo-Türk* bültenleri de, 12 Eylül Cuntası'nın ve onu izleyen Özal iktidarının insan hakları ihlallerini belgeleyen İngilizce *Black Book (Kara Kitap)* da hep bu değişik IBM kürelerinden çıktı. Ta ki Apple'ın masa üstü ilk bilgisayarlarının çıktığı 1986 yılına kadar...

Türkiye'de *Ant*'ı yayımladığımız yıllarda hiç aklımıza gelirmiydi günün birinde sürgüne gitmek zorunda kalacağımız ve sınıfsal düşmanımız olarak bildiğimiz IBM'in döner dizgi kürelerini yıllarca direniş mücadelemizin ana silahı olarak kullanacağımız?

Evet, IBM ile tanışmamız ilk kez sürgün koşullarında olmuyordu. IBM'in kürelisiyle değil ama, o küreliyi imal eden multinasyonel IBM şirketinin patronuyla 1969 yılında farklı koşullarda karşılaşmıştık.

IBM'in patronu *Arthur K. Watson* aynı zamanda *Uluslararası Ticaret Odası*'nın da başkanıydı ve bu kuruluşun dünyanın en büyük kapitalistlerinin katılımıyla 1969 Haziran'ında İstanbul'da yapılacak kongresine başkanlık etmek üzere İstanbul'a geliyordu.

Demirel iktidarı ve işbirlikçileri daha bir hafta önce İstanbul'un Osmanlı tarafından fethinin 516. Yıldönümünü büyük gösterilerle kutlamışlardı. Bunu anımsatarak kongrenin toplanacağı haberini 3 Haziran 1969 tarihli *Ant* dergisinde "*Fethin 516. yılında İstanbul kapitalist işgali altında*" kapağıyla duyurduğumuzda sadece Türkiye büyük sermayesinin değil, aynı zamanda dünya kapitalist zirvesinin baş efendisi *Watson*'un da boy hedefi haline geldik.

Dünya kapitalistlerini en iyi şekilde ağırlayabilmek için devletin tüm olanakları seferber edilmiş, yapımı 23 yıldır süren Taksim'deki İstanbul Kültür Sarayı birçok eksiklere rağmen alelacele kullanıma açılmıştı. *Arthur K. Watson* İstanbul'a gelişinde resmi törenlerle bir imparator gibi karşılanmıştı.

Ağırlama komitesinde Vehbi Koç, Sakıp Sabancı ve Nejat Eczacıbaşı'nın yanısıra İstanbul Valisi Vefa Poyraz, Belediye Başkanı Fahri Atabey ve de Türk Ordusu'ndan Selami Pekün adında bir general bulunuyordu.

Dünya kapitalistlerinin toplantısını kamuoyuna olumlu göstermek ve tepkileri önlemek için de Bâbîâlî'nin başlıca medya şeflerinden oluşan bir *Halkla İlişkiler Komitesi* kurulmuştu. Hürriyet Genel Yayın Yönetmeni *Necati Zincirli*, Milliyet Genel Yayın Yönetmeni *Abdi İpekçi*, Cumhuriyet Genel Yayın Yönetmeni *Ecvet Güresin* ve de bizim sol kadroyu dışladıktan sonra hâlâ "sol gazete" havasındaki Akşam'ın patronu *Nur Okten* komitede yer alıyordu.

Kültür Sarayı'ndaki kongreyi açış konuşmasına baş kapitalist *Watson Ant*'a saldırarak başladı: "Size bu sabah ne söyleyebileceğimi haftalardır düşündüm. İlhamımı sonunda, hiç umulmadık bir yerde, bir küçük İstanbul gazetesinde buldum. Makale yazarının inançları, anladığıma göre Mao Çe Tung'un biraz daha solunda..."

Watson, "Ben bu makaleyi ciddi olarak ele almak niyetindeyim. Makale yazarına direkt olarak cevap vereceğim" dedikten sonra *Ant*'ın UTO Kongresi'ne ilişkin haber ve yorumlarından paragraflar alıyor ve yanıt niyetine kapitalistlerin tüm dünyada ne denli insani bir rol oynadıklarını anlatıyordu... Oysa o günlerde kapitalistlerin çıkarları uğruna Vietnam Savaşı tirmandırılıyor, Latin Amerika'da, Afrika'da, Asya'da, hattâ Yunanistan örneğinde olduğu gibi Avrupa'da faşizan darbeler birbirini kovalıyordu.

Bâbîâlî medyası, genel yayın müdürleri de tezgaha ortak edildiğinden, "güler yüzlü kapitalizm" propagandasına geniş yer veriyor, yedi düvelden gelmiş kapitalist eşlerinin

hamam sefalarını “binbir gece masalları” havasında yansıtıyordu.

Kongreden sonra çıkan ilk *Ant*’ta tüm bu pislikleri ayrıntılarıyla verdik. “*Baş kapitalist Watson’a*” başlıklı yazımda şöyle diyordum:

“Evet, *Ant* sosyalist bir dergidir, soldadır. *Mao ÇeTung*’un emperyalizme ve kapitalizme karşı verdiği savaşın yüzde yüz haklı olduğuna inanır. Ama gerçekleri görmek için kişinin Mao’nun solunda olmasına dahi gerek yoktur. Sadece kapitalist ya da kapitalist uşağı olmamak kafidir (...) Amerikan emekçi halkından devlet bütçesine toplanan vergileri, insanları birbirine kırdırmak uğruna iç eden bir korporasyonlar kapitalizminin başıdır Watson... Ve bacakları kasıklarına, kolları koltuk altlarına kadar kan içindeyken, İstanbul’un kâşanelerinde emekçi Türkiye halkına, ezilen dünya halklarına kapitalizmin zafer türkülerini söylemekte, dünyaya meydan okumaktadır! Kan ve sefalet üzerine kurulan imparatorluklar ilelebet yaşayamaz Bay Watson... Tarihin çarkı senin çıkarlarından yana değil, ezdiğiniz, sömürdüğünüz, katlettiğiniz dünya halklarından yana dönmektedir. Bu çark, ergeç, temsil ettiğin korporasyonlar kapitalizmini çiğneyip geçecektir. Tabii, güçlerini o halklardan sömürdükleri servetler üzerine kuran küstahları da...”

Baş kapitaliste bu yanıtımın yayımlanmasından sonra Türk adaleti bana karşı daha seri çalışmaya başladı ve bir yıl önce 6. Filo’nun gelişine karşı direnen İstanbul Teknik Üniversitesi’nde *Vedat Demircioğlu*’nun katledilmesi üzerine yazmış olduğum “*Faşizmin ayak sesleri*” başlıklı yazıdan dolayı İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi beni 1 yıl ağır hapse, 6 ay da Balıkesir’de sürgüne mahkum etti.

O da yetmedi, askeriye de hemen devreye girdi... 2,5 yıl önce ABD’nin muhtemel Sovyet işgaline karşı Doğu Anadolu’ya nükleer mayınlar dökme projesini *Ant*’ta eleştirdiğim için dönemin genel kurmay başkanı *Orgeneral Cemal Tural*, Selimiye Kışlası’ndaki askeri mahkemeye “vatana

ihamet” suçlamasıyla mahkum edilmem emrini vermiş, ancak gerek askeri savcı, gerekse askeri hakimler “gazetecilerin ancak sivil mahkemede yargılanabileceği” gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı sivil mahkemelere havale etmişlerdi. Ne ki sivil mahkemeler de davaya bakmayı üstlenmeyince, dosya yeniden askeri adalete dönmüştü... Yeniden yargılanmak üzere 15 Temmuz 1969’da Selimiye Kışlası’ndaki askeri mahkemeye celbediliyordum.

Evet IBM’in benim hem Türkiye’deki, hem de sürgündeki mücadeleli yaşamımda böyle müstesna bir yeri var.

Türkiye’de, baş patronuna karşı nerdeyse tek başına mücadele verdiğim bir IBM multinasyonali... Sürgünde ise tüm direniş mücadelemizin ana silahı olarak kullandığımız alfabenin tüm harfleri ve sayılarıyla bezenmiş IBM küresi!

Görünüşü günümüzde tüm dünyanın başına bela olan Korona virüsünü çağırırsa ve de artık hiç kullanmıyor olsak da IBM küresi, tıpkı eski muharıplerin en değerli hatıralarından biri olarak sakladıkları beylik silahları gibi, bizim mücadeleli yaşamımızın en değerli anılarından biri...

Bitirmeden, İfo-Türk’ün geçmiş yıllarına dönüşten bir anı daha...

Yukarıda anlattığım gibi Belçika’da Türkçe kitapları dizip basacak bir matbaa bulamadığımız için, *Akşam* ve *Ant* yıllarında yazı işlerinden çok mürettiphaneye inerek gerekirse antimuvanlı kurşundan harflerle dizgi yapmış, sayfa bağlamış, gerektiğinde rotatifin yarım silindir kurşun sayfalarını baskıya hazırlamış bir gazeteci olarak İnci kolları sıvamış, harca borca girerek bir ofset baskı makinesi edinmeye karar vermiştik.

İlk uğradığımız Rue Antoine Dansaert’da büyük bir firmanın müdürü bize baskı makinelerini tanıtıp astronomik fiyatlarını telaffuz ettikten sonra, kılık kıyafetimizi gözüne pek kestiremediği için olmalı, sormuştu: “Nasıl finanse edeceksiniz? Peşin ödeyerek mi, banka çekiyle mi, yoksa taksitlerle mi?”

Rue du Midi’de, *Belçika Komünist Partisi (BKP)* ile sosyalist sendikalar federasyonu FGTB merkezlerinin yakınında İngilizce ve Fransızca Sovyet yayınları satan bir kitabevi vardı, vaktimiz ve imkanımız oldukça uğruyor, kitap alıyorduk.

O gün de matbaa bakmadan önce oraya uğrayıp Karl Marx’ın İngilizce *Kapital*’ini almıştık. Satıcının sorusu üzerine yanımızdaki alışveriş çantasından Marx’ın *Kapital*’ini çıkartıp masanın üzerine koyarak takılmıştım: “İşte bununla, tüm kapitalimiz bu!”

Watson’un kapitaline karşı Marx’ın kapitali!

Covid ayında jenosid’leri anmak...

9 Nisan 2020

7 Nisan 2020... Covid-19 tüm ülkeler gibi Belçika’yı da kasıp kavuruyor... Üç haftadır eve kapanmanın getirdiği alışkanlıkla saat tam 11’de, son bir günde hastaneye yatırılanların, yoğun bakım altına alınanların ve de yaşamını yitirenlerin sayısını öğrenmek için ekranda flaş veren sayfaları tıklıyorum... Birkaç gündür her şey iyi gider gibiyken günlük ölü sayısının büyük bir sıçrama yaparak 403’ü bulduğu anons ediliyor...

Nüfusu 10 milyonun biraz üzerinde olan Belçika’nın ölü sayısında, nüfusları İtalya, İspanya, Fransa, İngiltere gibi 50 milyonun üzerindeki ülkelere sonra beşinci sıraya yerleşmiş olması, sağlık hizmetleri federal ve bölgesel hükümetlerde tam dokuz ayrı bakana emanet edilmiş bu ülke için tam bir skandal.

Ölü sayısının bir günde ikiye katlanmasının nedeni, yaşlıların kaldığı bakım evlerinde gereken koruma önlemleri alınmadığı için yaşı 70’i, 80’i aşanların art arda azrailin tırpanına kurban gitmesi...

Televizyonda konuşan bir bakımevi çalışanı isyan ediyor... Bu yaşlı yurttaşlara da, onlara bakmakla görevli personele de korunma araçları verilmediği, gereken testler zamanında yapılmadığı için ölüm sayısının daha da artacağını söyleyerek ülkeyi yönetenlerin suratına acı gerçeği çarpıyor: “Belçika’nın yaşlı bakımevleri artık sakinlerinin her an ölüme gidebilecekleri temerküz kamplarındır!”

Bu ülkede yaşlıların sayısının genel nüfusa göre sürekli artış gösteriyor olması daha Covid-19 belası ülkenin üzerine çökmeden önce yöneticilerin kara basanıydı... Devlet bütçesinden yaşlıların emekli aylıklarına ve sağlık giderlerine ayrılan payı düşürmek için bazı şeytani projeler ciddi ciddi tartışılır olmuştu. Projelerin en korkuncu da, çok yaşlı olanların, tedavisi pahalıya mal olan bir hastalığa yakalandıkları takdirde, tedavi etmek yerine bir an önce öteki dünyaya gitmelerine yeşil ışık yakmaktı.

Öyle görünüyor ki Covid-19 bu hesaplar içindekilerin yardımına koştu, gerekli koruma tedbirlerinin belki de kasten ihmal edildiği bakım evlerindeki yaşlıları “nüfus fazlası” olmaktan çıkarmaya başladı.

49 yıldır yaşadığım ve yerlisiyle, göçmeniyle, sürgünüyle onlarca dostumu, yoldaşımı, komşumu vakitleri erince sonsuzluğa uğrama elemimi yaşadığım Belçika’da hayatta kalmış yaşlılarıma reva görülen bu vicdansızlığa isyan ederken, gelen bir telefon mesajıyla daha da sarsıldım.

Evet, bu kez Covid-19 belası, yaşlı değil, 33 yaşındaki bir Ermeni dostumuzu da hayattan kopartıp almıştı. Evli ve iki çocuk babası Sarven Kolukısaoglu, Liège’deki bir hastanede yoğun bakımda ve karantinada olduğu için ailesi günlerdir kendisiyle değil birlikte olamamanın acısını yaşıyordu, ölümlü tüm sevdiklerine büyük bir darbe oldu.

Sarven’i daha genç yaşlarında ailesiyle birlikte Türkiye’den Belçika’ya göçtükleri yıllarda tanımıştım... Babası İstanbul’un usta zanaatkarlarından Kalust Kolukısaoglu... Annesi Ani Toraman, Belçika’ya geldikten kısa bir süre sonra Güneş

Atölyeleri'nde Fransızca kurslarını izlemiş, tüm sosyal ve kültürel etkinliklerimize büyük özveriyle katılmıştı.

Ani, Ermenice ve Türkçe'nin yanına Fransızca'yı da katıp Belçika'daki göçmenlere ve sürgünlere topluma uyum konusunda nasıl hizmet verileceğini kısa zamanda öğrendiği için eğitim kadromuzda hak ettiği yeri aldı... Tüm yavruları gibi Belçika'da meslek sahibi olup örnek bir yuva kuran oğlu Sarven'le de iftihar ediyordu.

Covid-19'un genç yaşta Sarven'in canına kastetmiş olması sadece Ani ve ailesi için değil, Güneş Atölyeleri'nin tüm emekçileri ve 50'yi aşkın çeşitli milliyetten öğrencileri için de acı bir darbe oldu. Karantina dönemindeki yasaklara rağmen Sarven'in acılı ailesiyle doğrudan ilişki kuran, bizleri de sürekli bilgilendiren, sürgün yıllarında sevgili babasını ve annesini Brüksel'de toprağa verme acısını yaşamış olan Güneş Atölyeleri'nin başkan yardımcısı Nubar Şerbetçiyen oldu.

Nubar da Belçika'daki Ermeni diasporasının 80'li yıllarda yoğunlaşan ırkçı baskılar nedeniyle Türkiye'yi terketmek zorunda kalan kuşağından... O da Ani gibi ilk Fransızca eğitimini Güneş Atölyeleri'nde almış, tüm sosyal ve kültürel etkinliklerimize büyük özveriyle katılmıştı... Ermenice, Türkçe ve İngilizce'nin yanına Fransızca'yı da kattıktan sonra iş hayatına atıldı, bunun yanı sıra bir yandan Ermeni diasporasının tüm etkinliklerinde aktif olarak yer alırken Güneş Atölyeleri'nde de yönetim sorumluluğuna ortak oldu,

Nisan ayı acılı bir ay... Covid-19'un sadece Belçika'da değil, dünyanın dört bir yanındaki can kırımının yoğunlaştığı bir ay değil, insanlık tarihinin iki büyük jenosidinin yıldönümüne rastlayan ay...

1915 Ermeni soykırımının 24 Nisan'a denk gelen anma etkinlikleri her yıl olduğu gibi bu yıl da Belçika'da uzun zamandan beri hazırlanıyordu... Ne ki, Covid-19 darbesi, bu seneki 105. yıldönümü etkinliklerinin yapılmasını engelledi. Belçika Ermenileri Komitesi başkanı Nicolas Tavitian bu

seneki anma etkinliğinin toplantılarla değil, çevrimiçi buluşmalarla gerçekleştirileceğini açıkladı.

Evet, 24 Nisan, sadece Ermeni ulusu için değil, insan haklarından, özgürlüklerden, halkların kardeşliğinden yana olan herkes için kara bir yıldönümü... Osmanlı'nın işlediği ve hesabı cumhuriyet döneminde hâlâ sorulmamış olan 1915 Jenosidi'ni anımsatarak inkârcıları sorgulamak, bu konuda bugüne değin vurdumduymaz davranan devletleri de tavır almaya çağırarak 24 Nisan günü sosyal medyanın ana gündem maddesi olacak...

Sadece 1915 Ermeni Jenosidi mi?

7 Nisan günü Sarven'in ölüm haberinin üzüntüsünü yaşarken ekranıma düşen bir mesaj bundan 26 yıl önce, Afrika kıtasının göbeğinde, süper güçlerin hoşgörüsü altında işlenen bir başka insanlık suçunun, Ruanda'daki 1994 Tutsi Jenosidi'nin başladığı günün yıldönümünü anımsatıyordu.

Mesaj, bu soykırırıda eşini kaybetmiş olan sevgili dostumuz, çeyrek asırlık çalışma arkadaşımız, Güneş Atöyeleri'nin baş öğretmeni Ruanda'lı Florida Mukeshimana'dan geliyordu.

Florida, yazar olarak Zaha Boo takma adını kullanan kızı Yolanda'nın 1994 Soykırırımı'nın yıldönümü dolayısıyla yazdığı "26 yıl önceydi, tüm dünya görmezden geldi..." başlıklı isyan dolu yazısını göndermişti. Facebook'ta derhal paylaştım.

Yolanda bu soykırırımın tüm dehşetini, çok sevdiği babasının o ortamda katledilmesinin acısını daha 13 yaşındayken annesi Florida'yla birlikte yaşamıştı...

"Hâlâ havsalam almıyor... İnsan soyu o hale nasıl gelebildi? Bir değil, iki değil, tam üç ay boyunca ara vermeden tüm bunları nasıl yapabildi? Onca insana, erkeği, kadını, çocuğu, ihtiyarıyla niçin kıyıldı? Sırf Tutsi olarak doğdukları için ve düşünceleri yüzünden... Çoğu hâlâ toplu gömüldükleri çukurlarda, aileleri nerelerde gömüldüklerinden hâlâ habersiz... Ben de, katlettikleri babamın vücudunu ne yaptıklarını hâlâ bilmiyorum, belki de hiçbir zaman bilemeyeceğim" diyor Yolanda...

Ve uluslararası vurdumduymazlığı sorguluyor:

“Uluslararası toplum o dönemde tamamen kör, sağır ve dilsiz kaldı. Bu üç handikapın aynı zamana denk gelmesi nadirattandır, ama aynen öyle oldu... Soykırımın ilk günlerinde derhal müdahale edilebilirdi. 10 Nisan 1994 itibariyle soykırım çarkının tüm acımasızlığıyla döndüğünde artık hiçbir şüphe yoktu. Ama bu dünyanın süper güçleri kıllarını kıpırdatmadılar... Bu vurdumduymazlığın sonucu: Ruanda’da yaşayan Tutsi nüfusunun yüzde sekseni yok edildi. Bir milyon insan hiçbir müdahaleyle karşılaşmadan katledildi.”

Yolanda, annesi Florida ve kardeşleri bu soykırımdan canlarını kurtarabildikten sonra Belçika’ya sığınmışlar... Florida Mukeshimana ile 1996’da Güneş Atölyeleri ekibine Fransızca öğretmeni olarak katıldığında tanıştık. Öylesine mütevaziydi ki, kadroya girdiğinde ailece yaşadıkları dramdan hiç bahsetmemişti.

Başından geçen tüm acı olayları Belçika Parlamentosu’nda Tutsi soykırımını üzerine tanıklık yapmaya gittiği zaman öğrendik.

Ruanda, nüfusu Hutu’lardan ve Tutsi’lerden oluşan bir Afrika ülkesi. Hutu’lar çoğunlukta, Tutsi’ler azınlıkta... 1973’te darbeye iktidara gelen General Habyarimana’nın dikta yönetimine karşı FPR silahlı mücadele veriyor. FPR’yi sadece Tutsiler değil, demokrat ve barışsever Hutu’lar da destekliyor.

Florida’nın eşi Ngurinzira Boniface, Ruanda’da Belçika sermayesinin kışkırttığı Hutu-Tutsi etnik kavgasına barışçı bir çözüm bulmaya baş koymuş yürekli dışişleri bakanı... Gerillayla görüşme masasına oturmuş, 1993 Ağustos’unda Arusha barış anlaşmasını imzalamış.

Barış sürecinin bozulmasına ve soykırımının başlamasına neden olan Cumhurbaşkanı’nın uçağını düşürme olayının savaş rantıyla beslenen çevrelerin bir komplosu olduğu, katliamın bir Belçikalı’nın yönetimindeki Bin Tepe Radyosu’nun yayınlarıyla kışkırtıldığı daha ilk günden biliniyor.

Florida Belçika Parlamentosu'nda yaşadığı soykırımı anlatıyor:

“6 Nisan 1994, 19.30-20.00 sularıydı. Bir dostumuz telefon ederek cumhurbaşkanının uçağının düşürülmüş olduğunu haber verdi. Birkaç dakika geçmeden Bin Tepe Radyo Televizyonu olayı duyurdu. Ülkenin üzerine bir felaketin çökmekte olduğunu biliydim. O gece hiç uyuyamadık.

“Saat 7.30'da bizi korumakla görevli Birleşmiş Milletler'e bağlı Belçika'nın Mavi Kasklıları kocama telefon ederek Çalışma Bakanı Ndasingwa'nın katledildiğini bildirdiler. ‘Siyasal katliamın başladığı anlaşılıyor. Herhalde sizin oraya da gelecekler. Sizleri daha güvenli bir yere götürelim’ dediler.

“Birkaç parça eşyamızı alıp Mavi Kasklılarla birlikte evimizden ayrıldık, bir okula götürüldük. Gün ilerledikçe binaya sığınanların sayısı hızla artıyordu. Katliamdan kurtulabilenlerdi. Askerlerin ve MRND-CDR (öldürülen başkanın partisi) milislerinin Tutsilere ve muhalefet partilerinin mensuplarına saldırıp nasıl katlettiklerini anlatıyorlardı. Dehşet içindeydiler. Bıçak, balta, taş, ellerine ne geçerse onunla vurup katlediyorlarmış... Kimileri, öldürülecekse kurşunla öldürülmek için yalvarıyormuş... Askerler, bunları önce öldürmekte kullanacakları kurşunların parasını verip satın almaya zorluyor, sonra da parasını ödettikleri kurşunları ateşleyerek öldürüyorlarmış...

“9 Nisan'da, Mavi Kasklılar okula sığınanları bölgeden uzaklaştırmaya başladılar. Sıra bize gelince, komutan, ‘Muhalefete mensup bir bakanı, hele de barış görüşmelerini yürüten bir bakanı kurtarmayı göze alamayız’ diyerek kocamı götürmeyi göze alamayacaklarını söyledi. BM emrindeki bir Belçikalı subay böylece onu açıkça idama mahkum etmiş oluyordu.

“11 Nisan'da kurtarma operasyonuna yardım için yine BM'ye bağlı Fransız askerleri geldiler. Belçikalı meslektaşının aksine, Fransız komutan kocama, ‘Sizi de Fransız

Elçiliği'ne götüreceğiz. Orada daha güvenlikte olursunuz' dedi. Demesine kalmadı, Belçikalı subay hemen araya girip 'Eğer bunu da götürürseniz, sizin de başınız belaya girer' dedi. Fransızlar da korktu, bizleri ve tehlikeli sayılan 2 bin kişiyi kendi kaderimize terk ederek gazlayıp gittiler.

"Bunun üzerine kocam ve çocuklarımla kendi başımızın çaresine bakıp arka yollardan uzaklaşmaya çalıştık. Biraz ilerlemiştik ki, milisler yolumuzu kesip bizleri yaka paça Muhafız Alayı'na götürdüler. Üstümüzde neyimiz varsa hepsine el koydular. Sonra altı asker gelip kocamı bizlerden kopardı.

"Kocamın katledildiğini birkaç gün sonra jenositçilerin uğursuz Bin Tepe Radyosu'ndan öğrendim. Spiker, 'Ruanda Yurtsever Cephesi'nin (FPR) tüm işbirlikçileri temizlendi. Nğurinira Boniface artık Arusha'ya gidip vatanı FPR'ye satamayacak. Babamız Habyarimana'nın dediği gibi, Arusha anlaşmaları artık birer palavradır.' diyordu."

Bu acıları çocuklarıyla birlikte yaşamış olan Florida 24 yıldır Güneş Atölyeleri'nde Dersim Kürtlerine, Diyarbakır Ermenilerine, Tur Abdin Asurilerine, Emirdağ Türklerine, Afganlılara, Pakistanlılara, Afrikalılara, Latin Amerikalılara, Arnavutlara, Boşnaklara, Azerilere ortak iletişim dili Fransızca'yı öğretiyor.

Florida'nın ana dili Kinyarwanda... Katledilen kocası, bu dilin sayılı uzmanlarından... Karı koca, bir zamanlar Belçika sömürgesi olan Ruanda'da Fransızca'nın egemenliği karşısında anadillerini ayakta tutmanın, geliştirmenin mücadelesini de vermişler. Florida öğrencilerine Fransızca öğretirken kendi dillerini, Ermenice'yi, Kürtçe'yi, Süryanice'yi, Türkçe'yi, Arapça'yı da asla unutmamalarını, aksine giderek daha geliştirmelerini ısrarla tembihliyor.

Evet, bugünkü yaşanan Covid-19 acıları geçmiş Nisan aylarında başlamış olan 1915 ve 1994 Jenosid'lerinin acılarını unutturmasın.

Zelzelelerin, tsunamilerin, virüslerin insanoğluna ettiği-

den çok daha fazlasını insanlıktan çıkmış ırkçı insan müsveddelerinin gözünü kırpmadan nasıl yapabildiklerini Türkiye halkları Dersim, 6-7 Eylül, Kanlı Pazar, 1 Mayıs, Kahraman Maraş, Çorum ve Sivas cankırımlarıyla yakından tanıdı.

1915 ve 1994 jenosidleri gibi onlar da unutulmayacak...

Teşkilat-ı Mahsusa'dan MAH'a ve MİT'e...

16 Nisan 2020

Gece, 14 Nisan'ın ilk saatleri... Bir haftadır görüşmelerini dikkatle izlediğim “*İnfaz düzenlemesine ilişkin kanun teklifi*”nin nasıl bir içerikle çıkacağını merak ettiğim için uyku tutmuyor, bilgisayarın başında sayfadan sayfaya atlıyorum. Eminim ki, oylama sonucu ne olursa olsun, *Korona* belası bahane edilerek seçmene yatırım içeren bir metin çıkacak, insan hakları ve demokrasi savunucusu gazeteci, bilim insanı, siyasetçiler yine zindanda bırakılacak.

Bu oyun 46 yıl önce de, AKP'nin öncülü olan MSP'nin CHP ile koalisyon ortağı olduğu af oylaması sırasında da oynanmış, 163. madde mahkumu ümmetçiler serbest bırakılırken 141-142. madde mahkumu solcuların affı reddedilmişti. Bu adaletsizlik ancak Anayasa Mahkemesi'nin bozma kararıyla birkaç ay sonra giderilebilmişti.

Benim bu yeni oylamada merak ettiğim nokta, Türkiye'nin “derin devlet” ordusu, Erdoğan'ın el bebek gül bebek gözdesi *Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT)*'e bu fırsattan istifade tanınacak olan ayrıcalıkların son anda gösterilen geniş muhalefete rağmen Meclis'ten geçip geçmeyeceği idi...

Bilgisayarda “MİT” kelimesini google'a vererek haber sayfalarının birinden diğerine atlarken, üç ay önce fark

etmediğim bir sayfa açılıyor... Azameti Tayyip'in sarayından pek de geride kalmayan MİT'in *Kale* adındaki yeni binasının 5 Ocak 2020'de yine Tayyip'in dehşetengiz bir nutkuyla açılışı haberi...

Etimesgut İlçesi'nin Bağlıca Mahallesi'nde 5 bin dönüm alanın üzerinde 3 metre yüksekliğindeki duvarlarla çevrili, helikopter ve uçak alanlarıyla mücehhez *Kale*'nin açılışında Tayyip konuşuyor: "Devlet denilen karmaşık mekanizmanın istihbarat desteği olmadan işlemesi ve ayakta kalması mümkün değildir. Bizim tarihimizde de istihbarata hep çok önem verilmiştir."

Her konuda olduğu gibi bu milli istihbarat konusunda da "Osmanlı" referansını ihmal etmiyor: "Mirasçısı olduğumuz Osmanlı daha kuruluş yıllarından itibaren güçlü bir istihbarat sistemi tesis etmiştir. Ancak Osmanlı'nın 18'inci yüzyıldan itibaren gerilemeye başlamasında istihbarat zafiyetinin de önemli payı vardır. Son döneminde istihbarata yeniden önem vermeye başlanmışsa da maalesef kötü gidişin önu kesilememiştir. Sultan Abdülhamid Han'ın bu konuya verdiği ehemmiyet ve elde ettiği başarılar özellikle kayda değerdir."

Tam da konuşmanın tamamını okumaya dalmışken ekrana sabırsızlıkla beklediğim haber düşüyor... İslamo-faşist diktanın "terörist" damgası vurduğu insan hakları ve demokrasi savunucusu gazeteci, bilim insanı, siyasetçileri dışlayan "İnfaz düzenleme" yasası, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu kapsamına giren suçlardan mahkûm olanlar da salıverme kapsamı dışında bırakılarak, aynen kabul edilmiş... Örneğin, Libya'da ölen MİT mensubunun cenazesini haber yaptıkları için tutuklanan altı meslektaşımız "MİT Kanununa karşı işlenen suçlar" kapsamında ceza alırlarsa üçte iki ceza indiriminden yararlanmayıp yıllarca hapiste kalacaklar.

Kabul edilen yasanın MİT'e getirdiği bir başka kıyak... "Terrorist" suçlamasıyla zindanda yatırılanlar, mahkumiyetleri kesinleşmiş olsa bile, sulh ceza hakiminden alınacak

bir kararla MİT tarafından her an hapisten çıkartılıp kuş uçmaz kervan geçmez hücrelerde sorguya çekilebilecek...

Yasanın böyle kabul edilmiş olması hiç de şaşırtıcı değil, ama haberi okuyunca beni şoke eden, son oylamadaki kabul ve red oylarının dağılımı... Oylamaya 600'e yakın milletvekilinden sadece 330'ü katılmış, onların da 279'u yasaya "evet" oyu veren AKP-MHP milletvekilleri...

Ya muhalefet? Oturumda bulunup da "Hayır" oyu verenlerin sayısı sadece 51... Oysa Meclis'te muhalefet olarak CHP'nin 139, HDP'nin 62, İYİ Parti'nin 39, Saadet Partisi'nin 2, Türkiye İşçi Partisi'nin 2 olmak üzere 244 milletvekili bulunduğunu biliyoruz... Boylesiy hayati bir konunun oylamasında Meclis'te muhalif milletvekillerinin sadece yüzde 21'inin hazır bulunuyor olması, yüzde 79'unun oylamaya katılmaması nasıl izah edilir?

60'lı yıllarda TİP'in bir avuç milletvekilinin Meclis salonunda sadece sözlü değil, fizik saldırılara da direnerek her daim nasıl yiğitçe mücadele verdiğine tanık olup bunları asla unutmayan bizler için hiçbir izahın inandırıcılığı yok...

Olan oldu... Hiç kuşku yok, bu yasanın tanıdığı ayrıcalıklarla MİT 3 metre yüksekliğindeki duvarlarla çevrili Kale'sinde daha da astığı astık kestiği kestik hale gelecek...

5 Ocak'ta yaptığı açılış konuşmasında ne diyordu Erdoğan? "1. Dünya Savaşı yıllarından İstiklal Harbimize kadar Osmanlı'nın son dönemlerinde yürüttüğü tarihi mücadelelerde 1913'te kurulan *Teşkilat-ı Mahsusa* mensuplarının çok büyük emeği ve katkısı vardır.

Teşkilat-ı Mahsusa'dan *Milli Emniyet Hizmeti*'ne ve oradan *Milli İstihbarat Teşkilatı*'mıza kadar uzanan Cumhuriyet'in istihbarat kurumları ve gelenekleri büyük ölçüde bu dönemden yadigardır. Her ne kadar çok uzunca bir süre bilinçli olarak istihbarat teşkilatımız zayıf tutulmuşsa da şartlar ve ihtiyaçlar bu kurumu yeniden güçlendirmemizi gerektirmiştir."

Evet, Erdoğan'ın konuşmasında "istihbarat"a verdiği

önemden dolayı hayırla yad ettiği ve bugün için birçok konuda örnek aldığı *Kızıl Sultan Abdülhamit*'in nasıl korkunç bir ispiyon ve komplo teşkilatı kurduğu, özgürlükten, meşruiyetten söz eden dönemin aydınlarına nasıl kan kusturduğu, sürgünlerde süründürdüğü, Tayyip öncesi yılların tarih derslerinde de ibretle okutulmuştur.

O dönemde okutulmayan, öğretilmeyen ise, 1894-96 Ermeni ve Asuri soykırımlarında *Kızıl Sultan*'in istihbarat teşkilatının rolüdür.

Hürriyetperver sloganlarla iktidar olan *İttihat ve Terakki*'ciler de, ispiyon ve komploculuk konusunda 1909'da tahttan indirdikleri *Kızıl Sultan*'dan geri kalmamış, *Teşkilat-ı Mahsusa*'nın temelleri 1911'de Alman emperyalizminin güvenilir adamı Enver Paşa tarafından atılmıştır. *İttihat ve Terakki*'nin Türkçü ve İslamcı görüşleri doğrultusunda, yurt içi ve yurt dışında, karşı-istihbarat, propaganda, örgütlenme, suikast eylemlerinde bulunan *Teşkilat-ı Mahsusa* 5 Ağustos 1914'te de Harbiye Nezareti'ne bağlı resmi istihbarat örgütüne dönüştürülmüştür.

Teşkilat-ı Mahsusa'nın işlediği en büyük toplu cürüm, hiç kuşkusuz, Abdülhamit'in 1894-96 soykırımından daha da vahim olan 1915 Ermeni ve Asuri soykırımı ve tehciridir.

1. Dünya Savaşı'ndan sonraki çöküş döneminde *İttihat ve Terakki*'nin iktidardan düşmesiyle *Teşkilat-ı Mahsusa* da tarihe karışmış, ancak örgütün, 1915 soykırımında rol oynayanlar da dahil, birçok elebaşısı daha sonra kurulacak olan cumhuriyetin yönetim kadrolarında kilit yerlere yerleşmiştir.

İstihbarat çalışmalarını bir merkezden yürütmek üzere cumhuriyet döneminde Atatürk'ün direktifiyle 1926'da kurulan ilk resmi gizli örgüt *Milli Amale Hizmet (MAH)*'tir, adı harf reformundan sonra *Milli Emniyet Hizmetleri Reisliği (MEH)* olarak değiştirilmiştir.

1. Dünya Savaşı yıllarında Alman Genelkurmay Başkanlığı Askeri İstihbarat Hizmeti'nin başkanlığını yapmış olan *General Oberst Walter Nikolai*'ye kurdurtulan ve İstanbul

Yıldız'daki Harp Akademisi'nde faaliyete geçen MAH, 30 ve 40'lı yıllarda Nazi istihbarat servisleriyle, 2. Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra CIA ve diğer Batı istihbarat örgütleriyle sıkı işbirliğinde olmuş, *Kontr-gerilla*'nın da çekirdeğini oluşturmuştur.

Sol partiler, yayıncılar, sendikalar, yazarlar, şairler, bilim adamları, hak eşitliği ve ifade özgürlüğü için mücadele veren Kürtler 1965 yılına kadar MAH'ın tehdidi altında yaşamış, onun tertiplediği komplolar sonucu zindanlara atılmış ya da Sabahattin Ali örneğinde olduğu gibi karanlık cinayetlerde can vermiştir.

...Ve 1965'ten bu yana da tüm despotik hükümetlere, faşist askeri cuntalara her türlü karanlık hizmeti sağlayan, CIA ve Kontr-gerilla ile can ciğer kuzu sarması olan, 18 yıldır da Recep Tayyip Erdoğan'ın "*devlet içinde devlet*" statüsü tanıdığı örgüt *Milli İstihbarat Teşkilatı*, yani MİT'tir...

Eğer Tayyip'in hayran olduğu Osmanlı döneminde *Kızıl Sultan*'ın istihbarat çetelerinin 1894-96, *Teşkilat-ı Mahsusa*'nın 1915 soykırımları, cumhuriyet döneminde MAH'ın *Der-sim* ve *6-7 Eylül* cankırımları varsa, MİT'in de 55 yıllık mazisinde de *Kanlı Pazar*, *1 Mayıs*, *Kahraman Maraş*, *Çorum* ve *Sivas* cankırımları vardır. Ve de 28 Aralık 2011'de 19'u çocuk olmak üzere 34 Kürd'ün *Roboski*'de Türk savaş uçaklarına bombalatarak, 9 Ocak 2013'te Fransa'nın başkenti Paris'in göbeğinde Kürt kadın siyasetçiler *Sakine Cansız*, *Fidan Doğan* ve *Leyla Şaylemez*'in bir tetikçiye kurşunlatılarak katledilmiş olmaları da vardır.

Ya Suriye'deki İslam teröristlerine gizliden verilen silah da dahil her türlü lojistik destek?

Bittabi, MİT'in sicilinde 1971, 1980 darbeleri ve 2016 çakma darbe girişimi sonrasında düzmece raporlar ve komplolarla on binlerce muhalifi zindanlara attırması, işkenceden geçirtmiş, idam sehпасına göndertmiş ve de sürgüne zorlamış olması da özel bir yer tutar.

1971 darbe döneminden bir örnek... Darbeyi meşru göstermek için sıkıyönetimin ilanından birkaç hafta sonra açılan, *Ragıp Zarakolu*'nun da geçenlerde bir yazısında sözünü ettiği, benim de sanıkları arasında bulunduğum *Türkiye Komünist Partisi (TKP)* davası...

Ragıp'ın yazısı üzerine *Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı (TÜSTAV)*'ın kurucularından, değerli dostum *Erden Akbulut*, bu davanın açılmasına neden olan ve vakfın arşivinde bulunan MİT raporlarından benimle ilgili olanlarının kopyasını gönderdi. Sağolsun...

Sürgünde olduğum için 49 yıldır göremediğim bu onlarca sayfalık MIT raporlarının ilki 10 Mayıs 1971 tarihinde "ÇOK GİZLİ" damgası altında *T.C. Milli Emniyet Hizmetleri Başkanlığı*'nın İstanbul ve Bölgesi Daire Başkanlığı tarafından İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na "*Komünist faaliyetlerine katılan eşhas hakkında*" başlığı altında gönderilmiş...

Raporda "Memleketimizin içinde bulunduğu duruma gelmesine ve sıkıyönetimin ilanına sebep olan faaliyetleri yürüten şahısların koordineli ve sistemli çalışmalarını dokümente eden dosya ve genel mahiyetteki değerlendirilmesi ilişikte sunulmuştur" denilerek TKP Genel Sekreteri *Zeki Baştımar*, TİP GYK üyesi *Nihat Sargın*, yazar *Şadi Alkılıç*, Doç. Dr. *Çetin Özek*, İTÜ Öğrenci Birliği Başkanı *Harun Karadeniz*, devrimci gençlik liderlerinden *Masis Kürkçügil* ve *Süleyman Balkan*, eski Koyulhisar cumhuriyet savcısı *Şiar Yalçın*, İstanbul Radyosu'nda görevli *Erdöl Boratap*, Londra'daki Kardeş Derneği'nden *Selma Ashworth* ile Ant Dergisi sahip ve başyazarı olarak *Doğan Özgüden*'in isimleri veriliyor.

MİT'in bazı özel yazışmaları illegal şekilde ele geçirerek bunun üzerine yarattığı bir hayali örgütlenme senaryosuyla açılan davanın sanık listesine bir süre sonra sanat, kültür, medya ve bilim dünyasından *Sabahattin Eyüboğlu*, *Vedat Günyol*, *İdris Küçükömer*, *Azra Erhat*, *Magdalena Rufer*, *Tilda Gökçeli*, *Faruk Pekin*, *Osman Saffet Arolat*, *Ragıp Zarakolu*, *Işıtan Gündüz*, *Taner Kutlay*, *Aydın Engin*, *Tanju Cılızoğlu*, *Seçkin*

Selvi, Zeynep Sağnak, İlkay Demir, Necmi Demir, Nihat Darcan, Dinçer Yücesan, Vahit Tulis, Hayri Eroğlu, Sıtkı Coşkun, Nabi Yağcı, Attila Coşkun, Veysi Sarısözen, İrvem Keskinoğlu, Cihan Şenoğuz, Alpay Biber, Güray Tekinöz, Hülya Kınaloğlu, Şeref Yıldız, Gülay Varlı, Şefik Çağlarer, Agah Uyanık, Mehmet Sarısözen, Nurseli Varlı, yurt dışından da Ayhan Alpagut, Doğan Kekevi, Ali Söylemezoğlu, Arslan Mengüç, Mustafa Demir, Deniz Kavukçuoğlu, Yıldırım Dağyeli, Yılmaz Karahasan ve Ethem Ete dahil edildiler. Tutuklanabilenlerden bir bölümü sıkıyönetim mahkemesi tarafından ağır hapis cezalarına çarptırıldılar.

MİT'in bu çok gizli raporlarında benimle ilgili Şu bilgiler yer alıyor:

“ANT Dergisi yazarları ve yöneticileri hakkında adli makamlarca istenen hapis cezasının toplamı 770 yıla yükselmiştir. Doğan Özgüden hakkında Şimdiye kadar 31 dava ve soruşturmada istenen hapis cezası 149,5 yılı, istenen para cezası 250.000 Lira'yı bulmuştur. Özgüden Şimdiye kadar 1 yıl hapis, altı ay sürgün ve 4800 Lira para cezasına mahkum olmuştur. Hapis ve sürgün cezası halen Yargıtay'dadır. Özgüden hakkında halen TCK'nın 142. Maddesi muvacehesinde takibat yürütölmektedir.”

“Türkiye'de aşırı solun gelişmesine büyük ölçüde katkıda bulunan dergilerin başında Ant Dergisi gelmektedir. Ant Dergisi'nin sözcülüğünü yapan, bu dergide başmakaleleri hazırlayan Doğan Özgüden olmuştur. Adı geçen şahıs aşırı sol içinde hangi gruba mensup olursa olsun, ister TİP'i desteklesin, isterse bu partinin karşısında olsun, aşırı solun bayraktarlığını yapmıştır.

“Doğan Özgüden, örnek olarak aldığımız yazılarında da göröleceği gibi Marksist-Leninist eğitim çalışmalarında yönetici bir role sahiptir. Proletaryanın iktidarının ancak silahlı bir mücadele ile kurulabileceğini açıkça ilan etmiştir. Ortadoğu Devrimci Cemberi sloganının ortaya atılarak komünizmin halklar meselesi konusundaki görüşleri, Türkiye'de

gelişmiş ve ayrı bir Kürt halkının varlığının tanınması çalışmaları ile etnik grupları bölücü bir faaliyete itmiştir.”

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarını savunmak üzere *Ant*'ta yazdığım aşağıdaki yazı da raporda suç delili olarak kullanılıyordu:

“Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve arkadaşları genç yaşlarında devrimciliklerini ispatlamış sosyalistlerdir. İstanbul’da son yılların bütün devrimci eylemlerinin ön safında görünmüş olan ve üç yılının ikisini polis kamplarıyla hapishanelerde geçirmiş olan Deniz Gezmiş ve ezilen Arap halklarının kurtuluşuna nefer olarak katılmak için El-Feth’e giderek Ortadoğu Devrimci Çemberi içinde devrimci sorumluluk taşıdığını ispatlayan Yusuf Aslan ve arkadaşları, kişisel çıkarları için soygun yapacak insanlar değillerdir. Onlar soyguncular iktidarına ve soygun düzenine karşı savaşıyan halk çocuklarıdır.”

Bu rapor kendisine de iletilmiş olmalı ki, İsmet Paşa’nın damadı Metin Toker de *Milliyet Gazetesi*’nde yayımlanan “Solda ve sağda vuruşanlar” başlıklı yazı dizisinin 16 Mayıs 1971 tarihli bölümünde *Ant Dergisi*’ni ve beni suçlarken “*Bilhassa Kürtçü*” vurgulaması yapıyordu.

Sürgünde olduğum için beni tutuklayıp o davada yargılamadılar, ama MİT’in bu raporu yarım yüzyıla yakın peşimi hiç bırakmadı.

Bizim 1972 yılında yayımlayıp tüm uluslararası insan hakları kuruluşlarına ulaştırdığımız İngilizce *File On Turkey (Türkiye Dosyası)*’na yanıt olarak Başbakanlık tarafından 1973’de yayımlanan *Beyaz Kitap: Türkiye gerçekleri ve Terörizm* adlı kitapta, daha sonra Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamına hükmeden Ankara 1. Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanı Tuğgeneral Ali Elverdi’nin imzasıyla yayımlanan ve TC büyükelçilikleri tarafından Avrupa’daki tüm göçmen örgütlerine dağıtılan *Bu vatana kastedenler* adlı karalama kitabında da MİT’in bu raporu kaynak olarak kullanıldı.

1974’te *İnfo-Türk*’ü kurmak üzere geldiğim Belçika’da oturma ve çalışma izni almak için başvurduğumda, TC

Büyükelçiliği MİT raporlarındaki suçlamaları kullanarak yıllarca izin talebimin reddedilmesini, hattâ bir süre Belçika'dan sınırdışı edilmemi sağladı. 1977 yılı sonunda Almanya sınırından geri çevrilmeme, 1982'de Türk vatandaşlığından çıkartılmama, daha sonraki yıllarda Fransa'ya girişimin yasaklanmasına hep MİT raporlarındaki suçlamalar neden oldu.

2016 çakma darbesini izleyen OHAL'ler döneminde ise MİT yurt dışındaki rejim muhaliflerini hedef gösterme çalışmasında SETA adında bir de taşeron kullanmaya başladı.

SETA, Mart 2019'da yayımladığı “*Avrupa’da PKK yapılanması*” adlı 666 sayfalık bir raporda benzer iddialar kullanarak beni hedef gösteriyor:

“12 Mart 1971 Muhtırası sonrası Avrupa’ya kaçan Doğan Özgüden, Türkiye’de farklı gazetelerde yazdığı yazıları ve temsilcisi olduğu *Türkiye İşçi Partisi (TİP)* dolayısıyla tanınmaktadır. Avrupa genelinde *Türkiye Demokratik Direniş Hareketi*’ni 1971-1974 arasında kurmuş ve Türkiye’yi hedef alan dergiler çıkarmaya başlamıştır. 1975-1982 arasında *Demokrasi İçin Birlik*, 2006-2008’de *1971 Kolektifi* ve 2008’de *Avrupa Barış Meclisi* adlı yapılarla Türkiye karşıtı söylemler üretmeye devam etmiştir. Doğan Özgüden’in 1974 sonrasında Brüksel özelinde *Info-Türk Ajansı* ve çok uluslu göçmen eğitim merkezi *Güneş Atölyeleri* adlı iki kurum altında PKK ile irtibatlı faaliyetlerin dolaylı yahut direkt gerçekleştiğine dair pek çok kanıt mevcuttur. Örneğin Remzi Kartal ve Zübeyir Aydar gibi PKK’nın üst düzey temsilcileri ile ortak toplantı düzenlediği bilinmektedir.”

“Devlet içinde devlet” MİT ya da taşeronları hakkımda ne derse desin, ne komplo hazırlarsa hazırlasın, mücadelem sadece ve sadece işçi sınıfının, emekçi tabakaların, Kürt ulusunun ve ezilen tüm Türkiye ve dünya halklarının özgürlük mücadelesine endekslidir... Türkiye’de ve sürgünde bugüne dek hep öyle olmuştu, ömrümün kalan yıllarında da böyle olmaya devam edecektir.

Bugün 23 Nisan, neşeyle dolmuyor insan!

23 Nisan 2020

“Bugün 23 Nisan, neşeyle doluyor insan!”... Tıpkı on yıllarca okul çocuklarını Türk bayrağı ve Atatürk büstü önünde sıraya dizip hep bir ağızdan üstüne basa basa tekrarlatılan “*Andımız*” gibi ırkçılık dozajı yüksek bir milliyetçiliğin amentülerinden...

Günümüzdeki *Korona* tehdidi gibi, 2. Dünya Savaşı’nda Alman işgali tehdidinin Türkiye üzerine kâbus gibi çöktüğü günlerdi... Beş sınıf birden tek odada eğitim gören köy okulunda 1943 yılının 23 Nisan’ında “*Andımız*”ı hançerlerimiz yırtılırcasına haykırıyorduk... “*Türk’üm, doğrucum, çalışkanım*” diye başlıyor, “*Varlığım Türk varlığına armağan olsun*”la bitiriyorduk.

Bestesindeki prozodi hataları yüzünden terennüm edilmesi hayli zor olan *İstiklal Marşı*’nı, öğretmenimizin tüm çabalarına rağmen, hep bir ağızdan söylemekte ne denli zorlandığımızı da iyi anımsıyorum, ama “*Bugün 23 Nisan, neşeyle doluyor insan!*” çocukluk anılarımda hiç yok... İleri yaşlarımda radyoların 23 Nisan programlarında duyduğum bu çocuk şarkısı sonraki yıllarda bestelenmiş ve okullara empoze edilmiş olmalı...

Evet, bugün TBMM’nin kurulduğu 23 Nisan’ın 100. yıldönümü... *Korona* yüzünden toplu tören yapılamadığından yıldönümünün akşam saat 21’de Cumhurbaşkanı’nın bizzat okuyacağı ve tüm televizyon kanallarının da direkt yayacağı *İstiklal Marşı*’yla kutlanacağı söyleniyor... Tayyip’in imamhatip eğitimi sesiyle okuyacağı marş ne denli huşuyla dinlenirse dinlensin, kuruluşundan bu yana *askeri*’sinden *islami*’sine her türlü dikta yönetiminin salla başlığını yapmış olan bu Meclis’in hele şu andaki varlığı bana hiç mi hiç neşe vermiyor...

Çok değil, daha bir hafta önce bu Meclis değil miydi *Korona* bahanesiyle ırkçı, islamcı teröristleri, ırz düşmanlarını,

yetimin hakkını çalanları salıverirken binlerce demokrat, insan hakları savunucusu siyasetçiyi, gazeteciyi, sanatçiyi, bilim insanını zindanda kalmaya mahkum eden?

Yine bu Meclis değil mi, 48 yıl öncenin 24 Nisan'ında, yani "neşeyle dolduran" 23 Nisan'ın tam da ertesinde, *Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan*'ın Anayasa Mahkemesi tarafından geri çevrilmiş olan idam kararlarını ezici oy çoğunluğuyla ikinci kez onaylayan?

Unutmayın, anımsatıyorum... Tıpkı geçen haftaki kritik oturuma 600 milletvekilinden sadece 330'unun katılarak 51'e karşı 244 oyla adaletsizlik yasasını onaylaması gibi, 1972'deki idam oylamasına da 450 milletvekilinden 323'ü katılmış, idamlar sadece 48 milletvekilinin aleyhte oyuna karşılık 273 oyla onaylanmıştı. Üstelik idamlara onay veren milletvekillerinin 28'i de CHP'liydi...

12 Eylül döneminde ise, 50 idamdan 10'u Milli Güvenlik Konseyi, 38'i MGK'nin tayin ettiği Danışma Meclisi tarafından onaylanmışa da, devrimci *İlyas Has* ile *Hıdır Aslan*'ın 1984 Ekim'indeki idamlarını onaylama zilleti 6 Kasım 1983 seçimleriyle yeniden açılmış olan TBMM'ye aittir.

Sadece idamları onaylamak mı? 1971'deki 450 üyeli Meclis, 12 Mart Cuntası'nın darbesine karşı da sesini çıkartmamış, generallerin tayin ettiği CHP'li Nihat Erim'in başbakanlığındaki kukla hükümete güven oyu vermiş, dahası o hükümetin 26 Nisan 1971'de ülkenin tüm devrimci ve demokratik güçlerine karşı "*Balyoz Harekâtı*" başlatmak üzere ilan ettiği sıkıyönetimi onaylanmıştı.

Dahası, o Meclis'tir ki 2 Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra tüm ABD ve NATO'ya teslimiyet projelerini, iktidarı ve muhalefetiyle yekvücut olarak sonuna kadar desteklemiş, onay vermiştir.

24 Nisan, bizler için sadece Deniz'lerin idam kararının TBMM tarafından ikinci kez onaylandığı gün değil... Kendine "insanım" diyen, yüreği halktan, haktan, adaletten, eşitlikten ve özgürlüklerden yana çarpan herkesin elem ve

isyanla anması gereken bir trajedinin, *1915 Ermeni Soykırımı*'nın başladığı günün de yıldönümü.

20. yüzyılın ilk büyük soykırımı olan bu olay Cumhuriyet tarihi boyunca sivil CHP, DP ve AP iktidarları ile 1960, 1971 ve 1980 darbelerini izleyen cunta yönetimleri tarafından hep yok sayılmış, uluslararası insan hakları kurumları tarafından gündeme getirildiğinde de binbir bahane uydurularak inkar edilmişti. Bu devlet geleneği Tayyip diktası döneminde de TBMM'de temsil edilen muhalefet partilerinin de işbirliğiyle aynen sürdürülmüştür.

Unutmuyoruz... Tüm dünyada Ermeni soykırımının 90. Yıldönümü dolayısıyla anma törenleri hazırlanırken, TBMM'nin 13 Nisan 2005 tarihli oturumunda AKP, CHP, SHP, DYP ve ANAP grupları tarafından ortak imzayla yayınlanan bildiri de şöyle deniyordu: "TBMM, yoğun bir uluslararası baskı kampanyası yoluyla Türkiye'ye tarihini bazı propaganda belgelerine dayanan tek yanlı ve yanıltıcı değerlendirmeler üzerine bina etmesinin dayatılabileceğini düşünen ve hesaplarını buna göre yapan çevrelerin büyük bir yanılgı içinde olduklarını belirtir ve bunun hiçbir koşulda mümkün olmayacağını ilan eder."

Ermeni soykırımı 100. yıldönümüne denk gelen 2015'in 24 Nisan'ında da tüm dünyada yine büyük törenlerle anılırken, Tayyip Erdoğan imam-hatip rahleli tedrisinde çok iyi özümsemiştiği takıyyenin şaheser bir örneğini vererek her yıl 18 Mart'ta yapılan Çanakkale Savaşı anmasını bir ay sonraya kaydırmış, tam da 24 Nisan günü uluslararası konukların davet edildiği, muhalefet partilerinin de katıldığı görkemli bir tören yaptırmıştı.

Bu törenlerde bittabi HDP haricindeki tüm muhalefet partileri, CHP de dahil, temsil edilmişlerdi.

Aslında 24 Nisan Soykırımı'nı inkâr kararını Çanakkale anmasıyla örtbas etme takıyyesini ilk düşünen Erdoğan da değil... Bu "dahiyane" fikrin babası, SHP-CHP'li Mümtaz Soysal'dır.

Ecevit'in 1974 Kıbrıs fütuhâtından sonra KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın danışmanlığını, 1994'te Başbakan Tansu Çiller'in hükümetinde dışişleri bakanlığını da üstlenmiş olan Soysal'ın marifetini değerli tarihçimiz Ayşe Hür açıklıyor:

Anayasa Profesörü Mümtaz Soysal 17 Nisan 1985 tarihli Milliyet'teki yazısında şöyle akıl veriyordu devletlülere: "24 Nisan 1915 Ermeni tedhişçilere sorarsanız 'soykırım'ın başlangıç tarihidir. (...) Yetmiş yıldır tek yanlı işleyen propaganda mekanizması öyle bir günü 'soykırımın başlangıcı' olarak dünyaya satmaya çalışmaktadır. Gelecek hafta onun şamatasını yaşayacağız yeniden. Oysa rastlantılar o şamatayı çok daha anlamlı ve geçmişin savaşlarından geleceğin barışına uzanan, insanların kardeşliğini vurgulayan törenlerle böğabilmek için elimize bölünmez bir fırsat vermiştir. (...) Bunu 25 Nisan günü, yani 24 Nisan'ın karşı propagandasıyla dünya çalkalandıktan bir gün sonra yapmak yerine, Amiral de Robeck'in Limni'de Çanakkale çıkarması emrini bütün müttefik gemilerine duyurduğu 23 Nisan'da başlatmak ve üç gün sürecek ilginç programlarla dünyanın ilgisini uyanık tutup öbür propagandayı gölgelemek akıllıca bir iş olmaz mıydı? Hep savunmada kalmak ve başkalarını geriden izlemek bizim alnımızda mı yazılıdır?" (Evensel, 23 Nisan 2018)

Çanakkale'nin ardına sığınmak, sadece 90'ların yılların SHP-CHP'lisi Soysal'ın değil, CHP'nin şimdiki lideri Kılıçdaroğlu'nun da bulunmaz Hint kumaş gibi sarıldığı bir göz boyama...

Kılıçdaroğlu da, üç yıl önce büyük tantanayla organize ettiği, yol boyunda alkışçıları zaman zaman Bozkurt işaretiyle de selamladığı "Adalet Yürüyüşü"nü 26-30 Ağustos 2017 tarihlerinde Çanakkale'de bir "Adalet Kurultayı" organize ederek sonlandırmıştı. Gerekçesi de şuydu: "Çanakkale, ilk defa hiçbir etnik ayrım gözetmeden Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan önce bu milletin Türk, Kürt, Laz, Çerkez ayrımı gözetmeden bir arada işgale karşı koyun koyuna savaştığı yerdir."

Artıgerçek'teki 3 Ağustos 2017 tarihli yazımda sormuştum: "Çanakkale... Bu mekan tam da 1915 Ermeni Soykırımı'nın 100. yıldönümünde tüm dünyada büyük törenlerle anılmasını örtbas etmek için Tayyip iktidarının 'Çanakkale Zaferi'nin 100. yılı etkinlikleri' adı altında bir show organize ettiği mekan değil mi? Adalet, evet... Öncelikle Osmanlı'nın ve onun mirasçısı cumhuriyetin bu ülkenin Türkler gelmeden önceki sahibi Ermeni, Asuri, Rum ve Kürt halklarına karşı işlediği soykırım suçlarının mağdurları için adalet?"

Üzerinden üç yıla yakın bir zaman geçti... Soykırım inkârcılığı aynı adaletsizlik ve sadizmle devam ediyor.

Çok değil, bundan dört ay önce de, 13 Aralık 2019'da, ABD Senatosu'nun soykırımı tanıyan bir kararı onaylaması üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde temsil edilen AKP, CHP, MHP ve İYİ Parti, "ABD Senatosu kararını yok hükmünde sayan" bir inkarcı bildiriye oybirliğiyle onayladı.

600 üyeli Meclis'te alınan bu inkarcı karara sadece HDP karşı çıkararak "Bu topraklarda yaşanan soykırım ve tüm acılarıyla yüzleşilmesi çağrısı" yaptı.

Tayyip ve onun Yenikapı müttetiklerinin münkir tutumu ne olursa olsun, dünyanın ve Türkiye'nin insan haklarından, özgürlüklerden ve demokrasiden yana güçleri, Korona belasının getirdiği zorunlu yasaklamalara rağmen, teknolojinin getirdiği sosyal medya olanaklarını sonuna dek kullanarak 105. yıldönümünde de 1915 Soykırımı'nı anacak, inkârcılığa karşı mücadele kararlılığını yineleyecek.

Bu, aynızamanda, Tayyip'in Korona belasının getirdiği olanaklardan da yararlanarak islamo-faşist diktasını güçlendirme manevralarına karşı direnişin de bir ifadesi olacak.

Diyasporalar ve Türkiye çıkışlı sürgünler bu direniş birlikteliğini ilk kez Soykırım'ın 2005 yılındaki 90. Yıldönümü etkinliklerinde ortaya koymuştu...

Belçika'da da *Avrupa Ermeni Federasyonu*, *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği*, *Brüksel Asuri Enstitüsü*, *Brüksel*

Kürt Enstitüsü ve *İnfo-Türk* ortak basın toplantısı ve bir dizi etkinlik düzenleyerek Belçika Devleti'ni soykırımı tanımaya, TC Devleti'nin yöneticilerini de soykırım inkarcılığına son vermeye çağırmişti.

Diyasporalardan ve sürgünden yükselen bu çağrı Türkiye'de de özellikle Hrant Dink'in 2007 yılında alçakça katledilmesinden sonra Türkiye metropollerinin meydan ve sokaklarında on binlerce demokratın "*Hepimiz Ermeniyiz!*" haykırışlarıyla kitlesel bir boyut kazanmıştı.

İzleyen yıllarda Türkiye ile Ermenistan arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve 2009 yılı sonunda iki ülke arasındaki sınırın açılması için Zürih'te imzalanan Türk-Ermeni anlaşmaları umut vericiydi.

Heyhat! Türk-İslam ideolojisine sadık Tayyip Erdoğan'ın 2015'te barış masasını devirip Kürt halkının demokratik taleplerini tanıma yerine Kürdistan'da devlet terörünü yeniden azdırarak Türkiye'yi 790.000 kilometrekarelik bir hapishaneye dönüştürmesiyle Ermeni Soykırımı'nın tanınması ihtimali de tarihin çöplüğüne atıldı.

Erdoğan'ın MHP destekli islamo-faşist rejiminin saldırganlıkları ve komploları sadece Türkiye coğrafyasını değil, aynı zamanda Avrupa'daki diasporaları ve de *Yunanistan*, *İran*, *Irak*, *Ermenistan* ve *Suriye* gibi komşu ülkeleri de hedef alıyor.

Suriye dendiğinde *Deir ez-Zor*'un adını hatırlamamak mümkün mü? 1915-16 soykırımından hayatta kalabilen Ermeni sürgünlerin jandarma dipçığı altında gönderildiği temerküz kamplarının bulunduğu çöl bölgesi...

Deir ez-Zor'un merkezinde otuz yıl önce Ermeni soykırımı anısına bir anıt-müze inşa edilmişti, her yılın 24 Nisan'ında dünyanın dört bir yanından gelen Ermeniler tarafından ziyaret edilmekteydi. Erdoğan yönetiminin fişeklediği Suriye iç savaşının başlamasından sonra bu tarihsel anıt-müze, 21 Eylül 2014'te Türkiye'nin el altından desteklediği islamcı teröristler tarafından behava edildi.

İkinci darbe: *Afrin...* 1915-16 Ermeni sürgünlerinin çöllerdeki toplama kamplarına varmak için geçtikleri Suriye vilayeti... İki yıl önce, 2018’de, *Afrin* de Türk Ordusu ve onun emrindeki islamcı teröristler tarafından işgal edilerek vilayetin Kürt halkı, yüz yıl önce Ermenilere yapıldığı gibi, evlerinden yurtlarından edilerek sürgüne zorlandı.

Dahası, süper güçlerin utanç verici kaypaklığı ve işbirlikçiliğin nedeniyle Erdoğan’ın fetih ordusu ve islamcı terörist paralı askerleri, Kürt, Ermeni ve Asuri halklarının yaşadığı Kuzey Suriye’nin büyük bir bölümünde hâlâ sürekli terör estiriyor...

Ve de, yazının başında belirttiğim gibi, Türkiye’de Korona belası bahane edilerek çıkartılan bir yasayla ırkçı, islamcı teröristler, ırz düşmanları, yetimin hakkını çalanlar salıverilirken binlerce demokrat, insan hakları savunucusu siyasetçi, gazeteci, sanatçı, bilim insanı Korona virüsüne kurban gitme tehdidi altında zindanda kalmaya mahkum ediliyor.

İşte bu koşullardadır ki, yarın sürgünde yapılacak 1915 Soykırımı’nı anma etkinlikleri, dijital ortamda da olsa, 20. yüzyılın bu ilk büyük kitlesel insanlık suçunun tüm dünyada, ama özellikle de Ermeni, Asuri, Grek, Kürt, Ezidi ve Türk sürgünlerin doğduğu, yetiştiği topraklarda da tanınmasını isteyen, o topraklarda hâlâ hüküm süren islamo-faşist terörü protesto eden bir eyleme dönüşmelidir.

1 Mayıs’ımızın bitimeyen takrir-i sükunu...

30 Nisan 2020

TBMM’nin 100. kuruluş yıldönümünü kutlama ve 1915 Ermeni Soykırımı’nın 105. yıldönümünü anma etkinliklerini konu alan geçen haftaki yazıma, ırkçılık dozajı yüksek Türk milliyetçiliğinin amentülerinden “*Bugün 23 Nisan, neşeyle doluyor insan*”la başlamıştım.

Bu hafta da işçi sınıfının enternasyonalizmini ve haklı mücadelesini dile getiren 1 Mayıs'ı hasır altı etmek için tek parti döneminde icad edilmiş 1 Mayıs Bahar Bayramı'nın ünlü şarkısı: “*Nisan, mayıs ayları, gevşer gönül yayları, çayır çimen bekliyor, bayanlarla bayları...*”

II. Enternasyonal'in 1889 yılında aldığı bir kararla tam 130 yıldır her 1 Mayıs'ta dünyanın tüm ülkelerinde “*Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü*” olarak kutlanan gerçek 1 Mayıs'la cumhuriyet dönemi kuşakları ancak 60'lı yılların ikinci yarısında tanışabildi.

2. Dünya Savaşı'nın tüm dünyada kan ve ölüm kustuğu 30'lu ve 40'lı yıllarda olsun, sözüm ona “çok partili demokrasi” maskesi altında kapitalist diktanın hüküm sürdüğü 50'li ve 60'lı yıllarda olsun, 1 Mayıs Türkiye'de işçi sınıfının bayramı değil, gönül yayları gevşemiş burjuva bay ve bayanların “*Bahar Bayramı*” olarak kutlanırdı.

İlk ve orta eğitim gördüğüm 40'lı yıllarda 1 Mayıs, okullar da *Bahar Bayramı* nedeniyle kapalı olduğundan, biz öğrenciler için de sıradan bir tatil günüydü... 1 Mayıs'ın aslında neyin bayramı olduğunu ilk kez 50'li yılların başlarında Ankara'nın İsmet Paşa Mahallesi'ndeki solcu terzi komşularımızdan duymuştum.

1 Mayıs'a böyle bir anlam verenlerin başına neler gelebileceğini de bu komşularımızın 1951 TKP tevkifatında yakalanıp götürüldükleri gün öğrenmiştim.

1 Mayıs'ı gerçek anlamda, yani işçi sınıfının mücadele ve dayanışma günü olarak dar bir çevrede kutlamaya ise o dönem İzmir'in tek muhalif gazetesi olan *Sabah Postası*'nda ve *İzmir Gazeteciler Sendikası*'nda sorumluluklar üstlendikten sonra başlayabildim.

İlk kez, bir 30 Nisan 1954 gecesi, geç vakit matbaada sayfa bağlarken gazetenin sermürettibi *Şahap Usta* “Yarın 1 Mayıs, İşçi Bayramımız kutlu olsun!” demiş, ardından eklemişti: “1 Mayıs aslında bahar bayramı değil, biz emekçilerin bayramıdır”.

Şahap Usta mesleğin en eskilerindendi. Yıllarca matbaalarda antimuanlı kurşun buharından zehirlendiği için benzi sapsarı, sık sık ciğerleri sökülürcesine öksüren, ama Türkiye ve dünya gerçeklerini yazı işlerinde çalışanlardan çok daha iyi tanıyan erdem bir kişiydi...

1 Mayıs'ı işçi bayramı olarak birlikte kutladığım ikinci kişi, 1951 TKP davası sanıklarından *Mehmet Ressamoğlu* idi. Fransızca, İtalyanca ve Rumca'yı da ana dili gibi bilen Rodos'lu Ressamoğlu tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığı için gazetede çevirmen ve magazin haberleri sorumlusu olarak çalışıyordu. Yurt dışındaki sol hareketlerle ilgili haberleri de ilk kez onun Fransız ve İtalyan gazetelerinden yaptığı çevirilerden öğreniyordum...

1955'in 1 Mayıs İşçi Bayramı'nı da, yine 30 Nisan gecesi sayfaları bağladıktan sonra *Şahap Usta* ve *Mehmet Ressamoğlu* ile birlikte matbaanın bir köşesinde kimseye fark ettirmeden kutlamıştık.

TKP davası mahkumları ceza sürelerini tamamlayıp serbest bırakıldıktan sonra 1 Mayıs'ları onların da katıldığı küçük dost toplantılarıyla kutlamağa devam ettik.

O günlerde öğrenmiştim ki, Cumhuriyet Türkiye'sinde sözünün edilmesi bile yasak olan *1 Mayıs İşçi Bayramı* Osmanlı döneminde dahi yasak değildi. İşçi örgütlenmesinin en gelişkin olduğu Selanik'te ilk kez 1911 yılında tütün, liman ve pamuk işçileri tarafından kutlanmıştı.

İstanbul'da ilk kitlesel 1 Mayıs kutlaması da 1912'de yapılmıştı. 1920 yılında, İstanbul işgal altındayken dahi işçiler Haliç'ten başlayarak Karaköy üzerinden Beyoğlu'na kadar yürümüşlerdi.

Ne ki cumhuriyet ilan edildikten bir yıl sonra Türkiye'de 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak kutlanması yasak edilmiş, 1925'te kabul edilen *Takrir-i Sükun Kanunu*'yla da bu yasak sürekli hale getirilmişti.

Ben doğmadan bir yıl önce, 1935'te kabul edilen bir başka yasayla 1 Mayıs *Bahar Bayramı* ilan edilmişti.

Geçen yıl da bu köşede yazmıştım, devletin koyduğu bu *İşçi Bayramı* yasağını açıkça ilk çiğneyen DP diktasının son günlerinde *Başbakan Adnan Menderes* oldu.

1 Mayıs 1960 akşamı CHP'nin İzmir il merkezinde bir basın toplantısı izlemiştim. Binadan ayrılmak üzereydim ki, açık olan radyodan akşam haberleri saatinde *Menderes*'in bir konuşması verilmeye başlandı. Kulaklarımıza inanamıyorduk... Başbakan "Bugün 1 Mayıs İşçi Bayramı, işçi kardeşlerimizin elemsiz, kedersiz bir çok bayramlar idrak etmelerini temenni ediyorum," diyordu.

Yıllarca anti-komünizmi bayrak etmiş sağcı bir liderin neden bu sözleri söylemek zorunda kaldığı belliydi. Giderek zayıf düşen iktidarını ayakta tutabilmek için yıllardır ezdiği işçi kitlelerini son bir gayretle kendi saflarına çekmeye çalışıyordu. Özellikle de ABD'nin ve NATO'nun güvenini yitirdikten sonra Sovyetler Birliği'yle yakınlaşmaya çalışıyor, hattâ Dışişleri Bakan Fatin Rüştü Zorlu ile birlikte Sovyet lideri *Kruşçef*'le görüşmek üzere Moskova'ya bir seyahat yapmayı planlıyordu. Bu 1 Mayıs mesajının ardında hiç kuşkusuz Sovyetler Birliği'yle ilişkileri göstermelik de olsa ısıtma hesabı da yatıyordu.

27 Mayıs darbesinin ardından kabul edilen 1961 Anayasası ile bazı temel hak ve özgürlükler tanındı, ama 1 Mayıs'ı "çayır çimen bayramı" olmaktan çıkartıp gerçek sahibi olan işçi sınıfına iade etmek kimsenin aklından dahi geçmedi. Ne subayların, ne de onlardan sonra seçimle iktidar olan *İnönü* CHP'sinin... Komünizmle mücadeleyi ana hedef olarak benimsemiş olan *Demirel*'in AP'sinden de zaten böyle bir şey beklenemezdi...

İşbirlikçi ve Amerikancı *Türk-İş* ise, 1 Mayıs'ı tamamen unutturmak için, Ecevit'in çalışma bakanı olduğu sırada grev haklarını kısıtlamak ve işverenlere lokavtı bir hak olarak tanımak için çıkartılan 275 sayılı kanunun Meclis'ten geçtiği 24 Temmuz'u "işçi bayramı" ilan etti.

Türkiye İşçi Partisi'nin ilk kez işçi sınıfının öncülüğünde

sosyalist bir düzen kurulması için mücadele verdiği, kitlelerde önemli bir destek sağladığı, hattâ TBMM’de 15 milletvekiliyle temsil edildiği yıllar... TCK’nin 141 ve 142. maddelerine cesaretle meydan okuyarak anti-emperyalist ve anti-kapitalist mücadele veren, hattâ bir tabuyu yıkarak Kürt ulusunun özgürlük ve eşit haklar mücadelesini açıkça destekleyen, bu nedenle de 1971 darbesinden sonra Anayasa Mahkemesi kararıyla kapatılan *Türkiye İşçi Partisi* dahi her nedense 1 Mayıs’ı yıllarca *İşçi Bayramı* olarak kutlamamıştı.

Türkiye’deki 1 Mayıs suskunluğunu bozan ilk girişim, gecikmeli de olsa, DİSK’ten geldi... 1969 yılının 1 Mayıs’ında yayınladığı bildiride DİSK Yürütme Kurulu “Bütün dünya emekçilerinin daha mutlu bir yarına, daha güvenilir bir yaşama kavuşmak için giriştiği mücadelelerin birleştiği 1 Mayıs gününü, devrimci işçilerin biricik temsilcisi olarak yürekten kutlarız” diyordu.

Bildiri ana akım medyada hiçbir yankı bulmamıştı. Sadece bizim *Ant Dergisi* 29 Nisan 1969 tarihli sayısında bildiriyi tam metin olarak yayınlamış, ayrıca devrimci gençlik örgütlerinin 1 Mayıs kutlama mesajlarını da yansıtmıştı.

Türkiye’de sınıf kavgasının şiddetlendiği, grevlerin, fabrika ve toprak işgallerinin birbirini kovaladığı, buna karşılık AP iktidarının, CHP’nin de desteğini alarak, DİSK’in toplu sözleşme yetkilerini kısmak üzere yasalarda değişiklikler yapmaya hazırlandığı günlerdi.

Ant’ın 1 Mayıs 1970 tarihli sayısında Lenin’in 1904’te 1 Mayıs üzerine yazmış olduğu bir yazıyı, Oya Baydar’ın Türkiye işçi sınıfı üzerine bir incelemesini ve arka kapakta da *Enternasyonal* marşının tam metin Türkçe çevirisini yayınladık.

1 Mayıs’tan bir buçuk ay sonradır ki efsanevi 15-16 Haziran direnişiyle işçiler İstanbul’u dört koldan işgal ettiler... Onu sıkıyönetim ilanı, OYAK aracılığıyla kapitalist sınıfa entegre edilmiş bulunan ordunun artık safını tam belirleyerek hem işçi sınıfına, hem de devrimci gençliğe karşı uygula-

yacağı terör izleyecekti... O da yetmeyecekti, 12 Mart 1971 darbesiyle tüm hak ve özgürlükler, işçilerin zaten hayli sınırlandırılmış olan hakları ayaklar altına alınacaktı.

12 Mart terörünü izleyen yeniden örgütlenme ve mücadele döneminde 1 Mayıs'ın işçi sınıfı tarafından kitlesel şekilde kutlanması ilk kez 1976 yılında DİSK'in Taksim Meydanı'nda örgütlediği büyük mitingle gerçekleşti.

Aynı meydanda ertesi yıl, 1 Mayıs 1977'de yaşanan can-kırımı... İşçi sınıfını arkadan vuran korkunç komplo...

1978'de aynı meydanda 1 Mayıs yeniden büyük coşkuyla kutlandıysa da, CHP lideri *Bülent Ecevit*'in yeniden başbakan olduğu 1979'da İstanbul'un üzerine yine karabasan gibi çöken sıkıyönetim 1 Mayıs kutlamalarını tamamen yasakladı. DİSK yöneticileri tutuklandı... Yasağa meydan okuyarak sokağa inen *Türkiye İşçi Partisi ve Kurtuluş* hareketi yönetici ve militanlarının asker tarafından derhal önleri kesildi, TİP genel başkanı *Behice Boran* da dahil olmak üzere direnişçilerin hepsi gözaltına alındı.

Bir yıl sonra, 1980'de de 1 Mayıs yine yasaktı... Siyasal cinayetler, kitlesel tutuklamalar, grev yasakları, örgüt kapatmaları daha da yoğunlaşırken, Türkiye'de ilk 1 Mayıs bildirisine 1969'da imza atmış olma onurunu taşıyan DİSK'in ve TİP'in kurucularından, Maden İş Sendikası genel başkanı *Kemal Türkler* 22 Temmuz'da katledildi...

12 Eylül darbesi ve sonrası... Evren'in başını çektiği faşist cunta 1 Mayıs'ın "Bahar Bayramı" olarak kalmasına dahi tahammül edemediği o günü resmi tatil günü olmaktan da çıkarttı.

Paşalar diktasının ardından Özal, Demirel, Çiller, Yılmaz, Erbakan, Ecevit, en sonunda da Erdoğan başbakanlığı altındaki faşizan yönetimler...

Ve de bu yönetimlerin her birinde de bitip tükenmez 1 Mayıs yasakları... Taksim yasakları... Kitlesel tutuklamalar...

1 Mayıs'ımızın bitip tükenmez Takrir-i sükunu...

Evet, Tayyip yönetiminde işçi sınıfımıza baskılar ve

haksızlıklar o düzeydedir ki, *Uluslararası Sendikaları Konfederasyonu (ITUC)*'un 145 ülkeyi kapsayan 2019 yılı işçi hak ve özgürlükleriyle ilgili değerlendirme raporunda Türkiye “öldürme, grev yasaklama, kitlesel işten çıkartma ve ayırıcı uygulama” sabıkalarıyla “*En Berbat Durumdaki 10 ülke*” içinde yer alıyor.

İşte böylesi bir ülkede, işçi sınıfımız ve onun dostları, “*Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü*”nü yarın, Korona'nın dayattığı sınırlamalar yüzünden temsili etkinliklerle ya da çevrimiçi paylaşımlarla kutlayacak, isyan ve istemlerini tüm dünyaya en geniş şekilde yansıtmaya çalışacak.

İstanbul Emek, Barış ve Demokrasi Güçleri'nin “*Krizin de salgının da faturası da sermaye sınıfına!*”, “*Yaşasın 1 Mayıs! Bijt Yek Gulan!*”, “*Yaşasın Sosyalizm*” sloganlarıyla 28 Nisan'da başlattığı etkinlikleri 3 bin kilometre uzaktan sosyal medyada izlemeye çalışıyorum.

Onları, tam 50 yıl önce, 15-16 Haziran direnişi sırasında *Ant Dergisi*'nde asker-sanayici kompleksinin işçi sınıfına komplolarını ve baskılarını teşhir edip “Kapitalistleşen subaylar işçileri yargılayamaz” derken yaptığım gibi, işçi sınıfının şairi Nazım Hikmet'in dizeleriyle selamlıyorum:

Türkiye işçi sınıfına selâm! Selâm yaratana!

Tohumların tohumuna, serpilip gelişene selâm!

Savaşın bitiminden 75 yıl sonra hâlâ o kafa...

7 Mayıs 2020

Mayıs'ın ilk iki haftası, gazeteciliğe başladığım 50'li yıllardan beri anılar ve anmalar açısından yılın en yoğunluklu olan haftalarıdır... 1 Mayıs'ta yaşadıklarımı, geçen haftaki yazımda ayrıntılı anlatmıştım... 50'li yıllarda yasaklı *İşçi Bayramı*'ni bir matbaa köşesinde kaçgöç kutlayışımızdan 1

Mayıs 1971 günü sıkıyönetim tarafından dergimizin kapatılıp hakkımızda yüzlerce yıllık ceza tehdidiyle illegale zorlanışımıza kadar...

1971'den bu yana da 49 yıldır her 11 Mayıs da, sahte pasaportla Türkiye'yi terk ederek sürgüne çıkışımızın hüznünlü yıldönümüdür...

Ama daha da önemlisi, 1972'den beri *Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan*'ın 12 Mart cuntası ve onun emrindeki parlamenterlerin cürüm ortaklığıyla idam sehpasında hayattan hoyratça kopartılışını andığımız gündür 6 Mayıs...

Her yıl olduğu gibi bu yıl da hem Deniz Gezmiş'in çok sevdiği Rodrigo'nun *Aranjuez* konçertosunu, hem de Nesimi'nin 1975'te Brüksel'de konduğumuzken üç fidan için söylediği *Bugün 72, 6 Mayıs'tır* ağıtını tekrar tekrar dinleyerek bu acıyı tekrar yaşadık.

“Kesilmedik ormanda fidan mı olur?” diye soruyor ağıtında sevgili Nesimi... Ya yakılan ormanda? 1993'ün 2 Temmuz'unda Sivas'ta Madımak Oteli ateşe verilmişti, halk müziğinin o ulu çınarını da 36 canla birlikte o yangında yitirmiştik.

İşte dün, Nesimi'nin ağıtını dostlarımızla da paylaşmak için facebook'a yüklemeye çalışırken, ekranlara sevgili dostumuz, 40 yıllık mücadele arkadaşımız *Ragıp Zarakolu*'na karşı başlatılan bir saldırının haberi düştü. *Artı Gerçek*'teki bir yazısından dolayı cumhurbaşkanlığı sarayından başlatılan saldırı besleme medya ve trolcular tarafından açıkça ölüm tehditleri de içeren bir küfür kampanyasına dönüşmüştü.

1968'in efsanevi direniş günlerinde tanıdığımız, ardından *Ant Dergisi*'nde ABD emperyalizmine karşı ve sosyalizm için birlikte mücadele verdiğimiz, 1971 darbesinin de, 1980 darbesinin de birlikte hedefi olduğumuz Ragıp'a “darbeci” diye saldırmaları, bu müfteriler ordusunun nasıl bir lağım çukurunda debelendiğini gösteriyordu.

Ragıp'a “darbeci” diye iftira ederek onu ve *Artı Gerçek* sorumlularını bu iddiayla mahkum ettirmek için savcılığa

şikayet edenler, iktidarlarının daha ilk yıllarında aynı Zarakolu’nu, 12 Eylül darbesi’ne karşı yayınladığı kitaplarından ötürü mahkemeye vermişlerdi.

Bu kitaplardan biri 11-12 Aralık 1988 tarihlerinde Köln’de 12 Eylül rejimini yargılamak üzere kurulan bir uluslararası mahkemenin tutanaklarını içeren ve *Belge Yayınları* tarafından yayınlanan “12 Eylül yargılanıyor – Askeri rejime karşı uluslararası mahkeme” idi.

O mahkemede Türkiye’de hak ve özgürlüklerin ayaklar altına alınması konusunda ben de tanıklık etmiştim. Artık hayatta olmayan *Server Tanilli*, *Dursun Akçam*, *Gültekin Gazioğlu*, *Enver Karagöz* de tanıklar arasındaydı. Uluslararası üne sahip düşünür, yazar, hukukçu ve insan hakları savunucularından oluşan mahkeme jürisi tanıklıklarımızı dinledikten sonra 12 Eylül rejimini her bakımdan suçlu bulmuş, “işkence ve katliamların sorumlusu olan hükümet ve devlet görevlileri, polis ve ordu mensupları ve bunların arkasındaki güçler yargılanmalı ve cezalandırılmalıdır” çağrısında bulunmuştu.

Darbecilere bu denli karşı olan Ragıp’ı müfteriler sonra da rahat bırakmadılar. 2011 yılında yine uydurma bir suçlamayla gözaltına alarak Kandıra’daki 2. *Nolu F tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza Evi*’nde aylarca hapis yatırdılar.

Dokuz yıl sonra Ragıp’a karşı aynı iktidarın yeni bir komplosu sahnede... Komplocular *Artı Gerçek*’ten hak ettikleri yanıtı derhal aldılar: “Boş yere uğraşmayın, Artı Gerçek’ten ve Ragıp Zarakolu’dan darbe malzemesi çıkaramazsınız!”

Hem *Artı Gerçek*’in hem de *Zarakolu*’nun bu alçakça saldırılara yanıtlarını, sosyal medyada aşağıdaki notu düşerek paylaştık: “Üç yılı aşkın süredir sayfalarını özgürlük, insan hakları ve demokrasiden yana tüm yazarlara açan *Artı Gerçek*’in 40 yılı aşkın süredir tüm darbeler karşısında birlikte mücadele verdiğimiz *Ragıp Zarakolu*’yla örnek dayanışmasını alkışlıyor ve paylaşıyoruz.”

*

Mayıs'ın ilk iki haftası benim için sadece yukarıda anlattığım olayları değil, tüm insanlık için yaşamsal önemdeki bir başka olayın da yıldönümünü kapsıyor. *Alman Nazizmi*'nin 3 Eylül 1939'da Polonya'ya girerek başlattığı ve altı yıl boyunca 50 milyondan fazla insanın yaşamına mal olan *İkinci Dünya Savaşı*'nın sona erdiği tarih: 7 Mayıs 1945.

Bu sene tam 75. yıldönümü...

Savaş yılları benim büyük kısmını gurbet acısıyla yaşadığım çocukluk dönemime rastlıyor. Babam demiryolu emekçisi, Anadolu bozkırının ıssız ara istasyonlarındayız. İlk yıllarda ne bu istasyonlarda ne de çevre köylerde radyo var... Savaş haberlerini ancak düzensiz olarak arada bir trenle gelen *Ulus* veya *Cumhuriyet* gazetelerinden izleyebiliyoruz. Babam o gazetelerden öğrendiklerini istasyona gelip giden köylülere anlatıyor, soruları yanıtlıyor, zaman zaman tartışmalara da giriyor.

Köylülerin kimi Almancı, kimi Rusçu... Ama savaşın Türkiye'ye sıçramasından herkesin ödü kopuyor. Balkan Savaşları sırasında çocuk yaşta Makedonya'dan göç etmiş, savaşın tüm acılarını tanımış, üstelik *Nazım Hikmet* hayranı olan babam kesinlikle Türkiye'nin tarafsızlığından yana...

1941 yazında istasyonumuza ulaşan gazetelerde manşetten verilmiş bir haber Almancıları çok mutlu ediyor. Türkiye o güne kadarki tarafsızlığını bir yana bırakarak, kıta Avrupası'nın hemen hemen tamamını, Afrika kıtasının kuzeyini işgal etmiş olan Hitler Almanyası ile *Dostluk Müahedesi* imzalamış...

Hatırımda belli belirsiz kalmış olan bu olayın ayrıntılarını, ancak yıllarca sonra internetteki gazete arşivlerine girerek öğrenebiliyorum. 18 Haziran 1941'de imzalanan Türk-Alman anlaşmasının uzantısı olarak Hitler ile İnönü'nün fotoğraflarıyla süslenmiş bir haber: "*Milli şefimizle Führer arasında samimi tebrikler*". İnönü "Ekselans Adolf Hitler" diye başlayan telgrafında "*Bugün, iki memleketimiz ve milletlerimiz, karşılıklı bir itimad devresine, daima orada kal-*

mak kat'î azmiyle giriyorlar. Bu mes'ud fırsattan bilistifade, size dostluğumun bütün teminatını yolluyorum” diyor.

Yine bugün arşivleri kurcaladığımda öğreniyorum ki, Türkiye'nin “*sadık dostluğunu ve desteği*”ni güvenceye aldıktan dört gün sonra, 22 Haziran 1941'de Alman ordusu Leningrad, Moskova ve güneydeki petrol sahalarını işgal etmeyi amaçlayan ünlü *Barbarossa Harekatı*'nı başlatıyor.

Hemen ardından da Alman savaş gemileri Boğazlar'ı geçip Karadeniz'de cirit atmaya başlarken silah sanayii için büyük önem taşıyan krom ve bor madenleri artık sadece Almanya'ya ihraç ediliyor, dahası Alman modeli bir ırkçılık ve anti-komünizm Türkiye'nin ana akım medyasına, eğitim ve kültür kurumlarına iyiden iyiye hakim oluyor.

*

Savaşın son iki yılında artık Anadolu bozkırında değil, okulsuz istasyonlardaki demiryolcuların çocukları için Konya'da, garın tam karşısında açılmış olan yatılı ilkokuldaydım.

Konya'da tanık olduğum iki olay, 2. Dünya Savaşı'na ilişkin anılarımın en derin iz bırakanlarından. Bir yanda savaşa fiilen girmemiş Türk Ordusu askerlerinin, öte yanda savaşa girmiş, Hitler'in çılgın rüyalarını gerçekleştirmek için üç kıtada kan dökmüş Alman Ordusu askerlerinin ağırlanışı...

Bir sabah uyandıığımızda okul binasının çevresini âdeta askeri işgal altında bulduk. Binlerce asker çeşitli birliklere sevkiyat için Konya'ya getirilip istasyona yakın alanlarda kampa alınmıştı. Askerler oralarda açıkta yatıp kalkıyor, sevkiyat gününü bekliyordu. Aralarında 50-60 yaşında görünenler, saç sakalı ağarmış olanlar da vardı. Kimi buldularsa askere almışlardı.

Askerlerin yanibaşımızda konakladığı sırada bizlerde iz bırakan bir olay ise, hergün kurulan tayın karaborsasıydı. Savaş yıllarında askere özel tayın çıkıyordu. Sivil halka, ekmek karnesiyle kişi başına çeyrek ekmek verildiğinden, o da kılçıklı arpa unu karıştırılarak yapılmış kara ekmek olduğundan, hattâ bazen o da bulunmadığından, asker

kendisine verilen tayını tamamen yemiyor, üç beş kuruş için satışa çıkartıyordu. Karaborsacılar bu tayınları ucuza kapatıp sonra iki üç misli fiyata satıyorlardı.

Bu ekmeğin karaborsasını bizler de ilgiyle izliyorduk. Çünkü okul yemekhanesinde her öğün verilen bir iki dilim dişimizin kovuğuna gitmiyordu. Arada bir kuru fasulye, nohut, mercimek, bulgur v.s. de verilirse sofradan hiçbir zaman doğru dürüst doymuş olarak kalkamayacaktık. Ama karaborsadan ekmeğin alacak paramız da yoktu...

*

Konya'da konaklayan askerlerin sevkiyatı yapıldıktan sonra kent yeniden eski sükunetine kavuştu. İşte bu sakin ortamda bir sabah kahvaltı için yemekhaneye indiğimizde gözlerimize inanmadık.

Masalardaki ekmeğin sepetleri tepeleme doluydu. Beyaz peynir dilimleri sanki her zamankinden daha iri kesilmişti, zeytin taneleri de daha fazlaydı. Şaşkın şaşkın birbirimize bakarken nöbetçi öğretmen yüzünde coşkulu bir ifadeyle yemekhaneye daldı:

- Çocuklar, dedi, bugün Müttefikler düşmanı boğdu, Nazi Almanyası teslim oldu. Bunun şerefine bugün için ekmeğin serbest... Dilediğiniz kadar yiyebilirsiniz.

Kızılordu'nun Nazi ordularına kahredici darbeyi indirerek Berlin'e girmesini ve *Reichstag*'ın tepesinde orak-çekiçli kızıl bayrağı dalgalandırmasını izleyen 7 Mayıs 1945...

Hep bir ağızdan bir sevinç çılgınlığı koparttık. Almanya'nın yenildiğine mi, dilediğimizce ekmeğin yiyebileceğimize mi seviniyorduk tam anımsamıyorum. Herhalde her ikisine de... Ne ki ekmeğin sevinci uzun sürmedi. Ertesi günden itibaren dilimler yine sayıyla gelmeye başladı. Ama savaşı bir dünyada yaşama umudu her şeyi unutturuyordu.

...Ve de Alman askerleri!

İşte bu barış rehaveti içindeyken bir sabah uykudan uyanıp yataktan penceresinden okulun arka tarafındaki büyük planör sahasına baktığımızda şaşkına döndük. Alana bir

sürü çadır dikilerek âdeta küçük bir kent kurulmuştu. Askeri araçlar ha bire malzeme taşıyor, ustalar akarsu getirmek için borular döşüyor, istihkam araçları voleybol ve futbol sahaları açmak için yerleri düzlüyordu.

Tüm bu hazırlıkların niçin yapıldığını öğretmenlerimiz dahi bilmiyordu. Derken büyük gürültülerle bir sürü askeri sevkiyat aracı meydana girmeye ve yolcularını indirmeye başladı. İnenlerin hepsi üniformalıydı. Bir keresinde tüm öğrencileri götürdükleri bir savaş filminde görmüş olduğumuz Alman askerlerinin üniformasından...

Nihayet durum açıklığa kavuştu. Bunlar Ortadoğu cephesinde Müttefiklere esir düşen Alman ordusunun askerleriydi. Almanya'ya sevk edilmeden önce bir süre Konya'da konaklayacaklardı.

Bizi asıl hayrete düşüren ise, savaşta yenilmiş olmalarına rağmen Alman askerlerinin Konya'da kaldıkları günleri bir tatil kampındaymış gibi oldukça keyifli geçirmeleriydi. Kamptan sık sık dışarı çıkarak kentte dolaşıyorlardı.

Sanki 18 Haziran 1941'de imzalanan *Türk-Alman Dostluk Anlaşması* Nazi rejiminin çökmüş olmasına rağmen hâlâ yürürlükteydi. Savaşa girmiş ve savaştan yenik çıkmış bir ordunun askerleri Konya'da her türlü ihtiyaçları karşılanarak itibarlı misafirler gibi ağırlanıyordu. Almanların kaldığı planör sahasının çevresine çöp bidonları konulmuştu. Esirlerin yiyecek artıkları oraya atılıyordu. Yoksulluk o derecedeydi ki, hiç unutmuyorum, akşam üzeri yüzlerce insan, kadın erkek, çoluk çocuk bu çöplüklerin başına üşüşüyor, atılmış konserve kutularının dibinde kalanları tadabilmek için birbiriyile boğuşuyordu.

Türkiye savaşa girmediği halde, daha birkaç ay önce sevkiyat için yine bizim okulun çevresinde konaklayan kendi askerlerimizin sefaletini görmüştük. Ayrıca, hepimiz demiryolcu çocuğu olduğumuz için, oradan oraya kara vagonlara büyükbaş hayvanlar gibi üstüste yığılarak sevk edilen askerlerin savaşta çektiklerini çok iyi tanıyorduk.

Dahası... Böylesine misafirperverlikle ağırlanan Alman esirleri bir süre sonra ülkelerine dönecek, üzerinden bir yıl geçmeden, ABD'nin *Missouri Zirhlısı* İstanbul Boğazı'na demirleyecek, bu kez Amerikan GI'lerini en iyi şekilde ağırlamak için Beyoğlu'nun genelevleri boyanacak, beş yıl önce Hitler'le "dostluk anlaşması" imzalandığı gibi, bu kez ABD emperyalizmiyle ardı arkası gelmeyen teslimiyet anlaşmaları imzalanacaktı.

Ya bugün? Savaşın bitiminden 75 yıl sonra, Avrupa ülkelerinde ve Rusya'da, Nazi vahşetini sona erdirmenin mutluluğu kutlanırken, Dersim kıyımını yapıp Nazım Hikmet'i zindana attıktan sonra Hitler'le dostluk anlaşması imzalayan o kafa, şimdilerde islamcılığın yeşiliyle renklenmiş, Türkiye'de hükümferma olmaya devam ediyor.

Tüm yaşamında darbeciliğe karşı savaşmış ve bunun bedelini defalarca zindanlarda yatarak ödemiş 72 yaşındaki seçkin bir aydına yaşamı yeniden zindan etmek için elinden geleni ardına koymuyor.

14 Mayıs "beyaz ihtilal"inin yeşil intihali!

14 Mayıs 2020

Bugün 14 Mayıs... Bir yandan Korona dehşetinin, öte yandan İslamcı milisler terörünün kol gezdiği günümüzde DP'nin 70 yıl önceki "*14 Mayıs demokrasi zaferi*" AKP ve müttefikleri tarafından herhalde büyük övgülerle anılacak.

"*Beyaz İhtilal*" diye de göklere çıkartılan o seçimlerin yapıldığı 1950 yılında Ankara'da lise öğrencisiydim. Seçimlerden epeyce önce, demiryolcu babam bir akşam eve geldiğinde önüme bir kitap koymuştu: "Al sana okunacak bir kitap... Oku, dikkatle oku ki, çocukluk günlerinde yaşadığın çorak Anadolu'nun yoksulluğunu, acılarını unutmayasın..."

Mahmut Makal'ın *Bizim Köy*'üydü. Zaten kitap üzerine gazetelerde lehte aleyhte bir şeyler yazılıp duruyordu. Bir gecede okuyup bitirdim, kitabı kapattığımda yıllarca yaşamını paylaştığım çorak bozkırın insanları bir bir gözümün önünden geçmeye başladı. Örneğin Kayseri'de ilkokulun üçüncü sınıfını okuduğum *Muncusun Köyü*'ne köy enstitüsü mezunu ilk öğretmenlerin gelişlerini, köylüler tarafından nasıl sıcak, iftiharla karşılandıklarını anımsadım. Gözlerim yaşardı.

CHP iktidarı Türkiye'yi küçük düşürdüğü gerekçesiyle 20 yaşındaki bu genç öğretmeni nerdeyse hain ilan etmişti. Babam "Türkiye'yi savaşa sokmadı" gerekçesiyle CHP'ye sempatisi olduğu halde isyan halindeydi. CHP'ye karşılık, seçim kampanyasına tüm propaganda silahlarını kullanarak hazırlanan *Demokrat Parti*, Makal'a ve kitabına sahip çıkmıştı.

Türkiye'nin büyük bir politik çalkantıya hazırlandığı günlerdi. *Demokrat Parti* gerçekten etkin bir kampanya yürütüyor, oy vereceklerin sayısı hızla artıyordu. Artık okulda da, mahallede de konuşulan, tartışılan tek konu buydu. Genellikle DP'nin iktidara gelmesiyle Türkiye'nin demokratlaşacağı düşüncesi yaygındı.

14 Mayıs 1950 seçimlerinin ertesi günü okula gittiğimde yer yerinde oynuyordu. 27 yıllık CHP iktidarı yıkılmış, *Demokrat Parti* mutlak çoğunlukla iktidara gelmişti.

Okulda da herşeyi bir yana koymuş, varsa yoksa seçimleri tartışıyoruz. Cumhurbaşkanı kim, başbakan kim olacaktı?

Seçim sonuçları kesinleştikten bir iki gün sonra yeni seçilen milletvekilleri Ankara'ya akın etmeye başladılar. Birkaç arkadaş dersleri asıp doğru yeni milletvekillerinin Meclis'e gelişini izlemeye gitmiştik. Meclis'in önü ana baba günüydü. Anadolu'nun dört bir yanından seçilen milletvekillerinin büyük kısmı belki de Ankara'yı ilk kez görüyordu, bazıları yerel kıyafetleriyle gelmişlerdi.

Her yeni milletvekilinin gelişinde, Meclis önünde toplanan kalabalık "*Yaşasın halkın gerçek temsilcileri*" diye tezahürat yapıyordu.

Bizim evde ise kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Babam kaşları çatık, barut fıçısı gibiydi. Annem, fazla azgınlık edip babamı kızdırmaması için beş yaşındaki afacan kızkardeşim Çiğdem'e esaslı bir zılgıt geçmişti. Ben de hemen hemen hiç konuşmuyor, özellikle güncel politik olaylar üzerine herhangi bir söz etmekten dikkatle kaçınıyordum.

Seçimleri izleyen yaz tatili günlerinde İstanbul'da babaannemin yanına gönderildim. Komşumuz Romanya göçmeni *Tevhide Teyze*'nin yanına katmışlardı beni. Trendeki 2. mevki kompartımanımızda ana sohbet konusu, o sıralarda ismi duyulmaya başlayan *Zeki Müren* olmakla beraber, Kemalist eğitimden geçmiş benim gibi bir genç için şoke edici diyaloglar da eksik olmuyordu. Özellikle kendisinin kaç yıllık öğretmen olduğunu sürekli vurgulayan orta yaşlı bir yolcu "Artık tarih kitaplarının da yeniden yazılması lazım" diyordu, "Yıllarca bizi yalanlara alet ettiler. İnönü Zaferi'ymiş... Öyle bir zafer yok, İnönü muharebesi Türk tarihinin en büyük hezimetlerinden biridir."

Kompartımanda ağzı laf yapan bir başka kişi de onaylıyordu tüm söylediklerini.

İstanbul'a kafam tamamen allak bullak olarak indim. Babaannemin semti Eyüp Sultan, *Demokrat Parti* zaferininin tadını bir başka çıkartıyordu. Başta Defterdar Fabrikası işçisi komşularımız olmak üzere herkeste dinsel özgürlüklere yeniden kavuşmanın coşkusu vardı. İşçi hakları, demokratik haklar falan değil, varsa yoksa ezanın minarelerden ne zaman Arapça okunmaya başlayacağı tartışılıyordu.

O gün de geldi... Babaannemin avuç içi kadar bahçesinde kitap okurken mahallede birden âdeta kıyamet koptu. Herkes sokaklara dökülmüş "Allahım sana şükürler olsun, bu günleri de gördük..." diyerek birbirini kucaklıyordu. Herkesin derdi, *Allah-u Ekber*'i duyabilmektir. Arnavut kaldırımlı, yan duvarları mezar taşlarıyla süslü dar sokaklardan Eyüp Sultan'a doğru inanılmaz bir yarış başlamıştı.

DP'nin yarattığı bu dinsel coşkuyu tüm renkliliğiyle İs-

tanbul'un en ruhani semti Eyüp'te yaşadıktan sonra tatilden Ankara'ya döndüğümde yeni iktidarın iki sürpriziyle daha karşılaşacaktım.

Çıkartılan bir genel af yasasıyla yıllardır hapislerde çürütülen Nazım Hikmet salıverilmişti. Evdeki kitaplıkta gerilere gizlenen, gizli gizli okunan Nazım Hikmet kitapları yeniden kolay ulaşılabilir yerlerdeydi.

Ne ki, birkaç hafta sonra bir başka kararla Türkiye'nin gündemi ve yönelimi birden bire değişecekti. Temmuz ayının sonlarıydı... Denizciler Caddesi'nde dalgın dalgın yürüyordum ki, bir yakın akrabamızın yetişkin oğlu koşa koşa gelip boynuma sarıldı: "Haberin var mı?" dedi, "Kore'ye asker yolluyoruz. Meclis'ten karar çıktı! Bugün Türk Milleti olarak büyük bir utançtan kurtuluyoruz. İkinci Dünya Savaşı'na girip Mehmetçik'in kahramanlığını yedi düvele göstere-medik. Nihayet şan ve zafer günleri geldi!"

Kore Savaşı'na katılım, onun ulufesi olarak NATO kapılarının Türkiye'ye açılması, üstelik sosyalist ülke Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçmen akını anti-komünist histeriyi iyice azdırmıştı. Türkiye komünizme karşı Batı'nın ileri kakarakolu olma yolunda hızla ilerliyordu.

Nazım Hikmet'in aftan yararlanarak hapisten çıkmış olmasının yarattığı hoşgörü havası da birdenbire dağılmıştı. *Türk Barışseverler Cemiyeti*, Kore'ye asker gönderilmesine karşı bir bildiri yayınlayınca kıyamet kopmuş, tekrar komünist tutuklamaları gündeme gelmişti.

Bir gün okuldan geldiğimde annem, son derece üzgün, arka sokaktaki komşularımızdan bir terzinin ve eşinin "komünistlik"ten tutuklandığını söyledi. Allak bullak olmuştum. Terziyle pek beraber olamamıştık ama eşi son derece kişilikli bir kadındı, arada bir anneme misafirlığe gelir, günlük olaylar üzerine kimseden duymadığımız yorumlar yapar, özellikle de hem DP iktidarını hem de muhalefetteki CHP'yi eleştirirdi.

Mahallede tutuklama olayından sonra dedikodunun bini

bir paraydı. Göğüslerinin arasında komünist belgeler ele geçirildiği, bilmem nereye sabotaj yapmaya hazırlandıkları bire bin katılarak anlatılıyordu. Herkes “komünist” damgası yiyerek başının derde gireceğinden korkuyordu.

Ünlü 1951 TKP tutuklamaları başlamıştı, devr-i demokraside bir askeri mahkeme 17 Ekim 1954’te ülkenin 132 değerli aydınını “komünistler” diyerek ağır hapis cezalarına mahkum edecekti.

Bir yıl sonra da, “demokrat” iktidarın kışkırtmalarıyla İstanbul ve İzmir kentleri başta Rumlar olmak üzere tüm gayrimüslimleri hedef alan o yüz karası 6-7 Eylül 1955 pogromu’na sahne olacaktı.

Yine o çok demokrat Menderes, 1957 seçimlerinde muhalefetin güçlenmesi karşısında paniğe kapılarak bugün Erdoğan’ın cepheleşmede örnek aldığı ünlü “*Vatan Cephesi*” adı altındaki husumet cephesini kuracaktı...

1960’a geldiğimizde devlet radyosu haber saatlerinde sürekli Türkiye’nin dört bir yanından “*Vatan Cephesi*”ne katılanların listesini yayınlarken Menderes ünlü *Tahkikat Komisyonu* kurdurarak Meclis’i işlemez hale getiriyor, baskıları protesto eden üniversite gençlerini polisler kurşunlattırıyordu. O da yetmediğinden sıkıyönetim ilan ederek 27 Mayıs darbesinin askeri alt yapısını bizzat kendisi hazırlıyordu.

*

Bu girizgahtan sonra, tüm yaşamında darbelere karşı durmuş sevgili dostum *Ragıp Zarakolu*’nun 10 yıllık DP iktidarının çöküş nedenlerini belgesel şekilde anımsattığı ve bugünkü iktidarın bundan ders çıkartması gerektiğini söylediği için “darbeci” damgası vurularak çarmıha gerilmesi rezaletine dönüyorum.

Sırf yazının üstünde yer alan kompozisyonda Erdoğan ve Menderes resimleri yanyana bulunduğu için Ragıp’ı da, *Artıgerçek* yöneticisi Celal Başlangıç’ı da darbecilikle ve idamları savunmakla suçlayanlar bilmezler mi ki her ikisi de onurlu gazetecilik yaşamlarında her daim darbelerin ve

idamların karşısında olmuşlardır. Nasıl olmasınlar ki, her ikisi de, 1971 darbesinden sonra *Deniz*'lerin, 1980 darbesinden sonra solcusu ve sağcısıyla 50 gencin idamına tanık olma acısını yaşamışlardır.

Üstelik, saldırılar üzerine *Artıgerçek*'te yaptığı açıklamada Ragıp, Erdoğan'ın daha ana rahmine düşmediği 1960 yılında Yassıada'da yargılanan DP milletvekillerinin okulda “düşükler” diye aşağılanan çocuklarıyla dayanışma içinde olduğunu yazıyor.

Kitleler nezdinde itibarını iyiden iyiye kaybetmekte olan Erdoğan halkın iradesiyle iktidardan düşürüldüğü zaman birilerinin kendisine “*kırk katır mı, kırk satır mı?*” diyeceğinden korkuyorsa, öyleleri Ragıp ve Celal gibi insan hakları savunucuları arasından değil, bugün kendisini nerdeyse “peygamber” ilan eden dalkavukları arasından çıkacaktır.

50'li yıllarda Menderes'in desteğiyle büyük medya patronu olan *Yeni Sabah Gazetesi* sahibi Safa Kılıçlıoğlu böylesi ihanetin ibretlik örneklerindedir.

Devrilen DP iktidarı döneminde resmi ilan ve reklamlar muhalif gazeteleri cezalandırma, örtülü ödenekten beslenen şakşakçı gazeteleri ise daha da fazla besleme aracı olarak kullanılmıştı. 27 Mayıs'tan sonra bunların tüm gazetelere belli kriterler çerçevesinde hakça dağıtılmasını sağlamak üzere *Basın İlan Kurumu* kurulmuştu, genel kurulu da devlet ve üniversite temsilcileriyle basın çalışanlarının ve patronlarının birer temsilcisinden oluşuyordu.

Yönetim kurulu üyesi olduğum *Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonu* basın çalışanlarını temsil etme görevini bana vermişti... Benim karşımda ise basın patronlarının temsilcisi olarak *Safa Kılıçlıoğlu* vardı.

Hayatımda gördüğüm nankörlüklerin en iğrençlerinden birine işte o kurumda tanık oldum...15 Eylül 1961 cuma, aylık genel kurul toplantılarının son günüydü.

O gün tüm Türkiye'de bir gerginlik vardı. *Yüksek Adalet Divanı* Yassıada'da yargılanan DP yöneticileri hakkında hük-

münü vererek 15 sanığı idama mahkum etmişti. *Milli Birlik Komitesi*'nin hükmü onaylayıp onaylamayacağı merakla bekleniyordu.

Genel kurulda tartışmaların kızıştığı bir sırada toplantı salonunun kapısı açıldı. Bir görevli Genel Müdür *Sabahattin Selek*'in kulağına eğilerek bazı şeyler fısıldadıktan sonra hemen dışarı çıktı.

Selek tartışmaları keserek üzgün bir sesle “Bayar dahil 12 kişinin idamı müebbetle tahvil edilmiş, ancak Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun idamı onaylanmış...” dedi.

Herkes buz kesilmişti ki, arsız bir kahkaha koptu. İşte o *Safa Kılıçoğlu*, Menderes'in desteğiyle Türkiye'nin en büyük medya patronlarından biri olan, muhalefet ülke çapında güçlenince çark edip karşısına geçen bu kişi, eski efendisinin idam hükmü karşısında üzüntü duymak şöyle dursun, arka arkaya histerik kahkahalar atıyordu...

Günümüze gelelim...

İdam cezası *Avrupa Birliği*'nin de dayatması sayesinde Türkiye'de çoktan kalktı... Ama despotik bir yönetimin muhaliflerini sadece yıllarca zindanda yatırarak değil, çoğunca canlarına da kıyarak cezalandırıyor olması için ille de Ceza Kanunu'nda “idam cezası”nın bulunması, üç ayaklı sehpa kurup ücretli bir cellata infaz ettirmesi de gerekmiyor...

Örnek mi istersiniz? En başta ordunun, polisin, korucuların yıllardır Kürt illerinde ardı arkası kesilmeyen katliamları... Batı kentlerindeki direniş eylemlerinde katledilen gençler, hattâ çocuklar, ve de adaletsizlikleri protesto için başlatılan açlık grevlerinde iktidarın vicdansızlığı ve vurdum duymazlığı nedeniyle hayatlarını kaybedenler...

Tüm bu “idam”ların infazcısı, celladı, işte Ragıp'ı ve Ceval'ı büyük bir yüzsüzlükle “darbeci” ve “idamsever” diye çarmıha germeye kalkışanlardır.

“Beyaz İhtilal”in AKP dönemindeki yeni versiyonu hakkında son sözü, bizim gibi kronik muhaliflere değil, uluslararası hukukçular örgütlerinin 12 Mayıs 2020 tarihli *La*

Croix gazetesinde tam metni yayınlanan ortak protestosuna bırakıyorum... Türkiye’de açlık grevinde bulunan avukatlarla dayanışma için yayınladıkları ortak bildiri de aynen şöyle diyorlar:

“Türkiye’de siyasi iktidar, yargı gücünü yıllardır kendi tahakkümü altına almıştır. Bu tahakküm 2016 darbe girişiminin ardından olağanüstü hal ilanı ile daha da vahim hale gelmiştir. Bu ülkede artık adalet yoktur.”

Sözün özü, DP’nin 10 yılda işlediği siyasal cürümler son 20 yıla yakın süredir AKP tarafından eksiksiz işleniyor, fazladan “yargısız infaz”larla...

Evet, 50’lerin “Beyaz İhtilal”inin 21. yüzyıl versiyonu “Yeşil İhtilal”dir... Ve de AKP’nin despotik rejimi 10 yıllık DP rejiminin intihalidir!

21 Mayıs: “Persona non grata” darbeciler...

21 Mayıs 2020

İki hafta önce idam edilişlerinin 48. yıldönümünde *Deniz Gezmiş*, *Yusuf Arslan* ve *Hüseyin İnan*’ı yüreğimiz yanarak andık... Üç gün önce de gördüğü işkenceler yüzünden genç yaşta ölümünün 47. yıldönümünde *İbrahim Kaypakkaya*’yı...

1968-69 yıllarında İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu’nun öğrenci lideri iken tanıdığım *Kaypakkaya* ile ilgili iki belgeyi ilk kez sosyal medyada ve dijital gazete *Avrupa Demokrat*’ta paylaştım.

Birinci belge, faşistlerin kontrol altına aldığı bu okulda *Kaypakkaya* ve arkadaşlarına yapılan baskılar ve başlatılan insan avı üzerine *Ant Dergisi*’nin 11 Şubat ve 22 Nisan 1969 tarihli sayılarında yayınladığımız ayrıntılı bilgileri içeriyordu.

İkincisi ise, *Kaypakkaya*’nın tutuklanıp işkencelerden geçirildikten sonra 13 Şubat 1973’te kapısında jandarma bek-

leyen bir hastane odasında sol bileğinden karyolaya kelepçeli olarak yapılan sorgusunun askeri savcılıkça düzenlenmiş tutanağıydı.

Bugün ise, iki lideri idam sehvasında yaşama veda eden 21 Mayıs 1963 darbe teşebbüsünün 57. yıldönümü...

Darbelerden bahsederken son derece dikkatli olmalı... Tüm yaşamı darbelerle karşı mücadeleyle geçmiş, iki askeri darbenin mağdur ve mahkumlarından biri olmuş *Ragıp Zarakolu*'nu, *Artı Gerçek* ve *Evrensel*'de yayımlanan bir yazısı üzerine bizzat Erdoğan ve yandaş medyası "darbeci" diye linç etmeye kalkıştılar...

Tayyip'gillerin "darbe" allerjisi, takıyyeciliklerine uygun olarak, sadece 27 Mayıs 1960 darbesine, 28 Şubat 1997 "post-modern" ve de 15 Temmuz 2016 "çakma" darbe girişimlerinedir. Türkiye'ye devlet terörünün en vahşicesini yaşatmış olan 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 darbeleri Türkiye'de yükselen sol ve anti-emperyalist hareketi ezmeyi hedef aldığı için bunlardan pek de rahatsız değildirler, hattâ bugün AKP-MHP koalisyonunun her planda kurumlaştırmaya çalıştığı islamo-faşist rejimin temellerini attığı için Kenan Evren'in başını çektiği 12 Eylül Darbesi'ne minnettardılar.

Bugünkü konumuz olan 21 Mayıs darbe girişimi, 27 Mayıs 1960 darbesinde devrilen *Demokrat Parti*'nin mirasçısı *Adalet Partisi*'nin, İnönü başbakanlığındaki CHP-AP koalisyonu sayesinde giderek güçlenmesinden rahatsız olan askerlerin *Talat Aydemir* liderliğinde iktidara el koymaya kalkışmasıydı.

Kimi yorumlara göre Pentagon ve NATO tarafından dizayn edilip desteklenmediği için, bir başka yoruma göre de darbenin örgütlenmesinde ve uygulanmasındaki yetersizlik ve hatalardan dolayı yenik düşmüş bir darbe girişimiydi 21 Mayıs...

Albay Talat Aydemir'in bir yıl önce, Harp Okulu Komutanı iken başını çektiği 22 Şubat 1962 olayı ise bir darbe girişimi değil, gayrimemnun subayların bazı istemlerini İnönü hükümetine kabul ettirmek için başlattığı bir direnişti.

O direniş bir toplantıya katılmak üzere Ankara’da bulunduğum için baştan sona izlemiş, Millet Meclisi’nde tankların yürüdüğü haberi gelince tüm milletvekillerinin Meclis binasını nasıl panik içinde terkettiğine tanık olmuştum...

21 Mayıs 1963 darbe girişimi olduğunda İstanbul’daydım... İnönü Hükümeti’nin anti-demokratik uygulamaları, büyük sermayeye ve emperyalist güçlere sürekli ödünler vermesi nedeniyle, üniversitelerde, medyada, siyaset dünyasında birçok önemli kişi Aydemir’in olası darbe girişimine bayağı umut bağlamıştı.

Devrimin işçi sınıfı öncülüğünde değil, ancak Mısır’daki Nasır, Suriye ve Irak’taki *Baas* hareketi gibi seçkinler öncülüğünde ve Atatürkçü ordunun vuruculuğuyla gerçekleşebileceğini savunan *Yön* hareketi, “tepeden inmecî” niteliğiyle doğal olarak Aydemir’in arkasındaydı.

Anadolu’da, özellikle de Doğu illerinde hızlı bir örgütlenme sürecine girmiş olan *Türkiye İşçi Partisi* ilkesel olarak herhangi bir askeri darbe girişimine karşıydı. Bir akşam parti merkezinde genel başkan *Mehmet Ali Aybar*, darbe gerçekleşirse tutumumuzun ne olması gerektiğini tartışmaya açmıştı. Sol düşüncüyü, sınıfsal örgütlenmeyi ve Kürt adının telaffuzunu dahi yasaklayan TCK’nın 141-142. maddelerini kaldırtma mücadelesi verdiğimiz, konuyu Anayasa Mahkemesi’ne götürdüğümüz bir dönemde demokratikleşme yollarını tamamen kapatacak herhangi bir darbeye asla destek verilemeyeceği konusunda görüş birliğine varılmıştı.

*

Ben Talat Aydemir’le hiç karşılaşmamıştım. İnci Tuğsavul *Hareket* gazetesi ve *Kim* dergisinin muhabirliğini yaptığı yıllarda ihtilalcî albayın basın toplantılarını izlemiş, mülakatlar yapmıştı, 21 Mayıs 1963 darbe girişiminin de tanığıydı.

Geçen seneki yıldönümünde darbeye ilişkin anılarını *Info-Türk*’ün facebook sayfasında şöyle anlatıyordu:

“20 Mayıs 1963 akşamı, Kızılay... Çalıştığım *Hareket* ga-

zetesinin Ankara bürosunda son siyasi haberleri yazıp, nerdeyse koşar adım eve dönerken, karşımda birden ihtilalci albay Talat Aydemir...

“Kendisini başarısız 22 Şubat 1962 direnişini izleyen günlerden tanıyorum. Yayımlanmak üzere söylediklerini hiç tahrif etmeden yazdığım, ‘*off the record*’ anlattıklarını asla açığa vurmadığım için en güvendiği, her konuyu rahatlıkla konuşup tartışabildiği gazetecilerden biriyim.

“Sadece basın toplantılarını izlemek, röportajlar yapmakla kalmamışım... Eşini, oğlu Metin’i, kızı Tülin’i ve de birçok mücadele arkadaşını da yakından tanıyorum. En zor zamanlarındaki acılarını paylaşan bir aile dostuyum.

“Ankara’da hareketli günler. İki yıldır koalisyon hükümetiyle Türkiye’yi birlikte yöneten CHP ile AP arasında gerilim yaşanıyor. Daha iki gün önce, hem de 19 Mayıs’ın arifesinde, AP lideri *Ragıp Gümüşpala* Başbakan İnönü’yü sorumluluk duygusunu yitirmekle suçlamış...

“Bu gelişmeler üzerine biraz konuştuktan sonra Aydemir sesini alçaltarak ‘Bu akşam, saat 24’te mutlaka Harbiye’de ol...’ diyor.

“Belli ki ki aylardır hazırlığını yaptığı darbeyi nihayet gerçekleştirecek. Bir darbeye hazırlandıklarını zaten herkes biliyor... Ama iktidarın da boş durmadığı, tüm hazırlıklarını izledikleri, gereken önlemleri aldıkları da cümlenin malumu. Üstelik karşılarında bir yıl önce yine kendisinin başını çektiği 22 Şubat direnişini yenilgiye uğratmış kaç yılın kurası İnönü var.

“Soruyorum: ‘Zamanı mı? Çok iyi biliyorsunuz... Hükümet de boş durmuyor.’ Kendinden emin, AP-CHP koalisyonundaki sarsıntıyı anımsatıyor. ‘Evet, zamandır’ diyor, ‘Yarın geç olur...’

“Eminim, o akşam daha kaç dostuna, güvendiği insana çıtlatmıştır darbe yapacağını, hükümetin, genel kurmayın çoktan haberi olmuştur... Ama benim için gizli kalması gereken büyük bir sır... *Off the record*... Aydemir’den ayrılır

ayrılmaz hızla eve dönüp sırrı koruma içgüdüleriyle erkenden yatıyorum.

“Gece yarısı telefon zilinın uzun uzun çalmasıyla uyanıyorum. Büro şefi *Bedii Güray*... ‘Kızılay’da tanklar dolaşüyor. Şu askerleri bir arayiver, ne oluyor?’ diyor... Belli ki Aydemir dediğini yapmış, artık işin gizlisi kapaklısı kalmamış. ‘Biliyorum,’ diyorum. ‘Aydemir darbe yapıyor. Hem men geliyorum.’

“Caddelerde tanklar dolaşılıyor, genç harbiyeliler bazı adresleri yokluyor, polisler bir yerlerde mevzilenmeye çalışıyor.

“*Hareket* gazetesi bürosuna gittiğimde gazetenin patronları çoktan oraya üşüşmüşler. Yanlarında da o sırada Çalışma Bakanı olan *Bülent Ecevit*... Silah sesleri yoğunlaştığında bürünün arkasına gizlenerek durumu değerlendirmeye çalışıyorlar.

“Ankara radyosu önce darbecilerin eline geçiyor, Talat Aydemir imzasıyla bildiriler okunuyor. Çok geçmeden radyo hükümet taraftarlarının eline geçiyor.

“Tıpkı 22 Şubat sabahında olduğu gibi, 21 Mayıs sabahında da Aydemir’in darbe girişimi yenilgiye uğruyor. İnönü, herhalde 22 Şubat sabahı olduğu gibi, ellerini oğuşturarak ‘Yine kaybetti Harbiye kumandanı’ diyor...”

*

Evet, Harbiye Komutanı yine kaybetmiştir... Şimdi intikam alma zamanı gelmiştir. 22 Şubat direnişçilerini bir anlaşma sonucu serbest bıraktıran İnönü bu kez intikam almak için sonuna kadar gitmekte kararlıdır.

Darbe girişimcilerini yargılamak için iki mahkeme kuruluyor: Mamak’ta kurulan 1. Sıkıyönetim Mahkemesi 151 subayı, Harp Okulu’nda kurulan 2. Sıkıyönetim Mahkemesi 1459 Harbiyeliyi yargılıyor.

İlk mahkeme *Albay Talat Aydemir* ve *Binbaşı Fethi Gürcan* başta olmak üzere yedi subayı 5 Eylül 1963’te idama mahkum ediyor. Ancak dönemin Askeri Yargıtay Başkanı *Tümgeneral Rıza Tunç*’un 21 Mayıs’çı subaylarla yakın dost-

luğu biliniyor. Askeri Yargıtay'ın mahkeme kararını bozarak idam cezalarını müebbet hapse çevirmesi bekleniyor.

İşte o noktada devreye bizzat *İsmet İnönü* giriyor. O İnönü ki, 1961'de *Menderes*'in idamına, on yıl sonra da *Deniz*'lerin idamına karşı çıktığı gerekçesiyle "*insancıl devlet adamı*" imajı özellikle ulusalcı çevrelerde sürekli vurgulana gelmiştir.

Gerçekten idamlara karşı mıdır?

Kısa bir tarihsel anımsatma... Cumhuriyet'in ilanından iki yıl sonra tüm demokratik hak ve özgürlükleri ayaklar altına alan *Takrir-i Sükûn Kanunu* 1925'te İnönü'nün başbakanlığı döneminde kabul edilmiş, yine onun döneminde *Şeyh Said İsyanı* ve *Elazığ Ayaklanması* gerekçesiyle, operasyonlarda ve baskınlarda öldürülenlerin dışında, 100'e yakın Kürt idam sehpasında katledilmiştir. 1938'de *Dersim* Kürtlerinin idamları her ne kadar onun başbakanlıktan ayrılmasından birkaç ay sonra infaz edilmişse de, katliam operasyonunun planlayıcısı ve uygulayıcısı, Atatürk'ün de onayıyla, yine *Başbakan İsmet İnönü*'dür.

Evet, 1961'de Yassıada'da verilen idam kararlarının infaz edilmemesi için *Milli Birlik Komitesi*'ne mektup yazmıştır, ama yaklaşan seçimlerde DP kitlesinin idamların hıncıyla daha mücadeleci olacağına, CHP'ye tek başına iktidar olma şansını tanımayacağına farkındadır. Kaldı ki ABD, Fransa, İngiltere, İran, Pakistan devlet başkanlarıyla Federal Almanya başbakanı idamların önlenmesi için derhal *Milli Birlik Komitesi*'ne doğrudan baş vururken "demokrasiye dönüş" vaadleri yapan bir partinin lideri olarak başka türlü davranması da mümkün değildir.

Deniz, *Yusuf* ve *Hüseyin*'in idamlarına karşı ise İnönü'nün başında bulunduğu CHP Grubu'nun arka arkaya yapılan iki oylamada ne denli parça bölük hareket ettiği cümlelerin malumu... İdam kararları parlamentoda ikinci kez onaylandıktan sonra CHP'nin Anayasa Mahkemesi'ne itirazda bulunması beklenirken, idamları önlemek için Sofya'ya uçak kaçırıl-

ması üzerine yolcular arasında oğlu Ömer de bulunan *İnönü* hükümetin eylemcilerle pazarlığa girmesine “Devlet taviz vermez” diyerek şiddetle karşı çıkmış, üstelik Anayasa Mahkemesi’ne tekrar başvurmaktan da vazgeçmiştir.

*

İnönü’nün 21 Mayıs’çılarının idamları konusundaki tavrı ise daha net ve intikamcıdır.

Yine İnci Tuğsavul yazıyor:

“Askeri Yargıtay Başkanı *Tümgeneral Rıza Tunç*’un 21 Mayıs’çı subaylarla yakın dostluğunu bildiğim için bilgi almak üzere bir sabah makamında kendisini ziyarete gidiyorum... Tam bu konuyu konuşurken, CHP Genel Sekreteri *Kemal Satır*’ın Tunç’la görüşmek üzere geldiği bildiriliyor.

“Tunç, Kemal Satır’ı makamına almadan önce bana ‘Niçin geldiğini tahmin ediyorum, yandaki büroya geç ve dinle’ diyor.

“Yan taraftan duyduklarım inanılır gibi değil... Satır, Başbakan ve CHP Genel Başkanı İsmet İnönü’nün idam kararlarının hepsinin onaylanmasını istediğini, bunun devletin bekası açısından çok önemli olduğunu söylüyor. Bir ara tartışma hayli sertleşiyor, Satır tehditkâr bir şeyler söylüyor. Rıza Tunç’un, ‘Kemal Bey, Kemal Bey, burası mezbaha değil... Lütfen adalete müdahale etmeyin’ diye bağırıldığını, ardından da Satır’a kapıyı gösterdiğini duyuyorum.

“Satır gittikten sonra beni yeniden makamına alan Tunç ‘İşte görüyorsun, Paşa’nın adaleti bu!’ diyor.

“Askeri Yargıtay, Başbakanın dayatmalarına rağmen, 31 Ekim 1963’te yedi idam cezasından üçünü müebbetle çevirip dördünü onaylıyor: Talat Aydemir, Fethi Gürcan, Osman Deniz ve Erol Dinçer... Millet Meclisi ise Erol Dinçer’in hükmünü bozarak idam cezalarını üçe indiriyor... Cumhuriyet Senatosu daha da ileri gidip Gürcan ve Deniz’in idam hükmülerini de bozarak mübbet hapse çeviriyor. Sehpanın gölgesinde sadece Aydemir kalıyor.

“Aydemir’in yakınları umutlu... Dosya ikinci kez görü-

şölmek üzere tekrar Meclis'e geldiğinde belki onun cezası da müebbete çevrilecek. Ama hayır... İnönü kendisine başkaldıranların idam sehpasından kurtarılmalarından son derece rahatsız. CHP Grubuna baskı yaptırarak en azından Fethi Gürcan'ın da Aydemir'le birlikte idam edilmesini onaylattırıyor.

"Gürcan 26 Haziran 1964, Talat Aydemir de 5 Temmuz 1964'te idam ediliyor. Askeri Yargıtay Başkanı *Tümgeneral Rıza Tunç* ise idamlardan kısa bir süre sonra, 12 Temmuz 1964'te hayata veda ediyor.

"1966'da İstanbul'da, Doğan'la birlikte *Akşam* gazetesinin redaksiyonundayım... Talat Aydemir'in oğlu Metin ziyaretimize geliyor. 'Bunları ancak sizin sansürsüz yayınlayacağımıza inanıyoruz' diyerek babasının hapisyanede tuttuğu notları ve kasetleri Doğan'a veriyor."

*

Aydemir'in not defterlerine yazmış ya da kasetlere sözlü kaydetmiş olduğu anılarını 1966 yazında İnci'yle birlikte bir aylık yoğun çalışmayla yazı dizisi haline getirdik. Dizi *Akşam* gazetesinde yayınlanınca hem *İnönü* ve çevresini, hem de 16 Mart 1966'da Demirel tarafından genel kurmay başkanlığına yükseltilmiş olan faşist orgeneral *Cemal Tural*'ı son derece rahatsız etti.

5 Temmuz 1964 sabahı başkentteki Asri Cezaevi'nde *Talat Aydemir*'in idamına nezaret edenlerden biri dönemin Ankara Sıkıyönetim Komutanı *Cemal Tural*'dı. Yanında da Ankara Merkez Komutanı *Tuğgeneral Sabri Koçak* da vardı, üstelik idamı seyrettirmek için 11 yaşındaki kendi oğlunu da beraberinde getirtmişti! Cezaevi'nin kapısında idamla ilgili bilgi almak için toplanan gazetecileri Cemal Tural âsası ile bizat kovalamıştı.

Bu gerçekleri *Akşam*'da yayınlanan *Aydemir*'in anılarının sunuşunda ayrıntılı olarak yazmıştım.

Gayriinsani tavırlarıyla ünlü Orgeneral Cemal Tural genelkurmay başkanı olur olmaz ünlü anti-komünist "*Cuma*

emirnameleri”ni yayınlamaya başlamış, daha sonra bunları “*Komünizmle Mücadele Elkitabı*” adı altında bir araya getirerek tüm ordu birliklerine “*başemir*” olarak dağıtmıştı.

Mücadelenin hedeflerinden biri de o sırada benim genel yayın yönetmenliğini yaptığım *Akşam Gazetesi* idi. Gözü öylesine dönmüştü ki, *Akşam Gazetesi*’nde kendisini eleştiren *İlhami Soysal* 8 Eylül 1966’da Ankara’nın göbeğinde Tural’ın görevlendirdiği Yarbay Salih Raci Tekin ve iki assubaydan oluşan bir terör timi tarafından Buick marka siyah bir otomobille kaçırılacaktı... Saldırganlar “*Büyüklerimiz aleyhinde yazarsın ha! Sen komünist misin?*” diyerek İlhami’yi öldüresiye dövüp ıssız bir yerde bırakarak sırta kadem basacaklardı.

Cemal Tural, Aydemir’in anılarını ve İlhami’nin eleştirilerini yayınlamamdan dolayı bana olan hıncını çıkartmak için ordu şefliği otoritesini suiistimal etmekte gecikmedi.

1967 başında yayınlamaya başladığımız *Ant* dergisinin ilk sayılarından birinde ABD’nin talimatıyla Doğu Anadolu bölgesine atom mayınları dökme projesini açıklamıştık. Projenin amacı, bir savaş çıkması halinde Sovyet Ordusu doğu sınırından Türkiye’ye girecek olursa bunları patlatarak batıya ilerlemesini engellemektir. Bu ise, Doğu’da özellikle Kürt halkının topyekun imhası demektir.

Bu yazı yayınlanır yayınlanmaz *Cemal Tural* genelkurmay başkanı sıfatıyla derhal İstanbul’daki 1. Ordu Askeri Savcılığı’na çift aylı bir emirname göndererek benim “vatana ihanet” suçlamasıyla askeri mahkemede yargılanmamı emredecekti.

Tüm skandallara rağmen Başbakan Demirel bu faşist generali 1969 yılının ortalarına kadar ordunun başında tutacaktı.

Sonrası...

Talat Aydemir ve *Fethi Gürcan* İsmet Paşa’nın gazabıyla idam sehpasında katledilmişken en az Tural kadar anti-komünist ve faşist başka generaller, örneğin *Orgeneral Mem-*

duh Tağmaç ve hempası 1971’de ve daha sonra Bülent Ecevit’in genelkurmay başkanı yaptığı *Orgeneral Kenan Evren* ve hempası 1980’de kanlı darbelerin en hasını yapacaklar, ama yaşamlarını rahat döşeklerinde tamamlayacaklardı...

Nato kafa, Nato mermer, hep beraber!

27 Mayıs 2020

Bugün Türkiye’de on yıllık DP yönetimine son veren 27 Mayıs 1960 darbesinin tam 60. yıldönümü... 57 yıl önceki başarısız 21 Mayıs darbesini tahlil eden geçen haftaki yazımda “*Talat Aydemir* ve *Fethi Gürcan İsmet Paşa*’nın gazabıyla idam sehpasında katledilmişken *Orgeneral Memduh Tağmaç* ve hempası 1971’de, *Orgeneral Kenan Evren* ve hempası 1980’de kanlı darbelerin en hasını yapacaklar, ama yaşamlarını rahat döşeklerinde tamamlayacaklardı...” demiştim.

27 Mayıs 1960 darbesini yapanlar da bu anlamda şanslı sayılırlar... Herşeyden önce darbe girişimi başarısızlıkla sonuçlansa ve *Demokrat Parti* iktidarda kalsaydı, darbeci subayların tamamı ordudan atılacak, belki de “elebaşı” olarak görülen bazıları tıpkı *Menderes*, *Zorlu* ve *Polatkan* gibi idam sehpasında can vereceklerdi.

Bunun küçük çaplı bir örneği 1958’de “darbe girişimi”nde buldukları için tutuklanan dokuz subayın derhal ordudan atılması ve mahkum edilmesi idi. Girişim başarısızlığı için idam söz konusu olmamıştı.

Hiçbir ilginç olmadığı halde, yedek teğmen olarak bu başarısız darbe girişimi nedeniyle ben de sürgün yemiştim.

1957 yılı sonlarıydı... Yedek subay olarak *Milli Savunma Bakanlığı’nın İzmir Temsil Bürosu*’nda görevliydim. Bir ihbar üzerine İstanbul’da bir grup subay, hükümet darbesi hazırlamak iddiasıyla tutuklanmıştı. Ancak 1. Ordu Komuta-

nı'nın yayın yasağı koyması nedeniyle olay kamuoyuna 16 Ocak 1958'de açıklanmıştı. Olaya adı karışanlar arasında *MSB İstanbul Temsil Bürosu*'nun, yani bizim İzmir'deki büronun İstanbul'daki benzerinin müdürü de vardı.

Olayın açıklanmasından kısa bir süre sonra, bir sabah basın özetlerini hazırlarken, o sırada karargahta yazıcı olarak askerlik hizmeti yapmakta olan yazar *Erol Toy* yanıma geldi, "Teğmenim, benden duymuş olmayın, Ankara'dan biraz önce emir geldi. Sizi Ankara'ya, Mamak'a sürüyorlar..." dedi. Birkaç saat sonra da büro müdürü binbaşı emri bana resmen tebliğ etti.

9 Subay Olayı'na İstanbul'daki büro müdürü de karıştığı için, MSB temsil büroları bir fesat ocağı sayılmış, kapatılmalarına ve çalışan askeri personelin de birliklere dağıtılmasına karar verilmişti.

Ben Mamak'taki *Muhabere Eğitim Merkezi*'ne gönderildim... İstanbul Temsil Bürosu'nda görevli olan bizim tertipten *Zeki Müren* ise, bir askeri birliğe sürülmek yerine, yeni kurulmuş olan "*Subay Çocuklarına Yardım Derneği*" yararına Türkiye'nin dört bir yanında bir dizi konser vermekle görevlendirildi.

Ankara'daki birliğime teslim olduktan sonra kent yaşamından kopmamak için okuldaki subay misafirhanesinde kalmak yerine *Hergele Meydanı*'ndaki ucuz bir otelde kalmayı tercih etmiştim. Her sabah bir servis arabası okul subaylarını oturdukları semtlerden toparlayıp Mamak'a götürüyordu. Biz o çevrede oturan bir başka subayla birlikte servis arabasına *Gençlik Parkı* civarında biniyorduk.

Servis arabası daha sonra Ankara Radyoevi, Sıhhiye, Cebeci'den de bazı subayları alıp Mamak'a yollanıyordu. Ankara Radyoevi'nin önünden geçerken arabada bir hareketlilik ve inanılmaz bir diyalog başlıyordu.

- Ankara Radyoevi'ni ele geçirmek kime nasip olur?

Artık ok yaydan çıkmağa başlamıştı. Bu tür şeyler şaka niyetine de olsa korkusuzca konuşulabiliyordu.

Ben 1958 Haziran'ında terhis oldum... Daha sonra yayınlanan anılardan öğrendiğim kadarıyla 27 Mayıs darbesinin örgütlenmesinde Mamak'taki *Muhabere Okulu* büyük rol oynamıştı.

1971 ve 1980 askeri darbelerinin Washington'un ve NATO'nun teşviki ve desteğiyle gerçekleştirildiği, darbecilerin de bunun bedelini tüm sol ve anti-emperyalist güçleri ezip Türkiye'yi siyasi, ekonomik, ideolojik ve askeri bakımdan ABD emperyalizmine daha da bağımlı kılarak fazlasıyla ödediğini o günleri yaşayanlar ya da dikkatle izlemiş olanlar gayet iyi bilir.

27 Mayıs 1960 darbesi bu formatın dışında mıydı? Kesinlikle hayır...

1953 başından itibaren İzmir'de muhalif bir gazetede çalıştığım, gazeteciler sendikası ve cemiyetinde sorumluluk üstlenerek basın özgürlüğü ve medya çalışanlarının sosyal hakları uğruna mücadelede fiilen yer aldığım için DP iktidarına karşı direnişi bittabi tümüyle destekliyordum.

1960 yılında *Milliyet* gazetesinin İzmir temsilcisi olarak NATO'ya ilişkin aktüaliteyi de yakından izliyordum... Karargâhta görevli Türk subayları arasında, az da olsa, gerçekten ABD hegemonyasına, NATO bağımlılığına karşı olanlar da vardı.

27 Mayıs darbesinden bir yıl kadar önce bu subaylardan birisi karargâhta görevli Amerikalı askeri personelin döviz kaçakçılığı yaptığını kanıtlayan belgeleri ele geçirerek bana vermişti, ben de bunları *Milliyet* gazetesinde yayınlamıştım.

Kaçakçılık olayına o zamanki NATO Güney-Doğu Kara Kuvvetleri Komutanı *General Harkins*'in de adı karışmıştı. Bu general 60'lı yıllarda ABD Pasifik Kuvvetlerinde daha önemli bir göreve getirilecek, Vietnam'a ABD askeri müdahalesi başlayınca da oraya gönderilen Amerikan birliklerinin ilk başkomutanı olacaktı.

1960 Nisan'ında ünlü *Tahkikat Komisyonu* kurularak devlet terörünün iyice şiddetlenmesinden sonra Türkiye artık

tam anlamıyla darbe eğik düzeyindeydi. İstanbul ve Ankara'da öğrenci gösterileri sürüp giderken *Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Cemal Gürsel* izinli olarak görevinden ayrılarak Karşıyaka'nın Bostancı semtindeki evine çekilmişti... Beklemedeydi...

Bu arada Başbakan Yardımcısı *Medeni Berk İzmir*'de yaptığı bir basın toplantısında iktidarın yakında erken seçime gideceğini söylemişti ama kimse bu açıklamayı ciddiye almamıştı.

Haber almak için NATO Karargahı'na gidişimde, orada görevli Türk subaylarının iktidar aleyhtarı bildirileri Amerikalı subay ve assubayların gözleri önünde karargahın daktilo makinelerinde dizip teksir makinelerinde bastıklarını görüyordum. Belli ki herşey ABD'nin bilgisi dahilinde gelişıyordu.

Bu dönemde Genel Kurmay NATO Dairesi Başkanı olan *Kurmay Albay Alparslan Türkeş* sık sık İzmir'e gelerek NATO komutanlarıyla görüşmeler yapıyordu. Alparslan Türkeş'in bu geliş gidişlerinde Karşıyaka'daki evinde Gürsel'le de temas kurduğu söyleniyordu.

Tam da o günlerde Batı ve Doğu blokları arasındaki *detent* sürecine büyük darbe vuran bir skandal patlak verdi. Sovyet hava sahasına giren bir Amerikan U-2 casus uçağının düşürüldüğu *Nikita Kruşçev* tarafından açıklandı. Türkiye'ye ABD'nin IRBM füzelerini yerleştirmekte olmasına zaten tepki duyan bazı Türk subayları bu uçak rezaletinden sonra NATO'ya, CENTO'ya bağımlılığı açıkça eleştirmeye başladılar.

Tam da o günlerde İstanbul'da NATO dışişleri bakanlarının çok önceden planlanmış toplantısı başladı. Toplantının yapılacağı salonun önünde gösteriler düzenleniyordu. Ama bu gösteriler Türkiye'nin ABD'ye ve NATO'ya bağımlılığını protesto gösterileri değil, aksine NATO'nun ve üye ülkelerin Menderes iktidarına karşı tavrı koymasını isteyen gösterilerdi.

Başbakan Menderes kendisine karşı gösterilere NATO'-

nun alet edilmesine öfkeliydi, CHP'yi hedef alarak tepkisini şöyle ifade ediyordu: "Biliniyor ki CENTO toplantısı için Tahran'a gideceğim... Ve nihayet memleketimiz için müstesna bir şeref teşkil eden NATO camiası toplantısı vesilesiyle, başta hariciye nazırları olmak üzere siyaset adamları, diplomatlar ve gazetecilerden mürekkep bine yakın güzide ve muazzam bir misafirler heyeti İstanbul'da bulunuyor... Bu bin kişilik heyetin ve hattâ dünyanın gözünün ve dikkatinin üzerimize çevrildiği bir zamanda memleketimizi anarşinin bir cehennemi halinde göstermek... Hesapları bu mu?"

CHP Genel Başkanı İsmet İnönü de 4 Mayıs 1960 tarihli *Milliyet*'te yayınlanan yanıtında Menderes'in suçlamalarını reddederek NATO'ya şöyle sahip çıkıyordu: "CHP insan haklarına hürmetkâr, demokratik bir rejim ile idare edilen bir Türkiye'nin hür Batı âleminin ve NATO ittifak câmiasının şerefli bir üyesi olmasını samimiyetle benimsemiştir. Demokrat Parti genel başkanı, NATO'nun sadık ve vefakâr bir uzvu olan Türk milletine Batı âleminin haklı olarak gösterdiği her itibarı, adım adım kurmaya çalıştığı baskı rejimi için mesnet olarak istismar etmiştir."

Birbiriyle kıyasıya çatışma halindeki Türkiye'nin iki büyük siyasal partisinin, DP ve CHP'nin NATO'ya sahip çıkıyor olması ABD'yi de, onun Türk ordusundaki bağlantılarını da son derece rahatlatmıştı.

Bu rahatlıklardır ki darbeciler 27 Mayıs sabahı Türkiye radyolarında sözcü olarak Genel Kurmay'ın NATO Dairesi Başkanı *Kurmay Albay Alparslan Türkeş*'i konuşdurarak "NATO'ya, CENTO'ya bağlıyız" yemini edeceklerdi.

İzmir'de 27 Mayıs darbe sabahı *Milli Birlik Komitesi*'nin başına geçmek üzere askeri uçakla Ankara'ya giden *Orgeneral Cemal Gürsel*'den bir demeç aldıktan sonra saat 9 sularında tepkileri öğrenmek üzere NATO Karargâhı'na gitmiştim. Tanıdıkları bir albayın darbenin başında görünmesinden, Amerika'lısı da, Türk'ü de, hemen tüm askerler memnundu.

Adnan Menderes'in darbeden önce Batı'dan beklediği desteği göremediği için Sovyetler Birliği'yle iyi ilişkiler kurmaya, hattâ Moskova'ya bu amaçla bir seyahat yapmaya hazırlandığı biliniyordu. Artık bu tehlike ortadan kalkmıştı.

Mısır, Suriye ve Irak'taki gibi Batı karşıtı, Sovyetler Birliği'yle sıcak ilişkiler geliştirecek bir askeri yönetim de artık söz konusu değildi.

Daha sonraki günlerde *Albay Alparslan Türkeş*'in başbakanlık müsteşarı görevini üstlendiğinin ve Cemal Gürsel'den sonraki cuntanın ikinci güçlü adam olduğunun açıklanması NATO canibini daha da rahatlattı.

Darbeden sonra Türk Ordusu'nun tam anlamıyla egemen sınıfların hizmetine girmesi, ABD emperyalizmine ve NATO'ya bağımlılıktan kurtulmaya kalkışmaması için Amerikalı müşavirler MBK'ye iki önemli tezgah kabul ettirdiler.

Bunlardan ilki, ordudaki komuta piramidini yeniden sağlama gerekçesiyle binlerce subayın emekliye sevk edilmesi, orduda kalan subayları da maddi koşullarını iyileştirerek kapitalist sınıfın tamamen yanına çekmek için *Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)*'in kurulmasıydı.

İkincisi, anayasaya konulan bir madde ile *Milli Güvenlik Kurulu (MGK)* oluşturularak Türkiye'nin iç ve dış siyasetini belirlemede ve uygulamada yetkili kılınmasıydı.

ABD'nin 27 Mayıs Cuntası eliyle dayattığı bu iki tuzak sayesinde ki ABD ve NATO patentli 12 Mart ve 12 Eylül darbeleri yükselen sol ve anti-emperyalist hareketleri ezme üzere hiçbir engelle karşılaşmadan gerçekleştirildi.

Tıpkı 12 Mart ve 12 Eylül cuntacıları gibi, 27 Mayıs'ı yapan cuntacılar da yaptıkları darbeden dolayı asla sorumlu tutulmadılar. Aksine, 1961'de sivil yönetime geçildikten sonra Cemal Madanoğlu hariç hepsi "tabii senatör" olarak parlamenter dokunulmazlık zırhıyla rejimin yönetimine ortak olmaya devam ettiler. 27 Mayıs darbesini yapan cuntanın kurucularından biri daha vardı ki, onun yazgısı farklı oldu, idam sehpasında katledildi:

Kurmay Albay Talat Aydemir...

1959'da Kore'deki Türk askeri birliğinde görevli olduğu için 27 Mayıs darbesine katılmayan Aydemir bu nedenle *Milli Birlik Komitesi*'nde de yer alamamış, ancak 1960'da yurda dönüşünde *Harp Okulu* komutanı olarak görevlendirilmişti.

Yeni anayasanın kabulünden sonra yapılan 15 Ekim 1961 seçimlerinin sonuçlarından memnun olmayan generaller ve yüksek rütbeli subaylar en geç 25 Ekim 1961 tarihine kadar yeni bir askeri darbe gerçekleştirmek üzere *Silahlı Kuvvetler Birliği (SKB)* adı altında yeni bir cunta oluşturdular.

Ancak AP, CHP, YTP, CKMP liderlerinin bir araya gelerek Yassıada mahkumlarına asla af çıkartmayacaklarına ve Cemal Gürsel'i cumhurbaşkanı seçeceklerine dair bir protokol imzalamaları üzerine darbe yapmaktan son anda vaz geçtiler...

Bu paşalar cunta kurmuş olmalarına rağmen ordunun başındaki yerlerini korumaya devam ederken, İsmet Paşa onları dışarıdan desteklemiş olan Harbiye Komutanı Talat Aydemir'i ve genç subayları başka görevlere atamaya kalkıştı.

22 Şubat 1962 direnişi bu tasfiyeye karşı başladı ama başarılı olmadı, sonuçta Talat Aydemir ve diğer direnişçi subaylar haklarında yasal işlem yapılmamak kaydıyla emekliye sevk edildiler.

21 Mayıs 1963'de gerçek bir darbe girişiminde bulundularsa da, ABD ve NATO'nun darbe formatı dışında hareket ettikleri için yine yenildiler.

Albay Talat Aydemir İnönü'ye tekrar kafa tuttuğu için yoldaşı *Binbaşı Fethi Gürcan* ile birlikte 1964 yılında idam sehpasında katledilirken 27 Mayıs cuntasını birlikte kurduğu silah arkadaşları siyaset dünyasında "tabii senatör" sıfatıyla söz ve karar sahibi olmaya ettiler... 12 Eylül 1980'de *Kenan Evren* namında yeni yetme bir faşist general darbe yapıp siyaset yapmayı onlara da yasaklayıncaya kadar...

Sürgünde de direnen bir devrimci sanatçı

4 Haziran 2020

12 Mart cuntası tarafından genç yaşta katledilen *Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan, Hüseyin İnan, İbrahim Kaypakkaya, Sinan Cemgil, Alparslan Özdoğan* ve *Kadir Manga*'nın acısını yüreklerimizde bir kez daha hissettiğimiz Mayıs ayını kapatmıştık ki, Haziran ayını Türkiye edebiyatının üç dev ismi, *Orhan Kemal, Ahmet Arif* ve *Nazım Hikmet*'i ölüm yıldönümlerinde saygıyla anarak açtık.

Bugünkü yazımda, anti-faşist direnişi hem Türkiye'de, hem de sürgünde şahsen paylaşmış olmaktan onur duyduğum bir büyük sanat insanını, 15 yıl önce Haziran'ın 7'sinde Paris'te yitirdiğimiz tiyatro yönetmeni *Mehmet Ulusoy*'u anıyorum.

Sol ve anti-emperyalist uyanışın Türkiye'nin en ücra köşelerine kadar yayıldığı, siyasal ve sendikal planda olduğu gibi kültür ve sanat dünyamızda da direnişin yükselmeye başladığı 1968 yılının en önemli olaylarından biri, sahne sanatını sokağa indiren, işçiye, köylüye, gecekonduya, grev çadrlarına götüren *Devrim İçin Hareket Tiyatrosu*'nun kuruluşuydu.

Bu tiyatronun doğuşunu ilk kez 26 Kasım 1968 tarihli *Ant Dergisi*'nde "İşçiye giden tiyatro" başlıklı bir yazıda şöyle duyurmuştuk:

"Her akşam bir dolu tiyatro perdelerini açar durur... Alı al, moru mor nice Beyoğlubeyler alkış tutarlar... Çoğu kez kendi çirkinliklerine alkış tutarlar... Aslanan halka varmak... Özellikle tiyatro konusunda bu en zor, ama en etkili bir deneme türü... Böylesi bir denemeye girişmiş bir tiyatro topluluğumuz var: Devrim İçin Hareket Tiyatrosu..."

Genç tiyatrocular o günlerde greve gitmiş olan *Magirus Fabrikası* işçileriyle görüşerek dertlerini, şikayetlerini saptamış, ardından da fabrikanın önünde bu sorunları işleyen, çözümyollarını tartışan "*Grev*" adlı oyunu sahnelemişlerdi.

Gösteriyi büyük coşkuyla izleyen grevci işçilerden bazıları da heyecanlarını yenemeyerek oyuna katılmış, oyuncu ile seyirci kenetlenmişti...

Yazımız “Amaç da buydu zaten... Sahne ortadan silinmiş, bütün seyircileri içeren bir platform olmuştu...” diye bitiyordu.

Bu efsanevi sokak tiyatrosunu yaratan dostlarımızdan *Mehmet Ulusoy, Ali Özgentürk, Can Yücel, Kuzgun Acar, Bige Berker, Sermet Çağan, Aydın Engin, Nejat Feruz, Seçkin Selvi, Işıl Türkben* ve *Sadık Karamustafa*’yı anımsıyorum. Kuşkusuz isimlerini anımsayamadığım başka sanatçı dostlar da vardı...

Mehmet Ulusoy 1969 yılında *Devrim İçin Hareket Tiyatrosu*’ndan ayrılarak Kuzgun Acar ve Bige Berker’in de aralarında bulunduğu bir grup arkadaşıyla birlikte *İşçi Tiyatrosu* adı altında daha iddialı yeni bir sokak tiyatrosu kurmuştu. Bu tiyatronun benim için son derece önemli bir anısı da var...

Geçen yazılarımdan birinde de anlattığım gibi, 51 yıl önce İstanbul dünyanın en büyük kapitalistlerinin katıldığı *Uluslararası Ticaret Odası* yıllık toplantısına ev sahipliği yapıyordu. Bu para babalarını en iyi şekilde ağır layabilmek için devletin tüm olanakları seferber edilmiş, yapımı 23 yıldır süren Taksim’deki *İstanbul Kültür Sarayı* birçok eksiklere rağmen alelacele kullanıma açılmıştı.

Bâbiâli medyası, genel yayın müdürleri de tezgaha ortak edildiğinden, “güleryüzlü kapitalizm” propagandasına geniş yer veriyor, yedi düvelde gelmiş kapitalist eşlerinin hamam sefalarını “binbir gece masalları” havasında yansıtıyordu.

Bu toplantının yapılmasını eleştiren tek yayın organı *Ant Dergisi* olduğu için konferansa başkanlık eden IBM’in Amerikalı patronu *Arthur K. Watson* açış konuşmasına doğrudan bizim dergiye saldırarak başlamıştı, ben de bunun üzerine yazdığım bir başyazıda tekelci kapitalizmin sözcüsüne hak ettiği yanıtı vermiştim.

Bu kapitalistler işgalini solculuğu kendinden menkul kimileri de dahil herkes sineye çekerken sadece devrimci

gençlik ve işçi örgütleri, toplantının yapıldığı Taksim'deki *Kültür Sarayı* önünde bir forum düzenleyerek emperyalizmin kirli oyunlarını açıklayıp anti-emperyalist ve anti-kapitalist mücadeleyi daha şiddetli şekilde sürdüreceklarını açıklamışlardı.

Bir de Mehmet Ulusoy'un da içinde bulunduğu *İşçi Tiyatrosu* aynı gün yine Kültür Sarayı'nın önünde "*Ya vatan ya Amerika*" oyununu temsil ederek toplantıyı protesto etmişti.

Sevgili Mehmet Ulusoy'la aynı safı paylaşımımız, 12 Mart darbesinden sonra sürgünde de devam etti.

Cuntaya karşı demokratik direniş çalışmalarını 1971'in ikinci yarısında Kuzey Avrupa ülkeleriyle Batı Berlin'de yürüttükten sonra 1972 başında Paris'e geçmiş, bir yandan kukla başbakan *Nihat Erim*'in göz boyama ziyaretine karşı Fransız medyasını uyarırken, öte yandan uluslararası insan hakları kurumlarına iletilmek üzere çeşitli dosyalar hazırlamaya yoğunlaşmıştık.

O dönemde Paris'te bulunan Türkiye'nin en eski komünist sürgünlerinden *Prof. Fahrettin Petek* başta olmak üzere Türkiye'den tanıdığımız *Ataol Behramoğlu, Necmiye Alpay, Feridun Aksın, Nevhiz Aksın, Jak Şalom, Başar Sabuncu, Gaye Petek* gibi dostlarımızla sürekli ilişkideydik. Bir süre sonra bu dostlarımız arasına Mehmet Ulusoy da katıldı. O da bizim gibi 12 Mart darbesinden sonra ülkesini terk etmek zorunda kalmış, Fransa'nın tiyatro ortamında Türkiye konusunda farklı bir ses getirmek üzere yoğun çalışmaya girmişti.

Aslında Mehmet Ulusoy Fransa'nın yabancısı da değildi. Türkiye'de sahne yaşamına Galatasaray Lisesi'nin tiyatro kolunda başlayıp *Ulvi Uraz, Yıldız Kenter, Sermet Çağan* ve *Muhsin Ertuğrul* gibi ustalarla çalıştıktan sonra 1963'te Avrupa'ya gitmiş, *Berliner Ensemble*'da staj yaptığı gibi Paris'te *Sorbonne Üniversitesi Tiyatro Enstitüsü*'nde öğrenim görmüştü. Ardından da üç yıl Milano'da *Piccolo Teatro* ve *La Scala Operası*'nda asistanlık yapmıştı.

Ulusoy'un sürgün yıllarındaki ilk girişimi çeşitli ülkeler-

den gelen oyuncularla birlikte *Théâtre de Liberté*'yi (Özgürlük Tiyatrosu) kurmak oldu. 1972 ortalarında Paris sokaklarını Ulusoy'un sahneye koyduğu *Légendes à venir* (Gelecektekten Destanlar) adlı oyunun afişleri süslüyordu. Afişte yer alan *Abidin Dino*'nun deseni cami ve darağacı arasında kısıtılmış olarak mücadele veren işçileri temsil ediyordu.

Gérard Philippe de Saint-Denis tiyatrosunda sahnelenen oyun *Nâzım Hikmet*'in dizelerinden, *Aziz Nesin*'in kısa hikaye ve skeçlerinden Anadolu halk masalları ve tekerlemelerine kadar birbirinden çok farklı üslupta yazılı ve sözlü malzemeyi içeriyordu. Ulusoy'un Türkiye'de başlattığı sokak tiyatro formunda sahnelenen ve büyük beğeni toplayan *Gelecektekten Destanlar* daha sonra İtalya ve İsviçre'deki çeşitli festivallerde Fransız tiyatrosunu temsil edecekti.

Ulusoy Paris'te ertesi yıl *Nâzım Hikmet*'in *Sevdalı Bulut*'unu sahneye uyarlayacak, bu yapım başta *Avignon Festivali* ve *Venedik Bienali* olmak üzere Avrupa'nın çeşitli sahnelerinde 167 kez temsil edilerek büyük başarı kazanacaktı.

Ulusoy, 1974 yılında yine Paris'te Bertolt Brecht'in *Kafka Tebeşir Dairesi*'ni ünlü *Théâtre du Soleil*'de sahnelerek evrenselleşme yönünde önemli bir adım daha attı. Sahne tasarımını *Metin Deniz*, mask tasarımlarını ise *Kuzgun Acar* yapmıştı. Oyunun galasına ünlü Fransız şairi *Jacques Prévert* de onur vermişti. Gösteriyi çok beğenen şair oyunun sonunda Mehmet Ulusoy'dan bir makas ve bir kerpeten isteyerek, *Kuzgun Acar*'ın yaptığı masklardan ufacık bir çivi, *Metin Deniz*'in yaptığı perdeden de küçük bir parça alıp hatıra olarak cebine koymuştu. Takdirin böylesi karşısında Mehmet Ulusoy, *Kuzgun Acar* ve *Metin Deniz* göz yaşlarını tutamamışlardı.

Ulusoy, aynı yıl hem *Kafka Tebeşir Dairesi*, hem de Yüksel Arslan'la birlikte Karl Marx'ın *Kapital*'inden esinlenerek sahneye uyarladığı *Buzlu Suların Bencil Hesaplarında* adlı oyunla *Avignon Festivali*'ne katılacak ve ünü uluslararası bir boyut kazanacaktı.

Mehmet Ulusoy 1977 yılında bizim de çalışmalarına katıldığımız *Türkiyeli İşçiler Kültür Merkezi*'nin daveti üzerine Brüksel'e gelerek *Sevdalı Bulut*'u Türkiyeli göçmenlerin yoğun bulunduğu Schaerbeek'te de sahneye koydu.

1975-76 senelerinde *Sorbonne Üniversitesi*'nde öğretim üyeliği de yapan Ulusoy daha sonra Türkiye'ye dönerek 1979-80 yıllarında *Dostlar Tiyatrosu*'nda çalışmaya başlamıştı... Ne var ki, 1980'de gelen 12 Eylül darbesi Mehmet Ulusoy'u yeniden sürgüne zorlayacaktı.

80'lerdeki bu yeni sürgününün ilk yılında Nazım Hikmet'in yapıtından uyarladığı *Benerci Kendini Niçin Öldürdü?* ile Avignon Festivali'nin açılışını gerçekleştirdi. Fransa'da sağcılar tarafından "komünist" olarak damgalanmasına rağmen en önde gelen sağcı tiyatro eleştirmenleri bile "...tiyatro, izleyicisine hiçbir zaman bu kadar yakın olmadı.", "...ideolojik fikirlerine katılmayabilirsiniz ancak şunu kabul etmek gerekir ki onun sahneye koyduğu oyunlar birçok yenilikler içeriyor!" diyerek Ulusoy'u övüyorlardı.

Ulusoy bu oyununu, birçok ükede olduğu gibi, 1981 yılında Brüksel'e gelerek *Théâtre 140*'da da sahneye koydu...

O sırada Türkiye İşçi Partisi genel başkanı *Behice Boran* da Belçika'ya iltica etmişti, misafirimizdi.... Mehmet Ulusoy *Benerci Kendini Niçin Öldürdü?*'nün galasına Boran'ı da davet etti... Oyunu birlikte izledik. Tüm seyirciler gibi Boran da oyunu çok beğenmişti, Mehmet'i hararetle kutladı..

Ulusoy'la daha sonraki yıllarda hiç beraber olmadık... Ancak *Benerci Kendini Niçin Öldürdü?*'yü sahneye koyarken asistanlığını yapan dostumuz *Işıl Kasapoğlu* da başarılı bir yönetmen olarak isim yapmakta gecikmedi. 1985'te kukla sanatçısı *Karine Cheres* ve meddah rolünü üstlenen dostumuz *Melih Düzenli* ile birlikte davetimiz üzerine Brüksel'e gelerek *Botanique* gösteri merkezinde *Nasreddin Hoca* gösterisini sahneledi.

Sevgili Mehmet Ulusoy en son Erasmus'un *Deliliğe Övgü* adlı eserinin uyarlaması üstüne çalışıyordu. *Benerci Kendini*

Niçin Öldürdü? ve *Topor-Party* adlı oyunların 2005 Nisan'ındaki Paris turnesi sırasında akciğer kanseri tedavisi görürken kalbine yenik düştü.

Vefatının ardından, Béatrice Picon-Vallin ve Richard Soudée'nin yazıp derlediği *Mehmet Ulusoy - Un Théâtre Interculturel* (Kültürlerarası Bir Tiyatro) adlı kitap Paris'te *L'Age d'Homme* yayınevi tarafından yayınlandı.

Mehmet Ulusoy'un Paris'te pek çok yapımının sahnelendiği *Théâtre Gérard Philippe de Saint Denis (TGP)* tiyatrosunun içinde bulunan dört sahneden birine 12 Şubat 2009'da "*Mehmet Ulusoy Sahnesi*" adı verildi.

Sadece ünü tüm dünyaya yayılmış bir tiyatro insanı değil, aynı zamanda faşizan yönetimlere karşı hem Türkiye'de hem de sürgünde tavır koymakta hiç tereddüt etmemiş bir devrimci olan sevgili Mehmet Ulusoy'u özlemle anıyorum.

Putlar tarihin çöplüğüne atılırken...

10 Haziran 2020

Haftalık yazımı kural olarak perşembe için yazmam gerek ama, yıllarca günlük gazete yönetmiş bir gazeteci olarak aktüalite zorunlu kıldığında kendimi tutamayıp bir gün önceye aldığım da oluyor. Nadiren hastalık veya toplantı engeli olduğunda da bir gün sonraya kaydırıyorum... Sağ olsun, yazar editörümüz *Derya Okatan* her daim son derece anlayışlı...

Bu kez yazıyı öne almamın nedeni, ABD'de siyah vatan-daş *George Floyd*'un hunharca katledilmesi üzerine ırkçı polis terörüne karşı büyük tepki gösteren ülkelerin ön safındaki Belçika'da bugün bir ilkin yaşanmış olması... Ülkenin sömürgeci kralı *Léopold II*'nin geçenlerde Anvers'te ateşe verilerek hasara uğratılan heykeli bugün Belediye'nin kararıyla kaidesinden sökülerek bir müzeye kaldırılmış bulunuyor.

Heykelin tamir edileceğine ve uğradığı hasar giderildikten sonra yeniden eski yerine dikileceği söylene de buna artık kimse inanmıyor.

Nasıl inansın ki, bu sömürgeci kralın Belçika'nın hemen tüm büyük merkezlerinde dikili heykelleri zaten yıllardır kraliyetin sömürgeci geçmişini anımsattığı için bir yüz karası olarak görülüyor, zaman zaman fiziksel saldırılara uğruyordu.

İki yıl önce *Artı Gerçek*'te yayımlanan "Putları kırma üzerine Afrika dersleri" başlıklı yazımda da bu Léopold II adını taşıyan herşeye, heykeller, caddeler, tüneller de dahil, nasıl tepki gösterildiğini ayrıntılı anlatmış, bu nefretin tarihsel nedenleri konusunda şu bilgiyi aktarmıştım:

"Afrika kıtası denildiğinde akla ilk gelen zengin kaynaklar ve sömürge düzenidir. Sömürgecilik söz konusu olduğunda ise eleştirilerin çoğu İngiltere ve Fransa üzerinden yapılır. Ancak Afrika'daki sömürü düzeninde en az bu iki ülke kadar sorumlu olan bir diğer ülke, süper güçlerin Napolyon savaşlarından sonra tampon bölge olarak oluşturdukları suni Belçika Devleti'dir.

"1884-1885 yılları arasında düzenlenen Berlin Konferansı'nda Belçika'nın Kongo üzerindeki hâkimiyeti tanınmış ve *Bağımsız Kongo Devleti* kurulmuştur. Belçika Kralı Leopold II, sahip olduğu tapular sayesinde Kongo'yu kendi özel mülkü haline getirmiştir.

Afrika'yı medenileştirme fikriyle yola çıkan Léopold, Kongo'daki fildişi ve kauçuk gibi zenginlikleri sömürebilmek için çeşitli koloni düzenleri kurmuştur.

"1890'lı yılların başında Avrupa'da gelişen sanayi ile birlikte kauçuk yeni bir zenginlik kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kauçuk ağacının olgunlaşması uzun yıllar aldığından, o dönemde kauçuk ağaçlarına sahip en geniş ülke olan Kongo, Belçika tarafından önemli bir gelir kaynağı olarak kullanılmıştır.

"Kauçuk üretiminde en dikkat çeken nokta yerel halkın acımasızca çalıştırılmasıdır. Kongolu işçilerden, isyan eden-

lerin elleri ve ayakları çapraz kesilerek itaat etmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Üretim kotasını dolduramayan Kongolu erkekler yakalanamadığında, askerler bu kişilerin eşlerinin veya çocuklarının ellerini kesmiştir. Tüm bu yaşananların etkisiyle 1880 ve 1920 yılları arasında Kongo'daki nüfusun 20 milyondan 10 milyona düştüğü tahmin edilmektedir.”

Belçika Kraliyeti'nin Kongo'daki cürümleri sadece *Léopold II*'nin yaptıklarıyla sınırlı değil. Tüm Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinde güçlenen anti-emperyalist mücadelenin sonucu olarak Kongo da 1960 yılında bağımsızlığına kavuşmuş, ancak yeni devletin kurucu lideri *Patrice Lumumba*, üzerinden bir yıl dahi geçmeden, *Kral Boudewijn*'in saltanatı döneminde, CIA ile işbirliği halindeki Belçika gizli servislerinin bir komplosuyla devrilmiş, tutuklanıp işkence gördükten sonra bir ormanda kurşuna dizilmiş, ardından da nâşi ateşe verilerek yok edilmişti.

Boudewijn'in günahları bununla da sınırlı değil... Lumumba devrildikten sonra Kongo'yu yıllarca demir yumrukla yöneten *Mobutu*'ya, İspanya'da faşist diktatör *Franko*'ya sürekli arka çıkan kralın daha da ileri giderek Şili'de Allende iktidarının yıkılmasını amaçlayan CIA projelerinin finansmanına da katkıda bulunduğu da açığa çıktı.

Belçika'nın Kongo ulusal liderini katlettirme utancını bir nebze örtebilmek için 2018'in Haziran ayı sonunda *Patrice Lumumba* adı Kongolu siyah topluluğun yoğun yaşadığı Brüksel'in Ixelles semtinde bir meydana, işçi ağırlıklı Charleroi kentinde de bir başka alana verildi.

Ama o dönemin kurbanlarının torunları *Lumumba* adının bir kaç sokak ya da meydana verilmesiyle yetinmediler. Kongo'nun talanı üzerine kurulmuş olan ve geçen yıl büyük masraflarla restore edilen Tervuren'deki *Afrika Müzesi*'nde bulunan 120 bin'den fazla eserin geldikleri ülkelere iade edilmesini istediler.

Müzenin *Léopold II*'yi putlaştıran birçok eserlerden temizlenmesinden son derece rahatsız olan bugünkü *Kral Filip*

Afrika Müzesi'nin yeniden açılış törenine bizzat katılmayı reddetti.

Daha da önemlisi, Belçika'da yaşayan Afrika kökenli yurttaşlar müstemlekeci kral *Leopold II*'nin Belçika'nın tüm kent ve kasabalarındaki heykel ve anıtlarının yıkılmasını talep ettiler.

Bu istemi ilk kez 2008 yılının Eylül'ünde yazar *Théophile de Giraud* ve arkadaşları Troonplein'deki *Léopold II* heykelini döktüğü kanın sembolü kırmızıya boyayarak başlatmıştı.

Bugün ülkenin birçok kent ve kasabasında *Leopold II* heykellerinin sökülmesi için geniş bir kampanya yürütülüyor. Geçtiğimiz pazar günü RTL televizyonunda bu konu tartışılırken Afrika kökenli konuşmacılardan biri şunu söyledi: "Eğer günümüz Almanyası'nın hiçbir yerinde Hitler'in heykeli yoksa, Belçika'da da *Léopold II* heykelleri olmamalıdır."

Yine geçtiğimiz pazar günü Korona yasaklarına rağmen maskelerini takıp Brüksel Adliye Sarayı'nın önünde bir araya gelen Afrikalı, Asyalı, Latin Amerikalı ve Avrupalısıyla onbini aşkın Belçika yurttaşı bu istemlerin ardını bırakmayacaklarını bir daha kanıtladılar.

Korona sarsıntısından sonra yasakları giderek aza indiren Belçika bir yandan bu salgının yarattığı ekonomik, mali ve sosyal sorunlara çözüm bulmak sancısıyla kıvrılırken, sömürgeci geçmişine karşı giderek daha büyüyen direncin istemlerini, örneğin *Leopold II* heykellerinin kaldırılması, Afrika'nın talanıyla oluşturulmuş *Tervuren Müzesi*'ndeki eserlerin geldikleri Afrika ülkelerine iade edilmesi istemlerine de süratle bir çözüm getirmek zorunda.

Şu sırada büyük sorun, 2019 seçimlerinden sonra bir yılı aşkın süredir hükümet kurulamadığı için üç aydır ülkeyi yöneten geçici hükümetin görev süresi sona erince, parlamentoda temsil edilen farklı eğilimlerdeki partilerin bir araya gelerek kalıcı bir koalisyon hükümeti kurup kuramayacakları noktasında düğümlenmiş bulunuyor.

Son seçimlerden büyük oy artışıyla çıkmış bulunan radikal Sol *Belçika İşçi Partisi (PTB)* ve aşırı sağcı *Flaman Çıkarı (VB)* esasen koalisyon pazarlıklarının dışında tutulmakta... Genellikle sol ve çevreci eğilimleri temsil eden Frankofon partileriyle, sağ ve milliyetçi eğilimleri temsil eden Flaman partilerinin ise kısa zamanda bir ortak program üzerinde birleşip hükümet kurmaları hayli zor. Yakın zamanda kalıcı bir hükümet kurulamazsa, Belçika'nın sonbaharda bir erken seçime gitmesinden başka bir çıkar yol görünmüyor.

Ancak böyle bir seçimin de soruna çözüm getireceği son derece kuşku... Radikal solcu PTB ile aşırı sağcı VB'nin bu seçimden daha da güçlenmiş olarak çıkması ve Meclis'e daha fazla milletvekili sokması halinde Belçika'nın bu erken seçimin sonrasında da aylarca, belki de yıllarca sürecek yeni bir hükümet krizine sürüklenmesi ihtimali çok kuvvetli.

Büyük sermaye çevreleri ve ana akım medya, bu ihtimalin yarattığı panikle, Frankofon kesimin ve Valon bölgesinin güçlü partisi *Sosyalist Parti* ile Flaman bölgesinin güçlü partisi milliyetçi *NVA*'nın görüş ayrılıklarını bir süre askıya alarak pragmatik bir program üzerine anlaşmaya varmaları için büyük baskı yapıyor.

Varılacak kısa vadeli çözümler ne olursa olsun, Napolyon savaşlarından sonra süper güçlerin kendi aralarında bir tampon ülke yaratma amacıyla 1830'da kurdukları ve başına da *Saxe-Coburg ve Gotha* hanedanından işsiz güçsüz *Dük Léopold I*'i kral diye oturttukları suni bir devlet olan Belçika Krallığı, 200. kuruluş yıldönümü olan 2030'a üniter bir devlet olarak varabilecek mi?

Şu andaki statüsüyle Belçika, federal hükümetin yanısıra federe düzeyde Flaman, Valon ve Brüksel bölge hükümetleri tarafından yönetilmekte... Brüksel bölge hükümeti içinde de Fransızca konuşanların ve Flamanca konuşanların birer alt hükümeti mevcut... Bunların yanısıra Valon bölgesiyle Brüksel bölgesinin Fransızca konuşanlarının bir ortak topluluk hükümeti var. Valon bölgesinin Almanya sınırında

nüfusu Almanlardan oluşan küçük bir bölgede de Alman topluluğu hükümeti bulunuyor.

Üç ay önce Korona krizi başlayınca sağlık sorunlarına çözüm aranırken bu hükümetlerin her birinde sağlıktan sorumlu bir bakan bulunduğu ortaya çıkacaktı... Sekiz bakanın varlığına rağmen Belçika Korona krizinde 9 bin'in üstündeki ölümlerle nüfusuna oranla en büyük kaybı veren ülkelerden biri olarak ün yaptı.

10 milyon nüfuslu bu küçük Avrupa ülkesinde sekiz hükümetten birine sahip bulunan Alman topluluğu yetki paylaşımında haksızlığa uğradığı kanısında... Geçen pazar günü RTL televizyonunda bir yandan Korona sorunları, öte yandan ırkçılığa karşı protestolar görüşülürken, *Almanca Konuşanlar Topluluğu Hükümeti*'nin başbakanı *Oliver Paasch* yeni bir istemi dile getirdi. Belçika'nın Almanca konuşanları artık Valon Bölgesi'nin otoritesi altında kalmak istemiyor, yapılacak yeni bir reformla kendilerine de *Ostbelgien* (Doğu Belçika) adıyla özerk bölge statüsü tanınmasını, birçok idari yetkinin *Valon Bölgesi* hükümetinden kendi bölge hükümetlerine transfer edilmesini istiyor. Gerçekleşirse, Belçika Flaman, Valon, Brüksel ve Doğu Belçika olmak üzere dört bölgeli bir devlet haline gelecek.

Şunu da göz ardı etmemek gerek... Belçika nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturan Flaman halkının iki partisi, milliyetçi NVA ile aşırı sağcı VB yıllardır Belçika'da federal sisteme son verilerek konfederal sisteme geçilmesini dayatmakta...

İster erken, ister zamanında olsun, önümüzdeki seçimler Belçika'da sadece iktidar kompozisyonunu belirlemekle kalmayacak, belki de Belçika Kraliyeti'nin federal bir devlet mi, yoksa konfederal bir devlet mi olacağını da belirleyecek.

Belçika bir sürprizler ülkesi... Son Korona krizi sonrasında bir başka sürpriz de sendikal planda yaşandı.

İşsizlik paralarının sendikalar aracılığıyla ödenmesinin de etkisiyle Belçika AB içinde sendikalaşma oranının en yüksek

olduğu ülkelerden birisi... Çalışanlar üç farklı sendika yapısı içinde örgütlü... Hristiyan eğilimli olanlar CSC'ye, sol ve laik eğilimli olanlar FGFB'ye, liberal eğilimli olanlar da CGSLB'ye üye...

Bu satırları yazdığım sırada sol eğilimli sendikalar federasyonu FGFB'de bir darbe gerçekleştirildi... FGFB'nin başkanı *Robert Vertenueil* geçen hafta *Le Soir* gazetesinin girişimi üzerine özellikle Korona krizinin getirdiği sosyal sorunlara çözüm önerilerini tartışmak için liberal parti MR'in başkanı *Georges Louis Bouchez* ile masaya oturmuştu.

Üyeleri arasında çok sayıda radikal sol PTB üyesi ya da sempaticanı işçi bulunan FGFB'nin işkolu ve bölge örgütleri bu buluşmayı onaylamadığından olağanüstü toplanan federal büro *Vertenueil*'i başkanlıktan uzaklaştırarak yerine radikal solcu olarak tanınan Valon Bölgesi başkanı *Thierry Bodson*'u getirdi.

Benzer bir gelişme bir süre önce *Sosyalist Parti* içinde de yaşanmıştı. Partinin genel başkanı *Paul Magnette* bir koalisyon hükümeti için nabız yoklamak üzere milliyetçi Flaman partisi NVA'nın başkanı *Bart De Wever*'le görüşünce parti içinde kıyamet kopmuştu.

Sosyalist Parti'nin tabanında son derece etkin olan FGFB'deki bu gelişme de önümüzdeki günlerde muhtemel bir koalisyon pazarlığının seyrini büyük ölçüde etkileyecek.

İç siyasetteki gelişmeler ne olursa olsun, artık tartışma götürmeyen bir gerçek, Belçika halkı, solcusuyla da, sağcısıyla da artık sömürgeci Kral Léopold II'nin kanlı ve kirli mirasını taşımak istemiyor.

Önümüzdeki dönem Belçika'da sömürgeci putların tarihin çöplüğüne atıldığı dönem olacak...Sadece Belçika'da mı? San Fransisco'da Christopher Columbus, Bristol'de Edward Colston, Montreal'de John A. Mac Donald'ın heykelleri de sömürgeciliğin günahını ödemekteler...

Önümüzdeki dönem belki de dünyada tüm sömürgeci ve diktacı putlarının yıkıldığı dönem olacak

Asuri-Arami-Süryani-Keldani soykırımları

18 Haziran 2020

Gece bilgisayar ekranında en son haberleri gözden geçirirken elektronik posta sayfama Belçikalı dostlarımdan *Jean-Pierre Dupont*'un mesajı düştü. Sürgündeki Asuri-Arami-Süryani-Keldani örgütleri ve din adamları *Seyfo (Kılıç)* adıyla tarihe geçmiş olan soykırımın Avrupa Parlamentosu tarafından tanınması için bir kampanya başlatmışlar.

Jean-Pierre Dupont hristiyan bir din adamı... Kendisini genelde tüm ezilenlerin, özellikle de kökeni, dili, dini ne olursa olsun, tüm göçmenlerin haklarını militanca savunan saygıdeğer bir mücadele insanı olarak 46 yıldır yakından tanıyorum... Türkiye'deki ulusal ve dinsel baskılardan dolayı 1976'dan sonra Belçika'ya gelen Asuri-Arami-Süryani-Keldani ve Ermenilerin ağırlanması ve topluma uyumlarının sağlanması için büyük mücadele veren şahsiyetlerdendir.

Jean-Pierre Dupont sadece Hristiyanların değil, Hristiyan olmasalar da demokrasi ve özgürlük mücadelesi veren Kürt, Türk, Faslı ve Tunuslu göçmenlerle de her daim dayanışma içinde olmuştur.

70'li yılların ilk yarısındaki Belçika göçmenler ve siyasal sürgünler açısından hiç de "misafirperver" bir ülke değildi... İnci ve ben, bunun acısını defalarca yaşadık. Hollanda'da BM mültecisi olarak tanındığımız halde Belçika'da oturma ve çalışma izni almamız yıllarca reddedildi, hattâ Türk Devleti'nin baskısı sonucu polis zoruyla Belçika'dan sınır dışı edildim.

Tam da o dönemde, Brüksel'in kuzey mahallelerindeki Faslı ve Tunuslu göçmenlere karşı polis terörü uygulanmakta, kahveler, işyerleri basılarak amansız bir kaçak işçi avı sürdürülmekteydi. Bunu protesto etmeye kalkanlar, göçmen olsun Belçikalı olsun, zor kullanılarak tutuklanıyordu. Jean-Pierre Dupont da Molenbeek'teki bir direnişte tutuklanıyordu.

Faşlı bir gencin Gaucheret Meydanı'nda polis tarafından vurulmasından sonra Kuzey Afrikalı göçmenler Belçikalı demokratların da desteğiyle sık sık protesto gösterileri yapıyordu. 7 Faşlı ve 2 Tunuslu göçmen de 22 Mart 1974'te dostumuz Jean-Pierre Dupont'un rahibi olduğu Saint-Jean-et-Nicolas Kilisesi'nde açlık grevine başladılar. Ne ki, göçmenlerin yoğun yaşadığı Schaerbeek Belediyesi'nin başında o dönemde Roger Nols adında aşırı sağcı ve yabancı düşmanı bir politikacı bulunuyordu... Nisan ayı başında bu kişinin bizzat komuta ettiği bir polis ekibi kapısını zorlayarak kiliseyi bastı, direnen göçmenler yaka paça sürüklenerek iki charter uçağıyla Tanger ve Casablanca'ya doğru sınır dışı edildiler.

Seyfo'nun Avrupa Parlamentosu tarafından tanınması istendiğini haber veren Jean-Pierre Dupont'un mesajı 40 yıl önce yaşadıklarımızı anımsattığı için gece gözüme pek uyku girmemişti... Sabah saat 5'e doğru tekrar ekran başına geçtiğimde bu kez Fransız haber ajansı AFP'nin flaşı yanıp sönüyordu: *Türk özel kuvvetleri Haftanın'de...*

Türk gazetelerine bakıyorum... *Pençe-Kaplan* kod adlı operasyona katılan birliklerin komutanlarına telsizden seslenen Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, "Türk komandosunun gücünü her zaman gösterdiniz, o dağlarda bugün de bir kez daha göstereceğinize, daha önce yazdığınız destanları yazacağınıza inanıyoruz" diyor.

Bu kaçınıcı destan yazış? Arşive bakıyorum... Alın size Genel Kurmay Başkanlığı'nın dokuz yıl önceki bir açıklaması: "Irak'ın kuzeyinde Kandil Dağı, Sinath-Haftanın, Hakurk ve Gara bölgelerinde tespit edilen bölücü terör örgütüne ait 20 hedef grubu Türk Hava Kuvvetleri uçakları tarafından 19 Ağustos 2011 günü sabah ve müteakiben akşam saatlerinde icra edilen hava harekâtı ile etkili olarak vurulmuştur."

Öncesi de var... Faşist cuntacı Evren döneminde Saddam yönetimini gaza getirip alınan izinle Güney Kürdistan'a o kadar çok operasyon yapıldı ki... Merak edip *Vikipedi*'ye sordum. İşte liste:

1984: *Sıcak Takip Operasyonu*

1986: *Sınır Ötesi Harekâtı*

1987: *Sınır Ötesi Harekâtı*

1991: *Süpürge Harekâtı*

1992: *Sınır Ötesi Harekâtı*

1992: *Hakurk Operasyonu*

1995: *Çelik Harekâtı*

1996: *Atmaca Harekâtı*

1996: *Tokat Operasyonu*

1997: *Çekiç Harekâtı*

1997: *Şafak Harekâtı*

1998: *Murat Operasyonu*

2008: *Güneş Harekâtı*

2011: *Sınır Ötesi Harekâtları*

2015: *Hendek Operasyonları*

2018: *Kararlılık Harekâtı*

2019: *Pençe Harekâtı*

2020: *Pençe-Kaplan Operasyonu*

36 yıl boyunca Güney Kürdistan'a operasyon yaptıran devlet kurumları:

TBMM, T.C. Hükûmeti, Millî Güvenlik Kurulu, Genel Kurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri, Hava Kuvvetleri, Jandarma, Polis, Millî İstihbarat Teşkilatı.

Güney Kürdistan'a askeri operasyonları yaptıran siyasi liderler, alfabetik sırayla:

Abdullah Gül, Ahmet Davutoğlu, Ahmet Necdet Sezer, Ali Bozer, Alparslan Türkeş, Binali Yıldırım, Bülent Ecevit, Erdal İnönü, Kenan Evren, Meral Akşener, Mesut Yılmaz, Necmettin Erbakan, Recep Tayyip Erdoğan, Süleyman Demirel, Tansu Çiller, Turgut Özal, Yıldırım Akbulut

Güney Kürdistan'a operasyonlara komuta eden askerler, alfabetik sırayla:

Aydoğan Babaoğlu, Bülent Ulusu, Doğan Güreş, Engin Alan, Erdal Ceylanoğlu, Eşref Bitlis, Faruk Cömert, Hayri Kıvrıkoğlu, Hilmi Özkök, Hulusi Akar, Hüseyin Kıvrıkoğlu,

Işık Koşaner, İbrahim Fırtına, İlker Başbuğ, İsmail Hakkı Karadayı, Necdet Özel, Necdet Üruğ, Necip Torumtay, Nurettin Ersin, Osman Pamukoğlu, Tahsin Şahinkaya, Yaşar Büyükanıt

Güney Kürdistan'a operasyonları yaptıran derin devlet kurumları:

Kontrgerilla, Köy korucuları. Bozkurtlar, Türk İntikam Tugayı, JİTEM

Türk Ordusu'nun bilmem kaçınıcı defa bombaladığı *Haftanın*, Güney Kürdistan'daki *Dohuk* iline bağlı yerleşim merkezlerinden biri... Orada sadece Kürtler değil, aynı zamanda bölgenin kadim uluslarından *Asuri-Arami-Süryani-Keldaniler* de yaşamakta...

19 Aralık 2012 tarihli *Yeni Özgür Politika*'da yayınlanan Şahin Can'ın "Medya Savunma Alanlarına bir yolculuk" başlıklı röportajını saklamıştım. *Haftanın*'den şöyle bahsediyordu:

"Zaxo'dan sonra isminin Haftanın olduğunu öğrendiğim gerilla bölgesine doğru gidiyorum. Ovanın kuzey tarafındaki dağlar çok heybetli. Sol tarafta Türkiye topraklarındaki Cudi Dağı ve o silsiledeki dağların zirveleri beyaza bürünmüş. Bu dağların her biri bir kartal yuvasını andırıyor. Beni Haftanın'e götüren arabanın şoförü köyleri Haftanın'de olan bir Asuri. Adı Ebu Petrus. Ebu Petrus'un köyü hem hayvancılık, hem tarımla uğraşılıyor. Avrupa'da ve Güney Kürdistan'ın pek çok şehrinde Asurilerin yaşadığını, ancak hiçbir yerde bu kadar rahat ve güvenli bir yaşamın olmadığını söylüyor."

Güvenli mi?

1984'ten beri yapılan ve yukarıda listesini verdiğim askeri operasyonlar en geliştirilmiş tahrip silahlarıyla takviyeli sürüp giderken *Haftanın*'in Kürt halkı da, Asuri-Arami-Süryani-Keldani halkı da nasıl güvenli ve huzurlu olabilir?

O Asuri-Arami-Süryani-Keldani halkı ki, anayurdu olan topraklarda bundan 105 yıl önce Türk ırkçısı İttihat ve Terakki'nin ölümcül kılıç darbesini yemişti... Türkçesi "Kılıç" olan *Seyfo* soykırımının Avrupa Parlamentosu tarafından da tanınması için verilen dilekçede şöyle deniyor:

“Osmanlı İmparatorluğu’nda yaşayan Asuri-Arami-Süryani-Keldani halkı 1915 yılından itibaren sürekli soykırım, kitlesel katliam, tehcir ve zorunlu din değiştirmelere maruz kalmıştır. Üstelik yüzlerce kilise, manastır ve kutsal mekânımız, kültürel, sosyal ve ekonomik varlığımız Osmanlı-Türk yönetimi ve onun yerel müttelikleri tarafından talan ve gasp edilmiştir. Asuri-Arami-Süryani-Keldani halkıyla birlikte Ermeni ve Pontüs Grek halklarının da binlerce yıllık varlığı ortadan kaldırılmak istenmiştir. 1915’te yaklaşık 200 bini aşkın olan Asuri-Arami-Süryani-Keldani nüfusu *Seyfo* ve onu izleyen asimilasyon politikaları sonucunda 20 bine kadar düşmüş bulunuyor.”

Seyfo’nun 105 yıl sonra da sürüp gittiğine son iki örnek... Mardin’de Mor Yakup Manastırı rahibi *Dayroyo Aho* geçtiğimiz Ocak ayında “bölücüleri koruduğu” gerekçesiyle bir grup köylüyle birlikte göz altına alındı. Aynı ay, Şırnak’ın Beytüşşebap ilçesinde yaşayan Hurmüz ve Şimuni Diril çifti kaçırıldı. 60 gün sonra Süryani çiftten Şimuni Diril’in cansız bedeni köyün yakınlarında bulundu. Hurmüz Diril’den ise halen haber alınamıyor.

HDP’li Süryani milletvekili *Tuma Çelik*, *Seyfo*’nun 105. Yıldönümü dolayısıyla Karınca sitesine verdiği söyleşide “*Seyfo*’nun üzerinden 105 yıl geçti. 1915’te yaşananlardan sonra maalesef soykırım zihniyeti, aynı politika, aynı mantık ve yaklaşım sürmeye devam etti. İktidara gelen bütün partiler, Türkiye’yi yöneten tüm yöneticiler 1915’te yürütülen politikaların benzerlerini Süryanilere, Ermenilere, Rumlara ve diğer tüm halklara karşı sürdürmeye devam ettiler. Süryaniler olarak, *Seyfo*’nun 105’inci yılında soykırım suçlularının cezalandırılmasını istiyor, bu acıyla yüzleşilmesi gerektiğini bir kez daha tekrar ediyoruz” diyor.

105. yıldönümünde *Seyfo*’nun tanınması için başlatılan kampanya bana inkarcıların 14 yıl önce bana karşı açtıkları linç kampanyasını hatırlattı.

Belçika Asuri Enstitüsü yöneticisi *Nahro Beth-Kinne* ile

sanatçı dostumuz *Robert Alaux* “Seyfo” üzerine bir belgesel gerçekleştirmişler, filmin tanıtımı için 30 Haziran 2006’da Brüksel’deki *Basilique*’de düzenledikleri gecede muhalif bir Türk gazetecisi olarak bana da söz vermişlerdi.

Özetle şöyle demiştim:

“Osmanlı İmparatorluğu’nda askeriye, seyf (kılıç) kelimesinden türetilmiş bir deyimle *Seyfiye*, yani kılıç erbabı denirdi. Osmanlı İmparatorluğu’nun diğer iki egemen kesimi ise sivil yöneticilerin oluşturduğu *Mülkiye* ve din adamı-medrese kesiminin oluşturduğu *İlmiye* idi. Bu son iki kesim de, tüm baskı ve fütihat uygulamalarında *Seyfiye*’nin suç ortağıydılar. İşte 91 yıl önce yüzbinlerce Asuri-Arami-Süryani-Keldani’yi ve Ermeni’yi kılıçtan geçiren bu *Seyfiye*’dir.

“Maalesef günümüzde de, tüm demokratikleşme iddialarına rağmen, Türkiye Avrupa Birliği’nin kapısını zeytin dalıyla değil, kılıçla çalmaktadır. Ermenilerin ve Asuri-Arami-Süryani-Keldani’lerin soykırımını inkar kampanyası bunun tartışılmaz kanıtıdır. Bu utanç verici kampanyada sivil yöneticiler, yani *Mülkiye*, ve bilim ve medya çevreleri, yani *İlmiye* de en azından *Seyfiye* kadar saldırgandır. *Seyfo* sadece Türkiye’de değil Avrupa’da ve özellikle de Belçika’da da politik yaşamı tehdide devam etmektedir.”

Türkiye ve Belçika’daki inkarcı ve ırkçı Türk medyası 22 Kasım 2008’de aleyhimde açtığı linç kampanyasında *Seyfo* konusundaki konuşmamı da delil olarak kullanmıştı.

İrkçı ve inkarcıların *Seyfo*’ları hiç bitmez...

Şimdi komandoları, avcı ve bombardıman uçakları, damat bey mamulâtı insansız hava araçları ile Güney Kürdistan’ı vuran *Pençe-Kaplan Operasyonu* sadece bir Kürt kırımı hareketâtı değil, aynı zamanda 105 yıl önceki Asuri-Arami-Süryani-Keldani soykırımını *Seyfo*’nun da yeni bir versiyonudur.

HDP dışındaki muhalefet suspus, ana akım medya bermutad bu yeni soykırıma da alkış tutmakta...

Evet, bu *Seyfo* kaçınıcı *Seyfo*?

Kurtlara sevgi, “bozkurtlar”a nefret...

25 Haziran 2020

Belçika’da yaşadığım yarım yüzyıla yakın sürede sadece Türkiyeli değil, Avrupalı demokratların da “bozkurt”tan nefret etmesine öylesine alışkınım ki, geçen hafta *Le Soir* ile *La Libre Belgique* gazetelerinin aynı gün çok sevimli birer kurt resmiyle vahşi tabiatın bu gizemli hayvanlarına hasrettiği özlem ve sevgi dolu yazıları neredeye gözlerim yaşararak okudum.

Her iki gazete de, Valon bölgesindeki *La Gileppe Barajı*’nda 19 Haziran günü bir araya gelen yurttaşlara Çevre Bakanı *Céline Tellier*’nin verdiği mutlu haberi duyuruyordu. Onyıllardır Belçika tabiatında izi kalmamış olan Kurtlar son zamanlarda Almanya üzerinden Belçika ormanlarına tekrar girmiş olup sayısı şimdilik beşe ulaşmıştı. Ve de bu beş kurdun kılına dokunulmaması ve giderek sayılarının artmasının sağlanması için Valon Hükümeti şimdiden bir “*Kurt Planı*”-nı yürürlüğe sokmuş bulunuyordu.

Çevreciler, tabiatı sevenler ve hayvan dostları bu müjdeye çok sevindiyse de, bu plandan rahatsız olanlar da yok değil... Özellikle sürü sahipleri ve de av alanlarında kendilerine bir rakip çıkmasından rahatsız olan avcılar... Onlar için kurt soyu zinhar yaşatılmamalı, görüldüğü yerde yok edilmeli.

Bakan özellikle sürü sahiplerinin endişelerini giderecek önlemlerin de alındığı güvencesi vermeyi ihmal etmedi. Avcılara gelince, görünüş o ki, iklim değişikliğinin getirdiği felaketlerin yanı sıra son Korona salgınının yarattığı paniğin de etkisiyle tabiata daha fazla sahip çıkma seferberliği gün geçtikçe daha fazla taraftar ve militan kazanırken, onların itirazlarını fazla ciddiye alan olmayacak...

Olayın ilginç yanı, bu *La Gileppe Barajı*’nın 1878 yılında dönemin sömürgeci kral *Léopold II* tarafından yaptırılmış olması... Kurtlarla ilgili müjdeyi almak için vatandaşların dibinde toplandıkları barajın sembolü olan 13,5 metre yük-

sekliğindeki arslan heykeli de zamanında bu kralı onurlandırmak için onun sembolü olarak dikilmişti.

ABD’de siyah bir yurttaşın ırkçı polisler tarafından öldürülmesinin ardından Belçika’yı da saran sömürgecilere infialden *Léopold II* de nasibini almış olup nerde heykeli varsa ya kan rengine boyanmakta ya da alaşağı edilmekteydi. Ama kurt neslinin tarihsel dönüşünün coşkusu içinde kralın arslan donundaki anıtına dokunan olmadı...

*

Belçika gazetelerinde bu kurt haberlerini okurken belleğim beni 2. Dünya Savaşı ortalarındaki 1942 kara kışına götürdü... “*Vatansız*” *Gazeteci* anılarımda anlatmıştım:

“Babam Tokat’ın Kunduz ara istasyonunda görevli demiryolcu... Niksar-Erbaa Zelzelesi’ni yeni atlatmışız...Tüm bozkır kar altında... Trenyollarını da kar kapladığından, istasyonun tüm çevreyle tren bağlantısı kesilmiş, kar telgraf direklerini nerdeyse tamamen yutmuş, tellerin bağlandığı porselenlerin beyazını yalıyor. Öyle ki, köylüler çarıklarının gevşeyen bağlarını direklerin tepesinde bağlıyor. Kar dinip de yollar biraz açıldığında, biz, istasyonun beş bacaksız bebese birbirimize sokulmuş, kara bata çıka, suratımıza kırbaç gibi inen, ellerimizi şerha şerha yaran, dudaklarımızı donduran rüzgarla boğuşa boğuşa, çok uzaklardaki köy okuluna bir an önce varmaya çabıyoruz. Uçsuz bucaksız beyazın derinliklerinden gelen kurt ulumalarını duydukça korkudan birbirimize daha bir sokuluyor, kenetleniyor, birbirimizi yüreklendirmeye çalışıyoruz. Korkunun ecele faydası yok. Daha çabuk, daha çabuk... Köye bir an önce varmalıyız...”

78 yıl geride kalan bu anıya rağmen gençlik yıllarında *Jack London*’ın *Vahşetin Çağrısı* adlı romanında kurt köpeği *Buck*’un öyküsünü okuyalı beri kurda öyle korkulu bakmaz oldum.

Bir malikanede yıllarca konforlu yaşamın ardından Kanada posta idaresine satılan *Buck* kutup buzlarında binlerce

kilometre kızak çektikten sonra bir gün kendi soyuyla karşılaşmış vahşeti seçmişti:

“Buck karşısındaki kurtu tanıdı, vahşi kardeşi bu. Kurt hafif hafif uluyordu, Buck da uluyarak karşılık verince burunlarını birbirine sürttüler. İkinci bir kurt daha öne çıktı. Bu yaşlı bir kurttu ve vücudu yaralarla kaplıydı. O da burnunu Buck’a doğru uzattı, koklaştılar. Sonra oturdu, burnunu havaya kaldırdı ve uzun uzun uludu. Buck da oturdu ve uludu...”

Aslına dönen kurt köpeği Buck benim için köleliğe, sömürüye karşı mücadelenin unutulmaz simgelerinden biri olmuştu.

Kurt soyuna insan oğlundan en büyük kötülük, ırkçı bir kesimin büyük bir riyakârlıkla kendi simgesini gasp edip gerektiğinde ulumasını da taklit ederek düşman bellediği başka insanlara her türlü alçaklık ve melaneti yapmakta olmasıdır.

2. Dünya Savaşı yıllarında, CHP yönetiminin *Mussolini faşizmi* ve *Hitler Nazizmi*’yle flört halinde olduğu, hattâ işbirliği yaptığı o dönemde gittiğim ilkokullarda, savaş sonrasında da Ankara’da okuduğum Atatürk Lisesi’nde, ardından Ticaret Lisesi’nde “*bozkurt*” simgesinin beyinlerimize nasıl kazınmaya çalışıldığını unutmuyorum.

“*Bozkurt*”u örgütlü bir hasım güç olarak karşımda bulmam ise *Akşam* gazetesinin genel yayın yönetmeni olduğum 1966’ya rastlıyor... Gazetenin de seçim propagandasını desteklediği 1965 seçimlerinden *Türkiye İşçi Partisi* 15 milletvekili kazanarak çıkmış, Meclis’te grup kurduğu gibi Türkiye’nin dört bir yanında da daha etkin ve yaygın şekilde örgütlenemeye başlamıştı.

Hiç unutmuyorum, TİP’in İstanbul milletvekili olan gazetemizin yazarı *Çetin Altan* 1966’nın Mart’ında İstanbul’a gelişinde 1965 seçimine namılı faşist *Alparslan Türkeş*’in liderliğinde katılıp sadece 11 milletvekili çıkartabilen *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi*’nin Ankara’da gençler arasında

terör amaçlı örgütlenmeye başladığından endişeyle söz etmişti.

Kısa bir süre sonra da Ankara ve İstanbul üniversitelerinde “*Ülkü Ocakları*”nın kuruluşu resmileşmişti... Amblemleri bir hilalin içerisinden uluyan “*bozkurt*” olan ocakların bir de üst örgütü vardı: *Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı*...

Akşam'daki son dönemimdi... Faşist general Cemal Tural'ın Genelkurmay başkanı olup orduya birbiri ardına “*komünizmle mücadele*” emirnameleri yağdırmasından da cesaret alan *Bozkurtlar* İstanbul'da büyük bir “Komünizmle Mücadele” yürüyüşü düzenlemişlerdi... *Akşam*'ı basıp tıpkı bir zamanlar Tan'a yapıldığı gibi tesislerini tahrip etmelerini önlemek için giriş kapısını rotatif kağıdı bobinleri yağarak korumaya almıştık.

Bu ilk yapılanmadan sonra Türkiye'nin tüm üniversite ve yüksek öğretim kurumlarında da Bozkurt amblemlili *Ülkü Ocakları* açılacak, eski MBK üyesi *Diünder Taşer*'in komutası altında komando eğitim kampları kurulacak, yetiştirilen teröristler *Türkiye İşçi Partisi* örgütlerine, ilerici gençlik derneklerine ve sendikalara saldıracaktı.

1968'de *Vedat Demircioğlu*'nun İstanbul Teknik Üniversitesi'nde polisler tarafından katledilmesiyle başlayan “devrimci avı”nın tetikçileri genellikle Bozkurtlardı.

Adana'da yapılan ve CKMP'nin MHP'ye dönüşmesine karar verilen 8-9 Şubat 1969 tarihli kongrede parti amblemi olarak *Üç Hilal* seçilirken, MHP Gençlik Kolları'na da *Bozkurt* amblemi uygun görülmüştü.

Bu kongreden sadece üç gün sonra, 11 Şubat 1969'da ABD 6. Filosu'nun İstanbul Boğazı'na demirlemesini protesto eden işçi ve gençlere saldıranların başında *Ümmetçiler*'le birlikte yine *Bozkurtlar* yer alıyordu.

1967'den itibaren yayınlamaya başladığımız *Ant Dergisi* de Bozkurtların sürekli tehditlerine uğruyordu. Özellikle MTTB ve TMTF gibi öğrenci örgütlerinin yönetimini de ele geçiren *Ülkücüler* Bâbiâli'nin merkezinde terör estiriyordu.

Öyle ki, TMTF genel merkezinin yanı başındaki Başmuhasip Sokak'ta bulunan *Ant Dergisi*'nin yönetim yerine gelen okurların yolu kesiliyor, hakaret ediliyordu. Bu nedenledir ki gerektiğinde kendimizi silahlı saldırıya karşı savunabilmek için Niğde'li bir hamalın aracılığıyla Sürmene işi bir kaçak tabanca edinmiştik.

*

12 Mart 1971 darbesinde sürgüne çıktıktan sonra *Bozkurtlarla* Belçika'da burun buruna gelmemiz 1978 yılına rastlıyor.

Info-Türk'ün Nisan 1978 tarihli bülteninde şunları yazmışız:

“Faşist komandoların Türkiye'deki kanlı provokasyonları, bir savcının, 'NATO'ya hayır' afişi asan bir TİP militanının kurşunlanarak öldürülmesine, üniversite öğretim üyesi Server Tanilli'nin vurularak felç edilmesine varırken, yurt dışındaki faşist örgütlenme çalışmaları Almanya ve Hollanda'dan sonra Belçika'ya sıçramıştır.

“Belçika'nın çeşitli şehirlerdeki Türkçe hayranları uzun süre ikişer üçer kişilik gruplardan ibaret ve genellikle de tecrit olmuş durumda kalmışlardı. Özellikle MC Hükümeti zamanında Belçika'ya tayin edilen din hocaları ve diğer görevliler genellikle MSP veya AP sempaticileri oldukları için de MHP'liler örgütlenme konusunda Türk misyonlarından uzun süre destek alamamışlardı.

“Geçen ay ilk olarak bir sinemada, Belçika'daki bir araya getirilen MHP sempaticilerine örgütlenme talimatı verilmiş, bunun hemen ardından da Brüksel'de, Schaerbeek belediyesindeki Rue Verte, N° 30'da *Brüksel Türk Kültür Derneği-Ülkü Ocağı* adı altında bir dernek faaliyete geçirilmiştir.

“Başlığında ay-yıldız ve ay-yıldızın iki yanında da hilalli Bozkurt resmi bulunan bir bildirinin dağıtımından hemen sonra faşistler Türkiyeli işçilerin yoğun bulunduğu Schaerbeek semtindeki Türk kahvelerine silahlı, sopalı, demir çu-

buklu topluluklar halinde girerek terör havası yaratmaya başlamışlardır.”

Daha sonra diğer kentlerde de kurulan Bozkurt dernekleri, *Belçika Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu* adı altında birleştiler, ardından da Almanya’da MHP’nin yan örgütü olarak kurulan *Türk Federasyonu*’a bağlandılar.

O dönemde Belçika’daki demokrat göçmenlerin örgütlü bulunduğu sosyalist FGTB ve hristiyan CSC sendikalarıyla, *İnfo-Türk*, *Türkiyeli İşçiler Kültür Merkezi*, *Belçika Türkiyeli İşçiler Birliği* ve Kürt örgütü *Tekoşer* bu faşist örgütlenmeye karşı Belçika kamuoyunu uyarmak üzere tüm olanaklarını kullandılar, bu konuda Belçikalı ilerici ve demokratlardan da yoğun destek gördüler.

Bu çalışmalara paralel olarak Fransızca, Flamanca ve İngilizce yayınladığımız *İnfo-Türk* haber bültenlerinde bu konuda verdiğimiz haberler, 1987’de Fransızca yayınladığımız *Intégrisme islamique en Turquie et Immigration* ve 1988’de İngilizce yayınladığımız *Extreme-Right in Turkey* adlı kitaplar da Belçika’da *Bozkurt* tehdidinin anlaşılmasına katkı getirdi.

Mehmet Ali Ağca’nın 1981 yılında Roma’da Papa’ya suikast yapmasından sonra *Bozkurtlar* Belçika kamuoyunda tartışma götürmez şekilde “terörist” damgası yediler.

Hem bu suikastın yarattığı infial, hem de 1980 darbesinden sonra Cunta’nın dünya kamuoyuna “tarafsız” görüntüsü vermek için MHP’yi de kapatarak Türkes başta olmak üzere liderlerini hapsedmesi nedeniyle Avrupa’daki *Bozkurtlar* da bir kriz dönemine girdiler.

Türk-Federasyon’a rakip olarak ilk kez 1987’de *Avrupa Türk-İslam Birliği* kurulunca, Belçika’daki Bozkurtların bir kısmı da *Belçika Türk İslam Dernekleri Federasyonu* adı altında birleşerek ona katıldılar.

1994’te MHP’den kopanların *Büyük Birlik Partisi*’ni kurması üzerine bu partinin sempatzanı olan Bozkurtlar da önce *Avrupa Nizam-i Alem Federasyonu*’nu kurdular, daha

sonra adını *Avrupa Türk Kültür Dernekleri Birliği* olarak değiştirdiler.

2015 seçimlerine doğru yurt dışındaki Bozkurtları yukarıda isimlerini verdiğimiz kuruluşlardan kopartarak kendi disiplini altına almayı amaçlayan AKP, Belçika’da *Osmanlı Ocakları* ve *Osmanlı Seferberlik Halk Harekatı*’nı sahneye sürdü.

Bunlara rağmen özellikle AKP ile MHP arasında *Cumhur İttifakı*’nın kurulmasından sonra MHP disiplinine bağlı *Belçika Türk Federasyonu* en gcl *Bozkurt* rgt olma ayrıcalığını koruyor.

Federasyon halen Belçika’nın *Brüksel, Chtelet, Marchiennes, Verviers, Vis, Gent, Heusden-Zolder, Antwerpen, Berchem, Genk-Winterslag, Genk* ve *Maasmechelen* kentlerinde örgütlü...

Belçika Bozkurtlarının ayrıca gençleri ve kadınları örgütlemek üzere kurulmuş *Belçika lkc Gençlik Kolları* ve *Belçika lkc Kadın Kolları*, bir de Türkiye’ye cenaze nakli için kurulmuş *Hilal Cenaze Fonu* bulunuyor.

Ne ki, on yıllardır izine rastlanmayan kurtların Valon ormanlarına girmesinden büyük kıvanç duyan, onların hayatta kalması için seferber olan Belçika insanı, kendi ülkesinde “Bozkurt” donuna girmiş faşistler bulunmasından son derece rahatsız.

Hele hele bazı siyasi partilerin sırf ifte vatandaş olmuş aşırı milliyetçi Türklerin oyunu alabilmek için Bozkurt şefleriyle flört etmesi, lkclerin toplantılarına katılması, dahası Belçika seçimlerinde bazılarını aday göstermeye kalkışması büyük tepki görüyor.

Kendi aşırı sağcı partilerine *cordon sanitaire* (güvenlik kuşağı) uygulayan Belçika’dan bu konuda farklı bir tutum beklemek de mümkün değil.

Kurtlara sevgi, “Bozkurt”lara nefret...

Bunun, sadece Bahçeli’nin değil, “*Cumhur İttifakı*” kumpasıyla Belçika’da Bozkurt’lara oynayan Tayyip ve şürekâsının da kafasına dank etmesi gerek...

Soykırım inkarcılığına karşı sınır tanımaz kavga

2 Temmuz 2020

Türk Ordusu'nun Güney Kürdistan'da başlattığı yeni kıırım operasyonuna karşı iki hafta önce yazmış olduğum “*Asuri-Arami-Süryani-Keldani'ye kesintisiz soykırım: Bu kaçınıcı Seyfo?*” başlıklı yazım üzerine Belçika'da soykırım inkarcılığına karşı uzun yıllar birlikte mücadele verdiğimiz *Belçika Asuri Enstitüsü* yöneticisi dostum Nahro Beth-Kinne, İnci'yle benim Türkiye'deki ve sürgündeki mücadelelerimiz üzerine bir belgesel gerçekleştirdi.

Nahro bundan 14 yıl önce, 30 Haziran 2006'da, sanatçı dostumuz *Robert Alaux* ile birlikte *Asuri-Arami-Süryani-Keldani soykırımı Seyfo* üzerine bir belgesel hazırlayarak Brüksel'deki *Basilique*'de kamuoyuna sunmuş, o toplantıda ben de Türkiye'deki soykırımlar üzerine bir konuşma yapmıştım. O konuşmam, daha sonra ırkçı medyada hakkımda açılan bir linç kampanyasında gerekçelerden biri olarak kullanılmıştı.

O etkinlikteki konuşmam, Anadolu toprağının bu en eski ulusuna karşı işlenen bir haksızlığı da tamir etmeyi amaçlıyordu.

2005'te, 1915 soykırımının 90. yıldönümü dolayısıyla Brüksel'de Ermeni, Kürt ve Türk demokratik kuruluşları olarak basın toplantısı, konferans, konser, tiyatro gösterisi de içeren bir dizi etkinlik düzenlemiştik. Maalesef o tarihte tüm etkinlikler *Ermeni* soykırımı üzerine yoğunlaşmış, bir iki yan referans dışında *Asuri-Arami-Süryani-Keldani* soykırımından söz edilmemişti.

Aslında gerek Osmanlı döneminde, gerekse Cumhuriyet döneminde Anadolu'nun Türk ve müslüman olmayan uluslarına ve de *alevi* halkına karşı işlenen soykırım ve pogromlar konusunda ilerici ve demokrat çevrelerde sürdürülen suskunluk, hattâ inkârcılık, sürgüne çıktığım ilk günlerden beri yüreğimi yakan bir acıdır.

Nahro'nun *Seyfo Center*'de yayınlanan yeni belgeselinde, bu acıyı içten bir özeleştiriyle paylaşarak şunu söyledim: "Ben Türkiye medyasında önemli yerlerde bulundum, sosyal mücadelede de, siyasal mücadelede de... Ne yazık ki Türkiye'den ayrılıncaya kadar soykırım meselesi üzerine hiçbir bilgilenmem olmadı, soykırımın inkarına karşı çabamız da olmadı, çünkü bilmiyorduk, öğretilmedi, üyesi olduğumuz siyasi partiler, bizden önceki kuşaklar da bize bir şey öğretmedi."

Türkiye'deki 35 yıllık yaşamımda farklı kökenlerden, inançlardan çok sayıda arkadaşım, meslektaşım, yoldaşım oldu. Demiryolcu çocuğu olduğum için ilkokulu okumak üzere gurbetçi gönderildiğim köylerden biri, Kayseri'nin *Muncusun* köyüydü. Özünde bir Ermeni köyü olan *Muncusun*, soykırım ve tehcirden sonra Rumeli muhacirleri yerleştirilerek tamamen Türkleştirilmişti. Binlerce yıllık Ermeni varlığının üstüne ölü toprağı serpilmişti.

Orta ve lise öğrenimini yaptığım başkent Ankara'nın yoksul mahallelerinde Ermeni, Rum, Kürt, Yahudi arkadaşlarım oldu. Ara sokaklarda çaput topla tek kale futbol oynadık, Hergele Meydanı'nda birlikte çember çevirdik, yaz aylarında Mebus Evleri'ne giderek bahçelerinden elma hırsızlığı da yaptık... Aramızda her şeyi konuştuk, hattâ bacak kadar boyumuzla 1946 ve 1950 seçimlerinde CHP-DP tartışmalarına bile girdik, ama 1915 üzerine hiçbir konuşma, hattâ en küçük bir ima dahi olmadı.

Gençliğimin İzmir'i... Yüksek öğrenim gördüğüm, gazeteciliğe başladığım kent... Hellenistik çağda kurulan, asırlarca Roma ve Bizans kenti olmuşken 15. yüzyılda Osmanlı hakimiyetine girdikten sonra da ekonomik hayatini büyük ölçüde Levanten, Rum, Ermeni ve Yahudi'lere borçlu olan İzmir'de de, ne öğrenci derneğinde, ne çalıştığım muhalif gazetede, ne sendikalarda, ne bizim kuşağa sol düşünce ufkunu açan tevkifattan geçmiş komünist dostlar çevresinde, ne de 1962'de katıldığım *Türkiye İşçi Partisi*'nde 1915 soy-

kırımından tek kelimeyle dahi bahsedildiğini anımsamıyorum. Karadeniz bölgesindeki 1919 Pontüs soykırımından da, Ege bölgesindeki 1922 Rum soykırımından da... İstanbul gibi İzmir'de de tüm dehşetiyle yaşanan 6-7 Eylül 1955 pogromundan sonra bile, ünlü deyişte olduğu gibi hafızai beşer bu konularda nisyân ile malul kalmayı sürdürdü...

Ya İstanbul? Çalıştığım gazetelerde, militanlığımı yaptığım, hattâ 1964'teki 1. Kongresi'nde Merkez Yürütme Kurulu'na seçildiğim *Türkiye İşçi Partisi*'nde Ermeni, Rum, Yahudi, Süryani dostlarım, meslektaşlarım, yoldaşlarım oldu... 12 Mart 1971 darbesinden sonra Türkiye'den ayrılıncaya kadar 1915 soykırımının, bırakın ciddi şekilde gündeme alınmasını, söyleşi düzeyinde bile sözünün edildiğini anımsamıyorum.

O yıllarda sosyalist ülkelerde bulunan, *Bizim Radyo* ve *Yeni Çağ* dergisi gibi yayınlarını izlediğimiz *Türkiye Komünist Partisi*'nden de, merkez yönetiminde Ermeni kökenli üyeler bulunduğu halde, 1915 Soykırımı konusunda herhangi bir açıklama ya da eleştiri gelmiş değildi.

Özellikle soykırımın 1965'teki 50. yıldönümünde başta Lübnan olmak üzere çeşitli ülkelerde *Ermeni Soykırımı*'nı anma etkinlikleri düzenlendiği haberleri Türk medyasına da yansıdığı zaman da 1. Dünya Savaşı yıllarında emperyalistlerin kışkırtmasıyla halkların birbirine kırdırıldığı yorumlarıyla yetinilmiş, İttihat ve Terakki'nin can alıcılığından, katillerden çoğunun da cumhuriyet döneminde iktidar kadrolarına yerleştirildiğinden bahseden olmamıştı.

1915 soykırımı ve tehcirinin Türkiye solunun gündemine girmesi ancak 70'li yılların sonlarında başlayan kitlesel Asuri, Ermeni ve Kürt göçünün yerleştiği ülkelerde örgütlenmesi, daha önce bu ülkelerde oluşmuş diasporalarla ilişki kurması ve güçbirliğine girmesi sonucunda gerçekleşebildi.

70'li yılların ikinci yarısında *Türkiye İşçi Partisi*'ni desteklemek üzere Avrupa'da kurduğumuz *Demokrasi İçin Birlik* o dönemde, sonradan *Brüksel Kürt Enstitüsü* adını alacak olan *Tekoşer* ile sürekli güç ve eylem birliğindeydi. Kürt,

Ermeni, Asuri soykırımları konusunda Kürt dostlardan çok şey öğrendik.

Ancak o dönemde 1915 soykırımının tanınması ve inkarcılığa karşı mücadele konusunda tavır koymamız o kadar kolay olmadı.

12 Eylül darbesinden sonra *Demokrasi İçin Birlik Avrupa Komitesi*'nin yayın organı olarak Belçika'da *Tek Cephe* adında bir gazete çıkartıyorduk. 1981 Mart'ında *Asala* örgütü Paris'te iki Türk diplomatını öldürmüş, ardından da Ermeni soykırımının Türkiye tarafından tanınmasını isteyen bir bildiri yayınlamıştı.

Bu olay üzerine *Demokrasi İçin Birlik Fransa Komitesi* Ermeni soykırımı ve *Asala* eylemleri konusunda hayli uzun bir analiz yazısı hazırlayıp Avrupa komitesine göndermişti. Yazıda *Asala* eylemleri, hem bireysel terör olduğu, hem de Türkiye'deki faşist cuntanın ırkçı propaganda ve baskıları meşru göstermesine olanak sağladığı için eleştiri liyor, ancak Ermeni soykırımının Türkiye tarafından tanınması gerektiği de vurgulanıyordu.

İki sayı sürecektir yazının birinci bölümü yayınlanınca o sırada Brüksel'de konuğumuz olan TİP Genel Başkanı *Behice Boran* büyük tepki göstermişti. Buna rağmen *Demokrasi İçin Birlik Avrupa Komitesi* olarak Fransa Komitesi'nin yazısına sahip çıkmış, ikinci bölümü de Nisan 1981 tarihli sayıda hiçbir değişiklik ve kısaltma yapmadan yayınlamıştık.

Tek Cephe'nin ulusal baskılara karşı mücadele tavrını sonraki yıllarda da *İnfo-Türk* bültenleriyle ve kitaplarıyla sürdürdük. O sırada yakın ilişkide bulunduğumuz Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanı *Ernest Glinne*, 20 Eylül 1983'de Türk Hükümeti'ni 1915 soykırımını tanımaya çağırarak bir önergeyi parlamento başkanlığına sundu.

3 Ocak 1985'te de Fransa'nın A2 Televizyonu, "*Çizmeler altında Türkiye*" adlı bir belgesel yayınladı. Belgeseli izleyen tartışma bölümünde *Paris Kürt Enstitüsü* adına Nezan Kendal, *İnfo-Türk* adına da ben, Türkiye'de Kürtlere, Er-

menilere, Asuri-Keldani'lere ve demokrat düşünceli Türklere yapılan yeni baskılar hakkında ayrıntılı bilgi vererek Avrupa'yı bu baskılar karşısında sesini yükseltmeye çağırdık.

Ekim 1987'de yine *Info-Türk* olarak Türkiye'de tüm baskı ve zulüm uygulamalarının yanı sıra Kürtlere, Ermenilere, Asuri-Keldani'lere uygulanan soykırım ve baskılar konusunda da ayrıntılı bilgi veren *Black Book* (Kara Kitap)'ı yayınladık.

O dönemdedir ki *Belçika Demokrat Ermeniler Derneği*, *Belçika Asuri Enstitüsü* ve *Avrupa-Ermeni Federasyonu*'nun kurulması da 1915 soykırımın tanınması için Ermeni ve Asuri diasporalarının onyıllardır sürdürdüğü mücadeleye de yeni bir güç kattı.

2005'teki 90. yıldönümünü dört örgüt olarak anmışken, 2015'teki 100. yıldönümünde ortak bir bildiriyle 1915 soykırımının tanınmasını birlikte isteyen örgütlerin sayısı 10'u aşıyordu:

Avrupa Süryaniler Birliği, Belçika Alevi Birlikleri Federasyonu, Belçika Arami (Süryani) Federasyonu, Belçika Asuri Enstitüsü, Belçika Demokrat Ermeniler Derneği, Belçika Göçmenler Kolektifi, Belçika Kürt Dernekleri Federasyonu, Brüksel Halkevi, Brüksel Kürt Enstitüsü, Brüksel Kürt Kültür Merkezi, Güneş Atölyeleri, Info-Türk, Yezidiler Evi.

Hemen belirteyim... Türkiyeli sürgün örgütleri soykırımlara ve soykırım inkarcılığına karşı mücadelenin sadece geldiğimiz ülkenin toprağıyla sınırlı olmadığını bilincindedir. Hele bu mücadelenin örgütlendiği yer sömürgeci tarihi kanlı sömürü, soykırım ve siyasal cinayetlerle lekeli Belçika gibi bir ülkeyse!

Her şeyden önce son ırkçılık karşıtı gösteriler sırasında heykelleri kan rengine boyanan, bazı yerlerde kaidesinden sökülerek depoya atılan Belçika devletinin ikinci kralı Léopold II'nin 19. yüzyıldaki sömürgeci cürümleri...

İki yıl önce de yazmıştım:

"1884-1885 yılları arasında düzenlenen Berlin Konferansı'nda Belçika'nın Kongo üzerindeki hâkimiyeti tanınmış ve

Bağımsız Kongo Devleti kurulmuştu. Belçika Kralı Leopold II, sahip olduğu tapular sayesinde Kongo'yu kendi özel mülkü haline getirmişti. Afrika'yı medenileştirme iddiasıyla yola çıkan Léopold II, Kongo'daki fildişi ve kauçuk gibi zenginlikleri sömürebilmek için çeşitli koloni düzenleri kurmuştu.

“1890'lı yılların başında Avrupa'da gelişen sanayi ile birlikte kauçuk yeni bir zenginlik kaynağı olmuştu. Kauçuk ağacının olgunlaşması uzun yıllar aldığından, o dönemde kauçuk ağaçlarına sahip en geniş ülke olan Kongo'da Léopold II tarafından kanlı bir sömürü sistemi kurulmuştu.

“Kongolu işçilerden sömürüye isyan edenlerin elleri ve ayakları çapraz kesilerek diğerlerinin itaat etmeleri sağlanmaya çalışılmıştı. Üretim kotasını dolduramayan Kongolu erkekler yakalanamadığında, askerler bu kişilerin eşlerinin veya çocuklarının ellerini kesmişti. Tüm bu yaşananların etkisiyle 1880 ve 1920 yılları arasında Kongo'daki nüfusun 20 milyondan 10 milyona düştüğü tahmin ediliyordu.”

Kongo'nun acısı, Léopold II'nin uluslararası tepkiler karşısında bu ülkeyi şahsi mülkiyeti olarak tutmaktan vazgeçerek Belçika'nın sömürgesi haline dönüştürmesiyle de bitmeyecekti.

Tüm Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinde güçlenen anti-empyralist mücadelenin sonucu olarak Kongo da 1960 yılında bağımsızlığına kavuşacak, ancak yeni devletin kurucu lideri *Patrice Lumumba*, üzerinden bir yıl dahi geçmeden, *Kral Boudewijn*'in saltanatı döneminde, CIA ile işbirliği halindeki Belçika gizli servislerinin bir komplosuyla devrilecek, tutuklanıp işkence gördükten sonra bir ormanda kurşuna dizilecek, ardından da nâşi ateşe verilerek yok edilecekti.

Boudewijn'in günahları bununla da sınırlı değildi... Lumumba devrildikten sonra Kongo'yu yıllarca demir yumrukla yöneten *Mobutu*'ya, İspanya'da faşist diktatör *Franko*'ya sürekli arka çıkan kral daha da ileri giderek Şili'de *Allende* iktidarının yıkılmasını amaçlayan CIA projelerinin finans-

manına da katkıda bulunacaktı.

Boudewijn 31 Temmuz 1993’de İspanya’da öldükten sonra yerine geçirilen kardeşi *Albert II*’nin saltanatı döneminde de Belçika’nın ikinci eski sömürgesi *Ruanda*’da 6 Nisan 1994’ten itibaren korkunç bir soykırım yaşanacak, ülkenin *Hutu* çoğunluğu Belçikalı sömürgeci kalıntılarının kışkırtmasıyla 1 milyona yakın *Tutsi*’yi hunharca katledecekti.

İki gün önce, 30 Haziran’da, Kongo’nun bağımsızlığa kavuşmasının 60. yıldönümünde, sadece *Lumumba*’nın katledilmesi değil, *Léopold II*’nin saltanatı dönemindeki kanlı sömürü de, *Ruanda*’daki soykırım da gündeme geldi.

Belçika’nın şimdiki kralı *Philippe*, hanedanın geçmişine duyulan tepkileri yatıştırmak için Kongo’nun şimdiki cumhurbaşkanına büyük dedesi zamanında işlenen cürümlerden dolayı üzüntülerini ifade eden bir mesaj göndermekle yetindi. Ama özür falan dilemedi.

Kamuoyundaki tepkiyi yatıştırmak için geçici başbakan *Sophie Wilmés*, konunun “özür dileme” de dahil bir parlamento komisyonunda ele alınacağını vurgulayan bir açıklama yaptı.

Özür dileme de yeterli mi? Ya heykeller? Her göze çarşıta o kanlı sömürgeci geçmişi anımsatan putlar?

Ruanda soykırımı döneminde tahtta oturan *Albert II*’nin sağda solda heykeli olmadığı için pek dert değil... Ama ülkenin dört bir yanına dikilmiş *Léopold II* ve *Boudewijn* heykelleri müzeliç olmadığı, buna karşılık *Lumumba*’nın heykelleri hak ettiği yerlere dikilip ismi meydan ve sokaklara verilmediği sürece Belçika’da “*Black Lives Matter*” öfkesi asla dinmeyecek.

O öfke, onyıllardır birlikte yaşadığımız, demokrasi, barış ve eşitlik mücadelesini paylaştığımız Belçika halkının öfkesi, 1915 soykırımının tanınması için mücadele veren biz Türkiyeli sürgünlerin de öfkesidir.

Eğer Belçika’da soykırımcıların heykel ve anıtları sökülüp atılacaksa, Türkiye’de 1915 soykırımının planlayıcısı ve uy-

gülatıcısı İttihat ve Terakki’cilerin heykel ve anıtları da mutlaka tarihin çöplüğüne atılmalıdır.

Özgürlük militanı bir gazeteci: Cengiz Tuncer

8 Temmuz 2020

Bugün Türkiye basın, yayın, edebiyat ve sinema dünyasına büyük katkılarda bulunmuş, fakat 12 Eylül darbesinin üstünden bir yıl geçmeden vefat ettikten sonra kadir bilmezliğin ve vefasızlığın acılı örneklerinden biri olarak ismi neredeyse nisyana gömülmüş olan bir yürekli dostumuzun ölüm yıldönümü.

Benden beş yıl önce, 1931 yılında Denizli’nin Buldan ilçesinde doğmuş olan *Cengiz Tuncer*’i, 8 Temmuz 1981’de kaybetmiştik.

Cengiz sadece gazeteci ve yayıncı değildi, aynı zamanda şiirler, romanlar ve senaryolar yazmış üretken bir yazardı. 1960’da Remzi Kitabevi tarafından yayınlanan *Hacizli Toprak* adlı romanında Ege kırsalı insanların yaşamlarını ve sorunlarını şiirsel bir şekilde anlatmıştı. Kitap daha sonra Rusça ve Bulgarca’ya çevrilerek yurt dışında yayınlanmıştı.

Cengiz’i ta 1954 yılında, İzmir’in o dönemdeki tek muhalif gazetesi olan *Sabah Postası*’nda yazı işleri ekibimize katıldığı zaman tanımıştım. On yıl sonra, İzmir’den İstanbul’a geldiğim 1963 yılında o *Gece Postası*’nın genel yayın müdürü, ben de sorumlu müdürüydüm. Bir yıl sonra 1964’te rollerimiz değişmiş, ben *Akşam* gazetesinin genel yayın müdürü olduğumda Cengiz de önerimi kabul edip haberler müdürlüğünü üstlenerek gazeteyi solun günlük sesi haline getirme mücadelemizde benim en yakın çalışma arkadaşlarımdan biri olmuştu.

Sermaye sınıfının ve onun hizmetindeki Demirel Hükümeti’nin baskılarıyla 1966’da *Akşam*’dan birlikte uzaklaştı-

rıldıktan sonra 12 Mart 1971 darbesine kadar süren yayıncılık yıllarımızda *E Yayınları* kurucusu ve yöneticisi olarak Cengiz yayınladığı kitaplarla Türkiye'nin düşün yaşamına büyük katkıda bulunmuştu. En büyük katkısı da bence 1969 yılında *İsmail Beşikçi*'nin büyük olay olan *Doğu Anadolu'nun Düzeni - Sosyo Ekonomik ve Etnik Temeller* adlı başucu kitabını yayınlaması olmuştu.

Cengiz'le İstanbul'da basın ve yayın dünyasında tekrar beraber olmamın nedeni o sırada İzmir il örgütünün yönetiminde bulunduğum *Türkiye İşçi Partisi*'nin verdiği bir görevdi.

1962 yılında parti Türk Ceza Kanunu'nun sol düşünce ve örgütlenmeyi yasaklayan 141 ve 142. maddelerinin kaldırılması için bir kampanya açmıştı. İzmir gazeteciler sendikası adına yönetim kurulunda bulunduğum *Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonu*'nun da bu kampanyayı desteklemesini sağlamak için İstanbul'a gittiğimde, TİP genel başkanı Mehmet Ali Aybar partinin kurulmakta olan basın ve araştırma bürolarında görev üstlenmem için İstanbul'a gelmemde ısrar etmişti. İstanbul'a gelebilmem için her şeyden önce bu kentte hayatımı kazanabileceğim bir iş bulmam gerekiyordu.

141 ve 142 konusunu görüşmek üzere gittiğim federasyon merkezinde Cengiz Tuncer'e rastlamıştım. Beni görünce çok sevinmiş, "Ben de seni düşünüyordum. Ethem İzzet Benice beni *Gece Postası Gazetesi*'ne genel yayın müdürü yaptı. Gazeteyi birlikte çıkartacağım senin gibi bir arkadaşına ihtiyacım var. Gelir misin?" demişti. Tam da aradığım şeydi, hemen kabul etmiştim.

İzmir'deki aileme ve partili arkadaşlara veda ederek iş başı yapmak üzere hafta sonra tekrar İstanbul'a geldiğimde önce parti genel merkezine uğramıştım. Aybar çok sevinmiş, hem basın, hem de araştırma bürosunda görev üstlenip üstlenemeyeceğimi sormuştu.

"Benim açımdan sorun değil, demiştim. Yarın sabah *Gece Postası*'nda sayfa sekreteri olarak işe başlıyorum. Sabah

6'dan öğleden sonra 2'ye kadar oradayım. Ondan sonraki tüm zamanım sendikamın ve partimindir.”

Ertesi sabah saat 6'ya doğru *Gece Postası*'ndaydım. Yazı işleri odasına girdiğimde Cengiz Tuncer, her lodosta azan astım krizlerinden birini geçirmekteydi. Kendisini biraz toparladıktan sonra yazı işlerindeki ve mürettiphanedeki arkadaşlarla tanıştırdı. Ardından o gazeteyi de sola açık bir günlük haline getirmek için elbirliğiyle çalışmaya koyulduk.

Ancak Cengiz daha ilk günden, kendisinin asıl amacının senaryo yazarı ve film yönetmeni olarak Yeşilçam'a geçmek olduğunu, bir süre sonra ayrılarak yerini bana bırakmak istediğini söyledi. “Sayfa sekreterliği tamam da, patron yayın yönetmeni olarak gazetesini TİP'li bir gazeteciye emanet eder mi?” diye sordum. “Ethem İzzet Benice ilginç bir insandır, dedi. Daha yüzyılın başında İstanbul'da *İstirakçi Hilmi*'nin *Sosyalist Fırkası*'nda militanlık yapmış, zamanın sokak yürüyüşlerinde kızıl bayrak taşımıştır.”

Bir süre sonra Cengiz gerçekten gazeteyi bırakarak Yeşilçam'a geçti. Ben bir yıl kadar *Gece Postası*'nı yönettikten sonra gece sekreteri olarak çalışmaya başladığım *Akşam* gazetesinde *Malik Yolaç* tarafından genel yayın müdürlüğüne getirildim. *Akşam*'ı sola açık bir gazeteye dönüştürmek için kadro kurarken Cengiz'in bir film yaptıktan sonra Yeşilçam'da devam etmek istemediğini öğrenince kendisine haberler müdürü olmasını önerdim, derhal kabul etti. Dış haberler servisinin sorumluluğunu da *Türkiye İşçi Partisi*'nde birlikte çalışmış olduğumuz *Hüseyin Baş* üstlendi.

Bir süre sonra da *Akşam*'ın Ankara bürosunda siyasi muhabir olan *İnci Tuğsavul* benimle hayatını birleştireceği için İstanbul'a geldi, kısa zamanda dizgi ve baskının tüm tekniğini de öğrenerek gazetenin sayfalarını daha ajitatif hale getirmek üzere teknik sekreterliği üstlendi.

İnci'yle Beyoğlu evlenme dairesindeki nikah törenimize ailelerimiz de dahil hiçbir davetli çağırılmamıştık. Nikah zaten bir formaliteydi. Gazetedeki çalışmamıza hiç ara vermeden

aynı ritimde devam edecektik. Nikah töreninde bizim dışımızda sadece iki tanışımız vardı. İnci'nin tanığı daha önce çalıştığı Akşam Ankara bürosu şefi *İlhami Soysal*, benimki ise *Cengiz Tuncer*'di.

Tam da o sırada *Çetin Altan*'ın Milliyet gazetesinden kovulduğu haberi geldi. *Yaşar Kemal* beni birkaç kez ziyaret ederek *Çetin*'e fıkra yazdırmamı önerdi. *Çetin* daha önceki yıllarda da *Akşam*'da bir süre çalışmış, ama kritik bir zamanda yüz üstü bırakarak başka bir gazeteye geçmişti. Yolaç bu yüzden kendisine tepkiliydi, gazeteye almak istemiyordu. İsrar ederek *Çetin*'in de gazetenin ikinci sayfasında iki ayrı köşede günlük fıkralar yazmasını sağladım.

Akşam bizim yönetimimizde sadece bir günlük gazete değildi, aynı zamanda 1965 genel seçimlerinde *Türkiye İşçi Partisi*'nin kampanyasına geniş yer vererek sosyalist hareketin Türkiye'de ilk kez TBMM'de 15 milletvekiliyle temsil edilmesine katkıda bulunmuştu.

Ama sermaye sınıfı ve onun hizmetindeki Demirel iktidarı bunu hazmetmemişti... Gazetenin tirajını sürekli artırdığımız halde önce ticari ilanların verilmesi engellenerek mali baskı uygulandı. Ardından, TIP'ten milletvekili seçilmiş olan fıkra yazarımız *Çetin Altan*'ın gazeteden uzaklaştırılması için gazete sahibi Malik Yolaç üzerinde büyük baskı yapılmaya başlandı.

Yolaç, ara formül olarak hiç değilse fıkraları bir süre yayınlanmasını diye *Çetin Altan*'ı birkaç aylığına mecburi izne çıkartmamı dayattı. Reddettim.

O sırada bir yıl önce idam edilmiş olan 21 Mayıs darbe girişimi lideri *Talat Aydemir*'in anılarını yayına hazırlamak için İnci'yle birlikte evde çalışmaya karar vermiş, bizim yokluğumuzda gazetenin yönetimini Cengiz Tuncer'e bırakmıştım.

Sermaye çevrelerinin ve hükümetin baskısından bunalan Yolaç bunu fırsat bilerek Cengiz'in gazeteyi yönetmesini engelledi, spor servisinden bir sayfa sekreteriyle gazetenin birinci sayfasına el koydu.

Bu darbe karşısında gazetenin tüm kadrosu, Çetin Altan ve İlhami Soysal da dahil, direnişe geçerek birinci sayfadan Akşam okurlarına gerçekleri açıklayan bir bildiri yayınladık.

Direnişi kırmak üzere Yolaç yeni bir tertibe baş vurdu, Ankara'dan İstanbul'a gelen Çetin ve İlhami'ye, gazeteyi sol yapan yönetim kadrosunu desteklemedikleri takdirde yazmakta serbest olacaklarını bildirdi. Sonuç da aldı.

Benimle buluştuğunda İlhami "Biz direnişe imza verdik ama, siz de olayı büyütmüşsünüz. Patronun Çetin'i işten uzaklaştıracağı yokmuş, sadece gazetenin sol dozajını düşürüp ilan sahiplerini rahatlatmak için birinci sayfayı kendi kafasına uygun biriyle yapmak istiyormuş. Bana kalırsa bu kriz bir an önce çözülsün iyi olur. Malik Bey'in isteklerini kabul edelim" diyordu.

Çetin de aynı telden çalıyordu: "Yahu, bir bardak suda fırtına kopartmayalım. İşte şurada iyi kötü yazıp duruyoruz. Bırakın Malik de kendi gazetesinde dilediğini yapsın."

Tartışmanın bir anlamı yoktu, belli ki Yolaç'ın manevrası başarılı olmuştu.

Eve döndüğümde İnci son derece öfkeliydi. Çetin biraz önce kendisine telefon ederek "Bak İnci, Doğan'a söyle bu inadından vazgeçsin. Fena mı, günlük bir gazetenin başında bulunmanın itibarı var, tiyatrolara, konserlere davet ediliyorsunuz. Bunları feda etmeğe değer mi?" demişti. İnci de Çetin'e "Eğer Doğan bu şantajı boyun eğerse derhal boşanırım," diye yanıt vererek telefonu kapatmıştı.

Direniş yapan arkadaşlarla akşam 21'de bizim evde randevumuz vardı. İlk Cengiz Tuncer geldi, son derece üzgündü... "Bu iş burada biter, dedi. Çetin'le İlhami Malik Yolaç'la anlaşmışlar bile. Her ikisinin yarın gazetede yazıları yayınlanıyor. Zaten İlhan Selçuk'un eşi Handan da Beyoğlu'nda kapı kapı direnişin kırıldığını, Çetin'le İlhami'nin gazeteye döndüğünü anlatıyor."

Gazetenin en tanınmış iki yazarı yazmaya devam ettiklerine göre, Akşam'ı sol yapan, Çetin'e *Milliyet*'ten kovulduk-

tan sonra tekrar günlük fıkra yazma, hattâ daha sonra milletvekili olma olanağı sağlayan kadroya gerek kalmamıştı.

Malik Yolaç ilk hamlede Haberler Müdürü Cengiz Tuncer, Dış Haberler Müdürü Hüseyin Baş ve Birinci Sayfa Sekreteri İnci Tuğsavul'un kontratlarını feshettiğini duyurdu.

Akşam'a büyük tiraj kazandıracağını hissettiği *Talat Aydemir*'in anılarını yayına hazırlamadan gazeteyle ilişkimi kesmemi istemediği için, benimle özel bir görüşme yaptı. "Bak Doğan" dedi, "Sana daha önce de kaç kez söylemiştim. Bu Çetin'e fazla güvenme, demiştim. Kendisine sahip çıktığın halde bu defa kurbanı sen oldun. Artık gazetenin genel yönetimini tamamen ben üstleniyorum, bundan böyle kimseye de bırakmam. Çetin'le İlhami ne yazarlarsa yazsınlar, ben birinci sayfayla durumu kurtarırım."

Hemen ardından yeni bir öneri getirdi: "Bu gazeteye getirdiğin katkıları inkar etmiyorum. Genel yayın müdürü olarak kalmasan da seninle iş birliğini sürdürmek isterim. Talat Aydemir'in anılarını bitirdikten sonra birlikte haftalık bir haber dergisi çıkartalım. Orada ne yaparsan yap, karışmam. O da olmazsa, yayın danışmanı olarak kal..."

"Malik Bey, dedim. Aydemir'in anılarını bitirmemi garantilemek için bu öneriyi yapıyorsanız, kendinizi hiç zorlamayın. Ben gazetede hiçbir sıfatım olmasa da anıları bitirir, zamanında teslim ederim. Bu Aydemir ailesine sözümdür. Ondan sonra da kendime yeni bir yol çizerim. Henüz 30 yaşındayım, bu yaşa kadar çok mücadelelerden geçtim, çok ihanete uğradım, ama önümde uzun yıllar, seçilecek çok yollar var. Sizi Çetin'le baş başa bırakıyorum..."

Aydemir'in hatıralarını yayına hazırlayıp teslim ettikten sonra İnci'yle birlikte *Dinle Yankee* adlı bir kitap çevirdik, ben faşizm ve kapitalizm üzerine iki kitap yazdım, İnci de bir klasik müzik rehberi...

1967 başından itibaren Yaşar Kemal ve Fethi Naci'yle birlikte haftalık sol dergi *Ant*'ı, 1968'den sonra da *Ant* kitaplarını yayınlamaya başladık.

Hüseyin Baş Ant Dergisi'nin kadrosunda yer alarak dış olayları sol açıdan yorumlayan makaleler yazmaya devam ederken Fransa'dan da Türkiye'de yayımlayabileceğimiz çok sayıda kitabın bize zamanında ulaşmasını sağladı.

Cengiz Tuncer ise değerli bir gazeteci olarak bir süre haftalık bir gazetede sorumluluk üstlendi, 1968'den itibaren de İsmail Beşikçi'nin *Doğu Anadolu'nun Düzeni - Sosyo Ekonomik ve Etnik Temeller* adlı kitabı da dahil sayısız belgesel ve edebi kitaplar yayınlandı.

Beşikçi'nin kitabının yayını, Mehmet Emin Bozarslan tarafından Türkçeleştirilen ilk Kürt tarihi *Şerefname*'yi yayına hazırladığımız günlere denk geliyordu. Ortak gazeteci dostumuz Yılmaz Öztürk'le birlikte bizi sık sık ziyarete gelen *İs-mail Beşikçi* bu kitabı yayımlayacağımızı öğrenince çok memnun olmuş, dergide yayınlanmak üzere *Doğu Ana-dolu'da geri bırakılmışlığın oluşumu* başlıklı yeni bir incelemesini göndermişti, o yazıyı *Ant*'in Şubat 1970 sayısında yayınlamıştım. O yazıdan dolayı 12 Mart'tan sonra Diyarbakır askeri mahkemesinde ikimiz hakkında da dava açılacaktı.

Cengiz Tuncer'le 1971 darbesinden ancak yedi yıl sonra son kez görüştük. Türkiye'ye kesin dönüşümüzün hazırlıklarını yapmak üzere kısa süreli olarak gittiğimiz 1978 yılında özlem giderip uzun uzun görüştüğümüz dostlarımızdan ve kavga arkadaşlarımızdan biri de Cengiz'di.

Gazetecilik yaşamında uğradığı haksızlıkların ötesinde yayın çalışmalarında da karşılaştığı maddi sorunlardan ötürü bir karamsarlık içindeydi. Sağlık durumu iyi değildi.

Oysa 1978 yine de umut yıllarından biriydi... Sol örgütler legal planda kurulmaya, çok sayıda sol kitap yayınlanmaya başlamıştı. Artık Kürtçe yayınlar da yapılabiliyordu. Bizim Belçika'da *İnfo-Türk* olarak yayınladığımız sol kitapların dahi Türkiye baskıları yapılmaya başlamıştı... En kısa zamanda Türkiye'ye kesin dönüş yaparak *Ant* ya da benzeri bir yayınevini yeniden kurmayı planlıyorduk. Siyasal olarak da yeniden kurulan *Türkiye İşçi Partisi*'ne üye olmuş, ülkeye

kesin dönüşümüze kadar partinin Avrupa’da sesini duyurma ve örgütlenme sorumluluğunu üstlenmiştik.

Cengiz’e “Herşeye rağmen bugünlerin temelini atılmasında 60’ların sol yayınlarının da onur payı var... Senin 1969’da *Beşikçi*’nin kitabını yayınlamış olman yayıncılık tarihimizin en önemli olaylarındandı. Unutulmayacak” demiş, iyimserlik telkin etmeye çalışmışım.

Belçika’da ülkeye kesin dönüş hazırlıkları yaparken avukatım İstanbul’da Donanma askeri savcılığının militarizm konusunda çevirdiğim bir kitabın Türkiye’de yayını üzerine hakkımda kovuşturma açtığını, kesin dönüşü bir süre bekletmem gerektiğini duyurdu. Ne ki beklerken Türkiye’yi bu kez de 12 Eylül 1980 faşist darbesi vurdu. Üstelik Evren Cuntası İnci’yle beni Türk vatandaşlığından da atarak dönüş yollarını tamamen kapattı...

Sayısız dostlarımız gibi sevgili Cengiz’i de bir daha göremedik. 1981’in 8 Temmuz’unda hayata veda ettiği acı haberi geldi.

1954’ten itibaren farklı zemin ve konumlarda yıllarca kavga arkadaşlığı yaptığım, dostluğunu paylaştığım Cengiz Tuncer’i ben de, İnci de sevgi ve özlemlerle anıyoruz.

Kadir bilmezliğin ve vefasızlığın acılı örneklerinden biri olarak ismi nerdeyse nisyana gömülmüş olan bu yürekli insan *Türkiye Gazeteciler Cemiyeti* ve *Türkiye Yayıncılar Birliği* tarafından gecikmeksizin *posthum* onurlandırılmalıdır.

Siyasette böyle liderler de vardı...

16 Temmuz 2020

Ayasofya ruhunun *Yenikapı* ruhuyla hemhal olduğu şu parçalı bulutlu 15 Temmuz gününde haftalık yazım için konu aramama pek gerek kalmadan “*cumhur müttefiki*” ve de

“*millet müttefiki*” partilerin başını çeken siyasetçilerle ilgili evlere şenlik haberler düşmeye başladı.

Türkiye’de islamo-faşist rejimin *Ayasofya* fütuhatına Danıştay 10. Dairesi’nin icazet vermesinden önce CHP lideri *Kemal Kılıçdaroğlu*’nun nasıl çanak tuttuğunu, fütuhatın ardından da CHP’nin cumhurbaşkanı adayı *Muharrem İnce* ve CHP’li İstanbul belediye başkanı *Ekrem İmamoğlu* tarafından kilisenin camileştirilmesinin nasıl coşkuyla alkışlandığını ibretle görmüştük.

Bir kilisenin devlet zoruyla camileştirilmesi evrensel düzeyde bir cürüm olduğu halde *Kılıçdaroğlu* hâlâ bu cürümün özünü değil, sadece işleniş biçimini eleştirerek durumu idare etmeye çalışıyor.

Koray Düzgören’in son yazısında belirttiği gibi, “Muhafazakâr kesime sempatik görünerek partisinin oyunu arttıracaklarını hesap ediyor. Sağ ve muhafazakâr kesimin oyunu kazanabilmek için sağ, devletçi ve milliyetçi söylemler gerekliymiş gibi davranıyor. İktidarın dümen suyunu izlemekte bir sakınca görmüyor.”

Aslında marksist solu ve Kürt direnişini sürekli karşıya alarak sağ kesimin oyunu kazanma cambazlıkları CHP’de *Kılıçdaroğlu*’ndan çok çok önce, 60’lı yıllarda başlamıştı.

Dönem, Türkiye’de gelişmekte olan sosyalist ve bağımsızlıkçı direnişin önünü kesmek için ABD emperyalizminin ana akım medyayı da kullanarak *Morisson* taşaronu Demirel’i başbakan yaptığı dönemdi. O dönemdedir ki Demirel *Müslüman Kardeşler*’i devletin kilit noktalarına yerleştirmişti.

12 Mart darbesinden sonra da CHP genel sekreteri Ecevit başbakan olunca bir yandan *Müslüman Kardeşler*’in MSP’sini iktidar ortağı yaparak, öte yandan Kıbrıs adasının yarısını Türk Ordusu’na işgal ettirerek *Türk-İslam Sentezi* faşistlerinin daha da güç kazanacağı ortamı hazırlamıştı.

Onu, 12 Eylül faşist darbesinden sonra *Müslüman Kardeşler*’in kilit adamı Turgut Özal’ın Evren Cuntası tarafından

önce askeri güdümlü hükümetin başbakan yardımcılığına getirilmesi, ardından da yıllarca başbakanlık ve cumhurbaşkanlığı yapmasına olanak sağlanması izlemiştir.

Özal sonrasında art arda kurulan *Tansu Çiller*, *Mesut Yılmaz*, *Necmettin Erbakan* ve de *Bülent Ecevit* hükümetleri bir yandan Kürt halkının direnişine ve demokratik güçlere karşı devlet terörünü yoğunlaştırırken, diğer yandan skandal dolu uygulamalar ve yolsuzluklarla kitlelerin canına tak ettirerek *Tayyip Erdoğan*'ın başını çektiği AKP'nin 2002'de iktidar olmasına zemin hazırlamışlardı.

Seçimin ardından, dönemin CHP genel başkanı *Deniz Baykal*, "camiler kışlamız, minareler süngümüzdür" diyerek fütühat özlemlerini daha o günlerde şiirselleştirmiş fanatik bir islamcının başbakanlık koltuğuna oturmasını sağlamıştı.

Yıllarca *Avrupa Birliği*'ni "siyonizmin beşinci kolu" diye niteleyerek Türkiye'nin üyelik adaylığına karşı çıkmış olan Erdoğan, ele geçirdiği iktidar koltuğunu herhangi bir askeri darbe ihtimaline karşı garantiye almak için islamcılarının sinsi silahı takiiyeye başvurarak birdenbire AB dostu kesilmişti.

Öyle ki, AKP'nin sandık zaferi ve Erdoğan'ın "tek adam"-lığa tırmanışı, gerek Türkiye'de, gerekse Avrupa'da demokrasi ve özgürlükten yana olan güçlerin bir bölümü tarafından da bir umut kaynağı olarak alkışlanıyordu.

O günlerde *İnfo-Türk*'te yayınlanan yazılarda ve Avrupa kurumlarına ilettiğimiz uyarı bildirimlerinde AKP iktidarının gerçekte neyi temsil ettiğini, Türkiye'yi islamcı faşist bir rejime sürükleyebileceğini vurguladığımız zaman yıllardır birlikte mücadele verdiğimiz sol ve demokrat kişiler tarafından demokratikleşme sürecine çomak soktuğumuz suçlamalarına maruz kalmıştık.

2002 seçiminden 18 yıl sonra mal artık tüm çıplaklığı ve çirkinliğiyle ortada...

AKP-MHP çetesinin Türk-İslam gericiliği karşısında ilkel duran tek parti, büyük kitlesini Kürt yurttaşların oluşturduğu, hangi köken ve inançtan olursa olsun gerçek

demokratların da doğrudan saflarında yer aldığı ya da oyla-
rıyla desteklediği HDP oldu.

Dört yıl önceki 15 Temmuz çakma darbe girişiminin ar-
dından Erdoğan'ın icad ettiği “Yenikapı Ruhı”na ram olan
CHP lideri Kılıçdaroğlu ve kafadarları, bugün de “Ayasof-
ya'nın Fethi” rezaletine önceden yeşil ışık yakmakla kalma-
dılar, Ayasofya'nın esasen “cami” olduğu safsatasını bizzat
telaffuz eder oldular.

Hepsi *Türk-İslam Sentezi* camiasının fedai örgütleri nite-
liğinde olan diğer partiler, CHP'nin “millet müttefiki” İYİP
ve SP de dahil olmak üzere Ayasofya'nın fütuhatına alkış tut-
makta birbiriyle yarışmakta.

Erdoğan diktasına karşı ödünsüz muhalefet sürdüren
HDP'nin liderleri, seçilmiş milletvekilleri, belediye başkan-
ları Reis'in hakimleri tarafından zindanlara atılır, yıllarca öz-
gürlüklerinden yoksun bırakılırken, diğer partilerin *Yeni Kapı*
ve *Ayasofya* ruhuna ram olmuş başkanları, milletvekilleri,
belediye başkanları “dostlar alışverişte görsün” türünden bir
muhalefetle dokunulmazlığın sefasını sürmekte...

Meclis'te üçüncü parti olan HDP'nin iki lideri, *Selahattin*
Demirtaş ve *Figen Yüksekdağ* 2016 çakma darbe girişimi
sonrası başlatılan adli terörün kurbanı olarak hâlâ zindanda-
lar. *Demirtaş*'ın derhal tahliyesi yolunda *Avrupa İnsan Hak-*
ları Mahkemesi'nin verdiği karar dahi hiçe sayılmakta.

Yargı erkinin en yüksek organı olan *Anayasa Mahkemesi*
bu geriye gidişte geçen gün bir adım daha atarak bundan
böyle *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi* kararlarının Türki-
ye'yi bağlayıcı olmadığını da ilan etti.

Adalet mekanizmasının, bugünkü düzeyinde olmasa da,
düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü ayaklar altına al-
mak için mevcut siyasal iktidarlara nasıl hizmet arzettiklerine
70 yıla yaklaşan gazetecilik yaşamımda defalarca tanık oldum.

Bittabi bunun örnekleri bizim tanıdığımız 70 yılın da ge-
rerilerine, cumhuriyetin kurulup tek parti sultanı altında ör-
gütlendiği 20'li, 30'lu yıllara kadar uzanıyor.

1925 istiklal mahkemelerinin, her sıkıyönetim döneminde kurulan askeri mahkemelerin “astığı astık kestiği kestik” kararlarını bir kalem geçelim... Ya sıkıyönetimsiz, çok partili sivil yönetim dönemlerinde işlenen adli cürümler?

Ögrencilik yıllarından anımsadığım ilk adli cürüm... 2. Dünya Savaşı'nın ardından sözüm ona “demokrasiye geçiş” döneminde Türkiye'nin ABD emperyalizmine teslimine karşı çıktığı için *Tan Gazetesi* 4 Aralık 1945 tarihinde CHP'nin kışkırttığı “milliyetçi” grup tarafından basılıp tesisleri parçalanarak susturulmuştu.

Bu alçakça saldırının kışkırtıcı ve uygulayıcılarının yakalanıp yargılanması gerekirken, zorbalıkla susturulmuş bulunan *Tan Gazetesi*'nin üç yöneticisi, *Sabiha Sertel*, *Zekeriya Sertel* ve *Cami Baykut*, bu vahşet olayından önce o gazetede yayınlanmış olan eleştirel yazılarında Meclis'e ve Hükümet'e hakaret ettikleri gerekçesiyle mahkemeye sevk edilmiş, CHP iktidarının emrindeki ceza mahkemesi 24 Mart 1946 tarihli oturumda üçünü de Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesinin 1. fıkrası uyarınca birer yıl hapse mahkum etmişti.

Sıkı durun, bu yüz kızartıcı hükmü veren mahkemenin başkanı, 15 yıl sonra Yassıda'da *Yüksek Adalet Divanı*'nın başkanı olarak *Menderes* başta olmak üzere 15 *Demokrat Parti* yöneticisini idama, yüzlercesini hapse mahkum edecek olan *Salim Başol* idi.

Yassıda duruşmalarında sanık ve avukatlarının itirazlarını “*Sizi buraya tıkan kuvvet böyle istiyor*” diye reddederek adaletin siyasal iktidara teslimiyetinin unutulmaz örneklerinden birini veren *Salim Başol*, iktidarda kim olursa olsun ona biat etmenin bir başka örneğini de 1948 yılında *Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi*'nin 45 üyesini hapis ve sürgüne mahkum ederek vermişti.

2. Dünya Savaşı sona erdikten sonraki çok partili rejime geçiş döneminde CHP dışında siyasal partilere izin verildiği zaman kurulan ilk partilerden biri *Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi* idi. Ona paralel olarak sol sendikalar da kurulmaktaydı.

Ne var ki, hızla ABD emperyalizminin emrine girmekte olan CHP iktidarı sol parti ve sendikaların varlığına tahammül edememiş, sıkıyönetim komutanlığına talimat vererek bu partiyi ve sendikaları kapattırıp yöneticilerini tutuklatmıştı.

Salim Başol başkanlığındaki Ağır Ceza Mahkemesi aylarca süren duruşmalardan sonra, 14 Temmuz 1948’de, parti lideri *Dr. Şefik Hüsnü Deymer*’i 5 yıl hapis, bir o kadar da sürgüne mahkum etmişti. Diğer 44 partili de 4 yıla varan hapis ve bir o kadar da sürgün cezalarına çarptırılmıştı. *Cumhuriyet Gazetesi* de bu mahkumiyet kararını “45 komünist mahkum oldu” başlığıyla duyurmuştu.

TSEKP mahkumları 1950 yılında çıkartılan genel aftan yararlanarak serbest bırakılmışlarsa da, hemen ardından, bu kez de yine ABD emperyalizminin yeni taşarону *Demokrat Parti* iktidarı döneminde ünlü TKP tevkifatı başlatılınca hemen hepsi yeniden tutuklanıp askeri mahkemeye sevkedilmişlerdi.

Bu kez tutuklananların sayısı 187 idi, aralarında TKP lideri *Dr. Şefik Hüsnü Deymer* ile Merkez Komitesi’nin diğer üyeleri, *Zeki Baştımar*, *Reşat Fuat Baraner*, *Mehmet Bozışık*, *Halil Yalçınkaya* ve *Mihri Belli* de vardı.

17 Ekim 1954’teki karar duruşmasında 118 kişi on yıl ile bir yıl arasında hapis cezasına, ayrıca üç ile bir yıl arasında sürgün cezasına çarptırılmıştı.

En ağır cezayı alanlardan *Dr. Şefik Hüsnü Deymer* ağır hapis süresini tamamladıktan sonra Manisa’da sürgünündeken 8 Nisan 1959’da yaşama veda edecekti.

Sınıf kavgasında yargı erkinin adaletsizliğine uğrayanların çoğunu tahliyelerinden sonra şahsen tanımak, bilgi ve deneylerinden yararlanmanın ötesinde şahsi dostluk kurmak şansına sahip oldum. Ancak sürgünde vefat eden *Deymer*’i ne yazık ki şahsen tanıma olanağım olmadı.

Reşat Fuat Baraner’in eşi yazar *Suat Derviş* 60’lı yıllarda bir süre yöneticiliğinde bulunduğu *Gece Postası* gazetesine çeviriler yapıyordu. Bu vesileyle *Baraner*’i şahsen de

tanımam mümkün olmuştu. *Baraner* sol çevrelerde öylesine saygındı ki, 12 Ağustos 1968'de vefat ettiğinde Türkiye solunun farklı eğilimlere mensup militanları ilk kez onun cenaze töreninde bir araya gelerek kendisini sonsuzluğa uğurlamıştı.

TKP Genel Sekreteri *Zeki Baştımar* ile, sürgün yıllarımda, Doğu Berlin'de birkaç kez buluşup uzun uzun görüşme olanagım oldu. Kendisi 1961'de yurt dışına çıktıktan sonra *Yeni Çağ* dergisini ve *TKP'nin Sesi* radyosunu kurmuş, Avrupa'daki Türkiyeli göçmen işçiler arasında örgütlenmeyi başlatmıştı. Baştımar da, ben de, 12 Mart darbesinden sonra İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından açılan TKP davasının aranan sanıklarındandık.

1951 TKP tevkifatı sanıkları arasında bulunmamakla beraber, adaletsiz adaletin darbesini en çok yiyen komünist lider ve düşünürlerden biri hiç kuşkusuz *Dr. Hikmet Kıvılcımlı*'ydı. Daha 1925'te İstiklal Mahkemesi tarafından 10 yıl küreğe mahkum edilen *Kıvılcımlı* 1927 ve 1929'de iki kez daha mahkemeye sevk edildikten sonra 1938 yılında Nazım Hikmet'le birlikte yargılandığı *Donanma Davası*'nda 15 yıl hapis cezasına çarptırılmış, 12 yıl hapis yatmıştı.

Şahsen tanıma ve söyleşme şansına sahip olduğum *Kıvılcımlı*'nın *Ant* dergisinde çeşitli söyleşi ve yazılarını, ayrıca *Ant Yayınları* arasında *27 Mayıs ve Yön Hareketinin Sınıfsal Eleştirisi* adlı kitabını yayınlamıştık.

Türkiye sol tarihini titiz bir çalışmayla belgeleyip arşivleyen Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı (TÜSTAV), son zamanlarda *Şefik Hüsnü Deymer*, *Reşat Fuat Baraner* ve *Zeki Baştımar* üzerine üç kitap yayınladığı gibi, *Hikmet Kıvılcımlı*'nın tüm eserlerini de arşivlemiş bulunuyor.

Onlar uzakta kalan bir dönemin *Selahattin Demirtaş*'larıydı, *Figen Yüksekdağ*'larıydı...

Yenikapı ve *Ayasofya* ruhlarına ram olan çapsiz ve ilkesiz siyasal liderler ortalıkta cirit atarken ömür boyu zindan, işkence ve sürgünlere rağmen başlarını dik tutan, inançlarını

dan ödün vermeyen bu komünist liderlerin yaşam ve düşüncelerini okumak gerekir.

Yaşamdan ve kavgadan umudu kesmemek için, “*Siyasette böyle liderler de varmış*” diyebilmek için...

Çakma bayramlardan tesettürlü kiliseye...

23 Temmuz 2020

Yarın 24 Temmuz... Milli'siyle ve de dini'siyle bayramı mebzul güzel ülkemizde bir yandan “*Lozan*” ve “*Basın*” bayramları kutlanırken, öte yandan da 1453'te kılıç zoruyla camiye dönüştürülmüş olan *Ayasofya*'nın bu kez Recep Tayyip Erdoğan'ın ikinci fütuhatıyla ve de HDP dışındaki tüm partilerin alkışlarıyla yeniden cami kılınmasının bayramı kutlanacak...

Üstelik, bu 15 asırlık hristiyan mabedi, içindeki tarihi ikonalar namaza duranların ibadetini batıl eylemesin diye tesettüre sokularak...

Bize 40'lı yıllarda çocukken beş sınıf birden tek odada ders gördüğümüz köy okulunda 24 Temmuz'da kutlatılan bir tek bayram vardı: *Lozan Barış Bayramı*...

Büyük kentlere göçtüğümüzde ortaokul ve lisede de 24 Temmuz günleri bir tek o bayramı bilir, cumhuriyetin uluslararası planda tanınmasının yıldönümünü öğretmenlerimizin hamasi nutuklarını dinleyerek kutlardık.

Lozan'ın Türkiye'de yaşayan Kürt ulusu için bir bayram günü değil, aksine savaş yıllarında onun desteğini almak için yapılmış “*muhtariyet*” vaadlerinin bir kalemde çizildiği acı bir gün olduğunu yıllarca sonra *Ayşe Hür* gibi değerli tarihçilerin açıklamalarıyla öğrenecektik.

Ayşe Hür “1921-23 arası Ankara hükümeti Kürtlere sözler verir. Bu bir uyutma hareketidir aynı zamanda. *Mustafa Ke-*

mal 1921 de muhtariyet mesajları vermeye başlar, bu mesajlar aslında mavi boncuktur” diyor... Daha sonra belgeleri konuşturuyor...

Mustafa Kemal 1923’te, 16 Ocak akşamı başlayıp 17 Ocak sabahına kadar İzmit Kasrı’nda dönemin ünlü gazetecileriyle yaptığı sohbet toplantısında “*Kürtlerin durumu nedir? Kürt meselesi nedir?*” yönündeki sorulara, “Bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunu gereğince zaten bir tür yerel özerklikler oluşacaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, hem Kürtlerin hem de Türklerin yetki sahibi vekillerinden oluşmuştur ve bu iki unsur, bütün çıkarlarını ve kaderlerini birleştirmişlerdir” yanıtını veriyor.

Ancak anlaşmayı imzalamaya giderken Kürtleri ittifak içerisinde tutup desteklerini almak için söylenen bu sözler Lozan’da tamamen unutuluyor, anlaşmanın imzalanmasından sonra 1924’de yapılan değişiklikle anayasaya Türklük vurgusu yapılarak “*muhtariyet*” vaadi nisyana terkediliyor.

Sonrası cümlelerin malumu... Haksızlığa gösterilen tepkiler, 1924’te *Hakkâri*’de başlayıp 1937’de *Dersim*’e dek süren, kan ve zulümle bastırılan onlarca isyan, çok partili rejime geçtikten sonra da sık sık tekrarlanan Kürt tutuklamaları, sürgünleri ve 80’li yılların başından günümüze dek NATO’nun ikinci en güçlü ordusunun, polis, köy korucularının, milislerin, yalaka medyanın, tüm düzen partilerinin topyekun savaşına rağmen Kürdistan’ın üç bölgesinde azimle sürdürülen direniş...

*

Çakma olan sadece *Lozan Bayramı* mı?

Gazeteciliğe başladığım 1952’yi izleyen yıllarda ona bir de yine 24 Temmuz günü kutlanan *Basın Bayramı* eklenecekti. Çalıştığımız gazetenin 24 Temmuz tarihli birinci sayfasında *Basın Bayramı* kutlanırken, üyesi olduğumuz *Gazeteciler Cemiyeti* ve *Gazeteciler Sendikası*’nda da özel törenler yapılıyordu.

Sonradan öğrenecektim ki, *Basın Bayramı*'nın 24 Temmuz'a denk getirilmesi o kadar da kolay olmamıştı. 2. Dünya Savaşı'nın ardından çok partili rejime geçilirken Cemiyetler Kanunu'nda yapılan değişiklikten yararlanan basın mensupları da 10 Haziran 1946'da *Gazeteciler Cemiyeti*'ni kurmuşlar ve ardından da Türkiye'de ilk gazetenin çıkış tarihine denk gelen günü "*Basın Bayramı*" ilan etmeyi kararlaştırmışlardı.

Ancak bazı gazeteciler Osmanlı İmparatorluğu sınırları dahilinde ilk gazete olan *Takvim-i Vekayi*'nin 1831'de yayınlandığı günü "bayram" olarak önerirken, bir başka grup *Takvim-i Vekayi* resmi gazete olduğu için *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinin 1861 yılında yayına başladığı günü "bayram" günü olarak dayatmışlardı.

1950 seçimlerinde *Demokrat Parti*'nin iktidar olmasının ardından üçüncü bir alternatif bulunmuş, Falih Rıfkı Atay'ın önerisiyle 1908 tarihinde *İkinci Meşrutiyet* yürürlüğe girdikten sonra basından sansürün kısa bir süre için de olsa kaldırıldığı 24 Temmuz gününün "*Basın Bayramı*" olması kabul edilmişti.

Hemen bir hatırlatma... Yukarıda bahsettiğim ilk iki alternatiften biri kabul edilmiş olsaydı, Türkiye basınının geçmişiyle ilgili bir başka tarihsel yalan bizzat basının temsilcileri tarafından onaylanmış olacaktı.

Çünkü Osmanlı İmparatorluğu'nda yayınlanan ilk gazete Türkçe değildi... Osmanlı'da ilk Türkçe matbaa ancak 18. yüzyılın ortalarında kurulabilmişti. Oysa ülkenin Türk'lerden önceki sakinleri olan Ermeniler, Rumlar ve Museviler daha 16. yüzyıldan itibaren kendi matbaalarını kurarak çeşitli yayınlar gerçekleştirmişlerdi.

İlk gazete ise 1795'te yayınlanan Fransızca *Bulletin de Nouvelles*'di... 1795'ten Cumhuriyet dönemine kadar ülkede 22 ayrı dilde toplam 2046 gazete ve dergi yayınlanmıştı, bunların 601'i de Ermenice'ydi.

Bunu neden vurguluyorum? Osmanlı, bu Ermeni gazetecilere şükran borcunu, onları 24 Nisan 1915'te diğer birçok

Ermeni aydınıyla birlikte tutuklayıp sürgüne göndermek, birçoğunu da katletmek suretiyle ödeyecekti.

1953'te ilk kez katılmış olduğum *Basın Bayramı* kutlamasını, daha sonraki yılların 24 Temmuz'larında aynı coşkuyla kutlayamadık. Çünkü "sonsuz özgürlük" vaatleriyle iktidar olan tek parti dönemi yetiştirmesi *Demokrat Parti* şefleri, ABD'den aldıkları talimatla 1951'de büyük TKP tevkiyatıyla başlattıkları devlet terörünü bu kez komünist olmayan gazetecilere de teşmil edecekti.

Talihin cilvesine bakın ki, yeni dönem basın düşmanlığının ilk hedeflerinden biri de dokuz yıl önce yazdığı anti-komünist yazılarla CHP militanlarını tahrik ederek *Tan Gazetesi*'ni yakıp yıktıran *Hüseyin Cahit Yalçın*'dı, 79 yaşındayken *Ulus* gazetesinde yayınlanan bir başyazısından dolayı 1954 yılında tutuklanarak hapse atılmıştı.

1955 Temmuz'unu da "bayramsız" geçirmiştik ki, 6-7 Eylül günü İstanbul ve İzmir'de DP iktidarının kışkırtmasıyla yapılan korkunç pogromun ertesinde yağma ve şiddetin asıl faillerinin kılına dokunulmazken, olayları kışkırttıkları yalanıyla İstanbul'da *Aziz Nesin*'in de dahil olduğu komünist aydınlar, İzmir'de de benim çalıştığım muhalif gazetenin başyazarı *Orhan Rahmi Gökçe* tutuklanacaktı.

Ondan sonra 27 Mayıs 1960'a kadar DP dönemi "ispat hakkı"nın çiğnendiği, muhalif gazetecilerin zindanlara atıldığı, resmi ilanlar ve kağıt tahsisleri muhalif gazetelerden esirgenerek "besleme basın" yaratıldığı bir dönemdi, "basın bayramı" kutlamanın bir anlamı yoktu.

27 Mayıs 1960 darbesinden sonra basın kısa bir süre nefes almıştı. On yıla yakın zor koşullarda mücadele yürüttüğümüz sendikalarımız ve üst kuruluşumuz *Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonu*, gazeteciler cemiyetleri de yeni basın düzeninin oluşmasında söz sahibi olmuştu.

O denli ki, bir *Basın Şeref Divanı* meslekte öz denetimi gerçekleştirmiş, resmi ilan dağıtımının demokratik şekilde yapımını sağlamak için kurulan *Basın İlan Kurumu*'nun yö-

netiminde çalışan gazetecilerin temsilcisi olarak yer almıştık. 212 sayılı kanunun kabulüyle çalışan gazetelerin sosyal haklarında da önemli iyileştirmeler yapılmıştı. Üstelik *İzmir Gazeteciler Sendikası* adına katıldığım Asgari Ücret Komisyonu'ndan çalışan gazetecilerin ücretlerinin iki üç misli artıran bir karar çıkartmıştık.

Tüm bunlar, yine de bir *Aziz Nesin*'in, *Yeni Tanin* gazetesinde yazdığı bir yazıdan dolayı tutuklanıp bir süre hapsedilmesine engel olamamıştı.

İnönü'nün başbakanlığındaki koalisyon hükümetleri döneminde basın davaları ve gazeteci tutuklamaları yeniden ivme kazanacaktı. Dönemin uluslararası planda da ses getiren davalarından biri *Şadi Alkılıç*'ın Cumhuriyet gazetesinin bir yazı yarışmasına gönderdiği "*Türkiye'nin tek kurtuluş yolu: Sosyalizm*" başlıklı yazıdan dolayı tutuklanarak Türk Ceza Kanunu'nun 142. Maddesi uyarınca 6 yıl 3 ay hapis ve 2 yıl da sürgün cezasına mahkum edilmesiydi.

Sosyal uyanışın ivme kazandığı, devrimci sendikacıların sadece *Türk-İş*'in Amerikancı tutumuna karşı çıkmakla kalmayıp sınıf mücadelesini siyaset sahnesine taşımak üzere *Türkiye İşçi Partisi*'ni kurdukları bu yeni dönemde, sol düşünce ve örgütlenmeyi engellemek için Türk Ceza Kanunu'nun faşist *Mussolini* yasalarından transfer edilmiş 141 ve 142. maddeleri sol medyanın ve örgütlerin başında "Demoklesin Kılıcı" gibi sallanmaya devam ediyordu.

Bu maddelerden dolayı tutuklama ve baskılar sürüp giderken, özellikle 1965'te ABD Morisson firması taşeronu *Süleyman Demirel*'in başbakan, ertesi yıl da faşist orgeneral *Cemal Tural*'ın genel kurmay başkanı olmasından sonra TCK'nın cumhurbaşkanına, meclise, hükümete, orduya, güvenlik kuvvetlerine yönelik her türlü eleştiriyi hapisle cezalandıran maddeleri de özellikle sol medyaya karşı tüm gaddarlığıyla uygulanmaya başlamıştı.

1967'den 1971 yılına kadar yayınladığımız *Ant* dergisinde günlerimizin çoğu Sultanahmet'teki adliye sarayının kori-

dorlarında ifade vermek ya da yargılanmak için saatlerce beklemekle geçiyordu. 15-16 Haziran 1970 büyük işçi direnişinden sonra ilan edilen sıkıyönetim döneminde bu baskı mekanizmasına askeri mahkemeler de eklenecek, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 darbelerinden sonra basın özgürlüğünün son zerrelere de tamamen yok edilecekti.

Müslüman Kardeşler'in ve ABD'nin güvenilir adamı *Turgut Özal*'ın başbakanlığıyla başlayan, Demirel, Çiller, Yılmaz, Erbakan ve Ecevit'in başbakanlıklarıyla sürdürülen, 2002'den beri de islamo-faşizmin tüm ana akım medyayı kendine bend etmesiyle tavan yapan "basın özgürsüzlüğü" döneminde "*Basın Bayramı*"ndan söz etmenin insanları salak yerine koymaktan başka anlamı yoktur.

*

24 Temmuz'un üçüncü çakma bayramı da, Türk-İş ve ona bağlı sendikaların yıllarca 1 Mayıs'ın işçi sınıfı tarafından "*Birlik, mücadele ve dayanışma günü*" olarak kutlanmasını engellemek için icad ettikleri çakma "İşçi Bayramı" idi.

Çocukluk ve gençlik günlerimden çok iyi hatırlıyorum... 2. Dünya Savaşı'nın tüm dünyada kan ve ölüm kustuğu 30'lu ve 40'lı yıllarda olsun, sözüm ona "çok partili demokrasi" maskesi altında kapitalist diktanın hüküm sürdüğü 50'li ve 60'lı yıllarda olsun, 1 Mayıs Türkiye'de işçi sınıfının bayramı değil, gönül yayları gevşemiş burjuva bay ve bayanların "*Bahar Bayramı*" olarak kutlanırdı.

1 Mayıs'ın aslında neyin bayramı olduğunu ilk kez 50'li yılların başlarında Ankara'nın İsmet Paşa Mahallesi'ndeki solcu terzi komşularımızdan duymuştum. 1 Mayıs'a böyle bir anlam verenlerin başına neler gelebileceğini de bu komşularımızın TKP tevkifatında yakalanıp götürüldükleri gün öğrenmiştim.

27 Mayıs darbesinin ardından kabul edilen 1961 Anayasası ile bazı temel hak ve özgürlükler tanınmış, ama 1 Mayıs'ı "çayır çimen bayramı" olmaktan çıkartıp gerçek sahibi

olan işçi sınıfına iade etmek kimsenin aklından dahi geçmemişti. Ne subayların, ne de onlardan sonra seçimle iktidar olan İnönü CHP'sinin...

Komünizmle mücadeleyi ana hedef olarak benimsemiş olan Demirel'in AP'sinden de zaten böyle bir şey beklenemezdi...

İşbirlikçi ve Amerikancı *Türk-İş* ise 1 Mayıs'ı tamamen unutturmak için, 1963'te, Ecevit'in çalışma bakanı olduğu zaman hazırlanan 274 ve 275 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi yasalarının Meclis'ten geçtiği 24 Temmuz'u "*İşçi Bayramı*" ilan etmişti. Oysa bayram yapılacak bir durum yoktu, işçiye grev hakkı tanınırken, anayasada sözü edilmediği halde Ecevit kapitalistlere taviz vererek 275 sayılı yasaya "lokavt"ı da bir hak olarak sokuşturmuştu.

Türk-İş patronların ve iktidarların da desteğiyle 24 Temmuz'u yıllarca "*İşçi Bayramı*" olarak kutladıktan sonra, devrimci sendikacıların 1967'de DİSK'i kurmaları ve işçi sınıfının gerçek bayramı 1 Mayıs'ı giderek kitlesel şekilde kutlamaya başlamalarından sonra gülünç duruma düştüğü için bu sahtekârlıktan vazgeçmek zorunda kalacak, biçimsel de olsa gerçek İşçi Bayramı 1 Mayıs'ı DİSK'le birlikte kutlamaya başlayacaktı.

*

Yarın yine 24 Temmuz... Başta da dediğim gibi, bu üç çakma bayrama, tesettüre sokulmuş *Ayasofya Kilisesi*'nde tantanalı namaz gösterileriyle dördüncü çakma bayram eklenecek, Konstantinopl'un *Fatih Sultan Mehmet Han* tarafından işgalinden 567 yıl sonra *Fatih Recep Tayyip Han* tarafından yeniden işgali bayramı olarak kutlanacak.

Alkışlaması hem camileştirmeye daha baştan açık çek veren *Kılıçdaroğlu*'ndan, hem de camileştirme kararı çıktıktan sonra *Ayasofya*'nın "oldum olası cami" olduğunu söyleyerek gaspı destekleyen CHP'nin cumhurbaşkanı adayı *Muharrem İnce* ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı *Ekrem İmamoğlu*'ndan...

Tayyip'in üç kıtada askeri fütuhatı

29 Temmuz 2020

Türkiye'de 60'lı yıllardaki sosyalist mücadelemizin karşısındaki hedeflerden biri hiç kuşkusuz ABD emperyalizminin tüm dünyada ve özel olarak da Türkiye'deki askeri üsleri ve tesisleriydi. İnönü'den başlayarak Menderes'e, MBK'ya ve de Demirel'e dek tüm iktidar sahiplerinin varlığını inkar ettiği ya da küçümsemeye çalıştığı bu üs ve tesislerin tam listesini 12 Eylül 1967 tarihli *Ant* dergisinde yayınladığımızda kıyamet kopmuştu.

Üzerinden tam 53 yıl geçti... Washington yönetimiyle zaman zaman yaşanan gerilimlere, restleşmelere, meydan okumalara rağmen. Türkiye'de ABD üs ve tesisleri varlığını devam ettiriyor.

8 Ocak 2020 tarihli çeşitli gazetelerde verilen bilgiye göre Türkiye'nin şu yerleşim bölgelerinde ABD ve NATO'nun üs ve tesisleri mevcut:

Adana-İncirlik, Amasya, Ankara, Balıkesir, Çanakkale, Diyarbakır-Pirinçlik, Erzurum, Eskişehir, Hakkari, Hatay, İskenderun, İzmir, İzmit, Karamürsel, Konya, Kütahya, Lüleburgaz, Mardin, Mersin, Merzifon, Muğla, Ordu, Rize, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Şile, Van.

Türkiye'nin bu üs ve tesislerden temizlenmesi, 60 yıl öncesinde olduğu gibi bugün de, özgürlük, halklarımızın eşitliği ve kardeşliği için, kapitalist sömürüye ve ABD emperyalizmine karşı mücadelede kararlı tüm demokrasi güçlerinin görevi...

Ama yaşadığımız topraklarda emperyalist üs ve tesislerin varlığına ne denli karşıysak, milliyetçi ve islamcı fütuhat kafasıyla Türk Ordusu'nun başka ülkelerde üs ve tesisler kurmasına, Ankara müstebitlerinin "düşman" bellediği uluslara, milliyetlere ve halklara karşı emperyalist operasyonlar yürütmesine de o denli karşı çıkmak gerekir.

Tıpkı 2. Dünya Savaşı sonrasında ABD Ordusu'nun "komünizme karşı mücadele" amacıyla dünyanın hemen hemen her ülkesinde üs ve tesisler kurduğu gibi, Recep Tayyip Erdoğan başkomutanlığı altındaki Türk ordusu da gerektiğinde "Türk ve İslam düşmanlarına karşı" askeri operasyonlara girişmek üzere dünyanın üç kıtasındaki tam 15 ülkede askeri üs ve tesisler kurmuş bulunuyor: *Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Irak, Katar, Kosova, Kuzey Kıbrıs, Libya, Lübnan, Mali, Orta Afrika Cumhuriyeti, Suriye, Somali, Sudan.*

Ordunun ve yanında götürdüğü islamcı paralı askerlerin özellikle Suriye, Irak ve Libya'daki yaptığı sıcak operasyonlar yandaş medyanın manşetlerinde ve TV ekranlarında büyük kahramanlık destanları olarak yansıtılırken, dün ekranlara düşen bir haber, militarist saldırganlığın artık doğrudan *Ermenistan*'ı da hedef aldığını gösteriyor.

1915 soykırımının 105 yıldır süren inkârcılığı yetmezmiş gibi şimdi de bu komşu ülkenin 29.743 kilometre karelik toprağına mı göz dikiliyor?

Yıllardır Azerbaycan'da askeri üssü bulunan Türk Ordusu'nun Türkiye'deki bir birliği, tam da *Yukarı Karabağ* gerginliğinin arttığı bir sırada, 1-5 Ağustos tarihlerinde Bakü ve Nahçıvan'da yapılacak ortak askeri tatbikata katılmak üzere Sederek sınır kapısından törenlerle ve milli marşlarla geçiş yaparak *Nahçıvan*'daki askeri kışlalara yerleşiyor...

Türk savaş uçaklarının da 29 Temmuz'dan itibaren *Bakü, Nahçıvan, Gence, Kürdemir* ve *Yevlah* göklerinde hava tatbikatı yapacağı iftiharla duyuruluyor.

Türk Ordusu'nun sınır dışı operasyonları sadece kara ve havayla mı sınırlı?

Milliyet'in 24 Mart 2019 tarihli sayısına bakalım: "Barbaros'un torunları denizlere sığmıyor... Hidrokarbon kaynaklarıyla çok uluslu şirketlerin ilgisini çeken Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin haklarını koruyan savaş gemileri, Kuzey Buz Denizi'nden Hint Okyanusu'na uzanan deniz alanında uluslararası operasyonlara başarıyla imza atıyor. 462 bin

kilometrelik deniz alanında 103 savaş gemisini aynı anda tüm ateş gücüyle yüzdüren Türk Deniz Kuvvetleri tüm dünyaya parmak ısırtıyor.”

Ancak yandaş medya Türk Ordusu'nun kara, hava ve deniz kuvvetleriyle nasıl zaferden zafere koştuğunu yansıta dursun, Türkiye'nin karşısında sadece politik planda değil, aynı zamanda askeri planda da ciddi bir karşı cephe oluşmakta.

Erdoğan'ın saldırganlığı başta *Yunanistan*, *Kıbrıs* ve *Fransa* olmak üzere *Avrupa Birliği* üyesi ülkelerde olduğu gibi ABD destekli *İsrail*'de ve müslüman Ortadoğu ülkelerinin büyük kısmında da tepki ve protestolara neden olmakta.

Rusya ve *Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)* ile birlikte Libya'da General Halife Hafter'i destekleyen *Mısır Cumhurbaşkanı El Sisi*, Sirte'yi kırmızı çizgi ilan etmiş, Türkiye destekli UMH güçlerinin Sirte'ye saldırması halinde Mısır'ın doğrudan askeri çatışmaya girebileceği uyarısında bulunmuştu.

Ardından Mısır Meclisi de, “ulusal güvenliğin savunulması”, “batı cephesindeki yabancı terörist gruplar” ve “sabıkalı milisler” ile savaşılmaması için yurt dışına silahlı asker gönderilmesine izin veren bir tezkereyi onayladı.

Tezkereye karşı tezkere...

Ayrıca unutmamak gerekir ki, İslamcı teröristleri de devşirip talan ve yağma için Libya'ya sokan Türk Ordusu'nun karşısındaki Mısır Ordusu bölgenin en güçlü silahlı kuvvetlerinden birini oluşturuyor.

Dünyadaki 139 ülke ordusunun sıralamasını yapan ABD merkezli *Global Firepower*'ın 2020 verilerine göre, 920 bin askeri, 215 savaş uçağı ve 4295 tankıyla Mısır, en güçlü ordular tablosunda 9'uncu sırada yer alıyor. Türkiye ise 735 bin askeri, 206 savaş uçağı ve 2622 tankıyla daha aşağıda, 11'inci sırada.

Öyle görünüyor ki, uyguladığı devlet terörü ve sosyo-ekonomik planda yarattığı çöküntü nedeniyle kitle desteğini giderek hızla yitiren Erdoğan bir yandan kılıçlı hutbelerle

Ayasofya'yı camileştirme türünden göz boyama manevralarını yoğunlaştırırken, tüm risklerine rağmen sınırdışı ve deniz aşırı askeri operasyonlarla müminler nezdinde "İslam'ın son fatihi" imajını pekiştirmeye çalışacak.

Türk Ordusu'nun başını çeken paşalar bu riskli operasyonlarda Tayyip Erdoğan'ın "emir erleri" statüsünde...

Genelkurmay Başkanı *Orgeneral Yaşar Güler*, Kara Kuvvetleri Komutanı *Orgeneral Ümit Dündar* ve Deniz Kuvvetleri Komutanı *Oramiral Adnan Özbal* Ayasofya'ya girişi sırasında Erdoğan'a eşlik ettikleri gibi, içeride de Erdoğan'ın ve Milli Savunma Bakanı *Hulusi Akar*'ın hemen arkasında saf tutarak namaz kıldılar, namazın ardından da Fatih Sultan Mehmet'in türbesini ziyaretinde Erdoğan'a eşlik ettiler.

Bu hazin manzarayı görünce kara kara düşünmemek mümkün mü?

İslamcı faşizmi iktidarda kalıcı kılmayı amaçlayan tüm bu manevralara karşı güçlü bir demokratik muhalefet cephesi oluşabilecek mi?

CHP genel başkanı *Kılıçdaroğlu* ve İstanbul Belediye Başkanı *İmamoğlu*'nun Ayasofya'nın camileştirilmesi karşısındaki teslimiyetçi tavrını, HDP dışındaki diğer muhalefet partilerinin de bu çirkin operasyona nasıl destek olduğunu hatırlayınca iyimser olmak pek de mümkün değil.

Ayrıca şu da unutulmasın ki, Türk Ordusu'nun sınır içi ya da sınır dışı operasyonlara sokulması, kendi toprağımızda Türk-Müslüman olmayan halklara ordu ve polis gücüyle zulmedilirken bir başka ülke toprağının yıllarca işgal altında tutulması Tayyip'in iktidarıyla da başlamış değildir.

Üzerinden 46 yıl geçtiği halde hâlâ sona ermeyen Kuzey Kıbrıs'ın işgali, "barış güvercini" Başbakan *Bülent Ecevit* ile İslamcı Başbakan Yardımcısı *Necmeddin Erbakan*'ın ortak eseridir.

Kıbrıs Harekâtı'nın 46. yıldönümü dolayısıyla 20 Temmuz 2020'de KKTC Cumhurbaşkanı *Mustafa Akıncı*'ya gönderdiği mesajda CHP lideri *Kılıçdaroğlu*, Ecevit'in yanısıra

islamist *Necmeddin Erbakan*'ı da, faşist *Rauf Denktaş*'ı da "minnet ve saygı"yla anmayı ihmal etmedi.

Evet, cuntacı Yunan albaylarının desteğiyle Kıbrıs'ta EOKA'cı Nikos Sampson'un yaptığı darbeye karşı 20 Temmuz 1974'teki ilk askeri müdahale sadece bu faşistin değil aynı zamanda Yunanistan'daki albaylar cuntasının da alaşağı olmasına yol açtığı için dünya kamuoyunda olumlu karşılanmıştı.

Ancak üzerinden bir ay geçmeden 14 Ağustos'ta Türk Ordusu'nun Kıbrıs'ın tüm kuzeyini işgal ederek Türk Devleti'nin sömürgesi haline getirmesi aynı kamuoyunun büyük tepkisine yol açacaktı.

15 Kasım 1983'te Türk Ordusu'nun işgali altındaki bu sömürge *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti*'nin kurulması o denli büyük tepki yaratmıştı ki, bu yeni kukla devleti TC dışında hiçbir devlet tanımayacaktı.

Hele hele yıllarca İngiliz gizli servislerinin hizmetinde çalıştıktan sonra *Fazıl Küçük*'le birlikte Türk gizli servislerinin adadaki vurucu çetelerini organize etmiş olan *Rauf Denktaş*'ın bu devletin cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturtulması katmerli bir skandaldı.

Denktaş çetelerinin adada devrimci Türkleri, örneğin sendikacı *Derviş Ali Kavazoğlu*'nu, iki yürekli gazeteci *Ahmet Mustafa Gürkan* ile *Ayhan Mustafa Hikmet*'i nasıl alçakça katlettiğini 9 Eylül 1969 tarihli *Ant* dergisinde belgelerle açıklamıştık. Bu yayının üzerine katil ikili *Ant* dergisinin Kıbrıs adasına girmesini yasaklamıştı.

Türk Ordusu'nun kontrolü altındaki bu çakma devlet, sadece ordu hiyerarşisinin değil, 1974 askeri operasyonlarını yaptıran Ecevit'ten başlayarak tüm gelmiş geçmiş iktidar sahiplerinin el bebek gül bebek gözdesidir.

Onlara göre KKTC'nin kuruluşu bir halkın kendi yazgısını belirleme hakkını kullanma iradesinin ürünüdür.

Kıbrıs konusunda "kendi yazgısını belirleme" hakkına böylesine saygılı kesilen Türkiye'nin Türk partileri, Kıbrıs'ın doğusundaki Suriye'de İslamcı faşistlere karşı yiğitçe

mücadele veren, ülkenin büyük kesimini IŞİD işgalinden kurtaran Kürt halkının kendi yazgısını belirleme hakkını kullanarak kurduğu PYD'ye, onun askerî gücü olan YPG'ye ne hakla karşı çıkabilmektedir?

Kürdistan coğrafyasının dört kesimindeki tüm siyasal örgütlenmelere ve yapılanmalara düşmanlık etmek, Erdoğan, Bahçeli, Akşener gibi Türk-İslam sentezi ürünü politikacıların fitratında vardır.

Ya HDP'nin de üye olduğu *Sosyalist Enternasyonal*'de yer aldığı halde bugüne kadar Kürt sorununda iktidardan hiç de farklı dil kullanmayan CHP?

Üç metropolün belediye başkanlıklarını Kürt seçmenlerin desteğiyle kazanmış olmasına rağmen CHP'den bugüne kadar HDP'ye yönelik hakşinas bir demeç, bir dayanışma görülmedi. Geçen pazar günü yapılan Kurultay'dan sonra bir değişiklik beklenebilir mi?

Kılıçdaroğlu Kurultay konuşmasında “Önümüzdeki ilk seçimde dostlarımızla beraber iktidar olacağız” derken yine HDP'nin adını anmaktan ısrarla kaçındı. En azından, parti- nin bu en yüksek organında geçmişin muhasebesini yaparken, yerel seçimlerden yine bozgunla çıkmasını engelleyen HDP'ye açıkça, ismini de vererek bir teşekkür sunması gerekmez miydi? Heyhat!

Hele hele son kurultayda başkan adaylığı binbir dalevara ve baskıyla engellenen *İlhan Cihaner*'in toplantı kürsüsünde yaptığı dehşet verici açıklamaları dinledikten sonra Kılıçdaroğlu'nu nerdeyse oybirliğiyle yeniden genel başkan seçen bir CHP'den kimse fazla bir şey beklemesin.

Vaktinde ya da vaktinden önce bir genel seçim olur da, Tayyip'in AKP'si faşist MHP'yle birlikte bile iktidar olamayacak duruma düşerse, korkarım ki Kılıçdaroğlu imdadına yetişir, 1973'teki CHP-MSP koalisyonu gibi İslamcı faşistlerin de kolaylıkla sineye çekebileceği CHP-AKP'den oluşan büyük bir koalisyonun çöpçatanlığını da yapar.

Yapar mı yapar? Tecrübeyle sabit...

Hiroşima 75... Ya Tayyip'in nükleer tehditleri?

6 Ağustos 2020

Sabahın erken saatlerinde Türkiye ve Avrupa medyasını bilgisayar ekranında hızla tararken birbirinden önemli birçok haberin arasında dakikalarca Lübnan'daki korkunç patlamayla ilgili olanlarına kilitlendim. Türkçe gazetelerden birinin olayı “*Hiroşima gibi!*” başlığıyla yansıtması beni ABD emperyalizminin en büyük kitlesel kısımlarından biri olan 75 yıl önceki *Hiroşima* faciasına götürdü.

1945 yazı, güneşin ortalığı kasıp kavurduğu Ağustos günlerinden biriydi. Kayseri'nin onyıllarca önce Ermeni'sizleştirilmiş Ermeni köyü *Muncusun*'da okulumuz tatilde olduğu için tüm günümüz harmanda geçiyordu.

Traktör, pulluk, biçer döver henüz Türkiye tarımına yabancı olduğundan, tüm üretim kol gücüne, el emeğine dayanıyordu. Sonbaharda dönümlerce toprağı bir çift öküzün ardında karasabanla sürüp tohumu elle savurarak eken köyün erkekleri, yaz sıcağında sararan buğdayları tırpan ya da oraklarla biçiyor, sonra harman için bir düzlükte tepeleme yığıyordu. Bir aşamada öküzlerin üvendireyle dürtülerek düvenin döndürülmesi biz çocuklara bırakılıyordu.

Üretimin en keyifli aşaması biz çocuklar için işte bu harman zamanıydı... Yoruldukça bir ceviz ağacının altına üşüşüp söyleşiyor, beştaş ya da aşık oynuyor, bir de dilli düdük yontuyorduk. Gecelerimiz, yataklar damlara serildiği için, gökyüzündeki yıldızları, kuyruklu yıldız dediğimiz meteorların hareketlerini seyrederek geç vakitlere kadar daha bir keyifli sürüp gidiyordu.

Hep birlikte köy kahvesinin oraya seyirttik. Herkes heyecan içindeydi... Evet, Almanya yenilip Müttefik ordularına teslim olmuştu, ama Uzakdoğu'da, Pasifik'te savaş henüz sonuçlanmamıştı. *Muncusun*'a yeni tayin edilmiş Köy Enstitüsü mezunu öğretmen olayı yorumlamaya çalışıyordu.

“*Little Boy*” adı verilen ilk atom bombasının *Hiroşima*’da patlatılmasından kısa bir süre sonra, 9 Ağustos’ta da “*Fat Man*” adı verilen ikinci atom bombası *Nagasaki*’yi vuracaktı. İki katliamda büyük kısmı anında olmak üzere 250 bin’e yakın Japon yaşamını yitirecek, yüzbinler sakat kalacaktı.

Oysa, sonraki yıllarda açıklanan tanıklıklar, gizli belgeler, savaş analizleri ortaya koyacaktı ki, Avrupa kıtasında *Nazi Almanyası*’nı dize getirmiş olan *Müttefikler*’in Pasifik’te zaten giderek zayıf düşen ve teslim bayrağını çekmeye hazırlanan Japonya’ya karşı böylesi bir soykırım yapmasını haklı kılacak hiçbir neden yoktu.

1945 Şubat’ındaki *Yalta Konferansı*’nda dönemin ABD Cumhurbaşkanı *Franklin Roosevelt* ile Sovyet lideri *Jozef Stalin* Avrupa’da Almanya’ya karşı olduğu gibi Pasifik’te de Japonya’ya karşı güçbirliği yapma konusunda anlaşmışlardı. Bu anlaşmaya göre o zamana kadar Pasifik’te savaşa hiç karışmamış olan Sovyet Ordusu ABD’nin Japonya’ya karşı silahlı mücadelesine destek verecek, buna karşılık ABD de savaş sonunda *Kuril* ve *Sahalin* adalarıyla *Mançurya*’nın büyük bir bölümünün Sovyetler Birliği’ne katılmasına ses çıkartmayacaktı.

Ancak 12 Nisan 1945’de Roosevelt’in ölümü ve yerine *Harry S. Truman* gibi azılı bir anti-komünistin cumhurbaşkanı olmasından sonra dengeler hızla değişmişti.

Kızıl Ordu’nun Berlin’e girmesinin ardından 8 Mayıs 1945’te Almanya’nın yenilgiyi kabullenerek *Müttefikler*’e teslim olmasıyla *Sovyetler Birliği*’nin dünya kamuoyunda artan prestijinden rahatsız olan Truman, Pasifik’te de *Kızıl Ordu*’nun devreye girerek Japon emperyalizmine son darbenin vurulmasına katkıda bulunmasının bu prestiji daha da arttıracığından endişeliydi.

Bu arada, ABD’nin *Okinawa* çıkartmasından sonra artık savaşı kazanma şansının tamamen ortadan kalktığını gören Japon İmparatoru *Hirohito* 24 Haziran’da topladığı Savaş Konseyi’nde durumu değerlendirdikten sonra, o zamana

kadar Pasifik Savaşı'na hiç katılmamış bulunan *Sovyetler Birliği*'nin bir barış anlaşması için aracılık yapmasını talep etmek üzere *Prens Konoye*'yi Moskova'ya göndermişti.

17 Temmuz 1945'de toplanan *Potsdam Konferansı*'nda *Stalin* Japonya'nın bu talebini *Truman*'a ve İngiltere Başbakanı *Winston Churchill*'e iletmişti. *Churchill*'in de desteğini alan *Truman* bu talebi kabul etmediği gibi 26 Temmuz'da Tokyo'ya bir ultimatoma göndererek Japonya'nın hiçbir ön görüşme olmaksızın kayıtsız şartsız teslimini dayatmış, bunun üzerine o zamana dek uzlaşmalı bir teslimiyetten yana olan Japonya Başbakanı *Amiral Kantaro* da bu dayatmayı reddetmişti.

Artık hem Japonya'nın işini bir an önce bitirmek, hem de *Sovyetler Birliği*'ne Avrupa'dan sonra Pasifik savaşının da galiplerinden biri olmak şansı tanımamak için *Truman* hiç gerek olmadığı halde savaşlar tarihinin en tahripkâr silahına başvuracaktı.

Zaten *Robert Oppenheimer*, *Enrico Fermi* ve *Ernest Lawrence* gibi ünlü nükleer fizikçilerin yönetiminde tam 2 Milyar Dolar harcanarak 120 bin kişilik bir kadroyla üç yıldır yürütülen çalışmalar sonuç vermiş ve 16 Temmuz 1945'te, *Los Alamos*'taki denemede ilk atom bombası başarıyla patlatılmıştı.

Bunu 6 Ağustos'ta *Hiroşima*'nın, 9 Ağustos'ta da *Nagasaki*'nin nükleer cehennem ateşinde yok edilmesi izleyecekti.

Bu katliamın suç ortağı *Churchill*, sonradan yayımlanan *Savaş Anıları*'nda, *Potsdam Konferansı*'nda "Ruslara artık ihtiyacımız yok" dediğini iftiharla yazacaktı. Ancak savaşı bitirmek için atom bombasına gereksinim olmadığını da aynı anılarda şöyle ifade edecekti: "Japonya'nın sonunu atom bombasının getirdiği de sanılmasın. Japonya'nın yenilgisi atom bombası patlatılmadan çok önce, denizlerde ezici bir üstünlük gerçekleştirilmiş olmasının sonucudur."

Sadece *Churchill* de değil... *Hiroşima* ve *Nagasaki* bombardımanlarına kumanda eden Amerikan generali *Curtis*

LeMay de, 1985'te yaptığı açıklamalarda atom bombasının kullanılmasına hiç gerek olmadığını şöyle ifade edecekti: "Atom bombalarını sırf Truman öyle emir verdiği için kullandık. Yoksa büyük kentleri klasik bombalarla birkaç gün daha vurmaya devam etsek, savaşı zaten kazanmış olacaktık."

40'lı yıllarda bırakın bizim gibi çoluk çocuğu, akıllı başında, iyi eğitilmiş yetişkinler bile, *Hiroşima* ve *Nagasaki* insanlarının atom bombasıyla yok edilmesinin ardındaki kirli hesapları tabii ki bilmiyordu.

İki kentin bombalanmasını izleyen haftalarda köyümüze ulaşan *Karagöz* ve *Koroğlu* gibi gazetelerin birinci sayfalarındaki büyük karikatürlerde silindir şapkalı, keçi sakallı *Sam Amca* "esas oğlan" olarak ön plana çıkacak, dünyaya nizam veren süper güç olarak gösterilecekti. Ve de aynı karikatürlerde *Sovyetler Birliği* giderek ya gözü dönmüş bir Bolşevik askeri ya da vahşi bir ayı görüntüsüyle "kötü adam" olarak yer alacaktı.

Sonrası malum... Washington'da ölen Türkiye Büyükelçisi *Münir Ertegün*'ü getiren *Missouri Zirhlisi*'nin 5 Nisan 1946'da İstanbul Boğazı'na demir atmasıyla başlayan süreç: 12 Mart 1947'de "Sovyet tehdidi"ne karşı Yunanistan'la birlikte Türkiye'yi de ABD himayesine alan *Truman Doktrini*'nin açıklanması, 4 Temmuz 1948'de Türkiye'nin *Marshall Planı*'na dahil edilmesi, 25 Haziran 1950'de *Güney Kore*'ye 4500 kişilik tugay göndermesi karşılığında Türkiye'nin 18 Şubat 1952'de NATO üyesi yapılması...

Hiroşima'dan NATO üyeliğine kadar uzanan tam yedi yıllık bu teslimiyet sürecinde ABD'nin gönlünü hoş etmek için neler yapılmadı ki?

Demokrasi ve barış savunucusu *Tan Gazetesi*'nin İstanbul'da, *Zincirli Hürriyet* gazetesinin İzmir'de CHP iktidarı tarafından gözü dönmüş milliyetçi sürülerine yağmalattırılması, sözüm ona çok partili rejime geçilince kurulan sosyalist partilerin ve solcu sendikaların sıkıyönetim fermanlarıyla derhal kapatılması, 1950'de "*Yeter Artık!*" diyerek de-

mokrası vaadleriyle iktidar olan DP'nin de, ilk marifetlerinden biri olarak, ülkenin seçkin aydınlarına ve işçi liderlerine karşı 1951 komünist tevkifatını başlatması, ülkenin dört bir yanının ABD üs ve tesisleriyle donatılması...

Hiroşima'nın 75. yıldönümünde tüm bunlar gözlerimin önünden geçerken, bilgisayar ekranında taradığım gazetelerde aynı gün yayımlanan iki haber daha...

İlki, geçen hafta "*Tayyip'in üç kıtada askeri fütuhatı*" başlıklı yazımda verdiğim ve "*Şimdi de Azerbaycan'a kuvvet sokarak Ermenistan'a da girmenin hazırlığı mı yapılıyor?*" sorusunu sorduğum ayrıntılı habere ek bir bilgi... Türk askeri birliklerinin *Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Irak, Katar, Kosova, Kuzey Kıbrıs, Libya, Lübnan, Mali, Orta Afrika Cumhuriyeti, Suriye, Somali* ve *Sudan*'da üslenmiş olması yetmezmiş gibi, Isparta'da da 57 ülkenin askerlerine komando eğitimi veriliyor. Haberi veren gazete başlıkta "*Türkiye, ABD'den sonra yurt dışında en aktif ikinci orduya sahip...*" diye şişiniyor.

İkinci haber ise, "*dünyanın yurt dışındaki en aktif ikinci ordusu*"nun bulunduğu Türkiye'de bir yabancı ordunun NATO kisveli hegemonyasıyla ilgili... "*Dünyanın yurt dışındaki en aktif birinci ordusu*" olan ABD ordusu generallerinin İzmir'deki büyük show'u...

Aynen alıyorum:

"Türkiye, 68 yıldır üyesi olduğu NATO'nun tüm misyonlarında aktif rol üstleniyor ve önemli karargâhlarına ev sahipliği yapmaya devam ediyor. İzmir'de bulunan NATO'nun en büyük *Kara Komutanlığı (LANDCOM) Karargâhı*'nda dün devir teslim töreni yaşandı. Korgeneral Roger L. Cloutier, NATO Müttefik Kara Komutanlığı görevini, Korgeneral John T. Thomson'dan törenle devraldı. Devir teslim törenine, *Avrupa Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanı (SACEUR)* Orgeneral Tod D. Wolters, Ege Ordu Komutanı Korgeneral Ali Sivri ile çok sayıda Türk ve yabancı asker katıldı.

“SACEUR Komutanı Orgeneral Tod D. Wolters, yaptığı konuşmada, kendilerini misafir eden Türkiye’ye teşekkürlerini ileterek Türk ordusuyla görev yapmanın büyük onur olduğunu söyledi.

“NATO Kara Komutanlığı (LANDCOM) Karargâhı’na İzmir’de ev sahipliği yapan Türkiye, NATO misyon ve harekâtlarına sürdürülebilir mahiyette ve kapsamlı destek sağlayan ilk 5 müttefik arasında yer alıyor. 90 Milyon Avro ile NATO bütçelerine en fazla katkı sağlayan ilk 8 müttefik arasında bulunuyor. NATO kapsamında Türkiye’nin Afganistan’da yaklaşık 570 personeli görev yapıyor. Türkiye’nin, NATO’nun Irak misyonunda da önemli rolü bulunuyor. Türkiye, NATO’nun Akdeniz’deki *Deniz Muhafız Harekâtı*’na daimi surette katkı sunuyor. *NATO Balistik Füze Savunması* kapsamındaki radar üssü *Kürecik/Malatya*’da konuşlu bulunuyor. NATO’ya bağlı AWACS uçakları *Konya Hava Üssü*’nü kullanabilirken, Türkiye, İttifak’ın Doğu Avrupa ülkelerine yönelik güvence tedbirleri kapsamında AWACS uçaklarına havada yakıt ikmali desteği de veriyor.”

Tayyipland burası... Sabah ABD’ye küfredilir, akşamı ABD’yle yatılır... Gün olur NATO’ya kafa tutulur, operasyonları bloke edilir, gün gelir, yukarıdaki haberde olduğu gibi NATO’ya en büyük desteği veren ülke olmakla şışinilir!

Ya nükleer silahlar konusunda?

Erdoğan, *BM Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması*’nı (NPT) 28 Ocak 1969’da imzalamış ve 17 Nisan 1980 tarihinde ise onaylamış olan bir ülkenin cumhurbaşkanı.

2009’da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu dönüşünde bu anlaşmaya bağlılığını yüksek sesle teyid etmişti: “*Biz Ortadoğu’da nükleer silaha tamamen karşıyız.*”

Ne ki, aynı Erdoğan 5 Eylül 2019’da, Sivas Kongresi’nin 100. yıldönümü için gittiği Sivas’ta düzenlenen *Orta Anadolu Ekonomi Forumu* toplantısında “Birilerinin elinde

nükleer başlıklı füze var ama benim elimde nükleer başlıklı füze olmasın. Ben bunu kabul etmiyorum. Biz şu anda çalışmamızı yürütüyoruz” diyerek bu anlaşmayı hiçe sayabileceğini açık seçik ilan etmedi mi?

Hiroşima katliamının 75. Yıldönümünde uyardıkta yarar var...

Bugün 15 yabancı ülkede asker bulundurup 57 ülkenin askerine Türkiye’de komando eğitimi vermekle öğünenlerden yarın nükleer silah üretmeleri, hattâ aklıma esince “düşman” sayılan bir ülkeye karşı kullanmaları da pek âlâ beklenebilir.

Özellikle de “*Ayasofya*’ya kimse asla dokunamaz, cami yapamaz” diye yıllarca herkesi avutan ana muhalefet CHP’nin bu tarihsel anıtın tüm dünyaya meydan okurcasına tesettüre sokularak kılıçlı hutbelerle İslamcı faşizmin kalesi haline getirilmesi karşısında nasıl suspus kesilmiş olduğunu gördükten sonra...

İÇİNDEKİLER

Sunuş	3
Tayyip'in "Hürriyet Partisi" heyulası	5
21 Mayıs... Darbeler ve Kürtler	11
Federal Belçika uzatmaları oynuyor...	18
Mağdur bir halkın sürgün meclisi...	24
15-16 Haziran 23 Haziran'a ders olsun!	30
Varto'lu Rakel'in saygıdeğer mücadelesi...	37
Karizmalar savaşının iki aşısı...	43
Müzelik kapitalizmin müzesi!	49
İstanbul 2019'unun öncüleri unutulmasın...	55
Teröristlerin "terörist" avı...	61
Cehennem treni kâbusu!	78
CHP'nin Kürt inkârcılığında zirve...	84
Proleter Şoför'den Gezi Direnişi'ne...	89
Sokaksız feraset solculuğu...	95
Tayyip'in kapitalizmi hangi kategoride?	99
Lahaut'dan Turan Dursun ve Musa Anter'e...	106
Darbezede iki ülkenin Eylül'leri...	112
Avrupa'dan adalet beklerken...	119
Berlin'deki umut kıvılcımları...	125
Alma mazlumun ahını, çıkar acısı aheste aheste!	131
İki parlamentodan yüz kararı iki karar!	138
Tayyip'in Kürt allerjili ekselansları...	144
Kürtler söz konusuysa, riya ve ihanet dizboyu...	152
Grexit... Brexit... Tayyipland'da da Trexit...	159
7 Kasım, direnişin başladığı gün...	164
NATO kafa, NATO mermer...	171
Güneş çocuklarının 45 yıllık kavgası...	177
Teslim, Turan, Tahir ve de Komitas...	183
Zindanlarda prangalı demokrasi...	189
Sürgünü yaratıcı ve kavgacı yaşamak...	195

Ardenler'den Nürnberg'e tarihsel hesaplaşma	205
Ezilen iki ulusun benzer yazgısı...	211
Sürgünün buruk yılbaşılıarı...	218
Bir direniş gazetesinin sürgünü...	226
Hrant'ı anarken trajikomik bir hesaplaşma...	232
Bataklık askerlerinin savaşıdır bu...	242
Zemheri mareşallerinin "komünist"liği...	251
Kürd'ün Belçika Savaşı'nda yeni aşama	258
Belçika'da kurtlarla dans...	265
51 yıl önce günlerden pazardı... Kanlı Pazar...	274
Meydanlarda dehşet... Meclis'te dehşet...	280
Artıgerçek'li dördüncü yılda...	286
İslamın fatihleri değil, kömürün fatihleri...	292
OYAK'tan 12 Mart'a ve de Tayyip terörüne...	297
OHAL var, OHAL'den OHAL'e fark var!	305
"Camiler hastanemiz, minareler iğnemizdir"e son!	312
Sürgünde IBM küreleriyle direniş...	318
Covid ayında jenosid'leri anmak...	325
Teşkilat-ı Mahsusa'dan MAH'a ve MİT'e...	332
Bugün 23 Nisan, neşeyle dolmuyor insan!	341
1 Mayıs'ımızın bitimeyen takrir-i sükunu...	347
Savaşın bitiminden 75 yıl sonra hâlâ o kafa...	353
14 Mayıs "beyaz ihtilal"inin yeşil intihali!	360
21 Mayıs: "Persona non grata" darbeciler...	367
Nato kafa, Nato mermer, hep beraber!	376
Sürgünde de direnen bir devrimci sanatçı	383
Putlar tarihin çöplüğüne atılırken...	388
Asuri-Arami-Süryani-Keldani soykırımları	395
Kurtlara sevgi, "bozkurtlar"a nefret...	401
Soykırım inkarcılığına karşı sınır tanımaz kavga	408
Özgürlük militanı bir gazeteci: Cengiz Tuncer	415
Siyasette böyle liderler de vardı...	422
Çakma bayramlardan tesettürlü kiliseye...	429
Tayyip'in üç kıtada askeri fütuhata	436
Hiroşima 75... Ya Tayyip'in nükleer tehditleri?	442

55 YILIN YAYINLARI

ANILAR

- Sürgün Yazıları, Cilt I, Doğan Özgüden, İinfo-Türk, 2019
Sürgün Yazıları, Cilt II, Doğan Özgüden, İinfo-Türk, 2019
Sürgün Yazıları, Cilt III, Doğan Özgüden, İinfo-Türk, 2020
“Vatansız” Gazeteci, Cilt I (sürgün öncesi), Doğan Özgüden, İinfo-Türk, 2010
“Vatansız” Gazeteci, Cilt II (sürgün yılları), Doğan Özgüden, İinfo-Türk, 2011
Doğan Özgüden, Mémoires d'un journaliste patriote rendu apatride, Politique, 2011
Journaliste “Apatride”, Vol I (avant l'exil), Doğan Özgüden, İinfo-Türk, 2013
Journaliste “Apatride”, Vol II (années d'exil), Doğan Özgüden, İinfo-Türk, 2013

AKŞAM KİTAPLARI

- Faşizm, Dogan Özgüden, Akşam Kitap Kulübü, 1965
Müzik Rehberi, İnci Tuğsavul Özgüden, Akşam Kitap Kulübü, 1966
Kapitalizm, Dogan Özgüden, Akşam Kitap Kulübü, 1967

DEMOKRATİK DİRENİŞ BELGELERİ

- File on Turkey, Democratic Resistance of Turkey, 1972
Man Hunts in Turkey, Democratic Resistance of Turkey, 1972
Turkey on Torture, Democratic Resistance of Turkey, 1973
Turquie, fascisme et résistance, Dogan Özgüden, Van Gennep, 1973
Direnis-Resistance, İinfo-Türk, 1974
Black Book on militarist “democracy” in Turkey, İinfo-Türk, 1987
Le Livre Noir sur la “démocratie” militariste en en Turquie, İinfo-Türk, 2010

İINFO-TÜRK KİTAPLARI

- Mustafa Suphi, Kavgası ve Düşünceleri, İinfo-Türk, 1974
Emperyalizmin Haşhaş Tuzağı, İinfo-Türk, 1974
Slav Halk Masalları, İinfo-Türk, 1974

Mustafa Suphi ve Yoldaşları, İno-Türk, 1975
Amigo, İno-Türk, 1975
Calendrier/Takvim 1976, İno-Türk, 1976
Poèmes et chansons - Şiirler ve türküler, İno-Türk, 1976
Turkey and the World Today, Behice Boran, İno-Türk, 1976
Turquie et le monde d'aujourd'hui, Behice Boran, İno-Türk, 1976
Mustafa Suphi ve Yoldaşları, İno-Türk-Güncel, 1977
Göçmen İşçi Sorunu, Doğan Özgüden, İno-Türk, 1978
Massacre in Ankara, Why? İno-Türk, 1978
Massacre à Ankara, Pourquoi? İno-Türk, 1978
Massaker in Ankara, Warum? İno-Türk, 1978
Uluslararası Sendikacılık Hareketi, İno-Türk, 1979
Programme du Parti ouvrier de Turquie, İno-Türk, 1979
Resolutions adopted by the 2nd Congress of the TIP, İno-Türk, 1979
Resolutions adoptées par le 2e Congrès du TIP, İno-Türk, 1979
Türkiye'de NATO Darbesi, İno-Türk, 1980
Demokrasi İçin Birlik örgütlenmesi 1980-1982
Faşizme karşı Tek Cephe gazetesi 1980-1982
TİP yöneticilerinin Avrupa'ya gelişi 1980-1981
TİP'in Birinci Onyılı (1961-1971) 1982
US Interests in Turkey, İno-Türk, 1982
MHP Davası ve Faşist Hareket, İno-Türk, 1982
Portrait de l'immigration de Turquie, Doğan Özgüden, İno-Türk, 1984
Immigration turque et mass media, Doğan Özgüden, İno-Türk, 1984
Turkse immigratie en massa media, Doğan Özgüden, İno-Türk, 1984
Türk Dili ve Kültürü Eğitimi, İno-Türk, 1984
Aziz Nesin'in Savunması, İno-Türk, 1985
Oppression of Kurds and Christians in Turkey, İno-Türk, 1987
Integrisme islamique en Turquie et Immigration, İno-Türk, 1987
La poésie turque, İno-Türk, 1988
Extreme-Right in Turkey (Turco-Islamic Synthesis), Dogan Özgüden, İno-Türk, 1988
La femme turque (ici et là), İnci Tuğsavul, İno-Türk, 1991
Turcs de Belgique, Ural et Altay Manço, İno-Türk, 1992
L'impact des régimes répressifs sur l'exode massif, İno-Türk, 2006
Militarisme et liberté d'expression en Turquie, İno-Türk, 2007
Turquie, terre de diaspora et d'exil, Bahar Kimyongür, İno-Türk Ödülü, 2008

BU YAYINLARIN PDF'LERİNE ŞU LİNK'TEN ERİŞİLEBİLİR:

<https://www.info-turk.be/documents-pdf.htm>

Yaşam ve mücadele arkadaşı İnci Tuğsavul'la birlikte 49 yıldır sürgünde bulunan Doğan Özgüden'in anıları önceki yıllarda "Vatansız" Gazeteci adı altında, sürgün yaşamında çeşitli gazete, ajans bültenleri ve dergilerdeki Türkçe yazılarından seçmeler ise *Sürgün Yazıları* adı altında yayınlanmıştı. *Sürgün Yazıları*'nın 1. cildi Özgüden'in 1971 - 2016 yıllarında *Ant*, *Info-Türk*, *Demokrat Türkiye*, *Özgür Bakış*, *Yazın*, *Barış* ve *Sürgün* başta olmak üzere çeşitli yayın organlarında yayınlanmış yazıları ve kendisiyle yapılmış olan söyleşiler ile "Vatansız" Gazeteci kitabı üzerine tanınmış yazarların değerlendirmelerinden oluşuyordu. *Sürgün Yazıları*'nın 2. cildi Özgüden'in *Artıgerçek*'te 2017-2019 yıllarında yayınlanmış olan yazılarını içeriyordu. Özgüden elinizdeki 3. ciltte yer alan daha güncel yazılarında da yaşamakta olduğumuz dönemin olaylarını, sorunlarını yorumlarken okurunu kendisinin ta 2. Dünya Savaşı'nın 40'lı yıllarından itibaren bugüne kadar yaşadığı gerçekliklere götürerek geçmişle belgesel bir bağ kuruyor.

